

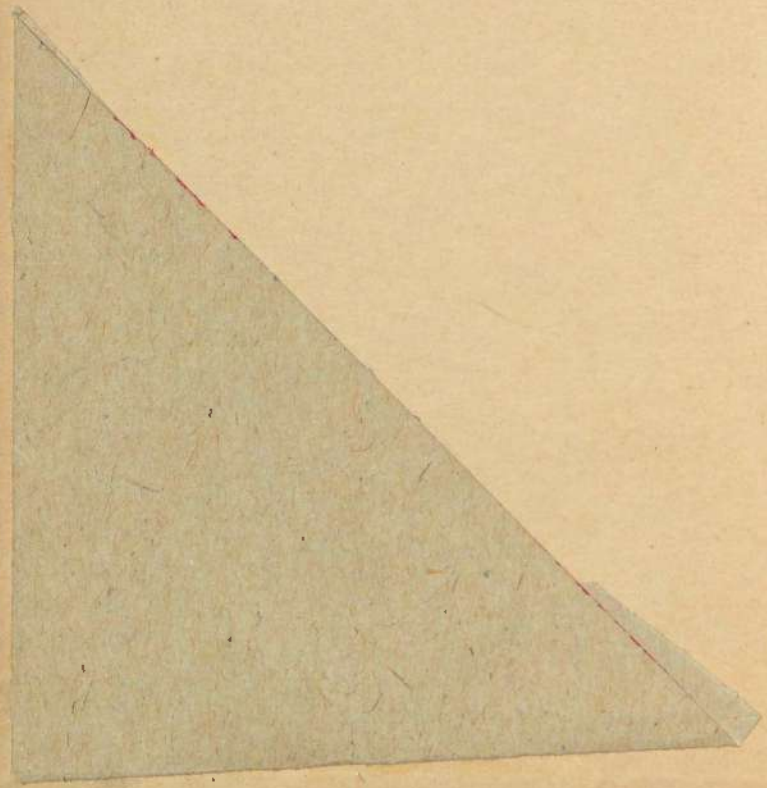
IV. csop. 8.

62.
Lel. f.

A debreceni kir. tŒlötábla
adománya.

IX. 48

CURIAI DÖNTVÉNYEK

ÉS

ÉLVI JELENTŐSÉGÜ HATÁROZATOK

POLGÁRI ÉS BÜNÜGYEK BEN

SZAKSZERŰ

TÁRGYMUTATÓKKAL

KÖZZÉTESZI

A «MAGYAR IGAZSÁGÜGY» SZERKESZTŐSÉGE

HARMADIK FOLYAM.

1986/R

BUDAPEST, 1890.

KIADJA SINGER ÉS WOLFNER KÖNYVKERESKEDÉSE
ANDRÁSSY-UT 10.

ELSŐ KÖNYV.

DÖNTVÉNYEK
ÉS
ELVI JELENTŐSÉGŰ HATÁROZATOK
POLGÁRI ÜGYEKBEN.

TÁRGYMUTATÓVAL, TARTALOMJEGYZÉKKEL ÉS A
DÖNTVÉNYEK KÜLÖN TARTALOM-MUTATÓJÁVAL.

Tartalomjegyzék.

ELSŐ RÉSZ.

A döntvények és elvi jelentőségű határozatok 261—314. sorszámig 1—144. lap.

MÁSODIK RÉSZ.

Tárgymutató.

Magánjog.	Lap
Dofogi jog	147
Kötelmi jog	
Általános határozatok	149
Vétel	149
Kölcsön	149
Bérllet és haszonbérlet	150
Munkabéri szerződés	150
Kártérítés	150
Tiltott jogügyletek	150
Elévülés	150
Családi jog	151
Örökösödési jog	152
Polgári törvénykezési rendtartás (1868: LIV. t.-cz.)	
Birói hatáskör	153
Birói illetőség	153
Felperesség	154
Bizonyítás	155
A polg. törvk. rendtartást módosító 1881: LIX. t.-cz.	156
Végrehajtási törvény (1881: LX. t.-cz.)	157
Kereskedelmi törvény (1875: XXXVII. t.-cz.)	
Czégvezetők és kereskedelmi meghatalmazottak	158
Közkereseti társaság	158
Részvénytársaság	158
Szövetkezetek	159
Kereskedelmi ügyletek	160
Vétel	160
Kárbiztosítás	161

	Lap
Váltótörvény (1876: XXVII. t.-cz.)	161
Csótörvény (1881: XVII. t.-cz.)	161
Telekkönyvi rendtartás	162
Ideigl. törvényk. szabályok	163
1844: III. t.-czikk. A vallás dolgában	164
Oszták polgári törvénykönyv	164
Az izraeliták házassági válópereit szabályozó 1863. évi udvari cancellariai rendelet	165
A vegyes házassági válóperekről (1868: XLIII. t.-cz.)	165
A szőlőbirtok után járó tartozások megváltozásáról (1868: XXIX. t.-czikk.)	166
A törvényesen bevett keresztény vallásfelekezetek viszonyosságáról (1868: LIII. t.-cz.)	166
1874: XXXIV. t.-cz. Az ügyvédi rendtartás tárgyában	166
Az 1875. évi április 1-jén kelt osztrák tőzsdetörvény	167
A végrendeletek, öröklési szerződések és halálesetre szóló ajánlások alaki kellékeiről (1876: XVI. t.-cz.)	167
A gyámügyi és gondnoksági ügyek rendezéséről (1877: XX. t.-cz.)	167
A szerzői jogról (1884: XVI. t.-cz.)	167
A telekkönyvi betétek szerkesztéséről (1886. XXIX. t.-cz.)	168

A döntvények

külön tartalom-mutatója.

Lap

46. A szőlődézsma-váltás azon részletei, melyek az árverés napját megelőzőleg három évnél régebb időre maradtak hátralékban, a dézsma-váltással terhelt szőlőbirtoknak árverésen befolyt vételárból a jelzálogos hitelezők követelései előtt nem sorolhatók 49
47. Szülők részéről tett azon végrendeleti intézkedés, mely szerint a kiskorú gyermekükre hagyott vagyon tekintetében akként rendelkeznek, hogy e vagyon, — és pedig vagy azzal a kifejezéssel, «hogy a gyermek kiskorúságában beállható elhalálozása esetében» — vagy azzal a kifejezéssel, «hogy a gyermek nagykorúságának elérte, vagy a leánygyermek férjhezmenetel előtt bekövetkezendő kimulta esetében» — egy megnevezett harmadik személyre szálljon, a gyermek törvényes osztályrészére ki nem terjed; következőleg a reá akként hagyott vagyon azon értéke erejéig, mely törvényes osztályrészének megfelel, sem a gyermek végrendelet nélküli elhalálozása következtében beállott törvényes öröklés érvényesítésének akadályul nem szolgálhat.
- Ellenben a hagyatékban azon értékére nézve, mely a gyermek törvényes osztályrészét meghaladja, a szülők teljes szahadsággal jelölhetnek ki nemcsak serdületlen vagy serdült, hanem nagykorú gyermeküknek is utóörököszt; s következő az erre irányzott helyettesítési intézkedésük az örökségre hivatott gyermek végrendeletét, a hagyaték utóbb említett része tekintetében kizárja. 65
48. A közös tulajdon képező telekkönyvi jószágtestből egyik tulajdonostársat illető jutalékra szerzett zálogjog ki nem terjed egy másik tulajdonostárs jutalékára is csupán az által, hogy ez utóbbit a terhelt jutalék tulajdonosa a zálogjog bejegyzése után tulajdonul megszerzi, — akár volt a megszerzett jutalék záloggal terhelve, akár nem. 66
49. A kir. Curia a kir. ítélőtanácsnak oly végzését, melyet külföldi bíróság elmarasztaló határozatára alapított végrehajtási kérelem felett hozott, nem vizsgálhatja felül, habár annak tárgyát a viszonyosság fenn-, vagy fenn nem forgása kérdésének eldöntése is képezi. . 97

Sajtóhibák.

A 38. oldalon alulról az utolsó és utolsó előtti sorban kt. 359. §-a olvasandó 395. §. helyett.

A 96. oldalon a fejezetben 269. sorszám helyett 296. sorszám olvasandó.

CURIAI DÖNTVÉNYEK ÉS ELVI JELENTŐSÉGŰ HATÁROZATOK POLGÁRI ÜGYEKBEN. Hatodik folyam.

261.

I. polg. tanács.

Valamely hírlapban, vagy folyóiratban megjelenő önálló zenemű nem tekinthető olyan közleménynek, mely szerzői jog bitorlása nélkül átvehető lenne.

1889. december 5. 2866. p. sz.

K. Frigyes lipcsei zeneműkereskedői cég felperesnek Légrády testvérek budapesti műnyomda cég alperes ellen szerzői jog bitorlása miatt 800 frt kártérítés, pénzbüntetés, elkobzás és jár. iránti perében —

a budapesti kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Felperes keresetével elutasítatik. A per költségei kölcsönösen megszüntetnek.

Indokok. Felperes kereseti joga ellen tett azon alperesi kifogás, hogy az 1884. évi XVI. t.-cikk csakis magyar állampolgárok szerzői jogának megvédése végett hozatott, felperes pedig német honi polgár és így ezen törvény alapján keresetet nem indíthat, mert a szerzői jogok védelme tekintetében Német- és Magyarország között viszonyosság nem áll fenn, figyelembe nem vétetett, mert azon állítását, hogy Liszt Ferencz nem volt magyar állampolgár, mivel sem igazolta, ellenkezőleg felperes az E) a. becsatolt anyakönyvi kivonattal bizonyítja, hogy Liszt Ferencz Magyarországon, Sopronmegyében Doborján községben magyar szülőktől született 1811. évi október 23-án, ezzel pedig a magyar honpolgárságot elnyerte, és azt az által, hogy Weimarban karmesteri állást vállalt, még nem vesztette el; de hogy Liszt Ferencz valóban magyar honpolgár volt, bizonyítja azon körülmény is, hogy Liszt Ferencz a m. kir. orsz. zeneakadémia igazgatójává neveztetett ki és e hivatalában haláláig működött. Minthogy pedig felperes a B. alatt másolatban, F. alatt pedig eredetiben csatolt szerződéssel bizonyítja azt, hogy Liszt Ferencz a C) alatti művét felperesnek eladta, úgy ez által kétségtelenné van téve, hogy a mennyiben ezen C) alatti tekintetében az idézett törvényben tiltott szerzői jogbitorlás követte-tik el, ezen törvény védelmét annak 79. §-a értelmében felperes is igénybe veheti. Tekintettel azonban arra, hogy alperes az A. alatti zeneművet a Párisban 1886. évi márczius 31-én megjelent «Figaro» című napilapból

Curiai döntv. polg. ügyekben.

1

vette át és azt csak az általa kiadott «Pesti Hírlap» című napilap mellékleteként küldötte meg előfizetőinek; tekintve továbbá, hogy a C) alatti a «Figaróban» az utánnyomás tilalma nélkül jelent meg; tekintve továbbá, hogy felperes semmi oly adatot fel nem hozott, mely alkalmas lenne azon feltevésre, hogy rosszakaratulag tagadja azt, miszerint tudomása lett volna arról, hogy a C) alatti felperes tulajdonát képezi; tekintve végül, hogy felperes arra nézve, hogy az A) alattinak műmellékletként történt felhasználása által anyagi tekintetben és mily mértékben gazdagodott, mi elfogadható adatot sem szolgáltatott, és így a becsülő eskü általi bizonyítás sem alkalmazható; tekintve végül, hogy mindezeknél fogva az A) alattival elkövetett szerzői jogbitorlás tekintetében alperest sem szándékosság, sem pedig gondatlanság nem terheli, és így az 1884. XVI. t.-cz. 19. §-a értelmében büntetésnek helye nincsen, és miután alperes gazdagodása sincsen kimutatható és bizonyítva, alperes kártérítésben sem marasztalható el: ennél fogva felperes keresetével elutasítandó volt. A perköltségek a pts. 251. §-ánál fogva a per körülményeinél fogva kölcsönösen megszüntetendők voltak.

A budapesti kir. ítélő tábla a következőleg ítél:

A kir. ítélő tábla az elsőbíróság ítéletének azt a részét mely szerint alperes irányában 1000 forintig terjedhető pénz, esetleg fogházbüntetésnek helyt nem ad, helyben hagyja, felebbezett többi részét pedig megváltoztatja: alperes kártérítési kötelezettségét kimondja, Liszt Ferencznek az «Esthajnalcsillag románcza» című zenemű átíratának alperesnél készletben levő példányai elkoboztatását elrendeli, s a kir. törvényszéket utasítja, hogy a felperes által felszámított károsszeg mennyiségére nézve az 1884. XVI. t.-cz. 19. §-a utolsó bekezdésének korlátain belül alperesnek gazdagodása kérdésében a törv. rendt. 211. és következő §§-ai utmutatásához képest szakértőket hallgasson meg s a károsszeg és perköltség kérdésében hozzon új ítéletet.

Indokok. Alperes nem felebbezvé, a felperes kereseti joga, valamint a B) és illetve F) alatt bemutatott szerződés ellen emelt alperesi kifogások túlhaladott kérdéseket képeznek. Tekintettel tehát arra, hogy ily körülmények közt kétségtelen ugyan, hogy alperes az A) alatti zeneművet a Párisban 1886. márczius hó 31-én megjelent «Figaro» című napilapból vette át s azt csak az általa kiadott «Pesti Hírlap» című napilap mellékleteként küldötte meg előfizetőinek és kétségtelen az is, hogy a C) alatti zenemű a «Figaróban» az utánnyomás tilalma nélkül jelent meg: ezek mellett mindazonáltal tény az is, hogy a B. a. szerződés szerint ugyanazon műdarabnak bármi alakban történhető kiadása, vagy sokszorosítása iránti korlátlan tulajdonjog a szerző Liszt Ferencz által Franciaországot kivéve, minden országra, tehát Magyarországra nézve is, kizárólag és minden időre felperesnek adatott el, s így ha az alperes czég a szerződés vonatkozó kikötéséről tudomással nem birt, felperes

kiadótulajdonos korábban szerzett jogaiban a kérdésben forgó zeneműdarabnak korlátoltabb körben való közzététele által is sérelmét és ebből kifolyólag kárt szenvedhetett; ekként az elsőbíróság ítéletét a kártérítés kérdésére nézve megváltoztatni s alperes czég kártérítési kötelezettségét megállapítani annyival inkább kellett, mert alperes czég beismerte azt is, hogy a «Figaro» kiadmányának utánnyomására egyedül ama körülményből tartotta magát jogosultnak, mivel a «Figaróban» az utánnyomás tilalma kitüntetve nem volt, eme körülmény pedig esetleg szolgálhat védőül a «Figaro» párisi lap irányában, de nem egyuttal felperes irányában is, ki a B) a. szerződés alapján, Magyarországon hasonló körülmények közt szerzett kiadói jogát a «Figaro» ellenében épugy volna jogosítva érvényesíteni, a mint e jogát alperes czéggel szemben a kir. ít. tábla ezuttal elismeri. — Az alperes czégnél esetleg készletben levő példányok elkobozása az 1884. XVI. t.-cz. 11. §-a alapján rendeltetett el. — Az 1000 forintig terjedhető pénz, esetleg fogházbüntetés iránti első birói intézkedés azért hagyatott helyben, mivel ama körülmény, hogy alperes czég a B) alatti szerződés létezéséről tudomással birt volna, ennek tagadása ellenében, a perbeli adatok alapján megállapítható nem volt, s így alperes czég ellenében szándékosság nem volt kimondható. A perköltségek iránti intézkedést a főügy végleges eldöntése alkalmára kellett fennhagyni.

A budapesti kir. törvényszék a kir. ítélő tábla által elrendelt folytatólagos eljárásnak befejezése után a következő újabb ítéletet hozta:

Alperes köteles 30 forint tőkét, ennek 1886. június 29-től járó 6% kamatait és 135 forint perköltséget felperesnek megfizetni.

Indokok. A jelen pernek az 1887. évi 37628. sz. első és 1888. évi 9049. másodbírósági ítélettel már elintézett részei az időszertint épségben fennállván, jelen ítélet tárgyát csupán alperesnek a kir. ítélő tábla ítéletével megállapított kártérítési kötelezettségének mennyisége és a perköltségeinek viselése képezi.

A kártérítés mennyiségére nézve az 1884. XVI. t.-cz. 19. §-ának végbekezdése értelmében csupán alperesnek kérdéses románcz jogosulatlan többszörözése és szétküldése által beállott gazdagodása lévén irányadó, e részben a felek által közös megállapodással (pts. 212. §.) bejelentett dr. Gerő Lajos szakértő kifogás alá nem eső véleménye szolgál alapul; — miután pedig a szakértő határozottan kijelenti, hogy alperesnek a jogosulatlan kiadás által semmi haszna sem volt, alperes gazdagodásának csakis azon összeg tekinthető, melyet alperesnek hasonlú értékű műnek zene-mellékletként való szétküldhetési jogának megszerzéseért fizetni kellett volna; minthogy pedig a szakértő véleménye szerint ezen összeg legfeljebb 25—30 forintot képez, és alperes ily mérvű gazdagodása erejéig felperesnek felelős lévén, őt ezen összeg és annak a jelen per megindítá-

sától járó törvényes 6% kamatai erejéig felperes javára marasztalni kellett. A perköltségben alperes marasztalendő volt, mert a jogosulatlan többszörözés és szétküldés által a jelen perre okot szolgáltatott és így a pts. 251. §-a értelmében annak viselésére kötelezendő.

A budapesti kir. ítélő tábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélő tábla az elsőbíróságnak 36448. számú ítéletét megváltoztatja, felperest a követelt kártérítés mennyiségére vonatkozólag keresetével elutasítja, a perköltséget pedig kölcsönösen megszünteti.

Indokok. Tekintve, hogy a felek által választott szakértőnek véleménye szerint alperes az A) alatti zeneműnek a «Pesti Hírlapban» közzététele által semmi vagyoni előnyre sem tett szert, s ekként alperes javára az 1884: XVI. t.-cz. 19. §-ának 3-ik bekezdésében meghatározott gazdagodás esete nem merült fel: az első bírósági ítéletnek megváltoztatásával felperest a követelt kártérítés mennyiségére vonatkozólag keresetével elutasítani, a perköltséget mindazonáltal annak figyelembe vételével, hogy alperes az A) alatti zeneművet jogosulatlanul tette közzé, az 1868: LIV. t.-cz. 251. §-a értelmében kölcsönösen megszüntetni kellett.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A kir. ítélő táblának 1888. évi ápril 17-én 9049. sz. a. kelt ítélete abban az intézkedésében, mely szerint Liszt Ferencznek az «Esthajnali csillag» románca című zenemű átíratának alperesnél készletben levő példányai elkoboztatása elrendeltetett, helybenhagyatik, egyebekben azonban mindkét alsóbb bíróság ítéletei megváltoztatnak, alperes a szerzői jog bitorlásában vétkesnek mondatik ki s ezért felperes részére 30 frt kártérítési tőkének, ez után 1886. június 29-től járó 6% kamatnak és a felebbezésekkel együtt 190 frt 45 kr. perköltségnek s az állam javára 100 frt pénzbüntetésnek 15 nap alatt megfizetésére végrehajtás terhe mellett köteleztetik, ha pedig a 100 frt behajtható nem lenne, annak helyébe fogházbüntetés lép, melynek tartalma 10 napban határoztatik meg.

Indokok. A B), illetőleg F) alatt mellékelt okirattal igazolva van, hogy az alperes tulajdonát képező «Pesti Hírlap» című politikai napilap 1886. május 31-ikén megjelent számával zenemű melléktül forgalomba hozott «Az esthajnali csillag románca» Wagner Richárd Tanhäuser című dalművéből zongorára átírta Liszt Ferencz» című zeneműnek szerzői és kiadói joga, Franciaország kivételével, felperest illeti.

A hivatolt okirat fennállását és valódiságát alperes tagadja ugyan miután azonban a keresetnek C) alatti melléktelével bizonyítva van, hogy felperes kiadói jogát tényleg gyakorolta s alperes azt, hogy e joggyakorlat máson mint az F) alatti okiraton alapulna, nem is állította, e tagadás figyelembe vehető nem volt. Felperesnek kereseti jogát tehát az F) alatti okirat alapján az 1884. XVI. t.-cz. 28. §. első bekezdése értelmében megállapítani kellett annyival inkább;

mert az alperes által forgalomba hozott zeneműnek a felperes kiadásában C) szerint megjelenttel azonossága, magának az A) alatti zenemű melléktelnek címéből is kétségtelen és mert Liszt Ferencz az E) alatti anyakönyvi kivonat szerint Magyarországon magyar szülőktől származván s így magyar állampolgár lévén, műveire az 1884. XVI. t.-cz. rendelkezései alkalmazandók.

Abból, hogy az említett zenemű szerzői és kiadói joga Franciaország kivételével felperest illeti, következik, hogy azt alperes, felperesnek beleegyezése nélkül, minek kinyerését nem is állítja, Magyarországon forgalomba hozni jogosult nem volt, ennél fogva az említett zeneműnek a fentebb előadott módon forgalomba hozatala, az 1884. XVI. t.-cz. 5. §. értelmében a szerzői jog bitorlásának tekintendő. Az alperes által állított az a körülmény, hogy az A) alatti zenemű melléktel nem a C) alattinak utánnyomása, hanem francia eredetű s a «Le Figaro» című napilapnak 1886. márczius 31-én megjelent számából lett átvéve, ha ez minden kétségen felül bizonyítva lenne is, az alperes cselekményének tilos voltát meg nem szünteté;

mert abból, hogy a kérdéses zenemű a Le Figaro-ban és Franciaországban, hova felperesnek kiadói joga ki nem terjed, közöltetett, nem következik, hogy e közlés alapján az Magyarországon jogszerűen forgalomba hozható lenne, sőt, miután a kiadási jog Magyarországon felperest illeti, rá nézve a zeneműnek Magyarországon forgalomba helyezése, bárhonnan lett is az átvéve, jogsérelmet képez; és

mert valamely hírlapban és folyóiratban megjelenő önálló zenemű nem tekinthető olyan közleménynek, mely az 1884. XVI. t.-cz. 9. §. 2. pontja értelmében a szerzői jog bitorlása nélkül átvehető lenne.

Hogy alperes a szerzői jog bitorlását képező cselekményt gondatlanságból követte el, kitűnik abból, hogy a zenemű melléktelül forgalomba helyezett zenemű szerzői és kiadói tulajdonosának kitudására semmi lépést nem tett, azt pedig társadalmi állásánál s irodalmi dolgokkal foglalkozásánál fogva, tudnia kellett, hogy ilyen létezik.

Ennél fogva alperes cselekménye az 1884. XVI. t.-cz. 19. §. értelmében lévén megbírálandó, ugyan ő felperes részére kártérítésre kötelezendő és pénzbüntetéssel büntetendő volt.

A kártérítés mennyisége a közös szakértőnek véleménye alapján lett 30 frtban megállapítva, mely szerint egy alkalmas zenemű melléktel 30 frtért szerezhető, ez összeg tehát felperestől elvonatván, ez neki minden esetre kárát képezi, ennél nagyobb kárt azonban felperes ki nem mutatott.

A pénzbüntetés mennyisége pedig az alperes gondatlanságának mérvéhez képest és azért lett 100 frtban meghatározva, mert a szerzői jog bitorlása Európa egyik leghíresebb művésze művével követtetett el.

A pénzbüntetésnek esetleg fogházbüntetésre átváltoztatásá s a készletben levő zenemű példányainak elkobzására vonatkozó intézkedés az 1884. XVI. t.-cz. 19. és 21. §§. rendelkezésein alapszik.

262.

V. polg. tanács.

Az egy évre szerződött s a tanév folyama alatt minden törvényes ok nélkül elbocsátott nevelő az egész évre szerződésileg kikötött fizetést és az ellátásnak megfelelő egyenértéket igényelheti.

1889. november 21. 7452. p. sz.

S. M. felperesnek, — S. O. alperes ellen 1160 ftt 24 kr. és jár. iránti perében —

a pozsonyi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Alperes L. O. köteles 15 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett felperesnek egy évi járandóságát, ugymint 450 forint fizetését 720 ftt teljes ellátási megváltással és 76 ftt 56 kr. utazási költséget összesen 1246 ftt 56 krt., vagyis a már fizetett 86 ftt 32 kr. levonásáva 1160 ftt 24 krt, nemkülönb 104 ftt 65 kr. perköltséget megfizetni.

Indokok. Hogy alperes felperest két növendék leánykája mellé nevelőnek felfogadta 450 ftt készpénzfizetés és teljes ellátás mellett, maga is beismeri, de igazolatik az alperesnek B) és L) alatti sajátkezüleg irt eredeti levelei által.

A B) alatti levél szerint alperes a felperesi ajánlatot, illetve feltételeket elfogadta, e szerint a szerződés mindkét félre nézve kötelező, kötelező pedig egy évre, már a készpénzfizetés kikötése is igazolja, azt, mert nem hónappénz, hanem évi fizetés lön megállapítva.

Felmondásról vagy egyszerű elbocsátásról a szerződést képviselő levelekben egy szó sem fordul elő.

Az alperes által felhozott betegkedési ok figyelembe nem jöhet mert nem bizonyított, de ha tanuvallomás által bizonyított volna is megczáfolását leli már az állítás felperes által becsatolt B) alatti bizonyítvánnyal; felperesnek állított fesztelen viselete elbocsátásra okúl nem szolgálhatott, ugyanis alperesek tanuja dr. F. J. orvos kihallgattván, azt vallotta, hogy 1886. október havában nevezett nevelőnt hozzáküldötte Lévára, a midőn neki gyógyszerert rendelt. Nehány nap mulva kiment alpereshez és akkor felperes ágyban feküdt, ismét orvosságot rendelt neki és többé nem látta; — június 5-én tett vallomásában azt adja elő, hogy viselkedése fesztelen volt ugyan a női becsület és szemérmesség határan belül, sőt az ellenkérdésekre világosan azt mondja: rossz értelemben véve határozottan azt vallhatom, hogy viselete nem volt fesztelen. Alperesnek

neje azt vallja, hogy felperesnek viseletét kihívónak találta és gyermekei nevelését nem látta biztosnak kezében letéve, de hogy erkölcstelen viselkedése lett volna, egyáltalában nem mondhatja; állítja továbbá, hogy beteges volt. Ezekből kitűnik, hogy felperesnek állásábóli elbocsátása igazolatlan. A mennyiben azonban alperes állásától őt felmentendőnek jónak látta, a mihez joga volt, ugy a kétoldalu szerződés alapján ez évi fizetést neki végrehajtás terhe mellett kiadni köteles. Alperes pervesztes lévén, a pts. 251. §-a értelmében a perköltség megfizetésére is kötelezendő volt.

A budapesti kir. ítélő tábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélő tábla az eljáró bíróság ítéletét indokai alapján helybenhagyja.

A budapesti kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A budapesti kir. ítélő tábla ítélete helybenhagyatik.

Indokok. A peres felek között létesült szerződési viszonyt a B) és C) alatti valódiaknak elismert levelek szabályozták. Ezekből kétségtelenül megállapítható, hogy felperes alperes két leánya mellé nevelőnek egy évre kötelezőleg szerződött. Ezen egy évi kötelezettség joghatálya mindkét szerződő félre egyenlően terjed ki, mert ez magából a kétoldalu szerződés jogi természetéből következik.

A C) alatti ama kifejezésének tehát, hogy a szerződés egy évre kötelező, az alperes részéről vitatott azt az értelmet tulajdonítani nem lehet, hogy az csakis felperesre köttetett ki kötelezőnek, mivel az ellenkezőnek világos kikötése nélkül a szerződés mindkét félre egyenlő jogokat és kötelezettségeket szab.

Hogy alperes a létrejött szerződés egyoldalu felbontásával felperest a nevelőnői állástól elmozdította, alperes saját beismerésével bizonyítva van. Alperes azt vitatja, hogy felperes rögtöni elbocsátására jogosítva volt, mert alperes oly kóros állapotban volt, mely elbocsátását orvosi szempontból kötelességévé tette.

Az erre fektetett alperesi védelem azonban alappal nem bír, mert nincs elfogadható bizonyíték arra, hogy felperes valamely ragályos és undorító betegségben szenvedett volna. Alperes e részben F. I. orvosra mint tanura hivatkozik. Ezen bizonyíték alkalmazását az alsóbb bíróságok helyesen mellőzték, mivel ezen egyes tanu vallomása, ha azzal bizonyíthatnák is az alperesi állítás valódisága, teljes bizonyító erőre nem emeltethetnék, mert alperes maga az állított kóros állapotról közvetlen tudomással már csak a kellő szakismeret hiányánál fogva is nem bírhat. Ezek szerint bizonyítva van, hogy alperes a létrejött szerződés ellenére, felperest minden törvényes alap nélkül mozdította el nevelőnői állásától.

Ily helyzetben alperes teljes kártérítéssel tartozik felperesnek, a mely a fenforgó esetben, tekintettel felperes magasabb képzettséget igénylő állására is, felperes egész évre szerződésileg kötelezett fizetésében és az

bályok által kötve lenne s így nincs korlátozva abban, hogy az illetékeség kérdésének eldöntésénél is az eskü általi bizonyítást mindama körülményekre ne alkalmazhassa, a melyeket eme kérdés elbírálására befolyással bírónak tart s jogában áll az eskü által eldöntött körülményeket az ügy érdemében elbírálásánál bizonyítottaknak tekinteni, ezeknél fogva emez érvénytelenítés iránti perben a tőzsdebirósági ítélet által elfogadott tényállás vita tárgyát nem képezheti s csak ama kérdés oldandó meg, hogy a tőzsdebiróság által bizonyítottak elfogadott körülmények alapján az ügylet a felek közt az osztrák tőzsdetörvény 12. §-a értelmében a tőzsdén kötöttnek tekintendő-e? vagy ha nem, a tőzsdebiróság illetékessége a felek által a bécsi termény- és liszt-tőzsde szabályok 37. §-ában előirt módon a kötjegy átadása és átvétele vagy írásbeli okmány által szabályszerűen kötött-e?

Tekintettel arra, hogy a tőzsdebiróság előtt jelenlegi alperes is beismerte, hogy a megbizást az 1000 métermázsa kukorica és 1000 métermázsa tavaszi gabonára nézve a tőzsdén kívül adta neki jelenlegi felperes s azt állítja, hogy a tőzsdén csak 1000 métermázsa tavaszi zabra kapott megbizást;

tekintettel arra, hogy a tőzsdebiróság által megítélt s letett eskü által csak ama körülmény tekinthető bizonyítottak, hogy jelenlegi alperes felperesnek a tőzsdén tett jelentést a fentebb említett árukra kapott eladási bizomány teljesítéséről s felperes ezt ottan vette helyeslőleg tudomásul;

tekintettel arra, hogy ez által nincsen megállapítva az, hogy az eljárás iránti megbizások adása és elfogadása a tőzsdén történt volna s hogy ebből folyólag peres felek között a bizományi ügylet a tőzsdén kötött volna meg;

tekintettel arra, hogy alperes a tőzsdebiróság előtt bizonyítékot még arra nézve sem szolgáltatott, hogy az állítása szerint a tőzsdén nyert zabeladási megbizást valóban itt kapta volna s felperes tagadásával szemben eme körülmény sem a jelen perben bizonyítva, sem a tőzsdebiróság által megállapítva nem lett;

tekintettel arra, hogy e szerint a tőzsdebiróság által megállapított körülmények által nincs bizonyítva az, hogy a megbizás adása és elfogadása a tőzsdén történt;

tekintettel arra, hogy bizományi ügylet a megbizás adása és elfogadása által kötöttik meg; és végül:

tekintettel arra, hogy a bécsi tőzsdetörvény 6. §-a értelmében csak amaz ügyletek feletti bíraskodás van a tőzsdebiróság hatáskörébe utalva, a melyek a tőzsde helyiségében a megszabott tőzsdei órák alatt kötöttek, vagy a melyekre nézve a termény- és liszt-tőzsdei szabályok 37. §-a szerint a bíróság illetékessége szabályszerűen kikötött, ezeknél fogva a bécsi

termény- és liszt-tőzsde választott bírósága hatáskörét túllépte akkor, midőn emez ügyben bíraskodott.

Miből folyólag ítélete érvénytelennek volt nyilvánítandó.

Miután pedig felperes az ellenbeszéd előterjesztése előtt az 1888. május 11-én felvett jegyzőkönyv rendén igazolta, hogy a tőzsdebirósági ítélet alapján jelenlegi alperes ügyvédje kezéhez 1384 forintot fizetett s emez összegnek s kérelmi kamatainak visszatételét kérte, mely kérelem ellen felperes kifogást nem is tett, kérésének amaz eltéréssel, hogy a kamatok csak az ide vonatkozó kérelem jegyzőkönyvre adása napjától voltak megítélendők, hely adandó volt.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodbiróság ítélete megváltoztatik és az elsőfoku bíróság ítélete hagyatik helyben; egyuttal felperes az alperesi ügyvéd részére saját felével szemben megállapított 42 forint 65 krajczár fellebbezési költségnek is alperes részére leendő fizetésére köteleztetik. Felperesi ügyvéd fellebbezési munkadíja s költsége képviseljével szemben 6 forint 65 krajczárban állapittatik meg.

Indokok: Felperes a bécsi termény- és liszt-tőzsde választott bírósága ítéletének érvénytelenítését kéri s ebbeli kérelmét kizárólag az osztrák-magyar monarchia másik államának azon törvényére alapítja, a mely törvény alapján a nevezett kivételes bíróság ott törvényesen fenáll.

Tekintve azonban, hogy a hazai bíróságok eljárásaikban egyedül az itteni törvényekhez vannak kötve, ebből önként következik, hogy a kereset alapjául vett külföldi törvény és a per folyamán bemutatott tőzsdeszabályzat alapján eljárni hivatva nem lehetnek s tekintve, hogy oly hazai jogszabály sem létezik, melynek alapján a kereseti kérelem a magyar állam bíróságai által teljesíthető volna:

nyilvánvaló, hogy felperes keresete a magyar állam területén jogsultsággal nem bír.

Ezen okoknál fogva az elsőfoku bíróság helyesen utasította el felperest keresetével, s őt mint pervesztes felet a pts. 251. §-a alapján helyesen kötelezte az okozott s a perben kifejtett tevékenység mérvéhez képest méltányosan megállapított perköltés viselésére.

264.

I. polg. tanács.

A végrehajtási törvény 168. §-ában jelzett perutat oly harmadik személy veheti igénybe, a kinek dologi joga telekkönyvileg feljegyezve nincs.

1889. október 4. 5812. p. sz.

S. Juon felperesnek Á. Károly alperes ellen végrehajtás megszüntetése iránti perében —

a fogarasi kir. járásbiróság a következő ítéletet hozta:

A perköltséget pedig azért kellett kölcsönösen megszüntetni, mert a perben kiderítettek figyelembe vételével felperés roszhizemü perlekedőnek nem tekinthető.

266.

I. polg. tanács.

A per tárgyának egy része ügyvédi jutalmul érvényesen ki köthető.

1889. november 6. 3530. p. sz.

Sz. János ügyvéd és az általa képviselt neje P. Zsuzsanna felpereseknek özv. P. Józsefné alperes ellen ügyvédi jutalom s örökész iránti perében —

a kecskeméti kir. törvényszék a következő ítéletet hozta :
Felperesek keresetükkel elutasítatnak és kötelesek alperesnek 25 frt perköltséget megfizetni.

Indokok: Akár az érdemdíjazás ténye, akár szerződés betöltése iránti jogczim legyen a kereset alapja, annak a jelen esetben helyt adni azért nem lehetett;

mert alperes, habár beismeri, hogy az érdemdíjazást tárgyzó okiratot aláírta, annak tartalma valóságát megtagadta és ellenében felperes semmi bizonyítékot sem hozott fel;

mert az érdemdíjazást tárgyzó okiratba, törvény által megengedett formába tényleg tilos jogügylet, az ügy hányadának az ügyvéd részére kikötése, elburkoltatott. A perköltség iránti intézkedés a pts. 251. §-án alapul.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítélte:

A kir. ítélő tábla az első bíróság ítéletét azzal a változtatással hagyja helyben, hogy felpereseket keresetükkel ezuttal utasítja el.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét alsóbb bíróságnak neheztelt ítélete megváltoztatatik, az első fokulag eljáró kecskeméti királyi törvényszék utasítatik, hogy a kereset érdemében hozzon határozatot, a perköltségre is kiterjedőt.

Indokok: Mindkét alsóbb bíróság ítéletének megváltoztatásával, az eljáró kir. törvényszéket a kereset érdeme elbírálására kellett utasítani, mert a 3. szám alatti okiratban foglalt az a megállapodás, mely szerint l-r. felperes részére ügyvédi díjai és kiadásai megtérítése s megjutalmazása fejében a per tárgyának egy harmadrésze ígértetett, az 1874: XXXIV. t.-czikk 57. §-a értelmében nem tilos ügylet, következőleg az erre vonatkozó szerződés nem érvénytelen;

mert alperesnek a K. József hagyatékából megítélt osztályrésze az 5. és 6. sz. alatt mellékelt nem kifogásolt okiratok szerint biróilag alperesnek, nem pedig a 3. sz. alattiban megnevezett leányainak adatván át, felperesek a keresetben foglalt követeléseiket helyesen intézték alperes ellen, miért is a hibás alperesítés ellen emelt kifogás mellőzendő volt.

Mínhogy pedig az alsóbb bíróságok a fenti kifogásokon kívül a keresetnek érdemi vizsgálatába nem bocsátkoztak, az elsőbíróságot utasítani kellett, hogy érdemleges határozatot hozzon.

267.

IV. polg. tanács.

A hivatalból fogatosított végrehajtásnál a végrehajtató érdekeinek képviselőre a bírósági végrehajtó levén hivatva, az a tudomás, melyet ily eljárásban a kiküldött végrehajtó a végrehajtást szenvedett fizetéseinek megszüntetéséről szerez, magára a végrehajtató félre hat vissza, vagyis úgy tekintendő, mintha maga a végrehajtató által szereztetett volna.

1889. december 5. 5372. p. sz.

M. Sándor, mint W. Mór csődtömege gondnoka felperesnek, — R. József fiai cég alperes ellen 473 frt 50 kr és jár. erejéig fogatosított végrehajtás hatályaon kívül helyezése iránti megtámadási perében —

a szigetvári kir. járásbíróság az illetékesség kérdésében a következő végzést hozta:

A kir. járásbíróság ez ügybeni illetékessége megállapítatik s a felek az ügy érdemleges tárgyalására utasítatnak;

mert a kérdéses végrehajtás fogatosítását a bécsi csász. kir. kereskedelmi törvényszéknek megkeresése folytán ezen kir. járásbíróság rendelte el s annak elbírálására, vajjon a fogatosított végrehajtás hazai törvényeink szerint bir-e joghatályal, első sorban ezen kir. járásbíróság illetékes az 1881: LX. t.-cz. 28., 29., és 30. §§-ai szellemében is; miért is ezen kir. járásbíróság illetékességét megállapítani és a feleket az ügy érdemleges tárgyalására utasítani kellett.

Az ügynek érdemleges letárgyalása után:

a szigetvári kir. járásbíróság a következő ítéletet hozta:

Felperes keresetével elutasítatik és a 2503/86 sz. végzés folytán 1886. aug. 13-án R. József és fiai bécsi cég részére W. Mór barcsi lakos ellen hivatalból fogatosított végrehajtás joghatálya épségben fenntartatik, egyuttal köteleztetvén felperes 11 frt 40 kr mérsékelt perköltséget alperesnek megfizetni; sat.

Mert: Az ellenfél tagadásával szemben felperes azt, hogy akár a végrehajtás kieszközlésénél, akár annak fogatosításánál roszhizemüség terhelné alperest, igazolni meg sem kísérelte, s így az 1881: XVII. t.-cz. 27., 28., 29. §§-aiban felsorolt esetek egyike sem forogván fenn, felperes elutasítandó és az okozott költségek megfizetésére kötelezendő volt annyival is inkább, mert a végrehajtás hivatalból fogatosított és így fel sem tételezhető, hogy az országon kívül lakó alperes W. Mór fizetési képtelenségéről s anyagi csődjéről akár tapasztalási, akár hivatalos tudomással bir t volna a végrehajtás kieszközlése és fogatosítása idejében.

A budapesti kir. ítélőtábla a következő ítéletet hozta:

A kir. ítélő tábla az első bíróságnak a birói illetékesség tárgyában hozott végzést helybenhagyja.

Curiai döntv. polg. ügyekben.

Indokok. Annak előrebocsátása mellett, hogy alperes az eljáró kir. járásbíró hatásköre ellen nem, hanem annak csak helyi illetékessége ellen tett kifogást, minélfogva elbírálás tárgyát csak az a kérdés képezheti, hogy az eljáró kir. járásbíró helyileg illetékes-e jelen per elbírálására, — az elsőbírósnak a kir. járásbíró helyi illetékessége tárgyában hozott végzését helyben kellett hagyni, mert felperes jelen perrel alperes javára fogatosított végrehajtásnak a csődhitelezők irányában való hatályon kívül helyezését kéri, az ily perek pedig a pts. 35. §. első bekezdésének hasonlatosságánál fogva azon bíróság előtt is megindíthatók, melynek területén a hatályon kívül helyezésért jogcselekvény létrejött.

Mínthogy pedig a megtámadott végrehajtás a szigetvári kir. járásbíró területén fogatosított, annak hatályon kívül helyezése iránt indított megtámadási per a pts. 35. §-a hasonlatossága alapján a végrehajtás fogatosításának helyéhez képest illetékes bíróság előtt megindítható volt.

A kir. ítélő tábla az első bíróság ítéletét ennek következtében vizsgálat alá vevén, azt megváltoztatja és R. József és fiai cég javára W. Mór barcsi lakos közadós ellen a szigetvári kir. járásbírósnak 2503/86. sz. végzése következtében 1886. aug. 13-án 473 frt 50 kr tőke és járulékaik erejéig fogatosított végrehajtást W. Mór csődhitelezői irányában hatályon kívül helyezi s alperest 24 frt 5 kr tárgyalási s 12 frt 65 kr felebbezési költségnek felperes csődtömeggondnok részére leendő fizetésére kötelezi, felperes csődtömeggondnok fellebbezési díját és költségét 12 frt 65 krban állapítja meg képviseltje irányában.

Indokok. A csődtörvény I. R. III. fejezetében foglalt intézkedéseknek az az értelme, hogy a fizetések megszüntetése, vagy a csődnyitási kérvény beadása után a közadós vagyona az összes hitelezők kielégítésére szolgáló vagyont képez, melyből tehát sem a közadós semmit el nem idegeníthet, sem egyes hitelező a többiek hátrányára semmit el nem vonhat, nem vonhat el pedig még végrehajtás után sem; mert a végrehajtási eljárás a közadós jogcselekvényét helyettesíti.

De a kereskedő, a mi közadós is volt, fizetéseit kétségtelenül megszünteti akkor, midőn ellene, mint a jelen esetben is történt, tömeges végrehajtás vezetetik, s ő a végrehajtás alapjául szolgáló követeléseket sem ki nem fizette, sem bírói letét által sem biztosítja, hanem tűri áruinak lefoglalását, mint ezt alperes beismerése szerint közadós is tette.

Ez a foglalás tehát, mint közadós fizetéseinek megszüntetése után létrejött jogcselekvény a csődtörvény 27. §-a 2-ik pontja alapján sikeresen megtámadható. Mit sem változtat a dolog állásán az a körülmény, hogy alperes javára fogatosított végrehajtás alperesnek vagy megbízottjának közbenjötté nélkül hivatalból fogatosított, mert a hivatalból fogatosított végrehajtásnál a végrehajtató jogai, de kötelességei is a bírói

kiküldöttre szállanak, a bírói kiküldött tehát a végrehajtatonak törvényes megbízottja.

A végrehajtató tehát a végrehajtás fogatosítása alkalmával már kétségtelen ténynyé vált fizetés megszüntetéséről megbízottja által tudomást szerzett, minélfogva azzal, hogy a közadós fizetéseinek megszüntetéséről tudomással nem bírt, végrehajtató a hivatalból fogatosított végrehajtás esetében sem védekezhetik sikeresen. Ezek szerint az alperes javára fogatosított végrehajtást a csődtörvény 27. §-a 2-ik pontja és 26. §-a alapján a csődhitelezők irányában hatálytalannak kimondani s alperest mint pervesztést a pts. 251. §-a értelmében a perköltség fizetésére kötelezni kellett.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodbíró ítélete felebbezett rendelkezéseiben helyben hagyatik az abban felhozott egyéb indokoknál fogva s azért, mert a hivatalból fogatosított végrehajtásnál a végrehajtató érdekeinek képviselésére a bírósági végrehajtató levén hivatva, az a tudomás, melyet ily eljárásban a kiküldött végrehajtó a végrehajtást szenvedett fizetéseinek megszüntetéséről szerez, magára a végrehajtató félre hat vissza, vagyis úgy tekintendő, mintha maga végrehajtató által szerzetett volna.

Alperesi ügyvéd felebbezési munkadíja és költsége 10 frt 65 krban állapítatik meg saját fele irányában.

268.

Váltó és keresk. tanács.

A csődbejelentésben kitett jogalaptól eltérő jogalapon a kifogásolt követelés iránt a külön per meg nem indítható.

1889. szeptember 5. 469. v. sz.

F. & Comp, cég felperesnek, K. János, mint M. Sámuel és társa cég csődtömegének gondnoka, alperes ellen 462 frt 46 kr és jár. iránti külön perében —

a szatmárnémetii kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Felperes keresetének helyt adva, a kir. törvényszék a követelésbe vett 462 frt 46 kr tőkét, 1887. évi július 31-től járó 6% kamatait valódinak kimondja s a II. osztályba sorozza, egyszersmind alperes 24 frt 95 kr perköltség megfizetésében elmarasztalja.

Indokok. Alperes tömeggondnok a felperes által 1887. évi május 13-án 4750. p. szám alatt bejelentett követelés ellen az 1887. évi június 30-án megtartott s 6513/87. p. sz. alatt a csődiratokhoz csatolt pótfelszámolási jegyzőkönyv tanúsága szerint azért tett kifogást, mivel a követelést felperes váltóra alapította, mely váltó 1887. évi július 31-én járván le, sem a bejelentés, sem pedig a pótfelszámolás alkalmával nem volt ese-

dékes s ez esetben a hitelezőnek a csődtörvény 68. §-a szerint csak a követelés biztosításához, nem pedig kielégítéshez van joga.

Mint hogy azonban a csődtörvény 68. §-a felbontó vagy felfüggesztő feltételhez kötött követelésekről intézkedik, s kinek felfüggesztő feltételhez kötött követelése van, a csődtömeg ellen igényelheti, hogy a fizetést a felvétel bekövetkezése esetére biztosítsa; de a felperes által bejelentett követelés fűggesztő feltételhez kötve nem lévén, erre csődtörvény 68. §-a nem alkalmazható, hanem alkalmazandó annak 14. §-a, mely szerint a csődnyitással a közadós elleni követelések a tömeg irányában lejártaknak tekintendők; minthogy továbbá tömeggondnok a bejelentett követelés valódisága ellen kifogást nem tett, azon kifogás pedig, hogy a követelésnek alapul szolgáló váltó, daczára telepített minőségének nem óvatoltatott, legfeljebb csak azt vonhatja maga után, hogy a váltó váltóeljárás alapjául nem szolgálhat, de legkevésbé sem vonhatja maga után a különben valódiság tekintetében nem kifogásolt követelés elutasítását, és pedig annál kevésbé, mivel a csődtörvény 145. §-a csak azt rendeli, hogy olyan ügyekben, melyek a csődön kívül váltóeljárás alá tartoznának, egyedül a főeskü általi bizonyításra alkalmazandók a váltóeljárás szabályai: ennél fogva tömeggondnok kifogásait elvetni, a kifogásolt követelést valódinak megállapítani, s a II. osztályba sorozni és tömeggondnokot mint pervesztést a csődtörvény 150. §-a és pts. 251. §-a alapján a költségekben marasztalni kellett.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítélte:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét megváltoztatja, a felperest keresetével elutasítja sat.

Indokok. A csődtörvény 145. §-a az ott megjelölt külön perekre nézve csak az eljárást szabályozza, rendelvén, hogy azok a kereskedelmi eljárás szabályai szerint tárgyalandók; ellenben az anyagi jogot egyáltalán nem érinti; a miből következik, hogy minden ügyben az érdemleges elbírálás tekintetében azok az anyagi jogszabályok az irányadók, melyek alá az ügy jogi mivoltánál fogva tartozik; jelen esetben tehát tekintettel arra, hogy felperes a kereseti követelést váltó alapján érvényesíti, a váltójog alkalmazandó. Minthogy pedig a kereseti követelés alapját képező váltó telepített váltónak tekintendő; továbbá, minthogy a váltótörvény 43. §-a szerint akkor, ha a telepített váltó a telepésnél kellő időben nem óvatoltatik, a váltóbirtokos nemcsak a kibocsátó és a forgatók elleni visszeresét, hanem az elfogadó elleni váltókeresetét is elveszti; és minthogy felperes azt, hogy a kereseti váltót óvatoltatta volna, nem is állította s így a fentebb idézett törvényhely szerint a csődbe jutott elfogadó, illetőleg ennek csődtömege elleni váltókeresetét elvesztette: az elsőbíróság ítéletének megváltoztatásával felperest keresetével elutasítani kellett.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodbíróság ítélete az abban felhozott indokoknál fogva hely-

benhagyatik és pedig annyival inkább, mert felperes 4750/87. számú beadványában követelését a vételügylet megemlítése nélkül a B. alatti váltó alapján határozottan mint váltókövetelést jelentette be a csődtömeg ellen; mert továbbá a csődbejelentésben kitett jogalaptól eltérő jogalapon a külön per meg nem indítható, de felperes válaszában különben is kijelentette, hogy a kereset jogalapját meg nem változtatta, követelését ugyanazon váltó alapján kívánja most is érvényesíteni és a könyvkivonatot csak annak igazolására csatolta, hogy a követelés áruk vételéből származik.

Felperesi ügyvéd felebbezési munkadíja és költsége 10 frt 65 krban állapítatik meg saját fele irányában.

269.

III. polg. tanács.

A lelencháznak járó gyermekápolási és tartási költségek első sorban a természetes atyát terbelik.

A természetes atya a törvénytelen leánygyermeknek tartásdíját is csak annak 12-ik és nem 14-ik életéveig tartozik fizetni.

1889. október 24. 2120. p. sz.

S. Györgyné szül. R. Juli felperesnek N. István ügyvéd és alperes ellen atyaság iránti perében —

a galánthai kir. járásbiróság a következő ítéletet hozta:

Ha alperes N. István a főesküt leteszi, miszerint nem igaz, hogy 1873. november 12-től 1874. márczius 12-ig terjedő időközben felperesné Sz. Györgyné szül. R. Julival némileg közösült, felperes keresetével elutasítatik, ellenesetben felperesné 1874. szeptember 12-én született Mária nevű törvénytelen leánya természetes atyjául bíróilag elismertetik, s köteles felperes Sz. Györgyné született R. Julinak 1884. januártól a gyermek 12 éves koráig, tehát 1886. szeptember 12-ig havonként 7 frtot, összesen tehát 2 év 8 hó 12 napra 226 frt 80 krt s jár. megfizetni.

A gyermek születésétől 1884. január 1-ig követelt 584 frt 35 krnyi és az 1886. szeptember 12-től 1888. szeptember 12-ig követelt gyermek-tartási költségekre nézve felperesné keresetével elutasítatik, sat.

Indokok. Felperesné keresetével igazolta, hogy 1874. évi szeptember 12-én egy Mária nevű törvénytelen gyermeket szült, s állítja, hogy ezen gyermek alperessel való nemi közösülésének eredménye. Miután alperes tagadja, hogy felperesnével közösült, különösen, hogy azon időben közösült volna, melybe a gyermek fogantatási ideje esik, s felperesné alperest erre nézve a tagadó főesküvel megkínálta, s az ezt elfogadta, a főeskü alperesnek megitélendő, s le nem tétele esetében alperes a nevezett gyermek természetes atyjául volt bíróilag kimondandó, s az ítéletben foglalt időre a szakértőileg megállapított gyermeknevelési és gyermektartási költ-

ségekben törvényes szokásainknál fogva a gyermek 12 éves koráig el volt marasztalendő.

Felperesnőnek az általa megajánlott főskü megítélhető nem volt, mert oly körülményeket nem igazol, melyek azt, hogy alperes volna a gyermek természetes atyja, valószínűvé tennék. Azon időre, mely alatt a gyermek a leleczházban neveltetett, felperesnő gyermektartási költségeket nem követelhet, sem neki gyermektartási költségei ez idő alatt nem voltak, azokat pedig, miket a pozsonymegyei számvevőség lelecz-ápolási költségek czimén követel, ki nem fizette, s így arról megtérítésre joga meg nem nyílt, sat.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét helybenhagyja, azzal a változtatással, hogy felperest a kereset beadása előtti időre támasztott követelésével feltétlenül elutasítja, viszont azonban az alperest az eskü le nem tétele esetére a kereset beadásától vagyis 1887. évi június hó 7-től folyólag az 1874. évi szeptember hó 12-én született Mária nevű gyermek 14-ik évének betöltéseig terjedő időre eső tartás fejében 106 frt 6 kr s jár. megfizetésére kötelezi.

Indokok. Minthogy a gyermektartási díjnak az a rendeltetése, hogy abból a gyermek ellátására és nevelésére szükséges folyó kiadások fedeztessenek, az esetre tehát, ha az anya, ki szintén köteles gyermekének tartásához hozzájárulni, annak idején tartásdíjat nem követel és gyermekét sajátjából képes nevelni, az atya nem kötelezhető arra, hogy a gyermektartási díj egyenértékét az anya javára utólagosan megtérítse; ennél fogva felperest a kereset beadása előtti időre támasztott követelésével feltétlenül elutasítani kellett.

Viszont azonban, mintán a leánygyermeknél nem feltételezhető, hogy életkoruk 14-ik évének betöltése előtt saját keresményükből képesek magukat fentartani, az alperes az eskü le nem tétele esetére a gyermek 14-ik évéig terjedő időre való tartásdíj fizetésére kötelezendő, sat.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A budapesti kir. ítélőtábla ítélete, a mennyiben alperes ellenében a természetes atyaság megállapítása alperes fősküjétől tétetett függővé, helybenhagyatik, azon részében azonban, a mely szerint a főskü le nem tétele esetére alperes a kereset beadásától a gyermek 14 éves koráig köteleztetett a tartásra, a kir. ítélőtábla ítélete megváltoztatik s a gyermeknek a leleczházból való kijövele után annak 12 éves kora elérteig a havonkénti 7 frt tartásdíjban alperes marasztalására nézve az elsőbíróság ítélete hagyatik helyben oly változtatással, hogy a tartási kötelezettség 1884. január 14-től számitandó.

Egyebekben mindkét alsóbíróság ítéletének megváltoztatásával az esetre, ha alperes a részére megítelt fősküt letenni elmulasztaná, alperes

a B. a. becsatolt megyei számvevőségi költségkimutatásban kitett 584 frt 55 kr leleczházi ápolási költséget is tartozik különbeni végrehajtási terhe mellett a megyei pénztárba megfizetni.

Az atyaság kérdése alperesnek odaitélt főskütől volt feltételezendő a kir. ítélőtábla ítéletében felhívott indokokból és még azért, mert oly határozott bizonyítékok fen nem forognak, hogy alperes ellenében az atyaság feltétlenül, illetve felperes pótesküjétől föltételesen volna megállapítható, ellenben arra nézve sem forog fen törvényes ok, hogy e kérdésben felperes keresetével feltétlenül elutasítsassék.

Az esetben pedig, ha alperes a fősküt le nem tenné, a tartásdíjakat alperes azért tartozik megtéríteni, mert a leleczház által felszámitott gyermekápolási és tartási költségek az 1877: XX. t.-cz. 11. §-a értelmében első sorban alperest, mint természetes atyát, terhelik, s miután arra nézve, hogy felperes azt megfizette volna, a perben bizonyíték fen nem forog; a fizetést alperes az illető megyei pénztárnál tartozik teljesíteni, tekintve, hogy alperes a leleczházi költségek megtérítésére, tehát a mult időre a fentebbiek szerint már köteleztetett, a gyermeknek a leleczházból 1884. január hó 14-én történt kivétele után a gyermek 12 éves kora elérteig, midőn ő már keresetképesé vált, a szakértők által megállapított tartási díjnak megtérítésére alperes az esetre, ha a fősküt le nem tenné, szintén kötelezendőnek találtatt.

270.

1. polg. tanács.

Általános jogszabály, hogy első sorban csak a szerződés teljesítése követelhető, csak ha az nem lehetséges, lehet kártérítési keresettel fellépni.

A kártérítési keresetnek köztörvényi ügyekben is mellőzhetlen feltétele a ker. törv. 354. §-ában előirt értesítés és utólagos teljesítési határidő engedélyezése.

Felperes tartozik bizonyítani, hogy az utólagos teljesítésre határidőt engedett, még ha erre nem is szólítottott fel alperes által.

1889. október 11. 6126. p. sz.

K. Gábor felperesnek B. Péter alperes ellen 112 frt és jár. iránti perében —

a tenkei kir. járásbíróság a következő ítéletet hozta:

Felperes keresetével elutasítatik és tartozik alperesnek 13 frt 75 kr perköltséget megfizetni azon esetre, ha alperes pótesküt tesz arra, hogy ő felperesnek nem 50 köből zabot adott el, hanem csak a saját tulajdonát képező 15—16 köblöt. Ha alperes ezen pótesküt le nem teszi, tartozik felperesnek a kereseti összegből 70 frtot, mint felpénzkétszereget s annak 1888. jan. 31-étől járó 6% kamatát és 21 frt 40 kr perköltséget megfizetni. Az árkülönbözet és utánjárás költségek iránti keresetétől feltétlenül elmozdittatik.

A kir. Curia ugyanezen alkalommal magáévá tette az alsóbb bíróságoknak azon megállapítását is, hogy a keresk. törv. 254 §-ának azon intézkedése, mely szerint a szövetkezet tagjai elleni keresetek a társaság feloszlásától vagy a társasági tag kilépésétől vagy kizárásától számítva egy év alatt évülnek el, nem alkalmazható oly keresetekre, melyeket maga a szövetkezet indít a tagok ellen.

1889. novemb. 5. 634. v. sz.

A budapesti kir. keresk. és váltótörvényszék a következő ítéletet hozta:

Alperes tartozik 208 frt 23 kr tőkét és ennek 1886. évi szeptember hó 16. napjától járó 6% kamatait és 35 frt 50 krban megállapított perköltséget felperesnek 15 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett megfizetni; ellenben 3 frt 50 kr-ra vonatkozó keresetével elutasítatik.

Indokok. Alperesek a kereset ellen emelt kifogásai, annak kivételével, mely a pótbefizetés után igényelt kamatra vonatkozik, elvetendő voltak:

mert a kereset az A. alatti könyvkivonatban megjelölt követelésre levén alapítva, a kereset jogcímét ez adja meg; az hogy felperes keresetlelében azon tények elősorolása mellett, melyekre keresetét állapítja, a «bíróság» szót is használta és hogy az alapszabály 7. §-ára is hivatkozott, nem képez okot arra, hogy felperes keresetével elutasíttassék; miután valamely törvény, vagy mint jelen esetben történt, valamely alapszabályra történt téves hivatkozás a kereset érdemleges elbírálását nem akadályozza; mert alperes a kereskedelmi törvény 254. §-a alapján nem hivatkozhatik arra, hogy a kereset irányában elévült; miután jelen kereset nem a szövetkezetet terhelő igények alapján támasztott oly követelésre vonatkozólag ellene, mely a szövetkezetet terhelné, — hanem ellenkezőleg a keresetet ellene a szövetkezet indította, mint volt egyik tagja ellen, oly követelésekre nézve, melyek alperesnek tagsági idejéből származnak melyek tehát őt az alapszabályok értelmében terhelik;

mert alperesnek az a kifogása, hogy felperes irányában csakis a lekötött üzlet része erejéig lenne kötelezve, alaptalan, a mennyiben a szövetkezet korlátolt felelősséggel alakult ugyan, de alapszabályilag egyes tagjai ellen, a mint ezt az alapszabály 33. §-a kétségtelenné teszi, fenntartott egyes intézkedéseket, különösen annak elhatározását, hogy a szövetkezeti tagoknak részesülési arányát az üzletrészek után befizetett összeg felemelését vagy lejjebb szállítását közgyűlés útján állapíthassa meg és így alperes a keresk. törv. 231. §-ára e tekintetben nem hivatkozhatik annál kevésbé, minthogy alperesnek azon állítása, hogy az alapszabály 9. §-a a) pontja kizárja a 33. §. h) pontjának azt a magyarázatát, hogy a szövetkezeti tag tejszállítási kötelezettségének nem teljesítése esetében üzleti része, valamint ebből eredő követelése elvesztésén kívül még más költségekkel is megterhelhető nem lenne, tarthatatlan, — miután felperes jelen keresettel nem oly

költségekben kívánja alperest elmarasztaltatni, melyek alperes tagsági jogai elvesztése utáni időben keletkeztek, hanem oly költségekben részesülés miatt, melyek alperesnek tagsági idejéből származnak, melyek tehát ellenében az alapszabály 33. §-a h) pontjánál fogva érvényesíthetők; és miután alperes ellen a D) a közgyűlési határozattal a költségekbeni részesülés számszerűleg meg lett állapítva, s miután alperes azt, hogy ezen közgyűlési határozat jogerős nem lenne, nem is állította, kétségtelen, hogy alperes az A) illetve 2% a. számlában foglalt költségekbeni részesülés címén terhére rótt 210 frtot megfizetni köteles;

mert alperes a A), illetve a 2% a. számlában az üzletvesztesség címén kivetett 239 frt 26 krnak terhére rovására belenyugodván, úgy azt, hogy a neki szállított egy plomb-fogóért kitett 8 frt 97 krral tartozik, viszonzásában beismervén: kétség nem forog fenn arra nézve, hogy ezen tételekkel alperes helyesen terheltetett meg;

mert alperes azon kereseti követelés ellen, hogy a megítélendő tőke késedelmi kamata 1886. évi szeptember hó 16. napjától ítéltesék meg, kifejezetten kifogást nem emelt;

ezeknek alapján alperest 208 frt 23 kr tőkének, úgy ennek késedelmi kamata s mint nagy részben pervesztést a pts. 251. §-a alapján a perköltség megfizetésére kötelezni kellett.

Ellenben felperes a A), illetve a 2% a. számlában kamat címén követelésbe vett 3 frt 50 krra vonatkozó keresetével elutasítandó volt;

mert alperes tagadásával szemben azt, hogy a pótbefizetések nem teljesítése idejétől a tényleges befizetés idejéig akár alapszabályilag, akár közgyűlési határozattal fel lenne jogsítva a nem fizetőt késedelmi kamattal megterhelni, nem mutatta ki.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

A kir. ítélő tábla az elsőbíróság ítéletének azt a részét, melylyel alperes 208 frt 23 kr tőke, ennek kamata és 35 frt 50 kr perköltség megfizetésére köteleztetett, helyben hagyja, sat.

Indokok. Alperesnek a kereset elévülésére alapított kifogását az elsőbíróság helyesen vetette el, mert a kereskedelmi törvénynek alperes által hivatkozott 254. §-a szerint csak a szövetkezet hitelezőinek a szövetkezetet terhelő igények alapján a szövetkezet tagjai ellen indítható keresetek évülnek el egy év alatt, a társaság feloszlásától, vagy a tag kilépésétől, illetve kizárásától kezdve, de nem a szövetkezet által a tagok ellen támasztható keresetek is, melyen a fenforgó kereset is, melyekre nézve a kt. eltérő rendelkezést nem tartalmazván, azokra a kereskedelmi törvény 1. §. értelmében az általános magánjog szabályai irányadók.

Az elsőbíróságnak ítéletét alperest 208 frt 25 kr tőke és kamata megfizetésére kötelező részében azért kellett helyben hagyni, mert a D) alatt becsatolt közgyűlési jegyzőkönyv által igazolván, hogy a közgyűlés

alperesnek is, mint szövetkezeti tagnak költségrésztetés címén havi 10 forinttal való megterhelését elhatározta, mely határozat alperes által, a kereskedelmi törvénynek a szövetkezeteknél és részvénytársaságoknál e részben fenforgó viszonyok azonosságánál fogva szövetkezetekre is érvényes 174. §. alapján keresettel meg nem támadhatván, az irányában jogerőre emelkedett és általa a jelen perben kifogás által többé sikeresen meg nem támadható, ennek folytán alperesnek a kt. 231. §-ára és az alapszabályok 9. §-a 5. pontjára alapított kifogása sem vehető figyelembe és minthogy alperes nem vonta kétségbe, hogy a kérdésben álló költség a közgyűlési határozatnak megfelelően mennyiségileg helyesen iett terhére írva, ennél fogva annak és külön kifogással meg nem támadott kamatának megfizetésére helyesen lett kötelezve, sat.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét alsóbb bírósági ítélet a 208 frt 23 kr tőkére, ennek kamatára és perköltségre vonatkozó fellebezett részében megváltoztatik, felperes keresetével elutasítatik és köteleztetik alperesnek per- és felebbezési költségek fejében 74 frt 80 krt megfizetni. Alperesi ügyvéd költsége és munkadíja jelen felebbezésért 22 frtban állapítatik meg saját fele irányában.

Indokok. Az alsóbb bíróságok helyesen vetették el alperesnek a kereset elévülésére alapított kifogását. A kir. ítélőtáblának azt a nézetét, hogy a kir. törv. 174. §-a szövetkezetekre is alkalmazandó, hasonlóképpen helyesli a kir. Curia, mely elvet maga is már korábban kimondta (1879. október 29-én 572. sz. a. hozott ítélet). De nem járulhat a kir. Curia sem a kir. ítélőtáblának a fenti elvből levont következtetéséhez, sem az első bíróság által felhozott indokokhoz, melyekre alperes marasztalása alapítva van. A ker. törv. 174. §-a a részvényes (illetve szövetkezeti tag) kereseti jogát a közgyűlésnek sérelmes határozata ellenében kifejezetten csak akkor köti az ott megállapított határidőhöz, ha ezen határozatot a törvény vagy az alapszabályok által előszabott alakszerűségek mellőzése miatt akarja megtámadni; e korlátozás azonban elesik akkor, midőn a határozat azért támadatik meg, mivel az a törvénnyel vagy alapszabályokkal ellentétes.

Ennél fogva és minthogy a jelen esetben alperes a közgyűlési határozatot, mely a kérdésben forgó 210 frt követelés alapjául szolgál, nem alaki okok, hanem alapszabályellenesége miatt támadta meg kifogás útján, ezen kifogás érdemileg el volt bírálendő.

Tekintve pedig, hogy a közgyűlési határozat szerint 210 frt mintegy bírságképen rovatott alperesre azért, mert tejet nem szállított;

tekintve, hogy az alapszabályok 33. §. h) pontja a közgyűlést erre fel nem jogosította, miután az csak a tagok részvételű arányának és az üzlet-részek utáni befizetési összegnek felemeléséről vagy lejjebb szállításáról szól, mely intézkedés az alapszabályok 5. §-a szerint a tagok összegére kiterjed; és

tekintve, hogy arra az esetre, ha valamelyik tag az általa elvállalt tejszállítást indokolatlanul elmulasztja, az alapszabályok 9. §-ának 5. pontja külön intézkedést tartalmaz és csak azt rendeli, hogy az ilyen tag tagsági jogát és üzleti részét elveszti: ezeknél fogva alperes kifogását alaposnak elismerni, következve az alsóbb bírósági ítéletek megváltoztatása mellett, felperest keresetével elutasítani s mint pervesztést a prdts 251. §-ához képest a perköltségben elmarasztalni kellett.

272.

VI. polg. tanács.

Azon körülmény, hogy végrehajtató részére végrehajtást szenvedő a végrehajtási összeget még a marasztalás előtt bírói kézbe letette és utóbb azt kiutalványoztatni kérte, a végrehajtás megszüntetésére törvényes indokul nem szolgálhat.

1880. december 27. 9248. p. sz.

K. Samu felperesnek, P. József alperes ellen végrehajtás megszüntetése iránti perében —

a pécsi kir. járásbíróság a következő ítéletet hozta:

K. S. végrehajtás megszüntetési keresetével elutasítatik és köteles alperesnek 4 frt 20 kr. perköltséget megfizetni.

Indokok. Végrehajtást szenvedő K. S. képviselője utján szabályszerűen megidézett, de a kitűzött határnapon meg nem jelenvén, a prdts 111. §. alapján mivel sem igazolt keresetével elutasítandó s a megjelent végrehajtó kérelme folytán ennek részére perköltségben is volt marasztalendő, annál is inkább, mert a 12997/87. sz. a. utalványozási végzést végrehajtató 1888. december 21-én s így végrehajtási kérvényének benyújtása után vette, minél fogva a 3659/89. sz. végrehajtás megszüntetési keresetre okot nem szolgáltatott.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. tábla az elsőbíróság ítéletét megváltoztatja, a végrehajtás megszüntetési keresetnek helyt ad és a 13353. sz. végrehajtást elrendelő végzést hatályon kívül helyezi, a perköltséget azonban végrehajtást szenvedő részére meg nem ítéli.

Indokok. A becsatolt iratokból kitűnik, hogy marasztalt alperes még 1888. okt. 4-én 12997. sz. a. kérvénnyel az összes marasztalási összeget kamataival együtt a bírói letétbe helyezett összegből nyertes felperes részére kiutalványoztatni kérte s eme kérelemnek 1888. november 30-án 12997. sz. a. kelt végzéssel hely is adatván, a kereseti összegből felperes részére megítelt 31 frt 60 kr. tőke és 1888. február 1-től járó kamat felperesnek kiutalványoztatott; s minthogy felperesnek ezzel szemben és a

kiutalványozási kérvény beadása után, 1888. október 11-én 13353. sz. a. beadott végrehajtási kérvénye folytán a kielégítési végrehajtás alperes ellen ugyancsak a már kiutalványozott összeg erejéig 1888. november 30-án 13353. sz. a. elrendeltetett s alperes a fentirt előzmények után a végrehajtás megszüntetését kérni jogosítva volt, mert a megítelt összegnek felperes kértére történt kiutalványozása után, ugyanez iránt a végrehajtás már elrendelhető nem volt s miután a ténykörülmeny az előző iratokból kitűnik, alperest a végrehajtás megszüntetési kereset feletti tárgyalásra való meg nem jelenése folytán sem lehetett keresetével elutasítani, hanem az iratokból kitűnő ténykörülmenyek alapján a végrehajtás megszüntetését kimondani kellett.

Költség alperes részére nem ítéltetett meg, mert a kiutalványozási végzés felperesnek csak a végrehajtási kérvény beadása után kézbesítettven, a végrehajtás megszüntetési keresetre nem felperes szolgáltatott közvetlen okot.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodbiróság ítéletének megváltoztatásával az elsőbiróság ítélete hagyatik helyben; egyszersmind a felebbezésért ügyvédi munkadíj címén alperesi ügyvéd részére 4 frt állapittatik meg.

Indokok: A végrehajtás megszüntetésére irányzott kereseti kérelemnek nem volt hely adható;

mert végrehajtást szenvedő nem bizonyította azt az állítását, hogy végrehajtató a részére megítelt követelés kielégítése céljából végrehajtást szenvedő által kiutalványoztatni kért összeget a birói letétből fölvette és mert ily helyzetben maga azon körülmény, hogy végrehajtató részére végrehajtást szenvedő a végrehajtási összeget még a marasztalás előtt birói kézbe letette és utóbb azt kiutalványoztatni kérte, a végrehajtás megszüntetésére törvényes indokul nem szolgálhat.

Az 1881: LX. t.-cz. értelmében ugyanis a végrehajtást szenvedő a marasztalási összeget rendszerint közvetlenül tartozik kifizetni, ebből ok-szerűleg következik, hogy a pernyertes fél azzal nem köteles megelégedni, miszerint ellenfele előzetesen birói letétbe helyezze a követelést, és ítélet után az összeget a nyertes félnek kiutalványoztassa.

Erre mutat különösen az 1881: L. t.-cz. 41. §-ának rendelkezése is, mely azon eljárást írja körül, midőn a marasztalt fél nem közvetlenül, hanem a per biróságának közbenjöttével kívánja a fizetést teljesíteni és a mely esetben a marasztalt szintén személyesen tartozik a fizetést megkísérteni és csak az esetben, ha a nyertes fél a biróság előtt meg nem jelennék, áll jogában a marasztalt félnek a marasztalási összeget birói kézbe letenni.

Egyébiránt a fenforgó esetben végrehajtató követeléséből a végrehajtási kérvény költsége, valamint a letétből való felvétellel járó rendsze-

rinti kiadások, az elsőbiróság által kiutalványozott összeggel fedezve egyáltalán nem is lennének és így ezen összegekre végrehajtató végrehajtási joga minden esetben fennállana.

A perköltség tekintetében az elsőbiróság ítélete megfelelő indokából hagyatott helyben.

273.

IV. polg. tanács.

Azon szerződésbeli kikötésben, melylyel valaki arra kötelezi magát, hogy ingatlanát halála esetére egy megnevezett személyre örökségképp hagyni fogja, nemcsak a végrendelekezésről s általában halál esetére rendelkezéséről való lemondás foglaltatik, hanem benne foglaltatik a dolog természeténél fogva az élők közötti elidegenítés tilalma is.

1889. november 28. 5832. p. sz.

Zombor város tiszti ügyészének, mint kk. br. B. F. képviselője felperesnek, S. A. M. alperes ellen várományi jog biztosításának tőrése iránti perében —

a zombori kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Alperes S. A. M. tartozik tűrni, hogy felperes kiskoru B. F. örököségi joga nevezett S. A. M. elhalálózása esetére, ennek a zombori 5,654. sz. tljkvben A + hr. 7,053—7,056. sz. a. foglalt ház és 12 hold 232^{10/12} □-öl ingatlan fele jutalékára 15 napon végrehajtás terhe alatt bekebelezessék sat.

Indokok. Alperes elismervén, hogy a zombori 5,654. sz. tljkvben foglalt ingatlan jutalékára nézve azon kötelezettséget, illetve megszorítást vállalta magára, hogy elhalálózása esetén annak tulajdonjoga örökösödés címén felperesre szálland, tekintve, hogy a beigazolt hitbizományi helyettesítés határai között alperest csupán korlátolt tulajdonjog illeti, alperest ezen korlátolás, illetve a felperesi örökösödési jog bekebelezésének eltűrésére kötelezni kellett sat.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla az elsőbiróság ítéletét megváltoztatja, felperest keresetével elutasítja sat.

Indokok. Felperest azon kereseti kérelmével, hogy alperes arra köteleztessék, mikép kiskoru B. F. örököségi várományi joga alperes ingatlan jutalékára bekebelezessék, a kir. ítélőtábla azért utasította el, mert ezen kérelem jogosságát az A) alatti okirat, mely hitbizományi helyettesítést nem tartalmaz, nem támogatja. Az A) alatti egyezség 2. pontjában alperes magát csak arra kötelezte, hogy az azon egyezséggel átvett ingatlanrész halála esetére kiskoru báró B. F.-re örököségképpen hagyandja, ezzel

tehát alperes, miként ezt elleniratában önmaga is beismerte, csakis szabad végrendekezési jogáról mondott le, a miből azután önként következik, hogy oly korlátozást, a mely élők közötti rendelkezési jogát gátolná, tűrni nem köteles.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A kir. ítélőtábla ítéletének megváltoztatásával az elsőfoku bíróságnak ítélete hagyatik helyben, oly értelemben, hogy alperes azt tartozik 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett tűrni, hogy a zombori 5,654. sz. tjkvben A + 1 sor és 8,053—7,056. h. r. szám alatt felvett ingatlanból nevére irt jutaléknál a tulajdonjogi jognak az a korlátozása, mely szerint alperes ezen ingatlant halála esetére a kisk. báró B. F.-nek köteles örökségképen hagyni, feljegyeztessék. Egyszermind kötelezterik alperes az elsőbírósági ítéletben meghatározott perköltségen felül meg 8 fnt felebbezési költséget is felperesnek megfizetni.

Indokok. A keresetlevélhez A) alatt mellekelt szerződés 2-ik pontja szerint alperes arra kötelezte magát, hogy a zombori 2,266 sz. tjkvben felvéve volt, utóbb a zombori 5,654. sz. telekjegyzőkönyvbe átvett 7,053—7,056. h. r. sz. ingatlanok anyjától S. szül. W. A-tól átvett fele részét halála esetére kiskoru báró B. F.-nek fogja örökségképen hagyni.

Ezen szerződési kikötésben nemcsak a végrendekezéssről s általában halál esetére rendelkezéssről való lemondás foglaltatik, mint azt alperes értelmezi, hanem benne foglaltatik a dolog természeténél fogva az élők közötti elidegenítés tilalma is, mivel alperes csak úgy hagyhatja halála esetére az ingatlant B. F.-nek, ha azt életében fentartja és el nem idegeníti.

Az A) alatti szerződéssel e szerint alperes a kérdésben levő ingatlan tekintetében nem korlátlan, hanem csak kk. báró B. F. várományi joga által korlátolt tulajdoni joghoz szerezvén czimet, miután ennek daczára s a nélkül, hogy az átruházónak a korlátlan tulajdoni jog bekebelezését megengedő későbbi nyilatkozata bekövetkezett volna, alperes javára az 1882. évi április 22-én 1,610. sz. a. kelt végzés következtében a tulajdoni jog minden korlátozás nélkül kebelezetett be, felperesnek keresete, melylyel a szerződésben megállapított korlátozás tkvi bejegyzése czéloztatik, alaposnak bizonyul.

Ezek alapján a másodbíróság ítéletének megváltoztatásával az elsőbíróságnak ítéletét kellett a fennebbi értelemben helybenhagyni és pedig a pts. 251. §-a értelmében a perköltségről rendelkező pontjában is annyival inkább, mert alperes nem tagadta, hogy felperes által a k. k. jogainak biztosítására alkalmas nyilatkozat kiállítására siker nélkül felszólított.

274.

VI. polg. tanács.

Telekkönyv kiigazítása iránt folyamatba tett perben hitbizomány fennállását vitató felperesek azt, hogy a hitbizomány már a telekkönyvi helyszíneléskor jogszerűen fennállott, tehát hogy az első szerző hitbizományt alkotott, hogy az az illető megyében kihirdetett és királyi jóváhagyással megerősített, — kétségbevonhatlan okirattal tartoznak kimutatni.

1889. december 12. 6513. p. sz.

Gróf F. Andorné sz. P. Karolina grófnő, továbbá P. Katalin és Jolánta grófnő felpereseknek, — gróf P. László, gróf P. Miklós és gróf E. Károlyné szül. P. Ludovika grófnő alperesek ellen ingatlanok hitbizományi minőségének kitüntetése, illetőleg telekkönyv kiigazítása iránti perében —

a nagybecskereki kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság a következő ítéletet hozta:

A birói illetékesség megállapítása mellett felperesnök kiigazítási keresetükkel elutasítatnak.

Indokok. A birói illetékességet megállapítani kellett; mert a felperesnök által érvényesített várományosi jog és ezzel kapcsolatosan az alperesek birtokában levő uradalmak családi hitbizományi minőségének a tordai 1. sz. tjkvbe való bejegyzése a tkvi hatóság illetőségéhez tartozik és a tkvi rend. I. r. 3. §-a nem zárja ki az ily bejegyzéseknek érvényesítését tkvi kiigazítási kereset útján.

Ellenben felperesnök a per érdemében keresetükkel elutasítandók voltak, mert állítván, hogy a tordai uradalom bir. családi hitbizományi minőséggel, és pedig már azóta, hogy a gróf P. család birtokába került; az ősiségi patens 13. §-ában pedig csak azon családi hitbizományok tartatván fenn, melyek az osztrák általános polgári törvénykönyv hatályba lépte előtti, tehát a régibb magyar törvényeknek felelnek meg: felperesnök kötelesek voltak, alperesek tagadása ellen, beigazolni, miszerint a tordai uradalomból a régibb magyar törvényeknek megfelelően törvényesen és érvényesen alkotott családi hitbizomány a grófi P. család azon ága javára, melynek ivadéka felperesnök.

Az osztrák általános polgári törvénykönyv hatályba lépte előtti magyar törvények szerint családi hitbizomány (majoratus solennis) törvényesen és érvényesen alkotottnak csak akkor tekinthető, ha alkotása szorosán megfelel az 1687: IX. t.-cz. és az 1723: L. t.-cz. abbeli kivánalmainak.

Az idézett törvények szerint családi hitbizomány érvényesen alkotható:

a) a családi hitbizományt alkotni szándékozó saját szerzeményi vagyonából (de bonis suis adquisitis);

Curiai döntv. polg. ügyekben.

b) a családi hitbizományt alkotni szándékozó érvényes végrendelete által (testamentaria dispositione);

c) ha ezen végrendelet megelőzőleg a király által jóváhagyatott (praecedente semper confirmatione regia);

d) ha mindkettő, t. i. a végrendelet és a királyi jóváhagyás kihirdetett és bejegyzetett azon megyék közgyűlésén, melyekben a családi hitbizományt alkotó uradalmak feküdtek (in generalibus comitatuum congregationibus, ubi bona majoratus adjacebunt, publicari et in protocollari debebunt).

Eltekintve attól, hogy a felperesnök által keresetükhöz A. B. C. D. és E. a másolatban csatolt végrendeletek tartalma az 1868: LIV. t.-cz. 184. §-a szerint jelen perbeni ítélet hozatalánál bírói figyelembe nem jöhetnek, mert felperesnök az 1888. évi ápril hó 19-én felvett jegyzőkönyvben alperesek kívánságára magukat kötelezvé ezen végrendeleti másolatok eredetijeit az 1888. évi június 18-ára kitűzött tárgyalásnál előmutatni, — elmulasztották az eredetiek előmutatását, — és eltekintve attól, hogy az A. és B. a végrendeletek, de nevezetesen a ./. a. hiteles másolatban csatolt királyi adománylevél tartalma szerint, a jelenleg alperesek birtokában levő uradalmak nem adományoztattak egyedül az A. a. végrendeletet alkotott báró P. M. S.-nak, hanem testvéreinek báró P. J.-nek és unokatestvéreinek báró ifj. P. J.-nek és báró P. L.-nak is, — és hogy e szerint nem képezték báró P. M. S.-nak kizárólagos szerzeményét, most nevezettnek nem állt jogában az egyoldalulag az A. a. végrendelettel a nem csupán neki adományozott ezen uradalomból családi hitbizományt alkotni, — az alperesek birtokában levő uradalmak, tehát a tordai uradalom is, már azért sem tekinthetők családi hitbizománynak, mert sem P. M. S.-nak A. a. végrendelete, sem jogutódainak B. C. D. és E. a. végrendeletei sem királyi jóváhagyásban nem részesültek, sem pedig kihirdetve és bejegyezve nem lettek azon megyék közgyűlésén s illetve azok közgyűlési jegyzőkönyvébe, mely megyék területén az alperesek birtokában levő uradalmak fekszenek.

Mert eltekintve a királyi jóváhagyás, a kihirdetés és a közgyűlési jegyzőkönyvbe-iktatás hiányától, felperesnök keresetükhöz elutasítandók voltak még azért is, mivel a ./. a. királyi adománylevél szerint alperesek birtokában levő uradalmak csupán a fiágnak adományoztattak és a kir. adománylevélben foglalt ezen megszorítással szemben érvénytelennek tekintendő az A. B. C. D. és E. a. végrendeleteknek azon intézkedése, melylyel ezen uradalmakra vonatkozólag az öröklési jog a leánygra is kiterjesztett, mert az A. B. C. D. és E. a. végrendeletek oly végrendelkezőktől eredvén, kik az osztrák polg. törvénykönyv hatályba lépte előtt elhaláloztak, az ősiségi patens 6. §-a szerint ezen végrendeletek érvényessége ugy a nevezettek örökösödési képességére, mint a végrendelkező rendelkezési

jogára nézve a végrendeletek keltekor kötelező (tehát a régibb magyar) törvények szerint ítélandó meg; és ezen régibb magyar törvények szerint az egyedül a fiágnak adományozott javokról a végrendelkező nem birt végrendelkezői joggal a leányág javára, és másrésről a leányág nem birt örökösödési képességgel az egyedül a fiágnak adományozott javakban.

Ily körülmények közt a felperesnök által kért tanukihallgatás mellőzendő volt, mert ha ezen tanuk be is bizonyítják a felperesnök részéről keresetükben hivatkozott és másolatban csatolt okmányok tartalmát és létezését, felperesnök ez esetben is elutasítandók lennének keresetükkel, mert a per folyama alatt nem is állították, hogy a keresetükhöz másolatban csatolt végrendeletek királyi jóváhagyásban részesültek és az előirt módon kihirdettek volna; ezen lényeges kellékek szoros teljesítése nélkül pedig törvényesen és érvényesen családi hitbizomány nem alkotható. Mindezeknél fogva felperesnököt keresetükhöz elutasítani kellett.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ít. tábla az elsőbíróság ítéletét helybenhagyja.

Indokok. A kiigazítási kereset tárgyát a helyszínelés alkalmával elkövetett hibák és mulasztások helyrehozása képezvén, jelen keresetnek csak azon esetben adathaték hely, ha a kérdéses ingatlanok hitbizományi minősége hitbizomány összes kellékeit teljesen bizonyító okiratokkal kimutatva volna; mely eset azonban ezuttal fenn nem forog; mert eltekintve attól, hogy felperesek a keresetnek alapul fektetett A) B) C) D) és E) alatti végrendeleteknek, valamint a H) a. egyezségnek eredetijeit be nem mutatták, sem azoknak közlését alperesektől, a mennyiben t. i. azon okiratok azok birtokában vannak, vagy rendelkezésük alatt állanak, az 1868. évi LIV. t.-cz. 188. §-ában szabályozott eljárás útján nem szorgalmazták, alperesek pedig a jelzett eljárás határára kívül oly okiratokat, melyeket magok használni nem kívánnak, közölni nem kötelesek, s ekként ezen okiratok eredetijeinek létezése s azok tartalmának az eredetiekkel való megegyezése bebizonyítva nincsen, és ezen hiány a felperesek által felhívott tanuk vallomásaival sem pótolható; mert ha a tanuk által az L) alatti kérdőpontokhoz képest bizonyíttatnék is, hogy a felhívott végrendeletek gróf P. L. tanunak násoczi levéltárában vannak, ezen vallomás az eredetieket nem pótolná, sem ezek egy magánlevéltárból hivatalból előszerezhetők nem volnának, s ennél fogva az elsőbíróság az ez irányban kért tanukihallgatást helyesen mellőzte, a felhívott végrendeletekkel, ha azok eredetijeit bemutatnának is, a kérdésben forogó s a tordai 1. sz. tjkvben foglalt ingatlanok hitbizományi minősége bebizonyítva nem volna.

Ugyanis eltekintve attól, hogy a felperesek perbeli előadásai szerint a hitbizományt megállapító első szerző báró P. S. M. A) ./. alatti végrendelete hitbizományt megalapító rendelkezést nem tartalmaz s abban végrendelkező utódait kéri, hogy kettős hitbizományt felállítani s arra

királyi megerősítést kieszközölni iparkodjanak, a hitbizomány törvényességéhez úgy az újabb, mint a régiebb törvények értelmében, királyi jóváhagyás kivántatik és kivántatott, hogy pedig a peres felek elődei által felperesek állítása szerint alapított hitbizomány királyi megerősítést nyert volna, azt felperesek kimutatni képesek nem voltak.

Nem bizonyítják a vitatott hitbizomány törvényes fennállását a G) illetve L) és P) alatti ítéletek, mert azok nem az ezen perben szereplő felek vagy velők egy tekintet alá eső elődeik közt lefolytatott perben keletkeztek, sem a jelen per tárgyát képező ingatlanokra nem vonatkoznak s így a vitás kérdés sem a jelen perbeli felekre, sem a jelen per tárgyára vonatkozólag az említett ítéletekkel eldöntött ítélt dolgot nem képez.

Nem képez bizonyítékot a vitatott hitbizomány fennállása mellett a H) illetve a P) alatti megegyezés s az alperesek atyja és jogelődje által abban tett beismerés; mert a hitbizomány alapítása királyi jóváhagyástól lévén feltételezve, ennek hiányát felek bármily beismerése sem pótolja s valamint helyes felperesek azon érvelése, hogy a jogelődök által felperesnek jogelődével kötött bármely megegyezés, beismerés vagy lemondás a törvényesen fennálló hitbizományt meg nem szüntetheti s az ilyenemű lemondás csakis a lemondó személyére bir hatálylyal, az utódok jogait azonban nem érintheti, úgy viszont kétségtelen az is, hogy valamely birtokos nyilatkozata vagy beismerése a hitbizomány törvényes felállításának hiányait nem pótolhatja, s a felek által hitbizományaiknak tekintett, de királyi jóváhagyást nélkülöző rendelkezése alapján hitbizományaiknak tekintett javakat hitbizománynya nem minősíti, s ebből következik, hogy ha való is, hogy a kérdésben forgó javak az első szerző báró P. S. M. és utódainak fennebb felhívott végrendeleti intézkedései alapján a többi törvényes örökösök kizárásával mindig az elsőszülöttre szállottak, ezzel sem a hitbizomány törvényes fennállása bizonyítva nem volna, sem a jelzett gyakorlat királyi jóváhagyás nélkül hitbizomány alapítására nem elég.

De ha végre a kereseti ingatlanoknak hitbizományi minősége minden kétségen felül állana is, a felperesek által bemutatott okmányok alapján meg nem állapítható, hogy a hitbizományban való öröklés őket is megilletné, a várományok jogosultságának kimutatása nélkül pedig a hitbizományi minőség tkvi kirüntetést, illetve a tkvnek ily értelmű kiigazítását nem követelhetik s azon körülmény, hogy mint vérrokonok bizonyos esetekben ők is lehetnek törvénynél fogva öröklésre hivatva, csakis a hitbizományi utódlásra alapítható keresetre jogot nem ad.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A budapesti kir. ítélőtábla ítélete helybenhagyatik indokain felől azért, mert a hitbizomány fennállást a telekkönyv kiigazítása iránti perben vitató felperesek azt, hogy a hitbizomány már a telekkönyvi helyszíneléskor

jogszerűen fennállott, tehát, hogy az első szerző hitbizományt alkotott, hogy az az illető megyében kihirdettetett és királyi jóváhagyással megerősítettett, kétségbe vonhatlan okirattal tartoztak kimutatni; minthogy pedig ezt kimutatni nem tudták, a mint ez a másodbiróság ítéletének indokaiban bővebben kifejtetett, sőt felperesek azt az állításukat, hogy az első szerző P. M. S. A) alatti végrendelete által hitbizományt alkotott, azon végrendelet 7. pontjának tartalma, mely szerint utódait, ha ezek a család nagyobb javára czélszerűnek fogják találni, igyekezzenek hitbizományt alkotni és arra a király jóváhagyását kieszközölni, nem csak nem bizonyítja, hanem meg is czáfolja; felperesek telekkönyvkiigazítása iránti keresetének helyt adni nem lehetett.

275.

III. polg. tanács.

Az 1881: LIX. t. cz. 39. §-ának i) pontjában körülírt alaki sérelem miatt semmisségi keresettel nem élhet az, a ki a megtámadott ítéletet megelőző eljárás folyama alatt már teljesskorúságát elérte.

1889. október 28. 4563. p. sz.

R. Henrik felperesnek, — N. Julianna ellen ítéletnek hatályon kívül helyezése iránti semmisségi perében —

a nyiregyházi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Felperes semmisségi keresetével elutasítottatik, s a t.

Indokok. Felperest keresetével elutasítani kellett, mert eltekintve attól, hogy az 5467/86. számú ítélettel elintézett perben felperes mint ottani alperes kiskorúságát elhallgatta és az érdemleges védelemre szorított, a tekintetben tehát, hogy alperes törvényes képviselőjének is meghallgatásával az e részbeni alaki hiba utólag helyre nem hozatott, alperest is mulasztás terheli, nem lehet jogosult felperes a hivatolt számú ítéletet megtámadni azért, mert ezen ítélet a kézbesítési iv szerint 1886. október 18-án kézbesítettett részére ügyvédje útján és noha akkor már önjogu volt, azt a rendelkezésére állott felebbviteli jogorvoslat fel nem használásával jogerőre emelkedni hagyta.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla a kir. törvényszék ítéletét megváltoztatja, a keresetnek helyt ad és ebből kifolyólag a nyiregyházi kir. törvényszék által 1886. évi október hónap 1-ső napján hozott 5467/86. számú ítéletet, valamint az annak alapjául szolgált egész eljárást semmissnek mondja ki.

Indokok. A keresetlevélhez C. és illetőleg az 1888. évi 8514. számú tárgyalási jegyzőkönyvhöz C.I. alatt csatolt születési anyakönyvi kivonattal mint közokirattal, felperes bebizonyította, hogy ő 1862. évi június 14-ik napján született, és hogy ő ennélfogva 1885. évi február hó 24-ik napján,

vagyis akkor, a mikor N. Julianna (a jelen perbeli alperes) mint akkori felperes R. Henrik mint akkori alperes ellen, atyaság elismerése iránt keresetet indított, kiskoru volt;

tekintve, hogy a jelen perhez csatolt, a nyiregyházi kir. törvényszéknek 1886. évi 5467. számú ítéletével befejezett per irataival igazolva van, hogy R. Henrik képviseletében annak törvényes gyámja nem idéztetett perbe, vagyis, hogy ama per R. Henrikkel törvényes képviselőjének mellőzésével fejeztetett be: nyilvánvaló, hogy ama perbeli eljárás alkalmából az 1881. évi LIX. t.-cz. 39. §-ának 1. pontjában körülírt alaki sérelem követetett el, mely miatt az 1868. évi 5467. számú ítéletet az azt megelőző eljárással együtt az 1881. évi LIX. t.-cz. 50. §-a értelmében megsemmisíteni kellett.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve, hogy az 1881. évi LIX. t.-cz. 39. §-ának i) pontjában foglalt alaki sérelem esetében a törvényes képviselő, vagy az időközben önképviseleti jogosultságot nyert fél léphet fel semmiségi keresettel;

azonban felperes nem az 5467/886. számú ítélet meghozatala utáni időben, hanem már az előző per folyamában önképviseletre jogosítottá válván, az alaki sérelem orvoslását azon perben önjogulag is eszközölhette volna:

a másodbiróság ítélete megváltoztatik s indokainál fogva az elsőbiróság ítélete hagyatik helyben.

276.

Váltó- és keresk. tanács.

Ha a megvett áru minősége csak próba útján állapítható meg, az áru a vevő által jogi értelemben átvettnek csak akkor tekinthető, ha vagy a vevő ez irányban határozott nyilatkozatot tesz, vagy az általa kézhez vett áru megpróbálása tekintetében késedelembe esik; a vevő tehát csak ez esetekben kötelezhető a vételár kifizetésére.

1889. október 9. 503. v. sz.

M. Sámuel felperesnek, B. Louis alperes ellen 84 frt 24 kr. és jár. iránti keresk. perében —

a brassói kir. járásbiróság a következő ítéletet hozta:

B. Louis alperes feltétlenül köteles felperes M. Sámuelnek az általa leszállított 78 frt 24 kr. tőkét, ennek f. é. ápril 10-től járó 6% kamatait és 33 frt 25 kr. perköltiséget megfizetni sat.

Indokok. C. Niculae és P. Károly szakértőknek egybehangzó véleménye által bizonyítva lévén, hogy a kérdéses ligroin közeprendű minőségű és mint ilyen jó és használható, alperes pedig nem is állítván, legkevésbé bizonyítván, hogy a ligroin minősége külön ki lett volna kötve, alperes nem volt jogosítva a ligroint felperesnek rendelkezésére bocsátani, hanem ő a kt. 395. §-a első bekezdése szerint köteles az árut elfogadni és ebből folyólag alperes a kt. 395. utolsó bekezdése szerint a mennyisé-

gileg nem kifogásolt ligroin-árának és illetőleg a kis hordócskának nem kifogásolt értéke megtérítésére el volt ítéendő.

A marosvásárhelyi kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

A kir. ítélőtábla az elsőbiróság ítéletét megváltoztatja s alperest csak az esetre kötelezi a kereseti leszállított 78 frt 24 kr. tőke megfizetésére, hogy ha alperes megbízottja Pr. Venczel nem teszi le a póteskü arra, hogy M. Sámuel felperesnek a B. Louis részére általa megrendelt 78 frt 24 kr. értékű két hordó ligroin megpróbálás után rendelkezésére bocsátatott, a ligroin nem megfelelő minősége indokából felperes keresetével elutasittatik sat.

Okok. A kihallgatott tanuk vallomása által a kérdéses ligroin megrendelése s felperes általi kiszolgáltatása bizonyítva van s tekintettel arra, miszerint felperes nem vonta kétségbe, hogy alperes, mint lovardatulajdonos részére a ligroin a lovardai előadások alkalmára szükséges világitáshoz lett megrendelve, e célra pedig tiszta és szagtalan s az égés alkalmával nem füstölő égőanyagra van szükség, a szakérők véleménye alapján pedig megállapítottnak tekintendő Sch. Miksa tanu vallomása által is igazolt körülmény, hogy a felperes által szolgáltatott ligroin tisztítatlan s így a kijelölt célra nem megfelelő volt, hogy pedig az a megpróbálás után felperesnek ez okból rendelkezése alá bocsátatott, erre nézve is alperes említett tanu vallomása által félbizonyítékot szolgáltatott, ennek kiegészítésére nézve tehát a kereseti megbízottnak póteskü volt ítéendő s a per kimenetele ettől volt függővé teendő; sat.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét alsóbb bírósági ítélet megváltoztatik és alperes azon esetre köteleztetik felperes részére 78 frt 24 kr. tőkét, ennek 1888. évi ápril 10-étől számítandó 6% kamatait úgy 33 frt 25 kr. perbeli és 9 frt 65 kr. felebbezési költséget végrehajtás terhe mellett megfizetni, ha felperes főeskü tesz arra, hogy alperesnek megbízottja Sch. Miksa nem minőségi hiány miatt tagadta meg a kérdésben forgó árunak végleges átvételét, illetőleg megtartását sat.

Indokok. A felek között a kérdésben forgó árura nézve létrejött ügylet a per adatai szerint helyi ügylet jellegével bír.

Természetéhez képest az említett ügylet tárgyát képező árunak minősége csak égetési próba útján lévén megállapítható, az áru alperes által átvettnek jogi értelemben csak akkor lenne tekinthető, ha alperes vagy ez irányban nyilatkozatot tett volna, vagy a kézhez vett áru megpróbálása tekintetében késedelembe esett volna.

Tekintve pedig, hogy felperesnek a tárgyalási jkönyvben foglalt saját előadása szerint, alperesnek megbízottja, még az áru átküldése napján jelentette ki, hogy azt meg nem tartja, döntő kérdésnek főleg az jelent-

kézik, vajjon az árunak megtartása az alperes által vitatott minőségi hiány miatt lett-e megtagadva.

Felperesnek vonatkozó tagadásával szemben ennek bizonyítása alperest, mint kifogással élő felet terheli.

És miután az ügylet körül megbizottként eljár s így saját tényeiről tanuskodó Sch. Miksa tanuvallomása nem fogadható el bizonyítékul, következésképp poteskü seni alkalmazható, felperes a szükség esetre neki megkínált főesküt elfogadván, az neki megítélendő s a per kimenetele annak letételétől függővé teendő volt; sat.

277.

VI. polg. tanács.

Azon fél nyilatkozata, a ki ellen a zálogjog előjegyzése elrendelt, az igazolásra akkor is elegendő, ha a terhelt ingatlan akár az előjegyzéssel egyidejűleg, akár az előjegyzés után harmadik személyre iratott át.

1889. október 16. 7076. p. sz.

R. Kálmánnak Z. Sándor ellen zálogjogi előjegyzés igazolása iránti telekkönyvi ügyében —

a nagyváradi kir. törvényszék a következő végzést hozta:

Az ezuttal is eredetben bemutatott két rendű váltó és az adós Z. Sándor által 1888. évi november 2-án kiállított bekebelezési engedély alapján a b.-ujfalui 740. számú telekjegyzőkönyvben C. 1. rend 1888. évi 13,078. tkvi szám alatt R. Kálmán b.-ujfalui ügyvéd javára 180 frt tőke erejéig előjegyzett zálogjog — mint igazolt — bekebelezetlennel rendeltetik s foganatosítása a telekkönyvi irodának meghagyatik.

A budapesti kir. ítélőtábla a következő végzést hozta:

A kir. ítélő tábla az eljáró kir. törvényszéknek végzését megváltoztatja és kérvényezőnek előjegyzett zálogjog igazolására irányzott kérvényét elutasítja.

Indokok. Mert tekintettel arra, hogy a kérvényező javára a 13,078 88. számú végzéssel elrendelt és igazoltatni kért zálogjogelőjegyzés a B. István és neje M. Rebeka javára 13,077 88. szám alatt megengedett tulajdonjogbekebelezéssel egyidejűleg rendeltetett el, az igazoltatni kért zálogjogi előjegyzés sajátlag B. István és neje M. Rebeka egyidejűleg bekebelezett tulajdonosok ellen elrendeltnek tekintendő; a miből önként következik, hogy az utóbbiakat mint Z. Sándornak jogutódait terhelő zálogjogi előjegyzés igazolásához a jogutódok bekebelezési engedélye is szükségeltetik, ilyen azonban bemutatva nem lett.

A kir. Curia a következő végzést hozta:

A másodbíróság végzése megváltoztatatik s a kir. törvényszéknek végzése hagyatik helyben.

Indokok. A 13,078/88. sz. zálogjogi előjegyzés, a kérelemhez képest és a telekkönyvi rendtartás 71. §-ának megfelelően Z. Sándor ellen rendeltetett el, mint a ki a kérvény beadásának időpontjában a b.-ujfalusi 740. számú telekjegyzőkönyvben tulajdonosként volt bejegyezve; az a körülmény pedig, hogy Z. Sándor ellen a zálogjog előjegyzésével egyidejűleg B. István és M. Rebeka javára tulajdonjogi bekebelezés rendeltetett el, csak azt eredményezheti, hogy a zálogjog előjegyzése a tkvi rdts. 95. §-a értelmében akár Z. Sándornak, akár pedig imént megnevezett nyilvántartási jogutódának nyilatkozata által igazolható. A kir. ítélőtábla tehát az idézett 95. §-nak téves értelmezésével mondta ki azt, hogy a kérdéses előjegyzés igazolásához a Z. Sándor bekebelezési nyilatkozatán kívül még az ő telekkönyvi jogutódának bekebelezési engedélye is szükséges.

278.

Váltó- és keresk tanács.

Az üzlet vezetésén kívül álló közkereseti társasági tagnak elhalálása után, de a felszámolás elrendelése előtt annak örökösei és a társasági cég ellen támasztott kölcsönkövetelés valódiságának bebizonyítására az üzletvezetéssel megbizva volt cégtag beismerése az elhalt cégtagnak tagadásban lévő örököseivel szemben egymagában nem elegendő.

1890. január 14. 7255/1889. v. sz.

K. Keresztély felperesnek, — »K. Keresztély fiai«, illetőleg a per folyama alatt közbejött változás folytán »K. Keresztély fiai felszámolásban« cég első, K. Károly második, özv. K. Henrikné szül. S. Anna, mint néhai K. Henrik jogutóda, harmadrendű alperes elleni 38,755 frt iránti perében —

a budapesti kir. keresk. és váltó-törvényszék a következő ítéletet hozta:

A kir. törvényszék »K. Keresztély fiai felszámolásban« cég elsőrendű — és özv. K. Henrikné szül. S. Anna — mint néhai K. Henrik jogutóda harmadrendű alperest, ez utóbbit néhai K. Henrik után maradt, az E. a. halálesetben jelszett következő; a D. utcza ház, N. Tétényben a D. völgyben levő pincze, ezen pincze előtt létező ház és kert feléből, továbbá a K. Károlynál levő sorsjegyeknek, a K. Keresztély fiai bornagykereskedőcég értékének, a K. Károly által lakott házbani közös lakáson levő ingóknak; egy ló és szekér értékének fele részéből, végül 100 frt értékű ruhaneműekből álló hagyaték erejéig, illetve ezen hagyatékra vezethető végrehajtással a 409/88. számú másodbíróági ítélettel már elmarasztalt K. Károly másodrendű alperesseli egyetemleges kötelezettséggel, a keresetbe vett 38,755 frt tőke s jár. megfizetésében elmarasztalja, sat.

Indokok. Első rendű alperes cég ellen a 69,725/88. sz. tárgyalási könyvhöz N. B. alatt csatolt cégjegyzéki kivonat szerint a per folyama

alatt felszámolás rendeltetvén el — tehát ily minőségben, vagyis mint felszámolásban levő cég volt a kereseti összeg s jár. megfizetésében elmarasztalendő.

Elsőrendű alperest a kereseti összeg megfizetésében elmarasztalni kellett, mert a cégnek felszámolás előtti vezetője, s cégjegyzésre jogosított tagja, a különben saját személyében is perbevont K. Károly, a kereseti összeg valódiságát és mennyiségét úgy elsőrendű alperes cég részéről, mint saját személyében is beismerte; mert továbbá elsőrendű alperes cég kereskedelmi könyve is a kereseti összeg valódisága és mennyiségéről szolgál bizonyítékkal.

Igaz ugyan, hogy harmadrendű alperes, K. Károlynak elsőrendű alperesre és önmagára, mint másodrendű alperesre vonatkozó beismerését, nemkülönbén elsőrendű alperes kereskedelmi könyveinek első és ő reá, mint harmadrendű alperesre vonatkozó bizonyító erejét kifogásolja; azoknak bizonyító erőt a fenforgó esetben nem tulajdonít; mert felperes és a beismerésben lévő K. Károly alperessel szemben azt állítja, hogy ezek, mint apa és fiu érdekazonosságból, bűnös célzattal szövetkeztek ellene, hogy K. Henrik elsőrendű alperes cég másik tagjának elhalálása folytán ennek hagyatékát tőle, mint annak végrendeleti örökösétől elvonják.

Ámde harmadrendű alperes ezen kifogásbeli állítása, felperes tagadása ellenében igazolandó volna; ezt azonban harmadrendű alperes nem igazolta azon újabb állításával, miszerint felperes nem rendelkezett annyi vagyonnal, hogy a kereseti összeget alperesnek kölcsön adhatta volna; mivel felperes az A., B. és C. a. okiratokkal, melyeknek valódiságát harmadrendű alperes nem tagadta, bizonyítékot szolgáltatott az iránt, miszerint rendelkezett annyi készpénzzel, hogy alpereseknek a kereseti összeget kölcsönözhetné. Felperesnek e tekintetbeni bizonyítékát nem csökkentette meg harmadrendű alperes azon állításával, hogy a C. a. adásvevési szerződés szerint felperest illetett vételárból, ennek több rendbeli nagy összegű tartozásait kellett kielégíteni, s így ezen vételárt alpereseknek kölcsön nem adhatta; mert míg egyrésztől nincs kizárva, hogy felperes egyéb vagyonából is teljesíthetett fizetést: addig másrésztől viszont felperes válaszában azt is kimutatta, hogy a harmadrendű alperes által felsorolt tartozások nem az ő, hanem az ekkor létezett «K. Keresztély és fia cég» tartozásai voltak, melyeket részben még K. Keresztély és fia cég, mint ezt az N. a. könyvkivonat tanúsítja, részben pedig az előbbi céget átvett elsőrendű alperes cég azelőtt kifizetett, mielőtt felperes a C. alatti adásvevési szerződés alapján azon tetemes mennyiségű vételárhoz jutott, melyből a kereseti összeg nagyobb részét alpereseknek kölcsön adta. Ezzel szemben harmadrendű alperesnek viszonylásában felhozott azon módosított kifogásbeli állítása pedig, hogy peres felek között oly megállapodás történt volna, miszerint az elsőrendű alperes cég által

felperes, illetve K. Keresztély és fia cég helyett kifizetett ezen összegeket, felperes utóbb a C. a. adásvevési szerződéssel eladott ház vételárból elsőrendű alperes cégnek megfizetni tartozik: ezen céget csak arra jogosíthatja fel, hogy azt ellenében követelésbe veheti, ezen jogát azonban a jelen perben sem viszonykövetelés, sem betudás címén nem érvényesítette.

Nem lett tehát megerősítve az I. rendű alperes cég vezetése és cégjegyzésére jogosítva volt tagjai egyikének, K. Károlynak beismerése s így ez mindenestre perrendszerű bizonyítékot képez felperesi követelés valódisága és mennyisége tekintetében. Elsőrendű alperes cég könyvvezetésének helyessége s könyveinek bizonyító ereje ellen tett harmadrendű alperesi kifogás, a per folytán meghallgatott szakértők véleményével szemben nem vétetett figyelembe; mert e szerint a főkönyvnek egyedül alapul szolgáló strazza elnevezéssel ellátott segédkönyvbeni bejegyzések megegyeznek a főkönyvvel és habár a strazzának elnevezett első feljegyzési könyv, mely a pénztári és hiteltételeket egyaránt tartalmazza, mint a keresk. törvény 25. §-a szerint át nem fűzött, a törvény kívánta kelléknek meg nem felel; azonban a főkönyv rendszeresen, a törvény kellékének megfelelően vezetettnek találtatott, azért a szakértői vélemény is erre alapítatott; hogy pedig a főkönyv hitele a segédkönyvektől függjön, azt a törvény nem rendeli. A strazzát illetőleg pedig a szakértők nem találtak alaposnak harmadrendű alperes azon aggályát, hogy a per tárgyát képező két rendbeli bejegyzésen alapuló követelés utólagosan nyert volna elkönyvelést; mert a könyvelés primitívszerűségénél fogva a jelen per tárgyát képező követelés bejegyzéséhez hasonló bejegyzések több helyen s más-más színű tintával írva ismételtelen előfordulnak, de azért sem a strazza, sem a főkönyvben az utólagos elkönyvelést megállapítani nem lehet. S habár a szakértők ezen véleményéből levonható azon következtetés, miszerint feltétlenül nem tekinthető kizártnak az utólagos elkönyvelés, azért még az utólagos elkönyvelés igazoltnak nem tekinthető: legföllebb csak a könyvek helyes vezetése s azok bizonyító ereje iránt támadhat kétség, a mi azonban jelen esetben, elsőrendű alperes cégnek a cégjegyzésre és üzletvezetésére jogosított tagjának a perbeni nyílt beismerése, mint perrendszerű bizonyíték mellett elenyészik; mert a beismerés, mint első sorbani főbizonyíték mellett, a könyvek csak másodsorban, mint mellék-bizonyíték jöhetnek tekintetbe.

Igaz ugyan, hogy a keresk. törvény 93. §-a rendelkezése szerint a közkereseti társaság feloszlik, ha valamelyik tagja meghal, a mennyiben ki nem köttetett, hogy a társaság az elhunyt tag örököseivel folytattassék; jelen esetben pedig alperes cég egyik tagja K. Henrik az E. alatti haláleset-felvétel tanúsítása szerint a kereset megindítása előtt elhalt; szerződés sem létezik a társaságnak az elhalt tag örököseivel való folytatása

íránt. Mindennek daczára azonban, mivel a N. B. alatt mellékelt cégjegyzéki nyilatkozat szerint, mely a hivatalból betekintett cégjegyzékkel megegyez, a társaság felszámolása, a kereset megindítása s letárgyalása után lett bejegyezve: felperes a kereset megindításakor a hivat. cégjegyzék alapján jogosan vonhatta perbe elsőrendű alperes céget, mert követelése behajtása, illetve annak bíróság előtti érvényesítésével nem köteles addig várni, míg az egyik társtag elhalálása folytán a felszámolás elrendeltek s bejegyeztetik, vagy a társaság tovább folytatása íránt az életben maradt társasági tag és az elhunyt tag örökösei közt megállapodás jön létre. Tekintve továbbá, hogy a cég tagjai, illetve az egyik elhalt cégtag jogutóda perbe vonattak és a felszámolás elrendelése után megtartott póttárgyalás alkalmával kirendelt felszámoló is perbe avatkozott s így a cég tagjai, illetve az elhalt cégtag jogutóda, sőt maga a felszámolásban lévő cég is, a kereset elleni védekezésében gátolva nem voltak s kellőleg képviselve lettek: a keresk. törv. 92. §. 2. pontja alapján emelt kifogás mellőzendő volt.

Harmadrendű alperes, mint néhai K. Henrik elsőrendű alperes cég egyik tanújának neje, törvény és végrendelet szerinti örököse, a kereseti összeg megfizetésében néhai jogelőde után maradt hagyatéék erejéig szintén elmarasztalható volt, mert a fentebbiek szerint I. rendű alperes cég elmarasztaltott, melynek K. Henrik tagja volt: a társas cégnek kötelezettségeiért pedig a ker. törv. 88. §-a szerint a társaság tagjai összes vagyonukkal felelősek s így ő reá, mint jogutódra ezen felelősség néhai jogelőde utáni hagyatéék erejéig áthárult. Hogy pedig néhai jogelőde után az E. a. haláleset-felvételben felsorolt hagyatéék maradt, azt tagadásba nem vette; azon ellenvetése pedig, hogy ő még végrendeleti örökösnek bírólággal elismerve nincsen, a hagyatéék bírólággal átadva nem lett, figyelembe nem jöhet, mert felperes követelése érvényesítésével nem volt köteles addig várni, míg III. rendű alperes örökös minősége bírólággal megállapítatik s a hagyatéék átadatik; mivel III. rendű alperes, mint az F. a. szerinti végrendeleti örökös és mint hátrahagyott házastárs által néhai férje hagyatéék a perben törvényes volt képviselve. Alpereseknek egyetemlegesen lett elmarasztaltatásukat a ker. törv. 88. §-a teszi indokolttá.

A b u d a p e s t i k i r. í t é l ő t á b l a a k ö v e t k e z ő l ő g í t é l t :

A kir. ítéltábla az elsőbíróság ítéletét helybenhagyja.

Indokok. Felek egyező előadásából úgy a 69,725 1888. sz. tárgyalási jegyzőkönyvhöz csatolt cégjegyzéki kivonatból kitűnik, hogy I. rendű alperesként perbe idézett K. Keresztély fia cégközkereseti társaságnak képviselőjére egyedül K. Károly társasági tag II. rendű alperes volt jogositva, kinek e minőségben véghezvitt jogcselekményei ennél fogva a keresk. törv. 90., 91., 92. és 93. §-ai értelmében az általa képviselt társaságra nézve harmadik személyek írányában már törvénynél fogva annyira kötelező

joghatályllyal bírtak, hogy az ezzel netalán ellenkező társasági szerződés harmadik személyek írányában, mint nem érvényes, figyelembe nem jöhetett volna; ennél a szempontnál fogva II. rendű alperesnek, mint egyuttal a keresk. törv. 93. §. értelmében I. rendű alperes képviselőjére e perben is egyedül jogositott társasági tagnak, a kereset tárgyává tett követelésre vonatkozó határozott beismerésének, kapcsolatban a további ténynel, hogy a felperes mint társaságon kívül álló harmadik személyt illető kérdéses követelés a társaság kétségtelenül legalább is kell annyi súlyt és jogi hatályt tulajdonítani, hogy a mennyiben III. rendű alperes, mint K. Henrik másik társasági tag helyébe lépő, evvel tehát ugyanazon jogi tekintet alá eső jogutódot azt vitatja, hogy a keresetben érintett kölcsön ügylet szinlett, tehát valótlán, ezt az állítását felperes tagadásával és felhozott bizonyítékaival szemben ő a III. rendű alperes köteles bizonyítani. E részben azonban III. rendű alperes, a mint az első bíróság ítéletének indoklásában helyesen ki van fejtve, mi bizonyítékot sem hozott fel, a szakértői szemle eredménye pedig állítását szintén nem igazolja.

Nem vehető tekintetbe III. rendű alperesnek az az érvelése, hogy K. Henrik cégtagnak a kereset beadása előtt történt elhalálása folytán a társaság a kt. 98. §-a intézkedésénél fogva feloszolván, ezzel II. rendű alperesnek említett kizárólagos cégképviselői jogosultsága is már a per megindítása előtt elenyészett, tehát a perben tett említett beismerésének a társaságra kiható joghatály már ennél fogva sem tulajdonítható.

A keresk. törv. 98. §-ának 2. pontja esetében, valamint általában sem szabja elő kötelezőleg a ker. törvény, hogy a feloszlásnak és ennek folytán a felszámolásnak szükségképpen be kell következni, ha a 98. §-ban felsorolt esetek valamelyike beáll. Így a 98. §. 2. pontjának esetet beállhat a nélkül, hogy az érdekeltek a feloszlás és felszámolás jogát igénybe vennék, de különben is kétségtelen, hogy a míg a bejegyezve lévő társas cég jogviszonyainak cégváltozása, tehát a feloszlás és felszámolás a cégjegyzékben kitüntetve s ez kihirdetve nincs, ha nem létezik is a 98. §. 2. pontjában érintett szerződés, jogszerűen vélelmezendő az érdekeltek hallgatóságos beleegyezése arra nézve, hogy a társasági viszonyt az egyik cégtag elhalálása daczára is az eddigi feltételek szerint folytatják, ha csak be nem bizonyítatik, hogy a cégjegyzékben ki nem tüntetett, de tényleges feloszlásról a másik fél tényleges tudomással bírt, ez azonban a jelen esetben fenn nem forog, mert a póttárgyalás adatai szerint a kereset beadása idejében feloszlásról még szó sem volt s ez tényleg csak 1887. aug. 16-án állott be, II. rendű alperes beismerése szerint pedig 1887. június 16-án történt, tehát oly időben, midőn még kizárólagos képviselői joga teljes joghatályllyal fennállottnak tekintendő. Az itt és az elsőbíróság ítéletében felhozott indokok alapján tehát az elsőbíróság ítéletét kellett helybenhagyni.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét alsóbb fokú bíróság ítélete megváltoztatik, I. és II. rendű alperes irányában felperes keresetével elutasítatik, és köteleztetik III. rendű alperesnek 192 frt 15 kr perbeli és 97 frt 80 kr kétrendbeli felebbezési költséget megfizetni. III. rendű alperes ügyvédének felebbezési munkadíja és költsége 52 frt 80 krban állapítatik meg saját fele irányában.

Indokok. A kereset megindításának és az első tárgyalásnak idején az I. rendű alperesi minőségben idézett K. Keresztély fiai cégű közkereseti társaságnak egyik beltagja, K. Henrik már nem élt, a cég felszámolása pedig elrendelve, a cégjegyzékbe bevezetve és kihirdetve még nem volt; ezen időben tehát, miután K. Károlynak a cégtagnak akaratán alapult egyedüli képviseleti joga K. Henrik elhalálása következtében megszűnt, a cég képviselőjére az életben maradt K. Károly és az elhalt K. Henriknek egyedüli végrendeleti örököse, s a perben III. rendű alperesi minőségben idézett özv. K. Henrikné együttesen voltak hivatva, miből következik, hogy az egyik cégtagnak, a perbe II. r. alperesi minőségben idézett K. Károlynak beismerése III. r. alperes, mint a másik cégtagnak örököse és pertárs ellen bizonyítékot nem képez és hogy I. r. alperes cég és ebből kifolyólag III. r. alperes is a kereseti követelés megfizetésére csak akkor kötelezhető, ha III. r. alperes határozott tagadása ellenében felperes a kölcsönügylet létrejöttét bebizonyítja.

Felperes bizonyítékul I. r. alperes cég könyveit, illetve az azokból készített D. és H. a. kivonatot és a prts. 235. §-a alapján felajánlott egyoldalú fősökjűt hozta fel.

I. r. alperes cég könyvei azonban a kölcsönadás tagadott tényére nézve bizonyítékul elfogadhatók nem voltak, mert a strazának címzett első feljegyzési könyv a kt. 26. §-a rendelkezése ellenére átfűzve nem lévén, hitelességgel már ez okból sem bír, de mint a perben, különösen a szakérők véleménye és az észrevételezési tárgyaláshoz 2. és 3. NB. a. csatolt kivonatok alapján kiderített, abban szabálytalanságok fordulnak elő, egyes tételek a lapok alján, a vonal alatt más tintával találatnak bejegyezve és különösen az a két tétel is, mely az állított kölcsönnek alkatrészét képezi, a vonatkozó lapoknak legvégén, utolsó tétel gyanánt a vonal alatt más tintával van beírva;

mert másrésről a főkönyv a segédkönyv alapján készülvén, ha a segédkönyv aggályos, maga a főkönyv is hitelességében szenved, de jelen esetben az észrevételezési tárgyaláskor 4. N. B. a. bemutatott kivonat alapján megállapítható az is, hogy felperesnek a kereseti kölcsönre vonatkozó számlája két idegen számla közé, melyek mindegyike még 1882. évi július hóban kezdődik, van ékelve és mert végre ezen körülmények között annak lehetősége sincs kizárva, hogy az állított kölcsön alkatrészét képező tételek, úgy az első feljegyzési, valamint a főkönyvbe utólagosan

vezetettek be; mihez járul még az is, hogy a társaság képviselőjére és az üzlet vezetésére K. Henrik életében egyedül hivatott K. Károly, felperesnek törvényes leszármazója és K. Henrik elhalálása után egyedüli törvényes örököse s ennél fogva az atyja javára bejegyzett kölcsön tekintetében közvetlenül érdekelt fél, míg a III. r. alperes és felperes között K. Henriknek leszármazó hátrahagyása nélkül történt elhunytá következtében a kapocs és érdekközösség teljesen megszűnt.

De nem volt megengedhető jelen esetben az egyoldalú felajánlott fősökjűvel való bizonyítás sem, mert ennek a prts. 235. §-a értelmében csak akkor lehetne helye, ha felperes oly körülményeket hozott volna fel, melyek előadását támogatnák, a kereseti követelést valószínűsítő ily körülmények azonban a perben fel nem hozottak.

Ezek alapján felperest bizonyítatlan követelésével, nemcsak III. rendű hanem I. r. alperesi minőségben idézett K. Keresztély fia cég irányában is elutasítani és mint pervesztést, III. rendű alperes perbeli és azzal egy tekintet alá eső felebbezési költségének megtérítésére kötelezni kellett.

279.

VI. polg. tanács.

Az ügyvédi rendtartás 72. §-a szerint a 2 évre szabott elévülési határidő csak kártérítési keresetnek megindítása által szakítható meg, e tekintetben tehát az esetleg magánaton tett felhívásoknak vagy megintéseknek joghatály nem tulajdonítható. A törvénynek ezen rendelkezése áll az esetben is, ha az ügyvéd az állítólagos mulasztást mint ügygondnok követte el.

1890. január 9. 5065/1889 p. sz.

H. J. felperesnek, dr. F. G. ügyvéd alperes ellen 300 frt kárösszeg és jár. iránti perében —

a székesfehérvári kir. járás bíróság a következő ítéletet hozta:

Alperes dr. F. G. a kereseti 300 frtból 63 frt 28 krt azon teltétellel, ha az a 9093/87. sz. ítéletben megnevezett 1. 2. 3. és 4. r. alperesektől megvehető nem volna, ellenben 236 frt 72 krt feltétlenül 8 nap alatt végrehajtás terhe mellett köteles felperesnek megfizetni, sat.

Indokok. Dr. F. G. a tkvi hatóság által ügygondnoknak kinevezetvén, mint ilyen tartozott volna meggyőződést szerezni arra nézve, hogy a telekkönyvi végzés alapjául szolgáló hagyaték-átadó végzés jogerős-e, és a mennyiben azt megtette volna, a telekkönyvi végzés megmásítását felfolyamodás útján kieszközölhette volna, mit elmulasztván, az okozott kár megtérítésében marasztalendő volt; ezt kimondotta a kir. ítélőtábla is 647/86 fegy. sz. határozatában.

Az elévülési kifogás mellőzendő volt, mert felperes azon időtől fogva, hogy megkárosodása tudomására jutott, a kellő lépéseket megtette, a mennyiben az ügyvédi kamarától pártfogó ügyvéd kirendelését kérte;

hogy a kirendelt ügyvéd mily utat választott, az felperesre joghatálylyal nem birhat. De nem volt figyelembe vehető azért sem, mert az 1874: XXXIV. t. cz. 72. §-a csupán oly esetekre szól, midőn valamely fél biz meg ügyvédet, nem pedig midőn az ügyvéd hivatalból lett kirendelve; sat.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

A kir. ítélőtábla felperest alperes elleni keresetével elutasítja.

Indokok. Felperes azon okból, mert a néhai H. M. hagyatékának elintézésénél alperes F. G. ügyvéd, mint ügygondnokának állítólagos mulasztása miatt 300 frt kárt szenvedett, ezen kártérítési összeg és annak járulékaíránt indította keresetét.

Minthogy azonban az iratok igazolása szerint felperes az 1884. évben a kárról már tudomással birt, keresetét azonban az 1887. évben, tehát 2 év után indította meg, holott az 1874. évi 34. t.-cz. 72. §. rendelete szerint a magánféinek a képviselőjének mulasztása által gondatlanságból okozott kár megtérítése iránti keresete elévül, ha kártérítési keresetét és illetőleg a fegyelmi eljárást két év alatt meg nem indította, azon időponttól számítva, midőn a kár tudomására jutott; ezeknél fogva felperes keresete alperes kifogása folytán elévültnek tekintendő s azzal felperes elutasítandó volt.

Nem lehetett figyelembe venni felperesnek azt a kifogását, hogy a fegyelmi eljárás az 1886. évben intéztetett el jogérvényesen, ettől számítva pedig idejében indította meg keresetét azért, mert ama fegyelmi eljárás a C) alatti okirat szerint nem F. G. alperes ellen indított, ezzel tehát az alperes elleni kereset megindítására vonatkozólag fennálló elévülési idő megszakítottnak nem tekinthető.

Nem lehetett figyelembe venni felperesnek azt a kifogását sem, hogy az ő érdekei képviseletére, védelmére, alperes hivatalból rendeltetett ki azért, mert ez által alperes ügyvédnek az idézett törvényekben meghatározott jogai és kötelezettségei meg nem szűntek.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodbiróság ítélete felperes által felebbezett részében helybenhagyatik az abban felhozott indokoknál fogva és még azért is, mert felperes a csatoit hagyatéki iratoknál fekvő kérvény tanúsítása szerint a kérdésben forgó hagyatéki ügyben hagyományának biztosítása végett még 1884. november 23-án folyamodott pártfogó ügyvédnek kirendelése iránt, tehát kétségtelen, hogy panaszos károsodásáról ekkor már birt tudomással s így, midőn alperes ügyvéd ellen keresetét csak 1887. augusztus 5-én indította, — az ügyvédi rdts. 72. §. szerint pedig az erre nézve 2 évre szabott elévülési határidő világosan és határozottan csak kártérítési keresetnek megindítása által szakítható meg, tehát e tekintetben az esetleg magánuton tett felhívásoknak, vagy megintéseknek joghatály nem tulajdonítható: a kir. tábla az ügyvédi rdts. 72. §-ára való vonatkozással helyesen utasította el felperest alperes ügyvéd ellen való kereseti jogának elévülése indokából.

280.

46. számú döntvény.

A szőlődézsma-váltás azon részletei, melyek az árverés napját megelőzőleg három évnél régebb időre maradtak hátralékban, a dézsmaváltással terhelt szőlőbirtokok árverésen befolyt vételárából sorolhatók-e a jelzálogos hitelezők követelése előtt?

($\frac{9899}{1888}$ P. számhoz.)

Határozat.

A szőlődézsma-váltás azon részletei, melyek az árverés napját megelőzőleg három évnél régebb időre maradtak hátralékban, a dézsmaváltással terhelt szőlőbirtokok árverésen befolyt vételárából a jelzálogos hitelezők követelése előtt nem sorolhatók.

Indokok.

A szőlőbirtok után járó tartozások megváltásáról szóló 1868. évi XXIX. t.-cz. 9. §-a akképp rendelkezik, hogy a megváltás alá került szőlőbirtokok után megállapított váltás-tőkék és járulékaik jelzálogi biztosítása végett minden egyes tartozás, minden egyes szőlőbirtokra az illető telekjegyzőkönyvben, a birtoklapon röviden bejegyzendő; mi által a tartozás jelzálogilag bekebelezettnek tekintendő, s mint ilyen, minden eddig bekebelezett követelést is megelőző A felhívott törvényszakasznak eme rendelkezéséből kétségtelen, hogy az ilyen bejegyzéssel terhelt szőlőbirtok elárvereztetése esetében a befolyt vételárából a szőlődézsma-váltásnak tőke- és kamathátralékból álló egész összege volt kielégítendő, a jelzálogos hitelezők javára a C. teherlapon bekebelezett követelések előtt.

Ezen törvény azonban a végrehajtási eljárásról szóló 1881. évi LX. t.-cz. 189. §-a, tehát későbbi törvény által változást szenvedett, a mennyiben ezen §. c) pontjában világosan azt rendel, hogy az elárverezett szőlőbirtok vételárából a jelzálogos hitelezők előtt előnyös tételként az ingatlant közvetlenül terhelő szőlődézsma-váltás összegnek csak az árverés napját megelőzőleg esedékessé vált, három évnél régebb időről hátralékban levő részletei elégitendők ki.

A végrehajtási törvény kifejezetten nem intézkedik ugyan a három évnél régebb szőlődézsma-váltási hátralékokra nézve, de hogy ezek az előbb bekebelezett követelések előtt a vételárból kielégítést egyáltalában nem nyerhetnek, kitűnik az 1881: LX. t.-cz. 190 §-ából is, melyben az foglaltatik, hogy az előző szakaszban felsorolt előnyös tételek kielégítése után a vételárból a telekjegyzőkönyvi rangsorozat szerint a jelzálogos hitelezők elégitendők ki, ezek közé pedig a birtoklapon bejegyzett, tehát a teherlapon rangsorozattal nem bíró szőlőváltás nem tartozik.

Egyébiránt, hogy a három évnél régebb szőlőváltási hátralékoknak a bekebelezett követelések előtt való sorozását maga

a törvényhozás mellőzni kívánta, nyilvánvaló a végrehajtási eljárás szabályozása tárgyában 1879. évi február 22-én beterjesztett törvényjavaslatnak a szőlődézsma-váltások hátralékaira vonatkozó indoklásából, melyben az mondatik, hogy a szőlődézsma, urbéri, s más hason természetű váltások három évnél régibb hátralékainak messzebb terjedő kiváltságot adni, mint az államadóknak, nem lehet; kiemeltetvén az indoklásban különösen az is, hogy azon jogosított, a ki a hátralékokat felszaporodni engedte, a károsodást önmagának kell hogy tulajdonítsa.

De a végrehajtási törvény 189. §. c) pontját akkép értelmezni sem lehet, hogy az által a szőlőváltási hátraléknak csak az előnyös tételek közé felveendő részlete határozottat volna meg. a három évnél régibb hátralékok kielégítésére nézve pedig az 1868: XXIX. t.-cz. 9. §. rendelkezése továbbra is épségben hagyatott volna; mert a 189. §. c) pontjában felsorolt követeléseken kívül a C. teherlapon bekebelezett követelések előtt kielégítést nyerő más követelések nem léteznén, a 189. §. c) pontja egészen felesleges lenne.

Kelt Budapesten, a kir. Curia polgári szakosztályainak 1890. évi január hó 4-én tartott teljes üléséből.

Hitelesített az 1890. évi február hó 28-án tartott teljes ülésben.

281.

III. polg. tanács.

Vegyes házasságu válóperben, melyben felperes a házasság érvénytelenségének kimondását kéri, helye van az alperesi viszonzkeresetnek, mely a házassági kötelék felbontására irányul. A kereset és viszonzkereset együttesen bírálendő el.

A nők férjhezmenetelük után vallásukat szabadon választhatják, miből következik, hogy férjhez ment nő vallásos kérdés alá többé nem vehető.

Az 1844. évi III. t.-cz. 1. §-ának határozott rendelkezése soha el nem töröltetett, a gyakorlat által szentesített s mai nap is fenáll, sőt hatályában megerősítést nyert az 1868. évi LIII. t.-czikkben, melynek 2. §-a a 18-ik életkorát betöltött egyénnek vallás dolgában a szabad elhatározás jogát megadta.

1890. márczius 12. 1178. p. sz.

Gróf K. Ernő felperesnek, V. Josefín ellen házassági kötelék érvénytelenítése és jár. iránti perében, melyben alperes a házasság felbontása iránt viszonzkeresettel élt, U. Alajos ügyvéd, mint hivatalból kirendelt házasságvédő közbenjöttével megtartott szabályszerű eljárás befejezése után —

a budapesti kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Ezen kir. törvényszék hatásköre és illetékessége felperes keresetét és alperes viszonzkeresetét illetőleg alperesre nézve megállapítatik, felperes keresetével elutasítatik, a viszonzkereset érdemileg elbírálandónak kimondatik és a gróf K. Ernő Rudolf Keresztély Fülöp róm. kath. vallásu, —

és bojári V. Josefín Antoniette Alexandria ágostai evang. vallásu felek között Bécsben, 1888. évi június 9-ik napján kötött, a bécs-józsefvárosi Maria-Treu plébániának anyakönyvébe bevezetett házasság alperesre nézve érvényesen kötöttnek kimondatik, — ágostai evang. vallásu alperesre nézve bíróság felbontatik és alperesnek az új házasságra léphetés megengedtetik.

A perköltségek a felek között kölcsönösen megszüntetnek.

A házasságvédő díjai 400 frtban megállapítatnak és ennek ezen ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett leendő kifizetésére mindkét fél egyetemlegesen köteleztetik.

Felperesi ügyvéd munkadíjai és költségeinek megállapítása mellőztetik, alperesi ügyvédei pedig 1200 frt, azaz egyezer kétszáz frtban állapítatnak meg saját fele irányában.

Ezen ítélet a felek részére képviselőik kezeihez és a házasságvédőnek kézbesítettni s jogerőre emelkedése után az ítéleti illeték kiszabása végett a m. kir. központi díj- és illetékszabási hivatainak megküldeni rendeltetik.

Az összes iratok pedig a róm. kath. vallásu felperesre nézve leendő további illetékes eljárás végett az 1868. évi XLVIII. t.-cz. 1. §-ához képest felperes kérelmének megfelelően az esztergomi érseki főszentszékhez a jelen ítélet jogerőre emelkedése után áttétetnek.

Indokok. Felperesnek a jelen per megszüntetése iránti kérelme és a per letétele iránti bejelentése tárgyában f. 1889. évi 38.867. sz. a. kelt végzés által már határozat hozatván, a jelen ítélet tárgyát képező bírói intézkedések indokai a következők.

A kereset tekintetében alperesre nézve ezen kir. törvényszék hatásköre és illetékessége megállapítandó volt:

Mert a vegyes házasságu válóperekben az 1868: XLVIII. t.-cz. 1. §-a szerint az evangelica vallásu félre nézve a kir. törvényszékek birnak hatáskörrel, mert az 1868: LIV. t.-cz. 36. §-ában meghatározott ufolsó állandó együttlakásra alapított illetékesség hiányában a fennálló törvénykezési gyakorlathoz képest ezen t.-cz. 30. §-ában foglalt rendelkezés értelmében az illetékességet alperes rendes lakhelye állapítja meg.

Felperesnek a per letárgyalása után tett azon bejelentése, hogy alperes nem evangelica, hanem róm. kath. vallásu, nem volt figyelembe vehető, mert alperes becsatolt keresztlevele s a házasság-levél tanúsága szerint is, evangelica vallásu.

Hogy alperes annak idején helytelenül vétetett volna fel az evangelica egyházba s ő róm. kath. vallásu volna, ezen felperesi állítás nem volt figyelembe vehető, mert az 1868. évi LIII. t.-cz. 2. §-a szerint a nők férjhezmenetelük után vallásukat szabadon választhatják meg, miből következik, hogy alperes mint férjhez ment nő, vallásos kérdés alá többé nem vehető.

A viszonzkeresetre nézve ezen kir. törvényszék hatáskörét és ille-

tékességét szintén meg kellett állapítani, mert az 1868. évi XLVIII. t.-cz. alapján alperesre nézve egyedül a világi bíróság bir hatáskörrel s reá nézve ezen kir. törvényszék bir illetőséggel.

Az 1868. évi LIV. t.-cz. 53. §-a c) pontjának azon rendelkezése, hogy a házassági ügyekben a rendes birói illetőségtől eltérésnek nincsen helye, a viszongkereseti illetékesség megállapítását nem akadályozza, mert alperes viszongkeresetét épen annál a hatóságnál érvényesítette, a mely bíróság reá nézve kizárólag illetékes.

A per érdemében felperes keresetével elutasítandó volt, mert az 1868. évi LIV. t.-cz. 36. §-a által hatályban fentartott 1786. évi márczius 6-án kiadott házassági nyílt parancs 25. §-a szerint tévedés czimén a házasságot érvénytelennek csak akkor lehet kimondani, ha az egyik fél részéről fenforgó tévedés a másik fél személyét, vagy a személyben lényeges változást okozó oly tulajdonságát illeti, melyre nézve a tévedést állító fél kikötéssel élt s ennek daczára félre lett vezetve a vele házasságot kötött fél részéről.

Hogy felperes azt a nőt vette feleségül, kit megkért és nőül vett, maga felperes is elismeri. Így tehát személybeni tévedés esete nem forog fenn.

De a személyben lényeges változást okozó oly tulajdonságban való tévedés esete sem forog fenn, mely miatt a házasságot feltétel hiánya miatt érvénytelennek lehetne kimondani.

Felperes ugyanis maga sem állítja, hogy ő az alperessel kötött házasság létrejötte előtt az alperes személyében megkivántató bizonyos tulajdonságot kifejezetten kikötött volna, s ennek daczára alperes azt a bizonyos tulajdonságot szinlelte, vagyis felperest tévedésbe ejtette volna. Ennek még jelenségei sem hoztattak fel a per során. A mi felperesnek azon állítását illeti, hogy törvényes születésű nő helyett törvénytelen vett nőül, ez nemcsak a kikötés hiánya miatt nem volt figyelembe vehető, de azért sem, mert alperes törvényesített gyermek.

Felperes keresetének azon alapja sem volt figyelembe vehető, mely szerint a házasságkötés idején még kiskorú alperes az 1791. évi XXVI. t.-cz. által hatályában továbbra is fentartott házassági nyílt parancs 3. §-ának rendelkezése ellenére atyai beleegyezés nélkül ment férjhez. Ezt felperes azon alapon állítja, hogy alperes nem annak az atyának a leánya, kinek nevét viseli, hanem édesanyja előbbi férjének gyermeke. Ezen alapon sem lehetett a házasságot érvénytelennek kimondani, mert ezen alapon — még ha való volna is a felperesi állítás — kereseti joga csak alperesnek, illetőleg törvényes képviselőjének lehetne.

A viszongkereset a jelen perben érdemleges elbírálás alapjául elfogadandó volt, mert az 1881. LIV. t.-cz. 8. §-a a) pontjának is megfelelően a viszongkereset jogalapja ugyanaz, a mely a keresetét, mi abból tűnik ki, hogy a felek mindegyike a házassági jogviszonyra nézve terjesztik elő

kérelmüket s ezen nem változtat az, hogy felperes a házasság érvénytelenségének kimondását, alperes pedig annak felbontását kéri.

A viszongkereset érdemileg elbírálандónak találtván, tekintve, hogy felperes keresetével elutasított és a viszongkereset alapját a kötött házasság érvényessége képezi, első sorban a házasság érvényességét kellett kimondani. A viszongkereset abbéli kérelmét, hogy a házasság az idézett házassági nyílt parancs 57. §-ához képest engesztelhetlen gyűlölség alapján felbontassék, meg kellett ítélni, mert beigazoltnak kellett elismerni azt, hogy alperes felperest engesztelhetetlenül gyűlöli, s nincs remény arra nézve, hogy a házasság a maga épségében fenn volna tartható.

Az idézett 57. §. abbéli kívánalmának, hogy mindkét fél egyezése esetében van helye engesztelhetlen gyűlölség czimén a házasság felbontásának, szintén megfelel a jelen eset, mert nemcsak alperes nem kívánja a házasság fentartását, de felperes sem, a mennyiben ez egyenesen a házasság érvénytelenségének kimondását kéri, mi által ki van zárva annak lehetősége, hogy a házasság felbontását őszintén ellenezhesse.

Hogy az engesztelhetlen gyűlölet alperes részéről valóban fenforog, ezt nemcsak az bizonyítja, hogy a házassági nyílt parancs 57. §-ában szabályozott ideiglenes ágy- és asztaltól való elkülönítésre a felek ki nem békültek, s hogy alperes a házasság felbontásához még most is állhatatosan ragaszkodik, de ezt a jelen per többi adatai is bizonyítják.

Mindenesetre éleszthette alperes legyőzhetlen gyűlölségét nemcsak az, hogy felperes magát a házasságkötés körül tévedésbe ejtettnek tekinti, habár a tévedésbe ejtés esete fenn nem forog, de különösen az is, hogy felperes keresetében kijelentette, hogy alperessel a nélkül, hogy magát a házasságban lehetlenné tegye, nem élhet. Hogy pedig alperesnek felperes iránt érzett gyűlölete már a kereset beadása előtt is fenforgott, bizonyítja felperes azon kereseti előadása, hogy alperes a maga részéről a házasság felbontása iránt szükséges lépéseket már a kereset benyújtása előtt megindította s felperes alperesnek személyi és társadalmi állását kétségbe vonó jelen keresetét épen az alperes által kieszközölt békeltetések folyamán nyújtotta be.

Az ügy ezen állásában kétségtelen, hogy a felek között a házassági viszony a maga épségében fenn nem tartható s minden további, az ügy érdemébe nem tartozó kérdések és bizonyítékok mellőzésével a házasságot fel kellett bontani.

Felperesnek az érvénytelenítés iránti kereseti kérelmének elutasítása esetére a házassági kötelékhez való ragaszkodása annál kevésbbé volt figyelembe vehető, mert úgy a lelkészi, mint birói békeltetésekre az első lelkészi békeltetést kivéve meg nem jelent s ezen is csak azért jelent meg, hogy minden alapot nélkülöző illetékességi kifogását érvényesítse az eljáró lelkész ellen.

Alapnélkülinek tekintendő pedig a budapesti belvárosi róm. kath. lelkész békéltetési illetékessége ellen emelt kifogása, mert kereseti előadása szerint a felek annak területén tartózkodtak, habár csak ideiglenesen is, legutoljára együtt. Azon előadása pedig, hogy reá és nejére pozsonyi lelkész illetékes, alappal nem bír, mert maga sem állítja, hogy alperes által megindított lelkészi békéltetési eljárás előtt a felek állandóan Pozsonyban tartózkodtak volna; — végre, mert felperes a keresetnek ezen királyi törvényszéknél történt beadása folytán az ennek területén működő illető felekezeti lelkészeknek a békéltetésre való illetékességét többé nem kifogásolhatja.

Gyermekek a házasságból nem származván és ez okmányilag is igazolva lévén, vagyoni igények pedig a felek által egymás irányában nem támasztván, e részben ítéleti intézkedés szüksége fenn nem forgott.

A perköltségek a per körülményeire való tekintettel az 1868. évi LIV. t.-cz. 251. §-án lettek kölcsönösen megszüntetve.

A házasságvédő bíróság megállapított díjainak fizetésére a törvényes gyakorlat értelmében mindkét fél egyetemleg volt kötelezendő.

Felperesi ügyvéd munkadíjainak és költségeinek saját fele irányában való megállapítása kifejezett kérelmére mellőztetett; alperesi ügyvéd díjai és költségeinek saját fele irányában való megállapítása az 1868. évi LIV. t.-cz. 252. §-án alapul.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla az első bíróságnak fentidézett 1889. évi 41.872. szám alatt hozott ítéletét, valamint a per során hozott és a felperes részéről szintén neheztelt 1888. évi 42.781., 1889. évi 1.261., 23.650, 34.090, 36.770, 38.867, 39.360. és 41.202. számú per előkészítő végzéseit helybenhagyja.

Indokok. A kir. ítélőtábla a felebbezett ítéletet és a neheztelt végzéseket a kir. törvényszék részéről felhozott s a következő indokokból hagyta helyben.

I. A bírói hatáskör megállapítására:

a keresetlevélhez *A)* és *D)* alatt, valamint az 1889. évi 38.867. számú jegyzőkönyvhöz *1.* alatt mellékelt okiratok tanúsága szerint az alperes ágostai evangélikusnak kereszteltetett, ebben a vallásban neveltetett s mint ilyen vallású lett megeskerve a felperessel, kétségtelen tehát, hogy az alperes az ágostai evangélikus vallást követi.

A felperesnek ezzel ellenkező állítása annál kevésbé jöhet figyelembe, mert a jelen pérhez 29. sz. a. mellékelt előző válópér-iratok között *D)* alatt fekvő okirat szerint az alperes anyja, báró P. Zsuzsanna még az 1858. évi április 15-én a törvényes formák megtartásával, az ágostai evangélikus vallásra tért át és így az 1868. évi január 5-én született és az 1881. november 5-én kelt legfelsőbb elhatározással királyilag törvényesített leánya, a jelenlegi alperes, az 1869. LIII. t.-cz. 12. §-a rendeletéből csakis

az anyja vallását, vagyis az ágostai evangélikus hitvallást követheti; és mert különben is a most idézett törvény 2. §-a szerint, az alperesnek jelenlegi koránál és férjes állapotánál fogva, szabadságában áll más vallásra áttérnie, miből következik, hogy az alperes azt a vallást is megtarthatja, a melyben született és neveltetett és így többé vallásos kérdés alá nem jöhet.

Az alperes, mint protestáns irányában, tehát 1868. évi XLVIII. t.-cz. 1. és 2. §§-ai értelmében csakis a világi bíróság lévén hivatva a jelen vegyes házassági perben eljárni: a kir. törvényszék az alperesre vonatkozólag helyesen állapította meg a saját hatáskörét.

E helyen a kir. ítélőtábla megjegyzi, hogy bár nem helyeselheti a tárgyaló bírónak az 1889. évi 38.867. számú jegyzőkönyvből kitűnő azt az eljárást, mely szerint a felperes részéről a hatáskör kérdésében előterjeszteni kívánt ellenészrevételeket röviden és tárgyilagosan, mint ezt a házassági perekben követendő eljárási szabályok megkívánják, a jegyzőkönyvbe nem foglalta; tekintve mégis, hogy felperes az említett ellenészrevételeit és az erre vonatkozó bizonyítékokat utólag előterjesztette, de azok a bírói hatáskör eldöntésére lényeges befolyással nem bírnak és így a jelen ügy azok nélkül is alaposan elbíráható: a kir. ítélőtábla nem találta szükségesnek, hogy ebben a kérdésben póttárgyalás tartassék.

II. A viszongkereset érvényesítésére:

A felperes a viszongkeresetnek ebben a perben való érvényesítését első sorban azért ellenzi, mert annak jelenlegi elbírlására a kir. törvényszéket nem tartja illetékesnek.

Ugyanis a felperes vélekedése szerint a házassági kötelék felbontására irányozott viszongkereseti ügyben ő, t. i. a felperes, alperesnek tekintendő s ennél fogva az alperes ezt a kérelmet az 1868. XLVIII. t.-cz. 1. §-a értelmében csakis a szentszék, mint a róm. katolikus felperes illetékes bírósága előtt terjesztheti elő.

De a felperes védekezése szerint a viszongkereset érvényesítését a jogalap és az eljárás különbözősége is gátolja.

Ezt a felfogást a kir. ítélőtábla nem osztja; mert az említett 1868. XLVIII. t.-cz. 1. §-a a vegyes házassági perekben csak az egyházi s világi törvényszékek bírósági hatáskörét és a bíraskodás sorát határozza meg, de ez a törvény bírói illetékesség kérdését sem a kereset, sem a viszongkereset tekintetében el nem dönti, kétségtelen tehát, hogy a viszongkereset érvényesíthetőségének kérdése a törvénykezési rendtartás általános szabályai, jelen az 1881. LIX. t.-cz. 8. és az 1867. LIV. t.-cz. 77. §-ok alapján bírálandó el; minél fogva az első bíróság ezt a kérdést, a most idézett törvényszakaszoknak megfelelő indokainál fogva, helyesen döntötte el és pedig annál is inkább, mert magából a felperes részéről az idézett 1868. XLVIII. t.-cz. 1. §-ának ama rendeletéből is, hogy vegyes házasságnál

«mindenk félre nézve egyedül a saját illetékes bíróságának az illető fél saját hitelvei alapján hozott jogerejű ítélete kötelező», az következik, hogy a felperes részéről kötelelki perbe vont alperes jogszerűen igényelheti, hogy az ő illetékes polgári bírósága a felett a kereseti jog felett ítélkezzék, a mely őt a házassági kötelékből kifolyóan a saját hitelveinek megfelelő törvények alapján megilleti.

Továbbá a viszkonkereset érvényesítését perrendi szabályok sem gátolják, mert úgy a kereset, mint a viszkonkereset, ugyanaz eljárás szerint tárgyalandó, az a körülmény pedig, hogy a viszkonkereset elbírálhatása céljából békéltetések és ideiglenes elkülönítés volt szükséges, a felperesi kereset megoldását nem gátolja.

III. A felperesi kereset érdemére az első bíróság ítéletét indokolásán felül még azért is kellett helyben hagyni:

mert az 1889. évi 6.005. számú tárgyalási jegyzőkönyvhöz 137. alatt mellékelt kir. törvényesítéssel, az alperes születése körül fenforgott hiba teljesen eltöröltetett és e kegyelmi ténynek hatályánál fogva az alperes úgy a közjog, mint a magánjog szempontjából a törvényes ágyból származó gyermekekkel mindenben egyenjogúnak tekintendő; a felperes részéről az alperes születéséből levont következtetések tehát, úgy a megtévesztésre, valamint magánjogi hátrányokra nézve merőben alaptalanok.

IV. Az alperesi viszkonkereset érdemére:

a felperes a jelen keresetlevelében kijelentette, hogy ő társadalmi helyzeténél és összeköttetéseinél fogva, a nejevel, kinek születésén szennyfolt van, tovább nem élhet, a nélkül, hogy a társadalomban magát lehetlenné tegye.

Ezenkívül a felperes úgy a keresetlevelében, valamint az egész per során az alperes szüleit, különösen pedig az alperes anyját, kíméletlen és sértő kifejezésekkel illette s a megtévesztés tekintetében alaptalan vádakkal gyanúsította.

Figyelembe véve a peres felek társadalmi állását és magasabb műveltségi fokozatát: a felperesnek jelzett nyilatkozata, a perben követet, magatartása és védekezési rendszere, egyrészt alkalmas arra, hogy alperes lelkületében a férje iránt méltó elkeseredést és gyűlöletet idézzon elő másrészt pedig nyilván azt tanúsítja, hogy a felperesnek a házasság fentartásához való feltételes ragaszkodása nem származik őszinte vonzalomból és pedig már azért sem, mert a felperes a kibékülést nemcsak nem kereste, de a lelkészi és bírósági békéltetésekről való elmaradásával a kiengesztelés lehetőségét is elzárta, miért is a felperes feltételes ellenzése, az 1787. évi február 27-én kelt udvari rendelet értelmében, figyelembe nem jöhetett.

Tekintve továbbá, hogy a felek kiengesztelésére elkövetett minden törvényszerű kísérlet sikertelen maradt és az alperes az ideiglenes elku-

lönítésre megszabott három hónapi határidő lejártá után is ragaszkodott valósi szándékához;

tekintve végre, hogy úgy az alperes illetékes lelkésze az 1889. évi 1.261. számú kérvény mellett 7. alatt bemutatott bizonyítvány szerint, valamint a kirendelt házasságvédő is, saját közvetlen tapasztalataik alapján azt a véleményt terjesztették elő, hogy a házasság az alperesre nézve tarthatatlan és ilyen körülmények között nincs remény arra, hogy a peres felek a hosszabb idő óta megszakított házasi életet békében tovább folytathassák, a peres felek között létező házassági köteleket, a protestáns vallást követő alperesre nézve, az 1787. évi márczius 6-án kiadott ny il parancs 57. és 58. §§-a értelmében engesztelhetetlen gyűlölet alapján felbontani s ennek az elválasztott félnek az idézett szabályzat 60. §-a rendelkezéséből az új házasságra való léphetést megengedni kellett.

A felperes részéről felhozott az a panasz, hogy az eljárás az ideiglenes elkülönítésre megszabott három hónapi határidő tartama alatt nem szünetelt, figyelembe nem jöhetett, mert az említett határidő folyamat a törvényes gyakorlattal kizárt jogorvoslatok meg nem szakíthatják.

A per folyama alatt hozott fentidézett végzések, a per előkészítése céljából szükséges intézkedéseket tartalmazván, azok a felperesre nézve külön sérelmet nem képezhetnek.

Sem felperesi ügyvéd, sem a házasságvédő a közvetett felebbezésekért munkadíjat és költséget fel nem számítottak, ezeknek megállapítására tehát a rendelkezés szüksége fenn nem forgott.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodbíróság ítélete az abban felhívott és felhozott okokból, a mennyiben azok az alábbiakkal nem ellenkeznek és a felebbezésben felhozottakra vonatkozólag még az alább következő indokokból is helyben hagyatik.

Indokok. I. Azon panasza felperesnek, hogy a perben lényeges eljárási szabályok sértettek meg, minek folytán a bírói hatáskör kérdésében sem volna alapos határozat hozható, nem bír törvényes alappal.

A felebbezésben idézett 1881: LIX. t.-cz. 16. §-a értelmében a bírói illetőség elleni kifogás a perfelvételi határidőben beadandó s azonnal tárgyalandó; az ideiglenes törvénykezési szabályok által szabályozott rendes szóbeli eljárásnál pedig, mely eljárás az 1868: LIV. t.-cz. 36. §-a által fentartott törvényes gyakorlathoz képest a mindkét felekezeti evangélikusok házassági ügyeikben is alkalmazandó, annak 55. §-a értelmében a bírói illetőség elleni kifogásnak csak az első letárgyaláskor van helye. E szerint az eljárás mindkét neménél az illetőség elleni kifogásnak a per kezdetén lévén helye, sem a tárgyalást vezető bíró, midőn a per érdemleges tárgyalása után újabb hatásköri vitának tért nem engedett, sem a törvényszék, midőn felperesnek a tárgyaló bírói fenti eljárása elleni előterjesztését

visszautasította, eljárási szabályt nem sértett meg; a mennyiben pedig a bíróság saját illetékességi körét hivatalból is megvizsgálni köteles, ebbeli kötelességének az első foku bíróság megfelelt, midőn az előző valóperbeli iratok becsatolása után s a hiteles egyházhatósági bizonylatok alapján alperes, mint protestáns házasság irányában saját hatáskörét indokoltan megállapította.

Nem követett el formahibát az első foku bíróság akkor, midőn felperesnek 41202/89. sz. a. beadott kérvényét, melylyel az általa letett pernek a szentszék által történt elfogadását igazolta, visszautasította és azt neki visszaadni rendelte, mert a mint ezt az előző bíróság is vonatkozó végzésében kiemelte, a más bíróság által tett intézkedés a jelen esetben az ügy elintézésére befolyással nem bírhat s mert az 1868: XLVIII. t.-cz. az egyházi és világi bíróságok illetékességi körét s a bíraskodás sorát szoroson meghatározván, illetőségi összeütközésről ez esetben szó nem lehet; minthogy a házassági perben felmerülhet minden kapcsolatos kérdések felett mindenik félre nevezve annak illetékes bírósága saját hatáskörében függetlenül itélni van hivatva.

II. A birói hatáskör hiánya miatt emelt semmiségi panasz elvetendő volt.

A keresethez csatolt A) és D) alatti okiratok s a 38867/89. sz. jegyzőkönyvhez csatolt hiteles lelkészi bizonyítvány szerint a születése helyén ágostai vallású evang. lelkész által ág. hitv. evangélikusnak keresztelt V. J. (most K. grófné) gyermekkorától fogva az ág. evang. hitvallásban neveltetett, ugyanazon vallásban ünnepélyesen konfirmáltatott, férjével K. gróffal a pesti ág. hitv. evang. lelkészi hivatal elbocsátó levele mellett kelt egybe, mint a pesti ág. hitv. evang. gyülekezet tagja, a felekezet isteni tiszteleteiben részt vesz s általában, mint gyermekkorától óta mindig, ez idő szerint is az ág. hitv. evang. egyház híve.

Ezen hiteles egyházhatósági bizonylat által alperes vallási állása kimutatva lévén, el nem fogadható felperes azon érvelése, hogy alperesnek a róm. kath. vallásban kellett volna neveltetnie, mert egyrésztől felperesnek, a ki alperest, mint tényleg az ág. ev. egyház hívét vette nőül, a törvény neje vallási állásának megtámadására semmi jogot nem ad, másrésztől, miután a törvényesen bevett keresztény vallásfelekezetek viszonzásáról szóló 1868: LIII. t.-cz. 2. §-a szerint, a ki életkora 18-ik évét már betöltötte s általában a nők férjhezmenetelük után vallásukat szabadon választhatják s miután alperes mint az ág. ev. hitfelekezet tagja, vallásában megmaradni kíván, a bíróságok sem jogosítvák, hogy alperest, mint tényleg az ág. ev. egyház tagját, az áttérés formáságainak meg nem tartása miatt, más vallásfelekezetbeliek tekintsék; minthogy már az 1844: III. t.-cz. 1. §-a intézkedésénél fogva is azok, kik 18 éves koruk eléréseig az evangélikus vallásban neveltettek, sem maguk, sem maradékaik vallásos kérdés alá többé nem vétethetnek.

Ehhez képest az, hogy alperes anyja minő vallású, illetve hogy alperes anyjának 1858-ban a protestáns vallásra való áttérése a törvényben előirt formáságok megtartásával, tehát érvényesen történt-e, e perben egyáltalán vita tárgyává nem tehető, miért is a másodbíróságnak erre vonatkozó indokolását, miután arra sulyt egyáltalán nem fektet, a kir. Curia mellőzendőnek találta.

Szintugy az 1844: III. t.-cz. 1. §-ának keletkezése körülményeire s annak értelmezésére nézve felhozott adatokat és érveléseket sem tekintheti a kir. Curia olyanoknak, melyek e perben különösen még tekintetbe jöhetnek, mert az 1844: III. t.-cz. 1. §-ának határozott rendelkezése soha el nem töröltetett, a gyakorlat által szentesített s mai nap is fennáll, sőt hatályában megerősítést nyert az 1868: LIII. t.-czikkben, melynek 2. §-a a 18-ik életkorát betöltött egyéneknek vallás dolgában szabad elhatározás jogát megadta.

III. Nem sértettek meg eljárási szabályt az alsóbíróságok az által, hogy a köteléki pernek felperes által történt letétele után és ennek daczára mégis a kötelék érvényessége kérdésében is hoztak ítéletet.

Az alsóbíróságoknak a trdts. 71. §-ára alapított s a visszonerészet természetéből levont indokolását a kir. Curia is osztja, annyival inkább, mert felperes a házasság érvénytelenítésére célzó kérelmét végleg nem ejtette el, hanem azt a 41202/89. sz. bejelentése szerint saját illetékes bíróságánál újból felhozta, minthogy pedig a házasság érvényessége vagy annak felbontása tárgyában alperesre nézve csak annak illetékes világi bírósága ítélhet s miután felperes kezdvén a pert, alperest kereste fel illetékes bíróságánál, e perben kell, hogy alperes házassági jogviszonya teljes megoldást nyerjen.

IV. A viszonerészet kérdését mindkét alsóbíróság helyesen döntötte el, midőn a viszonerészetnek helyt adva, e tekintetben illetékességét megállapította s alperes viszonerészetét érdemileg elbírálta.

Azon állítását, hogy vegyes házassági köteléki per természete, jogossági, czélszerűségi és közjogi okokból nem tűrné meg azt, hogy abban alperesnek a házasság felbontására irányult viszonerészet elfogadtassék, felperes a per során nem győzte be. A törvénykezés általános szabályai szempontjából pedig a viszonerészet helytfoghatósága kétségtelen;

mert midőn a viszonerészet lényege abban fekszik, hogy alperesnek megengedessék a jog, az ellene indított perben, ott a hol és addig, a míg a per folyamatban van, saját birói illetőségét a felperesre is kiterjeszthesse, kereset és viszonerészet összefüggésben ugyanazon bíróság előtt érvényesíthessenek, ha ez áll a közönséges polgári perben, ugy a házassági perben annál kevésbé zárathatik el a viszonerészet érvényesíthetése útja, minthogy az 1868: XLVIII. t.-cz. intézkedésénél fogva, mindegyik fél felett ugyis a saját illetékes bírósága lévén hivatva ítéletet hozni, a kereset

és viszkonkereset együttes elbírálása mellett is mindig ugyanazon illetékes ügybiróság ítélkezése érvényesül;

s mert ugy felperes keresete, valamint alperes viszkonkeresete ugyan azon jogviszonyból származik, kereset és viszkonkereset a házassági kötelek megszüntetésére irányul; a jogalap összefüggése tehát az anyagi magánjog szempontjából kétségtelen lévén, tekintve, hogy mindegyik fél felett saját hitelvei alapján mindig csak a saját illetékes bírósága fog ítélni, az alperes ellen annak illetékes bírósága előtt indított per pedig e helyütt befejezést is kell, hogy nyerjen, következetesen alperes arra, hogy ugyanazon ügyben egymásután két külön pert folytasson, nem kényszeríthető: a kereset és viszkonkereset feletti intézkedést külön választani s alperest viszkonkeresével külön perre utasítani nem lehetett.

V. A lelkészi békéltetés körüli eljárás tekintetében sem észlelhető oly szabálytalanság, mely a perbeli eljárás semmiségét vonná maga után. Felperes maga mondta 1888. november 24-én beadott keresetében, hogy addig nejevel rendes együttlakásuk nem volt, utolsó, habár csak rövid ideig tartott együttes lakhelyük pedig Budapesten volt. A 42781/88. számú jegyzőkönyvhöz csatolt G) alatti bizonylat szerint felperes 1888. október 29-én fogadott Pozsonyban lakást, de ugyanezen napon történt felperesnek, a. és 7. alatti feladó-vevények szerint, békéltetésre a budapesti belvárosi r. k. plébános elé idézése is, ekkor tehát felperes más, mint a budapesti lelkész elé nem idéztethetett. Alperest illetőleg pedig, minthogy budapesti lakos, az itteni ág. ev. lelkész előtt való békéltetés megkísérlésére helyesen utasította a bíróság a való feleket.

VI. A per érdemében a kir. Curia az alsóbíróságok indokolását elfogadja s az 1786. márczius 6-iki nyílt parancs 58. §-a alapján alperesre nézve a házasság felbontását maga is kimondja, miután a perállás szerint nincs remény a házastársakat valaha újra békére és egyesülésre bírhatni.

282.

Váltó és keresk. tanács.

Ha valamely részvénytársaság alapszabályaiba a keresk. törv. 169. §-ának engedélye alapján felveszi azon rendelkezést, hogy azoi. részvényes, ki az alapszabályszerűleg elhatározott befizetést a két tűzött határidőben nem teljesíti, minden a részvényből eredő jogát elveszti, részvénye megsemmisítették s a társaság a megsemmisített részvény helyett ujnak kibocsátására feljogosítottatik: ez még nem képez oly kizárólagos rendelkezést a nem fizetés jogkövetkezménye tekintetében, hogy azáltal megszüntnek lehetne tekinteni a részvénytársaságnak azon jogát, hogy a részvényestől részvénye után a hátralevő befizetést követelhesse

1890. január 28. 703/1889. v. sz.

A csaczai takarékpénztár csódtömege felperesnek — L. Bernát alperes ellen 70 frt és jár. iránti perében —

a trencsényi kir. törvényszék mint keresk. bíróság a következő ítéletet hozta:

Alperes köteles felperes csódtömegnek 70 frt tőkét, ennek 1885. évi augusztus 15-étől járó 6% kamatát és 16 frt perköltséget megfizetni sat.

Indokok. A részvénytársaság hitelezőivel szemben felelős egész vagyonával, tehát az egész részvénytőkével is. Ebből kifolyólag az egyes részvényeseket a részvényeik névértéke erejéig való felelősségtől fel nem mentheti. A keresk. törv. 169. §-a megengedi a részvénytársaságoknak, hogy alapszabályaikban kimondhassák, miszerint azon részvényes, ki az alapszabályszerűleg elhatározott befizetést a kitűzött határidőben nem teljesíti, minden a részvényből eredő jogát elveszti, részvénye megsemmisítették és a részvénytársaság a megsemmisített részvény helyett újat kibocsátani és azt értékesíteni feljogosítottatik. Ezen intézkedés azonban semmi esetre sem jelent annyit, hogy a részvényes tetszésétől függ a további befizetést teljesíteni, vagy pedig azt az alapszabályok intézkedésére való hivatkozással egyszerűen megtagadni és ezáltal minden további következettségtől menekülni, hanem a társaságnak ad jogot a késedelmes részvényes irányában érvényesíteni követelését, vagy pedig részvényét semmisnek nyilvánítani s ennek helyébe újat kibocsátani s azt értékesíteni. Mindaddig azonban, míg az új részvényes a részvénykönyvbe be nem vezetették, az előbbi részvényes részvénye névértékeig felelős marad (keresk. törv. 173. §.) Mint-hogy pedig alperes nem tagadja, hogy két csaczai takarékpénztári részvénynyel birt, hogy a csaczai takarékpénztár közgyűlése a részvények teljes befizetését alapszabályszerűleg határozta el és a felhívást a részvényesekkel szabályszerűleg közölte, hogy ezen felhívás értelmében minden részvény után 1885. évi augusztus hó 15-éig 35 frt volt fizetendő; minthogy továbbá alperes azt, hogy részvénye megsemmisítették s a részvénykönyvbe helyébe más vezetették, be nem bizonyította, de még csak nem is állította: alperest a két részvénye után járó 70 frt tőke s ennek a befizetési határidő utolsó napjától járó 6% kamatai, valamint pervesztessége folytán a perköltségek megfizetésére kötelezni kellett.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél.

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét helybenhagyja indokai alapján és azért:

mert az alapszabályokban foglalt az a kikötés, hogy a részvénytársaság a részvények bizonyos értékének be nem fizetése esetén a nem fizető részvényét semmisnek nyilváníthatja, csak jogot ad a társulatnak; de nem kötelezi a társulatot arra, hogy a késedelmes részvényes részvényét semmisnek s ebből folyó kötelezettségét megszüntnek tekintse, és mert a felhívásban foglalt azt a jogot, mely szerint az ily részvények s közöttük alperes részvényei érvénytelenek és semmisnek nyilvánítottak volna, a társaság tényleg nem is gyakorolta.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodbiróságnak neheztelt ítélete saját és az elsőbiróság ítéletéből átvett indokoknál fogva s főleg azért hagyatik helyben;

mert az alapszabályok 9. §-ában foglalt intézkedés nem tartalmaz oly kizárólagos rendelkezést a nem fizetés jogkövetkezménye tekintetében, hogy azáltal megszüntnek lehetne tekinteni a részvénytársaságnak a keresk. törvény 169. §-án alapuló azon jogát, hogy a társaság a részvényestől részvénye után a határlevő befizetést követelhesse.

Alperes képviselőjének felebbezési díja és költsége 8 frt 65 krban állapittatik meg saját fele ellenében.

283.

Váltó és keresk. tanács.

A kényszeregyezés csak annyiban terjedhet ki kötelezőleg valamennyi hitelezőre, a mennyiben az a csődeljárás befejezésére, továbbá a hitelezőnek adandó kielégítés mennyiségére és ennek biztosítási módjára vonatkozik, következésképpen abba egyedül többségi megállapodásnál fogva a kisebbségben levő ellenzékes hitelezők rovására oly joglemondások s egyéb intézkedések fel nem vehetők, melyek a kényszeregyezés keretébe szorosan nem tartoznak, hanem azon felekre nézve, kik között azok kifejezetten létrejöttek, önkéntes egyesség természetével bírnak.

1890. február 25. 209. v. sz.

A szegedi általános takarékpénztár csődügyében a kényszeregyesség tárgyában —

a szegedi kir. törvényszék a következő végzést hozta:

Miután a közadós szegedi ált. takarékpénztár igazgatósági és felügyelő bizottsági tagjai n. sz. dr. R. Izsó, V. Fülöp, Szl. Ágoston, W. Miksa, L. Ferencz, P. Mór, U. József, ifj. P. István és P. Lipót által beadott és ugy a részv. társ. közgyűlése, mint a csődválasztmány által elfogadott kényszeregyezési ajánlat, a megjelent 231 szavazatra jogosult hitelező közül 217 hitelező által összesen 274,049 frt 36 kr. követeléssel kifejezetten elfogadtatott, s így a csődtörv. 212. §. értelmében megkivánt többség ugy a hitelezőkre, mint a követelésekre nézve fenforog, többség által elfogadott kényszeregyezés u. m. a szegedi ált. takarékpénztár igazgatósági és felügyelő bizottsági tagjai annak feltétele alatt, hogy mindazok, kik a nevezett pénztár irányában bármily című igénynyel bírnak velnek, ezen igényeikről, beleértve az 1881: XVII. t.-cz. 199. és 229. §§ aiban foglalt esetleges fentartásokat is, nemcsak a szegedi ált. takarékpénztár-részvénytársaság, hanem annak igazgatósági és felügyelő bizottsági tagjai ellen is lemondanak, hogy továbbá nevezett pénztár csődtömege, a tömeggondnok és csődkepviselet közbejöttével ugyan ezen egyezés céljaira igénybe vétessék, az egyezés végrehajtása után pedig ugyanezen csőd

tömeg vagyona és jogai a 359/89. csődb sz. a. előforduló ajánlattevőkre átruháztassanak, ajánlattevők kötelesek egyetemlegesen, az I. oszt. követeléseket a tömeg költségeit és a tömeg tartozásokat egészben a II. oszt. követeléseket pedig a tőkék aztán számítandó 40%-ban végkielégíteni a következő módon: az I. oszt. követeléseket, a tömeg költségeit és tömegtartozásokat egészben, a II. oszt. követelésekre eső hányad felét ezen egyezés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap alatt, másik felét pedig ezen egyezés jogerőre emelkedésétől számított 6 hó alatt, tekintettel arra, hogy az az ajánlattevők által kikötött feltételek az egyezséget megszavazó hitelezők részéről elfogadtattak és így az egyezés az ajánlattevőkre nézve is feltétlenül kövelezővé vált, csődbiróságilag jóváhagyatik.

A budapesti kir. ítélőtábla a következő végzést hozta:

A kir. ítélőtábla az elsőbiróság végzését megváltoztatja, a kényszeregyezés jóváhagyását megtagadja és a kir. törvényszéket az 1881. évi XVII. t.-cz. 220. §-a értelmében további törvényszerű eljárásra utasítja.

Indokok. Felfolyamodónak az a panasz, hogy az ajánlattevők maguk ugy is, mint csődhitelezők, ugy is mint ilyeneknek igazolt megbizottjai a saját ajánlatuk elfogadására joghatályllyal nem szavazhattak; hogy mérleg betérjesztve nem lett, hogy a társaság vagyonát még eskü alatt fel nem fedezte, hogy a csődbiztos az ajánlat elfogadása felett megtartott tárgyalás alkalmával nem járt el szabályszerűen, figyelembe nem vehető, mert ajánlattevők ama joguktól, hogy mint hitelezők, ugy ezeknek képviselői az ajánlat elfogadására szavazhassanak, a törvény vonatkozó intézkedésének hiányában törvényszerűen meg nem foszthatók, mert a csődtörvény 119. §-a értelmében a közadós (a fenforgó esetben az igazgatóság tagjai) a vagyongkimutatásra vagy mérlegre (244. §.) vonatkozó eskü letételére csak akkor kötelezendők, ha ezt a tömeggondnok vagy a hitelezők valamelyike kéri, a mi azonban hogy megtörtént volna, felfolyamodók nem is állítják: mert végre a mérleg bemutatását és a tárgyalás törvényszerű lefolyását a 12,728/89. sz. a. bemutatott, szakértőileg megvizsgált mérlegre vonatkozó elsőbirósági végzés, a csődbiztos jelentése, maga a tárgyalási jegyzőkönyv, mely szerint a tárgyaláson a csődbiztos mindvégig jelen volt, teljesen igazolja. De az egyezés jóváhagyását mégis meg kellett tagadni azért, mert az egyezési ajánlatot benyújtó igazgatósági és felügyelő bizottsági tagok ezt az ajánlatot saját nevükben és nem a közadós részvénytársaság nevében és képviselőjében terjesztették elő. De megtagadandó volt a jóváhagyás még a következő okból is: A csődtörvény 199. §-a alapján a csőd kényszeregyezés által csak az ama törvényben megállapított szabályok megtartása mellett fejezhető be. Ennek felel meg a 217. §-nak az az intézkedése, melynél fogva a kényszeregyezés jóváhagyása megtagadandó, ha

az egyezségbe törvénybe ütköző rendelkezések vétettek fel. Már pedig határozottan a 199. §. intézkedésébe ütközik az az egyezségi pont, mely szerint az összes hitelezők — a kényszeregyezséget ellenzők is — valamint azok is, kik a csődben nem is jelentkezhettek, arra lennének kényszerítve, hogy a törvény által részükre a 229. §. intézkedései által feltétlenül biztosított fontos jogokról lemondjanak, még pedig nemcsak a közadós társaság javára, de oly harmadik csődön kívül álló személyek javára is, a kik a közadós nevében véghezvitt cselekményeikért önszemélyükben törvénynél fogva felelősek lévén, eme felelősség alól harmadik személyekkel szemben a kényszeregyezségi eljárás keretében, ennek szabályai megtartásával, melyek csak a közadós, de nem más, a csődön kívül álló harmadik személyek kötelezettségeinek egyezség útján való szabályozását célozzák, egyáltalán fel nem menthetők.

A kir. Curia a következő végzést hozta:

A másodbiróság végzése helybenhagyatik.

Indokok. A közadós szegedi általános takarékpénztár részvényeseinek közgyűlése az egyezségi ajánlatot aláírt igazgatósági és felügyelőbizottsági tagjainak e részbeni eljárását a bemutatott közgyűlési határozat szerint nemcsak jóváhagyván, hanem őket ezen egyezségnek foganatosítására és végrehajtására fel is hatalmazván: emez egyezségtől a bírói jóváhagyás nem tagadtathatott volna meg az indokból, hogy annak benyújtása nem a közadós részvénytársaság nevében és képviselőtöredékén történt; mert az alapszabályszerűleg megtartott közgyűlési határozat bemutatásával a csődtörvény 202. §. második bekezdése rendelkezésének teljesen elég tétellett.

De helyesen tagadta meg a kir. tábla az egyezség jóváhagyását a csődtörvény 217. §. 1. pontja alapján azért: mert az egyezségi ajánlathoz képest a kényszeregyezségbe a törvénnyel ellenkező az a kikötés is felvétellett, mely szerint közadós összes hitelezői, tehát azok is, kik a kiegyezést el nem fogadták, oly jogokról is tartoznának lemondani, melyek őket a csőd alá került részvénytársaság igazgatósági és felügyelő bizottsági tagjai ellen, az e minőségükből folyó törvényes felelősségüknel fogva esetleg megilleshetik; már pedig a kényszeregyezség csak annyiban terjedhet ki valamennyi hitelezőre kötelezőleg, a mennyiben az a csődeljárás befejezésére, továbbá a hitelezőknek adandó kielégítés mennyiségére és ennek biztosítási módjára vonatkozik, következésképpen abba, egyedül többségi megállapodásnál fogva a kisebbségben levő ellenzékes hitelezők rovására oly joglemondások s egyéb intézkedések fel nem vehetők, melyek a kényszeregyezség keretébe szorosan nem tartoznak, hanem azon felekre nézve, a kik között azok kifejezetten létrejöttek, önkéntes egyezség természetével bírnak.

284.

47. számú döntvény.

Szülők részéről tett azon végrendeleti intézkedés, melyben a kiskorú gyermekükre hátrahagyott vagyon tekintetében akként rendelkeznek, hogy e vagyon — és pedig vagy azzal a kifejezéssel, hogy a gyermek kiskorúságban beállható elhalálózása esetére, vagy azzal a kifejezéssel, hogy a gyermek nagykorúságnak vagy férjhez menetének elérése előtt beállható elhalálózása esetére — egy harmadik személyre szálljon: korlátozza-e? és mennyiben korlátozza a gyermek végrendeletkezési jogát a reá hagyott vagyonra nézve az esetben, ha elhalálózása ezen határidőn belől következett ugyan be, — de oly kort ért, melyben a törvény szerint érvényes végrendelet alkotására már képességgel bírt. (3736/1889. P. számhoz.)

Határozat.

Szülők részéről tett azon végrendeleti intézkedés, mely szerint a kiskorú gyermekükre hagyott vagyon tekintetében akként rendelkeznek, hogy e vagyon, — és pedig vagy azzal a kifejezéssel, «hogy a gyermek kiskorúságában beállható elhalálózása esetében» — vagy azzal a kifejezéssel, «hogy a gyermek nagykorúságának elérése, vagy a leánygyermek férjhezmenetele előtt bekövetkezendő kimulta esetében» — egy megnevezett harmadik személyre szálljon, a gyermek törvényes osztályrészére ki nem terjed; következésképpen a reá akként hagyott vagyon azon értéke erejéig, mely törvényes osztályrészének megfelel, sem a gyermek végrendeletkezési jogát egyáltalában nem korlátozhatja, sem a gyermek végrendelet nélkül elhalálózása következtében beállott törvényes öröklés érvényesítésének akadályul nem szolgálhat.

Ellenben a hagyatékban azon értékére nézve, mely a gyermek törvényes osztályrészét meghaladja, a szülők teljes szabadsággal jelölhetnek ki nemcsak serdületlen vagy serdült, hanem nagykorú gyermeküknek is utóörökös; s következve az erre irányított helyettesítési intézkedésük az örökségre hivatott gyermek végrendeletkezési jogát, a hagyaték utóbb említett része tekintetében kizárja.

Indokok.

Tekintve, hogy az 1836. évet megelőző törvényeink szerint a szerzeményi vagyonra vonatkozó végintézkedés szabad gyakorlatában egyedül a jobbágyok voltak korlátozva, a mennyiben ezek szerzeményes ingatlan javaiknak csak fele részéről rendelkezhettek (Hk. III. rész, 30. czim, 1. §.); végrendelet és törvényes leszármazók nemlétében pedig szerzeményes javaik egészen a földesurra szálltak, — s ezen szigor, a szabad rendelkezés alá eső szerzemény felelőssége tekintetében csupán az által enyhült, hogy a Hk. III. r. 30. czimének 4. §-a a jobbágyoknak azt a jogkedvezményt engedte meg, hogy serdületlen kora örökösüknek azon

esetre, ha az e korban halna meg, végrendeletileg helyettest nevezhessenek ;

tekintve, hogy ezen kivétellel, mely egyébként az 1836: IX. t.-cz. 9. §-a és 1840: VIII. t.-cz. 1. §-a által már megszüntetett, Magyarországon a szerzeményi vagyon tekintetében mindenki korlátlan végrendekezési joggal birt (Hk. I. rész 5. és 57. czimei és 1715: XXVI. t.-cz. 4. §-a), s ebből folyólag oly intézkedéstől sem volt eltiltva, mely szerint közvetlen örökösének meghagyhatta, hogy a reá szállott örökséget halála után vagy más meghatározott esetben egy megnevezett utóörökösnek hagyja ;

tekintve, hogy ezen végintézkedési jogot, mely hitbizományi helyettesítésnek (substitutio fideicommissaria) ugyan kifejezetten sehol sem neveztetett, s melybe a fennebb említett jobbagyi örökös-helyettesítés önként beolvadt, — a szokás annyira kitágította, hogy az az 1852. november 29-én kelt ősiségi nyiltparancs 6. §-ának megszorító módosítása előtt, illetőleg a törvényes osztályrész intézményének megalkotása előtt, sem bizonyos izekre korlátozva nem volt, sem a leszármazó törvényes örökös által kitagadás miatt érvényesen meg nem támadtathatott ;

tekintve ellenben, hogy a szabad végintézkedés ily mérvű kiterjedését az ideigl. törvk. szabályok (országbirói értekezlet) a leszármazó törvényes örökösök, illetőleg az életben levő szülők javára megállapított törvényes osztályrész (köteles rész) erejéig végkép megszüntették, a mennyiben az említett szabályok 7. §-ának világos szavai szerint az örökagyó a törvényes osztályrész, tekintet nélkül a hagyatéki vagyon öröklött vagy szerzeményi természetére, semmiféle megszorításhoz nem kötheti, következőleg azt esetleges helyettesítés által sem érintheti ;

mindezeknél fogva kimondja a kir. Curia polgári szakosztályainak teljes ülése, vonatkozólag a bevezetésben említett elvi kérdésre a fennebbi határozatnak kimondását indokoltnak találta.

Magától értetik, hogy ezen határozat érvénye az ország azon részeire, melyekben az osztr. polg. törvénykönyv hatályban áll, ki nem terjed.

Kelt Budapesten, a kir. Curia polgári szakosztályainak 1890. évi január hó 4-én tartott teljes üléséből.

Hitelesített az ugyanazon évi április hó 18-án tartott teljes ülésben.

285.

48. számú döntvény

Közös tulajdont képező telekkönyvi jószágtestnek egyik tulajdonostársat illető hányadára szerzett zálogjog kiterjed-e a másik tulajdonostárs jutalékára is, ha eme jutalékot a zálogjoggal terhelt birtok tulajdonosa a zálogjog bejegyzése után tulajdonul megszerezte és emez utóbb szerzett jutalék még zálogjoggal terhelve nem volt? (5463/1889. P. számhoz.)

Határozat.

A közös tulajdont képező telekkönyvi jószágtestből egyik tulajdonostársat illető jutalékra szerzett zálogjog ki nem terjed egy másik tulajdonostárs jutalékára is csupán az által, hogy ez utóbbit a terhelt jutalék tulajdonosa a zálogjog bejegyzése után tulajdonul megszerzi, — akár volt a megszerzett jutalék zálogjoggal terhelve, akár nem.

Indokok.

Telekkönyvezett ingatlanokra vonatkozó zálogjog szerzésének egyedüli törvényes módját a zálogjog nyilvankönyvi bejegyzése képezi, s minthogy a Telekk. Rendt. 62. §-a szerint bekeblezettnek vagy előjegyzettnek csak az tekinthető, a mi a telekkönyvben világosan bekeblezett vagy előjegyzettképp jegyeztetett be, nyilvánvaló, hogy a zálogjog tárgyilagosa terjedelmét a zálogjogi bejegyzés és az ezt rendelő birói határozat szabja meg ; valamint másrészt ebből önként következik az is, hogy az egyik tulajdonostárs jutalékát terhelő zálogjog oly más jutalékra (a jószágtestnek oly hányadára), a melyre az kifejezetten bejegyezve (bekeblezve vagy előjegyezve) nem volt, kiterjesztettnek csak akkor tekinthető, ha az — a Telekk. Rendt. idézett 62. §-ához képest s az 54. §-nak megfelelően utóbb világosan s kifejezetten bejegyeztetett.

Nem áll ennek utjában a Telekk. Rendt. 57. §-a, mert igaz ugyan, hogy eme szakasz szerint a zálogjog csak egész telekkönyvi jószágtestre és, ha az ingatlan többeknek osztatlan közös tulajdonát képezi, csak egész tulajdoni jutalékra szerzhető : ámde eme szakasznak éppen ez utóbbi rendelkezése engedi meg azt, hogy a zálogjog a jószágtestnek egyik hányadára korlátoltan is fennállhasson. De a Telekk. Rendt. 68. §-ának második bekezdésében, mint szintén a telekkönyvi betétek szerkesztéséről intézkedő 1886: XXIX. t.-cz. 21. §-ban is az a jogelv nyer félreismerhetlen kifejezést, hogy a nyilvankönyvi jogok minőségén eszközölt változtatások, s ekként a tulajdonjogi bejegyzések körében történt változások is, a jelzálogos hitelezők jogait és kötelezettségeit semmi tekintetben nem érinthetik, tehát nem érinthetik a zálogjog terjedelmét sem, mert különösen az idézett 68. §., mely a hitelező jogainak csorbitását tiltja, viszont azoknak jogtalan kiterjesztését sem engedheti meg ; minélfogva akkor is, ha a terhelt jutalék egy másik jutalékkal ugyanegy személy tulajdonává egyesül, a jószágtest az egyik jutalékon fekvő zálogjog tekintetében megtartja a hányadokra osztottság jellegét mindaddig, míg az illető zálogjog a telekkönyvből ki nem töröltetett.

Kelt Budapesten, a kir. Curia polgári szakosztályainak 1890. évi február hó 28-án tartott teljes üléséből.

Hitelesített az ugyanazon évi április hó 18-án tartott teljes ülésben.

286.

III. polgári tanács.

Valamint szabadságában áll a jelzálogos hitelezőnek valamely bekebelezett követelés behajtása céljából a személyes adós mellőzésével keresetét egyedül a jelzálog tulajdonosa ellen a jelzálogból leendő kielégítés végett megindítani; úgy viszont a bejegyzéssel terhelt ingatlan telekkönyvi tulajdonosát sem lehet elzárni attól, hogy a követelés fenn nem állása s a zálogjog elenyészésének bírói megállapíthatása végett az egyenes adós mellőzésével csak a nyilvánkönyvi hitelező ellen lépjen fel keresettel.

1889. december 3. 5175. p. sz.

W. Izrael és neje felpereseknek, M. János és M. Ferencz mint n. M. János örökösei alperesek ellen kötelezvény érvénytelenítése és zálogjog kitörlése iránti perében —

a sátoralja-ujhelyi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

A kir. törvényszék az 1873. évi január hó 14-ikén Tarczalon Z. Jakab és D. Rebeka által 300 frt tőkére M. János részére kiállított kötelezvényt érvénytelennek mondja ki s alpereseket annak tüzésére, hogy a jelzett kötelezvény alapján 1873. évi január 17-ikén 138. szám alatt kelt végzéssel a Tarczal községi 954. számú telekjegyzőkönyvben C. 1. alatt a 4032. hr. szám alatti ingatlanra 300 forint tőke és 15°/_o-tőli kamat erejéig M. János részére bekebelezett zálogjog törlése felperesek javára bekebeleztesék, kötelezi; sat.

Indokok. Tekintve, hogy özvegy S. Ábrahámné és Z. György kifogástalan tanuknak egybehangzó vallomásaik által azon körülmény, miszerint a keresethez A. alatt csatolt s Tarczalon 1873. évi január hó 14-ikén M. János részére 300 frtról szóló kötelezvény Z. Jakab s neje D. Rebeka által kölcsön nyerhetés végett lett kiállítva, s mielőtt arra M. János pénzt adott volna, lett annak alapján a zálogjog a Z. Jakab s neje tulajdonát képező tarczali 954. számú telekjegyzőkönyvben 4032. hr. szám alatt foglalt ingatlan vagyona bekebelezve, s hogy azon kötelezvényre utóbb nevezettek a bekebelezés után sem kaptak pénzt M. Jánostól és az — minthogy Z. Jakab s neje a kölcsön felvételétől elállottak — a M. János birtokában soha nem volt, perrendszerűleg be van bizonyítva;

tekintve továbbá, hogy F. Mór tanu magától M. Jánostól hallotta, hogy ez, az általa Z. Jakabnak a kérdéses kölcsön adása iránt tett ígéretet visszavonta;

tekintve végre, hogy a 300 frtos eredeti kötelezvény zálogjogi bekebelezéssel ellátva, felpereseknek mint Z. Jakab és D. Rebeka zálogjoggal terhelt birtokutódainak kezeiben van, s hogy azon az alírt Z. Jakab és D. Rebekának nevei, a megsemmisítés jeléül be vannak vagdalva, s alperesek azt, hogy azon kötelezvény tiltott uton jött volna felperesek birtokába,

nem is állítják, azt pedig, hogy a kérdéses kötelezvény szerinti követelés fennállana, mivel sem bizonyítják; alpereseknek mint néhai M. János igazolt kizárólagos örököseinek azon védekezése, hogy a kötelezvény érvénytelenítése és a zálogjog törlése iránti felperesi kérelem jelen perben együttesen el nem dönthető, azon további védekezésük pedig, hogy miután a zálogjog néhai atyjuk részére 300 frt erejéig be lévén bekebelezve, ezen jogkedvezménytől mint örökösök el nem állhatnak, a fentebbi bizonyítékokkal szemben figyelembe vehető nem volt. Mindezeknél fogva kérdésben levő kötelezvényt érvénytelennek kimondani s az annak alapján bekebelezett zálogjog törlése bekebelezésének tüzésére alpereseket kötelezni kellett.

A budapesti kir. ítélő tábla a következőleg ítét:

A kir. ít. tábla az elsőbíróság ítéletét megváltoztatja, felpereseket keresetükkel elutasítja; sat.

Indokok. Az A. alatti kötelezvényt Z. Jakab és neje D. Rebeka állították ki, s ezeknek a kérelmére bekebelezett be a zálogjog eme kötelezvény alapján M. János javára a tarczali 954. számú telekjegyzőkönyvben foglalt ingatlanra C. 1. alatt; felperesek később ezt a jelzálogul szolgáló ingatlant megszerezték és tulajdonjogukat a telekjegyzőkönyvbe be is bekebelezették, és mert, mint a jelzálogul szolgáló ingatlan tulajdonosai kérik az A. alatti kötelezvényt érvénytelennek kimondatni és annak alapján az említett telekjegyzőkönyvben C. 1. alatt bekebelezett zálogjogot kitöröltetni. Az a kérdés azonban, hogy az A. alatti kötelezvény érvénytelen-e vagy nem, csakis az azt kiállító és az a szerint jogot szerzett M. János, illetve ennek elhalálása folytán annak örökösei közt dönthető el, és így e részben a kereseti jog nem a felpereseket, mint harmadik személyeket, hanem Z. Jakabot és nejét, ez utóbbinak halála folytán ennek örököseit illeti meg. Felpereseknek tehát az A. alatti kötelezvény érvénytelenítésére keresetösségi joguk nem lévén, ennek a kötelezvénynek az érvényessége vagy érvénytelensége felett a jelen perben, a melyben a kötelezvényt kiállító perben nem állnak, határozat nem hozható, és így a megtámadott zálogjogi bekebelezésnek az említett kötelezvény érvénytelensége alapján leendő kitöröltetésére irányzott kereseti kérelemnek nem adható hely. Az elsőbíróság ítéletét ezeknél az okoknál fogva megváltoztatni, s felpereseket kereseti jog hiánya miatt keresetükkel elutasítani kellett.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodbíróság ítélete megváltoztatik, felpereseknek az A. alatti kötelezvény érvénytelenítésére s abból folyólag a zálogjogi bekebelezésnek kitöröltetésére nézve keresetösségi joga megállapítatik s a másodbíróság utasítatik, hogy a kereset érdemében ítéljen,

mert valamint szabadságában áll a jelzálogos hitelezőnek valamely

bekebelezett követelés behajtása céljából a személyes adós mellőzésével keresetét egyedül a jelzálog tulajdonosa ellen a jelzálogból leendő kielégítés végett megindítani, s a személyes adós mellőzéséből csak az következik, hogy a jelzálog tulajdonosa a követelés érvényes fenállása ellenében mindazon kifogásokat, melyekkel különben a személyes adós élhetne, a perben maga is előadhatja, és minthogy a zálogjog mindig érvényes követelésre vonatkozik, e tekintetben a zálogjog érvénye elleni kifogásait is felhozhatja: úgy viszont a bejegyzéssel terhelt ingatlan telekkönyvi tulajdonosát sem lehet elzárni attól, hogy a követelés fenn nem állása s a zálogjog elenyészésének bírói megállapíthatása végett az egyenes adós mellőzésével csak a nyilvánkönyvi hitelező ellen lépjen fel kezesettel.

Minek előrebocsátásával tekintve azt, hogy a követelés fenn vagy fenn nem állása az ügy jelen állása szerint fel- és alperes közt vitás kérdést képez, a fel- és alperes közti jogviszony elbírálása pedig, a mennyiben a korábbi telekkönyvi tulajdonos és adós jogaiba, illetve kötelezettségeibe felperesek léptek, ezen per keretében tartozik s az állítólagos adós, illetve a kötelezvényt kiállító perben állása nélkül is elbírálható: a másodbiróság ítéletének megváltoztatásával felpereseknek keresetességi jogát már itten megállapítani, s a másodbiróságot az ügy érdemleges elbírálására utasítani kellett.

287.

I. polg. tanács.

Valamely jogügylet kötésénél e jogügyletben részt nem vett harmadik személyek javára is lehet jogokat kikötni.

1890. február 7. 3755/1889. p. sz.

Sz. Ferencz felperesnek, Sz. János és neje alperesek ellen ingóságok kiadása, továbbá 20 frt és jár. iránti perében —

a pécsváradi kir. járásbiróság a következő ítéletet hozta:

Sz. János és neje, szül. V. Gertrud szellői lakos alperesek tartoznak egy dunyhát, egy nyoszolyát, egy szalmazsákot, három vánkost, egy finom és egy goromba lepedőt, egy ágyterítőt, egy magas almáriomot egyetemleg nyolcz nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett Sz. Ferencz p.-laki lakosnak kiszolgáltatni, és ugyan egyetemleg 20 frt készpénzt Sz. Ferencz felperesnek megfizetni; azon esetre pedig, ha alperesek az ingóságokat természetben ki nem szolgáltatnák, úgy Sz. János és neje szül. V. Gertrud kötelesek egy dunyha egyenértékét 3 frtot, egy nyoszolya egyenértékét 6 frtot, egy szalmazsák egyenértékét 1 frtot, három vánkost egyenértékét 9 frtot, egy finom s egy goromba lepedő egyenértékét 2 frtot, egy ágyterítő egyenértékét 1 frtot és egy magas almáriom egyenértékét 10 frtot összesen 32 frt egyenértékét egyetemleg nyolcz nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett Sz. Ferencz p.-laki lakos felperesnek megfizetni.

Indokok. Felperes Mohácson 1883. évi július hó 29-én kiállított közjegyzői okirattal igazolta, miszerint Sz. János s neje V. Gertrud szellői lakosok kötelezték magukat egy dunyhát, egy nyoszolyát, három vánkost, egy szalmazsákot, egy finom és egy goromba lepedőt, egy ágyterítőt és egy magas almáriomot természetben kiszolgáltatni és 20 forint készpénzt megfizetni. Miután ki mint kötelezte magát, úgy és akként tartozik eleget tenni, annál fogva alperesek a közjegyzői okmány alapján, egy dunyha, egy nyoszolya, három vánkost, egy szalmazsák, egy finom és egy goromba lepedő, egy ágyterítő és egy magas almáriom természetbeni kiszolgáltatására, úgy nemkülönb 20 frt készpénz megfizetésére kötelezendők voltak. Miután a teljesített s a felek által kérelmezett bírói becsüvel a keresetbe vett ingóságok egyenértéke, ámbár a keresetben előadott egyenértéknek magasabbra becsültetett, tekintve azonban, hogy a bíróság a felek kérelmén túl nem terjeszkedhetik, annál fogva az ingóságok természetbeni ki nem szolgáltatása esetében alperesek a keresetben előadott és a bírói becsüvel igazolt egyenérték megfizetésére kötelezendők voltak.

A mi alperesek azon kifogását illeti, hogy a kereseti ingóságok kiszolgáltatása és a 20 frt készpénz megfizetése Sz. Ádám által kötött ki felperes részére, és így a kereseti ingóságokat, úgy nemkülönb a 20 frt készpénzt csak Sz. Ádám lenne jogosítva követelni, bírói figyelembe vehető nem volt, mert jogügylet létrejötté alkalmával jogok egy harmadik személy javára is kiköthetők, és ez esetben, a kinek a részére követelés kikötött, jogosítva van azt per útján követelni a nélkül, hogy a jogügyletbe hozzájárult volna.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla az elsőbiróság ítéletét megváltoztatja, felperest keresetével keresetességi jog hiányából elutasítja, sat.

Indokok. A szerződés teljesítését csak a szerződő felek követelhetik; minthogy azonban a kereset alapját képező A. alatti szerződés alperesek, továbbá Sz. Ádám és annak neje E. Katalin között jött létre, az A. alatti szerződés alapján tehát felperes csak akkor bírhatna keresetességi joggal, ha a szerződéshez felek közös megegyezésével utóbb hozzájárult volna; ezt azonban felperes önmaga sem állította; ezeknél fogva az elsőbiróság ítéletét megváltoztatni s felperest keresetességi jog hiányából elutasítani kellett.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodbiróság fentebbi számú és keletű ítéletének megváltoztatása és felperes kereseti jogának megállapítása mellett ezen pernek érdemleges megbírálására utasítatik. Felperes képviselőjének felebbezési munkadíja saját fele ellenében 3 frtban állapítatik meg.

Indokok. A másodbiróságnak ítélete megváltoztatandó és felperesnek alperesek elleni kereseti joga megállapítandó volt:

mert a kereset alapjául szolgált és Mohácson 1883. évi július hó 29-ik napján 1883. évi 167. úgyszám alatt kiállított közjegyzői okirat szerint alperesek Sz. Ádám és neje E. Katalin szüloik vagyonának jelentékeny részét, többek között azon kötelezettséggel vették át, hogy testvéreinek, ezek közt felperesnek a keresetben felsorolt ingóságokat természetben, és menyegzői ruhára 20 forintot készpénzben kiszolgáltatni tartoznak.

Jóllehet felperes ezen szerződés kötésénél közvetlenül részt nem vett, felperesnek kereseti jogát a részére kötelezett ingóságok és készpénz követelésére megtagadni még sem lehet; mert valamely jogügylet megkötésénél, az abban részt nem vett harmadik személyek javára is lehet törvény szerint jogokat kikötni; és minthogy felperesnek a fentemlített szerződéshez való hozzájárulását a jelen kereset is nyilvánvalóvá teszi, és minthogy végre alperesek felperesnek kereseti joga ellen más kifogást nem érvényesítettek, felperesnek kereseti jogát megállapítani, és miután a másodbiróság felperest keresetével csakis kereseti jog hiánya miatt utasította el, további érdemleges határozat hozatalára utasítani kellett.

288.

Váltó és keresk. tanács.

Valamely részvénytársaság vezérigazgatója írásbeli vagy szóbeli kötelező nyilatkozatot csak az alapszabályokban megállapított formaszertüések megtartása mellett tehet.

1890. január 22. 1080/1889. v. sz.

M. és W. cég felperesnek, a «losonci gőzmalom-részvénytársaság felszámolásban» cég alperes ellen szerződés teljesítése, illetve 1650 frt s jár. iránti perében —

a balassagyarmati kir. törvényszék mint keresk. bíróság a következő ítéletet hozta:

Felperes keresetével elutasítatik; sat.

Indokok. A keresk. törv. 157. §-a szerint a részvénytársaságok kötelesek alapszabályaikban a cégjegyzés módját megállapítani, mert az idézett §-ban foglalt rendelkezéssel okszerű összefüggésben álló 158. §-a szerint a cégjegyzés módja közzététel tárgyát képezi.

A törvény eme rendelkezését, a részvénytársasággal jogviszonyban lévő harmadik személyek érdekeinek védelmét is célozván, a kölcsönösség elvénél fogva a jogviszonyba lépés megállapított alakszerüségéhez nem ragaszkodó fél jogai érvényesítésénél az eltérésből eredő joghátrányokat túrni köteles.

Következik ebből, miként azt a keresk. törvény 185. §-ára alapított birói gyakorlat is megállapította (lásd 2,234/84. sz. curiai döntvényt), hogy valamely részvénytársaság írásbeli kötelező nyilatkozatot csak az alapszabályokban megállapított formaszertüések megtartása mellett tehet.

Minthogy pedig alperes részvénytársaság bejegyzett és közzétett s az

A) alatti megkötése idejében érvényes alapszabályainak 44. §-a szerint (lásd a B) g) és d) a cégjegyzég érvényességéhez, a czimbélyeg előnyomásán kívül, még a legnagyobb korlátozás mellett is legalább egy igazgatósági tag és az e végből meghatalmozott tisztviselő együttes aláírása volt szükséges, a czimbélyeg előnyomata mellett csupán G. igazgatósági tag által aláírt A) alatti alperes részvénytársaságra nézve, ennek kifogása következtében kötelezőnek kimondani annál kevésbbé lehet, mert az idézett törvényszakaszok és azokra állapított birói gyakorlattal szemben a felperes által vitatott keresk. szokás, a birói kimondás alapjául bizonyítás esetében sem szolgálhatna.

Ily ügyállásban, ha bizonyítottan vétetnék is felperesnek alperes által tagadott azon előadása, hogy az A) alatti alapján eszközölt részleges teljesítéseket elfogadta s azon egyenértéke erejéig viszontteljesítést eszközölt, a vitás jogra befolyással nem lehetne, mert a részletekben való teljesíthető A) alatti ügylet, minthogy annak természete a határidőn túl (1885 aug. 28.) való teljesítést ki nem zárja, a keresk. törv. 355. §-ában és az erre alapított birói gyakorlat szerint (1,685/81. curiai döntvény) megalapított fix ügylet jogi természetéhez szükséges feltételekkel nem bírván, a részleges teljesítésnek egyedül alperes jóakarátán alapuló elfogadásából az ügylet még nem teljesített részének alperest terhelő volta nem következik.

Ezen okoknál fogva felperest keresetével elutasítani kellett.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla az elsőbiróság ítéletét helybenhagyja annak a kt. 157. 158. és 185. §§-aira, valamint az alapszabályok 44. §-ára alapított indokaiból és azért, mert felperes nem is állította, hogy G. L. igazgatósági tagot alperes részvénytársaság az A) alatti szerződés vagy általában zsákvételi ügyletek kötésére, az alapszabályok 44. §-ában az érvényes cégjegyzésre előírt módon írásbelileg felhatalmazta; mert továbbá a társulati alapszabályok idézett §-a nem zárja ugyan ki, hogy a részvénytársaság kötelező szóbeli nyilatkozatokat vagy intézkedéseket nem tehetett, csak hogy ez alapszabályok hivatkozott rendelkezéséből kifolyólag minden esetre megkívántatott, hogy az ily nyilatkozat vagy intézkedés a társaság nevében azok által együttesen tétetett legyen, kik az együttes cégjegyzésre jogosítva voltak, ugyde felperes nem bizonyította, hogy a társaságnak az alapszabályok többször említett szakasza értelmében együttes cégjegyzésre jogosított két közege együttesen tett volna a társaság nevében oly kötelező nyilatkozatot, melynél fogva G. L. volt igazgatósági tag az A) alatti szerződésnek a társaság nevében megkötésére felhatalmaztatott, vagy ahhoz a szerződéshez a társaság utólag hozzájárult, vagy végül a felperes által szállított zsákokat a társulat az A) alatti szerződés alapján fogadta el s ez által az említett szerződés teljesítését a társulat maga részéről megkezdette; mert végül a perben oly körülmények, melyek a teljesen peresztes fel-

peressel szemben a perköltség kölcsönös megszüntetését indolkonák, fel nem merültek.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodbiróság ítélete az abban felhozott és az elsőbiróság ítéletéből átvett indokoknál fogva még azért is helybenhagyatik;

mer alperes részvénytársaság alapszabályai 33. §-ának rendelkezése szerint mindennemű szállítási szerződések felett határozni az igazgatóság lévén jogosítva, ebből következik, hogy G. L. vezérigazgató egymaga az A) alatti szállítási szerződésnek a társaságot is kötelező megkötésére joggal nem birt; ez oknál fogva mi alappal sem bír felperesnek az alperes társaságnál állítólag divott azon gyakorlatból merített érvelése, mely szerint a szákszükséglet beszerzéséről mindenkor a nevezett vezérigazgató gondoskodott és hogy az erről tudomással birt igazgatóság a vezérigazgatónak ilyenmű ténykedését nem kifogásolta; mert ha az ily gyakorlat tényleg fennállott volna is, az szemben az alapszabályok idézett rendelkezésével, visszaélésnél egyébnek nem tekinthető, melyből a részvénytársaságra kötelezettség nem származhatik;

mert felperesnek a törvényszabta módon közzétett alapszabályokból tudomással kelletvén birnia arról, hogy a vezérigazgató a részvénytársaság nevében az A) alatti szállítási szerződés megkötésére jogosítva nincsen, hogy tehát eme szerződés a részvénytársaságra nézve kötelező erővel birjon, tartozott volna erre a társaság képviselőjére hivatott igazgatóságnak előleges vagy utólagos, de mindenesetre nyílt és határozott beleegyezését kieszközölni; már pedig felperes a perben elő nem adta, kik voltak azon igazgatósági tagok, a kik az A) alatti jóváhagyták, ily határozott előadás nélkül pedig a választan a volt igazgatóság egyik tagjának és az egyik volt cégvezetőnek kínált főeskü határozatlanságánál fogva nem alkalmazható, mert a kínált eskü szövegéből sem tűnik ki a jelen esetben egyedül döntő az a körülmény, hogy névszerint kik voltak az igazgatóság ama tagjai, kik a vezérigazgatót az A) alatti megkötésével kifejezetten megbízták; lényegesnek tekintendő pedig ez a körülmény azért, mert e nélkül a részvénytársaság az igazgatósági tagok ellen a kt. 189. §-ában gyökerező jogának esetleges érvényesíthetőségétől megfosztatnék;

mert az imént előadottakból kifolyólag a felszámolóknak kínált két rendbeli főeskü sem tekinthető döntő körülményekre vonatkozóknak, mert ha valónak vétetnék is az, hogy az A) alattinak megfelelő, felperes által kiállított ellenkötjegy a társaság iratai között feltalálható, a mint pedig a felszámolók, minthogy az ily kötjegy elkönyvelés tárgyát nem képezi, kutatni csakugyan nem kötelesek, tehát azt az esetet is feltéve, hogy az ellenkötjegy a társaság iratai között tényleg megvan, ebből még nem következnek, hogy az a társaságra kötelező erővel bír, mivel nincs kimutatva,

hogy azt az igazgatóság, mint a társaságra nézve kötelezőt, kifejezetten elfogadta; végre

mert az alperes társaság kereskedelmi könyvének felmutatása sem vezethetne eredményre, mert ha azokban V. K. alatti leveleknek az ezek szerint fogatosított részletes szállításoknak és e szállításokért teljesített kifizetéseknek nyoma volna is, mindezen körülmények egymagukban az A) alattinak az igazgatóság részéről a társaság nevében kifejezetten történt elfogadását meg nem állapítanak, ez oknál fogva helyesen mellőztetett felperesnek az alperes társaság kereskedelmi könyveinek felmutatása iránt előterjesztett kérelme is és pedig annyival inkább, minthogy a «tartozik» és «követel» rovatokkal ellátott kereskedelmi könyvekbe való bevezetés tárgyát egyedül a már valamelyik fél részéről teljesített cselekedetek, tehát csupán hitelezések és törlesztések képezik s nem egyszersmind a csak jövőben fogatosítandók iránti megállapodások.

Felperesi ügyvéd felebbezési díja és költsége képviseltjével szemben 46 frt 65 krban állapítatik meg.

289.

VI. polg. tanács.

A bérlő rendszerint jogosítva van azt követelni, hogy a bérlemény tárgya a bérleti idő tartama alatt sértetlenül és egész terjedelemben a bérbeadó által fentartassék és a bérlő rendelkezése alatt hagyassék, ha csak bérlet tárgya szükséges javításokat nem igényel, a mely czélból a bérbeadó a javítást eszközölheti.

Ha az építkezéstől való eltiltás különbeni kártérítés terhe alatt történt, a tiltakozó többé csak kártérítést, de nem az előbbi állapot visszaállítását követelheti.

1889. december 27. 9362. p. sz.

N. József felperesnek, özv. N. Mihályné sz. U. Anna alperes ellen további építkezéstől eltiltás és visszahelyezés iránti perében —

a hajdu-szoboszlói kir. járás-biróság a következő ítéletet hozta:

Ha felperes leteszi a főesküt arra, hogy az A. alatti bérleti szerződés megkötése után a bérlemény és építkezésre vonatkozólag alperessel újabb egyezséget nem kötött; nevezetesen sohasem engedte meg sem alperesnek sem megbízottja S. Baláznak, hogy az általa bérelt, alperessel közösen használt udvaron építkezzen, kibérelt raktárát, padlás-helyiségét elbontassa, áruait egy deszkabódéba hordassa, ez esetre felperes békés birtokába, az A. alatti szerződésben körülírt bérletébe visszahelyeztetik s köteleztetik alperes a bérleménynek a bérlet tartama alatti sértetlen fentartására, továbbá alperes a közösen használt udvaron való építkezéstől a bérlet tartama alatt eltiltatik; sat.

Indokok. Az A. a. bérleti szerződés 1. pontja szerint felperes kibérelte az alperes tulajdonát képező, a pl-i 250. f. sz. tjkönyvben 95 a.

hrsz. ingatlanon a bolthelyiséget, hozzátartozó s közvetlen mellette lévő kézi kamarával az udvar belsejében lévő régi épületet, kivételével egy fakamara és egy felszernek 1884. év augusztus hó 1-től hat évre úgy, hogy peres felek a jégvermet és udvart közösen használják s e szerződés 8. pontja szerint, felperes a közös udvaron apró majorságot nem tarthat, de ezenkívül, mint éppen e pontból is kitűnik, háborítatlanul volt jogositva az udvart közösen használni. Vagyis A. a szerződéssel felperes birtoklási jogosultsága teljesen igazolva van. Alperes a folyó és mult hónapban a NB. alatti tervezeten feltüntetett építkezést tényleg megkezdte, a közösen használt udvaron közvetlenül a bolt helyiségnek az udvar felőli részén az udvart feltöltötte, az építkezést itt is megkezdte; az udvar belsejében lévő felperesnek bérbeadott régi épületből — hol felperes lakása is van — egy raktárhelyiséget és a padlást elbontotta, a felperes által bérelt, most említett raktárból az árukat az udvar leghátulján a régi épület háta mögött lévő deszkabódéba hordatta; a felperes kézi raktárát közvetlen a bolt mellett elbontani akarta, de a mint a tárgyalás során beismerte, ezen szándékától időközben elállott. Mindezeket alperes beismeri, de azon kifogást emeli, hogy felperes neki még a tél folyamán engedélyt adott a tervbe vett építkezéshez, megengedte ugyanis, hogy közvetlenül az üzlet mögött a bolttal egy fedél alá, a közösen használt udvaron építkezzen, a raktárt és padlást elbonthassa, de meg mint alperes kifogásai közt előterjeszti, a raktár és padlás elbontásáért megfelelő kártérítést ajánlott, a közösen birt udvarrész beépítéseért pedig az udvar hátulján 150 négyszögöl területet, az udvar oldalrészén pedig a beépíteni szándékoltt területnél kétszerre nagyobb területet ajánlott felperesnek kárpótlásul s így a méltányosság szempontjából sem lehetett volna az építkezést ellenezni. Mindezek felül alperes az A. a szerződés 8) pontjára alapítja építkezési jogát, vitatván, hogy e pont kétségbevonhatlan jogot ad neki az építkezésre. Alperes által, a kifogások bizonyítására felhívott érdektelen tanúk T. József, Sz. Balázs, K. János, B. Rozália a kifogásokat nem igazolták, sőt a szinte alperes által felhívott W. Gyula tanu azzal, hogy felperes tiltakozott az ellen, hogy bérletéhez tartozó épületnek bárminemű része lebontassék és áthelyeztessék, alperes ellen bizonyított. S. Balásné mint alperes leánya és S. Balázs, mint alperes veje és az építkezés körül teljes megbízottja, kifogástalan és érdektelen tanukul elfogadhatók nem voltak, mert a per mikénti eldőlte reájuk is vagyoni előnyvel vagy károsodással fog járni. A tanukkal való bizonyítás tehát sikerre nem vezetett. A szerződés 8) pontjára alapított alperesi érvelés el nem fogadható, sőt e pont éppen alperes álláspontja ellen bizonyít, mert e pontban egyedül bolthelyiség építése engedtetett meg, már pedig alperes a közös udvaron a már meglevő bolt háta mögött nem boltot szándékozik építeni, ezt ő nem is állította. A felhozott méltányossági szempont a bérleti szerződés-

ben körvonalozott megállapodások mellett birói figyelembe nem vehető, mert e per eldöntésénél az esetleg megsértett jog megvédése, a szerződéses kötelezettség, a szigoru törvényesség határozhat. Minthogy tehát alperes, a tanukkal való bizonyítás nem sikerülte esetén felperest főesküvel kínálta meg és felperes a főesküt elfogadta, a főesküt felperesnek itélni s a per kimenetelét a főeskü le- vagy le nem tételétől kellett függővé tenni. Felperesnek a tárgyalás során felhozott azon kifogása, hogy az írásba foglalt bérleti szerződés mellett a tanukkal való bizonyítás helyt nem foghat, mellőztetett, mert a szerződés után létrejött tények, tehát mint jelen esetben egy újabb egyezkedés bizonyítására bizonyítékok bármely neme alkalmazható. A prts. 210. §-ának intézkedése csak a rendes és a 144. §-ban szabályozott jegyzőkönyvi eljárásra vonatkozik, a 120. §. rendelkezései pedig nem tartalmaznak oly szabályt, hogy a sommás eljárásban, a tanuvallomások folytán felmerülhető észrevételek jegyzőkönyvbe való vezetése külön határnap tűzessék s így a tanuvallomási jegyzőkönyvben előterjesztett kérelem nem teljesíthetett, különben peres felek az észrevételezésre nézve az 1.582/p. 1889. sz. végzésben határozott figyelmeztetést vettek.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

A kir. ítélőtábla az elsőbiróság ítéletét megváltoztatja s felperest visszahelyezési keresetével elutasítja; sat.

Indokok, Felperes keresetében előadja, hogy ő alperestől a pl—i 250. sz. tjkvben A + 95/a. hrsz. ingatlanon levő új épületből a boltot és kézi kamarát, az ugyanott az udvaron álló épületet egy felszern és egy kamara kivételével egészben, továbbá a jégverem és udvar közös használatát, 1890. évi aug. 1-ig bérbe vevén, alperes tulajdonos ezen bérleményében őt az által, hogy a tárgyalási jegyzőkönyvhöz NB. a. csatolt tervezet szerinti építkezést fogamatba vette megháborította, kér ennélfogva ellene visszahelyezést. A peres felek közötti birtoklási viszonyokat a közöttük létrejött A. a. bérszerződés szabályozza, kétségtelen, hogy alperest mind ama területeken, a melyek a bérszerződés szerint felperes használatára átengedve nem lettek, az építkezési jog megilleti. Maga alperes is a tárgyalás során birtoklását megháborítottnak az által jelezi, hogy a régi épületben birt raktára s lakásának padlása a tervbe vett építkezés fogantatásából lebontattak s raktárilag kezelt áruik innen felperes által önhatalmulag kihordattak, nemkülönben, hogy a közös használatra kijelölt udvarrész, ugyancsak az építkezés céljából feltöltve lett; a minek következtében a lakáshoz való juthatása megnehezített. Ámde felperes maga sem tagadja, hogy alperes részéről az ezen építkezés által okozott kellemetlenségekért 40 frt kárpótlás ajánlatot; nem tagadja, miként az udvari raktár és padlásról elhordott áruik részére alperes egy az udvar más részén felállított raktárhelyiséget épített; nem tagadja végül azt sem, miként az

építkezés folytán a közös használatra szolgáló 25 □-öl területű udvarrész helyett a telek más részén alperes 150 □-ölet felajánlott. Ily körülmények között eltekintve attól, hogy felperesnek az építkezésbe történt előzetes beleegyezését S. Balázs hit alatt tett vallomásában bizonyította, figyelemmel arra, hogy a felperes által tartalmára nézve tagadásba nem vett 2. sz. levél szerint is a lebontott kamara és padlásrész oly rossz állapotban volt, hogy azt felperes ezen oknál fogva nem használhatta volna s hogy a tulajdonos alperes ebből folyólag arra, miként a megromlott épületnek ily állapotban való hagyásával az épület egyéb részeinek romlását is beállani engedje s a szükségessé vált építkezést elhalasztva, nem kötelezhető: az alperes tulajdonos a felperes bérleti birtokát jogtalanul háborítónak nem tekinthető; ugyanazért a tulajdonos alperessel szemben felperes javára nem visszahelyezésnek van s lehet helye, a mi, az udvari kamara és padlás egy része lebontatván, nem is lenne eszközölhető, hanem a mennyiben felperes alperesnek ezen építkezése folytán károsodott, a bérlemény nem használhatóságából, esetleg áruai áthelyezéséből folyó kártérítés miatti keresettel áll módjában eshetőleg igényeit alperes ellen érvényesíteni.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodbiróság ítélete helybenhagyatik; sat.

Indokok. A B. alatti okirat tartalmából kiderül, hogy felperes az alperes által szándékolt építkezés megkezdését, 1889. május hó 16-án kelt intvényében azzal a hozzáadással tilalmazta:

hogy az építkezés és átalakítás következtében előálló kárának megtérítésére való jogát fentartja.

Habár tehát a bérlő rendszerint jogosítva is van azt követelni, hogy a bérlemény tárgya a bérleti idő tartama alatt sértetlenül és egész terjedelmében a bérbeadó által fentartassék és a bérlő rendelkezése alatt hagyassék, ha csak a bérlet tárgya szükséges javítást nem igényel, a mely czélból a bérbeadó a javítást eszközölheti;

mégis felperes figyelemmel a fentebb felhívott B. a. okirat tartalmára ez idő szerint nem követelheti azt, hogy alperes a megkezdett építkezést abbahagyja és felperesnek az építkezés folytán igénybe vett területeket, valamint az épületbontás által szabaddá lett térséget felperes rendelkezésére bocsássa;

mert az intvény tartalmából alperes méltán lehetett azon jóhiszeműen, hogy felperes az egyes helyiségek és területeknek sértetlen állapotban való fentartásához nem ragaszkodik feltétlenül, hanem kész kártérítéssel is megelégedni, és mert ily helyzetben felperes a jóhiszemű bérbeadót, az előbbi állapot helyreállítására nem szoríthatja, hanem kénytelen megelégedni a kártérítéssel, mire nézve jogosultságát a másodbiróság is fentartotta.

290.

V. polg. tanács.

Az anyának azon beismerése, hogy a gyermek házasságon kívüli, a gyermeket törvényes születésétől egymagában meg nem fosztja.

A gyermek törvényes születésének vélelme ellenében az atya az általa való nemzés teljes lehetetlenségét tartozik igazolni, hogy a gyermek törvénytelen születése megállapíthatassék.

1890. január 16. 3313/1889. p. sz.

M. Juon felperesnek P. Anna és ennek k. k. gyermeke Georg alperesek ellen törvénytelen születés kimondása és jár. iránti perében a nagyszabeni kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Alperesek kötelesek elismerni, hogy az 1887. évi aug. hó 5-én szül. «Georgie» fenn érintett fiúgyermek nem a M. Juon felperes és neje P. Anna között kötött házasságból született, következésképp, hogy ezen gyermek születése törvénytelen, ha felperes leteszi a pótesküt arra, hogy ő az 1887. évi augusztus hó 5-től visszazámítva 10 hó alatt felesége P. Annával némileg nem közösült, s a t.

Okok. Habár az anyának beismerése magában a gyermek törvényes születési jogát nem szünteti meg, minazonáltal a jelen esetben I. rendű alperesnek közjegyzőileg felvett okiratban foglalt azon állítása, hogy «George» gyermeke atyja nem felperes, egybevetve kihallgatott három tanu által igazolt azon körülménnyel, hogy 1885. éven innen felperes nevével együtt nem élt s ezen időn innen I. rendű alperesné Nagyszabenenben is szolgált s a szolgálatból haza menetele után szülte a nevezett gyermeket, egy fél próbaerejű bizonyítéknak elfogadandó és annak kiegészítéseül felperes részére a trts. 236. §. értelmében a póteskü megítélendő és a per kimenetele attól volt függővé teendő, mint a mely által igazolva lesz a felperessel való nemzés lehetetlensége. Eltekintve I. rendű alperesnének a közokiratbeli beismerésétől, miután a perbe nem avatkozott be, ennek elmarasztalása trts. 112. §. értelmében volt kimondandó s a t.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

Az elsőbiróság ítéletét azon módosításokkal, hogy a felperes által leteendő eskü nem pótl, hanem főeskünek tekintendő; továbbá miszerint a főeskü arra teendő le, hogy felperes ő naptári számítás szerint 1886. évi október 5-e és 1887. évi február hó 5-ike közötti időben I. rendű alperes P. Annával némileg nem közösült, helybenhagyja, s a t.

Indokok. Felperes annak bizonyítására, hogy neje által ő számítás szerint 1886. évi augusztus hó 5-én szült George nevű gyermek nem felperestől származott, hivatkozik az anya beismerésére, továbbá a tanuk által bizonyított azon körülményre, hogy a gyermek születését megelőző-

leg több mint két éve nejével nem élt közös háztartásban, hanem neje ötöt elhagyva, részint szülőinél, részint Nagyszébenben szolgálatban élt; és felperes saját esküjét ajánlotta fel annak bizonyítására, hogy azon időben, melyben a gyermek nemzése történhetett, nejével nemileg nem közösült.

Tekintve azt hogy felperes nejének I. rendű alperesnek közjegyző előtt tett ama nyilatkozata, hogy a gyermek nem férjétől származik, vala, mint a tanuk fennebb előadott vallomásai olyan körülményeket képeznek; melyek mellett a trts. 235. §. rendelete szerint a felperes főesküje általi bizonyításnak hely adható, ennél fogva a per kimenetelét ezen főeskütől függővé tenni s ebből kifolyólag az elsőbírótság által megítélt pótesküt főeskünek kellett nyilvánítani.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét alsó bíróság ítéletének megváltoztatásával felperes keresetével elutasítatik, egyuttal az elsőbírótság utasítatik, hogy a M. Georg születésére vonatkozólag az anyakönyvbe történt törvényellenes bejegyzés megtorlása és a bejegyzés szabályszerű kiigazítása iránt szükséges lépéseket hivatalból tegye meg. A felebbezésért a kiskoru részére kirendelt tisztii ügyész ügyvédi munkadíja 5 frtban állapítatik meg.

Indokok. A peres felek előadásából és a per adataiból nyilvánvaló, hogy azon időben, a midőn P. Anna I. rendű alperesnek Georg nevű gyermeke született, felperes és I. rendű alperes, mint törvényes házastársak, habár tetteleg külön laktak, de törvényesen elválasztva nem voltak; ebből folyólag nevezett Georg II. rendű alperes törvényes házasságból születettnek vélemezendő mindaddig, míg az ellenkező bizonyítva nincs. Ezen jogi vélelemmel szemben, tehát a törvénytelen születés igazolása céljából felperesnek az általa történt nemzés lehetetlenségét kellett volna, hogy bizonyítsa, e tekintetben azonban felperes mi bizonyítékot sem nyújtott, mert az általa felhozott és a tanuk által is igazolt ama körülmény, hogy I. rendű alperes 1885. év tavaszától kezdve nem élt felperessel együtt, a felperes általi nemzés lehetetlenségét annál kevésbbé zárhatja ki, mert a tanuk vallomása szerint is a házas felek a különélés ideje alatt is többnyire egy községben laktak és Nagyszében város is, hol I. rendű alperes egy ideig szolgálatban volt, a peres felek állandó lakhelyétől nem távol esik; ugyanezen indokból volt a másodbírótság által felperes részére megítélt főeskü is mellőzendő; — az anyának azon beismerése pedig, hogy a gyermek házasságon kívüli, a gyermeket törvényes születésétől egymagában meg nem foszthatja; mindezeknél fogva felperest bizonyítatlan keresetével elutasítani kellett. Végül, minthogy a bemutatott keresztlevél szerint a keresztelő lelkész ellen az anyakönyvbe történt szabályellenes bevezetés folytán a büntető törvénybe ütköző cselekmény jelenségei látszanak fenforogni, ennek kiderítése és megtorlása és az anyakönyv szabályszerű kiigazítása iránt a szükséges lépések megtételére az elsőbírótság utasítandó volt.

291.

I. polg. tanács.

A házastársak közös vagyonának kezelése s az ezzel összekötött birtoklási jog mindaddig, míg a házassági viszony fennáll vagy a vagyonszövetség meg nem szüntettetik, a férjet mint családfőt illeti, s a kezelést a nő, vagy ennek nevében egy harmadik személy a férjtől önhatalmulag el nem vonhatja.

1890. január 23. 9823/1889. p. sz.

B. János felperesnek, B. István alperes ellen sommás visszahelyezés iránti perében —

a Kassai kir. járásbírótság a következő ítéletet hozta:

Felperes leszállított keresetének hely adatván, alperes ellen a birtokháborítás ténye megállapítatik, felperes a böödi 30. számú telekjegyzőkönyvben felperes és neje B. Jánosné született B. Anna javára jegyzett, természetben azonban el nem különített $\frac{3}{4}$ telek békés birtokába visszahelyeztetik és alperes tartozik tűrni, hogy felperes a jelzett $\frac{3}{4}$ telek külsőséget addig, míg B. Anna a törvény rendes útján jogát nem érvényesíti, háborítatlanul használja; sat.

Indokok. Sommás visszahelyezési perekben a bizonyítás nem a tulajdonjog, hanem az egy évi békés birtok körül forog. Alperesnek azon védelme tehát, hogy a kérdéses $\frac{3}{4}$ telki állománynak $\frac{1}{3}$ részét ezen $\frac{1}{3}$ rész tulajdonosától haszonbérbe vette, csak akkor vétethetnek itt figyelembe, ha a bérbeadó a bérbe adott ingatlanságot legalább egy év és egy napig szakadatlanul kizárólag és békésen használta volna a haszonbérbeadás előtt közvetlenül. Alperes saját beismerésével constatált tényállás ezen ügyben, hogy B. Anna, a kitől alperes a kérdéses $\frac{3}{4}$ telek $\frac{1}{3}$ -át haszonbérbe vette 1888. augusztus hó folyamán felpereshez nőül mehvén, a házasság megkötése után felperes $\frac{3}{4}$ telki illetőségének $\frac{1}{3}$ -ad részét, vagyis $\frac{1}{4}$ -ed telki állományt nejének beiratott, adásvevési szerződés alapján azt telekjegyzőkönyvileg neje nevére tulajdonjogilag bekebeleztetvén. Ezen $\frac{1}{4}$ rész azonban a természetben elkülönítve nem lett felperes neje javára, hanem az egész $\frac{3}{4}$ telki állomány a házasfelek, t. i. felperes és B. Anna által közösen és együttesen birtokoltatott az $\frac{1}{3}$ rész átírása után, mint birtokoltatott általuk az átírás előtt a házasságra lépés óta.

Ily tényállás mellett maga B. Anna sem volna jogosult önhatalmulag, felperes elenzése daczára s a birói segélynek a törvény rendes útján való igénybevétele nélkül a telekjegyzőkönyvileg nevére írt $\frac{1}{4}$ telki állomány természetben való egyoldalú elkülönítését eszközölni, illetve ezen egyoldalulag, felperes beleegyezése és elenzése daczára elkülönített $\frac{1}{3}$ részt birtokba venni; alperes, B. Anna jogára hivatkozván, a fent kifejtettéknél fogva s tekintve, hogy több birtokjoga a haszonbérbe vett tárgyra nézve nem lehet; mint a mennyivel a haszonbérbe adó birt, nem jogosult a kérdéses

$\frac{1}{3}$ részt külön szakasztani s kizárólagos birtokába venni, s miután beismerése szerint ezt részben megtette és a bíróság előtt kijelentette, mikép a hátralevő részt is elkülöníteni és birtokba venni fogja, ellene a birtokháborítás tényét megállapítani, és őt a leszállított kereset szerint marasztalni kellett. A birtokháborítás annál inkább volt megállapítandó s felperes visszahelyezendő, mert alperes nem tagadta felperesi azon kijelentést, mikép felperes neje, B. Anna kérdéses $\frac{1}{4}$ telki állományra a tulajdonjogot csak 1888. november havában szerezte meg s így feltéve, ha B. Anna a $\frac{1}{4}$ telket elkülönítve is használta volna, egy évi birtok hiápyában felperes keresete ellen tulajdonjogával nem védekezhetnék. Az ítélet rendelkező része a tényállásnak megfelelőleg intézkedik akként, hdgy felperes a böödi 30. számú telekjegyzőkönyvben jegyzett összes $\frac{3}{4}$ telki állomány birtokába visszahelyeztetik, s nem forog fenn túlterjeszkedés a kereseti kérelmen, bár felperes a kereset kérelmi részét csupán az alperes által tényleg elfoglalt terület békés birtokába való visszahelyezésére irányozza, mert a kifejtett tényállás szerint alperes által elfoglalt terület birtokba vételével felperes a $\frac{3}{4}$ telek birtokában lett megháborítva és a kereseti petítum szerinti visszahelyezés másképp biróilag ki nem mondathatik, s illetve végrehajtható határozat nem hozathatik, mintha felperes az egész telekkönyvi test birtokába visszahelyezendőnek nyilvánítatik, felperes örökös perlekedésnek lehetvén kitéve, ha alperes, s illetve B. Anna által a telekkönyvi complexumból, egyszer itt, máskor amott tétetnék önhatalmu elkülönítés és birtokbavétel.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság neheztelt ítéletét helybenhagyja; sat.

Indokok. Alperes a tárgyalás folyamán felperes tagadásával szemben nem bizonyította, hogy az általa B. Jánosné B. Annától az 1889. évi augusztus hó 24-én állítólag létrejött szerződés alapján kihasznobérelt $\frac{1}{4}$ telek külsőségének birtoklását felperes, ki azt mint $\frac{3}{4}$ telki külsőségeinek $\frac{1}{3}$ részét az őt elhagyott és Amerikába vándorolt nejére a közöttük 1888. év folyamán létesült házassági viszony alkalmából tulajdonjogilag átruházta, szintén átengedte volna, és hogy akár a hasznobérbeadó B. Jánosné ezen $\frac{1}{4}$ telek illetőségét, a mely alperes beismerése szerint is a felperes tulajdonát képező $\frac{3}{4}$ telektől külön választva nem lett, a kereset megindítását előzőleg egy éven át békésen használta, birtokolta volna.

Ekként a visszahelyezés tárgyát képező $\frac{1}{4}$ telki illetőség kizárólagos birtokosának az alperes általi birtokba vételt megelőzőleg csakis felperes lévén fekinthető: az elsőbíróság felperes visszahelyezését alperes ellen helyesen rendelte el.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A kir. ítélőtábla ítélete helybenhagyatik; sat.

Indokok. A házastársak közös vagyonának kezelése, s az ezzel összekötött birtoklási jog, mindaddig, míg a házassági viszony fennáll, vagy

a vagyonközösség meg nem szüntettetik, a férjet mint családfőt illeti, s a kezelést a nő, vagy ennek nevében egy harmadik egyén, a férjtől önhatalmulag el nem vonhatja.

Alperes tehát az által, hogy a felperes és neje B. Anna közös vagyonát képező ingatlan egy részét, mint nevezett B. Anna hasznobérője, beismerése szerint; önhatalmulag birtokába vette, s ez által annak kezelését felperestől elvonta, jog- és birtokháborítást követvén el, miután a háborítás megtörténtétől a kereset megindításáig egy év nem telt el, felperes megháborított jogába és birtokába, az alsóbíróságok által helyesen lett visszahelyezve.

292.

III. polg. tanács.

Izraeliták között kötött házasság felbontásának indokául nem szolgálhat azon körülmény, hogy az egyik házastárs a házasság tartama alatt megtévelyodött.

Az egyik házastárs által zavart és beszámíthatlan lelki állapotban elkövetett botrányok a másik házastársnak keserítését meg nem állapítják.

Az elmebeteg gondnokotnak a házasság felbontásába való beleegyezését a gondnok beleegyezése nem pótolhatja.

1890. január 24. 235. p. sz.

Dr. K. Miksa felperesnek, dr. Sz. József, mint elmebeteg H. Teréz gondnoka, alperes ellen házassági kötelék felbontása iránti válóperében — a veszprémi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

A kir. törvényszék dr. K. M. és H. T. között Pápán 1882. május 7-én létrejött és a pápai izr. anyakönyvi kerület házások anyakönyvének 1. kötet 90. lapján bejegyzett házassági kötést felbontja s felperesnek ezen ítélet jogerőre emelkedése után feltétlenül, alperesnének pedig elmebetegségből felgyógyulása esetén az új házasságra lépést megengedi, miért is felperesnek jogában álland az ítélet jogerőre emelkedése után alperes részére a válólevelet gondnoka dr. Sz. F. kezébe kiadni, utóbbi pedig köteles leendő azt elfogadni, ellenkező esetben az ítélet válólevelével gyanánt tekintendő.

Indokok. Minthogy dr. S. J. tanu és szakértő orvos vallomása, valamint a 10074 88. sz. alatt érkezett tébolydaigazgatósági értesítéshez csatolt felvételi bizonyítvány határozottan megczáfolja felperesnek azon állítását, hogy neje már a házasság megkötésekor elmebajban szenvedett s ez okból érvényes házasságot nem köthetett volna, a házasság nyilván törvényesnek tekintendő.

Alperes gondnoka a válólevel kiadásába és elfogadásába beleegyezett ugyan; tekintvén azonban, hogy az 1863. november 2-án 15940. sz. a kélt s az izraeliták házassági válópereit szabályozó udvari kancelláriai rendelet 24. §. szerint a házasság a felek kölcsönös beleegyezésével felbontható, de H. T. elmebeteg lévén, vele a békéltetés sem a rabbi, sem

a bíróság előtt megkísérhető nem volt s így szabad beleegyezésről — a mit a gondok nyilatkozata nem pótolhat — szó sem lehet, ez okból a házasság felbontása iránti kérelem elbírálásának egyedül a kölcsönös beleegyezés elfogadható valóokat nem képezvén, megvizsgálandók a keresetben felhozott egyéb okok, a melyek a bizonyítási eljárás tárgyát képezték és oly tényekre vannak alapítva, a melyek a feleknek több mint 4 évi együtt élése ideje alatt 1882. május 7-től 1886. év végéig előfordultak, mielőtt a peres elmebetegsége hitelt érdemlőleg megállapított volna.

Tekintve, hogy a H) alatti hivatalos bizonyítvány szerint Boszniában együtt élésük ideje alatt (1884—1886. években) alperesnő nagy fokú idegessége következtében embereket saját házaikban és utcán nyilvánosan szidalmazott s tettelegességre is vetemedett elannyira, hogy ezek miatt K-ből hatóságilag eltávolított, a K) alattival pedig igazolva van, hogy 1886. évben felperes a neje által okozott botrányok miatt állomáshelyét engedély nélkül elhagyta és e miatt büntetve lett;

tekintve, hogy az F) alatti hivatalos bizonyítvány és L) alatti magánbizonyítvány szerint alperesnő Somorján is oly botrányokat okozott, hogy P. J. házigazda kénytelen volt hatósági engedélyhez folyamodni:

mindezen — habár alperes beteges lelki állapotából eredő — cselekmények és tények kétségtelenné teszik, hogy felperes mint tiszti rangot viselő katonaeorvos évek során át ismételve oly keserítéseket szenvedett neje részéről, melyek alkalmasak voltak arra, hogy őt társadalmilag és tisztársai előtt kisebbitsek s tiszti állásának megtartását is kétségessé tegyék;

enneffogva figyelembe véve, hogy oly nyomós okok forognak fenn, a melyek az idézett rendelet 22. §. értelmében a házassági kötés felbontására törvényes alapot szolgáltatnak; figyelembe véve továbbá, hogy alperes 1887. február 13. napja óta az országos tébolydában van és az igazgatóságnak 5130/89. sz. alatt érkezett átiratából kitűnik, «hogy állapota változatlan, gyógyulása igen kétes, de a legjobb esetben is felette hosszú lefolyású leend», következésképp a házassági együttélés vele nem folytatható, a házasságot felbontani s felperesnek feltétlenül, alperesnek pedig felgyógyulása esetére az új házasságkötést megengedni kellett.

Az elváló levél kiadásának jogosultsága és elfogadásának kötelezettsége mint az elválásnak az izraelita rítus szerint szükséges végrehajtásának mondható ki; stb.

A budapesti kir. ítélőtábla következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla az első bíróság ítéletét helybenhagyja; stb.

Indokok. A 9195/88. sz. jegyzőkönyvhöz H) J) K) és L) alatt mellékelt okiratokból és a per egyéb adataiból kitűnik, hogy az alperes az idézett okiratokban említett botrányokat már zavart lelki állapotban követte el és így eme cselekmények az alperes terhére beszámíthatók.

nem lévén, azok a felperes érzékeny keserítését sem állapíthatják meg, miért is emez okból a házassági kötelék felbontható nem volt;

mindazonáltal a felperes kereseti kérelmének helyt adni kellett;

mert az elmebetegségben szenvedő alperes részére kinevezett gondnok, mint az alperes törvényes képviselője a 9195/88. sz. jegyzőkönyvben határozottan kijelentette, hogy a házassági kötelék felbontására nézve «kölcsönös szabad beleegyezés jött létre»;

továbbá: mert az alperes elmebetegsége folytán egyedül a felperessel eszközölt törvényszerű békéltetési kísérlet sikertelen maradt, ilyen körülmények között pedig az izraeliták között létező házasság az 1863. nov. 2-án 15940. sz. a. kelt udvari kancelláriai rendelet 24. és 25. §§. alapján felbontható; stb.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A per érdemére nézve mindkét alsóbb bíróság ítéletének megváltoztatásával, felperes keresetével elutasítatik; stb.

Indokok. Felperesnek azon előadását, hogy az alperes már a házasság megkötése alkalmával elmebetegségben szenvedett, az országos tébolydai igazgatóságának a 10074/88. sz. alatt beiktatott értesítéséhez mellékelt orvosi bizonyítvány s különösen dr. S. J. az 569/89. számnál fekvő vallomása megczáfolja.

Jóllehet a H) alatti bizonyítvány szerint az alperes Boszniában együtt élésük ideje alatt, nagy fokú idegességben szenvedett; idegeneket saját házaikban és nyilvánosan az utcán szidalmazott, sőt tettelegességre is vetemedett, mely cselekményeiért Konjacza községből eltávolított, továbbá a K) alatti szerint felperest azért, hogy a J) és L) alatti bizonyítványokból kitetszőleg alperes által Somorján okozott botrányok leplezése céljából állomáshelyét engedély nélkül elhagyta, a hadtestparancsnokság megbüntette, mégis tekintettel arra, hogy az alperes mindezeket már zavart s beszámíthatatlan lelki állapotában követte el, felperesnek ismételt keserítését meg nem állapíthatják, az pedig, hogy alperes a házasság tartama alatt megtébolyodott, felbontás indokul nem szolgálhat.

Az alperes gondnokának ama kijelentése, hogy a házasság felbontásába beleegyezett, figyelembe nem vétethetik, mert az alperes akkor, midőn felperes a rabbi előtt megjelent, már mint elmebeteg az országos tébolydában gyógykezeltetett, személyesen tehát nem nyilatkozhatván, képviselőjének beleegyezését a gondnok nem pótolhatja.

Ily körülmények között az 1863. nov. 2-án 15940. szám alatt kelt, az izraeliták házassági ügyeiben követendő eljárást szabályozó rendelet 22., 24. és 25. §§-aiban felsorolt esetek egyike sem forogván fenn, felperest a házasság felbontására irányzott keresetével el kellett utasítani; stb.

előállítva, hanem alperes, mint a végrehajtás által nem érintett és nem is értesített harmadik személy által; tekintve, hogy egyedül az árverés által ezen harmadiknak joga az ingatlantól eltávolítható terményekre nem érintetik, a mint az 1881. évi LX. t-cz. 181. §-a is haszonbérlet esetében a haszonbérletnek jogát csak a gazdasági év befejeztével és így terményeik betakarítása után szünteti meg; felperes egyedül az alapon, hogy a függő termények az elárverezett ingatlan tartozékai, még ezekhez jogot nem nyert és pedig jelen esetben alperes ellen még azért sem, mert ez az elárverezett ingatlant mint sajátját bírta; felperes árverés után alperest meg sem intette, sőt őt szabadon munkálkodni engedte, úgy, hogy ez a termények előállítására szükséges munkákat még az árverés után jóhiszeműleg folytatta és minthogy a végrehajtás alperes ellen nem folyt, felperes az árverés által sem szerzethetett jogokat azon terményekre, melyek alperes által lettek előállítva, miért is felperes keresetével elutasítandó volt. A perköltség az ítéletek különbözőségénél fogva lett kölcsönösen megszüntetve.

294.

Váltó és keresk. tanács.

Oly esetben, midőn az áru a megrendeltnél nagyobb mennyiségben küldetik, a megrendelő a kereskedői gondosságnál fogva köteles az eladót értesíteni arról, hogy az árut átvenni nem fogja.

1890. január 16. 1026 1889 v. sz.

S. Adolf felperesnek, F. Paulina alperes ellen 80 frt 11 kr. és jár. iránti perében —

a mohácsi kir. járásbiróság a következő ítéletet hozta: Felperes keresetével feltétlenül elutasítatik; stb.

Indokok. Elutasítandó volt felperes keresetével, mert alperes tagadásával szemben semmi bizonyítékot nem hozott fel, hogy alperes nem 200 liter, hanem 433 liter bort rendelt volna meg nála, sőt miután a kereskedelmi ügyletet az ő nevében megkötő személyeknek, kik a megrendelés mennyiségéről biztos tudomással birhattak, mint tanuknak kihallgatását is ellenzi: ennél fogva becsatolt könyvkivonatának semmi bizonyító erőt sem lehet tulajdonítani, mert felperes az ügyletet nem saját, hanem megbízottjának személyében kötötte és csak ezáltal birhatott tudomással az ügylet megkötéséről, s mert a kereskedelmi könyvek nem képeznek feltétlenül fél bizonyítékot, hanem ennek megállapítása a bíróság hatásköréhez tartozik. Eltekintve attól, hogy felperes a megrendelés mennyiségére semmi bizonyítékot sem hozott fel, elutasítandó volt még azért is, mert alperes által becsatolt és felperes által valónak elismert 5. alatti levélből nyilván az tűnik ki, hogy alperes csakugyan 200 litert rendelt meg. Felperesnek a K. T. 347. §-ára alapított azon kifogása, hogy alperes nem értesítette őt azonnal az áru át nem vételéről: bírói figyelembe nem jöhet először azért, mert felperesnek saját beismerése szerint nem tőle

egyenesen, hanem ügynökétől rendelte a bort, az pedig, hogy az ügynök az üzletet kifejezetten a főnök javára kötötte volna, be nem lett igazolva, s így az át nem vételről alperes magát felperest nem is tartozott értesíteni; de másodszor azért sem, mert a K. T. 346. és 347. §§-ában érintett hiányok nyilván az áru minőségére és nem pedig annak mennyiségére vonatkoznak, felperes nem 200, hanem 433 litert küldött s ezért úgy tekintendő, hogy felperes nem a megrendelt mennyiséget küldötte, vagyis ily kereskedelmi ügylet felek között létre nem jött s ilyenről az áru küldőjét még értesíteni sem tartozik az, kinek a meg nem rendelt áru küldetett. Felperesnek azon további kifogása, hogy az ügynök nincs jogositva az áru ellen történt kifogásokat felperes ellen joghatálylallyal elfogadni: szintén nem jöhetett bírói figyelembe, mert felperes maga beismerte, hogy S. ügynökének közvetítésével kötötte a jogügyletet, illetve, hogy ezen ügynök gyűjtötte felperes részére a kereseti megrendelést, a miből következik, hogy ez kereskedelmi meghatalmazottja volt felperesnek, s mint ilyen, a K. T. 43. §-a alapján a kifogást felperes ellen joghatálylallyal elfogadhatta. Azt pedig, hogy alperes nem tette volna meg kifogását a küldött mennyiség ellen, felperes nem tagadván, az előbbiekből folyólag beismertnek kellett venni. Tekintettel arra, hogy felperes mit sem bizonyított, hogy a bizonyítékok elől elzárkózik, mert a tanu kihallgatást ellenzi, holott a tanuknak éppen az ő állítását kellett volna igazolniok; hogy az esküt csak arra fogadja el, hogy saját kereskedelmi meghatalmazottja nem értesítette őt azonnal a kifogásokról, a miből nyilván az következik, hogy ő csakugyan bünt tudomással a megrendelés helyes mennyiségéről: felperest keresetével el kellett utasítani. A tanu kihallgatása teljesen mellőzendő volt, mert felperest illeti a bizonyítás terhe; mert felperes semmit sem bizonyított; mert felperesnek előadásából alperes előadásának valószínűsége következik. Végül teljesen elutasítandó volt felperes keresetével, mert alperes által megkínált főesküt sem el nem fogadta, sem vissza nem kínálta. Miután mindkét félnek saját ténye forog fenn, még pedig döntő körülmények, melyekről felperesnek is pontos tudomással kell bírnia; azon döntő körülményre, hogy felperesnek ügynöke nála 200 vagy 433 liter bort rendelt-e meg, hogy felperesnek csak 433 liter bor megrendeléséről volna tudomása: felperes a neki megítelt főesküt sem el nem fogadván, sem vissza nem kínálván, a prdts. 234. §-a alapján keresetétől elmozdítani kellett.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét megváltoztatja és alperest kötelezi, hogy felperesnek 80 frt 11 kr. tőkét stb. fizessen.

Indokok. Alperes beismeri, hogy felperesnél bormegrendelést tett és a felszámított vételár mennyisége ellen sem tesz kifogást és csak azzal védekezik, hogy felperes a megrendelt 200 liter helyett 433 liter bort

küldött, minélfogva az árut el nem fogadván, azt felperes rendelkezésére bocsátotta és erről F. Gyula ügyőke által S. József felperes ügyőké, kinél a megrendelés történt, értesítette. Habár azt, hogy a 433 liter bor rendeltetett meg, alperes tagadása ellenében felperes tartozik bizonyítani, a mit nem igazolt, alperesnek kifogása még sem vehető figyelembe, mert felperes akkor, midőn alperesnek 200 liter helyett 433 liter bort küldött, a 200 literen felüli bormennyiség iránt vételi ajánlatot tévén, a K. T. 320. §-a értelmében alperes tartozott felperest az ajánlat el nem fogadásáról azonnal értesíteni, alperes azonban ezt nem tette, mert S. József ügyőke, ki csupán a megrendelés átvételével és főnökéhez való áthozatallával lévén megbizva, az értesítést joghatályal át nem vehette; a b) alatt csatolt levéllel igazolni szándékolt értesítés pedig mint elkésett, figyelembe nem vehető. Ily körülmények közt az árut nem kifogásoltának lévén tekintendő és így a vétel teljesedésbe menvén, az elsőbíróság ítéletét megváltoztatni és alperest az áru vételára és kamatja fizetésére kötelezni kellett.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét alsóbbfoku bíróság ítélete megváltoztatik s alperes csak arra az esetre köteleztetik 80 frt 11 kr. tőkét, ennek 1887. december 1-jétől számítandó 6% kamatát, 16 frt 25 kr. perbeli s 8 frt 15 kr. felebbezési költséget felperesnek megfizetni, ha felperes leteszi a fősküt arra, hogy 1887. évi október hó folyamában nem kapott ügyőkéitől S. Józseftől, értesítést arról, hogy alperes a neki 1887. évi október 5-én küldött 433 liter bor átvételét megtagadta az okból, mivel az a megrendeltnél nagyobb mennyiségben küldetett stb.;

Indokok. Alperes S. József felperesi ügyőkekkel, mint tanuval, és a felperesnek kínált fősküvel bizonyítani kívánta azt, hogy S. József a 2% alatti 1887. évi október 9-én kelt levél következtében felperest értesítette arról, hogy alperes a neki küldött 433 liter bort el nem fogadta az okból, mert ő csak 200 litert rendelt.

S. Józsefnek tanukénti kihallgatása elrendelhető nem volt, mert alperesnek közvetlen tudomása nem lehet arról, hogy S. József az értesítést megtette és ezt felperes megkapta-e s ekkép S. Józsefnek vallomása még az értesítés elküldése tekintetében sem volna alperes pótesküjével teljes bizonyítékká emelhető, az értesítés megkapására pedig a bizonyíték teljesen hiányoznék.

Az értesítés vétele tekintetében ennélfogva felperesnek az általa elfogadott főskü volt megítélendő és felperes pernyertessége vagy pervesztessége annak le- vagy le nem tételétől függővé teendő.

Az eskü letételébe esetében ugyanis bizonyítva lévén az, hogy felperes az áru átvételének megtagadásáról kellő időben értesítést nem kapott, ez esetre alperest a mennyiségileg nem kifogásolt vételár és járuléka meg-

fizetésére kötelezni kellett, mert oly esetben is, midőn az áru a megrendeltnél nagyobb mennyiségben küldetik, a megrendelő a kereskedői gondosságnál fogva köteles értesíteni az eladót arról, hogy az árut átvenni nem fogja; a 6% alatt csatolt levélben foglalt értesítés pedig, mint már elkésett, figyelembe nem vehető.

A főskü le nem tétele esetére ellenben felperes keresetével elutasítandó volt, mert annak bizonyítását, hogy alperes 433 liter bort rendelt, meg sem kísérelte, mert alperes az egy hordóban küldött nagyobb mennyiségből a megrendeltnek beismert 200 litert kivenni, a többit pedig felperes rendelkezésére tartani kötelezve, de jogosítva sem volt és mert az értesítésnek a megrendelést átvett ügyőke utján való eszközölését a törvény nem tiltja, az tehát, ha a főnökhöz kellő időben eljutott, úgy tekintendő, mintha közvetlenül a felek között történt volna.

295.

I. polgári tanács.

Oly esetben, midőn a házasság törvényénél fogva közszerzőknek tekintetnek, törvényes vélelem szól a közösség mellett minden vagyonra nézve, mely a házasság tartama alatt szerzettetett. A bizonyítási kötelezettség azt terheli, a ki az ellenkezőt állítja.

A törvényes vélelem megerősítésére pedig nem elegendő sem azon tény, hogy a szerzési jogügylet csupán az egyik fél nevében költetett, vagy valamely ingatlan csak egynek nevére iratott, sem annak kimutatása, hogy az illető fél önálló, öröklött vagyonnal bírt, hanem tüzetesen bizonyítandó e külön vagyon behatárolása a házasság alatt szerzeménybe.

1889. december 18. 2551. p. sz.

V. János elsőrendű, B. Józsefné másodrendű, F. János harmadrendű és F. Teréz negyedrendű felpereseknek, — E. József alperes ellen örökösödés iránti perében —

a székesfehérvári kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Néhai T. Julianna férjesett E. Józsefné hagyatékára örökösökül felperesek, nevezetesen: V. János, mint örökhagyónak első férjétől származott, B. Józsefné, született F. Julianna, F. József és F. Terézia, ez utóbbiak kiskorúak, mint örökhagyónak második házasságából származott, gyermekei $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{4}$ részben kimondatnak; stb.

A hagyatéki leltárban 5—30. tételszám alatt felsorolt ingóságoknak nyilvános árverésen eladása, a befolyandó vételárnak $\frac{3}{4}$ része V. János és B. Józsefné felperesek kezéhez, ellenben $\frac{1}{4}$ része kiskorú F. József és Terézia javára árvaszéki kezelés alá lendő kifizetése, illetve átadása kimondatik; stb.

Ellenben a kereseteknek azon része, hogy egy gőzcseplőgép 875 frt értékben és 1330 forint készpénz mint örökhagyónak közszerzeménye

hagyatékként felvétessék s annak kifizetésére alperes köteleztessék elutasítottat; stb.

Indokok. Néhai T. Julianna férjezett F. Józsefné 1885. július 20-án végrendelet hátrahagyása nélkül elhalván, négy gyermeket, egymint felpereket hagyta maga után örökösökül, ennél fogva tehát felpereseknek a hagyatékra vonatkozó örökrésze $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{4}$ részben megállapítandó volt; stb.

A felperesi keresetekben előadott azon kérelemnek, hogy örökhagyó nehái T. Julianna hagyatékaként a hagyatéki leltárban 5—30. tételszám alatt felvett ingóságoknak hagyatéki minősége állapíttassék meg, hely adandó volt: mert azon jogvételemmel szemben, hogy az örökhagyó által tulajdonul birt ingatlanoknak kell hogy gazdasági felszerelvényekből álló tartozékai, háztartási cikkekéből némi házi berendezéshez szükséges ingóságai is lettek legyen, melyek nélkül a gazdaság folytatása, illetve a háztartás vezetése és fenntartása lehetetlen s ilyeket örökhagyó az alpereseli 30 évi együttélés alatt kell, hogy szerzett legyen, — alperes kötelessége lett volna bizonyítani azt, hogy a leltárban foglalt 5—30. tételszám alatti ingóságok közszerzeményi vagyont nem képeztek, hogy azokat kizárólag maga öröklött vagyonából szerezte, vagy fenntartotta, s hogy ekként azok kizárólagos tulajdonainak tekintendők, a mit azonban alperes nem tett; de különben is a többször hivatkozott hagyatéki leltár 18., 22. és 23. tételszám alatt foglalt ingókra nézve felpereseknek öröklési joga már az alapon is megítélendő volt, hogy alperes a leltár aláírása alkalmával határozottan kijelentette, hogy az idézett tételszámok alatti ingóságok örökhagyónak kizárólagos tulajdonát képezték. Ily körülmények között tehát azon felperesi kérelemnek is, hogy a hagyatéki leltár 5—30. tételszám alatt felvett s jelenleg zár alatt levő ingóságok nyilvános árverésen eladassanak, helyt adni s a befolyandó vételárra nézve az intézkedő részben körülírt módon gondoskodni kellett, stb.

Ellenben elutasítandók voltak alperesek: 1. a gőzcséplőgép ára fejében követelt 875 forintra; 2. a sár-szent-miklósi 76. számú telekjegyzőkönyvben foglalt zsellér-állomány 660 forintnyi vételárának fele része, vagyis 330 forintra; 3. 32 hold föld 2000 frtnyi vételárának fele része, vagyis 1000 frtra, s így összesen 2205 frt, örökrészeként pedig 551 forint 25 krra irányzott keresetükkel; mert alperes az ellenirathoz 2. alatt csatolt községi bizonyítvány tartalmával beigazolta, hogy már 1855. évet előzőleg, mielőtt tehát örökhagyó T. Juliannával házasságra lépett, mintegy 4—5000 forint értékű, négy részben öröklött vagyonnal birt. A hivatkozott 2. alatt okmányt aláírt községi előjárók tanuként történt kihallgatásuk alkalmával hit alatt vallották, hogy alperesnek az örökhagyóvali házasságra lépése előtti időben már aránylag tekintélyes s részben öröklött vagyona volt.

A 3. alatt csatolt okmány tartalma szerint alperes a gőzcséplő-

gépet saját neve alatt vette, annak árát maga fizette ki, illetve váltóelfogadmányokat adott.

A 4., 5. és 7. alatti telekkönyvi kivonatok tartalma szerint alperesnek különálló vagyona volt, sőt felperek beismerése szerint ingatlanai, a hivatkozott okmányban megnevezettekén kívül, maig is vannak. Alperes beigazolta azt, hogy a sár-szent-miklósi 76. számú telekjegyzőkönyvben foglalt ingatlanok, úgy 32 hold földnek árát maga fizette ki; nem tagadtatott, hogy a vásárlásokat saját neve alatt eszközölte, s a jogügyletek neve alatt köttetnek meg. Ily körülmények között minthogy alperes igazolta azt, hogy neki öröklött s külön álló vagyona már volt, hogy ezen vagyon oly értékű volt, melyből örökhagyó hozzájárulása nélkül az általa felsorolt vásárlásokat tehetette, miután a bizonyítási eljárás során kiderült, hogy az általa teljesített vásárlásoknál a vételár kifizetésére nézve saját maga személyében vállalt kötelezettségeket, miután továbbá a fentebbi indokolásokból következtethető az, hogy a gőzcséplőgép a gazdasági felszereléshez tartozó oly cikknek, mely nélkül kisebb gazdaság vezetése nem lenne, nem tekinthető, felperesek kötelessége lett volna igazolni azt, hogy a gőzcséplőgép közösen szerzettetett, hogy a vásárolt ingatlanok követelt vételára örökhagyó hozzájárulásával szerzettetett meg, s hogy e szerint az is közszerzeményt képez, mely bizonyításnak terhe annyival inkább nehezedik felperesekre, minthogy a történt vásárlások nem állanak arányban az alperes által örökhagyóval együtt birt ingatlanok évi jövedelmeivel.

Ekként tehát alperes által bebizonyítottak volt veendő, hogy a gőzcséplőgépet, a sár-szent-miklósi 76. számú telekjegyzőkönyvben foglalt ingatlan, végre a 32 hold földet különálló öröklött vagyonából vásárolta, hogy ekként azok ára közszerzeményt nem képez, s hogy felperek ezen vagyonra nézve öröklési igénynyel fél sem léphetnek; stb.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletének alperes részéről felebbezett azt a neheztelt részét, hogy a nehái T. Julianna hagyatékáról felvett leltárban 5—30. tételig összeirt ingókra nézve a felpereseknek örökösödési jogát $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{4}$ részben megállapította, valamint azt az intézkedését, hogy a kir. törvényszék az ingók elárvereztetését elrendelte, helyben hagyja; azonban az elsőbíróság ítéletének e részben megváltoztatásával, az ingók eladásából befolyandó vételárnak felosztására nézve akkép rendelkezik, hogy a hagyatéki leltár 18., 22. és 23. tétel alatt felvett ingók vételára, a négy felperest $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{4}$ részben, a többi ingóságoknak vételára pedig a négy felperest egyenként $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{8}$ részben, alperest pedig $\frac{1}{8}$ részben illetend.

Az ítéletnek V. János és F. Julianna részéről felebbezett azt a rendelkezését, hogy a hagyatéki leltárban A. tétel alatt felvett gőzcséplő-

gépnek fele értékét, továbbá a sár-szent-miklósi 76. számú telekjegyzőkönyvben felvett zsellérség vételárának fele részét, végre a sárbogárdi 1236. és 1966. számú telekjegyzőkönyvben felvett ingatlanok (32 hold) 1000 frt részvétélárát a néhai T. Julianna örökösök közszerzeményeinek és ebből folyóan a hagyatékhöz tartozónak meg nem állapította, és a nevezett felpereseket ezekre az értékekre támasztott keresetükkel elutasította, helybenhagyja; stb.

Indokok: A néhai T. Julianna hagyatékáról 1885. október 8-án felvett leltár azt mutatja, hogy csak a 18., 22. és 23. tétel alatti ingók léltározottak egészben a hagyatékhöz, a többi ingók pedig, mint közszerzeménynek, csak fele részben irattak össze.

Ezek szerint a kir. törvényszék helyesen rendelkezett akkor, a mikor a hagyatéki leltárban felvett ingókra nézve a négy felperesnek örökösödési jogát $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{4}$ részben megállapította, mert ítéletének kapcsán felhozott vonatkozó indokai szerint a fent megjelölt ingók közül az ítézett három tétel alattiak az örökösöknek kizárólagos tulajdonai voltak, a többi tárgyak pedig fele részben csakugyan közszerzeményü minőségűek.

Azonban minthogy ezek a közszerzeményi ingók csak egészben bocsáthatók árverés alá, önként következik, hogy az eladásból befolyandó vételárból csak az ítézett három tétel után kaphatnak felperesek $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{4}$ részt, a többi ingók vételárából pedig csak ennek felét, tudniillik $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{8}$ részt, vagyis összesen $\frac{1}{8}$ részt, míg a fennmaradó másik $\frac{4}{8}$ rész alperest, mint az ingóknak másik fele részben közszerzeményi tulajdonosát, illeti.

E részben tehát ebben az értelemben kellett határozni.

Egyéb felebezett részeiben pedig az elsőbíró ítéletét helybenhagyni kellett az annak kapcsán felhozott vonatkozó indokoknál fogva, különösen pedig a leltár 31. tétel alatt felvett gőzcseplőgép értékének meg nem ítéltetésére nézve még azért is: mert ez a tárgy az adótt esetben nem tekinthető olyan vagyonnak, a mely a gazdasági felszerelésnek kiegészítő része volna.

A sárbogárdi 32 hold ingatlan vételára fejében keresetileg megítélni kért 1000 frtra nézve pedig azért, mert a felperesek válaszukban már csak 774 frtot kérnek ezen a czimen. De ezt sem lehet a hagyaték javára megállapítani, mert ez ingatlanok vételárában csak 540 frtot fizetett ki az alperes az örökösöknek halálát (1885. július 20.) megelőzően, ezek szerint közszerzemény czimén felperesek a legjobb esetben is az 540 frtnak fele részét, azaz 270 frtot igényelhetnének, a mely összeget azonban szintén nem lehetett megítélni az okokból, a melyek erre vonatkozóan az elsőbíró ítéletében felhozottak.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A kir. Curia a másodbíró ítéletének azt a felebezett részét,

mely szerint a perköltséget kölcsönösen megszüntette, helybenhagyja; felebezett többi pontjaira vonatkozóan azonban mindkét alsóbbfoku bíróság ítéletét megváltoztatja s biróilag kimondja, hogy a gőzcseplőgépnek fele értéke 875 frt, továbbá a sár-szent-miklósi 76. számú telekjegyzőkönyvben foglalt zsellér állomány fele értéke 330 frt, végre a 32 hold föld vételárából 540 frtnak fele része 270 frt szintén a hagyaték állagához tartozik; minek következtében alperest kötelezi, hogy ezek fejében, és pedig első- és másodrendű felpereseknek saját kezéhez, harmad- és negyedrendű felperesek részére pedig az illetékes gyámhatósághoz fejenként 368 frt 75 krt s ennek 1885. évi július 20-tól számítandó 6% késedelmi kamatait fizessen; sat.

Indokok. Megjegyzésével annak, hogy miután a peres kérdés a felperes pertársakra nézve csak egységesen dönthető el, habár a harmad- és negyedrendű felperesek nevében felebbezés nem is adatott be, a másodbíró ítélete ezek nevében is felebezettnek tekintendő (1881: LIX. t.-cz. 35. §-ának második bekezdése); a másodbíró ítéletét a fentebbi értelemben meg kellett változtatni:

mert a fennforgó esetben az örökösök T. Julianna a törvénynél fogva (ipso jure) közszerző (1840: VIII. t.-cz. 8. §.), miből jogilag következik, hogy mind az a vagyon, a mi a házasság alatt szerzett, közszerzemény képez; minthogy pedig a peres felek kölcsönös eladásaiból kétségtelen, hogy úgy a cséplőgép, mint a sár-szent-miklósi 76. sz. telekjegyzőkönyvben foglalt ingatlan a házasság tartama alatt szerzett, sőt a 32 hold föld vételárába is az alatt 540 frt fizettetett ki, ennél fogva ezeknek a vagyonoknak fele részét az örökösök hagyatéka állagához tartozónak megállapítani s ezek értékének valamint az örökösök halála napjától számítandó 6% késedelmi kamatainak megfizetésére alperest kötelezni kellett; mert egymagában az, hogy az imént érintett vagyont alperes saját neve alatt vette, még ha azokat a telekkönyvben saját nevére tüntette volna is ki, annak közszerzeményi minőségét meg nem változtatta; minthogy azt, hogy a házasság alatt szerzett vagyon nem közszerzemény, az azt állító alperes lett volna köteles bizonyítani; e tekintetben azonban elfogadható bizonyítékot alperes nem szolgáltatott, mivel nem csak azt kell bizonyítani, hogy alperes külön vagyonnal bír, hanem azt, hogy e külön vagyont vagy annak egy részét a fenti javakba ruházta be.

A sárbogárdi 32 hold föld vételárának többi részét azonban nem lehetett közszerzemény czimén a hagyaték állagához tartozónak megállapítani: mert felperesek saját beismerésük szerint az örökösök életében az imént érintett föld vételárába csak 540 frt fizettetett ki, a házasság megszűnte után fizetett összegek iránt tehát a közszerzeményből kifolyólag az örökösök jogutódai felperesek törvényszerűen jogot sem formálhatnak.

V. polgári tanács.

A telekkönyvi rendtartás 127—129. §§-ai nem zárják ki azt, hogy egy telekkönyvi kérvény pótkérvénnyel ki ne egészítették s az ily kiegészítésnek a 61. §. intézkedéseivel képest egyedül az lehet a következménye, hogy a kérvény csak a pótkérvény beadásával tekintetvén teljesen felszereltnék, az elintézés is a pótkérvény beadása időpontjának rangsorozatában és így az akkor fennállott telekkönyvi állás szerint eszközözlendő.

1890. január 22. 3266/1889. p. sz.

T. Annának, M. szül. B. Éva ellen tulajdon bekebelezése iránti telekkönyvi ügyében —

a csákovai kir. járásbíróság a következő végzést hozta:

Az 1885. évi október 19-én kelt adásvévesi szerződés ugyanaznap kelt térrajz és a dettai takarékpénztár által 1888. január hó 30-án kelt tehermentesítési nyilatkozat, nemkülönb H. Pál által 1888. évi február 15-én kelt nyilatkozata alapján a vojteki 155. sz. telekjegyzőkönyvben A. I. 3. sorszám alatt felvett 509. h. r. számú száptöböl 20 hold a C. 14. sorszám alatt H. Pál javára, 200 frt és 8% kamat erejéig bekebelezett zálogjognak egyetemleges átvezetése mellett lejegyeztetni, ugy ujonnan nyitandó telekjegyzőkönyvbe átvezettetni és ott a tulajdonjog: T. Szimeon és T. Anna vojteki lakosok javára a 2530 frtnyi vételár kitüntetése mellett bekebeleztetni rendeltetik.

A budapesti kir. ítélőtábla a következő végzést hozta:

Tekintve, hogy a telekkönyvi rendelet 127. §-a és a következő szakaszai szerint minden egyes telekkönyvi kérvény megengedőleg vagy elutasítólag csak saját mellékletei alapján, és pedig a telekkönyvi rendelet 61. §-ához képest a beérkezés sorrendje szerint önállóan intézendő el; tekintve továbbá, hogy ennek daczára a telekkönyvi hatóság T. Annának 1888. évi január hó 2-án 3. szám alatt és ugyanannak 1888. február 21-én 467. szám alatt beadott pótkérvényét szabálytalanul együttesen és ugyanazon végzéssel intézte el: a kir. ítélőtábla a kir. járásbíróság neheztelt végzését megsemmisíti és a nevezett elsőbírószágot utasítja, hogy a 3/1888. szám alatt és 467/1888. szám alatt beérkezett kérvényeket a beérkezés sorrendje szerint önállóan és külön intézze el.

A kir. Curia a következő végzést hozta:

Tekintve, hogy a telekkönyvi rendtartás 127—129. §§-ai ki nem zárják azt, hogy egy telekkönyvi kérvény pótkérvénnyel ki ne egészítették és az ily kiegészítésnek a telekkönyvi rendelet 61. §-a rendelkezésével szemben egyedül az lehet a következménye, hogy a kérvény csak a pótkérvény beadásával tekintetvén teljesen felszereltnék, az elintézés is a pótkérvény beadási időpontjának rangsorozatában és így az akkor fennállott telekkönyvi állás szerint eszközözlendő:

a másodbírószágnak végzése megváltoztatik és a kir. ítélőtábla utasítatik, hogy az elsőbírószágnak végzését érdemileg vizsgálja felül.

297.

49. számú döntvény.

Felülvizsgálhatja-e a kir. Curia a kir. ítélőtáblának oly végzését, mely külföldi bíróságnak elmarasztaló határozatára alapított végrehajtási kérelem felett hozott, melynek tárgyát tehát a viszonyosság fenn-, vagy fenn nem forgása kérdésének eldöntése is képezi?

(527/1890.
v. sz.-hoz.)

Határozat.

A kir. Curia a kir. ítélőtáblának oly végzését, melyet külföldi bíróság elmarasztaló határozatára alapított végrehajtási kérelem felett hozott, nem vizsgálhatja felül, habár annak tárgyát a viszonyosság fenn-, vagy fenn nem forgása kérdésének eldöntése is képezi.

Indokok.

Az 1868: LIV. t.-cikknek a végrehajtási eljárást szabályozó rendelkezései szerint az elsőfoku bíróságnak végrehajtási ügyekben hozott végzései ellen benyújtott panaszokat a fennállott kir. semmitőszék minden közbeneső felelbbviteli bíróság mellőzésével közvetlenül és végérvényesen intézte el.

A midőn az 1881: LIX. t.-cz. 2. §-a az 1868: LIV. t.-cz. 4. §-át megváltoztatta, és a kir. Curiaának semmitőszéki és legfőbb ítélőszéki osztályait egyesítvén, a legfőbb bírói hatóságot a m. kir. Curiaára ruházta, a törvényhozásnak nem volt célja, hogy a három fokú bírósági rendszert azon ügyekben, a melyek a kir. semmitőszék hatáskörébe tartoztak, visszaállítsa.

Ellenkezőleg ugy az 1881: LIX., mint az ugyanazon évi LX. t.-cz. alapját tevő törvényjavaslat indokolásában nyílt kifejezést nyert az, hogy azoknak az ügyeknek nagy részében a végérvényes határozat hozatalának joga a kir. ítélőtáblákra ruháztatik át, s a kir. Curiaához felfolyamodásnak csak kivételképen és csak azokban az esetekben lesz helye, a melyekben azt a törvény világosan megengedi.

Kétséget nem szenved, hogy az 1881: LX. t.-cz. tárgyát képezik azon rendelkezések is, melyek azt a kérdést szabályozzák, hogy a külföldi bíróságoknak megkeresései következtében a hazai bíróságok a végrehajtást mily feltételek alatt rendelhetik el. (3., 4., 5. §§.)

De nincs az 1881: LX. t.-cikknek oly rendelkezése, a mely ily esetekben a kir. Curiaához a felfolyamodást megengedné, sőt a törvény 140. §-a világosan kimondja, hogy az ingatlanokra végrehajtást elrendelő (vagy el nem rendelő) végzésre nézve a másodbírószágnak végérvényesen határoz, a mely rendelkezés az ingókra vezető végrehajtásoknál a törvénynek a jogorvoslatokra nézve követelt elvénél fogva szintén alkalmazást nyer.

Nem tehet különbséget az, hogy az ily végzéseknek tárgyát a viszonyosság fenn- vagy fenn nem forgása kérdésének eldöntése is képezi, mert a 3-ik §. e kérdést tüzetesen tárgyalja, és a felfolyamodást még sem engedi meg a kir. Curiahoz abban az esetben sem, ha a másodfoku bíróság tévesen alkalmazza a törvényt; különben első sorban mindig az vizsgálendő, hogy a törvény a jogorvoslatot valamely végzés ellen megengedi-e, s erre nézve az, hogy a végzés helyes-e, vagy helytelen, irányadó nem lehet. hanem irányadó egyedül az, hogy a törvény kifejtett elvéhez képest a felfolyamodást a kir. Curiahoz megengedte-e, vagy nem.

Kelt Budapesten, a m. kir. Curia polgári szakosztályainak 1890. évi június hó 17-én tartott teljes üléséből.

Hitelesített az ugyanazon évi június hó 24-én tartott teljes ülésben.

298.

I. polg. tanács.

A turpis causa természetével bíró viszonyból keletkezett jogügylet, tekintet nélkül arra, hogy az egyik vagy másik szerződő fél cselekedett-e erkölcstelen indokból, bírói uton érvényesíthető követelési jogot nem ad.

1890. ápril 22. 5997/1889. p. sz.

K. Jánosné W. Gizella felperesnek, V. Imre, illetve ennek a per folyama alatt történt elhalálózása következtében özvegye E. Amália alperes ellen 70 frt havi tartás díj vagy annak megfelelő 14,000 frt tőke és jár. iránti perében —

a komáromi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

A kir. törvényszék felperest keresetével elutasítja; a per költséget kölcsönösen megszünteti; sat.

Indokok. A periratokból beigazolt tényállás, mely D. J.-nek 3580/87. sz. a. S. J.-nak 8297/88. sz. a. kivett tanuvallomásával is megerősített az, hogy felperesné férje K. János házát 1883. február 17-én éjjel alperessel ennek hintaján elhagyta, saját nővérehez költözött, V. Imre alperessel 1883. május haváig szerelmi viszonyt folytatott azon reményben, hogy utóbbi őt házasságának törvényes felbontása után tett ígéretéhez képest nőül veendi; ezen viszony azonban 1883. május havában, midőn alperes Karlsbadba utazott, megszűnt s június havától kezdve egészen 1885. év végéig alperes felperesnőnek havonként 70 frt tartásdíjat vagy segélyt fizetett.

Azon kérdés elbírálása, hogy alperes a 70 frt fizetésére jogilag kötelezve volt-e s ezen kötelezettsége állandó s örökösére is kiterjedő jogviszonyt képez-e? e pernek tárgya.

Kétségtelen s maga felperes sem vitatja, hogy akkor, midőn férjét elhagyta, az ellen házassági válópert is indított s alperessel viszonyt foly-

tatott s alperesnek azon ígéretéből, hogy a válóper befejezése után őt nőül veendi, állandó ellátásra és tartásra törvényes igénye nem keletkezett, ellenben felperes abból indulva ki, hogy alperes őt elhagyta s az előzmények után férjéhez vissza nem térhetvén, magát fentartani képes nem volt, alperest, mint a helyzet okozóját tartásra kötelezettnek állítja s azt kívánja bizonyítani, hogy alperes a kötelezettséget nyilván magára vállalta s közöttük oly szerződés jött létre, hogy alperes felperesnőnek míg él, 70 forintot fog fizetni.

Eltételezve attól, hogy a per adatai s különösen S. J. jelen volt vallomása szerint felperes férjét önkényt elhagyta s így be nem bizonyítható, hogy alperes csábitotta el, eltekintve továbbá a lelkészi bizonyítványokkal igazolt azon körülménytől, hogy felperesnőt férje visszafogadni több ízben késznek nyilatkozott, de ő férje ajánlatát el nem fogadta s így annak, hogy ahhoz később vissza nem térhetett, maga volt az oka, azon körülmény, hogy alperes felperesnővel folytatott viszonyát megszüntette, ez utóbbit tartásdíj iránti követelésre még akkor sem jogosítaná fel, ha férjét alperes rábeszélése következtében hagyta volna el.

Tekintve, hogy D. J. felperesi tanunak 3580,87. sz. vallomása szerint alperes felperesnek 1883. jun. havától 1885. decz. végéig eleintén 50 frtot, később 70 frtot fizetett ugyan havonként s ezt alperes is beismeri, de nevezett tanu vallomása szerint alperes állandó tartási kötelezettséget el nem vállalt, hanem felperesnőt csak addig ígérte segélyezni, míg valami alkalmazást nyer s a mint postamesteri állást kapott, a segélyezést megszüntette;

tekintve, hogy G. K. tanu vallomása is csak azt bizonyítja, hogy alperes, midőn viszonyát felperessel felbontotta, azzal egyezkedni akart, de tanu előtt még csak határozott összeg fizetése iránt sem tett kötelező ígéretet;

tekintve, hogy ezen tanuvallomások a felperesnő által alperesnek kínált s ez által el nem fogadott esküvel ellentétben állanak s így az eskü el nem fogadása daczára alperes ellen a kötelező tartási szerződés megkötése beigazoltnak nem tekinthető;

tekintve végül, hogy netalán tett, de nem bizonyított ígéret s annak elfogadása jogalapot csak akkor létesített volna, ha az ígéret érvényes jogczimból származnék, házassági kötelékben élő nővel folytatott tiltott viszonyból azonban bíróság előtt érvényesíthető tartási kötelezettség nem származhatik: felperes keresetével elutasítandó volt, stb.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla az első bíróság ítéletét megváltoztatja és a perköltség kölcsönös megszüntetésével, kötelezi alperest, hogy felperes részére tartásdíj fejében életfogytiglan havi 70 frtot előleges és minden hó 1-ső napján lejárandó esedékes részletekben mindannyiszor végrehajtás ter-

hével, a kereset indításától járó és az ítélet végrehajtásáig lejárt részleteket pedig egyszerre 15 nap alatt megfizessen.

Indokok. A kereset alapjául felvett azon tény, hogy alperes felperesnek eltartására, illetve 70 frt fizetésére kötelező ígéretet tett, magában véve erkölcstelen és tiltott célból eredetnek nem tekinthető, miért is mi sem állhat utjában annak, hogy ha felperes a követelés alapját bizonyítja, követelése megítéltesék és pedig annál kevésbé, mivel az ígéret nem jövőben teljesítendő szolgálat avagy cselekmény ellenértéke fejében történtnek állittatik, hanem annak fejében, hogy alperes felperest házassági ígérete következtében férjének elhagyására rábirta és utóbb alperes a házassági ígéretet beváltani nem akarván, alperes részére a megélhetés módját biztosítani kívánta; a további kérdést illetőleg, jelesül arra nézve, hogy vajjon alperes részéről tételt-e felperes részére oly kötelező nyilatkozat, melynek alapján felperes alperestől életfogytaig havi 70 frt tartásdíjat van jogosítva követelni:

a kir. tábla az első bíróság ítéletének megváltoztatásával, felperesre kedvezően döntötte el az ügyet.

Ugyanis alperes a felperes által keresetében és válasziratában kínált főesküt a per folyamán el nem fogadván, bizonyítottan tekintendő felperesnek az az állítása, hogy alperes felperes részére a mondott kötelező nyilatkozatot valóban és pedig nagykorúságában tette és azt felperes el is fogadta és mert a kötelező nyilatkozat alapján felperes jogszerűen követelheti alperestől, hogy ez felperes részére havi 70 frtot életfogytaig tartásdíj fejében fizessen.

A felperes részéről kínált főeskü el nem fogadása, illetve vissza nem kinalásának jogi következményeit nem szünteti meg azon körülmény, hogy felperes alperes ígéretének illetve e jogügylet létrejöttének bizonyítására tanukra is hivatkozott és a tanuk a jogügylet létrejöttéről tudomással nem bírnak;

mert a tanuk vallomása nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a felek között a vitatott jogügylet valóban létrejött;

továbbá, mert figyelemmel arra, hogy az eskükinálat nem egy oly tényre vonatkozik, a melyen a tanuk is állítólag jelen lettek volna, hanem általánosságban, tehát oly irányban van tartva, mely a jogügyletnek tanuk jelenléte nélkül létrejöhetését is szem előtt tartotta, nem forog fenn törvényszerű akadály a részben, hogy felperes alperest a főesküvel kellő hatálylyal megkínálhatta és végül,

mert azon bebizonyított tény, hogy alperes felperesnek 1883. júniustól 1883. decemberig tartásdíjat valóban fizetett, csak erősíti azon feltevés helyességét, miszerint alperes azért nem fogadta el a főesküt és azért nem kinalta azt vissza, mivel a kötelező tény megtörténtéről maga is meg volt győződve.

A keresetben a fizetés határidejének kezdete különösen kiemelve nem lévén, alperes marasztalása csakis a kereset indításától számítva lett megállapítva. A keresetben vagylagosan kért tőkésített összegnek a 14000 frtnak megítélésére törvényes alap nem létezik, mivel felperes maga sem állítja, hogy alperes tőkét akart neki adni és másrészt alperes a járadékot a tőkeösszeggel felcserélni nem hajlandó, ez okból a 14000 frtos tőkeösszeget a kir. tábla sem ítélte meg.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A kir. Curia a másodbíróság ítéletének megváltoztatásával, az e.-f. eljárás kir. törvényszék ítéletét hagyja helyben; egyszersmind alperes képviselőjének fellebbezési munkadíját saját fele ellenében 30 frtban megállapítja.

Indokok. A felperes kereseti követelését abból származtatja, hogy alperesként perbehívott, de a per folyama alatt elhalt V. Imre őt (felperest) törvényes férjéül házasság ígérete mellett elcsábította és midőn később alperes a házassági ígéret beváltását határozottan megtagadta, felperesnek élete tartamaig havi járadék fejében 70 frt fizetésére kötelezte magát.

E jogügyletből azonban, még ha annak valóságos létrejötte az alperes tagadásával szemben bizonyítottan vétetheték is, felperes követelési jogot nem származtathat:

mert felperes azt nem is állította, annál kevésbé bizonyította, hogy az alperesnek tulajdonított kötelező ígéret tételekor, a házasság közte és férje között már törvényesen felbontott volt;

mert, hogy a törvényesen még fennálló házasság megbontására irányuló ilyenmü szövetkezés, általános meggyőződés szerint, erkölcsiségbe ütközik, bizonyításra nem szorul;

mert az a körülmény, hogy a házasság megbontására irányuló cselekmény eredetileg felperes vagy alperes kezdeményezésére vezethető-e vissza, az ügylet jogi hatályára befolyással nem bír; mivel általános jogfogalmak szerint, a turpis causa természetével bíró viszonyból keletkezett jogügylet, tekintet nélkül arra, hogy az egyik vagy másik szerződő fél cselekedett-e erkölcstelen indokból, bírói uton érvényesíthető követelési jogot nem ad.

Ezekből az okokból a másodbíróság ítéletének megváltoztatásával, az elsőbíróságnak felperest keresetével elutasító ítéletét kellett helybenhagyni.

299.

I. polgári tanács.

A birtokháborítás iránti kereset megindítására megszabott határidő (egy év és egy nap) a háborítás megtörténtétől, nem pedig az arról szerzett tudomásvételtől számítandó.

1890. márczius 27. 1251. p. sz.

A. Gavrila felperesnek, B. község alperes elleni birtokháborítás iránti perében —

a naszódi kir. járásbíróság a következő ítéletet hozta: Felperes keresetével elutasítatik; stb.

Indokok. A birtokháborítás alperes által azáltal lett felperes állítása szerint elkövetve, hogy alperes a peres területet határhalmokkal körülvette, s azt saját részére elfoglalta s üzemtervébe felvette. B. Jakab és Kl. Adolf tanuk vallomása által be lett bizonyítva, hogy alperes község ezen határhalmokat még 1887. évi szeptember hó elején állította fel, felperes keresetét pedig csakis 1888. évi november 27-én tette folyamatba, az állítólag elkövetett birtokháborítási tény végrehajtásától egy év és egy nap lejártá után, miután pedig az egy éven felüli békés birtok birtokháborítás czimén többé meg nem támadható, felperes keresetével mint elkésetten beadottal elutasítandó volt.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítélte:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét megváltoztatja, s abban az esetben, ha felperes leteszi a főesküt arra, hogy 1887. év nyarán nem adatott tudomására, hogy a per tárgyát képező hely kihalmozás által elfoglaltatott és ő akkor alperesnek nem izente meg, hogy a helyért perelni fog, hanem a kihalmozásról csak 1888. év elején nyert tudomást, s akkor szőlította fel írásban alperest a hely visszabocsátására, felperes kereseti jogát megállapítja, s az elsőbírósgot az ügy érdemébeni határozat hozatalára utasítja, ellenkező esetben felperest keresetével elutasítja, stb.

Indokok. Az a körülmény, hogy a birói szemlerajzban ABCD-vel jelzett terület 1887. év szeptember első felében B. község üzemterve készítése alkalmával halmokkal látatott el, Kl. Adolf üzemterv-készítő erdész és B. Jakab tanuk vallomása által bizonyítva van. Azon további ügydöntő körülmény, hogy felperes ezen kihalmozásról még 1887. évi szeptember havában értesített, tagadása, azon állításával szemben, hogy ő erről csak 1888. év elején nyert tudomást, az alperes által ennek bizonyítására felajánlott Kl. Kamon tanu által be nem bizonyított, mert alperes a tanuk kihallgatásától elállott. Ezen körülmény bizonyítására azonban alperes visszakinálhatlan főesküt is ajánlott felperesnek, ki azt elfogadta s annak letételére késznek nyilatkozott. És minthogy e körülmény bebizonyításától függ felperes kereshetőségi joga, hogy t. i. kellő időben indította-e meg keresetét vagy pedig azzal elkéset, felperes részére az általa elfogadott főesküt megítélni, s ennek letétele esetére felperes kereshetőségi jogát megállapítani s az elsőbírósgot a per érdemleges elbírálására utasítani kellett; stb.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodbírószág ítélete megváltoztatik s az elsőbírósgnak ítélete hagyatik helyben. Alperes képviselőjének felebbezési munkadíja saját fele irányában 4 frtban megállapítatik.

Indokolás. A birtokháborítás iránti keresetnek czélja az, hogy az

önhatalmu cselekmény rövid uton megtoroltassék, és a létező birtokállapot erőszakos megzavarása a jogrend érdekében megakadályoztassék; miből következik, hogy ezen orvoslát a cselekmény elkövetése után hosszabb idő lefolyásával igénybe nem vehető.

Ehez képest, tekintve, hogy a jelenlegi kereset alapjául vett cselekménye alperesnek, mint ez a tényállásnak megfelelően az elsőbírószág ítéletének indokaiban e'adatott, 1887. szeptember havában követtetett el, ennek megtorlása iránt pedig a kereset csak 1888. évi november hó 27-ik napján adott be, ennélfogva az elsőbírószág helyesen jelentette ki, hogy a kereset, tekintet nélkül arra, hogy felperes a jelzett tény felől mikor nyert tudomást, már az említett huzamosabb idő lejártá következtében ez uton elkéset.

300.

Váltó és keresk. tanács.

A k. t. 161. §. első bekezdésében foglalt tiltó rendelkezésnek, mely szerint a részvénytársaságnak saját részvényeit sem megszerzeni, sem zálogba venni nem szabad, e törvénytétel helyes értelme mellett nincs egyéb következménye, mint az eme szabályt meg nem tartó igazgatósági tagoknak ugyanazon §. második bekezdésében a társaság hitelezőivel szemben megállapított egyetemleges felelőssége; maga az ügylet azonban, legyen az akár tulajdonszerzés akár zálogbavétel, a törvénytől fogva semmisenek nem tekinthető.

A megtartási jog gyakorlásának szándékolt érvényesítéséről az azonnal értesítés elmulasztásának nem magának a megtartási jog gyakorolhatásának az elvesztése, hanem csakis az értesítés elmulasztásából esetleg származhatott hátrányért való felelősség lehet a törvényes következménye.

1890. ápril 10. 1329/1886. v. sz.

Dr. R. Mór ügyvéd, mint M. Béla csődtömege gofődnoka felperesnek, P. Jenő ügyvéd által védett szegedi kézműves bank czég alperes elleni 30 db. részvény kiadása iránti perében —

a szegedi kir. törvényszék mint keresk. bíróság a következő ítéletet hozta:

Alperes czég tartozik a M. Béla közadós tulajdonát képező husz darab «szegedi kézműves bank»-részvényt s a mennyiben ezek már birtokában nem lennének, a husz darab részvény o. é. 1,000 frt névértékét felperes csődtömeg részére kiadni, illetve kifizetni. Felperes keresetének többi részével elutasítatik; stb.

Indokok. Előrebocsátásával annak, hogy a váltótörvény 108. §-a szerint a váltóbirtokos lejárt váltóbeli követelése tekintetében megtartási joggal élhet adósának azon pénzeire, ingóságaira és értékpapírjaira, melyek jogszerű uton tényleges birtokába vagy rendelkezése alá kerülnek; e jog azonban nem gyakorolható, ha a fentebb érintett tárgyak meghatározott rendelkezés mellett kerülnek a hitelező birtokába: alperest a M. Béla által lejárt váltó adóssága fedezetül átadott 20 db. «szegedi kéz-

műves bank» részvény kiadására, esetleg ezek névértékének megfizetésére kötelezni kellett; mert a kereskedelmi törvény 161. §-ának rendelkezése értelmében a részvénytársaságnak saját részvényeit — a tökeleszállítás esetét kivéve — megszerezni vagy zálogba venni nem lévén szabad, alperes azon ténye, hogy M. Bélától váltóadósság biztosítékául 20 db. saját részvényt zálogba vett, nyilván jogszerűtlen. Jogszerűtlen birtok pedig megtartási jogot nem eredményezhet. Azon 10 db. részvényre nézve ellenben, melyeket M. Béla igazgatósági tagbeli minőségében meghatározott rendelkezés nélkül alapszabályszerűleg tett le alperes pénzüzetnél, ennek megtartási joga a váltótörvény 108. §-a értelmében elismerendő volt.

A budapesti kir. ítélő tábla a következőleg ítelt:

A kir. tábla a kir. törvényszék ítéletének azon részét, mely szerint alperest a M. Béla közadós tulajonát képező 20 db. szegedi kézműves bank-részvénynek felperes részére természetben való kiadására, ezeknek birtokában nem léte esetén pedig azok 1,000 frt névértékének megfizetésére kötelezte, az abban foglalt s az alábbi indokok alapján helybenhagyja, az ítélet azon részét azonban, mely szerint felperes tiz darab részvény kiadása iránti keresetével elutasított, a törvk. rendtartás 108. §-a alapján feloldja s a kir. törvényszéket oda utasítja, hogy felperes által felhívott B. Imre tanut a B. alatti kérdő pontokra hallgassa ki és annak szabályszerű fogatosítása után ez irányban hozzon újabb ítéletet.

Indokok. Helybenhagyandó volt az elsőbírótság ítélete a 20 db. részvény kiadása, illetve névértékének kifizetése iránt rendelkező része, az abban foglalt indokok alapján és még azért is, mert a kt. 161. §-a határozott tilalmat foglalván magában arra nézve, hogy a részvénytársaságoknak saját részvényeiket sem megszerezni, sem zálogba venni nem szabad, a törvény ezen határozott tilalma nem enged oly magyarázatot, mely mellett ily részvények megszerzése vagy zálogba vétele esetén csak az igazgatóság tagjai ellen a kártérítés, esetleg azok megbüntetése lenne eszközölhető, maga a részvények megszerzése vagy zálogba vétele pedig megállhatna, hanem a kt. 161. §. 2-ik és 218. §. 5. pontjában foglalt, az igazgatóság tagjaira vonatkozó intézkedés egy külön intézkedésnek tekintendő arra nézve, hogy a törvényben kimondott tilalom meg is tartassék és esetleg ha az igazgatóság ezen tilalom megsértése által kárt okozna, ily kárért felelősségre vonathassék; alperes azon ténye tehát, mely szerint a 20 darab saját részvényét zálogba vette, törvényszerűtlen lévén, azokra megtartási jogot nem gyakorolhat. Feloldandó volt azonban az ítéletnek a 10 db. részvényre vonatkozólag intézkedő része azért, mert alperes azon előterjesztése ellen, hogy ezen részvények nála nem zálogképen, de alapszabályszerűleg a közadós mint igazgatósági, illetve felügyelő-bizottsági tag által óvadékképpen lettek letéve, felperes nemcsak tagadással élt, de sőt annak bizonyításául, hogy ezen részvények alperes

részvénytársaság igazgatósága által is nyilván nem óvadékképpen lettek, de zálogba adottaknak lettek nyilvánítva, tanukra hivatkozott, sőt a főeskü általi bizonyítást is ajánlotta; minthogy pedig a kir. törvényszék a tanu kihallgatását megelőzte, ezen 10 db. részvény jogszerű birtoka felett alaposan határozni nem lehetett.

A kir. ítélő táblának az első bírósnági ítéletet részben feloldó ítélete alapján eszközölt pótlások után —

a szegedi kir. törvényszék mint keresk. bíróság a következő ítéletet hozta:

Ha alperes részéről H. Lajos vezérigazgató főesküt tesz arra, «hogy azon alkalommal, midőn B. Imre kir. közjegyző felperes tömeggondnokkal a szegedi közműves banküzlet helyiségében a kereseti részvények leltározása céljából megjelent, nem jelentette ki, hogy közadós, mint felügyelő bizottsági tagnak egy részvénye sincs náluk elhelyezve és hogy a birtokukban lévő 30 db. részvénye közadós, kézi zálogul szolgál utóbbi társaságnak fedezéséül, felperest tiz db. részvényre vonatkozólag keresetével elutasítja; ellenesetben stb.

Indokok. Alperes azon védekezésével szemben, hogy közadós 10 db. részvénye alperesnél nem zálogképen, hanem alapszabályszerűleg a közadós mint igazgatósági, illetve mint felügyelőbizottsági tag által óvadékképpen lettek letéve, felperes azon kereseti állását, mintha a leltározás alkalmával alperes részéről oly kijelentés tétetett volna, mely szerint a kereseti 30 db. részvény kézi zálogkép lenne birtokában, részint a kivonatban felcsatolt és nem kifogásolt csődleltárral, részint B. Imre tanuval s a bizonyítékok elégtelensége esetén az alperesnek kínált s ez által elfogadott főesküvel kínálta bizonyítani, tekintve azonban, hogy az A) alatti leltárban foglalt azon alperesi nyilatkozat, mely szerint a kereseti részvények zálogban lévőknek nyilvánítottak, a hit alatt kihallgatott B. Imre tanu vallomásában megerősítést nem nyert, egyéb bizonyíték hiányában alperesnek a végiratban kínált s általa elfogadott főeskü oda ítélandó volt s ennek letétele esetén a 10 db. részvényre vonatkozólag azon felperesi állítás, hogy ezek alperes részéről zálogba vétettek volna, igazolást nem nyerendvén és ezen részvényekre nézve alperes birtoka jogszerűtlennek tekinthető nem lévén, ezekre vonatkozólag alperesnek a váltótörvény 108. §-a értelmében valódinak elismert váltóbeli követelése erejéig fennálló megtartási joga van, mivel szemben felperest keresetével elutasítani kellett; sat.

A budapesti kir. ítélő tábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélő tábla az elsőbírósnági ítéletét megváltoztatja s alperest, M. Béla tulajdonát tevő 10 db. szegedi kézműves-bank részvénynek és a mennyiben ezek még alperes birtokában nem lennének, azok névértékének,

500 forint összegnek s járulékaiknak felperes csődtömeg részére leendő megfizetésére feltétlenül kötelezi.

Indokok. Felperes a hit alatt kihallgatott B. Imre tanu vallomásaival is erősített A. alatti leltár hiteles másolatával bizonyította, hogy alperes társaság vezérigazgatója a kereseti részvények megkísérlett leltározása alkalmával kijelentette, hogy a kereseti részvények mind, tehát a kérdéses 10 drb. részvény is alperes társaságánál közadós tartozásának fedezetére kézi zálogul vannak letéve. — Minthogy alperesnek a kereseti részvényeket a kt. 161. §-a szerint sem megszerezni, sem zálogba venni nem szabad és minthogy a megtartási jog a zálogjoggal egy jogi természetű, alperes saját véleményére a kt. 161. §-a szerint megtartási jogot sem gyakorolhat, alperest a 10 db részvénynek felperes részére való kiadása, illetőleg értéküknek megfizetésére feltétlenül kötelezni kellett.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Az alsóbb bíróságok ítéleteinek megváltoztatása mellett felperes keresetével elutasítatik, a perköltség pedig kölcsönösen megszüntetetik. Alperesi ügyvéd két rendbeli felebbezési díja s költsége képviseltjével szemben 60 frtban állapítatik meg.

Indokok. A jelen perben megállapított ténynek tekintendő: hogy alperes részvénytársaság a kereseti részvények közül 10 darabnak tényleges birtokába az által jutott, mivel a közadós, mint alperes részvénytársaság előbbi igazgatóságának, későbbben pedig felügyelőségének volt tagja az alapszabályok 26., illetve 38. §-a értelmében e minőségekbeni működési idejére 10 drb részvényt letenni tartozott, a további 20 drb részvényt pedig a nevezett közadós alperesnek váltó s egyéb tartozása fedezetéül oly időkbén adott át midőn vagyonával még szabadon rendelkezett. E szerint tehát alperes a kereseti 30 drb részvénynek tényleges birtokába kétségtelenül jogszerű uton jutottnak tekintendő.

Nem lön felperes tömeggondnok által kétségbevonva az sem, hogy a közadós alperesnek részint váltókon, részint egyéb címeken nagyobb összeggel tartozik. Ezekből következik, hogy alperes a jogszerű uton tényleges birtokába jutott emez értékpapirjaira a közadósnak, úgy a váltótörvény 108., valamint a ker. törvény 309. §-ai értelmében megtartási jogot gyakorolhat.

Felperes tömeggondnok a megtartási jog gyakorolhatását két oknál fogva támadja meg, első sorban s főleg azért, mert alperes részvénytársaságnak saját részvényeit — a minők a kereseti részvények — a kt. 161. §-a értelmében zálogba vennie nem volt szabad, másodsorban pedig azért, mivel alperes őt, mint a közadós jogutódát, a megtartási jog gyakorlásáról a váltó- és a kereskedelmi törvény 108., illetve 110. §-ainak rendelkezései ellenére azonnal értesíteni elmulasztotta. Azonban ezen megtámadási okok egyike sem bir törvényes alappal.

Ugyanis a kt. 161. §. első bekezdésében foglalt tiltó rendelkezésnek, mely szerint a részvénytársaságnak saját részvényeit sem megszerezni, sem zálogba venni nem szabad, a törvénytétel helyes értelme mellett nincs egyéb következménye, mint az eme szabályt meg nem tartó igazgatósági tagoknak ugyanezen §. második bekezdésében a társaság hitelezőivel szemben megállapított egyetemleges felelőssége, maga az ügylet azonban, legyen az akár tulajdon-szerzés, akár zálogba vétel, a törvénytételre fogva semmisnek nem tekinthető, felperesnek eme törvénytételre alapított kereseti joga tehát meg nem állhat.

De nem ismerhető el alaposnak felperes részéről kereseti kérelme támogatására a per folyamában felhozott az a további érvelés sem, hogy alperes őt arról, miszerint a kereseti részvényekre megtartási jogot kíván gyakorolni, azonnal nem értesíté; mert eltekintve attól, hogy emez értesítés a részvényeknek megkísérlett leltározása alkalmával tényleg megtörtént, az azonnali értesítés elmulasztásának nem magának a megtartási jog gyakorolhatásának az elvesztése, hanem csakis az értesítés elmulasztásából esetleg származhatott hátrányért való felelősség lehet a törvényes következménye.

Ez okokból az alsóbb bíróságok ítéleteinek megváltoztatása mellett felperest keresetével elutasítani, a perköltséget azonban felperesnek teljes peresztessége daczára kölcsönösen megszüntetni kellett azért: mert a kereset alapját képező törvénytétel elvi jelentőségénél fogva felperes oknélküli perlekedőnek nem tekinthető.

301.

V. polg. tanács.

A kir. adományozáshoz tartozó egyházi javadalomnak a javadalmas püspök csupán hasznélvezője, mely jogviszonyból folyólag annak csak oly kötelezettségei terhelhetik javadalombeli utódját, a melyekre királyi jóváhagyás eszközöltetett ki, vagy a melyek általános szabályrendeletek, vagy az egyes javadalmakban fennálló határozott szabályokhoz képest a javadalombeli utódra is áthárulnak.

1890. ápril 2. 6412/1889. p. sz.

F. Sz. Julia felperesnek, Sch. Constantin váci püspök alperes ellen 98 frt nyugdíjrészlet és jár. iránti perében —

a váci kir. járásbírótság a következő ítéletet hozta:

Felperes keresetével elutasítatik; sat.

Indokok. Felperes a keresetét arra alapította, hogy B. P. a váci püspöktől járó nyugdíját reá átruházta s azt felperes 1887. szept. 1-ig fel is szedte.

Ámde alperes a püspöki javadalmat királyi adományozás útján nyerte s így az ugyanazon püspöki szék korábbi birtokosának jogutódjául nem tekinthető s ekkép alperes a püspök elődjének személyes kötelezett-

ségeiért nem felelős, annál kevésbé, mert a D) alatt csatolt szerződést illetve egyezséget, mely a püspökelőd P. A. J. és B. P. közt a nyugdíjra is vonatkozólag létrejött, alperes magáévá nem tette. Sőt felperes is csak azt vitatja, hogy alperes egyes tényeiből az utólagos jóváhagyást következtetni lehet, ugyanis az engedményezőnek nyugdíját a váci püspöki pénztárból még azután is több hónapon át kifizették, mikor már alperes volt a javadalmas, továbbá, hogy alperes az engedményező javára 1887. július 1-ig évnegyedes részletekben fizetett 600 frt évi nyugdíjat, 1887. aug. hótól kezdve havi részletekben rendelte kifizettetni s a B) alattira vezetett igazolás szerint a havi részletekből 2%-ot a nyugdíjalap javára levont.

Ezen körülmények azonban alperes ellen mit sem bizonyítanak, mert a fizetés bizonyos időn át történt teljesítése magában véve oly akaranyilvánítást, melyből az utólagos jóváhagyást okszerűen következtetni lehetne, nem képez, és teljesen méltányolható alperes azon védekezése, hogy egy nagy uradalom átvételénél minden egyes gazdasági és személyes ügy iránt a javadalmas magát azonnal nem tájékozhatja és bonyodalmak s károsodások elkerülése végett az esedékes fizetéseket egy ideig a szokott módon teljesíti. Hogy alperes valóban ily eljárást tanusított, kitűnik a 2. szám a. rendeletről.

Felperes továbbá azt adja elő, hogy a nyugdíjrészletek kiszolgáltatását szabályozó utasítás az engedményezővel nem közöltetett, hanem az csak a püspöki urad. pénztárhoz intéztetett. Alperes 3. és 4. sz. a. csatolja azon rendeleteket, melyeket az említett pénztárhoz intézett. Ezek általános intézkedéseket tartalmaznak a fizetések és nyugdíjakra vonatkozólag, miért is arra, hogy ezen intézkedésekkel felperes engedményezője és P. A. J. volt püspök közt létrejött D) alatti egyezséget alperes a magáévá tette volna, hozzájárult volna, bizonyítékot nem képeznek.

Továbbá az 5. sz. a. szabályrendeletből az is kitűnik, hogy a gazdasági személyzet fizetése jóval később szabályoztatott, a nyugdíjasoknak járandóságai pedig, alperes előadása szerint, még nincsenek véglegesen megállapítva. Felperes ezek ellenkezőjét nem bizonyította.

Felperes ugyan a 2.—5. alatti okiratok valóságát és tartamát tagadta, ez azonban az ügy eldöntésére befolyással nem bír, mert a bizonyítás felperest terheli s bizonyítás hiányában a 2.—5. alattiak felmutatása is mellőzhető lett volna.

Felperes azon érvelése, hogy alperes a nyugdíjösszeget, mint szükséges kiadást viselni tartozik, első tekintetre is elvetendő, hisz abból, hogy egy volt közegének a püspök nyugdíjat ad, előny reá nem hárul, püspök utódjára meg épen nem.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét megváltoztatja s alperest

kötelezi, hogy a kereseti 98 frt tőkét, ennek a kereset beadásától járó 6%-os kamatát és 39 frt perköltséget felperesnek fizessen meg.

Indokok. A D) alatt becsatolt közjegyzői hiteles kiadványban foglalt egyezségből kitűnik, hogy néhai P. A. J. váci püspök a váci püspöki uradalom nevében és képviselőjében kötelezte magát a váci püspöki uradalom ügyészének B. P.-nak, az uradalom érdekében tett hasznos szolgálatai méltánylásául, évenként 600 frt készpénzösszegben és természetben teljesítendő szolgáltatásokban meghatározott nyugdíjat fizetni.

Alperes tagadja ugyan, hogy eme nyugdíjfizetés kötelezettsége őt terhelné, mert ő az elhalt püspököknek nem jogutóda, hanem püspöki széken hivatalban követője és így püspökelődének személyes kötelezettségeit fizetni nem tartozik, de minthogy alperes, mint jelenben váci püspök, a nevezett püspöki uradalom ama javadalmait haszonélvezi, melyeknek fentartása és helyes kezeléseért már érdembe hozott szolgálatokért meghatározott nyugdíj a volt uradalmi ügyész részére a püspöki uradalom nevében és részéről a nevezett uradalom akkori törvényes képviselője által köteleztetett és az az uradalmat szükséges és hasznos beruházás természetével terhelő fizetési kötelezettség alperest, mint a váci püspökség uradalmi javainak jelenlegi haszonélvezőjét, annál inkább terheli, mert a váci püspöki szék üresedésének tartama alatt a kormány is tiszteletben tartotta emez uradalmi terhet képező kötelezettséget, sőt maga alperes már a püspöki javadalom átvétele után a kérdésben forgó nyugdíj több havi részletének kifizetése, ml több, a nyugdíj után az általa alapított uradalmi nyugdíjalap részére rendelt levonások behajtása által tényleg teljesítette is az eddig szakadatlanul fennállott teher törlesztését.

Minthogy pedig felperes bizonyította, de alperes is kifejezetten beismerte, hogy felperes a becsatolt közhitelű engedményezési okirat alapján a volt uradalmi ügyészt, B. P.-t megillető nyugdíjrészletek követelésére jogosultsággal bír, alperest, mint a váci püspöki uradalom jelenlegi haszonélvezőjét, emez uradalmi terhet képező nyugdíjrészleteknek megfizetésére kötelezni s ekként az elsőbíróság ítéletét megváltoztatni kellett.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodbíróság ítélete megváltoztatik és a perköltség kölcsönös megszüntetése mellett, az elsőbíróság ítélete hagyatik helyben; az alperesi ügyvéd felebbzési munkadíja pedig saját fele irányában 8 frtban állapítatik meg.

Indokok. A kir. adományozáshoz tartozó egyházi javadalomnak a javadalmas püspök csupán haszonélvezője, mely jogviszonyból folyólag annak csak oly kötelezettségei terhelhetik javadalombeli utódját, a melyekre királyi jóváhagyás eszközöltetett ki, vagy a melyek általános szabályrendeletek, vagy az egyes javadalmakban fennálló határozott szabályokhoz képest a javadalombeli utódra is áthárulnak.

Felperes azonban azt, hogy a D) alatti egyezés, mely szerint alperes

püspökelődje felperes engedményezőjének nyugdíjat rendelt ki, felsőbb jóváhagyással ellátott, vagy a nyugdíjazás iránt a vácsi püspöki uradalomban, különösen az uradalmi ügyvédre is kiterjedő szabályok léteztek és a felperes engedményezője azok alapján nyugdíjaztatott volna, határozottan maga sem állítja, hanem ezeket abból a körülményből következteti, hogy a szóban forgó nyugdíj azon időközben is fizettetett, a míg a püspöki szék betöltetlen volt és a javadalom a kir. kormány által kezeltetett.

Ebből azonban úgy a felsőbb jóváhagyást, mint a nyugdíjazásnak a későbbi javadalmas püspök terhére is eső szabályszerűségét alaposan éppen oly kevéssé lehet következtetni, mint magának az alperesnek a D) alatti követeléshez való hozzájárulását amaz általa beismert tényéből, hogy a szóban forgó nyugdíj több havi részlete már az ő székfoglalása után is kifizettetett és hogy a kifizetett részletekből magának az alperesnek intézkedése folytán a nyugdíjalapra levonások is tétettek; mivel egyrésztől nem lehetett bírói figyelmen kívül hagyni alperesnek az átvett javadalom ügyei terjedelmével is eléggé indokolt ama védekezését, hogy a mint a részletfizetéseket általánosságban csak addig engedte teljesíteni, míg az átvett javadalom ügyeinek állásáról a kellő tájékozást megszerezhette, úgy a jelentéktelen levonás is nem különösen a felperes engedményezőjének nyugdíjára vonatkozólag, hanem az általa tervezett nyugdíjalap iránt általánosságban tett intézkedésből történt; másrésztől alperes tagadása ellen felperes azt nem bizonyította be, hogy alperes a D) alatti kötelezettséget kifejezetten átvállalta s hogy az érintett részfizetések és levonás az alperesnek különösen a felperes engedményezőjére vonatkozó intézkedéséből történt volna, min: hogy a javaslatba hozott főeskü általi bizonyítás sem ily határozottan különös intézkedésre, hanem az alperes által beismert ténykörülményre vonatkozik, a miért is e bizonyíték alkalmazásának helye nem találtatott.

A perköltség kölcsönös megszüntetését az a perbeli körülmény indokolja, hogy alperes tényleg több részletfizetés teljesítését engedvén meg, e miatt felperes konok perlekedőnek nem tekinthető.

302.

Váltó- és keresk. tanács.

A törvény a kiskorúakat csak könnyelmű adósságcsinálás ellenében oltalmazza azon rendelkezésével, mely szerint a kiskorúak által adósságcsinálás céljából vállalt pénzbeli kötelezéseket semmisnek kimondja; az üzlet körében tett bevásárlások azonban, melyeknek értéke a kiskorú vagyonába befolyt, ezen tekintet alá nem esnek, s ennél fogva a kiskorúság alapján meg nem támadhatók, különösen akkor, midőn a vásárlott áruk már tovább adatván, alperes által vissza nem adhatók.

1890. márczius 28. 1453/1889. v. sz.

B. Vilmos felperesnek B. M.-né szül. R. Laura alperes ellen 142 frt 20 kr. és jár. iránti perében —

a szegedi kir. járásbiróság mint keresk. bíróság a következő ítéletet hozta:

Ha felperes T. R. személyében pótesküt tesz arra, hogy a NB) alatti könyvkivonatban megjelenő tételek mind mennyiségükre, mind jogcímükre nézve helyesek s azok ára kifizetve nincsen, ezen esetben alperes köteles felperesnek a kereseti 142 frt 20 kr. tőkét, ennek 1886. január 1-től járó 6⁰/₁₀-os kamatait s 25 frt perköltséget 8 nap alatt végrehajtás terhe mellett megfizetni, ellenkező esetben keresetével elutasítatik; stb.

Indokok. A becsatolt részletes könyvkivonat és születési bizonyítvány összehasonlításából kitéhetőleg ugyan alperes 1876. évben, midőn a könyvkivonat kezdődik és 1880. évben, midőn a számlakivonatban kiténtetett érték egy részével terhelve lett, még kiskorú volt, de mivel H. Z. tanu azt bizonyítja, hogy a vásárló alperes volt s az áruk az ő rendelvényére szolgáltatott ki s akkor a kiskorúsági kifogást nem tette, 1884. évtől kezdődőleg pedig a többi kihallgatott tanuk egyetértőleg bizonyítják az áruk kiszolgáltatását alperes részére s mivel 1885. évben, midőn már alperes kiskorú nem volt, 78 frt 70 krt tevő bevásárlásoknál 108 frtot fizetett, tehát azzal a folyó számlán alapuló viszony felek között igazoltatott; alperesnek ezek után emelt kiskorúsági kifogása mellőzendő volt annál inkább, mert alperesnek ezen ténye más kárával gazdagodás lenne, miért is jelen esetben az adás-vétel érvénytelenségét sem eredményezheti, de különben is alperes a kiskorúsága idejében megkezdett folyó számlán alapuló vételt nagykorúságában folytatván, a kereseti követelés megtérítésére a felperes által leteendő póteskütől feltételezetten kötelezendő volt.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

A kir. ítélőtábla az elsőbiróság ítéletét megváltoztatja s felperest keresetével elutasítja; a perköltséget kölcsönösen megszünteti.

Indokok. A 21200/87. sz. a. kérvényhez NB) alatt csatolt s nem kifogásolt születési anyakönyvi kivonat igazolja, hogy alperes 1860. szept. 19-én született, tehát miután a 19446/88. sz. tárgyalás alkalmával bemutatott házassági anyakönyvi kivonat szerint csakis 1886. augusztus 25-én ment férjhez, nagykorúságát 1884. szept. 19-én érte el.

Minthogy pedig felperes nem igazolta, hogy alperes 24. életének betöltése előtt nagykorúsított, vagy atyjának gyámhatóságilag jóváhagyott beleegyezésével önálló ipart üzött s minthogy anélkül kiskorúságának idejében terhes jogügyleteket érvényesen nem köthetett, a 19446/88. sz. tárgyalási jegyzőkönyvhöz csatolt részletes könyvkivonat szerint 1884. szept. 19-ét megelőzőleg kiszolgáltatott áruk vételárával alperes nem terhelhető. A mi pedig a most említett, valamint az A) alatti könyvkivonat szerint 1884. szept. 19-én kiszolgáltatott áruk 131 frt 20 krt tevő vételárát illeti, az a könyvkivonatok szerint 1884. szept. 19-e után teljesített 165 frt fizetéssel teljesen törlesztve van. Ezeknél fogva felperes keresetével el-

utasítandó volt. A perköltséget azonban kölcsönösen meg kellett szüntetni, mert a kihallgatott tanuk vallomása szerint alperes a vásárlást kiskorúsága idejében s a tényleg általa folytatott szatócsüzlet részére eszközölvén: felperest önálló iparüzési jogosultsága iránt tévedésbe ejtette.

A kir. Curia a következő ítéletét hozta:

A kir. ítélőtábla ítéletének megváltoztatásával az elsőbíróság ítélete hagyatik helyben és a felperesnek odaitélt póteskü letétele esetére köteleztetik alperes még 8 frt 15 kr. felebbezési költséget is felperesnek megfizetni. Felperesi ügyvéd felebbezési munkadíja és költsége 8 frt 15 krban állapítatik meg saját fele irányában.

Indokok. Az eskü alatt kihallgatott H. Z., T. J. és H. J. tanuk vallomásából és alperes által nem tagadott azon körülményből, hogy a bevásárlási könyvecske is alperes nevére volt kiállítva, kétségen kívül áll az, hogy a kereseti követelés alapjául szolgáló vételi ügyleteket alperes saját üzlete körében és saját számlájára kötötte.

Alperesnek az a kifogása, hogy a vételi ügyletek egy részének megkötése idején még kiskoru volt, figyelembe nem vétethetett, mert eltekintve attól is, hogy az 1884. szept. 19-én, mint azon napon, melyen alperes nagykorúságát elérte, — mutatkozó tartozás a nagykorúságban tett fizetések által már kiegyenlítettnek jelentkezik, a törvény a kiskorúakat csak könnyelmű adósságcsinálás ellenében oltalmazza azon rendelkezésével, mely szerint a kiskorúak által adósságcsinálás céljából vállalt pénzületi kötelezéseket semmisnek kimondja, az üzlet körében tett bevásárlások azonban, melyeknek értéke a kiskoru vagyona befolyt, ezen tekintet alá nem esnek s ennél fogva a kiskorúság alapján meg nem támadhatók akkor, midőn a vásárlott áruk tovább adatván, alperes által vissza nem adhatók.

Ezek alapján s tekintettel arra, hogy alperes, ki saját beismerése szerint is felperesnél árumegrendeléseket tett, a könyvkivonat azon tételeit, melyeket meg nem rendelt vagy át nem vett, vagy melyek ára nem helyesen van elkönyvelve, a tárgyalás folyamán meg nem jelölte, e nélkül pedig általánosságban tett kifogása figyelembe nem jöhet, alperest a kereseti összeg és járuléka megfizetésére feltétlenül kellett volna kötelezni, de mivel felperes az elsőbíróság ítéletében, mely szerint pernyertessége pótesküjétől tétett függővé, megnyugodott, a másodbíróság ítéletének megváltoztatásával, az elsőbíróság ítélete volt helybenhagyandó és a póteskü letétele esetére alperes mint pervesztes, a perköltségben is marasztalendő.

303.

II. polg. tanács.

Közös osztatlan tulajdon tárgyát képező ingatlan birtokát megvédeni és foglalás esetében visszakövetelni, a közös tulajdonosok mindegyike jogosítva lévén, ez irányban pert indítani a közös tulajdonosok mindegyike jogosult.

A-prdts 67. §-a csak arra vonatkozik, hogy a perben felperesként álló több személy a pervitel és eljárás szempontjából mily tekintet alá essék; nem alkalmazható tehát oly esetben, midőn felperesként több személy lépvén fel, azok némelyike szabályszerűen állott perbe, némelyik pedig képviselő-hiány vagy más okból perben állónak nem tekinthető.

1890. ápril 29. 7529/1889. p. sz.

K. György és társa felpereseknek, B. Gmter és társa alperesek ellen ingatlan kiadásá iránti perében —

az eperjesi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Felperes K. Gy. és K. I.-nak B. G. és neje H. A. ellen a Beheró i 87. sz. tjkvben kebelezett ingatlanságból elfoglalt területek kiadása, 245 frnyi összeg megfizetése és jár. iránt 1884. nov. 3-án 8852. sz. a. beadott keresetükkel elutasítatnak; sal.

Indokok. Habár a hit alatt kihallgatott tanuk vallomásai által be lett igazolva, hogy alperesek a keresetileg követelt birtokrészleteket elfoglalva tartják és használják, minthogy azonban a megejtett bírói szemle által nem volt megállapítható azon keresetileg állított ténykörülmeny, hogy a keresetben állított birtokrészletek a B. 87. sz. tjkvben foglalt birtokrészletekkel azonosak lennének; tekintetbe véve, hogy egyes részletekre a dülök elnevezésében eltérés mutatkozik s hogy továbbá a megejtett mérnöki méretek s a keresetben kijüntetett területi kiterjedés közt különbségek mutatkoznak: kellett felpereseket igazolatlan keresetükkel elutasítani s mint perveszteseket az okozott költségekben elmarasztalni.

A budapesti kir. ítélőtábla a következő végzést hozta:

A kir. ítélőtábla a kir. törvényszék ítéletét az azt megelőzőtt eljárással együtt megsemmisíti s a keresetet az azt ellenjegyzett G. L. ügyvédnek visszaadni rendeli s végrehajtás terhével arra kötelezi nevezett ügyvédet hogy az alpereseknek 100 frt perköltséget 14 nap alatt fizessen.

Indokok. A keresetet ellenjegyzett G. L. ügyvéd a felperesként szereplő K. I. részéről nem hatalmaztatott meg a képviselőre, hanem a meghatalmazott ügyvéd K. I. nevében is a K. Gy. mint K. I. testvérenek meghatalmazottja részéről kiállított meghatalmazvány alapján indította meg a keresetet.

A K. I. által K. Gy. részére adott meghatalmazvány azonban nem az 1868. LIV. t.-cz. 553. §-a értelmében állítatván ki, K. Gy. ennek a meghatalmazványnak az alapján G. L. ügyvédet K. I. nevében is meg nem hatalmazhatta s így G. L.-nak K. I. részéről lett megbízatása sincs kimutatva.

Mint hogy e szeriút K. Gy., illetve G. L., K. I. nevében meghatalmazás nélkül járt el s e hiány a kir. tábla részéről történt meghagyás daczára nem pótoltatott; minthogy továbbá az 1868: LIV. t.-cz. 67. §. értelmében több felperestárs az eljárás folyamában egy személynek tekintetik és így a per egyedül K. Gy.-vel szemben nem bírálthatik el, a felebbezett ítéletet az azt megelőző eljárással együtt az 1881: LIX. t.-cz. 39. §-nak k) pontja alapján megsemmisíteni s a keresetnek visszaadását elrendelni kellett.

A költségekben G. L. ügyvédet azért kellett elmarasztalni, mert az ő szabálytalan eljárása adott okot az ítélet és eljárás megsemmisítésére.

A kir. Curia a következő végzést hozta:

A másodbiróság végzése megváltoztattatik, a per érdemileg megbíráltatónak kimondatik és a másodbiróság az elsőbiróság ítéletének érdemleges fölülvizsgálatára utasítatik.

Mert közös osztatlan tulajdon tárgyat képező ingatlan birtokát megvédeni és foglalás esetében visszakövetelni, a közös tulajdonosok mindegyike jogosítva lévén, ez irányban pert indítani a közös tulajdonosok mindegyike jogosult, a per érdemére tartozván azután annak megbírálása, hogy a kereseti jog a keresettel fellépő felet mennyiben és mily terjedelemben illeti meg; továbbá, mert a prdts 67. §-a nem anyagi, hanem perjogi intézkedést tartalmaz és csak arra vonatkozik, hogy a perben felperesként álló több személy a pervitel és eljárás szempontjából mily tekintet alá essék; nem alkalmazható tehát oly esetben, midőn felperesként több személy lépven fel, azok némelyike szabályszerűen állott a perbe, némelyike pedig, képviselő hiány vagy más okból perben állónak nem tekinthető; és így nem alkalmazható a jelen esetben sem, midőn K. Gy. egyik felperes szabályszerű ügyvédi képviselet mellett lépett fel és midőn arra nézve, hogy kiskoruság vagy egyéb ok miatt nem törvényesen lenne képviselve a perben, nem forog fenn adat.

304.

Váltó és keresk. tanács.

A közösen birt. a természetben fel nem osztható valamely tárgy, minő az épület, sentartása körül, a tulajdonosok mindegyike az egész tárgy iránt egyaránt van érdekelve, a miből következik, hogy mindegyik tulajdonostárs jogosítva kell hogy legyen a közös tárgyban rejlő érdekének kellő megővéséről is gondoskodni, joga van tehát az egészet az azt érhető kár ellen biztosítani.

1890. május 7. 260. v. sz.

F. János és társai felpereseknek az Azienda osztrák-francia elemi és baleset biztosító részvénytársaság magyarországi képviselősege alperes ellen 6000 frt és jár. iránti perében —

a budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvény-szék a következő ítéletet hozta:

Alperes köteles T. J. I.-r. felperesnek a 4940 frt tőkére és járulékaira

leszállított kereseti követelésből 1645 frt tőkét, ennek 1888. évi július hó 14-től járó 6 $\frac{1}{2}$ -os kamatát 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett megfizetni.

Felperesek leszállított keresetüknek ezen összeget meghaladó s 3295 frt tőke és járulékai iránti részével elutasítatnak, a perköltségek kölcsönösen megszüntetettnek.

Indokok. Felperesek keresetükben az általuk a C) alatti biztosítási kötvénnyel alperesnél tüzkár ellen biztosított és leégett ökör-istállóban esett tüzkár fejében 6000 frtot követelnek, mely követelésüket a szakértői véleményre adott észrevételek tárgyalásáról felvett jegyzőkönyvben 4940 frt tőkére s járulékaira szállították le.

Alperes a per érdemében első sorban azt a kifogást emeli, hogy a C) alatti szerződés érvénytelen, mert I.-r. felperes T. J. a kérdéses ökör-istállót mint saját tulajdonát biztosította, már pedig az csak egyharmad részben az övé, kétharmad részben pedig F. A. illetve F. F., kiskoru gyermekeinek tulajdonát képezi.

A C) alatti kötvény szerint F. J. az ökör-istállót tényleg mint a saját tulajdonát biztosította s a kötvényből az a körülmény, hogy a biztosítás felperes társai érdekében is történt, egyáltalában nem tűnik ki. Minthogy pedig felperesek azt, hogy az ökör-istálló közös tulajdonukat képezi s F. J. csak $\frac{1}{3}$ résznek tulajdonosa; beismerik, kétségtelen, hogy F. J. az istállónak csak a saját tulajdonát képező $\frac{1}{3}$ -át biztosíthatta érvényesen és a biztosító csak ezen $\frac{1}{3}$ -ban esett kárt tartozik megtéríteni, a F. J. tulajdonát nem képező $\frac{2}{3}$ rész tekintetében kötött biztosítási szerződés ellenben, minthogy a biztosított tárgy $\frac{2}{3}$ -ához biztosítottat vagyoni érdek nem kötötte, a kt. 463. §-a értelmében érvénytelen, miért is az ökör-istállónak nem biztosított $\frac{2}{3}$ részében esett kár megtérítését sem I.-r. felperes, kinek a tulajdonát nem képező ezen $\frac{2}{3}$ rész leégése következtében kára nem származott, sem II.-od és III.-r. felperesek, kik az ő tulajdonukat képező $\frac{2}{3}$ részt nem biztosították, nem követelhetik.

Ezzel szemben felperesnek az a védekezése, hogy II.-od és III.-r. felperesek közös megegyezéssel megbízták F. J-t az egész ökör-istállónak tűz elleni biztosításával s hogy erről, valamint a felperesek közös tulajdonosi minőségéről a biztosítást közvetítő szabadkai főügynökségnek tudomása volt, figyelembe nem jöhet, mert az a körülmény, hogy a C) alatti szerződés a felperes társak érdekében is kötött, a szerződésből ki nem tűnik és így a kt. 466. §-a értelmében az egyedül a szerződő fél érdekében kötöttnek tekintendő; a főügynökség tudomása pedig nem egyenlő a biztosító-társaság tudomásával, mert a biztosítási szerződés nem az ügynökséggel mint ilyennel, hanem a biztosító-társasággal, illetve az ezt képviselő igazgatósággal kötött és az ügynökség csakis mint a biztosított által tett irásbeli ajánlatnak a társasági igazgatósághoz juttatását közvetítő közeg járt el és a szerződés alapjául a benyújtott irásbeli ajánlat szolgál, már

pedig a 2% alatti ajánlatban csak T. J. van tulajdonosként megnevezve s felperesek azt, hogy alperes társaság igazgatósága az ajánlat elintézésékor a kérdéses körülményről tudomással birt, nem igazolták.

Nem jöhetett azonban figyelembe alperesnek a kt. 475. §-ára alapított az a további kifogása, hogy a biztosított a biztosító előtt tudva nem levő oly fontos körülményeket, melyek a biztosítás elvállalására befolyással vannak, elhallgatott, illetve valótlanul adott elő, a mennyiben t. i. a C) alatti biztosítási kötvény alapjául szolgáló ajánlatban a biztosított épület ökör-istállónak mondatik, holott a 4% alatti kárfelvételi jegyzőkönyv 2. tétele szerint az a leégéskor széna- és szalma-raktárnak használtatott és hogy biztosított elhallgatta azt is, hogy a kérdéses épület bérbe volt adva, mert az a körülmény, hogy az ökör-istállóban nem marhák tartattak, hanem az széna- és szalma-raktárnak használtatott, az épület tűzveszélyességét épen nem fokozta, mivel az ökör-istállóban, ha abban marhák tartatnak, rendszerint éjjeli világítás is van, emberek tartózkodnak és alomszalma- és takarmány-készlet tartatik, az épület használatának ez a módja tehát nem kevésbé tűzveszélyes, mint annak széna- és szalma-raktárként használása, mivel a raktárban rendszerint csak nappal munkaközben tartózkodnak emberek; nem fokozhatta a tűzveszélyességet az sem, hogy az épületet nem a tulajdonos, hanem bérlő használta, mert a bérlőnek, kinek az épületben nagyértékű szénája volt, csak egy érdekében állott az épület fennmaradása, mint a tulajdonosnak; miért is ezen két körülmény elhallgatása nem tekintendő oly fontosnak, hogy azoknak tudása a biztosításnak a megkötött feltételek mellett történt elvállalását kizárta volna.

Szintugy mellőzendő volt alperesnek a rosszhiszemű túlbiztosításra alapított kifogása, mert igaz ugyan, hogy a 6000 frtra biztosított ökör-istálló értékét a meghallgatott szakértők egybehangzólag 4940 frtban állapították meg, alperes azonban a biztosított részéről fenforgott rosszhiszeműséget nem bizonyította, de különben is a kt. 479. §-a értelmében jelen esetben, tekintet nélkül a kötvényben kitett biztosítási összegre, a biztosított köteles azon értéket igazolni, melylyel a biztosított tárgyak a megsemmisülés idejékor birtak.

A fent előadottak szerint tehát a C) alatti biztosítási szerződés a biztosított épület egyharmad értékének erejéig érvényben állónak tekintendő, stb.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla az e-b. ítéletét helybenhagyja; stb.

Indokok. Helybenhagyandó volt az első bíróság ítélete az abban felhozott indokok alapján és azért, mert, ha magából a biztosítási szerződésből ki nem tűnik, hogy a kárbiztosítás egy harmadik érdekében kötött, akkor a kt. 466. §-a értelmében, tekintet nélkül arra, vajjon a biztosítás tényleg egy harmadik érdekében kötött-e vagy sem, biztosítottak csak az tekinthető, kivel a biztosító közvetlenül szerződött; mint-

hogy az A) alatt csatolt biztosítási kötvényből az, hogy a biztosítás II-od és III-r. felperesek érdekében is megkötöttet volna, ki nem tűnik, II-od és III-r. felperesek biztosítottaknak és a kötvény alapján kártalanításra jogosítottaknak nem tekinthetők; mihez képest II-od és III-r. felperesek keresetükkel helyesen lettek elutasítva; továbbá:

mert ezek szerint alperessel csakis I-r. felperes szerződés, az ökör-istállónak nem az ő tulajdonát képező $\frac{2}{3}$ -ad része tekintetében is biztosítottaknak csak ő tekintendő ugyan, erre nézve azonban a szerződés érvénye az ő vagyoni érdekének fenlététől van feltételezve, mivel a keresk. törv. 463—465. §§-ai szerint a kárbiztosításnak célja az, hogy a szerződésben meghatározott esemény következtében biztosítottat érő vagyoni hátrány a biztosító által megtéríttessék; miből folyólag szükséges, hogy az a tárgy, melyre vonatkozólag a biztosítási szerződés kötöttik, vagy biztosítottak tulajdonát képezze, vagy ahhoz a biztosítottak érdeke kötve legyen, (kt. 484. és 485. §§-ai) olyképen, hogy a tárgy megsérülése vagy megsemmisülése a biztosítottak vagyoni hátrányt vonjon maga után;

és minthogy I-r. felperes beismerte, hogy a biztosított épületnek $\frac{2}{3}$ része nem az ő, hanem II-od és III-r. felperes tulajdonát képezi, oly érdekét pedig, melynek elpusztulása ama hátrányon felül, mely $\frac{1}{3}$ tulajdon részének megsemmisülése folytán előáll, még valami vagyoni hátrányát képezne, nem bizonyított de nem is állított; ezek folytán I-r. felperes részére csakis a kártérítési összegnek $\frac{1}{3}$ -a volt megítélhető;

mégül, mert tekintettel arra, hogy I-r. felperes vagyoni érdek fenforgása esetén tulajdonos társai részeit is ön javára érvényesen biztosíthatta volna, annak be nem vallása, hogy a biztosított épület nem kizárólag az övé, a szerződés érvénytelenségét maga után nem vonhatja, valamint az sem, hogy az épület bérbeadása elhallgatott, mivel erre nézve a 2% alattiban világos kértés nem intéztetett, (kt. 474 §.) azt pedig, hogy I-r. alperes a tulajdonos társak között fenforgott vizsályt elhallgatta, alperes a felperes által a 2% alatti ajánlat 5. kérdésére adott igenlő felelettel szemben sikeresen nem érvényesítheti.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodbíróság ítéletének az a része, mely szerint alperes 1645 frt tőkének s kamatjának fizetésére köteleztetett, mint nem felelbeztetett érintetlen marad, egyéb részeiben mindkét alsóbb bírósági ítélet megváltoztatásával alperes tartozik még további 3290 frt tőkét, ennek 1888. június 14-től járó 6% kamatját, 168 frt. 15 kr. per- és 67 frt 30 kr. kétféle felelbeztetési költséget megfizetni. Felperesi ügyvéd felelbeztetési díja és költsége képviselőjeivel szemben 40 frt 65 krban állapítatik meg.

Indokok. Alperesnek a felperesi kereset ellen a biztosítási szerződés érvénytelensége, a kár mennyisége és a kereset időelőttiesség tekintetéből felhozott kifogásai az alsóbb bíróság által helyes indokok alapján mellőztetvén, a helyütt főleg az képezi felülvizsgálat tárgyát, biztosítottak te-

kintendő-e a 2°. alatti ajánlatban körülírt egész épület s ebből folyólag jogos-e a felperesek követelése a megállapított tüzkárból az alsóbb bíróságok ítéletei szerint elutasított $\frac{2}{3}$ részre s jutalékaira nézve.

Felek közt nem vitás, hogy a biztosítási szerződés az egész épület tekintetében kötött s hogy biztosítási díj az egész épület után fizettetett, vitás közöttük csak az: volt-e jogosítva I.-r. felperes, ki a kérdéses ingatlanok csak egyharmad részben tulajdonosa, az egész épületet saját nevében biztosítani.

Ezt a kérdést igenlőleg kell megoldani, mert a közösen birt, a természetben fel nem osztható valamely tárgy, minő az épület is, fentartása körül a tulajdonosok mindegyike az egész tárgy iránt egyaránt van érdekelve, a miből okszerűen következik, hogy mindegyik tulajdonostárs jogosítva kell, hogy legyen, a közös tárgyban rejlő érdekének kellő megóvásáról is gondoskodni, joga van tehát az egészet az azt érhető kár ellen biztosítani is, mivel ellenkező esetben a fentartás iránti gondoskodás nem lehetne teljes, mert ha mindenik tulajdonostárs csak a maga részét biztosíthatná, a tárgynak megsemmisülése esetében a tulajdonképeni érdek, t. i. az előbbi állapot helyreállítása, a mi pedig a biztosításnak főczélját képezi, elérhető sem volna.

Ezek szerint az I.-r. felperes által az ő és felperestársai közös tulajdonát képező s velők közösen birt ingatlan tekintetében alperessel, mint biztosítóval kötött biztosítási szerződés, melyhez E) szerint II.-r. és III.-r. felperesek is mint tulajdonostársak szintén hozzájárultak, a kt. 467. §-a értelmében egész terjedelmében hatálylyal bírva: alperes az alsóbb bíróságok ítéleteinek megváltoztatásával, a biztosított épületet beigazoltan ért egész kárnak s késedelmi kamatainak és mint teljesen pervesztes fél a prds. 251. §. értelmében a felmerült költségeknek fizetésére is kötelezendő volt.

305.

II. polg. tanács.

A közösen alkotott végrendelet megtámadására azok, kik az által magukat sértve érzik, a másik végrendelkező életében is jogosítva vannak, a mennyiben az egy okiratban foglalt közös végrendelet tulajdonkép két végrendeletet tartalmaz; minélfogva attól, ki a két végrendelkező valamelyikének intézkedésében megnyugodni nem akar, nem vonható meg a jogosultság, hogy azt a másik végrendelkező társ életében meg ne támadhassa.

1890. május 8. 7017/1889. p. sz.

V. Tavrila, mint k. k. gyermekei t. és t. gyámja és társa felpereseknek M. Juon és társa alperesek ellen végrendelet érvénytelenítése és jár. iránti perében —

a gyulafehérvári k. törvényszék a következő ítéletet hozta
Felperesek keresetükkel elutasítottak;
Indokok. A kereset tárgyát, melyre a néhai M. K. hagyatékának

tárgyalása nyújtott alkalmat, azon közös végrendelet képezi, mely 1886. május 7-én az időközben már elhalt M. K. és a jelenleg életben levő öz. M. K.-né mint házastársak között jött létre, a melynek érvénytelenítése végett a felperesek az 5252/86. sz. a. hozott végzés értelmében a végrendelet által érdekeit összes felekkel, tehát M. K.-nével szemben is perre lettek utasítva.

Felperesek azonban jelen ítélet tárgyát képező keresetüket, jóllehet abban a fentebb megnevezett házastársak között létrejött végrendeletnek érvénytelenítését kérik kimondatni, öz. M. K.-né mint életben levő házastárs s a végrendelet által érdekelt egyik fél ellen is kiterjeszteni elmulasztván, az által az ezuttal vitatlanul hagyott kérdést, hogy a végrendeletnek melyik része nyilvánítassék érvénytelennek, tisztába hozni és ítélet tárgyává tenni nem lehetett;

mert egyedül a végrendeletnek öz. M. K.-néra vonatkozó részét érvénytelennek kimondani azért nem lehetett, mivel ő maga, mint végrendelező fél jelenleg is életben van, másfelől a végrendeletnek néhai M. K. végintézkedésére vonatkozó részét azon indokból nem lehetett érvénytelennek nyilvánítani, mivel a végrendelet által szintén érdekelt öz. M. K.-né nem lett perbe idézve

Ily körülmények között felperesek keresete érdemleges ítélet hozatalára alkalmas nem lévén, elutasítandó volt.

A budapesti kir. ítélőtábla: a következőleg ítél:

A kir. törvényszék ítélete megváltoztatik, felperesek keresetükkel azon okból való elutasítása, mert öz. M. K.-né még életben van és perbe nem vonatott, indokoltnak nem találta s az eljáró kir. törvényszék érdemleges ítélet hozatalára utasított;

mert a törvény sehol sem tiltja, hogy oly esetekben, minő a jelenlegi is, midőn házastársak végrendelkezése ugyanazon iratban foglalva van, a végrendelet meg nem támadhatják és ép úgy nem akadályozhatja a végrendelet érvényes vagy nem érvényes voltának kimondását azon körülmény, hogy a még életben levő végrendelkező házastárs perbe nem vonatott, ennélfogva a neheztelt elsőbírósági ítéletet megváltoztatni és az eljáró bíróságot érdemleges ítélet hozatalára utasítani kellett.

A kir. Curia: a következő ítéletet hozta:

A kir. ítélőtábla fennebbi keletű és számú ítélete, a mennyiben a kereset M. K. hagyatékára nézve elbíráhatónak kimondott, helyben hagyatik, a mennyiben azonban ez M. K.-néra is vonatkozik, megváltoztatik s e részben az első bíróság ítélete hagyatik helyben.

Indokok. M. K. hagyatékára vonatkozólag a kir. táblának ítélete az abban felhozott indokoknál fogva helyben volt hagyandó annál inkább, mert a közösen alkotott végrendelet megtámadására azok, kik az által magukat sértve érzik, a másik végrendelkező életében is jogosítva vannak,

a mennyiben az egy okiratban foglalt közös végrendelet tulajdonkép két végrendeletet tartalmaz, minél fogva attól, ki e két végrendelező valamelyikének intézkedésében megnyugodni nem akar, nem vonható meg a jogosultság, hogy azt a másik végrendelező társ életében meg ne támadhassa, ehhez képest tehát tekintettel arra, hogy az M. K. végrendelete által érdekelt felek közül a hozandó ítélet azok jogaira, kik a perben nem állanak befolyással, nem lehet, a kir. tábla ítéletét elhalt M. K. végrendeletére nézve helyben kellett hagyni.

Ellenben nem lehetett felperesek keresetét megállapítani M. K. nevének végrendelezése ellen, mert ő még életben van s ez oknál fogva az első bíróság ítélete, mely szerint felperesek ez iránybani keresetének hely nem adatott, volt helybenhagyandó.

306.

II. polg. tanács.

A ki névre szóló és hátrattal el nem látott részvényt annak tulajdonosától jogszerűen megszerzett, jogcizimmal bír ugyan arra, hogy a tulajdonjogot a maga részére igényelje, vagyis az így megszerzett részvényeknek hátrattal való ellátását esetleg per útján is követelje, de a tulajdonjogot, mi csak hátrattal útján szerezhető meg, még meg nem szerezte.

1890. ápril 23. 9461/1889. p. sz.

T. Mihály felperesnek Sch. Emil alperes ellen takarékpénztári részvények tulajdona és jár. iránti perében —

a nagy kikindai kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Felperes keresetével elutasítatik; stb.

Indokok. Alperes lévén a felperes által tulajdonába követelt részvényeknek birtokában, azon körülmény, hogy alperes az 1875: 37. t.-cz. hatálybalépte előtt vagy után nyerte-e el a birtokot, közömbös, mert még az idézett t.-cz. életbelépte előtt a részvények ép úgy, mint egyéb ingóknak tulajdona érvényes czímen és átadással szerezhetett, addig a kt. 173. §-a értelmében a részvények átruházása üres hátrattal mellett történhetik ugyan, de miután a névre szóló részvény is forgatható értékpapírt képez, a kt. 300. §-a, illetve az ebben felhívott 299. §. szerint a jóhiszemű vevő tulajdonába megy át akkor is, ha az eladó tulajdonos nem volt.

Ebből kifolyólag, ha valóban vétetnék is felperes azon állítása, hogy a kereseti részvények a kt. életbelépte után vettek el és alperes csak akkor juthatott azok birtokába, azon kérdés elbírálásánál, vajjon alperes a részvények tulajdonát megszerzte-e vagy sem, a kt. szakaszai alkalmazandók lévén, felperesnek kötelességében állott kimutatni, hogy alperes a részvényeket rosszhiszeműleg szerezte, mert minden jogügylet az ellenkezőnek bizonyításáig jóhiszeműnek tartandó, felperesnek azonban ily rosszhiszeműséget igazolni nem sikerült, mert abból, hogy a részvények

felperes nevére voltak kiállítva és alperes azokat nem felperestől szerezte meg, rosszhiszeműséget véleményezni nem lehet, mert a kt. fent hivatkozott 299. §-a, mely jelen esetben a 300. §. szerint alkalmaztatik, nem követeli, hogy a jóhiszemű vevő azt is vizsgálja, vajjon az eladó tulajdonos-e, kimondja, hogy a jóhiszemű vevő a tulajdonát akkor is megszerzi, ha az eladó tulajdonos nem volt, egymagában tehát azon körülmény, hogy a részvények felperes nevére szőlők és alperes azokat egy harmadik személytől megszerezte, még rosszhiszeműséget nem igazol.

Mint hogy felperes ki nem mutatta, hogy alperes a részvények megszerzése körül rosszhiszeműség terheli, őt, tekintettel a kt. 300. és 299. §-ára, keresetével elutasítani kellett.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

A kir. ítélőtábla a kir. törvényszék ítéletét annyiban, a mennyiben az elsőbíróság alperes viszonzkeresete tárgyában nem határozott, mint nem felebbezettet nem érinti, egyébként azt helybenhagyja.

Indokok. A kt. 297. és 300. §. a jelen per elbírálásánál alkalmazást nem nyerhetett, mert a kérdéses részvények, bár hátrattal átruházhatók, nem olyan értékpapírok, a melyek rendeltetésüknél fogva készpénz helyett fizetési eszközül használatnak, s mert felperes a fizetés miatt sem a részvényeknek nevére való átrattása iránt, hanem egy harmadik személy ellen tulajdonjogának elismerése és birtokbaadása iránt perel, miért is a jelen perben az döntendő el, vajjon alperes a kt. 297. §-a szerint birtokosi minőségét a hátrattal összefüggő és egész öhozá lenyúló lánczolatával igazolta-e, avagy a kérdéses részvényekre a 299. §. szerint a pusztán vétel alapján szerzett-e tulajdonjogot: a nélkül, hogy ezeket felperes, kinek nevére azok kiállítva voltak, forgatmányosként aláírta.

Ezt előrebocsátva, a közpolgári törvények szerint felperes keresetével elutasítandó, mert alperes birtoka mindaddig, míg az ellenfél ennek ellenkezőjét be nem bizonyítja, jogszerűnek és alperes jóhiszemű birtokosnak tekintendő s mert felperes azzal, hogy a részvények eredetileg az ő nevére lettek kiállítva, tekintettel arra, hogy a kihallgatott tanúk vallomása szerint az ő- és török-kanizsai takarékpénztári részvényeknek forgatmány nélküli eladása és megvétele a hetvenes években szokásban volt, a kérdéses részvényekhez erősebb jogot be nem bizonyított, de arra sem szolgáltatott bizonyítékot, hogy alperes, illetve eladó jogelődei a részvények megszerzésénél rosszhiszeműen jártak el.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét elsőbíróság ítélete megváltoztatik, és alperes köteleztetik, hogy az ő- és török-kanizsai takarékpénztár 1479. és 1480. sz. részvényeit 1882. évi és további szelvényeivel együtt 15 nap alatt felperes birtokába bocsássa.

Felperes 162 firt felvett osztalék mefizetése iránt indított keresetével elutasítatik. A perköltség a felek közt kölcsönösen megszüntetetik.

Indokok. Ugy az 1875: 37. t.-cz., valamint annak életbelépte előtt (1876. jan. 1.) érvényben volt 1840: 18. t.-cz. értelmében, de a dolog természete szerint is a névre szóló részvények csak hátrattal ruházhatók át. A névre szóló részvények tulajdonjoga tehát csak a hátratok összefüggő és a birtokosig lenyúló lánczolata, esetleg ennek helyét pótló üres hátrattal igazolható. Miből okszerűleg következik, hogy a ki névre szóló és hátrattal el nem látott részvényt annak tulajdonosától jogszerűen megszerzett, jogczimmel bir ugyan arra, hogy a tulajdonjogot a maga részére igényelje, vagyis az így megszerzett részvényeknek hátrattal való ellátását esetleg per útján is követelje, de a tulajdonjogot, mi csak hátrattal útján szerezhető meg, még meg nem szerezte.

Alperes beismeri, hogy a per tárgyát képező részvények T. M. felperes nevére annak kiállitva és hátrattal ellátva nicsenek.

A kérdéses részvények tulajdonosának tehát T. M. tekintendő.

Ezek szerint alperest terheli a bizonyítás arra nézve, hogy a kérdéses részvényeket T. M. a tulajdonjog átruházása céljából adta át alperesnek vagy jogelődének és ennél fogva alperes a tulajdonjog igényléséhez jogczimmel bir. Ha pedig alperes ezt be nem bizonyítja, a kérdéses részvényeket felperesnek, illetve jogutódának birtokába bocsátani tartozik, mert a kt. 300. §-ának kivételes intézkedése csak a bemutatóra szóló vagy hátrattal ellátott papirokra vonatkozik, a névre szóló és hátrattal el nem látott papirokra pedig a tulajdonjog érvényesítése szempontjából a magánjog általános elvei irányadók, ezek szerint pedig a tulajdonos a maga tulajdonát bárkitől visszakövetelheti. A pusztá, bár jóhiszemű birtok tehát alperest a részvények megtartására fel nem jogosítja.

De alperes ennek az egyedül döntő körülménynek bizonyítását meg sem kísérelte. Minél fogva alperest kötelezni kellett, hogy a kérdéses részvényeket T. M.-nének, mint a részvények igazolt tulajdonosa T. M. alperes által elismert örökösének birtokába bocsássa.

Ellenben el kellett felperest utasítani keresetének a felvett osztalék visszafizetése iránt indított részével, mert nem lévén bizonyítva, hogy alperes a részvények birtokába nem jogszerűen jutott, alperes a részvények jóhiszemű birtokosának tartandó, mint ilyen pedig az elvont hasznót, a részvények után kiadott osztalékot megtéríteni nem tartozik, jelen esetben pedig annyival kevésbé, mert felperesnek módjában állott volna a birtokából állítólag elveszett részvények megsemmítése által az osztaléknak alperes részére való kiadását megakadályozni.

A perköltség a per körülményeinél fogva szüntettetett meg kölcsönösen.

307.

Váltó és keresk. tanács.

Ha az intézvényezett lakhelyén fizetendő, tehát nem telepített váltón az intézvényezettől különböző személy van fizetőül megnevezve, e feljegyzésnek más értelem nem tulajdonítható, mint hogy az elfogadó azzal egy harmadik személyt akart megjelölni, a ki helyette a fizetést teljesítse. A fizetés végetti bemutatás tehát ezen személy-nél eszközözlendő, és az óvás is szabályszerűen ezen személy ellen vehető fel.

1890. ápril 30. 194. v. sz.

B. Jozefin felperesnek H. Ignác és társa alperesek ellen 400 frt és jár. iránti perében —

a beregszászi kir. törvényszék mint váltóbiróság a következő ítéletet hozta:

Az 1885. december hó 4-én 10,371. szám alatt kelt sommás végzésnek H. Ignácra vonatkozó részének hatályon kívül helyezése mellett felperes az ezen alperes ellen az 1885. évi június hó 11-én kelt 1885. évi október hó 11-iki lejárattal ellátott 400 frtról kiállított váltóra alapított keresetével elutasítatik; sat.

Indokok. H. Ignác alperes kifogásaiban a kereset alapjául szolgáló váltón levő kibocsátói aláírásának valódiságát megtagadta, s ezen kifogásaitól a tárgyalás során sem lépett vissza, s azt a visszkereset nem érvényesíthetése indokából bővítette. Tekintettel arra, hogy felperes az ezen alperes által megtagadott aláírás valódiságának igazolása céljából semminemű bizonyítékot nem hozott fel, de még a váltón ezen kifejezés áll: «fizetendő Ungváron B. Jozefinnél» s így B. Jozefine nem telepes, a váltó nem nála, hanem a váltótörvény 43. §-a és a felperesnek az óvásbani kérelmé szerint K. Lajosnál lett volna bemutatandó, az óvás szabálytalan; ugyanazért felperes ezen alperes ellen indított keresetével elutasítandó volt; sat.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

A kir. ítélőtábla az elsőbiróság ítéletét helyben hagyja; sat.

Indokok. A kir. ítélőtábla alperes kibocsátói aláírásának valódiságát igazoltnak veszi, mert alperes annak valódiságát határozottan nem tagadta meg. Kifogásaiban ugyanis azon az alapon, hogy a váltót még nem tekintette meg, kifejezést adott ugyan abbeli aggályának, hogy aláírása talán hamisítva van, de azt határozottan hamisnak nem állította; s habár az aláírás valódiságát tagadásba vette, azt azon hozzátétellel tette, hogy megtagadja addig is, míg az eredeti váltó betekintése alapján magának annak valódiságáról meggyőződést szerezhet. Tekintve tehát, hogy alperes az aláírás valódiságára nézve a végleges nyilatkozást a váltó megtekintése utáni időre tartotta fenn magának, és tekintve, hogy alperes az eredeti váltót a tárgyaláson megtekintvén, sem kifogásainak pótlása alkalmával, sem a tárgyalás további folyamán nem állította, hogy aláírását valóban hamisnak találta: a kifogásokban tett nyilatkozatot az aláírás határozott és komoly megtagadásának tekinteni nem lehet, e szerint felperes az aláírás valódiságának nem igazolása okából keresetével nem volt elutasítható. De helyben kellett hagyni az elsőbiróság elutasító ítéletét azért, mert az óvás szabálytalan lévén, a visszkereseti jog fentartására nem alkalmas. Tekintve ugyanis, hogy a kereseti váltón az intézvényezett lakhelyétől különböző fizetési hely kijelölve nincs, a mennyiben az intézvényezett (K. Lajos) lakhelyeként és fizetési helyként egyaránt Ungvár van kitéve: a kereseti váltó a váltótörvény 24. §-a értelmében telepített váltónak nem tekinthető, a váltón levő az a kitétel tehát «fizetendő Ungváron B. Jozefinnél» telepes kijelölését nem foglalja magában, hanem csak azon érte-

lemmel bír, hogy az intézvényezett Ungvárott B. Jozefinél vagyis annak lakásán önmaga fogja a fizetést teljesíteni. Ebből folyólag a váltólejáratkor nem B. Jozefinének mint állítólagos telepesnek, hanem magának K. Lajosnak mint intézvényezettnek és elfogadónak volt fizetés végett bemutatandó, s nem fizetés esetén az óvás nem B. Jozefiné, hanem K. Lajos ellen volt felveendő; a mennyiben pedig K. Lajos a kijelölt lakásán nem volt feltalálható, e körülmény a váltótörvény 99. §-ának 3. pontja értelmében az óvásban meg lett volna jegyzendő. Minthogy pedig az óvás nem ekként, hanem szabálytalanul B. Jozefiné ellen vétetett fel, az alperes mint kibocsátó ellen visszkövetelési joga a V. T. 41. §-a alapján elenyészett.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét alsóbb bíróság ítélete megváltoztatik, a sommás végzésnek H. Ignácra nézve hatályában fentartása mellett most nevezett elsőrendű alperes végrehajtás terhe alatt köteleztetik, hogy felperesnek 400 frt tőkét, ezután 1885. évi október 11-től járó 6% kamatot, 3 frt 68 kr. óvási, 1,8% váltódíjat, továbbá 34 frt 50 kr. perbeli és 29 frt 30 kr. kétrendbeli felelősségi költséget fizessen. Felperes képviselőjének felelősségi költsége és díja saját fele ellenében 14 frt 65 kr-ban állapítatik meg.

Indokok. Mindkét alsóbb bíróság ítéletének megváltoztatásával a sommás végzés H. Ignác elsőrendű alperesre nézve hatályában fentartandó s nevezett alperes a fenti összegnek fizetésére kötelezendő volt:

mert alperesnek a kereseti váltón levő kibocsátói névaláírása valódisága ellen emelt kifogása, a másodbíróság által felhozott helyes indokok szerint figyelembe nem vétethetett;

mert az A. alatti váltó nem lévén telepített váltó, azon feljegyzésnek: «fizetendő Ungvárt B. Jozefinél» más értelem nem tulajdonítható, mint hogy az elfogadó azzal egy harmadik személyt jelölt ki maga helyett, ki a fizetést teljesítse; a fizetés végett való bemutatás tehát ezen személynél lévén eszközölendő, az óvás a kijelölt személy ellen helyesen vétetett ki; s minthogy a kivett óvás a keresetlevélhez C. alatt mellékelt feladói vevény szerint a váltótörvény 45. §-a értelmében felperes közvetlen elődje K. Jakab forgatmányos részére kellő időben postára adatott:

ezeknél fogva elsőrendű alperest alaptalan kifogásainak elvetésével az ítélet értelmében fizetésre kötelezni kellett. A perköltséget alperes a pts. 251. §-a alapján mint pervesztes fél viseli.

308.

IV. polg. tanács.

A csődválasztmány a megtámadási jogot a csődtörvény 37. §-ában megszabott elévülési időn belül gyakorolhatja, tekintet nélkül arra, vajjon a felszámolási hatánap elmúlt-e vagy sem és annál a tömeggondnok a megtámadott követelést valódinak elismerte.

1890. április 10. 7736/1889. p. sz.

Dr. Sz. László ügyvéd mint a csődválasztmány által kirendelt külön

képviselő által képviselt K. testvérek cég csődtömege felperesnek, E. S. és társai cég alperes elleni megtámadási perében —

a szegedi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Felperes keresetével elutasítatik és köteleztetik alperes részére 48 frt 20 kr. perköltségnek megfizetésére.

Indokok. Felperes csődválasztmány közadósna az azon jogcselekményét támadja meg, mely szerint ez az A—O-ig becsatolt összesen 82000 frt értékű váltókat alperes cég javára elfogadta és pedig részint azon okból, mert ezen elfogadás állítólag visszteher nélkül történt, részint azért, mert ezen váltókkal alperes cég oly kielégítést vagy legalább biztosítást kapott, melyhez joga nem volt.

A megtámadás első része, hogy t. i. a közadós cég váltókat fogadott el, holott azokra értéket nem kapott, a követelés valódiságára vonatkozóan felperes által ezen megtámadás nem érvényesíthető, mert a bejelentés alá eső követelések az 1881: XVII. t.-cz. 139. §-a értelmében a felszámolás alkalmával a tömeggondnok, vagy a hitelezők által lévén joghatálylallyal megtámadhatók;

tekintve, hogy az alperesi követelés a 2. §. alatti kivonat szerint a felszámolás alkalmával tömeggondnok által valódinak elismerttetett, annak megtámadására a csődválasztmány jogosítva nincs és a mennyiben az alperesi követelés a felszámolás alkalmával több hitelező által megtámadva lett, a követelés valódisága az alperes által a 3. §. szerint folyamatba tett s már ítélettel is ellátott perben lón végérvényesen eldöntendő.

Azon felperesi állítás pedig, mintha alperes cég a váltókkal kielégítést vagy biztosítást nyert volna, merőben alaptalan, mert alperesnek a váltók alapján a csődtömege ellen követelési joga van ugyan, de alperesnek ezen követelése se kielégítve, se biztosítva nincsen, mindezeknél fogva felperes keresetével elutasítani, s mint vesztes felet az okozott költségekben elmarasztalni kellett.

A budapesti kir. ítéletábla a következőleg ítelt:

A kir. ítéletábla az elsőbíróság ítéletének azt a részét, mely által felperest keresetével elutasítja, helybenhagyja; sat.

Indokok. A 2. §. alatt csatolt jkónyi kivonat szerint a keresete váltókon alapuló követelésnek s ezuttal maguknak a váltóügyleteknek valódiságát tömeggondnok a felszámolás alkalmával kifejezetten és határozottan beismerte.

Ez a beismerés, tekintettel arra, hogy a csődtömeget a felszámolás kor a csődtörv. 133. és 139. §§-ai értelmében jogosan és kizárólag képviselte, a tömegre nézve kötelező, melylyel szemben a választmány az elismert követelés s illetve az annak alapját képező jogügylet utólagos megtámadására jogosítva nincs, mert a csődtörv. 26. §-ának okszerűen más értelem nem tulajdonítható, minf az, hogy a választmány csakis oly

jogügylet megtámadását határozhatja el, melynek valóságosága a tömeg ellenében még megállapítva nincs. Ezek szerint felperes a kereseti váltóügyletek megtámadása iránt kereseti joggal nem bírván s nem érvényesítvén azt azon a vitatott alapon sem, hogy a váltók kiállítását alperes kielégítést, illetve biztosítást nyert volna, mert a mint az elsőbíróság helyesen kifejtette, a váltók alperes részére csak követelési jogcímet adtak, de kielégítési vagy biztosítási jogot meg nem állapítottak, az elsőbíróság ítéletét a kereset fő tárgyára nézve ezen indokoknál fogva helyben hagyni kellett.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét alsóbíróság ítéletének megváltoztatása mellett, felperesnek kereseti joga megállapítatik, a perköltség iránti intézkedés pedig megszüntetetik és az elsőfoku bíróság ezekre is kiterjedőleg a per érdemleges elbírálására utasítatik. Tömegképviselőnek felelő munkadíja és költsége a csődtömeg irányában 30 frt 65 krban állapítatik meg.

Indokok: Nem szenved ugyan kétséget, hogy a csődtörvény 100. §-a szerint a csődtömeg cselekvő és szenvedő állapotának kipuhulásáról és megállapításáról a tömeggondnok tartozik gondoskodni, hogy ő vizsgálja meg a tömeg ellen bejelentett követeléseket és ő képviseli a tömeget mindazon perekben, melyek azt cselekvőleg vagy szenvedőleg illetik, szintugy kétségtelen az is, hogy a csődtörvény 133. és 139. §§-ai szerint a felszámolásnál a tömeggondnoknak vagy helyettesének személyesen kell jelen lenni és a tömeggondnok vagy helyettese köteles minden egyes követelés valóságosága és osztályozása iránt határozottan nyilatkozni; de a megtámadási perekre nézve a tömeggondnoknak jogköre korlátozva van, a mennyiben a csődtörv. 160. §-a közadós jogcselekményeinek megtámadásához a felszámolási határnap eltelte előtt a csődbíróságnak felhatalmazása, a felszámolási határnap eltelte után pedig a csődválasztmányának határozata szükséges és a mennyiben a csődtörv. 26. §-a szerint a megtámadási jogot rendszerint a tömeggondnok érvényesíti ugyan, de a megtámadási kereset megindítását a választmány is elhatározhatja és ez esetben a tömeg részére külön képviselőt rendelhet.

A megtámadási jog a csődtörv. 37. §-a szerint a csődnyitás napjától számított hat hó alatt évül el, ezen határidő alatt tehát a csődválasztmány a fentebb idézett 26. §-ban biztosított jogát gyakorolhatja és erre nézve az, hogy a felszámolási határnap elmult-e vagy sem és annál a tömeggondnok által mily nyilatkozat tétetett? befolyással nem lehet, minthogy ily korlátozás a törvényben nem foglaltatik, de az a törvény egyéb intézkedéseiből sem következethető.

Ezekhez képest a csődválasztmány által kirendelt külön képviselő által képviselt csődtömegnek kereseti jogát meg kellett állapítani és az

alsóbb bírósági ítéleteknek megváltoztatásával, az elsőfoku bíróságot a per érdemleges elbírálására utasítani.

A perköltség iránt a főügygel együtt levén intézkedés teendő, az ezuttal meg volt szüntetendő és az elsőbíróság utasítandó, hogy a perköltség tekintetében a főügygel együttesen határozzon.

309.

I. polg. tanács.

A kötbér, mint a szerződés teljesítésének biztosítására megállapított összeg, kár fenforgása nélkül is követelhető.

1890. február 7. 4428/1889. p. sz.

A kir. kincstárnak mint felperesnek J. Sámuel alperes ellen 2914 frt 94 kr. kötbér és jár. iránti perében —

a mármaros-szigeti kir. járásbíróság a következő ítéletet hozta:

A kereset feltétlenül elutasítatik; stb.

Indokok. A tárgyalási jegyzőkönyv adatai s a bizonyítási eljárás során beszerzett bizonyítékok által feltétlenül igazolást nyert, miszerint természeti és fizikai elháríthatlan akadályok miatt alperesnek lehetetlen volt a C/1. a szerződés 1. pontjában elvállalt kötelezettségnek, az ott kitett 2 és 1/4 havi határidő alatt megfelelni. Ezt úgy a helyszínen eszközölt tanuvallomások, mint az alkalmazott szakértők egybehangzó véleményei hitelességgel megállapították, igaz ugyan, hogy a C. a. szerződés 15. pontjában kikötött vinculum minden feltételtől független s a kötelezettség teljesítésére kiszabott véghatáridő leteltével beálló, de mindezzel szemben az alperesi részről igazolt s a teljesítés tehetetlenségét megállapító körülmények feltétlenül oly neműek, melyek a szerződés 15. pontjával szemben is beszámítás alá veendőek. Hogy alperes bármely irányban is mulasztást követett volna el oly irányban, hogy a rendelkezésére álló időt nem kellően használta fel, ez a mint nem állított, ugy nem is bizonyított, ellenben bizonyítást nyert az, hogy a közlekedés a késedelem daczára is fennakadást nem nyert, s hogy felperes kincstárnak ezen késedelem folytán tényleges károsodása nem volt, már pedig a kötbér, mint ilyen, feltételezi az egyik fél károsodását. Tekintettel végül, hogy a szerződés 5. §-ában foglalt azon kikötmény, hogy a vállalkozóra az aláírással, az államkincstárra pedig a közmunka- és közlekedési miniszterium jóváhagyásával válik kötelezővé, majdnem egy és 1/4 havi késedelemmel következett be, szintén alperes mentségére szolgálók, miután ekként már csakis egy havi idő maradt rendelkezésére, már pedig a szakértők véleményeként is ezen időköz a vállalat létesítéséhez nem elegendő. A felsorolt indokokból tehát a keresetet elutasítani kellett.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla az elsőbírósági ítéletet, a mennyiben az az alperesi viszonykereset felett határozatot nem tartalmaz, mint alperes által nem felebbezettet nem érinti; egyébként helybenhagyja.

Indokok. A peres felek a miatt, hogy az elrendelt bírói szemlénél a bíróság maga részéről szakértőt nem alkalmazott, a szemle alkalmával kifogás nem tétetett, és a szemlének az általuk választott két szakértő közbenjöttével való fogatosításába a szemlejegyzőkönyv szerint hallgatag megnyugodtak. Tekintettel tehát erre a körülményre, valamint arra, hogy a peres felek által választott és alkalmazott szakértők egyhangú véleményük nyilvánítottak: a bírói szakértő nem alkalmazása jelen esetben nem képez olyan szabálytalanságot, mely miatt az ítéletet megsemmisíteni kellene; miért is a kir. ítélőtábla az ítéletet a kereset fő tárgyára nézve — a szerződés 5. pontjára fektetett indok elhagyásával — további indokolásánál fogva hagyta helyben.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét alsóbíróság ítéletének megváltoztatásával alperes kötbér címén 638 frtot köteles megfizetni, ellenben felperes ezt meghaladó keresetével elutasítatik és a perköltség kölcsönösen megszüntetetik.

Indokok. Alperes a per során beismerte azt, hogy a szerződésileg elvállalt munkát 1884. szept. 31-ig, mint kikötött határidőig be nem fejezte; beismerte továbbá azt is, hogy a munka neki 1884. évi július hó 22-én tényleg átadatott, hogy 1884. évi november hó 15-éig dolgoztatott, és hogy a tél beálltával a munkát abbahagyván, azt csak 1885. évi május hó 15-én fejezte be és adta át.

Minthogy tehát a feltétel-füzet 15. §-ának esete beállott és felperes a megállapított kötbért követelni jogosult, és miután a kötbér mint a szerződés teljesítésének biztosítására megállapított összeg kár fennforgása nélkül is követelhető, alperesnek ez irányban emelt kifogása ép oly kevésbé fogadható el, mint az a mentsége, hogy a szerződés elkésetten történt jóváhagyása volt oka késedelmének, mert alperes a munkát már július 22-én tényleg megkezdte és azt mindamelllett, hogy november 15-ig, tehát a kikötött 2¹/₂ hó helyett majd 4 hónapon át dolgoztatott, még sem fejezte be.

De nem szolgálhat mentségül az esős időjárás sem, mert egyáltalán nem bizonyított, hogy az oly mérvű volt, hogy e miatt a szerződés teljesítése lehetlenné vált.

És miután a D. a. jegyzőkönyvvel megczáfoltatott az is, hogy a szerződés teljesítése fenntartás nélkül elfogadtatott, felperesnek a kötbér fizetésére irányzott keresetének helyt adni kellett.

Ennek daczára azonban a kötbért nem a keresetileg kimutatott 227 nap után, hanem csakis az 1884. szept. 30-tól 1884. nov. 15-ig lejárt 46 nap után lehetett megitélni, mert alperes ekkor a munkát felperes eköltése folytán, tehát nem saját hibájából volt kénytelen abbahagyni, ezen naptól kezdve tehát késedelmesnek nem tekinthető és kötbér fizetésére sem kötelezhető.

Felperes csak részben lévén pernyertes, a perköltség kölcsönös megszüntetésének van helye.

310.

Váltó- és keresk. tanács.

A keresk. utazó nincs jogosítva arra, hogy főnökének nem az általa kötött ügyletekből künn levő követelési tekintetében a fizetésre halasztást engedélyezhessen.

1890. ápril 18. 1357/1889. v. sz.

P. Ferencz felperesnek K. Pál alperes ellen 50 frt 80 kr. s jár. iránti perében —

a budapesti V. ker. kir. járásbíróság mint keresk. bíróság a következő ítéletet hozta:

Alperes köteles a kereseti 50 frt 80 kr. tőkét, annak 1889. okt. 12-től járó 6⁰/₁₀ kamatát és 22 frt perköltséget felperesnek 8 nap alatt végrehajtás terhe mellett megfizetni.

Indokok. Alperes a kereseti követelés mennyiségét és valódiságát nem tagadta, azönbán azt állította, hogy a kereset időelőtti, mert E. L. felperesi utazó, a ki a 2. § alatti szerint pénz felvételére is jogosítva volt, a 4. § alatti nyilatkozat szerint a kereseti követelés megfizetésére 1889. július 25-ig halasztást adott, ezen időpont pedig most sem állott be. Együttal felperest tagadásával szemben megkínálta az állításait bizonyító főesküvel.

Felperes az esküt szükség éserére elfogadta ugyan, azönbán tagadván, hogy E. L. a jelen ügylet tekintetében halasztás adására jogosítva lenni volna, alperest marasztalni kéri. Ennekfogva tekintettel arra, hogy a kereskedői utazók a k. t. 45. § értelmében az általuk megkötött ügyletre vonatkozó fizetési határidők engedélyezésére, valamint főnökük követeléseinek beszedésére ugyan jogosítottaknak tekintendők, azonban, mint jelen esetben is feltéve, hogy a 3. és 4. alattinak felperes által vitatott tartalma valónak is vétetnek, az ezek kiállításai vagyis 1888. szept. 6-át több mint fél évvel megelőzőleg jogérvényesen kötött ügyletre vonatkozó fizetési haladék engedélyezésére a kereskedői utazó, ha csak erre nézve külön meghatalmazása nincs, feljogosítottnak, habár a pénz felvételére meghatalmaztatott is, nem tekinthető.

Alperes pedig azt, hogy E. L. felperes által egész üzletére nézve teljes meghatalmazással, tehát a vitatott haladék adására is kiterjedő meghatalmazással, láttatott volna el, nem bizonyította, a 2. § alatti pedig mást, mint E. L. utazói minőségét és hogy pénzfelvételekre is jogosult; nem bizonyít.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítélte:

A kir. ítélőtábla az első bíróság ítéletét megváltoztatja és az esetre, ha alperes teteszi a főesküt arra, hogy a 65848/89. sz. tjkvhöz 4. § alatti érdeketben mellékelt kelet nélküli okiratot a 2. § alatti levelezési lapban felperesi utazóként megnevezett E. L. irta alá, felperest keresetével mint időelőttivel elutasítja. sat.

Indokok. Alperes csupán a kereset időbeltsége iránt tett kirogást vitatván, hogy felperesnek 2. §-alatti lévelében kereskedői utazóként megnevezett E. L. a 4. §-alatti okirat bizonyítása szerint, a kereseti összeg kifizetésére 1889. július 25-ig terjedő fizetési időt engedélyezett.

Miután a kereskedői utazónak jogköre a k.-t. 45. §. szerint fizetési idő engedélyezésére kiterjed, miután az alperes által vitatott fizetési idő ezen per tárgyalásainak befejeztéig nem járt le, miután másrésről felperes maga sem állította, hogy alperest E. L. meghatalmazási körének visszavonásáról értesítette, mihez képest alperes E. L.-al jogérvényesen szerződhetett és az E. L. által engedélyezett fizetési idő felperest kötelezi, ennél fogva a perre egyedül az döntő, vajjon E. L. a kérdéses fizetési halasztást engedélyezte-e vagy sem? Alperes állításának bizonyítására a 4. §-alatti okiratot csatolta, ennek valódiságát azonban felperes tagadván, alperes a kérdéses okirat valódiságának bizonyítása céljából E. L.-t tanuként kérte kihallgatni, egyszersmind felperest E. L. személyében leteendőleg esküvel kínálta meg, melyet az alperesnek visszakinált, E. L.-nak tanukép kihallgatása, miután a bizonyítandó körülményekre saját tényében forog és miután ez ügyben mint felperesi megbízott járt el, elrendelhető nem volt.

Ily körülmények között a kérdéses okirat valódiságának bizonyítása céljából a p. r. 172. §. c) pontja alapján az esküt alperesnek oda itélni és tekintve, hogy eskületétel esetében a 4. §-alatti okirat valódisága ezzel pedig a kérdéses fizetési idő engedélyezése bizonyítva lesz, a per kimenetelét ezen eskü le vagy le nem tételétől kellett függővé tenni. stb.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodbiróságnak neheztelt ítélete megváltoztatik s az első bíróság ítélete hagyatik helyben azzal, hogy alperes 5 frt 65 kr felebbezési költségnek fizetésére is kötelezzék; felperesi képviselőnek felebbezési díja és kiadása saját fele ellenében ugyanannyiban állapittatik meg.

Indokok. A másodbiróság ítéletének megváltoztatásával az első bíróság ítéletét kellett helybenhagyni;

mert a keresk. utazó e minőségben a keresk. törvény 45. §. szerint az általa kötött adásvevés után járó vételár tekintetében van jogosítva a fizetésre halasztást engedélyezni, alperes azonban a tárgyalás rendén nem is állította, annál kevésbé bizonyította, hogy a vételi ügytetet, melynek vételárát felperes követeli, felperes utazója E. L.-al kötötte alperes;

mert a keresk. utazó a törvénynek fennebb idézett szakaszában fogva azon további jogosítványánál fogva, mely szerint főnökének künn levő követeléseit is beszédheti, nincs jogosítva arra, hogy főnökének nem az általa kötött ügyletekből künn levő követeléseit tekintetében a fizetésre halasztást engedélyezhessen, minthogy a beszédésre való jogosultság iránti megbízás ennek szoros értelménél és a dolog természeténél fogva is a fizetési halasztás engedélyezésére való jogosultságot magában nem foglalja

s e részben alperes a 2. §-alatti értesítvény szerint a pénzfelvételre szóló megbízásról sem merithet a maga védelmére több jogot, mint mennyit a törvénynek fenti intézkedései a keresk. utazó jogkörére megállapítanak:

Ezeknél fogva E. L. felperesi keresk. utazónak joga nem lévén az A) alatti könyvkivonát szerint 1888. június 12-én felperes által már szállított árúk vételárának fizetési határidejére nézve 1888. szept. 6-án új fizetési határidőt adni, alperesnek a 4. §-alatti okiratra alapított az a kifogása, hogy a kereset időelőtti, figyelembe vehető nem volt.

311.

I. polg. tanács.

A visszavásárlási jog az o. p. tk. 1070. §-a szerint az eladónak személyes joga, mint ilyen pedig valamint harmadik személyre át nem ruházható, úgy harmadik személy javára ki sem köthető.

1890. május 7. 344 p. sz.

G. O. Ch. felperesnek, Ny. O. Ulin alperes elleni ingatlan tulajdona és birtoka iránti perében —

a kolozsvári kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Alperes köteles felperesnek visszavásárlási jogát elismerni és 300 frt vételárnak 30 nap alatt a visszavásárlási jog elvesztése terhe alatt leendő lefizetése ellenében az általa K. Ferencztől felperessel előzetesen kötött szóbeli szerződés alapján vásárolt s a d.-i 89. sz. telekjegyzőkönyvben A. I. 1—6. és 8—17. rendsz. alatt foglalt s B. 3. sz. a magára kebelezetett fekvőségeket felperesnek végrehajtás terhe alatt birtokába átadni s a d.-i 89. számú telekjegyzőkönyvben B. 3. tétel törtése mellett ezen ingatlanoknak felperes G. Onutz ifj. E. s neje M. Anna nevére tulajdonjoggal leendő átkebelezetését megúrnai, ha felperes a pótesküt leteszi arra, hogy alperes előzetesen szóbeli szerződés szerint kötelezte magát arra, hogy Zs. Ferencztől a d.-i 89. sz. telekjegyzőkönyvben foglalt ingatlanokat tly feltétel alatt vásárolja meg, miszerint azokat neki az általa fizetett vételár megtérítése mellett bármikor visszaadja; sat.

Indokok: A kereset állításai ellenében felhozott alperesi kifogás debizonyítása végett becsatolt s 1876. évi május hó 14-én kiállított eredeti szerződés szerint igaz ugyan, hogy a per tárgyát képező ingatlanokat alperes K. Ferencztől megvásárolta s ez alapon tulajdonjoga a d.-i 89. sz. telekjegyzőkönyvben B. 3. alatt bekebelezetett, de a szerződés szövegéből alperesnek azon joga, melyet K. Ferencz vele szemben nyilván fentartott, s melynek feltétele alatt adta el a per alatti ingatlanokat, s mely a peres felek között megelőzőleg kötött szóbeli szerződésben alapszik, t. i. alperesek mint eredeti tulajdonosnak visszavásárlási joga kihagyatott, e nélkül pedig az írásbeli szerződés lényegében valódiatlan s alperesnek ezen alapuló tulajdonjoga teljes jóhiszeműséggel nem bir. A d.-i 89. sz. telekjegyzőkönyv

köszhitelűleg igazolja, hogy K. Ferencznek birói árverezés útján szerzett tulajdonjoga a per tárgyát képező ingatlanokra B. 2. sz. a bekebelezetett, ugyanazt bizonyítják R. János és M. Onutz tanuk azzal, hogy K. Ferencz megtartani nem akarván, az eladásnál alkudozás alkalmával velük szemben is feltétel gyanánt kikötötte, miszerint ha megveszik az ingatlanokat, kötelesek lesznek végrehajtást szenvedett G. O. Ch. felperesnek ugyanazon vételárban — ha ennek pénze lesz — visszabocsátani, s ők ezen feltétel miatt nem vették meg; hogy alperes Ny. O. mily feltétel alatt vette meg, arról közvetlen tudomással nem birnak, de igenis M. Gavrilla tanu eskü alatt bizonyította, hogy ő előtte ezelőtt 10—12 évvel a peres felek egyezkedtek; hogy a kérdéses birtokot Ny. O. megveszi K. Ferencztől s azután bármikor G. O.-nak visszaadja azon vételárban, melyet Ny. O. adni fog K. Ferencznek. Ezen bizonyíték kiegészítésül a prts. 236. §-a értelmében felperesnek a póteskü kellett megitélni, s miután ezen szóbeli szerződés alperesnek ugyanazon ingatlanokra vezetett tulajdonjoga megelőzte s ennek feltételét képezi s ezért a p. t. k. 887. §-a rendelkezésére alapított védelem tekintetbe nem jöhet; annál fogva alperes ezen pótesküvel feltételezve a kereseti ingatlanoknak 300 frt vételár lefizetése ellenében felperes tulajdon birtokába leendő átadására kötelezendő volt.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

Az első bíróság ítélete helybenhagyatik oly értelemben, hogy ha felperes leteszi a póteskü arra, hogy alperessel szóbelileg megegyezett, miszerint alperes a d.-i 89. sz. tjkönyvben Al. 1—6. s 8—17. rendsz. alatt felvett ingatlanokat azon vételárban, melyben alperes azokat K. Ferencztől megveszi, neki — a felperesnek — bármikor átengedi, alperes köteles tűrni, hogy a 300 frt vételárnak felperes által 30 nap s jogvesztés terhénél leendő lefizetése ellenében azon ingatlanok felperesre s M. Annára a nevére telekkönyvileg átírassanak, továbbá köteles azokat felperesnek birtokába bocsátani; sat.

Indokok: M. Gavrilla felperesi tanu igazolja, hogy a peres felek megegyeztek, miszerint alperes a keresetben megjelölt ingatlanokat azon vételárban, melyben alperes azokat K. Ferencztől megveszi, felperesnek bármikor átengedi; ezen megegyezés pedig, a menyiben abban ugy a tárgy, valamint az ár meg lett állapítva, alperest is kötelező érvényes szerződést képez s csak teljesítése lett egy későbbi, a felperes tetszésétől függő időpontra halasztva, ezért tehát s tekintve, hogy felperes kereseti joga az elévülésre megszabott idő el nem telte miatt nem évült el, alperes a felperesnek ítél póteskü letételétől feltételezetten elmarasztalendő volt.

Felperes azért köteleztetett ezen másodbíróság által is, hogy a vételárt 30 nap alatt jogvesztés terhénél lefizesse, mivel felperes nem felelt meg, s tehát az ítélet javára megváltoztatható nem volt.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét alsóbb bíróság ítélete megváltoztatik, s felperes keresetével feltétlenül elutasítatik, s a per költsége kölcsönösen megszüntetetik.

Indokok. A kereset a d.-i 89. sz. tjkönyvben felvett ingatlanokra felperes visszavásárlási jogának elismerésére, s ennek t. i. a visszavásárlási jog alapján az említett ingatlanok tulajdonára és birtokára van intézve; minél fogva az képezi e perben az eldöntendő főkérdést, van-e felperesnek a kereseti ingatlanokra visszavásárlási joga vagy nincs? Erre vonatkozólag:

A visszavásárlási jog fogalmából önként következik, hogy ilyen jogviszony csakis eladó és vevő közt létesülhet. A kereseti eladás, s az A. alatt mellékelt telekjegyzőkönyvi kivonat szerint a d.-i 89. sz. telekjegyzőkönyvben felvett és felperes tulajdonát képezett ingatlanokat K. Ferencz birói árverésen vette meg és felperes maga sem állítja, hogy eunél visszavásárlási joga fentartott; az árverési jogcselekményből tehát felperesnek vitatott visszavásárlási joga nem származhat. De nem alapítható e jog a K. Ferencz és alperes közt létrejött adás-vevési jogügyletre sem:

mert a visszavásárlási jog az o. p. tk. 1070. §-a szerint az eladónak személyes joga, mint ilyen pedig valamint harmadik személyre át nem ruházható, ugy harmadik személy javára ki sem köthető.

Nem tévén tehát felperesnek visszavásárlási joga, öt ennek elismerésére s érvényesítésére irányzott keresetével feltétlenül elutasítani kellett.

A per költsége a per körülményeinél fogva, különösen azért lett kölcsönösen megszüntetve:

mert a tanuk vallomásával bizonyított körülmények szerint felperes teljesen alaptalan perlekedőnek nem tekinthető.

312.

I. polg. tanács.

A haszonélvezetre adott dolgok, törvényszerű czim hiánya miatt, soha el nem birtokolhatók.

Ha valakinek valamely ingatlan oly feltétel mellett adatott birtokába és használatába, hogy azt helyreállítsa és a helyreállítási költségek megtérítése esetén köteles legyen azt visszabocsátani, minthogy nyilvánvaló, hogy a haszonélvezőt az ily ingatlanok haszonélvezeti joga mindaddig megilleti, míg az arra fordított helyreállítási költségek meg nem térítettek, a haszonélvezőnek használati joga a kérdéses ingatlanra vonatkozólag megállapítandó, a használatba adó ezen jognak elismerése s telekkönyvileg leendő bekebelezésének törésére kötelezendő az esetben is, ha a haszonélvező a kérdéses ingatlant elbirtoklás alapján tulajdonjoggal kéri magának megitéltetni, mert ezen kérelem a kevesebbet vagyis a haszonvételi jog megítélését is magában foglalja.

1890. május 21. 7019/1889. p. sz.

O. Szimeon és társa felpereseknek F. Sándor és társai alperesek ellen ingatlan tulajdonjoga iránti perében —

a gyulafehérvári kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Felperesek keresetükkel elutasítatnak; sat.

Indokok. A keresetnek számos czimei közül a kir. törvényszék a keresetnek zárkérése alapján azt véli, hogy jelen esetben a kereset, mint tulajdonjog elismerésére irányzott bírálendő el, mert azon zárkérés, hogy a tulajdonjog bekebelezése birtokkiügazítás után töröltessék, csak a kivitel módjára vonatkozik és mert a külzeten levő törlési kereset tárgyában a zárkérés semmit sem tartalmaz.

A mi pedig a tulajdoni keresetet illeti, annál a ptkv. 369. §. értelmében kimutatandó a felperesi tulajdonjog (szerzési mód) s az, hogy a kereset tárgya az alperesek birtokában van.

Utóbbi feltétel, az t. i., hogy a kereset tárgya alperesek birtokában lenne, még állítva sem, ellenkezőleg felperes részéről az lett beismerve, hogy felperesek vannak birtokban és pedig a perben nem álló O. J. testvérukkal, mely körülmény a kereset elutasítására okul szolgálhatna ugyan de a kir. törvényszék ezen beismert tény elutasítási indokul még sem vehette fel, mivel a birtokbaadás a keresetben nem kéretett, hanem csak a tkvi bekebelezés, így tehát a marasztaló ítélet végrehajtását mi sem gátolná.

A tulajdoni kereset második lényeges s elengedhetetlen feltételét azonban, vagyis a tulajdonjog a szerzési cím tekintetében felperesek 35 évi folytonos birtoklásra, tehát olyan tényre hivatkoznak, mi által a kereset tárgya tulajdonukká vált volna, úgy de ezen állítás, valamint azon körülmény, hogy a 30 évet meghaladó birtoklásból levezetni kívánt elbirtokláshoz megkívántató jogszerűség, jóhiszeműség is meg lett volna, a per során valótlán s olyanúak bizonyult be, mely az elbirtoklás tényét merőben kizárja.

Ugyanis felperesek az alperesek tagadásával az elbirtoklást igazolni kívánván, a 1887. április 30-án elrendelt, majd az ehrendelt kiegészítési eljárás után 1888. szept. 13-án és nov. 22-én fogatosított tanukihallgatás H. J., D. D., B. P. mind hárman egybehangzólag igazolták, hogy a per tárgyat képező szőlőt az alperesek néhai jogelőde 1849. év végén zálogba adták a felperesek jogelőde néhai O. J.-nak azon feltétel mellett, hogy az állítsa helyre s a reá fordítandó költségek megtérítése mellett visszabocsátani köteles legyen.

E szerint, minthogy alperesek jogelődének a per tárgyat képező szőlőhöz, melyet csak kezelés és helyreállítás végett vett át, törvényszerű czime nem volt s ahhoz a felperesek mint néhai O. J. örökösei sem birtak több jogczimmel a keresetileg állított s a per során vitatott elbirtoklásnak, melyre a felperesek általában képtelenek voltak, helye nem léven, felperesek keresetükkel a kérdés tárgyává tett szőlőhöz való tulajdonjoguk hiánya miatt elutasítandók voltak.

A marosvásárhelyi kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

Az elsőbíróság ítélete indokaiból, főleg pedig azért hagyatik helyben, mert a kihallgatott tanuk vallomásával igazolva van, hogy a per tárgyat képező szőlőt az alperesek néhai jogelőde 1849. év végén helyreállítás végett adta át a felperesek jogelőde néhai O. J.-nak azon kikötés mellett, hogy azt használat mellett állítsa helyre s a reá fordítandó javítások megtérítése mellett visszabocsátani legyen köteles, a ptkv. 1462. §. értelmében pedig hasznélvezetre adott dolgok a hasznélvezők által a törvényszerű czin hiánya miatt soha el nem birtokolhatók, ezek örökösei az örökhagyókat képviselik s nem bírnak több czimmal, mint ezek és csak a harmadik jogszerű birtokosnak szolgálhat az elbirtoklási idő javára.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét alsóbíróság ítélete részben megváltoztatik s alperesek annak elismerésére köteleztetnek, hogy a csáklai 304. sz. tkvben tulajdonuként bejegyzett 3985. hrszámú szőlőnek hasznélvezeti joga felpereseket illeti, továbbá annak tűrésére is köteleztetnek, hogy felperesek a részükre megítélt hasznélvezeti jogot a most említett ingatlanra a kérdéses szőlő helyreállítására fordított költségek megtérítési kötelezettségének kiténtetése mellett, ezen ítéletet jogerőre emelkedése után és alapján tkkvileg bekebelezethessék.

A perköltség kölcsönösen megszüntetik.

Indokok. Jóllehet a hasznélvezetre adott dolgok törvényszerű czin hiánya miatt soha el nem birtokolhatók, mindamelllett tekintve, hogy felperesek a csáklai 304. sz. tkvben alperesek tulajdonába bejegyzett 3985. hrszámú szőlőt keresetükben elbirtoklás alapján tulajdonjoggal kérik maguknak megítéltetni, a mi a kevesebbet vagyis a hasznvételi jog megítélését is magába foglalja, ehhez képest mindkét alsóbb bíróság ítélete a fentebbi rendelkezés szerint részben megváltoztatandó volt;

mert a tanuknak lényegileg egybehangzó vallomásaival bebizonyított tény, hogy alpereseknek jogelődei 1849. évben a jelen per tárgyat képező szőlőt felperesek jogelődének O. J.-nak oly feltétel mellett adták át birtokába és használatába, hogy azt helyreállítsa és a helyreállítási költségek megtérítése esetén köteles legyen azt alperesek jogelődének birtokukba visszabocsátani, bebizonyított s alperesek által nem is tagadott tény továbbá az is, hogy a kérdéses szőlőt felperesek, illetőleg jogelődeik 1849. év óta szakadatlanul birtokukban tartják.

Ezen ténykörülményekből kifolyólag nyilvánvaló, hogy alperesek jogelődei a kérdéses ingatlanért felperesek jogelődétől pénzbeli fizetést nem kaptak s így a kérdéses szőlőt zálogba adottnak tekinteni nem lehet, nyilvánvaló továbbá, hogy felpereseket a kérdéses szőlőnek hasznélvezeti joga mindaddig megilleti, míg alperesek az arra fordított helyreállítási költségeket felpereseknek, mint néhai O. J. jutatójának megtérítik, ehhez képest

tehát felpereseknek a kérdéses szőlőre vonatkozó használati jogát megállapítani, alpereseket ennek elismerésére és kivileg teendő bekebeleztetésének tényszerűsége kötelezni kellett.

A perköltség azért volt kölcsönösen megszüntetendő, mert egyik fél sem tekinthető egészen pernyertes vagy pervesztes félnek.

313.

Váltó- és keresk. tanács.

A cégvezetőnek különös meghatalmazás nélkül csak oly üzleti és jogcselekményei birhatnak általános, tehát a főnököt is kötelező joghatálylyal, melyek rendszerint keresk. üzlet folytatásaként jelentkeznek s a kereskedelmi forgalomban ilyeneknek tekintendők; de nyilvánvaló a cégvezetői hatáskör meghatározásából az is, hogy az oly ügylet, mely által egy egész kereskedelmi üzlet egy harmadikra átruháztatik s ezzel maga az üzlet folytatása tényleg megszüntetik, kereskedelmi üzlet folytatásával járó ügyletnek egyáltalában nem tekinthető.

1890. október 2. 306. v.

B. István hagyatéki csődtömege felperesnek, K. József alperes ellen szerződés érvénytelenítése és jár. iránti perében —

a debreczeni kir. törvényszék mint keresk. bíróság a következő ítéletet hozta:

A kir. törvényszék felperes keresetének helyt adván, a Debreczenben 1881. évi november 21-én a B. I. bejegyzett cég tulajdonát képezett fűszer-, festék- és apyagüzet eladásáról B. Á. cégvezető mint eladó és alperes R. J. mint vevő között a 2. sz. a. levél szerint létrejött szerződést érvénytelennek kimondja és kötelezi alperest az A) alatti leltárban foglalt, de időközben eladott áruk és az üzleti felszerelésnek a már kifizetett 3000 forint után 4708 forint 8 krt tevő hátralékos becsértékéből az alperes viszonykereseti követeléseként ezennel megítélt 1159 forint 12 krnyi kártérítési összegnek levonása után fennmaradó 3548 forint 96 kr. tőkét és ennek 1882. május 17-től járó 6% kamatát 13 nap alatt felperes csődtömege megfizetni.

Alperes viszonykereseti követelésének 1159 forint 12 krt meghaladó részére nézve elutasítatik.

Az alperes ellen 1882. évi 3118. és 8856. sz. a. elrendelt zárlat által okozott költségek tekintetében ítéletileg kimondatik, hogy azokat egészen felperes csődtömege tartozik viselni.

A perköltségek kölcsönösen megszüntetnek.

Indokok. B. Á. mint B. J. debreczeni bejegyzett kereskedői cégnek üzlet- és cégvezetője által a cégtulajdonos néh. B. J.-nak az 1881. évi aug. 31-én történt halála után a 2. sz. a. okmány szerint 1881. nov. 21-én eszközölt jogügylet, habár nevezett cégvezető az örökösök egyike is, a közadós saját tényét nem képezvén, azon jogügylet megtámadásához a csődbíróság felhatalmazása nem szükséges. Ennélfogva alperesnek a csőd-

törvény 160. §. 1. pontjára alapított kifogása elvetendő és a csődtömege gondnok felperessége annál inkább megállapítandó volt, mivel a csődbíróság felhatalmazását, habár utólag kieszközölvé is, felperes az E. a. mellékelt végzéssel igazolta. — A kereset érdemében a közadós cég volt cégvezetője és alperes között létrejött adásvételi szerződést azért kellett érvénytelennek kimondani, mert a keresk. törv. 38. §-a csupán a kereskedelmi üzlet «folytatásával» járó jogcselekményekre és ügyletekre jogosítván fel a cégvezetőt, ennek jogköre áttörtett, midőn a 2. sz. levél szerint az egész B. J. féle üzlet összes árukészletével, felszereléseivel, bolt helyisége, raktárai és pinczéivel együtt el- és átadott. — Hogy pedig e művelet épen nem a keresk. üzlet folytatásához tartozott, hanem ellenkezőleg azzal maga az üzlet végleges megszüntetése, feloszlata célzóztatott, kitűnik azon különben a per eldöntésénél nem lényeges körülményekből is, hogy az üzlet-eladásal egyidejűleg a B. J. felirású cégtábla helyébe K. J. cégfelírás lépett és hogy ugyanakkor nov. 30-án, helyi szokás szerinti lakváltoztatási időn kívül, a boltbér-szerződés is alperesre ruháztatott a nélkül, hogy más üzlet-helyiségről, új boltberendezésről gondoskodva lett volna.

Ennek ellenében közömbös azon körülmény, hogy a B. J. cég a cégjegyzékből kitorólva nem lett, és pedig annál inkább, mert alperes nem igazolta, hogy azon cég alatt a cégvezető vagy bármely jogosított, a jelzett időtől kezdve keresk. üzletet bárhol is folytatott volna.

Nem vehető bírói figyelembe alperes azon kifogása sem, hogy az üzlet-eladásáról a többi örökösöknek, sőt a kiskorúak érdekeire felügyelő városi árvaszéknek is tudomása lehetett s azt az illetők soha sem ellenezték, semmissé, érvénytelenné tenni meg sem kísérelték, s így abba tényleg beleegyezetteknek tekintendők; mert a tanuként kihallgatott nagykorú örökösök egybevégtől oda nyilatkoztak, hogy az eladásról mit sem tudtak, alperes pedig nem bizonyította, hogy az árvaszék a kiskorúak vagyonáról tett amaz életbevágó intézkedést akár előzőleg helyeselte, akár utólag jóváhagyta volna. — Nem változtat a dolgon, hogy a felperes csődtömege által az 1888. jan. 31-én felvett póttárgyalási jegyzőkönyvhöz 1. a. csatolt büntető bírósági végzés szerint az örökösök közül három család bukás büntette, illetve vétkes bukás vétsége miatt vád alá helyeztetett, mivel a végzés jogerőre emelkedése igazolva nincs, de különben is a büntetőbeli adatok a jelen per folyamán perrendszerűleg eszközölt bizonyítási eljárás eredményét meg nem hiusíthatják.

Az elsoroltak tekintetbe vételével tehát a szerződés érvénytelenítése mellett az eladott áruk és felszerelések a csődtömege részére visszaitelendők volnának. Miután azonban azok a felperes kérelmére elrendelt zárlat folyamán árverésen eladtván, felperes csődtömege birtokába többé természetben vissza nem bocsáthatók és az előbbi állapot vissza nem állítható: a keresetlelvelel ebbeli tartalma mellőzendő és az áruk és felszerelések ér-

tékének meghatározására alapul a perben kifejtettek szerint, a mindkét fél által elfogadot A. a leltár volt alkalmazandó és főösszegként a keresetlevélben kitett 7708 frt 8 kr. leltári érték megítélendő.

E főösszegnek egészben leendő megfizetésére azonban alperes azért nem volt kötelezhető, mert abból 3000 frt vételár-törlesztés kifizetését nyugtákkal igazolván, felperes sem a fő-, sem a kiegészítő tárgyalások folyamán nem volt képes megdönteni azon alperesi érvelést, hogy az összeg a cég vagyonaiba befolyt és hogy különféle tartozásokra fizettetett, azaz hogy a cég, illetőleg a hagyatéki, és így közvetve a csődtömeg javára fordított. — Nevezetesen a kif. Curia feloldó határozata következtében tartott könyvvizsgálat alkalmával a szakértők egybevágó véleménye és a bár hiányosan vezetett, de az üzleti bevételek és kiadások sorrendje, ideje és jogcíme tekintetében elégséges felvilágosítást nyújtó keresk. könyvek teljesen szilárd alapot szolgáltatnak azon bírói meggyőződésnek, hogy ama 3000 frt vételárrészlet a hagyatéki vagyont képező üzletbe tényleg befolyt. Sőt a szakértők véleményéből, de a pénztári napló megtekintéséből az is nyilvánvaló, hogy ama 3000 frt fel is használtatott és pedig legnagyobb részét üzleti és azzal összefüggő célokra. Ennélfogva, mellőzve a felperesi csődtömeggondnok által 2. sz. a. mellékelt bizonyítványt, a 7708 frt 8 kr. főösszezből 3000 frt levonandó és a maradék 4708 frt 8 kr. tökekövetelésben s a kereset megindításától számítandó 6% kamataiban volt alperes felperes javára elmarasztalandó. Ezenkívül levonandó volt az utóbbi marasztalási összezből is az alperes által viszkonkeresetbe vett kártérítési követelésből az ezennel részére megítélt 1159 frt 12 krra rugó kárösszeg és a zár-feloldás napjától folyó törvényes kamata is. E kártérítési viszkonkereset azért volt megítélendő, mert a 8—19. és 21—26. sz. a. mellékelt és felperes csődtömeg által meg nem cáfolt okmányokkal kétségtelenül kimutatta alperes, de a hivatalból becsatolt zárlati és végrehajtási iratokból is kitűnik, hogy ő a felperes kérelmére elrendelt és foganatosított, azonban a kir. Curianak 519/1888. sz. végzésével feloldott zárlat és következményei által tetemes kárt szenvedett; sat.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

A kir. ít. tábla az első bíróság ítéletének nem felebbezett azt a részét melylyel alperes viszkonkereseti követelésének 1159 frt 12 krt meghaladó részével elutasított, érintetlen, felebbezett azt a részét pedig, mely által kimondatott, hogy az 1882. évi 3118. 8356. sz. végzéssel elrendelt zárlat által okozott költségeket felperes csődtömeg tartozik viselni, helybenhagyja, felebbezett egyéb részeiben azonban megváltoztatja s felperest keresetével, alperest pedig első bíróság által megítélt 1159 frt 12 krt tevő viszkonkereseti követelésével elutasítja és kötelezi felperest, hogy alperesnek 170 frt per- és 30 frt felebbezési költséget fizessen.

Indokok, Felperes tömeggondnok a csődtömeg képviselőjében, a

közadós tömeg mint főnök jogaiba lépve a B. A. mint B. J. kereskedő bejegyzett cégvezetője és alperes közt 1881. nov. 24-én létrejött vétel-szerződést eredeti érvénytelenség alapján semmisnek s ezzel kapcsolatosan a vétel tárgyát képezett az A) alatti leltárban felsorolt ingók, esetleg azok értékének felperes csődtömeg részre leendő kiadását kéri keresetével kimondatni, mert nevezett cégvezetőt a keresk. törvény 38. §-a szerint a vételi szerződés megkötésére feljogosítottak nem tartja.

A kereset tehát nem a közadós valamely jogcselekményének — a csődtörvényben meghatározott esetek valamelyikének fenforgása folytán — megtámadását célozza s ezért nincs is a csődtörvénynek a közadós jogcselekményei megtámadhatására vonatkozó inézkedéseire alapítva. Ennek folytán alperesnek a kereset ellenében a perelhetőségi jog hiánya miatt a csődtörvény, különösen annak a közadós jogcselekményei megtámadhatásáról intézkedő rendelkezéseire alapított kifogásai figyelembe nem jöhetnek, mert a csődtörvénynek a szerződés eredeti érvénytelenségéből keletkező igényei érvényesítése tekintetébeni képviselője a csődtörvény által korlátozva nincsen.

Annak daczára azonban, hogy alperesnek a csődtörvény 27. 29. 32. és 169. §§-aira alapított kifogásai az előző pontban kifejtettek szerint figyelembe vehetők nem voltak, felperest keresetével mégis elutasítani kellett. Mert azt arra alapítja, hogy B. A. cégvezető a kereskedelmi törvény 38. §-a szerint nem volt jogosítva, B. J-féle kereskedési üzletnek eladására, alperesnek pedig arról, mint kereskedőnek tudomással kellett bírnia, mert a hivatkozott törvényszakasz a cégvezetőt csupán az üzlet folytatásával járó teendőkre jogosítva fel, mivel pedig az üzletnek eladása annak nem folytatását, hanem megszüntét képezi, az okból a cégvezetői jogkör túl lépésével megkötött vételügylet eredetileg érvénytelen.

Tekintve azonban, hogy B. A. a vételügylet létrejötte idejében a percsomóhoz csatolt cégiratok tanúsítása, valamint a felek beismerése szerint is B. I-nak bejegyzett cégvezetője volt, e minőséget B. I. hálála a kt. 51. §. 2. pontja szerint nem szüntette meg, mert cégvezetői minőségnek bejegyzése nem ily értelemben történt, mint cégvezető pedig a kt. 37.—42. §§-nak rendelkezései s ezek helyes értelmezése szerint a kereskedő cég tulajdonosának az üzlet körébe eső teendők tekintetébeni feltétlen személyesítője s ily minőségénél fogva, mint bejegyzett cégvezető, vezetésére bizott üzletkörébe vágó s annak folytatásával járó minden teendők teljesítésére feltétlenül s így az A) alatti leltárban felsorolt, az üzlethez tartozott áruknak s fölszerelvényeknek, akár részletenként, akár pedig együttesen eladására, az üzleti helyiségnek átengedése is jogosítottak tekintendő annyival inkább is, mert a kereskedelmi törvénynek felperes által hivatkozott 38. §-ának első bekezdésében különösen az is ki van mondva, hogy a cégvezetői minőség a mellett, hogy a cégvezetőt a keresk. üzlet

folytatásával járó minden ügyletre feljogosítja, egyszersmind a köztörvény szerint szükséges minden különös meghatalmazást is pótol; mert továbbá ugyancsak a hivatkozott törvényhely kifejezett rendelkezése szerint a cégvezetőnek csupán ingatlan javak elidegenítésére és terhelhetésére van különös meghatalmazásra szüksége s így már magába a törvénybe fölvetett e rendelkezésből is kétségtelenül következik, hogy a kijelölt két esetre vonatkozó kivételével, minden más jogcselekményre korlátlanul fölhatalmazva van és minden más jogcselekménye az általa képviselt céget föltétlenül kötelezi.

Alperes az elsőbíróság által megítélt 1159 forint 12 kr. iránti kereseti követelésével elutasítandó volt, mert a viszsonkeresetének alapját képező 1881: LX. t. cz. 236. és 244. §-ok értelmében csak az, a ki nyilván valótlan vagy megszűnt követelés fedezetére eszközölt ki zárlatot vagy biztosítási végrehajtást, felelős a kieszközölt biztosítási végrehajtás vagy zárlat foganatosítása következtében felmerült károkért. Hogy tehát a hivatkozott törvényszakaszok alapján alperes a viszsonkeresettel élhessen felperes ellen, szükséges annak bizonyítása, hogy felperes nyilván valótlan vagy megszűnt követelés fedezetére eszközölte ki a panaszolt zárlatot és biztosítási végrehajtást.

Ezt azonban alperes nem bizonyította, mert felperes keresete ilyenek nem tekinthető, mivel folytán felperesnek az alperesi viszsonkereset útján érvényesíteni szándékolt kárkövetelés iránti szavatossága az 1881: LX. t. cz. 234. és 244. §§-ai alapján meg nem állapítható.

Mint hogy azonban a felperes által kieszközölt kétrendbeli zárlat minden következményével együtt felsőbíróságilag hatályon kívül helyeztetett, tehát ez okból a végrehajtási törvény 251. §-ra való tekintettel, a kétrendbeli zárlati költségeknek felperes által leendő viselése kimondandó volt és habár e költségek számszerűleg meg nem állapítottak s azoknak megfizetésében felperes nem marasztaltatott, ez alperesre nézve sérelmet nem képez, esetleg csak azt vonhatja maga után, hogy a mennyiben felperes a zárlati költségek viselése tekintetében ez uttal megállapított kötelezettségének eleget nem tesz, alperes e tekintetbeni igénye külön peruton lesz érvényesítendő; sat.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodbíróság ítélete a két rendbeli zárlat által okozott költségre vonatkozó nem felebbezett részében érintetlenül maradván, az alperesi viszsonkeresetre vonatkozó részében helybenhagyatik, egyéb részeiben azonban megváltoztatik s az elsőfoku bíróság ítélete hagyatik helyben oly részbeni változtatással, hogy alperes csak 2269 frt 35 kr. és ennek 1882. márcz. 17-től járó 6% kamatját tartozik felperes csődtömegnek megfizetni. Felperesi és alperesi ügyvédek felebbezési díja s költsége képviseljeikkel szemben egyenként 20 frt 65 krban állapítatik meg.

Indokok. A 2. sz. a. üzletátruházási szerződés egyrészről az eladóként szereplő B. A. mint B. I. bejegyzett kereskedelmi cég cégvezetője, a főnök, illetve ennek halála után örökösének hozzájárulása nélkül, másrészről alperes mint vevő között kötött meg: a jelen perben, mely első sorban ezen szerződésnek érvénytelenítése iránt tettett folyamatba, az eldöntendő kérdés csak az lehet, jogositva volt-e a cégvezető e minőségében a kérdéses szerződésnek a főnököt, illetőleg ennek örökösét kötelező erővel való érvényes megkötésére. E kérdés pedig nem a csődtörvénynek a közadós cselekvényének megtámadhatóságáról rendelkező III. fejezete, hanem kizárólag a keresk. törvénynek a cégvezető hatáskörét szabályozó ötödik czime alapján nyerhet megoldást.

A kt. 38. §-a a cégvezetőt mint ilyet, kereskedelmi üzlet folytatásával járó ügyletekre és jogcselekvényekre jogositja fel, a cégvezető törvényes hatáskörének illetően meghatározásából nyilvánvaló, hogy különös meghatalmazás nélkül a cégvezetőnek csak oly üzleti és jogcselekményei birhatnak általános, tehát a főnököt is kötelező joghatályal, melyek rendszerint keresk. üzlet folytatásaként jelentkeznek s a kereskedelmi forgalomban ilyeneknek tekintendők; de nyilvánvaló a cégvezetői hatáskör iménti meghatározásából az is, hogy az ügylet, mely által egy egész kereskedelmi üzlet egy harmadikra átruházatik s ezzel maga az üzlet folytatása tényleg megszüntetetik, kereskedelmi üzlet folytatásával járó ügyletnek egyáltalában nem tekinthető.

Mint hogy pedig a fentfőlgő esetben a 2. sz. a. szerződés határozott szövege szerint az üzletben megvolt összes áruk az üzletbeli összes felszelelvényekkel együtt adattak el a cégvezető által s ekként az egész kereskedelmi üzlet ruházattal át alperesre mint vevőre, s ő az üzletet 3. sz. hirdetmény szerint ugyanazon helyiségekben, melyekben ez tényleg fennállott, a saját kereskedelmi üzletével tényleg egyesítette is, e művelet által pedig a régi üzlet tényleg megszűnt s az a már előbb fennállott alperesi kereskedelmi üzletbe tényleg beolvadt: kétségtelen, hogy a cégvezetőnek ez a cselekedete kereskedelmi üzlet folytatásával járó ügylet fogalma alá nem vonható és hogy azért a cégvezető csupán e minőségben arra jogositva nem volt.

De tulajdonosi minőségben sem volt B. A. ez üzlet átruházására jogositva, mert tulajdonosi minősége egyáltalán igazolva nincs s az ügyletet különben is kizárólag mint cégvezető, az e minőségéből kifolyónak vélt törvényes ügykörében kötötte meg.

Az előadottak alapján helyesen mondotta ki az első foku bíróság a szóban forgó ügyletet eredeti érvénytelenség alapján hatálytalannak s azért e részben a másodbíróság ítéletének megváltoztatásával, az elsőfoku bíróság ítélete volt helybenhagyandó, annyival inkább, mert az a körülmény, hogy B. I. cége a kereskedelmi cégjegyzékből ki nem töröltetett, a ke-

reskedelmi üzlet folytatásának tényleges megszüntetése mellett mi jelentőséggel sem bír.

Az ügylet érvénytelenségének az volna a törvényes következménye, hogy az előbbeni állapot visszaállítsák; jogos vala tehát felperesnek első sorban tett az a kereseti követelése, hogy alperes az ezen ügylet alapján az A) alatti leltárban felsorolt árukat és üzletfelszereléseket a csődtömegnek természetben való visszaadására köteleztessék. Minthogy azonban az áruk legnagyobb része a jelen per folyamában felperes kérelmére elrendelt s foganatosított zárlat folyama alatt bírói árverésen eladott, felperesnek most már csak az általa másodsorban előterjesztett az a kérelme teljesíthető, hogy alperes a természetben többé vissza nem adható ingók értékének s járulékaiknak megfizetésére köteleztessék.

A visszatérítendő érték megállapításánál két szempont kell, hogy irányadó legyen; ugyanis azoknak az áruknak és üzleti felszereléseknek, melyek a zárlat foganosítása alkalmával hiányoztak, illetve a mely üzleti felszerelések a zárlat alól feloldottak, a leltárilag megállapított értékét kell alapul venni, mivel alperes ezekkel szabadon rendelkezett; ellenben a zárlat folyama alatt bírói árverésen eladott áruknak csak az árverésen elért értékeért tehető alperes felössé, mert ezek az ő rendelkezései alól tényleg elvonatván, azoknak belátása szerinti értékesítésébe be nem folyhatott, ennél fogva az elárverezett áruk valódi értékének csakis a bírói árverésen elért vételár lévén tekinthető, alperes csakis azért tehető felelőssé.

Az eladottak alapján alperesnek fizetési kötelezettsége eltérőleg az elsőfoku bírósági ítélet rendelkezésétől, mely az elárverezett ingóknál is a leltári értéket vette alapul, következőkép volt megállapítandó:

a) az első zárlat foganosítása alkalmával hiányzott áruknak leltári értéke	2084 firt 75 kr
b) a zár alól feloldott felszerelési tárgyak leltári értéke	827 firt 50 kr.
c) az árverésen befolyt	2557 firt 10 kr.
Összesen tehát	5469 firt 35 kr.

Ezt az értéket tartozik tehát alperes a szerződésnek bírósággal kimondott érvénytelensége következtében felperes csődtömegnek megtéríteni; az árverésen befolyt 2557 firt 10 kr. vételárt különösen azért, mivel ez összeget a zárlat feloldása folytán ő vette fel a bírói letétből, a mint ez az általa a csődtömeg ellen indított s e helyütt 307/90 v. sz. á. jelen perrel egyidejűleg eldöntött kártérítési perirataiból, jelesen pedig a 7584/83 sz. kereseti eloadásból és ugyanazon pernél levő 5794/83 sz. zárfeloldási végzésből nyilván kitűnik.

Ezen összegből azonban levonandó az a 3000 firtnyi összeg, melyet alperes a 4—6. sz. a. nyugtak szerint B. A. kezeihez vételár fejében tényleg fizetett; mert ez az összeg, a mint ez az ítélet indokaiban az elsőfoku bíróság helyesen kiemelte, a kihallgatott szakértők egybehangzó eloadása szerint B. I. hagyatéki tömegébe befolyt s az legnagyobb részben a hagyatéki tömeg terhének apasztására tényleg fordított.

Ennek a 3000 firtnyi összegnek levonásával alperes kötelezettsége az elsőbírósági ítéletnek részbeni megváltoztatásával csak 2469 firt 35 krban s ennek a kereset beadásától számítandó 6% kamatjában volt megállapítandó.

Felperes csak részben lévén pernyertes, a perköltséget az elsőfoku bíróság helyesen szüntette meg kölcsönösen.

Ellenben az alperesi visszakereseti követelés tekintetében a másodbíróság ítélete volt ide vonatkozólag felhozott indokainál fogva annyival inkább helybenhagyandó, mert felperesnek kereseti követelése a jelen jogervényes ítélet szerint is lényegileg alaposnak találtatott.

314.

I. polg. tanács.

A közszerző házastársnak a házasság tartama alatt keletkezett adósságai az egész közszerzeményi vagyont terhelik.

1890. szeptember 10. 1017. p. sz.

W. és K. bejegyzett cég felperesnek — Sz. József és neje alperesek ellen szerződés érvénytelenítése, tulajdonjogi bekebelezés törlése és 720 firt iránti perében —

a temesvári kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Alperesek köteleztettek tűrni, hogy a székasi 127. sz. tjkvben A. I. 1—2. alatt foglalt 68¹²⁸⁰ holdból és 9. sz. tjkvben A. I. 2—5. alatt foglalt 5 holdból álló és jelenleg másodrendű alperes tulajdonaként felvett ingatlanokra felperes cég a részére már megítelt 720 firt tőke követelése stb. behajtása végett kielégítési végrehajtást vezethessen és magát az érintett ingatlanokból kielégíthesse.

Ellenben felperes, az alperesek közt létrejött és a lippei kir. közjegyző előtt 1885. évi augusztus 29-én 64/85. ügyszám alatt kötött vagyon-elkülönítési szerződés érvénytelenítésére vonatkozó kereseti kérelmével elutasítatik; stb.

Indokok. Hogy elsőrendű alperes 720 firt tőkeösszeggel, ennek 1885. évi szeptember 21-től járó 6% kamatjával és az összesen 141 firt 47 kr-ra felmerült és megállapított per- és végrehajtási költséggel felperesnek tartozik, igazolva van a keresethez B. C. E. L. alatt csatolt ítélettel és végrehajtási végzésekkel, de ezt alperesek maguk sem veszik tagadásba.

A keresethez H. és J. alatt csatolt telekkönyvi kivonatokból pedig kitetszik, hogy a székasi 127. sz. tjkvben felvett 68 hold¹²⁸⁰ □ öl és a 9. sz. tjkvben felvett 5 holdból álló ingatlanok egyedül elsőrendű alperes tulajdonát képezték és akkor még nevére telekkönyvezve állottak, mikor felperesnek 720 firttal adósa lett, és:

tekintve, hogy az érintett ingatlanokra, habár azokat a házasság ideje alatt szerezte meg I.-r. alperes, mint közszerzeményre II.-r. alperes nem tarthat igényt;

mert a mint a vonatkozó telekkönyvi bejegyzésekből kitűnik, a kérdéses ingatlanokat egyedül I.-r. alperes árverésen és adásvétel útján megvevén, azokat csakis az I.-r. alperes által szeretteknek vélelmezni kell annál is inkább, mert ezzel szemben az ellenkező, t. i. hogy az I.-r. alperes nevére irt kérdéses ingatlanok közszerzeményt képeznek, alperesek részéről bizonyítandó volna, mi azonban nem történt és mert különben is közszerzeményt csak azon vagyon képezhet, mely a fennálló adósságok törlesztése után maradt, de a nő a házasság tartama alatt közszerzemény címén férje vagyonából nem is igényelhet részt;

és tekintve, hogy ezek szerint az alperesek mint férj és nő közt G. szerint megkötött jogügylet, melynél fogva I.-r. alperes (a férj) a székasi 127. és 9. tjkvi számú ingatlanait nevére, II.-r. alperesre, állítólag közszerzemény címén átruházta, törvényes alappal nem bír, és miután a hitele-

zónék jogában áll követelni, hogy az adós tulajdonát képezte vagyonnak oly időben történt visszteher nélküli átruházása, illetve ajándékozása által, midőn adós elleni követelese fennállott, meg ne károsíttassék, tehát jelen esetben felperes is jogosítva van I.-r. alperes ellen fennállónak és megítéltnak igazolt fent kített követelésének kielégítését az átruházott fentemelt ingatlanokból követelni.

Mindezeknél fogva alpereseket ennek tüfésére az ítélet értelmében bírósággal kötelezni kellett.

A mi azonban a G. alatti szerződésnek érvénytelenítésére és a I.-r. alperes javára történt tulajdonjog bekeblezésének törlésére vonatkozó kereseti kérelmet illeti, ezzel felperes elutasítandó volt, mert abból, hogy a megtámadott szerződés szerint alperesek közt létrejött jogügylet fentiek szerint felperes, mint hitelező kárára nem lehet, még nem következik az egész jogügyletnek érvénytelen volta, és hogy a szerződő felek közt érvényesen fenn ne állhasson.

A budapesti kir. ítéletábla a következőleg ítél:

A kir. ítéletábla a kir. törvényszék ítéletének a felperes részéről nem felebbezte azt a részét nem érinti, mely szerint a felperes az alperesek között létesült szerződés érvénytelenítése, valamint az e szerződés alapján eszközölt tulajdonjogi bejegyzés kitörlésének bekeblezése iránt előterjesztett kereseti kérelmével elutasított; felebbezett egyéb részeit pedig, annak az indoknak elhagyásával, mely szerint a II.-r. alperes azokra az ingatlanokra, a melyeket az I.-r. alperes a házasság tartama alatt szerzett, közszerzemény címén igényt nem tarthat, egyébként az elsőbírósági ítélet kapcsán felhozott többi megfelelő indokoknál fogva helybenhagyja.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodbíróság ítélete helybenhagyatik.

Indokok. A közszerzeménynek általánosan elfogadott jogfogalmából, mely szerint házasság alatti közszerzeménynek, a házasság tartama alatt szerzett vagyonoknak, a terhek levonása után fenmaradó értéke tekintendő, önként következik, hogy annak a házastársnak, kinek nevére a szerzés történt, a házasság tartama alatt keletkezett adóssága, az összes közszerzeményi vagyont terheli.

Nem vonják alperesek kétségbe, de a per adataiból, különösen a keresethez A) alatt mellékelt köjegyéből, B) alatt csatolt ítéletből, G) alatt mellékelt köjegyű okiratban felvett szerződésből, valamint a H) és J) alatt csatolt hiteles telekkönyvi kivonatokból is bizonyos, hogy I.-r. alperesnek 720 frt és járulékaiból álló, felperes cég részére megítélt adóssága az alperesek közt fennálló házasság tartama alatt keletkezett, és hogy a szakási 127. és 9. sz. tjkvben felvett ingatlanok szintén a házasság tartama alatt, I.-r. alperes nevére szereztettek; I.-r. alperesnek említett adóssága tehát az említett ingatlanokat is terheli, minek aztán az, hogy felperes cég követelésére magát ez ingatlanokból kielégíteni jogosult, természetes következménye.

Az a körülmény, hogy az említett ingatlanok időközben II.-r. alperesre mint egyik közszerzőre irattak át telekkönyvileg, felperes hitelező cég jogaira hátrányos befolyással nincs.

Mert a telekkönyvi átírással, tekintettel különösen arra, hogy az átírás alapjául közszerzeményi jogcím szolgál, az ingatlanoknak közszerzeményi természetű változást nem szenvedett.

TÁRGYMUTATÓ.

Magánjog.

Dologi jog.

	Lap- szám	Sor- szám
A közös tulajdont képező telekkönyvi jószágtestből egyik tulajdonostársat illető jutalékra szerzett zálogjog ki nem terjed egy másik tulajdonostárs jutalékára is csupán az által, hogy ez utóbbit a terhelt jutalék tulajdonosa a zálogjog bejegyzése után tulajdonul megszerzi, — akár volt a megszerzett jutalék zálogjoggal terhelve, akár nem (48. számú döntvény)	285	66
Közös osztatlan tulajdon tárgyat képező ingatlan birtokát megvédeni és foglalás esetében visszakövetelni, közös tulajdonosok mindegyike jogositva lévén, ez irányban pert indítani a közös tulajdonosok mindegyike jogosult. — A prdts 67. §-a csak arra vonatkozik, hogy a perben felperesként álló több személy a pervitel és eljárás szempontjából mily tekintet alá essék; nem alkalmazható tehát oly esetben, midőn felperesként több személy lépvén fel, azok némelyike szabályszerűen állott perbe, némelyik pedig képviselő-hiány vagy más okból perben állónak nem tekinthető.	303	113
A közösen birt, a természetben fel nem osztható valamely tárgy, minő az épület, fentartása körül, a tulajdonosok mindegyike az egész tárgy iránt egyaránt van érdekelve, miből következik, hogy mindegyik tulajdonostárs jogositva kell hogy legyen a közös tárgyban rejlő érdekének kellő megóvásáról is gondoskodni, joga van tehát az egészet az azt érhető kár ellen biztosítani.	304	114
A ki névre szóló és hátirattal el nem látott részvényt annak tulajdonosától jogszerűen megszerzett, jogczimmel bir ugyan arra, hogy a tulajdonjogot a maga részére igényelje, vagyis az így megszerzett részvényeknek hátirattal való ellátását esetleg per útján is követelje, de a tulajdonjogot, mi csak hátirat útján szerzhető meg, még meg nem szerezte.	306	120
Valamely hirdalában, vagy folyóiratban megjelenő önálló zenemű nem tekinthető olyan közleménynek, mely szerzői jog bitorlása nélkül átvehető lenne	261	I

A haszonélvezetre adott dolgok, törvényszerű cím hiánya miatt, soha el nem birtokolhatók.

Ha valakinek valamely ingatlan oly feltétel mellett adatott birtokába és használatába, hogy azt helyreállítsa és a helyreállítási költségek megtérítése esetén köteles legyen azt visszbocsátani, minthogy nyilvánvaló, hogy a haszonélvezőt az ily ingatlan haszonélvezeti joga mindaddig megilleti, míg az arra fordított helyreállítási költségek meg nem térítettek, a haszonélvezőnek használati joga a kérdéses ingatlanra vonatkozólag megállapítandó, a használatba adó ezen jognak elismerése s telekkönyvileg leendő bekebelezésének tülésére kötelezendő az esetben is, ha a haszonélvező a kérdéses ingatlant elbirtoklás alapján tulajdonjoggal kéri magának megítéltetni, mert ezen kérelem a kevesebbet vagyis a haszonvételi jog megítélését is magában foglalja. 312 133

Árverésen megvett ingatlanok termése nem illeti meg az árverési vevőt, ha a vevő a birtokba való bevezetékör nem lett egyttal a termények birtokába is bevezetve; különösen pedig nem akkor, a midőn ezen terményeket nem a végrehajtást szenvedett, hanem egy harmadik állította elő. 293 86

A birtokháborítás iránti kereset megindíthatására megszabott határidő (egy év és egy nap) a háborítás megtörténtétől, nem pedig az arról szerzett tudomás vételtől számítandó. 299 101

A kir. adományozáshoz tartozó egyházi javadalomnak a javadalmas püspök csupán haszonélvezője, mely jogviszonyból folyólag annak csak oly kötelezettségei terhelhetik javadalombeli utódját, a melyekre királyi jóváhagyás eszközöltett ki, vagy a melyek általános szabályrendeletek, vagy az egyes javadalmakban fennálló határozott szabályokhoz képest a javadalombeli utódra is áthárulnak. 301 107

A haszonélvezeti jog nem gyakorlásából még egymagában ezen jogról való lemondás, vagy a használó jogának nyílt beismerése nem következethető.

A birtok folytonossága félbeszakítatik azáltal, hogy egy harmadik az ingatlan tulajdonjogát a telekkönyvre alapított jóhiszemben megszerzi. 265 13

A végrehajtási törvény 168. §-ában jelzett perutat oly harmadik személy veheti igénybe, a kinek dologi joga telekkönyvileg feljegyezve nincs. 264 11

Telekkönyv kiigazítása iránt folyamatba tett perben hitbizo-

Lap-
szám

Sor-
szám

Lap-
szám

Sor-
szám

mány fennállását vitató felperesek azt, hogy a hitbizomány már a telekkönyvi helyszíneléskör jogszerűen fennállott, tehát hogy az első szerző hitbizományt alkotott, hogy az az illető megyében kihirdetett és királyi jóváhagyással megerősített, — kétségbevonhatlan okirattal tartoznak kimutatni. 274 33

Kötelmi jog.

Általános határozatok.

Valamely jogügylet kötésénél e jogügyletben részt nem vett harmadik személyek javára is lehet jogokat kikötni. 287 70

Vétel.

A kötbér, mint a szerződés teljesítésének biztosítására megállapított összeg, kár fennforgása nélkül is követelhető. 309 127

A visszavásárlási jog az o. p. tk. 1070. §-a szerint az eladónak személyes joga, mint ilyen pedig valamint harmadik személyre át nem ruházható, ugy harmadik személy javára ki sem köthető. 311 131

Kölcsön.

A törvény a kiskorúakat csak könnyelmű adósságcsinálás ellenében oltalmazza azon rendelkezésével, mely szerint a kiskorúak által adósságcsinálás céljából vállalt pénzübeli kötelezéseket semmisnek kimondja; az üzlet körében tett bevásárlások azonban, melyeknek értéke a kiskorú vagyonába befolyt, ezen tekintet alá nem esnek, s ennél fogva a kiskorúság alapján meg nem támadhatók, különösen akkor, midőn a vásárlott áruk már tovább adatván, alperes által vissza nem adhatók. 302 110

Valamint szabadságában áll a jelzálogos hitelezőnek valamely bekebelezett követelés behajtása céljából a személyes adós mellőzésével keresetét egyedül a jelzálog tulajdonosa ellen a jelzálogból leendő kielégítés végett megindítani; ugy viszont a bejegyzéssel terhelt ingatlan telekkönyvi tulajdonosát sem lehet elzárni attól, hogy a követelés fenn nem állása s a zálogjog elenyészésének bírői megállapíthatása végett az egyenes adós mellőzésével csak a nyilvánkönyvi hitelező ellen lépjen fel keresettel. 286 68

Bérlés és haszonbérlés.

A bérlő rendszerint jogosítva van azt követelni, hogy a bérlemény tárgya a bérlési idő tartama alatt sértetlenül és egész terjedelemben a bérbeadó által fentartassék és a bérlő rendelkezése alatt hagyassék, ha csak a bérlés tárgya szükséges javításokat nem igényel, a mely célból a bérbeadó a javítást eszközölheti.

Ha az építkezéstől való eltávolítás különbeni kártérítés terhe alatt történt, a tiltakozó többé csak kártérítést, de nem az előbbi állapot visszaállítását követelheti 289 75

Munkabérlés szerződés.

Az egy évre szerződött s a tanév folyama alatt minden törvényes ok nélkül elbocsátott nevelő az egész évre szerződésileg kikötött fizetést és az ellátásnak megfelelő egyenértékét igényelheti 262 6

A per tárgyának egy része ügyvédi jutalmul érvényesen ki köthető 266 16

Kártérítés.

Általános jogszabály, hogy első sorban csak a szerződés teljesítése követelhető, csak ha az nem lehetséges, lehet kártérítési keresettel fellépni.

A kártérítési keresetnek köztörvényi ügyekben is mellőzhetlen feltétele a ker. törv. 354. §-ában előírt értesítés és utólagos teljesítési határidő engedélyezése.

Felperes tartozik bizonyítani, hogy az utólagos teljesítésre határidőt engedett, még ha erre nem is szólított fel alperes által 170 23

Tiltott jogügyletek.

A turpis causa természetével bíró viszonyból keletkezett jogügylet, tekintet nélkül arra, hogy az egyik vagy másik szerződő fél cselekedett-e erkölcsstelen indokból, bírói uton érvényesíthető követelési jogot nem ad 298 98

Elévülés.

Az ügyvédi rendtartás 72. §-a szerint a 2 évre szabott elévülési határidő csak kártérítési keresetnek megindítása által szakítható meg, e tekintetben tehát az esetleg magánuton tett felhívásoknak vagy megintéseknek joghatály nem tulaj-

donítható. A törvénynek ezen rendelkezése áll az esetben is, ha az ügyvéd az állítólagos mulasztást mint ügygondnok követte el 279 47

Családjog.

Vegyes házasságu valóperben, melyben felperes a házasság érvénytelenségének kimondását kéri, helye van az alperesi viszonykeresetnek, mely a házassági kötelék felbontására irányul. A kereset és viszonykereset együttesen bírálendő el.

A nők férjhezmenetelük után vallásukat szabadon választhatják, miből következik, hogy férjhez ment nő vallásos kérdés alá többé nem vehető.

Az 1844. évi III. t.-cz. 1. §-ának határozott rendelkezése soha el nem töröltetett, a gyakorlat által szentesített s mai nap is fennáll, sőt hatályában megerősítést nyert az 1868. évi LIII. t.-czikben, melynek második §-a a 18-dik életkorát betöltött egyénnek vallás dolgában a szabad elhatározás jogát megadta 281 50

Izraeliták között kötött házasság felbontásának indokául nem szolgálhat azon körülmény, hogy az egyik házastárs a házasság tartama alatt megtévelyodött.

Az egyik házastárs által zavart és beszámíthatlan lelki állapotban elkövetett botrányok a másik házastársnak keserítését meg nem állapítják.

Az elmebeteg gondnokoltnak a házasság felbontásába való beleegyezését a gondnok beleegyezése nem pótolhatja 292 83

A házastársak közös vagyonának kezelése s az ezzel összekötött birtoklási jog mindaddig, míg a házassági viszony fennáll vagy a vagyonszövetség meg nem szüntetik, a férjet mint családfőt illeti, s a kezelést a nő, vagy ennek nevében egy harmadik személy a férjtől önhatármulag el nem vonhatja 291 81

Oly esetben, midőn a házastársak törvényenél fogva közszerzőknek tekintetnek, törvényes vélelem szól a közösség mellett minden vagyonra nézve, mely a házasság tartama alatt szerzetett.

A bizonyítási kötelezettség azt terheli, a ki az ellenkezőt állítja.

A törvényes vélelem megerősítésére pedig nem elegendő sem azon tény, hogy a szerzési jogügylet csupán az egyik fél nevében kötött, vagy valamely ingatlan csak egynek

	Lap- szám	Sor- szám
nevére iratott, sem annak kimutatása, hogy az illető fél önálló öröklött vagyonnal bírt, hanem tüzetesen bizonyítandó e külön vagyon beruházása a házasság alatti szerzeménybe.	295	91
A közszerző házastársnak a házasság tartama alatt keletkezett adósságai az egész közszerzeményi vagyont terhelik . . .	314	143
Az anyának azon beismerése, hogy a gyermek házasságon kívüli, a gyermeket törvényes születésétől egymagában meg nem fosztja.		
A gyermek törvényes születésének vélelme ellenében az atya az általa való nemzés teljes lehetetlenségét tartozik igazolni, hogy a gyermek törvénytelen születése megállapíthatassék.	290	79
A lelelenczháznak járó gyermekápolási és tartási költségek első sorban a természetes atyát terhelik.		
A természetes atya a törvénytelen leánygyermeknek tartásdíját is csak annak 12-ik és nem 14-ik életévéig tartozik fizetni	269	21
Az 1881 : LIX. t.-cz. 39. §-ának 1) pontjában körülírt alaki sérelem miatt semmiségi keresettel nem élhet az, a ki a megtámadott ítéletet megelőző eljárás folyama alatt már teljeskorúságát elérte	275	37

Örökösödési jog.

Szülők részéről tett azon végrendeleti intézkedés, mely szerint a kiskorú gyermekükre hagyott vagyon tekintetében akként rendelkeznek, hogy e vagyon, — és pedig vagy azzal a kifejezéssel, «hogy a gyermek kiskorúságában beállható elhalálózása esetében» — vagy azzal a kifejezéssel, «hogy a gyermek nagykorúságának elérte, vagy a leánygyermek férjhezmenetele előtt bekövetkezendő kimulta esetében» — egy megnevezett harmadik személyre szálljon, a gyermek törvényes osztályrészére ki nem terjed; következésképp a reá akként hagyott vagyon azon értéke erejéig, mely törvényes osztályrészének megfelel, sem a gyermek végrendeletét jogát egyáltalában nem korlátozhatja, sem a gyermek végrendelet nélkül elhalálózása következtében beállott törvényes öröklés érvényesítésének akadályul nem szolgálhat.

Ellenben a hagyatéknak azon értékére nézve, mely a gyermek törvényes osztályrészét meghaladja, a szülők teljes szabadsággal jelölhetnek ki nemcsak serdületlen vagy serdült, hanem nagykorú gyermeküknek is utóörököszt; s következő

	Lap- szám	Sor- szám
az erre irányzott helyettesítési intézkedésük az örökségre hivatott gyermek végrendeletkezési jogát, a hagyaték utóbb említett része tekintetében kizárja. (47. számú döntvény.)	284	65
Azon szerződésbeli kikötésben, melylyel valaki arra kötelezi magát, hogy ingatlanát halála esetére egy megnevezett személyre örökségképp hagyni fogja, nemcsak a végrendeletkezéssel s általában halál esetére rendelkezéssel való lemondás foglaltatik, hanem benne foglaltatik a dolog természeténél fogva az élők közötti elidegenítés tilalma is.	273	31
A közösen alkotott végrendelet megtámadására azok, kik az által magukat sértve érzik, a másik végrendeletkező életében is jogosítva vannak, a mennyiben az egy okiratban foglalt közös végrendelet tulajdonkép két végrendeletet tartalmaz; minél fogva attól, ki a két végrendeletkező valamelyikének intézkedésében megnyugodni nem akar, nem vonható meg a jogosultság, hogy azt a másik végrendeletkező társ életében meg ne támadhassa.	305	118

Polgári törvénykezési rendtartás (1868 : LIV. törvényczikk.)

Bírói hatáskör.

7. §.

A per tárgyának egy része ügyvédi jutalmul érvényesen kiköthető. . . . .

8. §.

Az 1875. évi ápril hó 1-én kelt osztrák tőzsdetörvény 6. §-ában említett érvénytelenítési kereset osztrák tőzsdebirósági ítélet ellen sem indítható meg magyar bíróság előtt. . . . .

A turpis causa természetével bíró viszonyból keletkezett jogügylet, tekintet nélkül arra, hogy az egyik vagy másik szerződő fél cselekedett-e erkölcstelen indokból, bírói uton érvényesíthető követelési jogot nem ad. . . . .

Bírói illetőség.

A hivatalból foganatosított végrehajtásnál a végrehajtató érdekeinek képviselőjére a bírósági végrehajtó lévén hivatva, az a tudomás, melyet ily eljárásban a kiküldött végrehajtó a végrehajtást szenvedett fizetéseinek megszüntetéséről szerez, magára a végrehajtató félre hat vissza, vagyis úgy tekintendő, mintha maga a végrehajtató által szereztetett volna. . . . .

36. §.

Vegyes házasságu válóperben, melyben felperes a házasság érvénytelenségének kimondását kéri, helye van az alperesi viszonykeresetnek, mely a házassági kötelék felbontására irányul. A kereset és viszonykereset együttesen bírálendő el.

A nők férjhezmenetelük után vallásukat szabadon választhatják, miből következik, hogy férjhez ment nő vallásos kérdés alá többé nem vehető.

Az 1844. évi III. t.-cz. 1. §-ának határozott rendelkezése soha el nem töröltetett, a gyakorlat által szentesített s mai nap is fenáll, sőt hatályában megerősítést nyert az 1868. évi LIII. t.-czikkben, melynek 2. §-a a 18-ik életkorát betöltött egyénnek vallás dolgában a szabad elhatározás jogát megadta. 281 50

Izraeliták között kötött házasság felbontásának indokául nem szolgálhat azon körölmény, hogy az egyik házastárs a házasság tartama alatt megtévelyodott.

Az egyik házastárs által zavart és beszámíthatatlan lelki állapotban elkövetett botrányok a másik házastársnak keserítését meg nem állapítják.

Az elmebeteg gondnokoltnak a házasság felbontásába való beleegyezését a gondnok beleegyezése nem pótolhatja. 292 83

Felperesség.

64. §.

A ki névre szóló és hátirattal el nem látott részvényt annak tulajdonosától jogszerűen megszerzett, jogcimmal bír ugyan arra, hogy a tulajdonjogot a maga részére igényelje, vagyis az így megszerzett részvényeknek hátirattal való ellátását esetleg per útján is követelje, de a tulajdonjogot, mi csak hátirat útján szerzhető meg, még meg nem szerezte. 306 120

Valamint szabadságában áll a jelzálogos hitelezőnek valamely bekeblezett követelés behajtása céljából a személyes adós mellőzésével keresetét egyedül a jelzálog tulajdonosa ellen a jelzálogból leendő kielégítés végett megindítani; ugy viszont a bejegyzéssel terhelt ingatlan telekkönyvi tulajdonosát sem lehet elzárni attól, hogy a követelés fenn nem állása s a zálogjog elenyészésének bírói megállapíthatása végett az egyenes adós mellőzésével csak a nyilvánkönyvi hitelező ellen lépjen fel keresettel. 286 68

67. §.

Közös osztatlan tulajdon tárgyát képező ingatlan birtokát megvédeni és foglalás esetében visszakövetelni, a közös tulajdonosok mindegyike jogositva lévén, ez irányban pert indítani a közös tulajdonosok mindegyike jogosult.

A prdts 67. §-a csak arra vonatkozik, hogy a perben felperesként álló több személy a pervitel és eljárás szempontjából mily tekintet alá essék; nem alkalmazható tehát oly esetben, midőn felperesként több személy lépven fel, azok némelyike szabályszerűen állott perbe, némelyik pedig képviselőlet-hiány, vagy más okból perben állónak nem tekinthető. 303 113

Bizonyítás.

Általános határozatok

152. §.

Általános jogszabály, hogy első sorban csak a szerződés teljesítése követelhető, csak ha az nem lehetséges, lehet kártérítési keresettel fellépni.

A kártérítési keresetnek köztörvényi ügyekben is mellőzhetlen feltétele a keresk. törv. 354. §-ában előirt értesítés és utólagos teljesítési határidő engedélyezése.

Felperes tartozik bizonyítani, hogy az utólagos teljesítésre határidőt engedett, még ha erre nem is szállított fel alperes által. 270 23

Oly esetben, midőn a házaselek törvénynél fogva közszerezőknek tekintetnek, törvényes vélelem szól a közösség mellett minden vagyronra nézve, mely a házasság tartama alatt szerzettetett.

A bizonyítási kötelezettség azt terheli, a ki az ellenkezőt állítja.

A törvényes vélelem megerősítésére pedig nem elegendő sem azon tény, hogy a szerzési jogügylet csupán az egyik fél nevében költetett, vagy valamely ingatlan csak egynek nevére iratott, sem annak kimutatása, hogy az illető fél önálló, öröklött vagyonnal birt, hanem tüzetesen bizonyítandó e külön vagyron beruházása a házasság alatti szerzeménybe. 295 91

Beismerés.

Az anyának azon beismerése, hogy a gyermek házasságon kívüli, a gyermeket törvényes születésétől egymagában meg nem fosztja.

A gyermek törvényes születésének vélelme ellenében az atya az általa való nemzés teljes lehetetlenségéig tartozik igazolni, hogy a gyermek törvénytelen születése megállapíthatassék. 290 79

Okiratok.

Telekkönyv kiigazítása iránt folyamatba tett perben hitbizomány fennállását vitató felperesek azt, hogy a hitbizomány már a telekkönyvi helyszíneléskor jogszerűen fennállott, tehát hogy az első szerző hitbizományt alkotott, hogy az az illető megyében kihirdettetett és királyi jóváhagyással megerősítettett, — kétségbevonhatlan okirattal tartoznak kimutatni. 274 33

1881: LIX. törvénycikk a polgári törvénykezési rendtartásról szóló 1869: LIV. törv. cikk módosítása tárgyában.

13. §.

A bérlő rendszerint jogosítva van azt követelni, hogy a bérlemény tárgya a bérleti idő tartama alatt sértetlenül és egész terjedelemben a bérbeadó által fentartassék és a bérlő rendelkezése alatt hagyassék, ha csak a bérlet tárgya szükséges javításokat nem igényel, a mely célból a bérbeadó a javítást eszközölheti.

Ha az építkezéstől való eltiltás különbeni kártérítés terhe alatt történt, a tiltakozó többé csak kártérítést, de nem az előbbi állapot visszaállítását követelheti 289 75

A házastársak közös vagyonának kezelése s az ezzel összekötött birtoklasi jog mindaddig, míg a házassági viszony fennáll, vagy a vagyonszövetség meg nem szüntetik, a férjet mint családfőt illeti, s a kezelést a nő, vagy ennek nevében egy harmadik személy a férjtől önhatalmulag el nem vonhatja. 291 81

A birtokháborítás iránti kereset megindíthatására megszabott határidő (egy év és egy nap) a háborítás megtörténtétől, nem pedig az arról szerzett tudomásvételétől számítandó. 299 101

39. §.

Az 1881: LIX t.-cz. 39. §-ának i) pontjában körülírt alaki sérelem miatt semmiségi keresettel nem élhet az, a ki a megtámadott ítéletet megelőző eljárás folyama alatt már teljeskorúságát elérte 275 37

Lap-
szám

Sor-
szám

Lap-
szám

Sor-
szám

50. és 77. §§.

Az 1875. évi ápril hó 1-én kelt osztrák tőzsdetörvény 6. §-ában említett érvénytelenítési kereset osztrák tőzsdetörvényi ítélet ellen sem indítható meg magyar bíróság előtt 263 8

Végrehajtási törvény. (1881: LX. törvénycikk.)

3., 4., 5. és 140. §§.

A kir. Curia a kir. ítélőtáblának oly végzését, melyet külföldi bíróság elmarasztaló határozatára alapított végrehajtási kérelem felett hozott, nem vizsgálhatja felül, habár annak tárgyát a viszonyosság fenn, vagy fenn nem forgása kérdésének eldöntése is képezi. (49. számú döntvény.) 297 97

20. §.

A hivatalból foganatosított végrehajtásnál a végrehajtó érdekeinek képviselőjére a bírósági végrehajtó lévén hivatva, az a tudomás, melyet ily eljárásban a kiküldött végrehajtató a végrehajtást szenvedett fizetései megsejtesítéséről szerez, magára a végrehajtató felre hat vissza, vagyis úgy tekintendő, mintha maga a végrehajtó által szereztetett volna 267 17

30. §.

Azon körülmény, hogy végrehajtató részére végrehajtást szenvedő a végrehajtási összeget még a marasztalás előtt bírói kézbe letette és utóbb azt kiutalványoztatni kérte, a végrehajtás megszüntetésére törvényes indokul nem szolgálhat. 272 29

168. §.

A végrehajtási törvény 168. §-ában jelzett perutat oly harmadik személy veheti igénybe, a kinek a dologi joga telekkönyvileg feljegyezve nincs 264 11

181. §.

Árverésen megvett ingatlanok termése nem illeti meg az árverési vevőt, ha a vevő a birtokba való bevezetésekor nem lett egyuttal a termények birtokába is bevezetve; különösen pedig nem akkor, a midőn ezen terményeket nem a végrehajtást szenvedett, hanem egy harmadik állította elő. 293 86

189. §.

A szőlődézsma-váltás azon részletei, melyek az árverés napját megelőzőleg három évnél régebb időre maradtak hátralékban, a dézsmaváltással terhelt szőlőbirtoknak árverésen befolyt vételárából a jelzálogos hitelezők követelése előtt nem sorolhatók. (46. számú döntvény) 280 49

Kereskedelmi törvény (1875: XXXVII. törvénycikk.)**Czégvezetők és kereskedelmi meghatalmazottak.****38. §.**Lap-
szám Sor-
szám

A czégvezetőnek különös meghatalmazás nélkül csak oly üzleti és jogcselekményei birhatnak általános, tehát a főnököt is kötelező joghatálylyal, melyek rendszerint keresk. üzlet folytatásaként jelentkeznek s a kereskedelmi forgalomban ilyeneknek tekintendők; de nyilvánvaló a czégvezetői hatáskör meghatározásából az is, hogy az oly ügylet, mely által egy egész kereskedelmi üzlet egy harmadikra átruháztatik s ezzel maga az üzlet folytatása tényleg megszüntetik, kereskedelmi üzlet folytatásával járó ügyletnek egyáltalában nem tekinthető 313 136

45. §.

A keresk. utazó nincs jogosítva arra, hogy főnökének nem az általa kötött ügyletekből künn levő követeléseit tekintetében a fizetésre halasztást engedélyezhessen 310 129

Közkereseti társaság.**77. és 98. §§.**

Az üzlet vezetésén kívül álló közkereseti társasági tagnak elhalálása után, de a felszámolás elrendelése előtt annak örökösei és a társasági czég ellen támasztott kölcsönkövetelés valódiságának bebizonyítására az üzletvezetéssel megbizva volt czégtag beismerése az elhalt czégtagnak tagadásban lévő örököseivel szemben egymagában nem elégséges 278 41

Részvénytársaság.**161. §.**

A k. t. 161. §. első bekezdésében foglalt tiltó rendelkezésnek, mely szerint a részvénytársaságnak saját részvényeit sem megszerezni, sem zálogba venni nem szabad, e törvénytétel helyes értelme mellett nincs egyéb következménye, mint az eme szabályt meg nem tartó igazgatósági tagoknak ugyanazon §. második bekezdésében a társaság hitelezőivel szemben megállapított egyetemleges felelőssége; maga az ügylet azonban, legyen az akár tulajdonszerzés akár zálogbevétel, a törvénytől fogva semmisnek nem tekinthető.

A megtartási jog gyakorlásának szándékolt érvényesítéséről az azonnal értesítés elmulasztásának nem magának a megtar-

Lap-
szám Sor-
szám

tási jog gyakorolhatásának az elvesztése, hanem csakis az értesítés elmulasztásából esetleg származhatott hátrányért való felelősség lehet a törvényes következménye 300 103

169. §.

Ha valamely részvénytársaság alapszabályaiba a keresk. törv. 169. §-ának engedélye alapján felveszi azon rendelkezést, hogy azon részvényes, ki az alapszabályszerűleg elhatározott befizetést a kitűzött határidőben nem teljesíti, minden a részvényből eredő jogát elveszti, részvénye megsemmisítetik s a társaság a megsemmisített részvény helyett újnak kibocsátására feljogosítottatik: ez még nem képez oly kizárólagos rendelkezést a nem fizetés jogkövetkezménye tekintetében, hogy azáltal megszüntnek lehetne tekinteni a részvénytársaságnak azon jogát, hogy a részvényestől részvénye után a hátralevő befizetést követelhesse 282 60

174.

A keresk. törv. 174. §-a szövetkezetekre is alkalmazást találván, a közgyűlés határozatait a szövetkezeti tag is jogosítva van megtámadni. Az idézett §. a részvényes (illetve szövetkezeti tag) kereseti jogát a közgyűlésnek sérelmes határozata ellen csak akkor köti az ott megállapított 15 napi határidőhöz, ha ezen határozatot a törvény vagy az alapszabályok által előszabott alakoszerűségek mellőzése miatt akarja megtámadni; e korlátozás azonban elesik akkor, midőn a határozat törvény- vagy alapszabályellenessége miatt támadatik meg 271 25

185. és 189. §§.

Valamely részvénytársaság vezérigazgatója írásbeli vagy szóbeli kötelező nyilatkozatot csak az alapszabályokban megállapított formaszertiségek megtartása mellett tehet 288 72

Szövetkezetek.**254. §.**

A kir. Curia magáévá tette az alsóbb bíróságoknak azon megállapítását, hogy a keresk. törv. 254. §-ának azon intézkedése, mely szerint a szövetkezet tagjai elleni keresetek a társaság feloszlásától, vagy a társasági tag kilépésétől, vagy kizárásától számítva egy év alatt évülnek el, nem alkalmazható oly keresetekre, melyeket maga a szövetkezet indít a tagok ellen. 271 25

Kereskedelmi ügyletek.

258. §.

A törvény a kiskorúakat csak könnyelmű adósságcsinálás ellenében oltalmazza azon rendelkezésével, mely szerint a kiskorúak által adósságcsinálás céljából vállalt pénzbeli kötelezéseket semmisnek kimondja; az üzlet körében tett bevásárlások azonban, melyeknek értéke a kiskorú vagyonába befolyt, ezen tekintet alá nem esnek, s ennél fogva a kiskorúság alapján meg nem támadhatók, különösen akkor, midőn a vásárlott áruk már tovább adatván, alperes által vissza nem adhatók. 302 110

300. §.

A ki névre szóló és hátrattal el nem látott részvényt annak tulajdonosától jogszerűen megszerzett, jogczimmal bir ugyan arra, hogy a tulajdonjogot e maga részére igényelje, vagyis az így megszerzett részvényeknek hátrattal való ellátását esetleg per utján is követelje, de a tulajdonjogot, mi csak hátrattal utján szerezhető meg, még meg nem szerezte. 306 120

Vétel.

346., 347. §§.

Oly esetben, midőn az áru a megrendelnél nagyobb mennyiségben küldetik, a megrendelő a kereskedői gondosságnál fogva köteles az eladót értesíteni arról, hogy az árut átvenni nem fogja. 294 88

354. §.

Általános jogszabály, hogy első sorban csak a szerződés teljesítése követelhető, csak ha az nem lehetséges, lehet kártérítési keresettel fellépni.

A kártérítési keresetnek köztörvényi ügyekben is mellőzhetlen feltétele a ker. törv. 354. §-ában előírt értesítés és utólagos teljesítési határidő engedélyezése.

Felperes tartozik bizonyítani, hogy a utólagos teljesítésre határidőt engedett, még ha erre nem is szólított fel alperes által. 270 23

359. §.

Ha a megvett áru minősége csak próba utján állapítható meg, az áru a vevő által jogi értelemben átvettnek csak akkor tekinthető, ha vagy a vevő ez irányban határozott nyilatkozatot tesz, vagy az általa kézhez vett áru megpróbálása

Lap-
számSor-
számLap-
számSor-
szám

tekintetében késedelembe esik; a vevő tehát csak ez esetekben kötelezhető a vételár kifizetésére. 276 38

Kárbiztosítás.

463. és 467. §§.

A közösen birt, a természetben fel nem osztható valamely tárgy, minő az épület, fentartása körül, a tulajdonosok mindegyike az egész tárgy iránt egyaránt van érdekelve, a miből következik, hogy mindegyik tulajdonostárs jogosítva kell hogy legyen a közös tárgyban rejlő érdekének kellő megóvásáról is gondoskodni, joga van tehát az egészet az azt érhető kár ellen, biztosítani 304 114

Váltótörvény (1876: XXVII. törvényczikk.)

24., 43. és 45. §§.

Ha az intézvényezett lakhelyén fizetendő, tehát nem telepített váltón az intézvényezettől különböző személy van fizetőül megnevezve, e feljegyzésnek más értelem nem tulajdonítható, mint hogy az elfogadó azzal egy harmadik személyt akart megjelölni, a ki helyette a fizetést teljesítse. A fizetés végetti bemutatás tehát ezen személynél eszközendő, és az óvás is szabályszerűen ezen személy ellen vehető fel. 307 122

Csődtörvény. (1881: XVII. törvényczikk.)

A jogcselekvények megtámadása.

27. §.

A hivatalból foganatosított végrehajtásnál a végrehajtó érdekének képviselőjére a bírósági végrehajtó levén hivatva, az a tudomás, melyet ily eljárásban a kiküldött végrehajtó a végrehajtást szenvedett fizetései megszüntetéséről szerez, magára a végrehajtató félre hat vissza, vagyis úgy tekintendő, mintha maga a végrehajtató által szereztetett volna. 267 17

37. §.

A csődválasztmány a megtámadási jogot a csődtörvény 37. §-ában megszabott elévülési időn belül gyakorolhatja, tekintet nélkül arra, vajjon a felszámolási határnap elmúlt-e vagy sem és annál a tömeggondnok a megtámadott követelést valódinak elismerte. 308 124

A tömeg elleni igények megállapítása.

145. §.

A csődbejelentésben kitett jogalaptól eltérő jogalapon a kifogásokat követelés iránt a külön per meg nem indítható. 268 19

Kényszeregyezés.

199., 217. és 229. §§.

A kényszeregyezés csak annyiban terjedhet ki kötelezőleg valamennyi hitelezőre, a mennyiben az a csődéljárás befejezésére, továbbá a hitelezőnek adandó kielégítés mennyiségére és ennek biztosítási módjára vonatkozik, következésképpen abba egyedül többségi megállapodásánál fogva a kisebbségben levő ellenzékes hitelezők rovására oly joglemondások s egyéb intézkedések fel nem vehetők, melyek a kényszeregyezés keretében szorosán nem tartoznak, hanem azon felekre nézve, kik között azok kifejezetten létrejöttek, önkéntes egyezés természetével bírnak. 283 62

Telekkönyvi rendtartás

- A végrehajtási törvény 168. §-ában jelzett perutat oly harmadik személy veheti igénybe, a kinek dologi joga telekkönyvileg feljegyezve nincs 264 11
- A haszonélvezeti jog nem gyakorlásából még egymagában ezen jogról való lemondás, vagy a használó jogának nyílt beismerése nem következtethető.
- A birtok folytonossága Telbeszakittatik azáltal, hogy egy harmadik az ingatlan tulajdonjogát a telekkönyvre alapított jóhiszeműben megszerzi. 265 13
- Telekkönyv kiigazítása iránt folyamathatott perben hitbizomány fennállását vitató felperesek azt, hogy a hitbizomány már a telekkönyvi helyszíneléskor jogszerűen fennállott, tehát hogy az első szerző hitbizományt alkotott, hogy az az illető megyében kihirdettetett és királyi jóváhagyással megerősítettett, kétségbevonhatlan okirattal tartoznak igazolni. 274 33
- Azon fél nyilatkozata, a ki ellen a zálogjog előjegyzése elrendeltetett, az igazolásra akkor is elegendő, ha a terhelt ingatlan akár az előjegyzéssel egyidejűleg, akár az előjegyzés után harmadik személyre iratott át 277 40
- A közös tulajdon képező telekkönyvi jószágtestből egyik tulajdonostársat illető jutalékra szerzett zálogjog ki nem terjed egy másik tulajdonostárs jutalékára is csupán az által, hogy ez utóbbit a terhelt jutalék tulajdonosa a zálogjog bejegyzése után tulajdonul megszerzi, — akár volt a megszerzett jutalék zálogjoggal terhelve, akár nem. (48. számú döntvény.) 285 66
- Valamint szabadságában áll a jelzálogos hitelezőnek valamely bekeblezett követelés behajtása céljából a személyes adós

Lap-
számSo-
számLap-
számSor-
szám

mellőzésével kevesetét egyedül a jelzálog tulajdonosa ellen a jelzálogból leendő kielégítés végett megindítani: úgy viszont a bejegyzéssel terhelt ingatlan telekkönyvi tulajdonosát sem lehet elzárni attól, hogy a követelés fenn nem állása s a zálogjog elenyésztének bírói megállapíthatása végett az egyenes adós mellőzésével csak a nyilvankönyvi hitelező ellen lépjen fel keresettel. 286 68

A telekkönyvi rendtartás 127—129. §§-ai nem zárják ki azt, hogy egy telekkönyvi kérvény pótkérvénnyel ki ne egészítessék s az ily kiegészítésnek a 61. §. intézkedéseinek képest egyedül az lehet a következménye, hogy a kérvény csak a pótkérvény beadásával tekintetvén teljesen fészerteljenek, az elintézés is a pótkérvény beadása időpontjának rangsorozatában és így az akkor fennállott telekkönyvi állás szerint eszközölendő. . . . . 296*) 96

A haszonélvezetre adott dolgok, törvényszerű cím hiánya miatt, soha el nem birtokolhatók.

Ha valakinek valamely ingatlan oly feltétel mellett adatott birtokába és használatába, hogy azt helyreállítsa és a helyreállítási költségek megtérítése esetén köteles legyen azt visszabocsátani minthogy nyilvánvaló, hogy a haszonélvezőt az ily ingatlan haszonélvezeti joga mindaddig megilleti, míg az arra fordított helyreállítási költségek meg nem térítettek, a haszonélvezőnek használati joga a kérdéses ingatlanra vonatkozólag megállapítandó, a használatba adó ezen jognak elismerése s telekkönyvileg leendő bekebelezésének tényszerű kötelező az esetben is, ha a haszonélvező a kérdéses ingatlant elbirtoklás alapján tulajdonjoggal kéri magának megítéltetni, mert ezen kérelem a kevesebbet vagyis a haszonvételi jog megítélését is magában foglalja 312 133

Ideiglenes törvénykezési szabályok.

7. §.

Szülők részéről tett azon végrendeleti intézkedés, mely szerint a kiskorú gyermekükre hagyott vagyon tekintetében akként rendelkeznek, hogy e vagyon, — és pedig vagy azzal a kifejezéssel, «hogy a gyermek kiskorúságában beállható elhalálozása esetében» — vagy azzal a kifejezéssel, «hogy a gyermek nagykorúságának elérte, vagy a leánygyermek

*) A szövegben hibásan van 269. s. sz. 296. s. sz. helyett szedve.

férjhezmenetele előtt bekövetkezendő kimulta esetében — egy megnevezett harmadik személyre szálljon, a gyermek törvényes osztályrészére ki nem terjed; következőleg a reá akként hagyott vagyon azon értéke erejéig, mely törvényes osztályrészének megfelel, sem a gyermek végrendelet jogát egyáltalában nem korlátozhatja, sem a gyermek végrendelet nélkül elhalálása következtében beállott törvényes öröklés érvényesítésének akadályul nem szolgálhat.

Ellenben a hagyatéknak azon értékére nézve, mely a gyermek törvényes osztályrészét meghaladja, a szülők teljes szabadsággal jelölhetnek ki nemcsak serdületlen vagy serdült, hanem nagykoru gyermeküknek is utóörököszt; s következő az erre irányzott helyettesítési intézkedésük az örökség-e hivatott gyermek végrendelet jogát, a hagyatéknak utóbb említett része tekintetében kizárja. (47. számú döntvény.) 284 65

1844: III. törvénycikk. A vallás dolgában.

1. §.

Vegyes házasságu válóperben, melyben felperes a házasság érvénytelenségének kimondását kéri, helye van az alperesi viszongkeresetnek, mely a házassági kötelék felbontására irányul. A kereset és viszongkereset együttesen bírálendő el. A nők férjhezmenetelük után vallásukat szabadon választhatják, miből következik, hogy férjhez ment nő vallásos kérdés alá többé nem vehető.

Az 1844: III. törv. cikk 1. §-ának határozott rendelkezése soha el nem töröltetett, a gyakorlat által szentesített s mai nap is fennáll, sőt hatályában megerősítést nyert az 1868: LIII. t.-cikkben, melynek 2. §-a a 18. életévét betöltött egyénnek vallás dolgában a szabad elhatározás jogát megadta 281 50

Osztrák polgári törvénykönyv.

1070. §.

A visszavásárlási jog az o. p. tk. 1070. §-a szerint az eladónak személyes joga, mint ilyen pedig valamint harmadik személyre át nem ruházható, így harmadik személy javára ki sem köthető. 311 131

369. és 1462. §§.

A haszonélvezetre adott dolgok, törvényszerű cím hiánya miatt, soha el nem birtokolhatók.

Ha valakinek valamely ingatlan oly feltétel mellett adatott birtokába és használatába, hogy azt helyreállítsa és a helyreállítási költségek megtérítése esetén köteles legyen azt visszbocátani, minthogy nyilvánvaló, hogy a haszonélvezőt az ily ingatlannak haszonélvezeti joga mindaddig megilleji, mig az arra fordított helyreállítási költségek meg nem térítettek, a haszonélvezőnek használati joga a kérdéses ingatlanra vonatkozólag megállapítandó, a használatba adó ezen jognak elismerése s telekkönyvileg léendő bekebelezésének türesére kötelezendő az esetben is, ha a haszonélvező a kérdéses ingatlant elbirtoklás alapján tulajdonjoggal kéri magának megítéltetni, mert ezen kérelem a kevesebbet, vagyis a haszonvételi jog megítélését is magában foglalja. 312 133

Az izraeliták házassági válópereit szabályozó 1863. évi november 2-án 15940. sz. a. kelt udvari cancellariai rendelet.

22., 24. és 25. §§.

Izraeliták között kötött házasság felbontásának indokául nem szolgálhat azon körülmény, hogy az egyik házastárs a házasság tartama alatt megtévelyodott.

Az egyik házastárs által zavart és beszámíthatlan lelki állapotban elkövetett bofrányok a másik házastársnak keserítését meg nem állapítják.

Az elmebeteg gondnokoltnak a házasság felbontásába való beleegyezését a gondnok beleegyezése nem pótolhatja. 292 83

1868: XLVIII. törvénycikk. A vegyes házassági válóperekről.

1. §.

Vegyes házasságu válóperben, melyben felperes a házasság érvénytelenségének kimondását kéri, helye van az alperesi viszongkeresetnek, mely a házassági kötelék felbontására irányul. A kereset és viszongkereset együtt bírálendő el.

A nők férjhezmenetelük után vallásukat szabadon választhatják, miből következik, hogy férjhez ment nő vallásos kérdés alá többé nem vehető.

Az 1844: III. t.-cikk 1. §-ának határozott rendelkezése soha el nem töröltetett, a gyakorlat által szentesített s mai nap

	Lap- szám	Sor- szám
is fennáll, sőt hatályában megerősítést nyert az 1868: LIII. t.-czikkben, melynek 2. §-a a 18. életévét betöltött egyének vallás dolgában a szabad elhatározás jogát megadta.	281	50
1868: XXIX. törvényczikk. A szőlőbirtok után járó tartozások megváltásáról.		
9. §.		
A szőlődézsma-váltás azon részletei, melyek az árverés napját megelőzőleg három évnél régebb időre maradtak hátralékban, a dézsmaváltással terhelt szőlőbirtoknak árverésen befolyt vételárából a jelzálogos hitelezők követelése előtt nem sorolhatók. (46. számú döntvény)	280	49
1868: LIII. törvényczikk. A törvényesen bevett keresztény vallásfelekezetek viszonyosságáról.		
2. §.		
Vegyes házasságu valóperben, melyben felperes a házasság érvénytelenségének kimondását kéri, helye van az alperesi viszonykeresetnek, mely a házassági kötelek felbontására irányul. A kereset és viszonykereset együtt bírálendő el.		
A nők férjhezmenetelük után vallásukat szabadon választhatják, miből következik, hogy férjhez ment nő vallásos kérdés alá többé nem vehető.		
Az 1844: III. t.-czik 1. §.-ának határozott rendelkezése soha el nem töröltetett, a gyakorlat által szentesített s mai nap is fennáll, sőt hatályában megerősítést nyert az 1868: LIII. t.-czikkben, melynek 2. §-a a 18. életévét betöltött egyének vallás dolgában a szabad elhatározás jogát megadta.	281	50
1874: XXXIV. törvényczikk. Az ügyvédi rendtartás tárgyában.		
57. §.		
A per tárgyának egy része ügyvédi jutalmul érvényesen kiköthető	266	16
72. §.		
Az ügyvédi rendtartás 72. §-a szerint a 2 évre szabott elévülési határidő csak kártérítési keresetnek megindítása által szakítható meg, e tekintetben tehát az esetleg magánúton tett felhívásoknak vagy megintéseknek joghatály nem tulajdonítható. A törvénynek ezen rendelkezése áll az esetben is, ha az ügyvéd az állítólagos mulasztást mint ügygondnok követte el	279	47

Az 1875. évi ápril hó 1-én kelt osztrák tőzsdetörvény.

	Lap- szám	Sor- szám
6. §.		
Az 1875. évi ápril hó 1-én kelt osztrák tőzsdetörvény 6. §-ában említett érvénytelenítési kereset osztrák tőzsdebirósági ítélet ellen sem indítható meg magyar bíróság előtt	263	8
1876: XVI. törvényczikk. A végrendeletek öröklési szerződések és halálesetre szóló ajándékozások alaki kellekeiről.		
13. §.		
A közösen alkotott végrendelet megtámadására azok, kik az által magukat sértve érzik, a másik végrendelező életében is jogosítva vannak, a mennyiben az egy okiratban foglalt közös végrendelet tulajdonkép két végrendeletet tartalmaz; minél fogva arról, ki a két végrendelező valamelyikének intézkedésében megayugodni nem akar, nem vonható meg a jogosultság, hogy azt a másik végrendelező társ életében meg ne támadhassa	305	118
1877: XX. törvényczikk. A gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről.		
Az 1881: LIX. t.-cz. 39. §-ának i) pontjában körülírt alaki sérelem miatt semmisségi keresettel nem élhet az, a ki a megtámadott ítéletet megelőző eljárás folyama alatt már teljeskorúságát elérte	275	37
A lelencháznaak járó gyermekápolási és tartási költségek első sorban a természetes atyát terhelik.		
A természetes atya a törvénytelen leánygyermeknek tartásdíját is csak annak 12-ik és nem 14-ik életéveig tartozik fizetni	269	21
A törvény a kiskorúakat csak könnyelmű adósságcsinálás ellenében oltalmazza azon rendelkezésével, mely szerint a kiskorúak által adósságcsinálás céljából vállalt pénzübeli kötelezések semmissnek kimondja; az üzlet körében tett bevásárlások azonban, melyeknek értéke a kiskorú vagyonába befolyt, ezen tekintet alá nem esnek, s ennél fogva a kiskorúság alapján meg nem támadhatók, különösen akkor, midőn a vásárlott áruk már tovább adatván, alperes által vissza nem adhatók	302	110
1884: XVI. törvényczikk. A szerzői jogról.		
5., 9. és 19. §§.		
Valamely hirdalásban, vagy folyóiratban megjelenő önálló zenemű nem tekinthető olyan közleménynek, mely szerzői jog bitorlása nélkül átvehető lenne	261	1

1886: XXIX. törvényzikk. A telekkönyvi betétek szerkesztéséről.

21. §.

Lap-
szám   Sor-
szám

A közös tulajdont képező telekkönyvi jószágtestből egyik tulajdonostársat illető jutalékra szerzett zálogjog ki nem terjed egy másik tulajdonostárs jutalékára is csupán az által, hogy ez utóbbit a terhelt jutalék tulajdonosa a zálogjog bejegyzése után tulajdonul megszerzi, — akár volt a megszerzett jutalék zálogjoggal terhelve, akár nem, (48. számú döntvény.) 285   66

MÁSODIK KÖNYV.

—

DÖNTVÉNYEK
ÉS
ELVI JELENTŐSÉGŰ HATÁROZATOK
BÜNÜGYEKBEN.
TÁRGYMUTATÓVAL ÉS TARTALOMJEGYZÉKKEL.

Tartalomjegyzék.

ELSŐ RÉSZ.

A döntvények és elvi jelentőségű határozatok 267—316. folyó számok alatt 1—144. lap

MÁSODIK RÉSZ.

Tárgymutató.

Büntető törvénykönyv a büntettekéről és vétségekről.

I. RÉSZ.

	Lap
Bevezető intézkedések.....	147
A kísérlet	148
A részesség	149
A szándék és gondatlanság	149
A beszámítást kizáró vagy enyhítő okok	150
A bűnhalmazat.....	150

II. RÉSZ.

A hatóságok, országgyűlési tagok vagy hatósági főzögek elleni erőszak	151
A vallás és ennek szabad gyakorlata elleni büntettek és vétségek	151
A személyes szabadságnak, a házjognak, továbbá a levél- és távirtdai titoknak közhivatalnok általi megsértése	152
A hamis tanuzás és hamis eskü	152
A hamis vád	152
A szemérem elleni büntettek és vétségek	153
A rágalmozás és becsületsértés	154
Az ember élete elleni büntettek és vétségek	154
A párviadal	155
A testi sértés	155
A személyes szabadságnak megsértése magánszemélyek által	157

	Lao
A magánlaknak megsértése magánszemélyek által	157
A lopás	158
A rablás és zsarolás	158
A csalás	159
Okirathamisítás	159
A család és vétke bukás	160
A gyújtogatás	161
Vizáradás okozása	161
A foglyok megszőktetése	161
A hivatali és ügyvédi büntettek és vétségek	161
Büntető törvénykönyv a kihágásokról	163
Törvény a büntető törvények életbeléptetéséről	163
A felebbviteli bíróságok szabályozásáról és a felebbvitel korlátozásáról a kir. járásbíróságok hatásköréhez utalt büntető ügyekben	164
Sajtótörvény	164
A Magyarország, s Horvát-, Szlavon- és Dalmátországok közt fennforgott közjogi kérdések kiegyenlítése iránt létrejött egyezmény becikkelye- zéséről	164
A népiskolai közoktatás tárgyában	165
A gátrendőrségről	165
Bűnvádi eljárás.	
Illetőség	165
Bizonyítás	165
Végvárgyalás és ítélet	165
A sajtótermékek köteles példányainak beküldése iránti igazságügyminisz- teri rendelet	166
Telekönnyvi rendtartás	167
A közigazgatási hatóságok körébe utalt kihágások esetében követendő eljárás szabályozása tárgyában kiadott belügyminiszteri rendelet.	167

Sajtóhibák.

- A 10. lapon felülről a 20. sorban 1865 helyett 1868 olvasandó.
- A 36. lapon 380. sorszám helyett 280. sorszám olvasandó.
- A 38. lapon 381. » » 281. » »
- A 41. lapon 382. » » 282. » »
- A 49. lapon 383. » » 283. » »
- Az 53. lapon 384. » » 284. » »
- Az 55. lapon 385. » » 285. » »
- A 62. lapon felülről a 15. sorban 93. §. helyett 193. §. olvasandó.
- A 62. lapon 386. sorszám helyett 286. sorszám olvasandó.
- A 97. lapon 297. » » 299. » »
- A 101. lapon 298. » » 300. » »
- A 103. lapon 299. » » 301. » »
- A 106. lapon 300. » » 302. » »
- A 110. lapon 301. » » 303. » »
- A 113. lapon 302. » » 304. » »
- A 115. lapon 303. » » 305. » »
- A 118. lapon felülről a 7. sorban 3854 helyett 38,547 olvasandó.
- A 118. lapon 304. sorszám helyett 306. sorszám olvasandó.
- A 120. lapon 305. » » 307. » »
- A 121. lapon 306. » » 308. » »
- A 125. lapon 307. sorszám helyett 309. sorszám olvasandó.
- A 129. lapon a 310. s. számú határozat fejezetének utolsó előtti
sorában (absulute) helyett (absolute) olvasandó.

CURIAI DÖNTVÉNYEK
ÉS
ELVI JELENTŐSÉGŰ HATÁROZATOK
BŰNÜGYEKBEN.
Hatodik folyam.

267.

II. bünt. tanács.

A zsarolás és a rablás közötti jellemző különbséget nem az elvétel, illetőleg az átadás, hanem a mindkét cselekményben közös személy elleni erőszaknak mindegyik cselekményre vonatkozólag különböző irányzata állapítja meg. A B. T. K. 350. §. esetében az erőszak a megtámadott személy szabad akaratának meghiúsítására irányul és tulajdonképen az akaratnak kényszer alá helyezését eszközli, a 344. §. esetében pedig az erőszaknak egyenesen a megtámadott személynek teste ellen kell alkalmaztatnia; minőlfogva a „rablás“ csak akkor van a személy ellen erőszak által elkövetve, ha a fizikai erő egyenesen a sértett teste ellen irányoztatott és az ez által egyszersmind szabadságát illetőleg is kényszer alá helyezettett.

Idegen ingó dolognak jogtalan eltulajdonítási célból — habár erőszakos elvitele — ha az erőszak nem fogatosított a megtámadott teste ellen, nem állapítja meg a rablást.

A zsarolás létrejötté nem a szerzett haszon jogtalanságától, hanem a szerzési mód jogtalanságától van feltételezve.

1889. december 4. 4207. B. sz.

Zsarolás vétsége és magánlaksértés büntette miatt feljelentett W. M. és társai elleni bünvádi ügyben —

a beregszászi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

R. V. által a B. T. K. 350. §-ába ütköző zsarolás vétsége és magánlak megsértésének büntette miatt följelentett W. M., V. V., F. B. I., K. V., S. J., P. M., K. I. és K. V. ellen a folyamatba tett eljárás megszüntetetik.

Indokok: A W. M. által eredetiben becsatolt 1885. évi november hó 2-án B. A. által kiállított adás-vevési szerződés teljes bizonyítékot nyújt arra nézve, hogy vádlott a most nevezett B. A.-tól az ennek tulajdonát képezett két ólat tulajdoni jogon megszerezte, minthogy pedig sajátjával ki-ki szabadon rendelkezhetik s minthogy továbbá panaszos utóbb szerzett tilkvi tulajdonjoga a W. M. által elhordatott két ólra ki nem terjeszthető, minthogy végre vádlottak cselekményeiben a B. T. K. 350. §-ába ütköző zsarolás vétségének fenforgására szükségelt azon alkotó elem, hogy a cselekményből kifolyólag magának vagy másnak jogtalan haszon szereztessék, föl nem található: ez okokból a zsarolás miatti további eljárás ez alapon, a még panaszolt magánlak megsértése miatti további eljárás pedig azon az alapon, mert e miatt vád nem emeltetett, megszüntetendő volt.

A budapesti kir. ítélőtábla következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletének azt az indokolását, mely szerint a panaszolt magánlak megsértésének büntette miatt a további bünvádi eljárást azért szüntette meg, mert a miatt vád nem emeltetett, mint a vizsgálati iratokkal ellentétben állót el nem fogadja, mert B. V. panaszló az 1/n. sz. a. jkönyv szerint a magánlak megsértése miatt is emelt vádat.

Emez indok mellőzésével, az eljáró kir. törvszék végzését az abban felhozott egyéb indokokon felül még azért is helybenhagyja, mert a magánlak megsértés büntette csak magánvádrá üldözendő cselekményt képez, mely miatt a bünvádi eljárás a B. T. K. 112. §-a alapján három hó alatt lett volna megindítandó; minthogy pedig az állítólagos magánlak megsértés a magánvádló kijelentése szerint 1886. márczius 4-én és ugyanazon év nov. 24-én követetett el, az e miatti panasz pedig csak a következő 1887. november 12-én, tehát három hónapon túl tetetett meg, ennél fogva a magánlak megsértésének büntette miatt folyamatba tett további bünvádi eljárás az elévülés indokából volt megszüntetendő, mert magánvádlónak az az állítása, hogy a magánlak megsértése miatt már előbb is emelt volna vádat, a vizsgálati iratok szerint beigazolást nem nyert.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve B. V.-nak a nagyszőlősi kir. járásbíróságnál 1887. november 12-én előterjesztett panaszára teljesített vizsgálat által megállapított tényállást, a mely szerint vádlott V. M. 1886. márczius 4-én vasvillákkal ellátott 8 egyén élén nevezett B. V. házának udvarába annak beleegyezése nélkül, sőt egyenesen tiltakozása ellenére behatolva, az időközben eltávozott házigazda nejének B. A.-nak újabb szóbeli tiltakozása daczára az udvarban létezett két ól közül az egyiket szétbontották s azt szétbontott állapotban hatalmukba véve, W. tulajdona gyanánt ennek lakására szállították;

tekintve továbbá, hogy ugyancsak a vizsgálat adatai szerint vádlott W. M. 1886. nov. 24-én R. I. és S. J. cselédeivel s P. M. napszámmal újabb bement B. V. házának udvarába s a házigazda J. nevű fiának tiltakozása ellenére ama másik ólat is, a melyet az első foglálás alkalmával ott hagyott, hatalmába vette és tulajdona gyanánt elszállította;

tekintve vádlott azon védekezését, hogy ő azért vitte el a két ólat, mert azokat özv. B. A., aki egyébiránt a cselekmény elkövetésekor már B. V. neje volt első férjének halála után, ennek tartozása törlesztéseül neki — vádlottnak — átengedte s hogy ő ennél fogva jogosítva volt azon két ólat tulajdonául tekinteni, azt physikai erő használatával is birtokába venni és mint tulajdonát elszállítani;

tekintve, hogy W. M.-nének fentebb körülírt ezen két rendbeli cselekményét nemcsak a kir. ügyész vádjának tárgyává tette, hanem sértett B. V. is fentartotta azok miatt emelt panaszát;

tekintve vádlott védekezésével szemben a B. T. K. 350. §-át, mely szerint a zsarolás vétségét követi el az, aki azon czélból, hogy magának vagy másnak jogtalanul vagyoni hasznót szerezzen, valakit erőszakkal vagy fenyegetéssel valaminek cselekvésére, eltűrésére, vagy elhagyására kényszerít s különösen

tekintve az idézett szakaszban használt ezen kitételt: «jogtalanul vagyoni hasznót szerezzen», mely a törvényjavaslat ezen kitétele helyett jogtalan vagyoni hasznót szerezzen, vagyis a minősítő «jogtalan helyett» az adverbium: jogtalanul elfogadásával vétetett be a törvénybe, azonnal szembe ötlük, hogy ezen módosítással a szerzési mód jogtalansága tetetett a zsarolás kriteriumjává, míg ellenben a törvényjavaslat a szerzett haszon jogtalanságától tételtelte fel a zsarolás létrejöttét és nem azt követelte, hogy a haszon jogtalanul, jogtalan uton-módon, jogtalan eszközökkel szerzetett legyen, hanem, hogy az az anyagi jogosultság szempontjából a tettest ne illesse, vagyis, hogy azon haszon a tettesre, illetőleg arra vonatkozólag, a kinek érdekében cselekszik, anyagilag jogtalan legyen;

tekintve, hogy a törvény e határozata mellett, vádlottnak kiemelt mentsége annál kevésbé szünteti meg a cselekmény büntetendő voltát: minthogy azon idő óta, a mikor a kérdéses két ólhoz való jogát állítólag megszerezte, az állítása szerint azokat neki ígérő B. A. újra férjhez ment s a ház, az abban létezett két ólall együtt nevezett asszony második férjének B. V.-nak birtokába jutván; vádlott a kérdéses tárgyakat tudva az utóbbinak birtokából vette el, vagyis vétette el;

tekintve továbbá, hogy a kiemelt tényállás szerint vádlott mindkét ízben fegyveres személyzettel jelenvén meg és mindkét ízben egyenesen vádlott, illetőleg fegyveresei vevén hatalmukba az ólat és vivén el azt magukkal: ezen utóbbi körülmény minősítésénél egy másik a zsarolásnál súlyosabb szempontra való kiterjesztést tesz szükségessé;

tekintve mindazonáltal a B. T. K. 350. §-ában a zsarolás vétségének szenvedő alanyára vonatkozólag ismérv gyanánt megjelölt lélekállapotot, a physikai kényszerültséget: valaminek cselekvésére, elhagyására vagy eltűrésére;

tekintve másrészt az erőszakot és a fenyegetést, mint ugyanazon szakaszban megjelölt azon két ható erőt, melyek közül vagy az egyiknek, vagy a másiknak a tettes által megtámadott elleni alkalmazásától, illetőleg a physikai kényszerültségnek ezen tényezők általi okozásától van feltételezve a szenvedő alany akarati kényszerének megállapítása a zsarolás ismérve gyanánt;

tekintve ezen eszme további kifejtésében a B. T. K. 350. §-ának a zsarolás passiv alanyára vonatkozó ezen elemét: eltűrés, illetőleg annak az eltűrésre való kényszerítését, s tekintve ezen elemnek a közvetlenül utána következő elhagyástól a törvényben különválását, habár a pszichológiai

elemzésben majdnem egybe olvadó voltát; végre viszonyítva ezen lelkiállapotokat, a tettes cselekvőségére vonatkozólag a törvényben meghatározott véghezviteli módokhoz: világos felismerésre jut, hogy a sértett részén feltételezett ezen két elem: a cselekvés vagy az elhagyás, illetőleg az erre való kényszerültség mint eredmény a zsarolás szempontjából és ezek határvonalai között, csak a fenyegetéssel állanak és állhatnak egymást feltételező viszonyban, addig az eltérés azon egyetlen eset, vagyis az eltérésre való kényszerültség azon egyetlen lélekállapot, mely az erőszakra visszavezetve, ez utóbbi tényezőnek lehetőségét, a zsarolás határvonalai között előtűnteti;

tekintve ugyanis az elhagyásra való kényszerítésnek pszichológiai foglalatját, ezen lélekállapot az akaratnak, a kényszer következtében való azon elhatározásában áll, mely szerint a szenvedő alany a támadó egyén követelése elleni ellentállás, vagy az ellentállás elhagyása között választathatván, a zsaroló részéről fenyegetett ártalom kikerülése céljából, az ellentállás elhagyását választja. Az elhagyás tehát az akaratnak habár csakis a fenyegetett veszély, a hátrány, az ártalom elhárítása által vezetett, mindazonáltal ezen motívumok behatása mellett is önelhatározását, illetőleg az önelhatározásnak az ellentállás mellőzésében való nyilvánulását jelenti;

tekintve ellenben az eltérést mint a törvény szerint az előbbi különböző alakulatot, ez a léleknek azon állapotát feltételezi, mely az akarat szabad elhatározásának érvényesítése ellen fellépő külerőnek intenzitásával szemben, az ellentállás, vagy ennek mellőzése között minden küzdelem lehetetlenségét előre elfogadta, magát a passiv megadás kényszeriségének aláveti s e kényszerülésnél fogva mindazt tétlenül elszenvedi, eltűri, a mit ellene a megtámadott ellen, illetőleg ennek vagyoni jogköre ellen, a tettes véghez visz; tekintve már most a két külön lélekállapotnak viszonyát, az ezek előidőzésére a B. T. K. 350. §-ában meghatározott tényezőkhöz, az erőszakhoz és a fenyegetéshez: ezen ható erők és az ezek által eredményezett állapotok megfigyelése kétségtelenné teszi, hogy az elhagyás mint az akarat által elhatározott, tehát már ezen beltartalmánál fogva akarat-nyilvánulatot képező jelenség nem lehet okozata azon külhatásnak, melynek szükségszerű következményét a feltétlen alávetettség kifejezi; míg ellenben az eltérés a fentebbi meghatározásból folyó beltartalmánál fogva egyedül az ellentállás lehetetlenségét előtűntető erőszak vagyis csupán a vis absoluta következtében jöhet létre;

tekintve továbbá, hogy a fenyegetés és az erőszak között nem az a különbség, hogy az előbbi fizikai erőnek a megtámadott személy elleni alkalmazását kizárna, az utóbbi pedig csupán a fizikai mechanikai erő alkalmazásával jöhetne létre; mert ellenkezőleg a fenyegetés épp úgy lévén fogatosítható fizikai erőnek a megtámadott személy elleni közvetlen vagy közvetett kifejtésével, mint maga a törvény szerinti erőszak: a kettő

közötti különbség a zsarolás keretén belől, tehát a nélkül, hogy az erőszak a rablás ismérvévé válnék, abban áll, hogy a fenyegetés mint motívum, kényszerítőleg bár, de a választást ki nem záró nyomatékkaal hat a megtámadottnak akaratelhatározása érvényesítésére, míg az erőszak a vis absoluta a fizikai erő aránytalan túlsúlyánál fogva a megtámadottnak akaratát egyszerre lenyűgözi s pszichológiai kényszer alá hajtva a megtámadottat, ennek részére egyedül a passiv eltérés kényszerét hagyja fenn:

tekintve, hogy az imént kiemelték szerint a fenyegetésnek épp úgy lehet, habár nem kizárólag eszköze, mint az erőszaknak; természetes, hogy a pszichikai erőnek valaki elleni használata még nem szünteti meg a fenyegetésnek ezen jellegét s nem változtatja azt a törvény értelmében vett erőszakká;

tekintve, hogy a most érintett két tényező közötti jellemző különbség nem a fizikai és a pszichikai ható erőben, hanem a mennyiben az erőszak mint a zsarolás tényezője forog fenn, azon minőségben (qualitásban), fokban, súlyban, nagyságban (quantitásban), nyilvánul, a melyben a jogtalan fizikai erő az egyes esetben használtatik, illetőleg a melyben az a személynek akaratát vagy kényszerítőleg befolyásolja, vagy pedig rögtön és teljesen hatalom alá hajtja;

tekintve, hogy ezen közelebbi meghatározásnál fogva a fizikai erő alkalmazásával véghezvitt fenyegetés a törvény szerinti értelmében és helyzetében az erőszaknak csekélyebb fokát, ellenben ugyancsak a fizikai erő azon minőségében és súlyában, a melyben az a megtámadottat a szenvedő magatartás kényszerére, az eltérésre bírja: az erőszaknak súlyosabb fokát a vis absolutát állapítja meg;

tekintve, hogy az eljárás tárgyát képező vizsgálat eredménye szerint B. V. neje, később pedig fia az udvarukat megszállott fegyveresek által kifejtett fizikai erő nagyságával szemben minden ellentállás lehetőségét, ezek megjelenésével és hatalmaskodó fellépésével azonnal kizárva látván, kényszerülve voltak mindegyik megszálláskor egy-egy ólnak szétszedését, elvitelét és a tettes, illetőleg fegyveresei által való elvitelét tétlenül eltűri;

tekintve, hogy e cselekedetekkel — feltéve a tényállásnak a vég tárgyaláson lényegben változatlanul maradását — a zsarolásnak erőszak által való véghezvitele teljes kifejezésre jut;

a zsarolás vétségét, illetőleg két zsarolás vétségeinek anyagi halmazatát megállapítottak kell elfogadni.

Tekintve mindazonáltal az erőszakot, mint a konkrét esetben a cselekmény egyik tényező ismérvét;

tekintve, hogy az erőszak mindkét esetben azért használtatott, hogy a megtámadott az ellentállás lehetetlenségét belátva, a támadók cselekvését akadálytalanul eltűri, hogy tehát az erőszaknak, már ennél fogva is a személy ellen irányzottak kellett lennie;

tekintve végre, hogy a mint a tényállás mutatja, vádlottnak, illetőleg fegyvereseinek a cselekvősége nem abban állott, hogy a házigazdát vagyis családjának a helyszínén jelen volt tagját az erőszak megfélemlítő és az elhatározást kényszerítő hatása által az őlnak átadására birták volna, sőt azt ezen öntevékenységre fel sem szólították, hanem ellenkezőleg erejük tulsúlyának tudatában ők maguk menvén az őlnak, azt saját kezeikkel szedték szét, vették hatalmukba s hatalmaskodással, tehát jogtalan eltulajdonítási szándékkal vitték el vádlott részére;

tekintve e három elemnek találkozását és ez által az elkövetett cselekmény összefoglalóját, mint idegen ingó dolognak a személy elleni erőszakkal jogtalan eltulajdonítási célból való elvételeit;

tekintve végre a kiemelt három elem szempontjából a B. T. K. 340 §-át, különösen a személy elleni erőszakkal való elvételt; nem mellőzhető annak indokolása, hogy a fénforgó cselekmény nem rablásnak, hanem zsarolásnak minősített:

tekintve ugyanis a technikai jelentményében vett erőszaknak mint vis absoluta; a B. T. K. egész területén, tehát annak 344. és 350. §§-aiban is azon értelemben vett azonosságát, hogy a hol a törvény szövege vagy a rendelkezésnek természete annak tágitó vagy megszorító értelmet nem ad: az erőszak mindenütt ugyanazon beltartalommal bír;

tekintve ezen most említett tényezőnek mint fentebb kifejtett, ugy a zsarolás, valamint a rablás esetében a cselekmények természete szerint szükségszerűleg személy elleni irányzatát akként, hogy a támadó cselekvőségnek a zsarolásban közvetve vagy közvetlenül, de mindkét esetben a személy ellen, ennek szabad akarata megvalósítása ellen, a rablásban pedig mindig közvetlenül, de mindig a személy ellen kell irányozva lennie;

tekintve a fénforgó esetben az idegen ingó dolognak egyenesen a tettes és fegyveresei által fogatosított elvitelét:

az eljárás tárgyát képező büntetendő cselekményt az esetben, ha a zsarolás és a rablás közötti jellemző különbség egyik részen a kényszerített átadás, másik részen az elvétel által lenne megállapítva, a többi elem találkozásán, rablásnak kellene minősíteni;

tekintve azonban, hogy a rokon természetű e két cselekmény között a jellemző különbséget nem az elvétel, illetőleg az átadás, hanem a mindkét cselekményben közös személy elleni erőszaknak mindegyik cselekményre vonatkozólag különböző irányzata állapítja meg;

tekintve nevezetesen, hogy míg a 350. §. esetében az erőszak a megtámadott személy szabad akaratának meghiusítására irányul és tulajdonképen az akaratnak kényszer alá helyezését eszközli, addig a 344. §. esetében az erőszaknak egyenesen a megtámadott személynek teste ellen kell alkalmaztatnia; minélfogva a rablás csak akkor van a személy ellen erőszak által elkövetve, ha a fizikai erő egyenesen a sértett teste

ellen irányoztatott és az ez által egyszersmind szabadságát illetőleg is kényszer alá helyzetett;

tekintve ennek folytán, hogy az idegen ingó dolognak jogtalan eltulajdonítási célból — habár erőszakos elvitele — ha az erőszak nem a megtámadottnak teste ellen fogatosított, nem állapítja meg a rablást;

tekintve, hogy a vádbeli esetben az erőszak nem alkalmaztatott a megtámadottnak teste ellen;

az idegen ingó dolognak, illetőleg dolgoknak a személy elleni erőszakkal és jogtalan eltulajdonítási célból való elvétele dacára sem lehetett a rablást megállapítottnak elfogadni, hanem a zsarolást kellett, a kiemelt ismérvek által létrejöttek megállapítani.

Minthogy azonban vádlott és fegyveresei két ízben hatoltak be B. V. udvarába és mindkét ízben a házigazda, illetőleg családjának tagja tiltakozása dacára sem távoztak el onnan mindaddig, míg a célba vett bűnös merényletet végre nem hajtották;

tekintve, hogy mindkét ízben a behatolás és benmaradás erőszakos volt; tekintve, hogy ez utóbbi cselekedetek a magánlaksértés bünteték s a B. T. K. 331. §. 3. pontjában meghatározott ismérveit meritik ki, mely cselekményre három évig terjedhető börtönt állapít meg a törvény;

tekintve, hogy az erőszakos behatolás mindkét esetben egy-egy ól elvétele céljából határozottat el és e célból hajtatott végre;

tekintve, hogy e körülménynél fogva a zsarolás és a magánlaksértés a B. T. K. 95. §. alá eső eszmei halmazatban állnak egymással;

tekintve, hogy ez esetben a súlyosabb törvénysértés büntetése lenne alkalmazandó;

tekintve, hogy a zsarolást illetőleg ennek csakis a B. T. K. 350. §-ában meghatározott, tehát vétséget képező esete foroghat fenn, míg a magánlaksértésnek a B. T. K. 331. §. alá eső büntetést képező esete mutatkozik megvalósítottnak s ennélfogva ez utóbbi lévén tulsúlylyal bíró törvénysértés, amennyiben a végtárgyaláson a bizonyítási eljárás az ellenkezőt nem derítené ki, a B. T. K. 95. §-a alapján, ennek büntetése lévén alkalmazandó, — mindkét alsóbírószág végzése megváltoztatik s vádlott W. M. a zsarolás vétségével eszmei halmazatban levő magánlaksértés bünteték két ízben elkövetése miatt, e szerint kétszeres eszmei halmazat által képzett vétségnek és büntetnek a B. T. K. 96. §. szerinti anyagi halmazata miatt vád alá helyeztetik.

268.

II. bünt. tanács.

A sértett fél megbízása folytán «elégtételre» illetőleg «lovagias elégtételre» való felszólításból nem következik szükségszerűleg, hogy a célzat párbajra kihívás volt.

1889. november 6. 9544. B. sz.

Párviadal és becsületsértés vétsége miatt vádolt T. Á. elleni bünv. ügyben

az aradi kir. törvényszék a következő végzést hozta:

A további bünvádi eljárás a párviadal vétségére vonatkozólag megszüntetetik, ellenben a becsületsértés vétségére nézve az összes iratok további érdemleges elbírálás végett az illetékes világosi kir. járásbíróshoz áttétetni rendeltetnek; K. Ferencz panaszló pedig panaszának a hirlapi közleményekre vonatkozó részével az illetékes sajtóbíróshoz utasítatik.

Mert a vizsgálatnak adatai szerint igazolva van ugyan, hogy N. Béla sérelmére elkövetett becsületsértésért nevezettnek megbízásából elégtételadásra való felhívás végett sértő K. Ferencz lakásán f. évi ápril 7-én T. Árpád és M. Lajos megjelentek s miután ekkor K. honn nem volt, látogatásukat nála másnap ismételték, minthogy azonban az összes vizsgálati vallomások ellentétben K. Ferencz azon előadásával, hogy ő látogatói által párviadalra hivatott volna ki, azt bizonyítják, miszerint a felhívás «elégtételadásra», «lovagias elégtételadásra» történt, mely kitétel alatt az ügy békés kiegyenlítése is értendő, melynek módján az illetők kifejezett szándékuk szerint az ügynek nem párviadal általi rendezését célozták, jelen ügyben a B. T. K. XIX. fejezete értelmében büntethető cselekmény fenn nem forog; a mi pedig a neheztelt tetteges és szóbeli sérelmeket, valamint a hirlapi közleményeket illeti, azok elbírálására a kir. járásbíróshoz, illetőleg a sajtóvétségre nézve a különös illetőségnél fogva a fennforgó halmazat daczára a sajtóbíróshoz illetékes.

A budapesti kir. ítélőtábla a következő végzést hozta:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróshoz végzését megváltoztatja, vádlottat a B. T. K. 294. §-a alá eső párviadal és a 261. §-ába ütköző becsületsértés vétsége miatt vád alá helyezi.

Indokolás: Tekintve, hogy Z. Zsigmond tanu határozottan azt adta elő feljelentő előadásával egyezően, hogy T. Árpád azt jelentette ki, miszerint M.-val azért kereste fel feljelentőt, hogy N. Béla részére attól lovagias elégtételt kérjen, tekintve, hogy nevezett tanu hasonlólag feljelentő előadásával egyezően azt is vallotta, miszerint terheltnek K. Ferencz indokoltan kijelentette, hogy a lovagias elégtételadást vagy párbajt el nem fogadja, mert törvénybe ütközik; tekintve végre, hogy az «Arad és Vidéke» 1888. évi 83. számában megjelent nyilvtéri közlemény tartalma szerint T. Árpád és M. Lajos azt nyilvánították ki, hogy ők azért jelentek meg K. Ferencznel, miszerint a most nevezett N. Bélának lovagias elégtételt adjon és a nyilatkozatot arról, hogy a lovagias elégtételadást K. Ferencz megtagadta, mint megbízók segédei állították ki; ugyanazért a kihívásnak ekként való lényegéből megállapíthatónak mutatkozik, hogy párviadal szándékoltatott létrehozatni; minélfogva tekintettel arra, hogy a kir. ügyész vádat egyáltalán nem, feljelentő pedig egyedül T. Árpád ellenében emelt: a most nevezett terheltet a B. T. K. 294. §-ába ütköző törvényszegés és minthogy az eljárás adatai által bizonyíthatónak mutat-

kozik az is, hogy a kérdéses alkalommal feljelentőt meggyalázó szavakkal illette, egyszersmind a 261. §. alá eső becsületsértés vétsége miatt vád alá kellett helyezni.

A kir. Curia a következő végzést hozta:

Tekintve, hogy a T. Árpád által használt azon kifejezésből, melylyel K. Ferencz az állítólag ez által N. Bélán elkövetett állítólagos sértésért és annak megbízásából «elégtételre», illetőleg «lovagias elégtételre» szólította fel, szükségszerűleg nem következik, hogy a felszólítottat egyenesen párviadalra hívta volna ki: a kir. ítélőtábla végzése megváltoztatik, s a kir. törvényszék végzése ezen s az abban felsorolt okokból helybenhagyatik.

269.

III. bünt. tanács.

Horvát-Szlavonországok büntetőjogi hatáskör és illetőség szempontjából is a magyar állam területének alkatrészét képezik. Horvátországi illetékességű egyének, mint kétségtelenül magyar honosok irányában a B. T. K. 9. §-ának intézkedései alkalmazást nem nyerhetnek.

1889. deczember 30. 10493. B. sz.

Lopás, illetve orgazdaság miatt vádlott B. J. és társai elleni bünvádi ügyben —

a kaposvári kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

M. S. J. vádlott, molvai (Horvátország) lakos a B. T. K. 370. §-ába ütköző és büntetendő orgazdaság büntetében bűnösnek kimondatik s ezért a B. T. K. 370., 373. és 91. §§-ai alapján 6 havi börtönre és 1 évi hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére ítéltetik; stb.

Indokok. M. S. J. beismeri, hogy 9 drb sertést M. Jánostól sertéslevél nélkül 60 frtért vett meg, beismeri azt is, hogy a sertések lopott voltát gyanította, ezen körülmény, valamint azon körülmények folytán, hogy 9 drb. sertést 60 frtért, tehát azok értékén jóval alul, sertéslevél nélkül vett meg, továbbá, hogy a sertéseken azonnal tuladni igyekezett és hogy a csendőrök látára futásnak eredt, ellene bizonyítva van, hogy a sertések lopott voltáról tudott, miért is a B. T. K. 370. §-ában körülírt orgazdaság büntetében volt bűnösnek kimondandó és tekintettel büntetlen előéletére és arra, hogy az általa megvett sertések megkerültek s hogy ő is 30 frt károsodást szenvedett, mint enyhítő körülményekre, a B. T. K. 370., 373. és 91. §§-ai alapján a fenti módon büntetendő.

Ezen vádlott, mint horvátországi honos ellen, ámbár a bűncselekményt Horvátország területén követte el, a kir. törvényszék illetősége, a gyakorlat által is irányadoul elfogadott ideigl. eljárási szabályzat 10. §-a alapján megállapítandó volt; sat.

A budapesti kir. ítélőtábla a következő végzést hozta:

... Meg kellett semmisíteni az elsőbíróshoz ítéletét azért is, mert M.

S. J. II-r. vádlott a 3. n. sz. alatt fekvő adatok szerint nem magyar honos, az őt terhelő büntetendő cselekményt sem azon területen követte el, melyre nézve a magy. bünt. törvény hatálya kiterjed és bár a B. T. K. 9. §-a szerint e törvény határozatai szerint büntetendő ama külföldi is, ki a 7. §. a) pontjában meg nem határozott büntetett vagy vétséget külföldön követi el, de mindazonáltal oly esetben a büntető jog gyakorlása attól van föltételezve, hogy az igazságügyminiszter a nemzetközi jogokra tekintettel, a bűnvádi eljárás megindítását elrendeli-e vagy sem;

minthogy pedig a felforgó esetben az igazságügyminisztertől felhatalmazás e végből kikérve nem volt s a kaposvári kir. törvszék II-r. vádlott felett az igazságügyminiszternek ily rendelete nélkül hozott ítéletet, a kir. tábla az elsőbíróság ítéletét megsemmisíteni ez okból is indokoltnak tartotta.

Vége a jelen büntügyben közvetlen végtárgyalásra leendő idézés mellőzésével, jogos vádlás felett határozatot hozni a kir. tábla azért látja szükségesnek, mert a közvetlen megidéztetésnek feltételei nem mindenik vádlott irányában forognak fenn.

A kir. Curia a következő végzést hozta:

Tekintetbe véve, hogy Magyarország Horvát-Szlavon országokkal egy és ugyanazon oszthatatlan állami közösséget képezi (1865. XXX. törvényczikk 1., 2., 3. §§-ai);

tekintetbe véve, hogy Horvát-Szlavonország ezek és a B. T. K. 5. §-ának világos kijelentése szerint büntetőjogi hatáskör és illetőség szempontjából is a magyar állam területének alkatrészét képezi;

tekintetbe véve, hogy az állampolgárság a magyar állam összes országaiban egy és ugyanaz; (1879. L. t.-cz. 1. §.)

tekintetbe véve, hogy a B. T. K. 6. §-a értelmében magyar honosok mindazok, kik a magyar állam területén honossággal bírnak;

és tekintetbe véve, hogy ezeknél fogva M. S. J. körösmegyei Virjo születésű és molvai lakos és illetőségű kétségtelen magyar honos irányában a B. T. K. 9. §-ának intézkedései épen semmi vonatkozással nem bírnak;

de másfelől tekintetbe véve azt, hogy eme vádlottnak terhére eső horvátországi Körösmegyében elkövetett, az ottan érvényben levő büntetőjog szerint elbírálandó orgazdaság vagy vagyonbiztonság elleni kihágási ténye, mely az itten, Somogymegyében Marczaliban elkövetett lopás büntetével oly okozati összefüggésben nincsen, mely M. S. J.-nak a terhére eső cselekmény elkövetésének helye szerinti, valamint személyes rendes bírjától való elvonását igazolná;

ezen okokból a kir. ítélőtábla határozata, mennyiben az elsőbírósági ítéletnek M. S. J.-t a m. B. T. K. 370. és 371. §§-ai alapján orgazdaság büntette miatt 6 havi börtönre elmarasztaló részét megsemmisítette, helybenhagyatik ugyan, mennyiben azonban nevezett vádlottat nem magyar

honosnak nyilvánítva, a bűnvádi eljárás folytatását csak az esetben rendelte el, a mennyiben az igazságügyminiszter azt elrendeli, a kir. tábla végzése megsemmisítettik és utasítatik az elsőbíróság, hogy az ügyet annak idején a M. S. J. vádlott elleni eljárás folyamatba tétele végett az illető horvátországi bírósághoz áttegye.

Egyéb nem felebbezett részében a kir. ítélőtábla végzése érintetlenül hagyatik.

270.

II. bünt. tanács.

Az esetben, ha két törvénytörés közül az egyik gondatlanságból követték el, valamint az esetben is, ha gondatlanságból több törvénytörés jön létre, a B. T. K. 95. §-ának alkalmazhatása, mely csakis szándékosan elkövetett több törvénytörésből képezett egy cselekmény esetében alkalmazható, ki van zárva.

1889. október 16. 1470. B. sz.

Gondatlanság által okozott súlyos testi sértés vétségével vádolt R. F. elleni bűnvádi ügyben —

a kaposvári kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Szabadlábbon lévő R. F. vádlott a B. T. K. 316. §-ába ütköző gondatlanság által okozott súlyos testi vétségében s a kihágási btkv. 92. §-ába ütköző testi épség elleni kihágásban vétkesnek kimondatik s ezért a B. T. K. 96. §-a alapján összbüntetésképen az ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó (2) két havi fogházbüntetésre és a B. T. K. 120. §-a alapján a B. T. K. 27 §-ában, illetve az 1887. évi 8. t.-cz. 1. §-ában körülírt célokra fordítandó s behajthatlanság esetében a vétségért (2) két napi fogházra átváltoztandó 20 (husz) forint, a kihágásért pedig (1) egy napi fogházra átváltoztandó tíz (10) frt pénzbüntetésre ítéltetik, sat.

Indokok. Vádlott a vizsgálat és végtárgyalás folyamán önmaga beismerte, hogy 1886. február havában P. J. kívánságára elment ennek M. nevű fiának kificzamodott karját helyre rakni, beismerte, hogy a kart helyreigazította s ezután azt zsindey közé rakta, bekötözte, s midőn a karon hólyagok keletkeztek; azokat felszurta s azt mondta P. J.-nek, hogy a gyermek karja meggyógyul, ezen cselekményéért, beismerése szerint, 2 frtot kapott.

Tagadja vádlott azt, hogy ő azt mondta volna P. J.-nek, hogy a fiut ne vigye orvoshoz, mert az le fogja vágni a kezét, sőt inkább azt állítja, hogy ő mindig orvoshoz utasította.

Ezen tagadása, illetve állítása azonban megczáfoltatik a hit alatt kihallgatott P. J., B. M.-né és W. L.-né tanuk vallomásával, kik egyhangulag vallják, hogy vádlott nem engedte a fiut orvoshoz vinni.

Ugyanezen tanuk azt is állítják, hogy vádlott a kart nagyon erősen bekötötte, minek következtében, minthogy az orvosi s törvényszéki orvos véleményéből kitünik, hogy a sértett karban a vérkeringés megakadályoztatott s ez okozta a testrészt elhalását, minek folytán azt le kellett vágni.

Vádlott ezen cselekménye a B. T. K. 310. §-ába ütköző gondatlanság által okozott súlyos testi sértés, azon cselekménye pedig, mint ezt a végtárgyalás folyamán maga is beismerte, hogy több ízben szokott kifczamodott csontokat helyre rakni, miután erre képesítve nem volt, a kihágási btkv. 92. §-ába ütköző kihágást képezi, melyért őt az ítélet rendelkezésében irt büntetéssel kellett összbüntetésképen büntetni, sat.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

Tekintve, miszerint vádlott a törvénynek két külön rendelkezését ugyanazon egy cselekménnyel sértette, ehez képest a btkv. 92. §-ába ütköző kihágás a B. T. K. 95. szakasza értelmében, mint eszmei bünhalmazat jöhet tekintetbe: a kir. ítélőtábla eme kihágásnak és az összbüntetésnek mellőzésével, vádlottat egyedül a B. T. K. 310. §-ába ütköző és súlyosabb beszámítás alá eső gondatlanság által elkövetett súlyos testi sértés vétésében találja vétkesnek és ezért R. F. vádlottat három (3) havi fogházra és az 1887. évi VIII. t.-cz.-ben meghatározott czélokra fordítandó husz (20) frt pénzbüntetésre, behajthatlanság esetén pedig két (2) napí további fogházra ítéli. Ezzel a változtatással egyéb részeiben a kir. törvényszék ítéletét indokainál fogva helybenhagyja.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve, hogy az esetben, ha a két törvénysértés közül az egyik gondatlanságból követték el, valamint, ha gondatlanságból több törvénysértés jön létre, a B. T. K. 95. §-ának alkalmazhatása, mely csakis szándékosan elkövetett több törvénysértésből képezett egy cselekmény esetében alkalmazható, ki van zárva;

tekintve, hogy ennél fogva a gondatlanság okozott súlyos testi sértés (B. T. K. 310. §.) és a kuruzsolás kihágása, mely utóbbi már fogalmánál fogva csakis szándékos cselekményt képezhet, minden egyébtől eltekintve, a fentebb kiemelt oknál fogva sem állapíthatnak meg két törvénysértésből képezett, a B. T. K. 95. §-ának megfelelőleg eszmei halmazatban levő egy büntetendő cselekményt;

tekintve ezenfelül, hogy vádlott szabályszerű jogositvány nélkül jutalomért több mint 30 év óta kifczamodott csontok helyreigazításával foglalkozik, tehát orvosi, sebészi teendőket végez, a mi önmagában megállapítja a kihágási btkv. 92. §. 1. pontja alá eső kuruzsolást, míg azon a többiektől következményénél fogva különálló cselekménye, hogy kuruzsolás alá vevén F. M.-t, oka volt, hogy ennek kezét amputálni kellett, a B. T. K. 310. §-át állapítja meg s e szerint vádlott ellen két büntetendő cselekmény anyagi halmazata forogván fenn, a B. T. K.-nek nem 95. §-a, hanem annak 96. §-a jött megvalósulásra;

tekintve végre a B. T. K. 102. §-ának rendelkezését, a mely szerint a pénzbüntetés mindenik büntetendő cselekményért külön állapítandó meg;

a kir. ítélőtábla ítélete vádlott bünössége tekintetében megváltoztatik és e részben az elsőfoku bíróság ítélete hagyatik helyben.

A büntetést illetőleg a másodfoku bíróság által a vádlottra kiszabott három (3) havi fogházbüntetésnek fenntartása mellett, a pénzbüntetés tekintetében szintén az elsőfoku bíróság ítéletének vonatkozó tétele hagyatik helyben. Végre a többi pénzmarasztalások tekintetében a kir. ítélőtábla ítélete indokaiból hagyatik helyben.

271.

II. bünt. tanács.

Nem követi el a fogolyszöktetés büntetést a fogolykíséréssel megbízott azon egyén, a ki, a hatóság részéről fegyverrel ellátva nem lévén, az őt fenyegető veszély kikerülése czéljából a kísérést abbahagyja és a fogolyt menekülni engedi.

1889. október 4. 1671. B. sz.

Fogolymegszöktetés büntetével vádolt M. József elleni bünvádi ügyben —

a szombathelyi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Szabadlábon lévő vádlott M. J. ó-perinti származású, 17 éves, róm. kath., szüleinél segédmunkás, szentkereszti lakos, vagyontalan, irni olvasni tud, feddhetlen előéletű, a B. T. K. 448. §. 1. pontjába ütköző fogolyszöktetés büntetének vádjá s következményeinek terhe alól felmentetik.

Indokok. Vádlott M. J. 1887. évi augusztus hó 9-én, mint soros őr volt alkalmazásban s mint ilyen a szentkereszti községbíró által azzal bízott meg, hogy a taplánfai községbíró által oda kísértetett tolonczot kísérje el Szarkaházára. Vádlott ezen megbízásnak eleget teendő, a tolonczal együtt utnak indult; midőn Bádinfai község felé közeledtek, a vádlottnál jóval erősebb testalkatu toloncz felszólította kísérőjét, hogy eressze el, azt mondván, ugys Szombathelyre jön a szolgabírói hivatalhoz. Vádlott ezen felszólításnak engedni nem akarván, a toloncz fenyegető állást foglalt el, mire vádlott megijedvén, a tolonczot ott hagyta és visszament Szentkeresztre, de a vele történeteket a községbírónál be nem jelentette, de a toloncz-átadás megtörténtét tőle a községbíró nem is kérdezte, mely tényállás vádlott beismerése és S. J. tanu vallomása folytán beigazoltatott s ebből kétségtelen ugyan, hogy vádlott mulasztást követett el az által, hogy a kezére bízott fogolynak megszökését a községi bírónak be nem jelentette, de egyéb bizonyíték hiányában el kellett fogadni a beismerő vallomását, mely szerint a fogoly által megfélemlítettvén, annak szabadon bocsájtását megakadályozni képtelen volt. Ily körülmények között eltekintve attól, hogy a megbízás körül szabálytalanságok fordultak elő s eltekintve attól, hogy a fogoly kísérésre esetről-esetre adott, habár hatósági személytől eredett is a megbízás, a hatósági közeg jellegét meg nem álla-

pitja vádlott ellenében, míg egyrészt a szándékosság mivel sem igazoltatott, másrészt a magy. kir. belügyminiszteriumnak 9389/885. sz. rendelete értelmében a fiatalok és gyenge testalkatu vádlott fogolykísérésre nem is alkalmazható volt volna s fegyversem adatván kezébe épen nem csudálható, hogy az öt fenyegető toloncz felszólításának engedett az aránytalan erővel szemben, előre látva a sikertelenséget, annak eltávozását kényszereszközzel meg nem kísérlette. Eképen a 448. §-ban foglalt feltételek hiányozván, vádlottat az ellene emelt vád és következményeinek terhe alól felmenteni kellett.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla a kir. törvényszék ítéletét indokolásánál fogva helybenhagyja.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve, hogy a B. T. K. 461. §-a szerint vádlott közszolgálatban állónak volt tekintendő akkor, midőn a községi bírő által tolonczkíséréssel megbízott s a felügyeletére bizott fogolyt kísérés közben megszökni hagyta;

tekintve azonban, hogy minden terhelő adat hiányában elfogadandó vádlott azon mentsége, mely szerint ő sem fegyverrel, sem más védelmi eszközzel nem lévén ellátva, midőn a nála sokkal erősebb tolonczolt ötöt az uton fenyegetőleg megtámadta és azon szavakat intézte hozzá: «hogy ha él nem ereszti ötöt, majd elbánik vele,» akkor ő a tulerővel szemben védtelenül a közvetlen veszélynek kitéve lévén, csakis a további kísérés abban hagyásában látta a veszély kikerülését;

tekintve, hogy ily körülmények között, midőn a fogolyt kísérő személyt nem látja el a hatóság fegyverrel s illetőleg nem helyezi őt oly helyzetbe, hogy a fogolylyal szemben az erő tulsúlyát kifejteni képes legyen, nem követelhető, hogy az a fogoly általi megtámadás esetére magát a veszélynek kitegye;

tekintve, hogy ezek szerint vádlott az ötöt fenyegető veszély kikerülése céljából hagyv in abba a fogoly kísérését, engedvén ezt meneküni; semmi olyast nem tett, illetve nem mulasztott, ami ellenében büntetendő beszámítás alapját képezhetné;

a budapesti kir. ítélőtábla ítélete ezen és az elsőfoku bíróság ítélete mellett felhozott indokoknál fogva helybenhagyatik.

272.

II. bünt. tanács.

Ha az esküt a féltől oly személy veszi ki, a ki erre törvényszerű hatáskörrel nem bír, az eskü sem bír törvényszerű hatálylyal. Ily esetben tehát tanuzás, illetőleg eskü letétele jogi értelemben fenn nem forogván, sem valódi sem hamis esküről szó nem lehet.

1890. november 29. 4054. B. sz.

Hamis tanuzás büntetével vádolt B. L. és G. M. elleni bünvádi ügyben

a debreczeni kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

A kir. törvényszék szabadlábbon lévő B. L. h.-dorogi születésű és lakos, 27 éves, gör. kath., nős, családos földműves, büntetve nem volt és G. M. h.-dorogi születésű és lakos, 30 éves, gör. kath., nős, családos földműves, büntetve nem volt, vádlottakat a B. T. K. 215. és 216. §§-ba ütköző hamis tanuzás büntetvének vádja és következményei terhe alól felmenti.

Indokok. A kir. ítélőtábla 41039/887. B. sz. pótlást rendelő végzése alapján megtartott tárgyalás folyamán vádlottak előadásával M. J., J. M. és Sz. G. tanuk vallomásaival kétségtelenül igazolva van, miszerint 1887. január 24-én B. L. és G. M.-t, mint tanukat a h.-nánási kir. járásbírósnál nem az ügyrendtartás értelmében erre jogositott hallgatta s vette ki tőlük az esküt, hanem az erre nem hivatott és meg nem bizott Sz. G. aljegyző; következőleg maga az alapszabályellenes és semmis. Másfelől igazolva van ugyancsak a fentebb hivatolt tanuk előadásaival, hogy a jelzett tanuk hallgatás alkalmával peres felek annyira zajongtak, hogy a beszélők egymást megérteni sem tudták, fokozván a zajt az épen akkor végbemenő temetéshez való harangozás is s hogy oly mérvű volt a zaj, miszerint a kihallgatást foganatosító Sz. G. aljegyző kilökéssel és bezárással volt kénytelen fenyegetni peres feleket.

Ily körülmények között el kellett fogadni valónak vádlottak azon állítását, hogy ők azt mondták jegyzőkönyvbe, hogy J. M. azon két napra, míg a szérün dolgozott, pálinka-illetményét kivette s a nagy zaj miatt őket a kihallgatást foganatosító aljegyző meg nem értette s ez okból lett vallomásuk más értelemben véve a jegyzőkönyvbe. Már pedig, ha vádlottak azon tudatban tették le az esküt, hogy a jegyzőkönyvbe vallomásaik oly értelemben van beírva, mint a hogy ők előadták, hamis tanuzást el nem követtek s tekintetbe véve, hogy a tanuhallgatás alkalmával igazoltan oly nagy volt a zaj, hogy a beszélők egymást meg nem érthették, könnyen megtörténhetett, hogy a kihallgatást foganatosító aljegyző más értelemben írta be a tanuk vallomásait; másfelől pedig, ha az aljegyző eskütétel előtt fel is olvasta a jegyzőkönyvet, tanuk ennek tartalmát a nagy zajban meg nem érthették s ők legjobb tudomásuk szerint adva elő vallomásaikat, azon tudatban, hogy az foglaltatik abban, a mit előadtak, tették le az esküt, minélfogva az adott körülmények között vádlottak a hamis tanuzás büntetvének vádja és következményei terhe alól fel voltak mentendők, annál is inkább, mert a vizsgálat adatai szerint gondatlanság nem terheli őket, a mennyiben a kihallgatást foganatosító aljegyző volt az, ki a zajban őket meg nem értette.

A budapesti kir. ítélőtábla a következő ítéletet hozta:

A kir. ítélőtábla a kir. törvényszék ítéletét indokainál fogva hely-

benhagyja s egyidejűleg elrendeli, hogy jogerőre emelkedés után, netán szükséges fegyelmi intézkedések megtétele céljából, az összes iratok a kir. törvényszék elnökével közöltessenek.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve, hogy a hamis tanuzásnak büntető szempontból való számbavételénél, a megítélés első tárgyát azon kérdés képezi, vajjon a tanukihallgatás, illetőleg a tanuk megesketése, polgári ügyekben a törvénynek, büntető ügyekben pedig a törvénynek, illetőleg a fennálló gyakorlat szabályainak megfelelően fogantatott-e?

tekintve, hogy az imént megjelölt kérdés megítélésénél a kihallgatást, illetőleg az eskü kivételét eszközöző személynek erre kiterjedő hivatali illetékessége lényeges befolyással bír;

tekintve, hogy az esetben, ha az esküt kivett személy ezen funkcióra nem bír a törvény által reá ruházott hatáskörrel, az eskü törvényszerű hatálylyal egyáltalán nem bír;

tekintve, hogy az imént kiemelt tétel egyenes folyamánát képezi: hogy a felhozott esetben tanuzás, illetőleg eskü letétele jogi értelemben egyáltalán nem forog fenn, tehát sem valódi, sem hamis esküről nem lehet szó;

tekintve ezek előrebocsátása után, a kisebb polgári peres ügyekben való eljárás tárgyában alkotott 1877. XXII. t.-cikk 50. §-át, a mely szerint ily eljárás alá tartozó ügyekben a bírő rendelkezésével a tanukihallgatást s az esküt, vagy az azt helyettesítő fogadalmat is, a mennyiben ez utóbbinak mellőzését az érdekelt felek nem kívánják, a bírő veszi ki, vagy ez iránt a körülményekhez képest az illetékes hason hatáskörű bíróságot keresi meg;

tekintve, hogy a bizonyítási eljárás adatai szerint azon kisebb jelentőségű polgári peres ügyben, a melyet J. M. felperes, M. J. mint alperes ellen 15 frt 5 kr s jár. iránt a hajdunánási kir. járásbíróság előtt megindított, vádlottakat mint tanukat nem a kir. járásbíróságnak bírói tagja hallgatta ki s vette ki tőlük az esküt, hanem tette azt a kir. járásbíróság segédszemélyzetéhez tartozó s ezen minőségénél fogva a bírói hatalomnak önálló gyakorlatára fel nem jogosított aljegyző;

tekintve, hogy a miatt a fentebb kiemelteknél fogva vádlottak ellen sem a B. T. K. 215. §. alá eső s a 216. §. szerint büntetendő hamis tanuzás büntette, sem pedig a 221. §. alá eső gondatlanságból tett hamis tanuzás vétsége meg nem állapítható:

a kir. ítélőtábla ítélete a fentebb kifejtett indokoknál fogva helybenhagyatik.

273.

V. bünt. tanács.

Oly esetben, midőn a zálogjogi előjegyzést a magánvádoló veszélyeztetett követelésének biztosítása végett, a fennálló büntető eljárási joggyakorlat alapján, a büntető bíróság rendelte el: ugyanennek jogkörébe tartozik annak kimondása, hogy a bűnperben hozott jogérvényes határozat alapján az előjegyzés törlésének van helye. A törlés elrendelése a telekkönyvi hatóságnál kérelmezendő.

1889. november 14. 2621. B. sz.

Csalás büntetével vádolt L. M. és L. A. elleni bűnvádi ügyben — a karánsebesi kir. törvényszék a következő végzést hozta:

Miután a L. M. és A. ellen csalás büntette miatt folyamatba tett elővizsgálat a kir. törvényszéknek f. é. február hó 11-én 3650/887. bftó sz. a. kelt és időközben jogerőre emelkedett végzése által meg lett szüntetve és így az 1886. év január 16-án 856. bftó sz. a. kelt végzéssel elrendelt zálogjog-előjegyzés tárgytalanná vált, ez okból a bíróság a hivatkozott számú végzéssel elrendelt s a tkvi hatóság által előjegyzett zálogjog törlését elrendeli és megkeresi a kebli tlkvi hivatalt, hogy az 1886. évi február 1-én 96. tlkvi sz. a. kelt végzésével a karánsebesi 364. számú tlkvi. 6. lapján D. K. karánsebesi lakos javára 1136 frt 88 kr. erejéig előjegyzett zálogjog bekebelezését törölje.

A budapesti kir. ítélőtábla a következő végzést hozta:

A kir. ítélőtábla a kir. törvényszék végzését megváltoztatja és L. szül. B. A. folyamodót kérelmével el, illetve a telekkönyvi hatósághoz utasítja.

Indokok. Mert a telekkönyvi zálogjog-előjegyzés törlésének elrendelése nem a büntető bíróságok, hanem a telekkönyvi hatóságok hatásköréhez tartozik.

A kir. Curia a következő végzést hozta:

Tekintve, hogy jelen esetben a zálogjogi előjegyzést a magánvádoló veszélyeztetett követelésének biztosítása végett, a fennálló büntető eljárási joggyakorlat alapján, a büntető bíróság rendelte el s ily esetben ugyanennek jogkörébe tartozik annak kimondása, hogy a bűnperben hozott jogérvényes határozat alapján az előjegyzés törlésének van helye:

ugyanazért a budapesti kir. ítélőtábla fennidézett végzésének megváltoztatásával, a karánsebesi kir. törvényszéknek 1888. évi július hó 7-én 1300. sz. a. hozott végzése hagyatik mindazonáltal oly módosítással helyben, hogy a nevezett kir. törvényszék, mint büntető bíróságnak 1886. évi január hó 16-án 85. illetve 167. szám alatt kelt végzésével D. K. részére 1136 frt 87 kr. kárösszeg erejéig elrendelt zálogjogi előjegyzés törlendőnek mondatik ki és L. A. feljogosítatik, hogy ezen törlés elrendelését az illetékes telekkönyvi hatóságnál kérelmezhesse.

274.

II. bünt. tanács.

Minden gondatlanság által elkövetett cselekmény egyszersmind a véletlen befolyása alatt áll s annál fogva az eredmény bekövetkezésére közreható véletlen a gondatlanságnak büntetendő voltát nem szünteti meg s enyhítő hatása is a gondatlanság nagyobb vagy kisebb fokához képest viszonylik.

1889. november 20. 4302. B. sz.

Gondatlanság által okozott súlyos testi sértés G. N. Ferencz elleni bűnvádi ügyben —

a kecskeméti kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

G. N. F. 28 éves róm. kath. nős, gyermekes, czeglédi születésű, ír, olvas, szikvizkereskedő, vagyona van, egy izben szerencsejáték miatt 10 frt birságra volt elítélve; a K. S. T. nevű három éves kis leánykája ellenében elkövetett, a B. T. K. 310. §-ába ütköző súlyos testi sértés vétségében vétkesnek kimondatik és ezen tetteért a hivatkozott szakasz alapján az ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó nyolcz (8) napi fogházra s az 1887. évi VIII. t.-cz. 1 §-ában meghatározott czélokra fordítandó s 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett fizetendő 20 frt pénzbüntetésre ítéltetik, sat.

Indokok. A vizsgálat és végtárgyalás folyamán hit alatt kihallgatott Gy. M.-né, V. P.-né, M. Zs., J. J., N. Gy. és B. S. tanuknak vallomása és vádlottnak beismerése által kétségtelenül beigazoltatott, hogy midőn mult évi november 4-én vádlott Czegléden egy keskeny utcán keresztül sebes trapban hajtott, kocsijával K. S. 3 éves leánykáját elütötte és azon az orvosi látélet szerint 8 napon tul gyógyuló egészségháborítást okozott.

Igaz ugyan, hogy vádlott a tárgyalás megtartása alkalmával azzal védekezett, hogy ő a portól nem láthatta a kis leányt s így ő gondatlanságot nem követett el annál is inkább, mert ő az eset alkalmával kénytelen volt egy oly kocsit kikerülni, a melynek tulajdonosa neki helyet adni vonakodott; ámde tekintve, hogy az összes tanuk szerint az állítólagos kocsikikerülés már a bekövetkezett elütetés előtt történhetett, mert a kocsi az elütetés alkalmával a helyszínén látható nem volt, tekintve továbbá, hogy az okozott pornak létezéséről is tanuk csak annyit mondanak, hogy volt ugyan por, de olyan, hogy attól vádlott a kis leányt ne láthatta volna, éppen nem volt; tekintve végre, hogy azon helyen, hol az elütetés történt, az utca keskeny árok között vonul el úgy, hogy a gyalogosok, ha netán két kocsi megy el egymás mellett, kénytelenek az ut melletti gyalogutról is az árokba bevonulni és ennek daczára, mégis vádlott e helyen oly sebesen hajtott, hogy a sebes hajtás miatt V. P.-né tanu is kénytelen volt félrevonulni, nehogy ő is elgázoltassék: ezek tehát mind olyan körülmények, melyek vádlottnak gondatlan hajtását kétségtelenül

beigazolják: ugyanazért vádlottat a B. T. K. 310. §-ában meghatározott súlyos testi sértés vétségének elkövetése miatt bűnösnek kimondani, elítelni és abból folyólag az okozott kár és költségek megfizetésében elmarasztalni kellett.

A büntetés kiszabásánál enyhítő körülményül vétetett, hogy a bekövetkezett esetről a véletlennek is volt némi befolyása, de másrésről súlyosítóul tekintetett, hogy vádlott ötödmagával ült kocsiján és menet közben oly lármát tettek állítólag azért, mert a kocsi egyik ülése is leszakadt, mely nemcsak a sebes hajtást, hanem a gondatlanságot is igazolja.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla a kir. törvényszék ítéletét indokainál fogva helybenhagyja.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve, hogy minden gondatlanság által elkövetett cselekmény egyszersmind a véletlen befolyása alatt áll s annál fogva az eredmény bekövetkezésére közreható véletlen a gondatlanságnak büntetendő voltát nem szünteti meg s enyhítő hatása is a gondatlanság nagyobb vagy kisebb fokához képest viszonylik, illetőleg ebben benn foglaltatik:

az alsóbb fokú bíróságok ítéletének indokaiban elfogadott azon indok, mely a véletlen fenforgását is enyhítőül megállapítja, mellőztetik. Egyebekben pedig a kir. ítélőtáblának ítélete elfogadott indokainál fogva helybenhagyatik.

275.

II. bünt. tanács.

Aki a sorozó bizottságnál működő katonarvosról a sorozó bizottság elnökéhez irt levélben azt állítja, hogy az katonaköteles egyéneket a szolgálattól csalárd módon és jogtalanul elvonta, a B. T. K. 262. §-ába ütköző nyilvános rágalmas vétségét követi el.

1889. november 13-án 3938. B. sz.

Rágalmas vétsége miatt vádolt S. Ferencz elleni bűnvádi ügyben — a veszprémi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

S. F. pápai születésű, 27 éves, izraelita, nős, ez idő szerint budapesti lakos, fenyítetlen előéletű, üveges, a B. T. K. 262. §-ában meghatározott rágalmas vétségének dr. D. T. E. ezredorvos sérelmére elkövetésében vétkesnek kimondatik és ezért a hivatkozott §. alapján az ítélet jogerőre emelkedésétől számítva (3) három hónapi fogházra s az 1887. évi VIII. t.-cz. 1. §-ában meghatározott czélra, végrehajtás terhe mellett fizetendő, behajthatlanság esetén további 4 napi fogházra változtatandó, 20 frt pénzbüntetésre ítéltetik.

Indokok. F. cs. és kir. alezredeshez mint az 1887. évben Pápán működött sorozó bizottság katonai elnökéhez póstán egy: «Ein gewesener Militär» aláírással ellátott levél intéztetett és annak kézbesítettett

melyben az állítattott, hogy dr. D. T. E. mint a sorozó bizottságnál akkor működött katonarvos több katonaköteles egyént ügynök közvetítése mellett, család módon és jogtalanul elvon. A hivatkozott levélben megnevezett katona-kötelezettség alól felmentett egyének kihallgattak és kitünt, hogy azok testi hibájuk miatt nem soroztattak be s irántok tanusított kedvezményről egyáltalán tudomással nem bírtak s minthogy az így kétségtelenül rágalalmazást tartalmazó levél a sorozó bizottság elnökéhez lett intézve és pósta útján annak kézbesített is, azáltal a B. T. K. 262. §-ában meghatározott rágalmazás vétsége elkövetetett, mivel pedig vádlott S. F. beismerte, hogy a kérdéses levelet, az arra utólag irt négy tulajdonnévnek kivételével, egész terjedelmében ő írta és aláírta, a rágalmazás vétségének elkövetésében őt bűnösnek kimondani s a fenti ítéletben körülirt büntetésre ítélni kellett.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla az elsőbírótság ítéletét részben megváltoztatja, ugyanis a vádlott S. F.-re kiszabott három hónapi fogházat (6) hat heti fogházra, a 20 ftt pénzbüntetést pedig behajthatlanság esetén további egy napi fogházra átváltoztatandó (5) öt ftra leszállítja, egyebekben ugyanazt az ítéletet helybenhagyja.

Indokok. A cselekmény minősítését a kir. ítélőtábla vonatkozó indokolásánál fogva és azért hagyta helyben, mert a levél a több tagból álló sorozó bizottság elnökéhez és általa a sorozó bizottsághoz intéztetett és ez a körülmény a nyilvánosság fogalmát megalkotja.

A szabadságvesztés büntetést pedig vádlott büntetlen előéletére, mint enyhítő körülményre, a súlyosító körülmény hiányára figyelemmel szállította le, a pénzbüntetést pedig vádlott vagyontalansága miatt mérsékelte. Egyéb tekintetben az elsőbírótság ítélete vonatkozó indokolásánál fogva hagyatott helyben.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve, hogy a katona-ujonczozási bizottság a hatóság küldöttségét képezi, mely a közérdeknek a törvényben s ennek alapján kiadott rendeletben megállapított feltételek melletti megvalósítására van hivatva;

tekintve, hogy a közérdek jellegének megfelelően nevezett küldöttség tagjait részben a törvényhatóságok, részben a m. kir. honvédelmi miniszter, illetőleg a császári és királyi közös hadseregre vonatkozólag az illetékes katonai felső hatóság nevezi ki:

tekintve, hogy a B. T. K. 262. §-a szerint a hatóság küldöttségének tagja ellen elkövetett nyilvános rágalmazás és becsületsértés is ezen §. súlyosabb büntetési rendelkezése alá esik;

tekintve, hogy a panaszos mint császári és királyi ezredorvos az ujonczállítási küldöttségnek tagja volt és mint ilyen ellen intézte vádlott a bizottság elnökéhez címzett, annak kezéhez jutott levélben foglalt, az

alsóbb bíróságok ítéletének indokaiban helyesen megállapított rágalmazó állításait;

tekintve, hogy vádlott maga is beismerte a levélnek sajátkezű irását s annak a küldöttség elnökéhez juttatását;

tekintve az ezen levélben foglalt rágalmak felette súlyos voltát;

tekintve, hogy vádlott ama levélben foglalt rágalmazó állításainak valódiságát nemcsak be nem bizonyította, hanem a végtárgyalás alkalmával egyenesen kijelentette, hogy semmi oka sem volt D. J. ezredorvos rágalmazására:

mindkét alsóbbfoku bíróság ítélete a büntetést illetőleg megváltoztatik s vádlott S. F. elleni fogház tartama 6 óra felemeltetik; egyebekben a kir. tábla indokaiból helybenhagyatik.

276.

I. Büntető tanács.

Habár az 1848: XVIII. törvénycikk (sajtótörvény) 39. és 40. §§-ai büntetési tételt nem tartalmaznak, ebből nem az következik, hogy az ezen szakaszokba ütköző mulasztások büntető uton megtorolhatók nem lennének, hanem ily esetekben a sajtótörvény 30. §-ának 4. pontja jön alkalmazásba.

1890. január 30. 325. B. sz.

Sajtórend elleni vétséggel és kihágással vádolt B. József elleni büntető ügyben —

a soproni kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

I. Szabadlábon lévő vádlott B. József, kaposvári születésű, 38 éves, izr. vallású, nő, 4 gyermek atyja, nyomda tulajdonos, ir, olvas, büntetve nem volt, bűnös az 1848. évi XVIII. t.-cz. 38. §-a alá eső, s az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 7. és 12. §-a s a B. T. K. 20. §-a figyelembe, s a 92. §. alkalmazásba vételével büntetendő vétségben, —

bűnös továbbá az 1848. évi XVIII. t.-cz. 41. §-a alá eső és az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 7. és 12. §-a szerint minősülő, s az elől felhívott, valamint a k. b. t. k. 15. §-a figyelembe vételével büntetendő kihágásban,

s annak folytán a B. T. K. 102. a §-a szerint ama vétségért 40 ftt pénzbüntetésre, melyből 20 ftt fő- és 20 ftt mellékbüntetésül szolgál, a lefoglalt műszereknek elkobzására, — eme kihágásért pedig 10 ftt pénzbüntetésre ítéltetik.

Köteles vádlott a pénzbüntetést az 1887. évi VIII. t.-cikkben megirt czélokra 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett a soproni kir. ügyészségnél megfizetni.

Behajthatlanság esetén a pénzbüntetés a B. T. K. 53. §-a alapján 10 fttjával egy-egy, eshetőleg 5 (öt) napi fogházra változtatik, egyben ez esetre vádlott a rabtartási költségeknek a szabályrendeletileg megállapított időben való megfizetésére köteleztetik.

II. Az 1848. évi XVIII. t.-cz. 39. és 40. §-ára alapított vád és következményeinek terhe alól a K. B. T. K. 12. illetve a B. T. K. 1. §-a alapján büntetendő cselekmény hiányából felmentetik.

Indokok. I-ő vádlott maga beismerte, hogy a nyomdáját a törvényhatóság elnökének, Sopronmegye alispánjának, be nem jelentette, de védelmére felhozta, hogy az első foku iparhatóságnál, a kaposvári járás főszolgabirójánál, mint nyomdász iparüzletét bejelentette, ettől szabályszerű iparjegyet nyert, mi által meggyőződése szerint kötelességének eleget tett, mert a további bejelentések megtétele a főszolgabirói hivatalnak, mint rendőri hatóságnak állott volna tisztében.

Eltekintve attól, hogy nincs törvényes intézkedés, mely ezen kötelességet a főszolgabírókra róná, ezen védekezés azért sem volt figyelembe vehető, mert az 1848. XVIII. t.-czikk 37. §-a ezen bejelentést egyenesen annak teszi kötelességévé, ki valamely nyomdát vagy könyomdát felállítani szándékozik.

Ép oly kevéssé szolgál vádlott mentségére az, hogy egy másik nyomdatulajdonosnak, állítólag az ő jogelődjének, Fischer Mór kaposvári lakosnak, nyomda felállítására vonatkozó ügyében Sopronmegye alispánja azzal intézte el a járási szolgabírónak jelentését a 2160 II. sz. a. kelt és 24. n. sz. alatt a jelen bűnügy irataihoz csatolt levelével, hogy ezt az iparjegy kiállítására utasította, mert e levélből még nem következik, hogy az illető nyomdász, akár közvetlenül, akár a szolgabíró útján, és pedig épen ennek a felhívott alispáni rendeletre alapul szolgált jelentésében a maga bejelentési kötelezettségének eleget nem tett volna, mert továbbá, ha ama nyomdász nem tett volna is eleget a maga kötelességének, azért még vádlott a tulajdonos mulasztásaiért a feleletrevonás alól nem menekülhet.

Ugyancsak vádlott beismerése, de a 8. és 11. n. sz. alatti nyomtatványok által is beigazolást nyert, hogy vádlott mint nyomdatulajdonos nem minden nyomtatványára tette ki a nevét, és lakát, mely mulasztása által, az 1848. évi XVIII. t.-czikk 41. §-ában meghatározott kihágást követett el.

Miután pedig az 1880. évi XVIII. t.-czikk 7. §-a a sajtótörvénynek 37. és 41. §-ait hatályukban fentartotta, az 1871. évi XXXI. t.-cz. 18. §-ának f. pontja pedig 1848. évi XVIII. t.-cz. 37. §-ába ütköző cselekmények elbírálását a törvényszékek elé utalta, mennyiben az elől felhívott 1871. évi XXXI. t.-czikk 16. §-a a járásbírók elé utalt vétségek közé ezen vétséget fel nem vette, mely törvényes intézkedést az 1880. évi XXXVII. t. czikk 39. illetve 40. §§-ai sem változtatták meg a vádlott által elkövetett sajtó elleni vétség illetve kihágás ezen kir. törvényszék által elbírálandó, és vádlott az elől felsorolt bizonyítékok alapján a rendelkező részben kitett módon bűnösnek nyilvánítandó volt.

A büntetés a rendelkező részben felhívott törvényszakaszok alapján a B. T. K. 102. §-a értelmében úgy a vétségre, mint a kihágásra külön

meghatározott pénzbüntetetésben azért volt megállapítandó, mert vádlott irányában súlyosító körülmények fel nem merültek, ellenben eddigi fedhetlen előélete, sajtójának nyilvános üzletben, a közigazgatósági hatóság szeme láttára való használata, az előállított nyomtatványoknak ártatlan, részben közhasznú természete oly nagy számu és nyomatékos enyhítő körülményt képeznek, melyek figyelembe vételével az elsőbbik cselekményre meghatározott fogházbüntetés legkisebb mérve is megbecstelenítő voltánál fogva — tulszigoru lett volna, annyival is inkább, mert vádlottat az 1848. évi XVIII. t.-cz. 38. §-a értelmében, műszereinek, jelen esetben tehát majdnem egész vagyonának, elkobzására is elítélni kellett.

II. Beigazolást nyert továbbá ugyancsak vádlott beismerése által, hogy ő az 1848. évi XVIII. t.-cz. 39. §-a ellenére oly átszinorozott és a törvényhatóság elnöke által lepecsételt könyvet, melyben mindenféle kis és nagy nyomtatvány elkészültének ideje, továbbá alakja, czime; vagy ismertető tartalma, a kötetek, példányok, ivenk száma, bejegyzendő lett volna — nem tartott,

és beigazolást nyert, hogy a hivatkozott törvény 40. §-a illetve az ezt módosító 1887. évi 381. számú igazságügyminiszteri rendelet ellenére a köteles példányok egyikét a törvényhatóság elnökének, másikát a kir. ügyésznek be nem küldte.

Igaz, hogy az 1871. évi XXXI. t.-czikk 16. §-ának első bekezdése és d) pontja a B. T. K. 39. és 40. §-ai rendelkezésének megszegését bűnvádi ügynek nyilvánítja és a járásbírók elé utalja.

Igaz, hogy az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 7. §-ának első bekezdése, — a 46. §. e részben nem statuálván — az 1848. évi XVIII. t.-cz. vonatkozó 39. és 40. §-ait érvényben tartja.

Mínthogy azonban sem az a 39. sem ez a 40. §. nem állapít meg a benne foglalt rendelkezésre nézve tüzetes és határozott büntetést;

minthogy e hiányt az 1871. XXXI. t.-cz. 16. §. és az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 7. és 12. §-a nem pótolta;

a mennyiben amabból folyólag az az időközi törvények és törvényes gyakorlat, illetve a bíró belátására hagyta, hogy a hatáskörében alkalmazható büntetések keretében eshetőleg az 1848. évi XVIII. t.-cz. 30. §. 4. pontjának, és a 41. §-ának analógiája szerint az e szakaszbeli 200, illetve 100 frt pénzbüntetési keretén belül pénzbüntetést szabjon;

a mennyiben ennek az 1880. XXXVII. t.-cz. 7. §-ának végpontjában és a 12. §-ban csupán oly büntetendő cselekményekről szólt, melyekre büntetés és pedig szabadságvesztés büntetés van megállapítva;

minthogy a kérdéses 39. és 40. §-ok rendelkezéseinek megszegése úgy abban az esetben, ha az különben büntetett vagy vétséget, valamint abban az esetben, ha az kihágást involválna magában, és pedig utóbbi esetben, a k. b. t. k. 12. §-a szerint a B. T. K. 1. §-ának második bekez-

dése alá esik, ezen törvényhely szerint büntetendő cselekmény miatt senkisémet büntethető más büntetéssel, mint a melyet arra elkövetése előtt a törvény megállapított;

annál fogva tekintve azt, hogy előre megállapítottnak csak azt a büntetést érthetni, mely neme és mértéke szerint határozott;

tekintve azt, hogy a B. T. K. 1. §-ának második bekezdése az önkényes vagy is absolut határozatlan és illetve a bíró belátására utalt szokás jogi büntetés alkalmazását kizárja, és annak helyébe a tételes törvényben statuált büntetést mond ki egyedül alkalmazhatónak;

tekintve azt, hogy ehhez képest a B. T. K. 1. §-ának második bekezdése azt meg épenséggel kizárja, hogy valamely rendelkezés megszegésének büntetése nem is mérték tekintetében analogia útján állapíttassék meg;

tekintve azt, hogy a B. T. K. 1. §. rendelkezésének eddig szemügyre vett folyománya következtében oly cselekményt, illetve mulasztást, melyre tüzetesen megállapított büntetés nincs kiszabva, bünvádi uton büntetéssel illetni nem szabad, illetve mulasztásnak nem tekinthető;

ennél fogva vádlottat az 1848. XVIII. t.-cz. 39. és 40. §§-ai rendelkezéseinek megszegése miatt ellene emelt vád és következményeinek terhe alól bünvádi uton büntethető cselekmény hiányából felmenteni kellett.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla az első bíróság ítéletét részben megváltoztatja és vádlottat felmenti az 1848. XVIII. t.-cz. 37. §-a alá eső sajtó vétség vádjá és következményei alól, ehhez képest a terhére megállapított ugyanazon törvényzcikk 41. §-ába ütköző kihágás büntetési tételénél a B. T. K. 102. §. felhívását mellőzi, ezzel a változtatással ugyan azt az ítéletet helyben hagyja.

Indokolás. Az eljárás adatai szerint vádlott a kérdéses nyomda üzlet célba vett felállítását hábar nem a törvényhatóság elnökének, hanem a szolgabírónak bejelentette, a honnan részére 1881. február 2-án az iparjegy ki is állított, ennél fogva az ily előzmények mellett felállított nyomdár figyelemmel a B. T. K. 75. §-ára is, titkolt nyomdának tekinteni nem lehet.

Ebből folyólag vádlottat az ezen cselekmény miatt ellene emelt vád és következményei alól, bele értve a nyomdafelszerelés elkobzását — fel kellett menteni.

Egyéb részeiben az első bíróság ítéletét a kir. tábla vonatkozó indokaiból helyben hagyja.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét alsóbírósági ítélet megváltoztatásával vádlott az 1848. évi XVIII. t.-cz. 39. és 40. §§-aiba ütköző kihágásokban is bűnösnek nyilvánítottatik, s ezek mindegyike miatt, behajthatlanság esetén egy-egy napi elzárásra változtatandó, 10—10 frt pénzbüntetésre ítéltetik.

Hasonlóképp behajthatlanság esetére egy napi elzárással leendő helyet-

tesítendő az a 10 frt pénzbüntetés is, mely vádlott ellen az alsóbíróságok által az 1848. XVIII. t.-cz. 41. §-ába ütköző kihágás miatt szabott ki.

Egyebekben a kir. ítélőtábla ítélete helyben hagyatik.

Indokok. Az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 7. §-ahatályában fenntartván az 1848. évi XVIII. t.-cz. 39. és 40. §§-ainak rendelkezéseit, ezekkel együtt, a mennyiben az elől érintett életbeléptetési törvény s a büntető törvények ellenkező intézkedéseket nem tartalmaznak, hatályban levőknek kell tekinteni azokat a további törvényes rendelkezéseket is, melyek az 1848. XVIII. t.-cz. 39. és 40. §§-aiban megjelölt mulasztások megtorlására nézve a büntető törvények életbeléptetésekor érvényben voltak s azóta is változás alá nem estek.

Minthogy pedig az 1871. évi XXXI. t.-cz. 16. §-a az érintett mulasztások megtorlását a kir. járásbíróságok mint büntető bíróságok hatásköréhez utalta, s erre nézve az 1880. XXXVII. t.-czikben sem történt változtatás;

minthogy a kir. járásbíróság a 39. §. esetében a büntetést szabad mérlegés szerint szabta ki, ennél azonban irányadóul kellett venni az 1848. XVIII. t.-czikben hasonló esetre megállapított pénzbüntetést, s az ítélő bíróságnak abbéli hatásköre a B. T. K. 1. §-ának rendelkezésével változást annál kevésbé szenvedett, minthogy a sajtó rend elleni vétségek és kihágások attól teljesen különálló törvényes rendelkezések szerint bírálandók meg;

minthogy az országgyűléstől nyert felhatalmazás alapján az igazságügyminiszter által 1867. évi július hó 17-én 481. sz. alatt kibocsátott rendelet szerint az 1848. XVIII. t.-cz. 40. §-ában megjelölt mulasztást a törvényzcikk 30. §-ának 4. pontjában megjelölt büntetéssel kell fenytetni;

ezeknél fogva nem lehetett fenntartani az alsóbíróságoknak azt a megállapítását, hogy vádlottnak érintett mulasztásai csupán annál az oknál fogva, mert a vonatkozó törvényszakaszok büntetési tételt nem tartalmaznak a büntető bíróság hatásköre, illetőleg a büntető uton való megtorlás alól kiesnének, miért is öt e két rendbeli mulasztás miatt is, beismerése alapján elítélni kellett.

A büntetés kiszabott a cselekmények száma szerint, és az elsőbírósági ítélet indokolásában felsorolt enyhítő körülményeken felül tekintettel még arra is, hogy a vádlott terhére megállapított kihágások egy általános mulasztás részletei; a pénzbüntetésnek szabadságvesztésre változtatása pedig a B. T. K. 22. §-ának azon rendelkezésén alapszik, mely szerint a kihágások miatt megállapított pénzbüntetést behajthatlanság esetére, kivétel nélkül, elzárással kell helyettesíteni, ennek következtében, valamint annál az oknál fogva lesz az 1848. XVIII. t.-cz. 41. §-ába ütköző kihágás miatt kiszabott pénzbüntetés is elzárásra átváltoztatandó, mert vádlott a vétség miatt emelt vád és következményeinek terhe alól felmentetvén, a B. T. K. 53 §-ának megfelelő rendelkezés alapja megszűnt.

Egyebekben a kir. ítélőtábla ítélete, mellőzve a B. T. K. 75. §-ára való hivatkozást, indoklásán felül helybenhagyatott még azért is, mert kétség alá sem vétetett vádlottnak végtárgyaláson tett az az előadása, hogy nyomdájának felállítását a szombathelyi kir. ügyészségnél bejelentette, s így ellene csupán a bejelentési kötelezettség teljesítésének helyére és módjára nézve fennforgott tévedés van bizonyítva, ez pedig az 1848. XVIII. t.-cz. 38. §-a szerint büntetendő mulasztást meg nem állapítja.

277.

II. bünt. tanács.

A B. T. K. 281. §-a alá eső felindulásnak rendszerint külső körülményekből kell származnia; nem eshetik tehát a 281. §-ának b) pontja alá azon felindulás, azon ingerültség, melynek forrását magának a tettesnek gonoszsága, vagy a megtámadott személy védelme, esetleg a cselekmény végrehajtását akadályozó, körülmények következtében fokozódott dühe képezi.

A kised ellen elkövetett szándékos emberölés esetében a B. T. K. 281. §-ának alkalmazhatósága fogalmilag ki van zárva.

1889. november 28. 10761. B. sz.

Szándékos emberölés büntette miatt vádolt özv. Zs. Jelena elleni bűnvádi ügyben —

a fehértemplomi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Zs. Jelena, 50 éves, özvegy, négy gyermek anyja, büntetlen előéletű, bűnös a leánya Zsófia gyermekén elkövetett, a B. T. K. 281. §-ának 3. pontjában meghatározott szándékos emberölés büntetében, s ezért a jelzett §. alapján a 92. §. alkalmazása mellett elítéltetik 6 havi börtönre és 3 évi hivatalvesztésre, sat.

Indokok. Özv. Zs. Jelena vádlottnak 19 éves hajadon leánya Zsófia 1889. május hó 25-én a délutáni órákban egy leánygyermeket szült. Ez meg van állapítva az orvosi bonczjegyzőkönyv adatain kívül özv. Zs. Jelena beismerésével. Ezen gyermek negyed napra holtan elásva találtatott s a következő nap megejtett orvos-szakértői bonczolás adatai bizonyítják, hogy a gyermek élve jött a világra s halálát külerőszak okozta. Vádlott részletesen beismeri, hogy a gyermeket ő ölte meg, s előadja, hogy leánya terhességéről mit sem tudott, a szülés váratlanul hatott rá; az újszülöttnen, midőn hirtelen meglátta, csupán szomorú családi állapotuk súlyosbodását s a szégyent érezte, mely házukat érte, — s ebbeli felgerjedésében nyomban a gyermekhez kapott, kirántotta leánya kezéből, a földhöz vágta s aztán fejét egy téglával beverte.

Jóllehet valószínűtlennek látszik, hogy vádlott az ő vele lakó leányának terhes állapotát észre ne vehette volna, s ebből folyólag alapos azon fektevés, hogy vádlott a közelgő bajt sejtve, arra elő is készült, sőt csupán azért volt nyomban az első pillanatban tette eltökélve: mindazonáltal

a vád megállapításához vádlott beismerő vallomásain kívül egyetlen bizonyíték sem állván a bíróság rendelkezésére: valónak kellett elfogadni vádlottnak beismerő vallomását, valamint terhelő, úgy mentegődő részeiben is. Ezért a kir. törvényszék az erős lelki felindulást, az anyának a családja fentarthatásába vetett hitének hirtelen megrendülését, mint mérséklő és majdnem a beszámíthatóság határát érintő körülményeket már a cselekmény minősítésénél vetette latba s alkalmazta a rokoni viszonyra való tekintettel is a B. T. K. 281. §-ának 3. pontját. A szegénységet, az eddig jó előéletet, a töredelmes beismerést pedig, mint tulnyomó enyhítő körülményeket, sulyuknál fogva alkalmasoknak vélte arra, hogy vádlott a B. T. K. 92. §-ának alkalmazásával a fegyháznál enyhébb börtönbüntetés által, s előhaladott korára és gyenge testalkatára való tekintettel a börtönbüntetésnek legkisebb mértékében bűnhődjön.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

A kir. ítélőtábla vádlottat a B. T. K. 379. §-ában meghatározott s ugyanazon törvényszakas szerint büntetendő szándékos emberölés büntetében mondja ki bűnösnek, s ehhez, valamint a B. T. K. 289. §-ának rendelkezéséhez képest mindazáltal a 92. §-nak alkalmazásával vádlottat 6 évi fegyházra és hasonló tartamu hivatalvesztésre ítéli.

Indokok. Mert ha való az, hogy vádlottnak a mint állítja, nem volt tudomása a leánya terhességéről, s hogy akkor sem volt jelen, a mikor ez kérdéses gyermekét szülte: akkor a lélektan törvényei szerint abban a pillanatban, a mikor a szülés megtörténte után házába lépve, az újdonszülött gyermeket a leánya keblén fekvé megpillantotta, egyelőre tájékozva nem lehetett a helyzetről s annak miben állásáról annyira, hogy az ismeretlen kiseddel szemben rögtön oly féktelen felindulás támadhatott volna benne, miként azt minden szó nélkül megragadja, földhöz vágja s megölije.

Ha pedig tudta a vádlott, — a mi nem csak az együtt lakó anya és leánya közötti viszonynál fogva, hanem azért is valószínűbb, mivel a vádlott azt más idegenektől hallotta beszélni, hogy leánya teherben van: ez esetben a szülés bekövetkezése épen nem lephette meg s nem okozhatta benne azt a nagyfokú, kitoró feiháborodást, a mit a B. T. K. 281. §-ának rendelkezése feltételez.

A kir. ítélőtábla tehát a kir. törvényszéknek abbéli felismerését, miszerint a vádlott kérdéses cselekményét a B. T. K. 281. §-ának enyhébb tekintete alá vonta, magáévá nem tehette; hanem azt a B. T. K. 279. §-ának mértéke szerint találta megtorlandónak.

Azt mindazáltal, hogy a vádlott az okszerű szégyenérzet s a nyomasztó anyagi viszonyok rábíró befolyása alatt jutott a kérdéses bűnös elhatározásra, valamint büntetlen előéletét s beismerését, a kir. ítélőtábla is oly nyomatékos enyhítő körülményeknek ismerte fel, hogy ezek figyelembe vételével a B. T. K. 92. §-ának alkalmazását helyén valónak, s annak

alapján a jelen ítélet rendelkező részében megállapított büntetést megfelelőnek ítélte. Egyebekben a kir. törvényszék ítélete vonatkozó indokainál fogva hagyatott helyben.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve, hogy a szándékos emberölést a gyilkosságtól az különbözteti meg, hogy az utóbbinak tényálladáka a szándék előre megfontoltsága kivántatik, míg az előbbinél ezen előre megfontoltság ki van zárva;

tekintve, hogy e lélektani két alakulatnak egymással szembe állításából nyilvánvalóvá válik, hogy az ölési szándék léte, azonban a szándék előre megfontoltságának kizárása csak az esetben képzelhető, ha az ölés elhatározásakor a lélek nem volt azon nyugalmas állapotban, mely a cselekmény megfontolására szükséges;

tekintve, hogy ez utóbbi állapot csak két esetben képzelhető, t. i. ha a lélek vagy felhevült, ingerült, lázas állapotban van, vagy pedig — mint kétségbeesés esetében — lenyomott tompa elkeseredésben szenvedett;

tekintve, hogy a legutóbb említett, a szándékos emberölésnél csakis kivételesen, ritkán előforduló esetet mellőzve, a szándékos emberölés ellentétben a gyilkossággal mindig affectusban, ingerültségben határozatják el;

tekintve, hogy ez lévén a B. T. K. 279. §-ában meghatározott büntett fogalmában rejlő lelkiállapot, ezzel szemben a 281. §-ban, mint a büntettet módosító és a büntetést kevesbitő törvényben követelt erős felindulásnak a 279. §. tényálladáka tartozó affectustól különböznie kell;

tekintve, hogy az ide tartozó lelkiállapotok megvizsgálása és meghatározása azon eredményre vezet: hogy a 281. §. b) pontja alá nem eshetik azon felindulás, azon ingerültség, melynek forrását magának a tettesnek gonoszsága vagy a megtámadott személy védelme, esetleg a cselekmény végrehajtását akadályozó körülmények következtében fokozódott dühe képezi, hanem, hogy a 281. §. alá eső felindulásnak rendszerint külső körülményekből kell származnia;

tekintve, hogy ily ingerültség felköltésére a kisdud egyáltalán képes nem lévén, a kisdud ellen elkövetett szándékos emberölés esetében a B. T. K. 281. §-ának alkalmazhatósága fogalmilag ki van zárva;

másfelől tekintve, hogy az alsóbb foku bíróságok ítéleteinek indokaiban kiemelt felhevült kedélyállapot és a szegényérzet a jelen esetben nem mint enyhítő, hanem csakis olyan körülményeknek tekinthetők, melyek a cselekményt a B. T. K. 279. §-a alá eső szándékos emberölés büntettévé minősítik, mert különben, ha ezen körülmények nem forognának fenn, a cselekmény a B. T. K. 278. §-ában meghatározott gyilkosság büntetté képezné;

tekintve mindazonáltal, hogy a vádlott javára még fennmaradt egyéb

enyhítő körülmények annyira nyomatékosak, hogy azok alapján a B. T. K. 92. §-ának alkalmazása indokoltnak mutatkozik:

a kir. ítéletáblának ítélete azzal a meghatározással hagyatik ezen és az abban felhozott s részben az első foku bíróság ítéletéből elfogadott vonatkozó indokoknál fogva helyben, hogy a vádlottra kiszabott 6 évi fegyház a mai naptól, mint az ítélet jogerőre emelkedésétől számítatik s hogy ezen büntetésből az eddig kiállott vizsgálati fogság által a B. T. K. 94. §-a alapján három hó kitöltöttnek vétetik.

278.

II. bünt. tanács.

A B. T. K. 321. §-ában előforduló ama kitétel: »hatalmába kerít» nem a kéjvágnak közvetlen kielégítésére vagy a fajtalan ság rögtöni foganatba vételére kifetett erőszakot jelentvén, tehát ugy a 232. §-ban, valamint a 233. §-ban megjelölt »erőszakkal való kényszerítéstől,« a mi szintén hatalomba kerítést tetelez föl, különbözvén: valódi értelmét a kérdéses büntett véghezvitelének a 321. §-ban foglalt és az érintett cselekedetet kiegészítő: az »elvisz» vagy »letartóztat» szavakkal megjelölt cselekvőségben találja; mely értelmezés által a kérdéses tényező mint »nőragadás», »nő elragadása» első sorban a személyes szabadság megsértésének, nem pedig a szemérem elleni közvetlen támadásnak lesz eleme.

1889. december 30. 5893. B. sz.

Erőszakos nemi közöszülés büntettével vádolt P. K. és társai elleni bünvádi ügyben —

a s o m b a t h e l y i k i r. t ö r v é n y s z é k a k ö v e k e z ő í t é l e t e t hozta:

P. K. I.-r., G. J. II.-r., Z. M. III.-r., R. K. IV.-r., büntetlen előéletű vádlottak bűnösöknek mondatnak ki az S. J. sérelmére elkövetett s a B. T. K. 233. §-ába ütköző szemérem elleni erőszak büntettében s ezért a B. T. K. 91. §-ának alkalmazásával, egyenkint az ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó hat havi börtönrre és 3 évi hivatalvesztésre ítéltetnek.

G. J. V.-r., W. P. VI.-r., vádlottak a K. M. sérelmére elkövetett s a B. T. K. 249. §-ába ütköző szemérem elleni vétségnek vádja és következményeinek terhe alól felmentetnek; s a t

Indokok. Vádlottak 1887. április 15-én a szent-gothardi ujonczállitásról boros fővel mentek hazafelé a R.-Szt.-Mártonba vezető országuton, a midőn is a mezőn három mezei munkával foglalkozó nőt pillantottak meg.

G. J. erre feléjük szaladt, vádlottak pedig, B. F. kivételével, utánna futottak, mire a nők közül kettő idejében elmenekült, S. J-t azonban G. J. utólérte és nyakát átölelte. E közben vádlottak is odaértek s a leányt megrohanták, ki elesvén, P. K. I.-r. vádlott reá feküdt s egyidejűleg rajta lévén, az időközben a helyszínére érkezett V. P. által a lehuzatott, mire a leány felkelhetett és haza távozott.

Vádlottak ezután az r.-sz.-mártoni utcán találkoztak R. M. megesezt személylyel, azok közül G. J. sértett nőt megölelte, egy másik pedig annak szoknyáját felemelte.

P. K. határozottan tagadja, hogy S. J.-val nemileg közösült volna, társai pedig tagadásba veszik, hogy annak megkönnyítésére azért, hogy a leánynak lábait lefogták, közreműködtek volna.

S. J. sértett nő oly nagy izgatottságot s oly bambaságot tanusított a végtárgyaláson történt kihallgatása alkalmával, hogy tőle az ügy körülményeire, különösen a közösülés tényére nézve felvilágosítást szerezni nem lehetett.

De vádlottaknak egymás ellenében tett vallomásai sem szolgáltattak kellő bizonyítékot a nemi közösülés megtörténtére, mert P. K.-nak a tanúk előtt tett azon kijelentése, hogy a születendő gyermeknek ő lesz az apja, csak bíróságon kívüli beismerést képezvén, mint ilyen figyelembe nem volt vehető.

Ezek szerint tehát, még figyelembe véve azt, hogy az orvosszakértői vélemény szerint a nőnek szeméremtestén külérőszak nyomai nem találtak, azt pedig, hogy a nemi közösülés megtörténtét meghatározni nem lehetett, P. K.-t az erőszakos nemi közösülés büntette, társait pedig az abban való részesség nem terheli.

De nem volt alkalmazható a közvádoló részéről vádlottak ellenében indítványozott 321. §. sem, mert az ebben megjelölt «hatalmába kerítés» a személyes szabadságnak megsértését is magában foglalja, illetve huzamosabb időt tételez fel, erről pedig jelen esetben szó sem lehet.

Ellenben tekintve, hogy P. K., G. J., Z. M. és R. K. részbeni beismerése és Sz. Gy. hit alatt kihallgatott tanunak vallomása által beigazoltatott, hogy G. J. a menekülő sértettet utólérvén, azt átölelte s midőn az a földre esett, P. K. arra reá feküdt. Z. M. a vizsgálóbíróság előtt tett, de a végtárgyaláson indokolatlanul megváltoztatott vallomása szerint a földön fekvő leánynak lábát tartotta, R. K. önbeismerése szerint a leánynak lábát megfogta s egy ízben annak lába közé nyult s ily helyzetből a leány csak úgy szabadulhatott, hogy V. P. a leányon fekvő P. K.-t arról lehuzta, kétségtelenül a B. T. K. 233. §-ába ütköző büntettnak jelenségei mutatkoznak, miután sértett félnek erőszakos módon elfogatását maguk vádlottak sem tagadják, a házasságon kívüli fajtalanság ténye pedig a nő szoknyájának felemelése s szeméremtestének megfogdosásában nyilvánul.

Mindezek folytán vádlottakat a szemérem elleni erőszak büntettségben bűnösnek kellett kimondani s tekintettel büntetlen előéletükre, fiatal korukra s a bortól felhevült állapotukra, mint tulnyomó enyhítő körülményekre, ellenük a B. T. K. 91. §-ának alkalmazásával, a fent kített büntetést alkalmazni kellett.

Ellenben G. J. és V. P. a K. M. sérelmére elkövetett szemérem elleni vétség vádja alól felmenendők voltak, mert arra nézve, hogy nevezett nőt V. P. bántalmazta volna, mi bizonyíték sincsen, G. J.-nak önbeismerésével igazolt azon cselekménye, hogy K. M.-t az utcán, hol azonban egy ember sem volt, megölelte, közbotrányt nem okozott, de az által maga K. M. sem érezte magát megsértve; sat.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét indokainál fogva helybenhagyja.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve, hogy a végtárgyalásról szóló jkönyv szerint P. K. vádlott az elsőbírósági ítéletben megnyugodott: ezen vádlottnak a másodfoku bíróság által az elsőfoku bíróság ítéletének helybenhagyásával hozott ítélet ellen bejelentett felebbezése visszautasítottatik.

Ezen elhatározással Z. M. és G. J. vádlottak, valamint a kir. ügyész felebbezése folytán vétetvén az ügy vizsgálat alá:

tekintve, hogy az elsőbíróság ítéletének indokaiban a bizonyítási eljárás eredményének megfelelőleg előadott tényállás szerint nincs meggyőző bizonyíték s nevezetesen egyéb támogató adatok hiányában P. K. vádlottnak a születendő gyermek apasága iránt bíróságon kívül tett nyilatkozata sem vehető elegendő bizonyítéknak annak megállapítására, hogy az S. J. elleni merényletnél a B. T. K. 232. §-ának 1. és 2. pontjában felsorolt eszközök használatával a nemi részek természetsszerű egyesítése véghezvitetett, avagy valamely erre célzó véghezviteli cselekmény megkezdett volna;

tekintve, hogy e szerint vádlottak ellen a B. T. K. 232. §-ában meghatározott erőszakos nemi közösülésnek véghezvitt vagy megkísérlett büntette bebizonyítottak nem vehető;

tekintve továbbá, hogy a cselekmény, habár nem az alsóbb foku bíróságok által felhozott, illetőleg elfogadott indokoknál fogva helyesen nem foglaltatott a B. T. K. 321. §-a alá; mert a mint egyrészt bizonyos, hogy a megtámadott nőszemélynek hosszabb ideig a megtámadó hatalmában tartása nem képezi az ezen szakaszban meghatározott cselekmény ismérveit, tehát ezen körülménynek fenn nem forgása nem is zárja ki azt: ugy másrészt kétségtelen, hogy a kérdéses szakaszban egyik ismérvül felállított hatalomba kerítő kifejezéssel megjelölt eszmének — a mi az erőszakot magában foglalja — különböznie kell azon hatalomba kerítéstől, mely az erőszakos nemi közösülésnek, valamint a szemérem elleni erőszak büntettségének nélkülözhetlen ismérve.

E különbséget megjelölik és a 321. §. valódi és helyes értelmének meghatározását közvetítik, a kérdéses büntett véghezvitelének a 321. §-ban

foglalt további két eszközlő, az előbbivel azonos irányúnak lenni kellő cselekedetei: az «elvisz» vagy «letartóztat» szavakkal megjelölt elkövetési módzatok.

Mindhárom kifejezés összhangban van egymással s kiegészíti egymást az esetben, ha az értelmezés, a megtamadott nőnek elvitelét, oly helyre letartóztatását, hatalomba kerítését, tartását oly helyen fogadja el a kérdéses szavak beltartalmát meghatározó magyarázatul, a melyre való vitel, vagy a mely helyen való letartóztatás, illetőleg másnak hatalmába kerítése a megtamadott nő akaratával ellenkezik. Ezen értelemben a 321. §-ban előforduló «hatalmába kerit» nem a kéjváagnak közvetlen kielégítésére, vagy a fajtalanság rögtöni fogamatba vételére kifejtett erőszakot jelentvén, tehát ugy a 232. §-ban, valamint a 233. §-ban megjelölt «erőszakkal való kényszerítéstől» a mi szintén hatalomba kerítést tételez fel, különbözvén: valódi értelmét a további két tényező irányával közös s ezeket kiegészítő cselekvőségben találja, mely értelmezés által a kérdéses tényező mint «nőragadás» «nő elragadása» első sorban a személyes szabadság megsértésének, nem pedig a szemérem elleni közvetlen támadásnak lesz eleme;

tekintve, hogy vádlottak a sértett nőt nem ragadták el, azt akarata ellenére sehová el nem vitték, sem le nem tartóztatták, sőt ellenkezőleg az uton előtalálván őt, a saját akarata által kijelölt irányban futót követtek, a B. T. K. 321. §-ának alkalmazhatása ezáltal, nem pedig az alsóbb foku bíróságok által felhozott oknál fogva van kizárva.

Tekintve ezek után, hogy az elsőfoku bíróság ítéletének helyes megállapítása szerint S. J. ellenében a házasságon kívüli fajtalanság erőszakkal véghezvitetett;

tekintve, hogy az előrebocsátottnál fogva P. K., G. J., Z. M. és R. K. vádlottak ellen az elsőbíróság ítéletében a B. T. K. 233. §-a alá eső szemérem elleni erőszak büntette helyesen állapított meg;

tekintve végre, hogy figyelemmel azon körülmény, a melyre szerint vádlottak öten vették S. J. hajadont üldözőbe, s a vádbeli büncselekményt elkövették, vádlottak cselekménye súlyosabb büntető szempont alá esik:

a vádlottakra kiszabott büntetés és pedig:

P. K. vádlotté nagyobb tevékenységére való különös tekintettel két évi;

G. J., Z. M. és R. K. vádlottaké pedig fejenként 1—1 évi tartamra felemeltetik.

Ezen mindkét alsóbb foku bíróság ítéletét részben érintő változtatással, egyebekben a kir. ítélőtábla ítélete az elsőfoku bíróság ítéletéből elfogadott s a fentebbiekkel kiegészített indokoknál fogva helybenhagyatik.

279.

V. bünt. tanács,

Szellemi erők küzdelmében az erőszak fenforgása lehetetlen lévén, a vallási szertartásnak a B. T. K. 190. §-a szerint büntetendő erőszakos megakadályozása csak fizikai erő által lehetséges.

Erőszak cselekvést tételezvé fel, mulasztás által erőszakot elkövetni nem lehet; mulasztás által tehát nem követhető el a B. T. K. 190. §-ában körülírt vétség.

1889. november 19. 10435. B. sz.

A vallás és ennek szabad gyakorlata elleni vétség miatt vádolt J. Sándor és társai elleni bünvádi ügyben —

az egri kir. törvényszék a következő ítéletet hozta;

J. Sándor, Z. Trifusz, U. Gábor, D. Sándor, N. Anasztáz vádlottak, mint tettestársak a B. T. K. 190. §-ába ütköző vallás elleni vétségben bűnösöknek kimondatnak s ezért a B. T. K. 190. §-a szerint J. Sándor vádlott egy havi fogház és 50 ft pénzbüntetésre, Z. Trifun tizennégy napi fogház és 20 forint pénzbüntetésre és U. Gábor, D. Sándor és N. Anasztáz vádlottak három napi fogházra s 10 forint pénzbüntetésre ítéltettek s at.

Indokok. A végtárgyalás és vizsgálat adatai szerint az egri gör. keleti hitközségnek tagjai közül az időközben elhalt N. Ignác, továbbá D. Sándor és N. Anasztáz, J. Sándor elnöklete alatt az 1886. évi július hó 28-án közgyűlést tartva, J. Sándor előterjesztésére azt a határozatot hozták, hogy Tr. János helyettes lelkésznek Egerben tartózkodása idejére az isteni tiszteletet beszüntetik, annak tartásától a lelkészt eltiltják, valamint A. Gábor harangozót és Z. Trifun éneklőt az isteni tisztelet alkalmával teljesíteni szokott harangozási, illetve éneklői teendőik teljesítésétől.

Ezen határozat meghozatalára Tr. János helyettes lelkész előadása szerint J. Sándor hitközségi elnöknek a személye ellen a köztük fenforgott viszályból kifolyó ellenséges érzülete adott alapot s a mely határozat folytán Tr. János lelkész az 1886. évi július havától egész 1887. évig a görög keleti vallásuk karácsony ünnepén ünnepélyes isteni tiszteletet nem tarthatott, mert a harangozás az ünnepélyes isteni tiszteletnek kiegészítő részét képezvén, U. Gábor harangozó még a harangkulcsok átadását is megtagadta, bár a vallomáshoz csatolt szerződés szerint a lelkésznek egyházi ügyekben feltétlen engedelmeskedni tartozik.

Ugy szintén Z. Trifun éneklő is, ki bár egyházi ügyekben a lelkésznek szintén alárendeltje, megtagadta annak az engedelmisséget, a nevezett határozatnak kifejezett tilalma alapján. Ugy történt, hogy Tr. János helyettes lelkész ünnepélyes isteni tiszteletet tarthasson, az 1887. évben a

görög keleti vallásuk karácsony ünnepe előtt hatósági beavatkozást volt kénytelen igénybe venni.

Ezen, a vádlottak beismerésével igazolt tényállás szerint J. Sándor, D. Sándor és N. Anasztáz vádlottak a B. T. K. 190. §-ába ütköző vallás elleni vétségben bűnösnek voltak kimondandók, mert bár a gör. keleti szerb exarchatus consistoriumnak az iratok közt lévő jegyzőkönyvi kivonata s a bácsi püspöknek a vizsgálóbíróhoz intézett átirata által is teljes bizonyító erővel beigazoltatott azon körülmény, hogy az egyházi szertartási ügyekre nézve az egyházközség és elnökének mi beavatkozási vagy épen rendelkezési jogköre sincs s így teljesen jogtalanul bár, de mégis meghozták vádlottak a nevezett határozatot, a melylyel azon viszonyt, melyben a harangozó és éneklő az egyházközséghez állanak, a kik különben egyházi ügyekben a lelkésznek alárendeltjei s a kik különben, bár külön egyházi alaptól díjaztatnak, de a hitközség elnöke által lesznek állásukba felfogadva s a hitközség jóváhagyásával abban megerősítve: arra használták fel, hogy a meghozott határozattal, sőt még U. Gábor harangozó részére a Z. Trifun éneklő által közvetített szóbeli meghagyással is nevezett U. Gábor harangozót és Z. Trifun éneklőt elvonják a lelkész Tr. Jánosnak egyházi ügyekben való felsőbbsege alól, azokban különben a hitközségi elnök és hitközség közvetítésével nyert állásuk elvesztésére nézve alapos félelmet gerjesztetvén.

Igy történt, hogy nevezett vádlottak ez erőszakos intézkedéseik által a Tr. János lelkészszel szemben oly helyzetet teremtettek, hogy ebből kifolyólag a lelkész kényszerülve volt hatósági közbenjáráshoz folyamodni, hogy legalább a görög keleti vallásuk 1887. évi karácsony ünnepén az ellen, bár közvetett uton alkalmazott, de reá súlyos módon nehezéő akadályokat megszüntesse és ünnepélyes isteni tiszteletet tarthasson.

De bűnösöknek voltak kimondandók a B. T. K. 190. §-ába ütköző vallás elleni vétségben Z. Trifun és U. Gábor vádlottak is. Mert bár Z. Trifun vádlott 1886. évi július 28-án tartott ülésben, mint jegyző vevén részt, ha ezen határozat meghozatalába be nem folyt is, azon viselkedésével, hogy megtagadta a lelkészszel szemben azon egyházi teendők teljesítését, melyekre nézve a lelkésznek, mint éneklő alárendelve van, megakadályozta Tr. János lelkészt az isteni tisztelet megtartásában, úgy, hogy az saját költségén más éneklőt fogadni és díjazni volt kénytelen, hogy ünnepélyes isteni tiszteletet tarthasson.

Ugyszintén bűnösnek volt kimondandó U. Gábor harangozó is, ki a vallomáshoz csatolt szerződés szerint magát határozottan kötelezte a lelkészszel szemben az egyházi teendők teljesítésére s dacára annak, a lelkészszel szemben nemcsak a harangozást tagadta meg, hanem még a torony kulcsát is átadni vonakodott, ez által szintén megakadályozta a

lelkészt az ünnepélyes isteni tisztelet megtartásában, ugyannyira hogy a lelkész hatósági közbenjárást volt kénytelen igénybe venni arra nézve, hogy a harangokhoz vezető ajtó kulcsához jusson, mert a harangozás az ünnepélyes isteni tiszteletnek — a mint azt a lelkész állítja — feltétlen kiegészítő részét képezi.

Ily körülmények között vádlottakat a B. T. K. 190. §-ában meghatározott büntetéssel sújtani kellett, stb.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítélte:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét részben megváltoztatja, vádlottakra a B. T. K. 92. §-a alapján szabja ki a büntetéseket s ehhez képest J. Sándort 25 frt és 5 frt, Z. Trifunt 10 frt és 5 frt, U. Gábort, D. Sándort és N. Anasztáz fejenkint 5 frt és 2 frt pénzbüntetésre ítéli, sat.

Indokok. A kir. ítélőtábla a bűnösség és minősítés tekintetében, valamint a vádlottakra vonatkozó társtettségét illetőleg az elsőfoku bíróság ítéletében foglalt megállapításokat azért hagyta helyben, mert vádlottak Z. Trifun és U. Gábor az a tanúsított magatartása, hogy a panaszos lelkészt kötelességeik egyenes megtagadása által jogellenesen megakadályozták abban, hogy az isteni tiszteletet teljesíthesse, tehát arra kényszerítették, hogy a szertartások teljes végzését abban hagyja; eme kényszerítő hatásnál fogva az erőszakot, mint a vádbeli vétség egyik ismérvét fenforogni látta és mert a többi vádlott a nevezett két vádlott eme jogellenes fentjelzett cselekményeire nézve ugyanezekkel akarategységben volt, ezeket hozott hitközségi határozatokkal arra felhatalmazták és részben egyenesen utasították. Mindamellett, mirthogy vádlottak eme ténykedéseiben a jogosulatlan, tehát büntetendő önszegély esete forog fenn, a mennyiben más uton orvoslást nyerhetni nem reméltek, szemben a panaszos lelkésznek utóbb igazolt eljárásával, minthogy vádlottak, mint az egyházi vagyon gondnokai részben az ebből kifolyó sérelmeikre való tekintetből ténykedtek: ezeknek az enyhítő körülményeknek kellő méltatásával alkalmazta a kir. tábla vádlottak büntetésének kiszabásánál a B. T. K. 92. §-át, sat.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta;

D. Sándor vádlott az iratok között levő anyakönyvi kivonat szerint 1888. évi október 20-án meghalálozván, irányában a további eljárás megszüntetetik. A többi vádlottakat illetőleg pedig mindkét alsóbbfoku bíróság ítélete megváltoztatik és J. Sándor, Z. Trifun, U. Gábor és N. Anasztáz a vád alól felmentetnek.

Indokok: A B. T. K. 190. §-a a vádbeli cselekményekre csak abban az esetben lenne alkalmazható, ha a vádlottak erőszakkal akadályozták volna Tr. János lelkészt a vallási szertartás teljesítésében, vagy zavarták volna a szertartást.

Az utóbb említett indokra, minthogy a szertartás megkezdve nem lévén, meg sem zavartathatott, az alsóbb foku bíróságok nem fektetik ítéleteiket; hanem erőszakot látnak abban, hogy a vádlottak egy része határozatilag kimondta, hogy az isteni tisztelet szolgáltatása bizonyos időre megszüntetetik, másik része pedig ezen tilalomnak engedelmeskedvén, énekelni és harangozni elmulasztott.

Ezen felfogás azonban téves, mert egyfelől erőszak cselekvést tételzván fel, mulasztással nem lehet erőszakot elkövetni, és mert másfelől szellemi erők küzdelmében az erőszak fenforgása lehetetlen lévén, a cselekvés csak abban az esetben tekinthető erőszakosnak, ha fizikai erő használatik más hasonló erő ellenében.

E szerint a vádbeli cselekmény a B. T. K. 190. §-ában meghatározott vétséget nem képezvén, az összes vádlottak a B. T. K. 1. §-a alapján a vád alól annál is inkább felmentetnek, mivel ugyanazon cselekmény az 1868. évi IX. t.-cz. 9. §-a és az 1868. évi augusztus 10-én kibocsátott legfelsőbb rendelet II. részének 33. §-a és IV. részének 10. §-a *d* pontja és végbekezdése értelmében egyházi fenjíték alá esőnek ismertetvén fel, az iratok szerint az illetékes hatóság által már meg is toroltat.

380.

V. bünt. tanács.

A megfertőztetés büntette csak befejezett közösülés által követhető el, a mi a női nemző részekbe való behatolást föltételez; ezen körülmény fenforgása nélkül csak kísérletről lehet szó.

1890. január 21. 6795/1889. B. sz.

Megfertőztetés büntetével vádolt Vr. János elleni bűnvádi ügyben — a budapesti kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Vádlott bűnösnek nyilvánítatik a B. T. K. 236. §-ába ütköző megfertőztetés büntetében és ezért a B. T. K. 92. §-ának alkalmazása mellett 8 havi börtönre s a B. T. K. 250. §-a alapján 3 évi hivatalvesztésre ítéltetik; sat.

Indokok. Vr. János vádlott W. Lina előadásával egybehangozóan beismerte, hogy a mult évi szeptember hó folyamán az akkor még a 14-ik életévét be nem töltött W. Linának csábításai folytán felingerelve, szeméremtestét a leány hüvelyéhez értette, de a hüvelybe azért nem hatolt be, mert attól félt, hogy a velük egy pinczében dolgozó legény visszajön.

Tekintettel arra, hogy a vádlott beismerése még a napló 1. sz. a. orvosi láteléttel is támogatott, a mennyiben a nyákhártyák pirját a behatolási kísérlet alkalmávali izgatás következményének mondja.

Tekintettel továbbá arra, hogy a megfertőztetés büntetése tényálladékát képező nemi közösülés a himvesszőnek a nő szemérem részéhez értetése által bevégeztetett, tekintet nélkül arra, hogy a hüvelybe behatolás történt-e vagy sem?

Vádlott bűnösnek volt nyilvánítandó a B. T. K. 236. §-ába ütköző megfertőztetés büntette miatt. A büntetés kimérésénél súlyosító körülmény nem léteben a B. T. K. 92. §-ának alkalmazására indokot szolgáltató tulenyhitő körülményekül figyelembe vétetett vádlott büntetlen előélete, fiatal kora, a kínálkozó alkalom és az, hogy W. Linának a végtárgyalás során minden szégyen nélkül tett előadása az ítélő bíróságra azt a benyomást tette, hogy vádlottat magaviselete által a cselekmény elkövetésére buzdította, sat.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítét:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság által kiszabott börtönbüntetést hat havi tartamra szállítja le; egyéb tekintetben ugyanazt az ítéletet helybenhagyja.

Indokok. Tekintettel arra, hogy a sértett W. Lina saját előadása szerint a vádbeli cselekménynek első ízben való elkövetése után azonnal anyjának és hozzátartozóinak az ellene elkövetett merénylet miatt panaszt nem emelt és ez által kiválóképen alkalmat látszott adni a vádlottnak arra, hogy cselekményét másup ismételje és illetve azt megkísértse; tekintettel továbbá arra, hogy sértettet eme panaszemeléstől a vádlottnak az az állítólagos fenyegetése, hogy ha szólan mer, nagyon megveri, nem riasztotta vissza, a mennyiben e fenyegetés elegendő kényszerítő indokot a panaszemelés mellőzésére annál kevésbé képezhetett, mert sértett a vádlottnak hatalmi körében állandóan és folytonosan nem volt, sőt az utóbbi szolgálatában állott a sértett testvérbátyjának, W. Márkusnak, tehát alárendelt szerepkörben élt a sértettel szemben is: mindezeknél fogva nem látja a kir. tábla sem bizonyítottnak a sértetnek egyéb adatokkal sem támogatott azt az állítását, hogy az ellene elkövetett büntett erőszak alkalmazásával hajtatott végre és ezért, valamint az eljárásnak amaz adata alapján, hogy az orvosi bizonylat szerint, valamint a sértett és vádlott előadásai nyomán a nemi részek egyesítésé megtörtént: ennél fogva az elsőbíróság ítélete a minősítés tekintetében az abban, valamint az itt felhozott indokok alapján helyben volt hagyandó, a büntetés kiszabása tekintetében ugyanaz az ítélet meg volt változtatandó a jelen ítélet szerint, tekintettel a fenforgó enyhítő körülmények nagyobb súlyára, a melyek következtében indokoltnak mutatkozott az, hogy a vádlottra a B. T. K. 92. §-a alkalmazásával kiszabott börtönbüntetés legkisebb tétele állapittassék meg.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét alsóbb bíróság ítélete részben megváltoztatik s vádlott a

B. T. K. 236. §-ába ütköző megfertőztetés büntettének a 65. §. szerinti kísérletében mondatik ki bűnösnek s ezért az idézett §§-ok alapján a 92. §. alkalmazásával egy havi fogházra ítéltetik, a mellékbüntetés mellőztetik; egyebekben a kir. ítélőtábla ítélete helybenhagyatik.

Indokok. Sértett vallomásából és az orvos szakértő által a sértett megvizsgálása után kiállított látéletből és szakértői véleményből világosan kitűnik, hogy vádlott nemző része a sértett nemző részébe be nem hatolt és a nemi közösülés meg nem történvén, be nem fejeztetett; e szerint a B. T. K. 236. §-ába ütköző megfertőztetés esete fenn nem forog, hanem az csakis ezen büntettnek a 65. §. szerint minősülő kísérletét képezi, minek folytán mindkét alsóbb bíróság ítéletének részben való megváltoztatásával, vádlott a megfertőztetés büntettének kísérletében volt bűnösnek kimondandó és tekintettel az elsőbíróság által felsorolt számos enyhítő körülményekre, a B. T. K. 92. §-ának alkalmazásával a rendelkező részben kiszabott büntetésre ítéendő. A mellékbüntetés a B. T. K. 54. §-a alapján mellőztetett. Ily változtatásokkal egyebekben a másodbíróság ítélete az abban felhozott és az elsőbíróság ítéletéből átvett indokoknál fogva helybenhagyandó volt.

381.

I. bünt. tanács.

Ha a közadósnak valamilyen hitelezője saját érdekét biztosítja, ez magában véve büntetendő cselekményt nem képez ugyan, de azzá lesz, mihelyt az azzal a szándékkal van egybekötve s oly módon követtetik el, hogy a bukottnak többi hitelezői jogtalanul megkárosíthatóknak.

Ha tehát az egyik hitelező közadós vagyonát értéken alul megveszi, ez a csalárd bukásban való bűnrészséget képez, még akkor is, ha a vételár nemcsak az ő, hanem az összes hitelezők aránylagos kielégítésére fordíttatik.

1890. január 28. 7983/1889. B. sz.

Csalárd bukás és abban való részség miatt vádolt L. József és S. szül. Pr. Mária elleni bünvádi ügyben —

a pozsonyi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

L. József a B. T. K. 414. §-ának 1. és 3. pontjába ütköző csalárd bukás büntettének, özv. S. szül. Pr. Mária pedig a B. T. K. 414. §-ának 1. és 3. pontjába ütköző csalárd bukás büntetében való bűnrészség vádjá alól felmentetik.

Indokok. L. József I. rendű vádlott az ellene nyitott csőd elrendelése előtt összes ingó s ingatlan vagyonát és üzleti berendezését, valamint a csődnitást előtt elzálogosított árukra vonatkozó zálogbárcaikat is a 17. nsz. a. szerződéssel anyósa, egyszersmind hitelezője özv. S. szül. Pr. Mária 2. rendű vádlottra 3,000 frt vételárban átruházta, mely átruházás tárgyában létrejött szerződéstől azonban a vádlottrak később elállottak,

mivel az I. r. vádlottnak az átruházásról előlegesen értesített hitelezői időközben csődöt kértek, minek következtében az I. r. vádlott összes vagyonát a csődtömegbe átszolgáltatta.

A vádhatóság, miután nézete szerint az átruházásnak egyedüli célja az volt, hogy a vagyon a hitelezők megkárosítására irányuló célból a kielégítési alapból elvonassék, L. József ellen a B. T. K. 414. §-ának 1. és 3. pontjába ütköző csalárd bukás büntette miatt, özv. S. szül. Pr. Mária ellen pedig, mivel nejevel közös egyetértéssel közreműködött az iránt, hogy a vagyon a hitelezőkre nézve hozzáférhetetlenné tétessék a B. T. K. 414. §-ának 1. és 3. pontjába ütköző csalárd bukás büntetében való bűnrészség miatt vádat emelt.

Tekintve, hogy a vagyon-átruházásról kiállított szerződés értelmében a 2. rendű vádlott a vételárt úgy a maga, valamint a többi hitelezők követelésére is egyenlő százalékkal tartozott volna fordítani, így az I. r. vádlottal szemben nem állítható, hogy ő a vagyon-átruházás által a többi hitelezők hátrányára a 2. r. vádlottat kedvezményben kívánta részesíteni, miért is irányában a csalárd bukás büntettének, a B. T. K. 414. §-ának 3. pontjában foglalt s ellene felhozott esetet alkalmazni nem lehet.

De az I. rendű vádlottal szemben az sem állítható, hogy az árukat azok zálogba adása, mint az elidegenítés egy neme által a kielégítési alapból szándékosan elvonta; mert midőn a szövetárakat elzálogosítja, akkor még fizetési képtelenségéről tudomással nem birt, így tehát szándéka sem lehetett, hogy a zálogbaadás ténye által az áruk a hitelezőkre nézve hozzáférhetetlenné tétessenek.

Mint hogy ezek szerint nincs igazolva, hogy az I. rendű vádlott a hitelezők megkárosítására irányuló szándékból cselekedett volna, ennél fogva a B. T. K. 414. §-ának 1. és 3. pontjába ütköző csalárd bukás büntettének vádjá alól, a 2. r. vádlottat is az I. r. vádlott terhére rótt büntettségben való bűnrészségnek vádjá alól felmenteni kellett.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla a felebbezett ítéletet helybenhagyja és pedig

a) I. r. vádlottat illetőleg azért, mert abbéli cselekménye, hogy vagyonbukását előzőleg hat hónappal üzleti szükségleteinek fedezésére árukat elzálogosított: a B. T. K. 414. §. 1. pontja megszegésének annál kevésbé tekinthető, mert a zálogbárcaikkal beszámolt;

továbbá a B. T. K. 414. §. 3. pontjára alapított vád tekintetében, a neheztelt ítélet vonatkozó incókain felül azért is, mert a hitelezőkhöz intézett levelek tartalma is a B. T. K. 75. §-ában megkívántató szándék nem léte felől tanuskodnak;

b) özv. S. szül. Pr. Mária II. r. vádlottra nézve azért helyesli a felmentést, mert még az sincs bizonyítva, hogy az áruknak fennebb említett, de nem is tilos elzálogosítása körül bármiként is befolyt volna; másfelől

minthogy a végtárgyalás adatai szerint az 1. r. vádlott irányában formált követelése valóban mutatkozik, a valódi követelés kielégítését pedig más hitelezők hátrányával is szabad szorgalmazni s ennek az elvnek megfelelően a B. T. K. 414. §. 3. pontja a jóhiszemű hitelező ellenében soha sem alkalmazható.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét alsóbirósági ítélet megváltoztatásával vádlott L. József a B. T. K. 414. §. 1. pontjába ütköző család bukás büntetében, mint tettes, S. szül. Pr. Mária pedig ugyanabban való bűnrészesség miatt a B. T. K. 72., 92. §-ának együttes alkalmazásával a B. T. K. 69. §. 2. pontja értelmében, mint bűnsegéd vétségben nyilvánítatik bűnösnek s a B. T. K. 415. §. első tétele s második bekezdése alapján L. József ugyancsak a B. T. K. 92. §-ának alkalmazásával egy évi börtönre; továbbá 3 évi hivatalvesztés s politikai jogai gyakorlásának felfüggesztésére, S. szül. Pr. Mária pedig három hónapi fogházra, egy évi hivatalvesztésre ítéltetik. sat.

Indokok. Vádlott L. József annak dacára, hogy saját bevallása szerint 1886. évi február 4-én 10,612 frt 47 kr. tartozással szemben 11,420 frt. 09 kr. értékű vagyonnal rendelkezett, a csődelrendelés napján 1886. évi február 6-án csaknem teljesen vagyontalan s így vagyombukott volt, mert az elől érintett napon összes vagyont 3,000 frt értékben anyósa, S. szül. Pr. Mária, 2. r. vádlottra ruházta, az ilyképen történt átruházásnak büntetőjogi minőségére nézve pedig semmi hatály sem tulajdonítható annak, hogy ezt az átruházást már február 9-én megszüntették s az összes vagyont a csődtömegnek átengedték s annál kevésbé, mert ez a jogcselekmény a csődt. 28. §. 2-ik pontja szerint megtámadható volt s az átruházás megszüntetése csak arra következett be, hogy a tömeggondnok vádlottakat cselekményük következményeire figyelmeztette.

Hogy pedig az átruházásnak célja a hitelezők megkárosítása volt, kitűnik nemcsak az eladási ár 3,000 frt és az átruházott vagyon értéke 11,420 frt 09 kr. közt fenforgó nagy különbözetből, hanem abból is, hogy a 3,000 frtból az anyós 4,542 frt 79 kr. követelésére 1,342 frt 50 kr., a többi hitelezők összes követelésének fizetésére pedig csak 1,567 frt 50 kr. vagyis azoknak csak 32°/_o-a rendeltetett fordíttatni.

E szándékra mutatnak azok a levelek is, melyekre a másodbiróság épen ellenkező szempontból hivatkozott; mert ezekben a hitelezőknek a 32°/_o fizetése is csak oly kikötéssel ajánlatott, ha azt követelésük teljes kielégítéséül elfogadják, különben pedig csőddel s ennek esetére még nagyobb veszteséggel fenyegettetnek.

Sőt ha valóban fogadtatnék is el 1. r. vádlottnak az az állítása, hogy az ingatlanok árát anyósától az eladási okirat kiállításá előtt felvette s 9,704 frt 54 kr. számlaköveteléséből biztosan csak 3,050 frt megfize-

tésére számíthatott, még akkor is kétségtelen az értéken alul lett eladás, mert ez összeghez hozzászámítva az áru, kész ruha és bolti berendezés értékét 842 frt 73 krajczárban, továbbá F. Ferencz ellen bekeblezéssei biztosított 410 frt és az elzálogosított árukra kapott összeg s valóságos érték közt fenforgó 35 frt különbözetet, mutatkozik 4,335 frt 73 kr. oly tényleges vagyon, melynek létezését vádlottak maguk sem vonták kétségbe.

Ezeknek alapján nem lehetett fentartani az alsóbirósági felmentő ítéleteket s 2. rendű vádlottat is mint bűnsegédet el kellett ítélni, mert csupán az, hogy valamely hitelező saját érdekét biztosítja, magában véve büntetendő cselekményt nem képez ugyan, de azzá lesz, mihelyt az azzal a szándékkal van egybekötve s oly módon követtetik el, hogy bukottnak többi hitelezői jogtalanul megkárosíttassanak, 2. r. vádlott ellen pedig ez a fent részletezett adatokkal, főképp az átruházott vagyon értékével kellően bebizonyított.

A büntetés kiszabásánál azonban niint nyomatékos enyhítő körülmények figyelembe vétettek, vádlottak büntetlen előléte, az átruházásnak hatályon kívül tétele s a hitelezőkkel lett kiegyezés.

382.

II. bünt. tanács.

A hamis vád miatt hozandó ítéletben a büntető bíróság első sorban azt tartozik megállapítani, vajjon a feljelentett tényben egyáltalán találhatók-e valamely büntetendő cselekmény jelenségei. Ha nem találhatók, a vádlott felmentendő ezen okból.

Csak ha a bíróság azt találja, hogy a feljelentett tény büntetendő cselekményt képez, bocsátkozhatik a bűnösség szempontjából azon további kérdés taglalásába, tudva hamisan vádolt-e a vádlott, vagy nem, hatóság előtt vádolt-e vagy nem.

Eladott és a vevő által ki nem fizetett dolognak a vevőtől erőszak alkalmazás melletti visszavétele nem képez büntetendő cselekményt.

1889. november 21. 3452. B. sz.

Hamis vád büntetével vádlott Krausz Hermann elleni bünvádi ügyben ---

a satoralja-ujhelyi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Krausz Hermann a B. T. K. 227. §-ába ütköző hamis vád büntetnének vádjá és következményeinek súlya alól felmenti, Ellenben nevezett vádlottat a B. T. K. 260. §-ába ütköző rágalmas vétségében bűnösnek mondja ki s ezért az ítélet jogerőre emelkedésétől számítva négy havi fogházra ítéli; sat.

Indokok. Krausz Hermann, kistárkányi lakos, a királyhelmecezi kir. járásbiróság előtt 1886. évi december hó 6-án 3058. szám alatt felvett jegyzőkönyvben azt adta elő, hogy ifj. Szücs Józseftől 1886. évi október hó 5-én két véka paszulyt vásárolván, ezt a nevezett az ő lakására szállította és annak 3 frtot tevő árát fel is vette. Ekkor köztük 10 kr. miatt vita támadván, ifj. Szücs József a már kifizetett paszulyt erővel elvinni akarta, ennek Krausz ellenszegülvén, ifj. Szücs József behívta id. Szücs Józsefet és Magyar Józsefet és ezek hárman a két véka paszulyt akként, hogy id. Szücs József a panaszkodót a falhoz, nejét pedig az ágyra vágta, valósággal elrabolták. Ezen panasz folytán a nevezettek ellen a bűnvádi eljárás rablás büntette miatt folyamatba tetetett; de miután a vizsgálat adataiból az derült ki, hogy az illetők senki ellen erőszakot nem használtak és a paszulyt csak azért vitték el, mert annak árát a kialakodott összegben Krausz kifizetni vonakodott, a bűnvádi eljárás a 232/88. számú végzéssel megszüntetett és azon gyanu merülvén fel, hogy Krausz Hermann vádját tudva hamisan emelte, egyidejűleg utóbbi ellen hamis vád büntette miatt az eljárás folyamatba tetetett.

A megtartott végtárgyalás alkalmával sem merült fel semmi bizonyíték az iránt, hogy ifj. Szücs József és társai Krausz Hermann vádlott ellen erőszakot használtak volna; ellenkezőleg az igazoltatott be, ifj. és id. Szücs József, Magyar József sértett felek, de különösen Ohobács Mária aggálytalan tanu vallomása által, hogy vádlott volt az, ki a paszuly vételárát fel nem vevő ifj. Szücs Józsefet s az ennek segélyére megjelent id. Szücs József és Magyar Józsefet, jogos tulajdonának elvitelében baltával való fenyegetéssel is megakadályozni igyekezett. Minthogy azonban tény az, hogy vádlott és a fent megnevezett sértett fél közt a két véka paszuly eladására vonatkozólag megegyezés jött létre és ezen megegyezés folytán vádlott tudatlanságában némi valószínűséggel gondolhatta azt, hogy a két véka paszuly visszatartására, illetőleg annak a bíróság utján visszaserzésére jogosítva van; vádlott azon cselekménye, hogy sértetteket a kir. helmecezi járásbiróság előtt bepanaszolta, nem annyira gonosz szándékból eredettnek tűnik fel, mint inkább vádlott meggondolatlansága kifolyásának, ki cselekménye horderejéről tudomással nem birt. Ezen feltevés mellett szól azon körülmény is, hogy vádját később a kir. járásbiróság előtt maga is visszavonta. Az előadottak alapján tehát az, hogy vádlott tudva hamisan vádolta volna sértett feleket, kétségtelenné téve nem lévén, vádlottat a B. T. K. 227. §-a alá eső hamis vád büntetnének vádjá alól fel kellett menteni.

Másrésről beigazoltatott, hogy vádlottnak a király-helmecezi kir. járásbiróság előtt emelt vádjá valótlan, s így vádlottnak sértettek ellen tett feljelentése a fent előadottak mellett is oly nagyfokú vétkes könnyelműséget foglal magában s sértettek becsületét az ellenük alap nélkül meg-

indított bűnvádi eljárás által történt meghurczoltatásuk folytán annyira sérti, hogy cselekményét büntetlenül hagyni nem lehetett s vádlottat a B. T. K. 260. §-ába ütköző rágalmazás vétségében bűnösnek kellett ki mondani. A büntetés kiszabásánál vádlott büntetlen előélete, továbbá, hogy az egyik sértett fél (id. Szücs József) megbüntetését nem kívánta s végre, hogy feljelentését maga is visszavonta, mint enyhítő körülmények figyelembe vétettek.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla a kir. törvényszéknek ítéletét megváltoztatja és vádlottat a vád és következményei alól felmenti.

Indokok. A Krausz Hermann által ifj. Szücs József és társai ellen tett feljelentés folytán eszközölt vizsgálat folyamában, de az ebben az ügyben megtartott végtárgyalás alkalmával és a sértetteknek beismerésével igazolva lett, hogy ifj. Szücs József Krausz Hermannnak két véka paszulyt azért, mert vádlott az előbb szintén Szücs Józseftől megvevő zabnak állítólagos gazos volta miatt, a 3 frt vételárból 10 krt lehuzni akart, ifjabb Szücs József, atyja idősb Szücs Józsefnek és sógora Magyar Józsefnek segítségével, a vádlottnak tiltakozása, akarata, sőt baltával ellenszegülése daczára elvitte. Ezen beigazolt tényállásnak figyelembe vétele s a vádlottaknak a király-helmecezi kir. járásbiróságnál 1886. október 6-án jegyzőkönyvileg tett ama panasza, melyben a fentjelzett tényállás előadása után a paszulynak erőszakos elvétele miatt a vizsgálatnak elrendelését szorgalmazta, a gonosz szándék hiányában a B. T. K. 260. §-a szerint minősülő rágalmazás vétségét meg nem állapítja és pedig azért nem, mert az előadottak szerint a panasz, a dolog lényeges körülményeire valótlannak nem tekinthető s így vádlottat a vád és következményeinek terhe alól felmenteni kellett.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Az elsőfoku törvényszék ítéletének indokaiban helyesen fogadtatott el megállapítottak azon tényállás, hogy ifjabb Szücs József — a mint a későbbi tények bizonyítják — azonnali kifizetés feltétele mellett két véka paszulyt adott el vádlott Krausz Hermannnak s azt a vevőhöz személyesen elszállítván, letette azon helyiségbe, a hol ő — ifj. Szücs József — a kialakodott ár kifizetését várta. Krausz Hermann — állítólag egy régebbi babvételtől származott követelése czimén — 10 kr levonásával oivasta le az eladó előtt a vételárt, s azt csak ezen levonással bocsátotta az eladó rendelkezésére. Ifj. Szücs József e levonásba nem egyezett be, s visszautasítván a hiányos összeget — a még azon helyiségben létezett paszulynak tetteles foglalásához — s mint kijelenté — visszazállításához fogott.

Helyesen fogadta el megállapítottak az elsőfoku törvényszék azt is, hogy Krausz Hermann ellenszegült a paszuly visszavételének és hogy ifj. Szücs József erővel vette ezt hatalmába; míg Krausz Hermann az ő helyiségében létezett, már átvett árucikk feletti birtoklását szintén physikai erő használásával is megtartandó, ifj. Szücs József ellen fejszét emelt.

Be van bizonyítva, hogy e dulakodás következtében nagyobb számú ember csoportosult Krausz Hermann háza előtt s ezek közül öreg Szücs József, a panaszosnak atyja, valamint Magyar József, ifj. Szücs József segítségére mentek, a mi által most már hárman lévén egy ellen; Krausz Hermann ellenszegülése sikertelenné vált és ifj. Szücs József tetteleg, segítve atyja és sógora által, a hatalmába kerített paszulyt tulajdonul elvitte.

Az iratokból, s nevezetesen a kir. járásbírósnál október 6-án felvett jegyzőkönyvből kitűnik, hogy az imént kiemelt eseményt Krausz Hermann a történetnek részletes előadása mellett a járásbírósnál feljelentette s az ellenében elkövetett cselekményt «rablásnak» állítva, ifj. Szücs József, öreg Szücs József és Magyar József ellen a bűnvádi eljárásnak folyamatba tételét s a nevezetteknek «rablás» miatt büntetését kérte.

Kitűnik továbbá az iratokból, hogy a kir. törvényszék, a nevezettek ellen rablás miatt megindította az eljárást, de később megszüntette, minek következtében Krausz Hermann ellen hamis vád miatt a bűnvádi eljárás elrendeltetett.

Ezen tényállás lévén az ítélet alapjául helyezendő: a B. T. K. 227. §-a szerint Krausz Hermann feljelentése csak akkor lesz hamis vádnak minősíthető: ha az, a mivel ő a két Szücsöt és Magyar Józsefet a járásbírósnak előtt vádolta, valóságában büntetendő cselekményt képezne; és ha vagy általában ezen cselekménynek nem létesültét, tehát állításának objectiv irányban valótlanságát tudva, emelt volna ellenük panaszt.

Az idézett 227. §. szövegének egyenes kitétele szerint «büntetendő cselekmény elkövetésével» való vádolást feltételezván: ezen kitétel azonos azon meghatározással, mely szerint a vád tárgyát előtűntető cselekvőségben, a B. T. K. által büntettnék, vétségnek vagy kihágásnak határozott valamelyik cselekmény tényálladékát alkotó valamennyi tényelem kimerítendő: vagyis, hogy akár a kérdéses, akár pedig egyáltalán bármely büntetendő cselekmény tényelemeinek a bevádoltak által, esetleg az ő közreműködésükkel való megvalósulta egyenes ténynek, valódiilag megtörtént dolognak tüntetendő elő. Ha tehát a vádképen előterjesztett tényállás, úgy mint az a feljelentésben megvalósítottak mondatott, egyik büntetendő cselekmény criteriumait sem egyesíti magában; ha a hatóság előtt vádképen előterjesztett cselekvőség büntetőjogi szempontból közönyös; ez

esetben «büntetendő cselekmény» elkövetésével valódiilag senki sem lévén, s jogilag nem is lehetvén vádolva: a hamis vád fenforgásának lehetősége egyenesen ki van zárva. Ehhez járul, hogy a jog kérdéseiben nem az elnevezés, hanem egyenesen és csakis a tartalom lévén az egyedül elhatározó és bármely tevékenység egyedül a beltartalom által válhatván, büntetendő cselekménnyé: a B. T. K. 227. §-a értelmében nem az vétetik «büntetendő cselekménynek», a mit a törvényben járatlan egyén tévesen annak gondol, és a hatóság előtt annak állít; hanem az: a mit a a törvényellenes alakulat lételemeinek tüzetes meghatározásával, a törvény ezen elnevezés alá foglal.

Viszonyítva a paszuly átadása, illetőleg visszafoglalása körül történeteket, különösen pedig erre vonatkozólag a Krausz Hermann feljelentésében foglaltakat, a törvény imént kifejtett rendelkezéséhez; Krausz Hermann az esetben lehetne a hamis vádban bűnösnek kimondható, ha az általa előadott ténykörülmenyek azonosak volnának azokkal, a melyeket a B. T. K. valamely büntetendő cselekmény létrejöttéhez követel. Es mint hogy a kérdéses esetben másról mint rablásról, lopásról vagy zsarolásról nincs és nem lehetne szó: Krausz ellen csak az esetben lehet megállapítható a hamis vád, ha azon ténykörülmenyek, melyekkel ő a két Szücsöt terhelte, a megjelölt büntettek egyikének a B. T. K. szerinti lételemeit kimerítik.

Ez utóbbi eset nem forog fenn; mert ha minden úgy történt volna is, a mint Krausz feljelentésében állította, ez esetben sem esnék az általa vádlottak terhére sem rablás, sem lopás, sem zsarolás; következésképpen az, a mit ő a nevezettek ellen a bíróságnak feljelentett — a törvényhez viszonyítva — büntetendő cselekményt nem képezvén; ő büntetendő cselekmény elkövetésével senkit sem vádolt.

Nem állapítják meg ugyanis a Krausz által tett feljelentésben előadott ténykörülmenyek a rablást, mert magából a feljelentésből is egyenesen kitűnik: hogy ő azonnal készfizetés feltétele mellett vette meg a kérdéses paszulyt; hogy az eladó azonnali készfizetés feltétele, és ezen feltétel azonnali teljesítésének bevétele mellett tette le a vevő helyiségében az átadás végett elhozott cikket; hogy ifj. Szücs József a kérdéses cikk árának kifizetését várva, maga is azon helyiségben maradt, a melyben az általa letett paszuly állott; és hogy az említett árucikk, úgy a mint azt az eladó hozta és letette, ugyanazon zsákban volt, a melyben azt odahaza elhelyezte: tehát, hogy a kérdéses cikk az eladó közvetlen physikai hatásának körében volt.

Vége maga Krausz Hermann állítja a feljelentésben: hogy ő a paszulyt csakis 10 krajczár árlevonás mellett akarta kifizetni, s hogy ifj. Szücs ebbe nem egyezvén: ez okból vette erővel hatalmába, Krausznak

tettleges ellenszegülését legyőzve, az állítólag már a vevő Krausz birtokában volt paszulyt.

Az ezen tényállásban kifejezésre jutó cselekedetek egész sora, a maguk összességében sem állapítja meg a rablás, a lopás vagy a zsarolás tényálladékát; mert habár kétségtelen, hogy ifjabb Szücs József és a segítségére jött rokonai erőszakot használtak a paszuly elvitelére és elvitelére; és habár az erőszaknak magánember által — még az anyagi jog helyreállítására való használata is, kivéve a B. T. K. 77. §-ában meghatározott kényszerhelyzetet, és a 79. §-ában körülírt jogos védelmet — mindig jogtalan és a legjobb esetben is «jogtalan önszegély» fogalma alá esik; de másrésről épp oly kétségtelen, hogy a magán-erőnek, a kiemelt célból használata, nem állapít meg büntetendő cselekményt. Nevezetesen nem állapítja meg a rablást, vagy zsarolást azon tevékenység, melylyel valaki ugyanazon dolgot, a melyet készpénzfizetés mellett eladott, ha ára a vevő által nem fizettetett ki, s illetőleg a visszatérítés jogtalanul megtagadtatott, avagy elmaradt — habár az eladó tettleges ellentállásának legyőzésével — tehát fizikai erőnek az ellenszegülő elleni alkalmazásával, hatalmába veszi, és mint tulajdonát magával elviszi. A B. T. K. 344. §-a ugyanis, a rablás — éppen úgy mint a 333. §. a lopás — egyik lényeges ismérvét a «jogtalan eltulajdonításban» határozván meg: ezen ismerv — a dolus irányában — vagyis az eltulajdonítás jogtalanosságának tudatát illetőleg, hiányozni fog mindig, valahányszor az eladó a vevő által ki nem fizetett ingó dolgot — habár erő használataival, vagy e nélkül — tulajdonába visszaveszi, a kikötött ellenértéket nem szolgáltató vevő birtokából. Míg tehát a kötelmi viszonyból származott követelésnek, a tartozásban levő személy elleni, és ennek akarata nélküli kielégítése az ezt illető ingó dolognak eltulajdonítási szándékkal — erővel vagy erő nélkül — való elvétele által: büntetendő cselekményt képez, és pedig rablást vagy lopást: úgy ellenben ugyanazon dolognak a vevőtől való elvétele és eltulajdonítása, a melyet az eladó annak eladott és átadott, a vevő pedig megvett és átvett, de jogtalanul ki nem fizetett, illetőleg annak szerződészerű ellenértékét nem teljesítette, nem ugyan az elvétel jogtalanosságát és nem is ezen jogtalanosság tudatát: hanem az eltulajdonítás jogtalanosságának tudatát kizárván, úgy a rablás, valamint a lopás létrejöttét akadályozza.

Nem lévén e szerint rablás az, a mit a feljelentő annak állított, sőt a feljelentésben előadott tényállás egyenes tagadása lévén a rablás törvény szerinti meghatározásának; a cselekménynek a törvény értelmében való megítélésére hivatott bíróság feladata volt, a feljelentett cselekvőséget jogi valósága és értéke szerint felismerni, és tekintve, hogy az büntetendő cselekményt nem képez: a bíróság feladata volt, a büntető szempontból teljesen közönyös dolgok elbeszélését tartalmazó feljelentést — mint bűnvádi eljárásra alkalmatlant — egyszerűen visszautasítani.

De nem foglaltatik a kérdéses feljelentésben büntetendő cselekmény miatti vád még azért sem, mert az azonnali készfizetés feltétele mellett eladott, a vevő által megvizsgált és szerződészerűnek talált árunak az eladó által letétele a vevő helyiségébe, ha az eladó a vételár átvétele végett még ugyanazon helyiségben tartózkodik, s az ott levő árucikke minden perczen közvetlen fizikai hatást gyakorolni, azt hatalmába venni, visszavenni képes: mindaddig nem tekintetik a vevő részére teljesített átadásnak, illetőleg az eladó mindaddig nem tekintetik azon cikk feletti jogi birtoklását feladottnak és nem tekintetik a birtoklást a vevőre átruházottnak: míg a kialakított és várt kifizetés feltétlen teljesültével, a valóságos traditio, akár szóval, akár tettel legtöbbszörre a vevő helyiségének az eladó által való elhagyásával és az eladott áru és a vevő közötti tényleges helyzetnek akkénti alakultával befejeztetik: hogy a vevő, az előbbeni birtokos által többé nem korlátozott rendelkezése alá jutott áru felett akadálytalanul gyakorolhatja feltétlen uralmát.

A fenforgó esetben az átadás feltételét képező azonnali kifizetés nem eszközöltetvén, s az eladó árucikke mellől nem is távozván, annak e cikkekre való közvetlen hatási képessége — a mit valósággal gyakorolt is — tényleg fenállván; a traditio nem vehető a vevő részére eszközöltetvén; a minek hiányában a kérdéses paszuly nem jutott ki ifjabb Szücs birtokából, tehát nem is mehetett át Krausz Hermann birtokába. Rablásról, esetleg lopásról vagy zsarolásról lehetvén csak szó: úgy a rablás, valamint a lopás lényeges ismérvét képezi: hogy a tettes másnak birtokában vagy birtolatában levő idegen ingó dolgot vegyen el. Ezen ismerv — a kérdéses paszuly — Szücs hatalmába vétele által nem valósult még; minthogy azon paszuly az imént kifejtettek szerint nem Krausz Hermann, hanem még mindig ifj. Szücs József birtoklásában volt; Szücs József tehát, annak — habár tettleges ellentállás erőszakos legyőzése melletti elvitelével, nem a Krausz Hermann, hanem az ő — ifj. Szücs József birtoklásában volt dolgot vette magához, mely ténykörülmény úgy a rablás valamint a lopás tényálladékát — ezen második szempontonál fogva is egyenesen kizárja. Zsarolásnak pedig már azért sem lehetne minősíteni a feljelentett cselekményt: mert a zsarolásnál nem alkalmazható az erőszak a «személy ellen»; minthogy a «vis absoluta» ezen alkalmazásával — a zsarolást kizáró rablás ismérve jön létre; de azonfelül a feljelentésben, Szücs Józsefnek éppen saját tevékenysége, a paszuly saját és társai erejével való erőszakos elvétele, nem pedig a Krausz Hermannnak a paszuly átadására, vagy az elvitelnek tétlen eltűrésére kényszerítése képezi a panaszt.

Ha tehát a cselekvőség csakugyan büntetendő cselekményt állapítana meg: az, — az egyéb tényezők hozzájárulta mellett — csakis rablásnak, nem pedig zsarolásnak lehetne minősíthető.

Ezek után a kérdéses feljelentés tartalmának a törvény szempontjából való megvizsgálása azon eredményt juttatván érvényre, s ezen megbirálásnak a bíróságot is azon eredményre kellvén vezetnie; hogy az abban — azon följelentésben — a törvény finomabb megkülönböztetéseit nem ismerő egyén által hibásan használt elnevezés szerint rablással vádolt egyének, maga a feljelentés szerint elkövetettnek állított cselekedetük valóság mellett is — a törvény értelmében semmiféle büntetendő cselekmény elkövetésével sem vádolhatnak, s ennek következtében a feljelentés bűnvádi eljárásra már eredetileg nem volt alkalmas:

ebből a B. T. K. 227. §-a alapján azon jogi következés megállapításának és kimondásának szüksége áll elő: hogy Krausz Hermann valószínűleg és lényegileg nem vádolván ifj. Szücs Józsefet, öreg Szücs Józsefet és Magyar Józsefet avagy ezek egyikét, a törvény értelmében rablással vagy más büntetendő cselekmény elkövetésével: a nevezett vádlott a hamis vád büntetettének vádja alól fölmentetik.

Tekintve azonban, hogy Krausz Hermann, tudva, hogy a paszulynak erőszakos elvitelét az okozta, hogy ő, annak szerződészerű teljes ára kifizetését jogtalanul megtagadván, ennek ellenére a ki nem fizetett árucikk elvitelének erő használatával, sőt a fejszének felemelésével is ellenszegült és ő volt az, a ki a jogos tulajdonát elvivő eladónak cselekedeteit a járásbíró előtti feljelentésében rablásnak nevezte;

tekintve, hogy ezen elnevezés arra, a kire alkalmaztatik, mindenestre meggyalázó;

tekintve, hogy ifj. Szücs József vádlott ellen, a feljelentés tartalma miatt a bűnvádi eljárás megindítását kívánta, s hogy a feljelentés megtételétől, ifj. Szücs József ezen kívánságának kinyilatkozásától három hó még nem telt le:

mindkét alsóbb foku bíróság ítéletének megváltoztatásával, vádlott a B. T. K. 261. §-ában meghatározott becsületsértés vétségében mondatik ki vétkesnek s a jelen ítélet kihirdetésétől számított 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett megfizetendő s behajthatlanság esetén tiz napi fogházra átváltoztatandó 50 frt pénzbüntetésre ítéltetik, egyebekben az elsőfoku bíróság ítélete az abban felhozott vonatkozó indokainál fogva helybenhagyatik.

2383.

V. bünt. tanács.

Két emberen elkövetett szándékos emberölés a B. T. K. 280. §-a alapján büntetendő.

1889. november 19. 10584. B. sz.

Kétrendbeli szándékos emberölés büntetével vádolt Zs. Pál elleni bűnvádi ügyben —

a nagybecskereki kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Vádlott Zs. Pál bűnösnek mondatik ki a B. T. K. 279. §-a és 281. §. 2. pontja szerint, s a 281. §. 1. pontja szerint minősülő kétrendbeli szándékos emberölés büntetében és ezért 14 évi fegyházra és 10 évi hivatalvesztésre ítéltetik, sat.

Indokok. 1888. december 25-én Kanak község határában a Berzava hidja felé néző oldalon a község közelében levő keresztnél K. Szteva s csakhamar ezután a Berzava hidján B. Dániel lövés által ejtett sérülés folytán erőszakos halált szenvedtek. A bonczjegyzőkönyv és orvosi vélemény szerint K. Szteva halálát 10—12 lépésnyi távolságról, oldalból, seréttel töltött fegyverből ejtett lövés által okozott sérülés folytán beállott belső elvérzés idézte elő. B. Dániel halálát pedig egy 6—7 lépés távolból hátulról ejtett lövés által okozott sérülés folytán beállott elvérzés idézte elő. Vádlott az ezen két lövés által elkövetett s a B. T. K. 279. §-a szerint minősülő két rendű szándékos emberölés büntette miatt emelt váddal szemben azzal védekezik, hogy őt az elhalt K. Szteva többed magával, előző korcsmai dulakodás után, az uton megtámadta, egy a támadók közül a bal kezét bottal megütötte s a fájdalom hatása alatt jobb keze, mely a puska ravaszán volt, azt önkénytelenül megrántotta s így dördült el akaratán kívül az első lövés; a második lövést, beismeri vádlott, szándékosan tette; de azt adja elő, hogy csak az első lövés után őt üldözőbe vett emberek elriasztása céljából, vállára tett puskából a nélkül, hogy hátra nézett volna, szándéka tehát emberélet kioltására egyáltalában nem irányult. Vádlott ezen védekezésével szemben a kir. törvényszék a vizsgálat és végtárgyalás adataiból a tényállást a következőleg állapította meg: 1888. december 25-én az éjfél mise után K. Miklós kanaki korcsmájában többen mulattak. Vádlott Sz. Urossal táncolni kezdett, miközben őt K. Szteva hátulról nyakon ütötte. Ebből szóváltás támadt, a korcsmában volt három magyar és három horvát ember a lárma felugrott helyéről; a magyarok védelmükbe vették a horvátok által megtámadott s ütlegelt Zs. Pált, az ebből támadt dulakodás közben K. Szteva kést rántott, azzal Zs. Pált megszurni akarta, de a szurás nem ezt, hanem Sz. Pál érte és sebesítette meg. Ennek folytán a korcsmáros a horvátokat és szerbeket eltávolította a korcsmából, a magyarok pedig Sz. Pált a korcs-

márostól kért kocsin, hazafelé szállítani kezdtek, e kocsi-
 rá ült fel Zs. Pál vádlott is, a ki K. Lása vallomása szerint, mielőtt a korcsmából kiment
 volna, kétszövű puskáját megtöltötte, beismerése szerint azért, mert a
 faluban ellenségei vannak. A kocsi a falu alatti keresztben túl érte utól a
 gyalog haladó horvátokat és szerbeket s a Berzava hidján áthaladva,
 vádlott a kocsi-
 ról leszállt, K. János vallomása szerint azzal, hogy haza megy
 de K. Toma vallomása szerint szerb nyelven ezeket is mondva: látni
 akarom, ki akart megszünni, s azután vissza indult; a sebesültet vivő
 kocsi pedig a rajta voltakkal a D. Pál kastélyába hajtott. Azon dudaszó
 mellett haladó társaságban, melyet a sebesültet vivő kocsi a keresztnél
 elhagyott, K. Szteva, K. Mata, K. Stosa, B. Dániel, S. Ilia, M. Péter és
 B. Cséda dudás voltak. E társaság a keresztben túl haladva, kétfelé oszlott;
 K. Tósa és fiai Mata és Szteva a keresztől jobbra, a többiek pedig balra,
 a hid felé indultak. Alig tettek néhány lépést, K. Szteva észrevett egy
 ülő alakot s ahhoz közeledni kezdett, de mintegy 15 lépésre egy lövés
 dördült el, mely K. Sztevát találta, ki erre pár lépést előre szaladt, össze-
 rogyott és meghalt. A K. Sztéva halálát okozott lövésnek ekként történt
 ejtését vádlott ellenkező előadásával szemben M. Péter, S. Ilia, K. Mata
 tanuk igazolják, utóbbi tanu azt is bizonyítja, hogy abban, a ki a lövést
 ejtette, vádlottat ismerte fel. E lövés után K. Tósa haza szaladt, feleségét
 értesíteni, K. Mata agyonlőtt testvére mellett maradt, S. Ilia, M. Péter és
 B. Dániel pedig a hid felé folytatták utjokat, azon egyén pedig, ki K.
 Sztevát lelőtte, S. Ilia vallomása szerint a lövés után azonnal futásnak
 eredt s a Berzava hidján keresztül szaladva, a sötétben nyomtalanul eltűnt.
 B. Dániel a hidon néhány lépéssel előbb ment mint társai, utóbbiak hit
 alatt azt vallják, hogy látták, mikor B. Dániel a hidon pár lépést tett, az
 ellenkező parton a hidfőnél egy ember mintegy 15 lépésről B. Dánielt
 lelőtte, ki azonnal szörnyet halt. Hogy Zs. Pál volt az, ki előbb K. Sztevát,
 utóbb B. Dánielt a tanuk által bizonyított módon meglőtte, arra nézve
 vádlott beismerésén és K. Mata tanuvallomásán kívül még a következő
 bizonyítékok forognak fenn: a büntett elkövetését megelőző korcsmai
 verekedés alkalmával K. Sztéva volt az, ki vádlottat bántalmazta s őt
 megszünni akarta; vádlott e fölötti ingerültségében, már mikor a korcs-
 mából elindulni akart, megtöltötte fegyverét, mikor pedig a kocsi-
 val az őt megtámadó és bántalmazó csoportot elhagyták, kevéssel azután a kocsi-
 ról leszállott ezen szavakkal: látni akarom, ki akart megszünni; csak-
 hamar ezután történt K. Szteva s rövid idő múlva B. Dániel agyonlöve-
 tése. Az eset után pedig vádlott elment a D. Pál tanyájára s ott Sz. Pál
 előtt úgy nyilatkozott, hogy kitöltötte a mérget azon, a kin akarta, K.
 János előtt pedig mondá: lőttem hármat, de nem tudom treffelt-e? Ezek
 által bizonyítottanak veszi a törvényszék, hogy vádlott azon két lövést,
 melynek az elhaltak áldozatul estek, lesből, nem megtámadtatva, hanem

boszuvágyból, szándékosan ejtette; sat. Az, hogy vádlott emberölési szán-
 déka erős felindulásban keletkezett s ezen állapotban végre is hajtatott,
 bizonyítottanak volt veendő, mert az elhalt K. Sztéva az ittas állapotban
 levő vádlottat előzőleg a korcsmában bántalmazta, vele dulakodott és őt
 késsel megszünni akarta; a szurás ugyan nem vádlottat, hanem Sz. Pált
 érte, de ezt oly súlyosan sértette meg, hogy eszméletét veszíté. Vádlott fegy-
 verét azonnal a dulakodás után, tehát még a bántalmaztatása feletti felindu-
 lásban tölté meg: ezen felindult állapotát folyton ébren tartotta a meg-
 sebesült Sz. Pál súlyos állapotának szemlélete s a végrehajtásra csak újabb
 rugóul szolgálhatott az, hogy vádlott a közben, hogy a sebesült szállító
 kocsin haladt, bántalmazóival találkozott, mikor is leszállva, tette azon
 nyilatkozatot: látni akarom, ki akart megszünni; a cselekmény elkövetése
 után pedig úgy nyilatkozott, hogy mérget töltötte ki. Mindez, tekintve,
 hogy vádlott ittas is volt, tehát oly állapotban, mely alkalmas arra, hogy
 a boszúérzetet és felindulást benne ébren tartsa, elegendő arra, hogy
 vádlott cselekménye a B. T. K. 281. §-ának enyhébb intézkedése alá
 vonassék; sat. A B. T. K. 280. §-a azért nem alkalmazható, mert két
 emberen, nem pedig több emberen elkövetett emberölés miatt lett vádlott
 bűnösnek kimondva; sat.

a budapesti kir. ítélő tábla a következőleg ítél:

A kir. ítélő tábla a B. T. K. 281. §-a felhívásának és jelen esetre
 alkalmazásának mellőzésével a vádlottat a B. T. K. 280. §-a alapján
 életfogytig tartó fegyházra itéli, a hivatalvesztésből álló mellékbüntetést
 pedig az elsőbírószáligal meghatározott tartamban arra a törvényes eshe-
 tőségre szabja ki, ha a vádlotton határozott idejű fegyházat hajtanak végre;
 a kir. törvényszék ítéletét ekként részben megváltoztatja, egyéb részében
 pedig helybenhagyja.

Indokok. A vádlott sem védekezik azzal, hogy a vádbeli cselek-
 ményeket erős felindulásban követte el, szemben pedig valótlán védeke-
 zésével, a kir. törvényszéknek az eljárás adatain nyugvó helyes megállá-
 pitásai szerint kétségtelen az, hogy a vádlott a szándékolt cselekménynek
 véghezvitele végett, az előre megtöltött fegyverrel a kocsi-
 ról leszállván, leshelyről irányított lövésekkel lőtte agyon K. Stefant és ezt követően
 néhány pillanat múlva B. Dánielt, s ezekkel eléggé ki van zárva a vád-
 lottnak akarata ellenére tulajdonított erős felindulás és eléggé bebizonyított
 az, hogy a cselekményeket, sok idővel a korcsmai események után csupán
 boszúból követte el, a B. T. K. 281. §-a felhívásának és a jelen esetre
 alkalmazásának tehát nincs helye.

Azt a felfogást, hogy ebben az esetben a B. T. K. 280. §-a nem
 alkalmazható, minthogy két emberen, nem pedig több emberen elkövetett
 szándékos emberölés forog fenn, a kir. ítélő tábla nem osztja; mert az
 erre vezető érveléssel azt is lehetne állítani, hogy három ember sem több

ember, hanem három; mert a B. T. K. 279. §-ában meghatározott büntetést egy ember szándékos megölésével létesül; a kettő pedig több mint az egy; ennél fogva a jelen esetben a törvénynek a bűnhalmazat általános szabályaitól eltérő, s a 280. §-ban foglalt külön rendelkezése alkalmazandó; mert törvényeink nem tartalmazzak intézkedést, a melyből ki lehetne magyarázni, hogy szándékos emberölés esetében nagyobb fontosságuk van a 280. §-ban említett házastársi, rokonsági s az ezzel egyenlőknek vett viszonyoknak, mint annak a cselekménynek, a mely a 279. §-szerint 10 évtől 15 évig terjedhető fegyházzal és a 289. §-szerint megfelelő mellékbüntetéssel büntetendő; mert nincs törvényeinkben intézkedés, a melyből ki lehetne magyarázni, hogy szándékos emberölés esetében a jelzett viszonyok valamelyikének megsértését egyenértékűnek kell tekinteni, legalább két emberen elkövetett szándékos emberölés büntetével; mert a kísérlet elméletének a 280. §-eseteire alkalmazásából kétségtelen, hogy a 280., 66. §§-ok szerint három évi fegyházig szállhatni le a büntetéssel abban az esetben, ha a szándékos emberölés kísérletét a tettes, felmenő ágbeli törvényes rokonán, házastársán vagy törvénytelen gyermek saját anyján vagy törvényesítés esetében természetes atyján követte el; azonban az sem lehet kétes, hogy három évi fegyházig nem lehetne leszállni a szándékos emberölés tettesének büntetésével azon czímen, mert ugyanaz a tettes még egy emberen szándékos emberölést kísérelt meg; ebből pedig az következik, hogy nem azt kell érteni a 280. §-beli «több emberen» kifejezés alatt, a mit a kir. törvényszék értett, nevezetesen, hogy a törvény szerint nem így áll a tétel: felmenő ágbeli törvényes rokon vagy házastárs vagy törvénytelen gyermeknek az anyja vagy törvényesítő természetes atyja = legalább két ember, hanem így áll:

egy ember = egy ember;

a jelzett viszonyok megsértése = egy ember;

tehát szándékos megölése egy oly embernek, a ki a tettesnek felmenő ágbeli törvényes rokona, vagy házastársa, vagy a törvénytelen ágyból származott tettesnek az anyja vagy törvényesítő természetes atyja volt = két ember megölésével. Az eddigiekkel nem érintett elsőbírósági indokokat a kir. ítélő tábla elfogadta, kivéve még a vádlott ittas állapotából vett enyhítő körülményt, mert ez nem nyugszik tárgyi adaton.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Minthogy a vizsgálat és tárgyalás adatai szerint vádlott a korcsmában táncz közben arczon üttetett s az e miatt támadt dulakodás közben, a neki szánt késszurásokkal pajtása Sz. Pál annyira megsebesített, hogy kocsin kellett haza szállítani: vádlottnak a saját magán és pajtásán ejtett bántalmazás, illetve sértések miatt támadt felindulása indokoltnak veendő.

Ezen nyomatékos enyhítő körülményhez járulván még vádlott büntetlen előélete és részben a szesz italoktól is izgatott lelki állapota,

vádlott büntetése a B. T. K. 91. §-a alkalmazásával mai naptól számítandó tizenöt évi fegyházban állapítatik meg, melyből a vizsgálati fogság által nyolcz hó veendő kitöltöttnek.

Ezzel a változtatással és a mellékbüntetésnek az elsőbíróságilag meghatározott tartamban való fentartásával, egyebekben a kir. ítélő táblának ítélete, a bűnösségre nézve az elsőbíróság ítéletéből felhítt indokokból, a 281. §-alkalmazásának mellőzésére nézve saját indokaiból, a B. T. K. 280. §-ára való felhívást illetőleg pedig azért hagyatott helyben;

mert a B. T. K. 279. §-a egy ember szándékos megölésének büntetésül tizenöt évi fegyházbüntetést szabván ki, két ember megölése esetén a B. T. K.-nek a bűnhalmazatról szóló 96. §-ának rendelkezései azért sem találhatnak alkalmazást, mert a B. T. K. 100. §-ában foglalt megszorító rendelkezések szerint, a határozott idejű fegyházbüntetés tizenöt évi tartamot meg nem haladhatván; enyhítő körülmények hiányában két emberen, e szerint kétségtelenül egy embernél több emberen elkövetett szándékos emberölés büntetése tizenöt évi fegyháztartamban lenne megállapítandó, mely büntetés súlyosító körülmények közt elkövetett kétfoldbeli szándékos emberölés megtorlásául megfelelő törvényes büntetést nem képezhetne.

384.

II. bünt. tanács.

A feltörés által elkövetett és az egyszerű lopás szükaégszerüleg két külön elhatározást és két külön küleö cselekvőséget tétélezvén fel. és egyik a másikba mint annak alkatrésze foglalható nem lévén: mindkét cselekmény külön-külön bevégzett lopást állapít meg.

1889. november 12. 10004. B. sz.

Lopás büntette miatt vádolt K. J. Sándor elleni bűnvádi ügyben — a budapesti kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Vádlott bűnös a N. Balázs, továbbá Kr. Alajosné s végül a T. Sándorné kárára elkövetett, s a B. T. K. 333. §-ába ütköző s a 336. §. 3. pontja szerint minősülő három rendbeli lopás büntetésében és ezért a B. T. K. 340., 341., §§. a 96. és 98. §§. alkalmazása mellett összbüntetésül két és fél évi fegyházra ítéltetik; sat.

Indokok. Vádlott beismerte, hogy N. Balásznétól 22 frt értékű tárgyakat, ebből 18 frt készpénzt ellopott, tagadta, hogy a lopás elkövetése végett a tárgyak megőrzésére szolgáló szekrényt feltörte volna, tekintve azonban, hogy vádlott maga is beismert annyit, hogy a szekrény ajtaját nem kinyitva találta, de akként nyitotta ki, hogy ujját a kulcslyukba bedugta, tekintve, hogy panaszos előadása szerint vádlott a szekrényt feltörte, sőt a szekrényen a feltörés nyomai máig is láthatók: ezen alapokon vádlott bűnösnek kimondandó és cselekménye a fenti értelemben minősítendő volt.

Vádlott továbbá panaszos Kr. né előadásával megegyezően beismerte, hogy ennek zárva lévő kufferét egy bárdal feltörte és abból 47 frt értékű tárgyakat ellopott. Ezen beismerés folytán vádlottat fenti értelemben szintén bűnösnek kimondani kellett. Ezen megállapított cselekményeket vádlott saját beismerése és panaszosok előadása szerint mind akként követte el, hogy panaszosoknál ezek szivességéből ideiglenesen tartózkodott. Vádlott továbbá azzal terheltetik, hogy T. Bálint o.-i lakosnál azon alapon, mert ennek fiával ismerős, mint vendég tartózkodván, tartózkodásának második napján reggel az egyedül otthon levő T. Bálintét azon ürügy alatt, hogy neki bort hozzon, eltávolította s ennek távollétében a menyé T. Sándorné ládáját egy ráspolylyal feltörte és abból 12 forintot ellopván, mi előtt T. Bálinté haza érkezett volna, eltávozott. Vádlott ezen cselekmény elkövetését tagadta. Tény azonban, hogy azon idő alatt, melyre a láda feltörése s a lopás elkövetése esik, a házban senki olyan nem tartózkodott, ki ellen gyanu emelhető lenne; tény, hogy a láda feltörésére használt ráspolyly nem a rendes helyén, hol állni szokott, hanem egy ágyba eldugva találtatott meg. Megfontolva már a mellett, hogy vádlott hosszabb ideig egyedül maradt a házban, hogy a feltöréses lopást csupán egy olyan egyén követhette el, ki egyedül volt, s hosszabb időn át észrevétlenül működhetett, megfontolva, hogy vádlott eltávozott, mielőtt T. Bálinté haza jött volna, s hogy végre annak, ki a ráspolylyal törte fel a ládát, mindenesetre idegennek kellett lennie; mert házi tolvaj a lopást könnyebb módon is végrehajthatta volna; kiegészítve ezen bizonyítékokat még azon gyanujellel, hogy vádlott az előbbi két lopást szinte hasonló módon a szivességéből engedett tartózkodás felhasználása mellett és feltörés által követte el: vádlottat ezen cselekményben is bűnösnek kimondani kellett. A büntetés kiszabásánál figyelembe vétetett vádlott büntetlen előélete, de viszont a többszörös halmazat, a szivességéből engedett tartózkodás felhasználásában nyilatkozó mélyebb erkölcsi romlottság s ezen alapon vádlottat a fenti mérvben büntetni kellett.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

A kir. ítélőtábla az első bíróság ítéletét indokainál fogva helybenhagyja.

A kir. Curia a következő ítélet hozta:

Tekintve, hogy a Kr. Alajosné ellen elkövetett lopást illetőleg a vizsgálat és végtárgyalás adatai szerint be van bizonyítva, hogy K. I. Sándor vádlott a nevezett sértett fél ládáját feltörte, s abból 26 forint értékű gyűrűt eltulajdonítási szándékkal magához vett; ugyanazon sértett fél tulajdonát képező nyitott szekrényből pedig 12 frt 50 kr. értékű ezüst lánczot és egyéb dolgokat eltulajdonított; tekintve, hogy a feltörés által elkövetett és az egyszerű lopás szükségszerűleg két külön elhatározást és két külön külső cselekvőséget tételezvé fel, és egyik a másikba, mint

annak alkatrésze foglalható nem lévén: mindkét cselekmény külön-külön bevégzett lopást állapít meg; tekintve, hogy a büntetés kiszabásánál, számba véve az anyagi bűnhalmazatot is, a súlyosító körülmények túlsúlyban vannak: mindkét alsóbb fokú bíróság ítélete e részben megváltoztatik, K. I. Sándor vádlott három lopás büntetésében, ezeken felül pedig a B. T. K. 334. §. alá eső lopás vétségében is bűnösnek mondatik ki s ezek miatt büntetése figyelemmel arra, hogy vádlott letartóztatva van, három évi fegyházban állapítatik meg.

385.

II. bünt. tanács.

A közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágások esetében követendő eljárás szabályozása tárgyában 1880. aug. 17-én 38547. sz. a. kibocsátott rendelet 56. §-a alapján sem lehet az elővezetést fogadtatni, mint csupán abban, ha a vádlott megszökött és ezen esetben is csak akkor, ha megszökése daczára a hatóság előtti megjelenése szükséges; minden más esetben az elővezetetésnek az idézett §. alapján való fogadtatása, valamint a csupán pénzbüntetés alá eső kihágás esetében vádlottnak ítélet előtti letartóztatása is a személyes szabadságnak közhivatalnok általi megsértése vétéségét képezi.

1890. január 29. 11766/1889. B. sz.

Hivatali hatalommal való visszaélés miatt vádlott I. Pál elleni büntető ügyben —

a kalocsai kir. törvényszék a következő végzést hozta:

I. Pál szolgabíró ellen a további büntető eljárás hivatalos hatalommal való visszaélés büntetése miatt beszüntetetik.

Indokok. Mert O. Béla k.-i II. jegyző múlt évi máj. 24-én a soltsójárás szolgabírói hivatalnál L. Mihály József fia k.-i lakos ellen szóbeli hántalmazás miatt feljelentést tett. Ezen kihágási ügyben védő ügyvédül T. Sándor jelentkezett, ki a budapesti ügyvédi kamara 1887. évi ápril hó 1-én 194 fegy. sz. a. kelt határozatával az ügyvédség gyakorlatától fel volt függesztve, de ugyanazon kamarának 1887. évi jul. 29-én 507. f. sz. alatti határozatával az ügyvédség gyakorlatába visszahelyeztetett. A kihágási ügyben eljáró I. Pál szolgabíró a kamara határozatáról tudomással nem bírván, az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 39. §. szem előtt tartása mellett a jelentkező ügyvédet felhívta K. község előjárósága útján, hogy ügyvédi gyakorlatára való visszahelyeztetését igazolja.

Erre nevezett ügyvéd a helyett, hogy a visszahelyezésről szóló hivatalos hirdetményre hivatkozott volna, az 5. naplószám alatt 4. a./l. alatt levő s junius 16-án kelt irattal válaszolt, mely külsőleg is tiszteletlenséget árul el a hatóság iránt, a mely egyebek között «magas» tudomást emlegetve következőleg kezdődik: «58/88. számra tett felhívás folytán van szerencsém sajnálkozásomat kifejezni a tekintetes szolgabíró ur eljárása felett, melylyel igazolván gyengességét», aláírva T. Sándor s. k. A félvire terjedő irat

sem czimmel, sem felzettel ellátva nem lévén, I. Pál szolgabíró nyilatkozatot kívánt nevezett ügyvédtől arra nézve, hogy az iratot a szolgabírói hivatalhoz intézte-e?

Erre T. Sándor ügyvéd az 5. naplószámnál 4/c. a. nyilatkozatot adta be, mely szerint a feltett kérdésre a választ a budapesti ügyvédi kamara fogja megadni «magas» tudomás végett.

A szolgabíró nem kapván meg ily uton a szükséges feleletet, nevezett ügyvédet személyes megjelenésre három egymás utáni időben, utóbb a törvényes következmények terhe alatt, idézte, s habár a vévények tanúsítása szerint az idéző végzéseket kellő időben megkapta, meg nem jelent s a helyett, hogy személyesen megjelent volna, július 19-én 6/1. a. jelentő kérvényt adta be, melyben az illemszabályokat és kegyes engedélyt emlegetve, a L. Mihály József fia elleni kihágási ügy elintézését sürgeti, de a már egy hó óta feltéve levő ama kérdésre, hogy a június 16-iki irat kihez volt intézve, határozottan nem válaszol, a július hó 20-iki tárgyalásra pedig R. János ügyvédet küldötte, kinek azonban az iránt felvilágosítást nem adott, s a ki ennél fogva a tárgyaláson határozott nyilatkozatot nem is tehetett.

Az eljáró szolgabíró tehát 1888. évi jul. 24-én T. Sándor ügyvéd elővezettetését rendelte el, melyet a 1—i csendőrör s jul. 28-án nevezett ügyvéd iránt tanusított legnagyobb kímélettel teljesítette, őt a maga saját kocsiján engedte utazni, a községben nem is kísérte, csakis a községen kívül ült fel kocsijára és a szuronyt is csak a szolgabírói hivatalban tűzte fel fegyverére.

A szolgabíró az ügyet még az nap elintézte, s vádlottnak az illetékeség ellen tett kifogása elvetése mellett saját illetékeségét megállapította, s mert vádlott beismerte, hogy az 1888. évi jun. 16-iki iratot ő a szolgabíróhoz intézettnek tekintette, vádtottat a Kbt. 46. §-ába ütköző hatóság elleni kihágás miatt 50 frt pénzbüntetésre ítélte.

T. Sándor az elővezetés és a miatt, hogy I. Pál szolgabíró saját ügyében bíraskodott, a kir. tszéknél és a megye főispánjánál feljelentéseket tett, s nevezett szolgabíró ellen a hivatalos hatalommal visszaélés miatt bünvádi és fegyelmi eljárás megindítását kérte.

Mivel azonban nevezett szolgabíró a jun. 16-án kelt irat miatt a Kbt. 46. §. alapján helyesen járt el T. Sándor ügyvéd mint vádlott ellen, mert utóbbi az iratot nem meghatalmazotti minőségben, hanem saját személyében intézte a szolgabírói hivatalhoz, a mi az azon látható aláírásból, valamint a többi a szolgabírói hivatalhoz saját személye és meghatalmazott minőségében beadott aláírásokból is kétségtelenül kiderül, következképp az incriminált írásban foglalt sértő kifejezés olyan, mely nem vonható az 1887. XXVIII. t.-cz. 3. §. alá, hanem nyilvánvalólag a Kbt. 46. §. alá esik.

Ezen kihágási ügyben I. Pál szolgabíró eljárni jogosítva volt, mert a Kbt. 46. §-ába ütköző kihágás oly természetű, hogy az a miatt indított büntető ügyben törvényes gyakorlatunk szerint eljárhat s ítélhet az a bíró is, a ki ellen a sértés elkövetetett.

A közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágások eseteiben követendő eljárás szabályozása tárgyában kibocsátott rendelet 56. és 57. §§-ai megadják a tárgyaló szolgabírónak a jogot, hogy a személyes megjelenésre idézett vádlottnak elővezettetését elrendelhesse.

T. Sándor ügyvéd mint vádlott háromszor idéztetett személyes megjelenésre a törvényes következmények sulya alatt s még sem jelent meg, elővezettetése tehát törvényes volt, mert személyes megjelenését szükségessé tette azon tény, hogy az eddig fenforgott adatokból nem volt bizonyítékszerűen megállapítható, hogy az incriminált iratot a szolgabírói hivatalhoz intézettnek tekintette-e?

Mint hogy T. Sándor ügyvéd maga is beismeri, hogy neki I. Pál szolgabíróval összeütközése megelőzőleg nem volt és mert a szolgabíró az előterjesztett adatok szerint különben is törvényes hatáskörének korlátain belül járt el, az elővezetés iránti rendeletnek azon szövegezése, hogy a csendőrör s T. Sándor ügyvédet «letartóztatván, mielőbb állítsa hivatalom elé», a közigazgatási eljárást szabályozó rendelet 45. §-ával szemben helytelennek mutatkozik ugyan, de mert azzal valóban csak elővezetés rendeltetett, s annak alapján csakis az teljesített, fogházba való elzárás vagy letartóztatás pedig nem történt. az említett kifejezés nyomtatéktalan arra, hogy a szolgabíró ellen bünvizsgálat rendeltessék el, ugyanazért a további bünvádi eljárás beszüntetendő volt.

A budapesti kir. ítélőtábla a következő végzést hozta:

A kir. ítélőtábla a kir. törvényszék végzését megváltoztatja, s I. Pált a B. T. K. 193. §-ába ütköző személyes szabadság elleni vétség miatt vád alá helyezi.

Indokok: I. Pál által mult évi jul. 24-én 80. sz. a. a csendőrör s parancsnoksághoz intézett megkeresés szerint a csendőrség az iránt hivatott fel, hogy T. Sándor ügyvédet tartóztassa le s mielőbb állítsa a szolgabírói hivatal elé.

A csendőrség ezen megkeresésnek eleget is tett oly módon, hogy két közege K.-n megjelenvén, T. Sándor panaszost a kocsira ültette, s ily módon az egyik csendőr mellette foglalván helyet, a másik pedig a kocsit kísérvén, őt a szolgabíró elé állították. Az iratokból kétségtelen, hogy T. Sándor a Kbt. 46. §. szerint minősülő hatóság elleni kihágással volt terhelve s terhelt szolgabíró által ugyanezen kihágásért lett is elítélve.

Miután terhelt I. Pál a sértő kifejezéseket magában foglaló s T. Sándor által aláírt nyilatkozatból nem lehetett kétségben a felett, hogy az ő neki van czimezve, mert a nyilatkozat a szolgabírói 58/88. számra

is hivatkozik, ily körülmények közt annak megállapíthatása végett, hogy a kérdéses nyilatkozatot T. irta-e és hozzá czimezte-e, T. Sándor elővezettetését elrendelje; * de eljárási szabályok 56. §-ának 3-ik kikezdése szerint az elővezetést megelőzőleg kötelessége lett volna panaszlottnak végzésileg figyelmeztetni panaszost, hogy meg nem jelenése esetében elővezetettése fog elrendeltetni, mit panaszlott megtenni elmulasztott.

Ezek szerint a B. T. K. 193. §-ában jelzett személyes szabadság elleni vétséget illetőleg I. Pál ellenében elegendő terhelő adatok forogván fenn, őt vád alá helyezni kellett.

A kir. Curia a következő végzést hozta:

Tekintve a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágások eseteiben követendő eljárás szabályozása tárgyában 1880. évi aug. 17-én 38547. sz. a. kibocsátott rendelet 43. §-át, mely szerint vádlott «elővezetésének» csupán «szökés esetében», de ekkor is csupán az esetben van helye, ha annak a hatóság előtti személyes jelenléte szükséges;

tekintve, hogy az idézett rendelet az elővezetést a «letartóztatástól» ezen intézkedéseknek egymástól lényegesen különböző természetű szerint megkülönböztetve, a letartóztatásra vonatkozólag változhatatlan sarkelv gyanánt kimondja a 45. §-ban, hogy: «oly kihágás esetében, melyre pénzbüntetés van szabva, a vádlott ítélet előtt le nem tartóztatható»;

tekintve, hogy e határozatban a törvényt pótló rendeletet kiadott kormánynak az alkotmányos közjogból levont azon felismerése jut kötelező kijelentésre, mely szerint alkotmányos országban nagyobb hátránynak tekintetik a polgár személyes szabadságának bírói ítélet nélkül kényszer alá helyezése, mint a csupán pénzbüntetés alá eső kihágás elkövetőjének esetleg bekövetkezhető teljes büntetlensége;

tekintve, hogy a szabadságvesztéssel büntethető, tehát súlyosabb kihágások esetében is, az előzetes letartóztatás a 44. §. szerint taxative, vagyis minden tágítást kiráró tüzetességgel meghatározva lévén, az a súlyosabb esetekben is, csupán a csavargókra, a külföldi átutazókra és a szökevényekre van korlátozva;

tekintve, hogy a 43. §-on kívül csupán az 56. §-ban lévén még említés téve vádlott elővezettetéséről: ez utóbbi szakasz utolsó bekezdése szerint, a tárgyalási határnapot kitűző végzésben vádlott figyelmeztetendő, hogy ha sem személyesen, sem meghatalmazott által nem jelennek meg, a hatóság a tárgyalást távollétében is meg fogja tartani és a felforgó adatokhoz képest ítéletet hozni «esetleg pedig elővezettetését elrendelni»;

tekintve, hogy a szakasz ezen pontjának világos rendelkezésénél fogva az ebben kifejezett valamennyi sanctio, tehát az elővezettetésnek egyébként is korlátozott elrendelhetése is azon egyenesen és határozottan kijelentett feltételtől lévén függővé téve: hogy vádlott sem személyesen,

* Az eredeti ítélet is ezen hibás mondat szerkezetet tartalmazza.

sem meghatalmazottja által nem jelent meg; ebből logikailag következik, hogy ha a feltételező helyzet tényleg nem az, mint a melyet a rendelet a meghatározott következmények alkalmazhatására vonatkozólag tüzetesen kijelölt, ez esetben az egyenesen ennek tényleges megvalósultától feltételezett hatály alkalmazhatása is ki van zárva;

tekintve, hogy a most kifejezett eszme következtében az imént idézett szakasznak félre nem magyarázható értelme az, hogy az esetben, ha vádlott akár személyesen, akár meghatalmazottja által a tárgyalásra megjelent, reá vonatkozólag az 56. §. utolsó bekezdésének egyetlen sanctiója sem alkalmazható, tehát az elővezettetés, ha annak egyébként helye lehetne, el nem rendelhető;

tekintve azonban az imént idézett §-t, és összehasonlítva azt az 54. §-al és a 43. §-al, azonnal szembeötlők, hogy az 56. §-ban elrendelt megidézés rendszerint ép úgy első idézés lévén, mint az, a melyről a 4. §-szól, — minthogy kihágási ügyekben az elővizsgálat, illetőleg a vizsgálat, tehát az erre való megidézés is elesik — azon feltételek, a melyek az elővezetésre vonatkozólag a 43. §-ban meg vannak állapítva, az 56. §-szerinti idézésre is egyaránt vonatkoznak;

tekintve, hogy a most kiemelt eszme értelmében az 56. §. alapján sem lehet az elővezettetést más esetben fogatosítani, mint csupán abban, ha a vádlott megszökött és ezen esetben is csupán akkor, ha megszökése daczára is a hatóság előtti megjelenése szükséges;

tekintve, hogy az idézett 56. §. utolsó bekezdésének csupán azon értelme lehet, mely az imént kiemeltetett: ez még kitűnik a kérdéses szakasznak összehasonlításából a járásbíróóságok hatósági körébe utalt vétségek és kihágások miatti eljárás tárgyában 1880. aug. 15-én 2265. sz. a. kibocsátott igazságügym. rendelet 53. §., 68. §. utolsó bekezdésének és 70. §-ának összehasonlításából, a közigazgatási hivatalnokok elé utalt kihágások miatti eljárás 43., 54. és 56. §§-aival;

tekintve ugyanis, hogy a járásbíróóságok hatósági körének fentartott bíráskodás kétségtelenül a súlyosabb, ellenben a közigazgatási közegek bíráskodása a csekélyebb kihágásokat foglalja át, s e szerint a járásbíróóság elé tartozó ilyen ügyekben a közérdek nagyobb fokban lévén érintve, ezen a bünvádi eljárás egész rendszerében irányadó szempontnál fogva, a nagyobb fontosságú törvénytörések megtorlásának biztosítása céljából, a polgár egyéni jogkörének előzetes korlátozására is nagyobb, tágabb hatalmi kör lévén a hatósági tag kezeibe leteendő, mint a közigazgatási közegek hatósága elé utalt, tehát jelentéktelen ügyekben: ebből egyenesen és szükségszerűleg következik, hogy az egyéni szabadság elvonása, a polgárok személyének physical kényszer alá helyezése a közhatalom kezelője által oly esetben, a melyben a korlátozás a súlyosabb törvénytörések miatti eljárásban sincs megengedve, már ezen oknál fogva is a priori kizártnak

tekintendő mindazon esetekben, melyekben a vád és az eljárás alapját, a törvényhozás által is legcsekélyebb fontosságúknak elismert cselekmények képezik ;

tekintve ezen szempontból az idézett igazságügym. rendelet 68. §-ának utolsó bekezdését, ebben világosan és kifejezetten különbség van féve a vétség és a kihágás miatti megidézés között; míg ugyanis a vétség miatti megidézés esetére sanctio gyanánt kitétetni rendel-tetik, hogy vádlott «meg nem jelenése esetére első fog vezetetni»; a kihágások miatti megidézésnél azzal ellenkezőleg ezen sanctio hiányzik és csupán az arra való figyelmeztetés képezi az egyedüli santiót: hogy a tárgyalás vádlott távollétében is meg fog tartatni és a bíróság ítéletet fog hozni ;

tekintve, hogy a fentebb kiemelt indokoknál fogva — összehasonlítva a járásbírótság előtt tárgyalandó cselekményekre, különösen a kihágásokra vonatkozólag fenálló rendelkezéseket a közigazgatás körébe tartozó bíráskodás eseteivel — az elővezetetés kérdése az igazságügym. rendelet 53. §-ában az eljárás összes eseteire, tehát vétségekre és kihágásokra vonatkozólag szabályozva lévén: az ezen szakaszban megállapított szabály az előzetes vizsgálat nélküli tárgyalás esetében a 68. §-ra is kiterjed ép úgy, a mint a közigazgatási közegek bíráskodására vonatkozó rendelet 43. §-ának rendelkezése kiterjed azon rendelet 56. §-a értelmében elrendelendő tárgyalás eseteire; vagyis az igazságügyi rendelet 53-ik és a belügyminiszteri rendelet 43. §§-ai egyaránt taxative megjelölik azon eseteket, a melyekben akár a járásbírótság, akár a közigazgatási hivatal által úgy az előzetes kihallgatás, valamint a fő tárgyalás céljából vádlott elővezetése elrendelhetőnek minden más eset kizárásával helye lehet ;

tekintve, hogy a mint a kiemelt sarktétnél fogva a járásbírótság nincs jogosítva a kihágás miatti közvetlen tárgyalás céljából vádlott elővezetését más esetben elrendelni, mint a melyben ez a rendelet 53. §-ában meg van engedve: épen oly kevésbé, sőt még kevesebb joggal rendelheti a közigazgatási hivatalnok, a belügyminiszter. rendelet 56. §-a alapján vádlott elővezetését más esetben, mint a mely azon rendelet 43. §-ában egyenesen és tüzetesen megjelölve van ;

tekintve, hogy az esetben, ha a bűnvádi eljárás feladatából általában, de különösen a törvényt pótló idézett rendeletek szó szerinti szövegéből egyenesen leszármazó fentebbi alaptétel a gyakorlatban szem elől tévesztetnék: ezzel azon helyzet állana elő, hogy az igazságügym. rendelet 68. §-ának értelmében a legsúlyosabb kihágások miatti vád esetében elrendelt tárgyalás megtartása végett vádlottnak személye semmi kényszernek nem lenne alávethető; míg a közigazgatási közeg elé tartozó legcsekélyebb fontosságú kihágás miatti vád következtében a vádlott személye súlyos kényszernek, személyes szabadsága a vád tárgyát képező cselekmény jelentéktelenségével semmi arányban nem álló előzetes kényszerintézkedésnek vettetik alá ;

tekintve, hogy ez utóbbi értelmezés egyenes ellentétét képezi minden bűnvádi eljárásban irányadóul elfogadott vezéreszmének, sőt annak legfőbb alap gondolatát, egész rendszerét egyenesen kiforgatja; de megtámadja egyuttal az igazságügym. rendelet 60. és 69. §§-ában a súlyosabb és az enyhébb esetekre vonatkozólag külön-külön sanctiókban nyilvánuló törvényhozási gondolat eszmei központját, a kifejezett különbségek benső indokául szolgáló kétségtelen sarkigazságot is ;

tekintve, hogy az említett s a kiemelt eredményre vezető értelmezésnek, mint a helyes rendszerrel egyenes ellentétben állónak már ezen indoknál fogva is feltétlenül hibásnak kell lennie ;

tekintve továbbá, hogy a belügym. rendelet 58. §-a, egyezőleg az igazságügym. rendelet 70. §-ának utolsó bekezdésével, egyenesen meghatározza azon következményt, mely sem a személyesen, sem a képviselője által meg nem jelent vádlottat terheli ;

tekintve, hogy ezen szakaszban sincs az elmaradónak elővezetetéséről említés ;

tekintve, hogy e szerint a hatóságnak cselekvési köre az elmaradóval szemben ezen idézett szakaszban egyenesen kitűzve és ez által elhatárolva lévén: minden oly intézkedés, mely a kérdéses szakaszban meghatározotton kívül vádlott terhére elrendeltetik vagy fogatosittatik, származzék az bármely indokból, legyen annak bármely, a hatósági közeg által képzelt vagy valódi célszerűség az indoka, minden körülmény között a törvény által meg nem engedett, nem a törvény, hanem a közhatalmat kezelő egyén akaratát, ösztönét megvalósító, a törvényileg szabályozott jogrenden kívül álló cselekedetet, tehát visszaélést képez ;

tekintve, hogy különösen a tárgyalásra meg nem jelenő vádlott elővezetésének elrendelése, még ha képviselője által sem jelent volna meg, mint az elmaradás következményeül sem az egyik rendelet 58-ik, sem a másiknak 70. §-ában meg nem említett, tehát a törvényt helyettesítő rendelet által nem jogosított intézkedés feltétlenül és minden körülmény között jogtalan: I. Pál szolgabíró azon esetben is törvényellenesen járt volna el, ha T. Sándor ellen csupán elővezetési parancsot bocsátott volna ki, illetőleg ha ez utóbbinak csupán elővezetését fogatosította volna.

Tekintve azonban, hogy I. Pál szolgabíró panaszosnak nem elővezetését, hanem egyenesen «letartóztatását» rendelte el ;

tekintve, hogy T. Sándor ezen letartóztatási parancs következtében a fegyveres csendőrök által tényleg letartóztatott, s az ezek számára kiadott szabály értelmében azon községből, a melyben lakása van, a szolgabírótság székhelyére fegyveres őrizet alatt szállított ;

tekintve, hogy azon körülmény, vajjon a letartóztatottat kísérő csendőrnek fegyvere szuronnyal volt-e ellátva vagy nem ; s vajjon a csendőr

már a faluban benn vagy csak azon kívül ült-e fel azon kocsira, a melyen a letartóztatott egyént e letartóztatás lényegét, a polgári személyes szabadságnak a közhatalom kényszerintézkedése által való korlátozását nem változtatja meg;

tekintve, hogy a T. elleni eljárás alapját a szolgabírónak saját besmerése, de az iratok szerint is a Kbtk. 46. §. alá esőnek állított, tehát csupán pénzbüntetéssel büntetendő kihágás képezte;

tekintve, hogy a csupán pénzbüntetéssel büntethető kihágások miatti eljárás esetére a belügym. rendelet 45. §. szerint a letartóztatás elrendelhetése feltétlenül és minden félreértést vagy tévedést kizáró határozottsággal egyenesen és feltétlenül meg van tiltva;

tekintve, hogy e szerint T. Sándornak I. Pál szolgabíró által elrendelt és foganatosított letartóztatása törvényt pótló rendelet egyenes tilalma daczára foganatosított;

tekintve, hogy a B. T. K. 93. §-a szerint valakinek a közhivatalnok által, hivatali hatáskörébe a törvény vagy a törvény erejű rendelet megsértésével, e szerint hivatali hatalmával való visszaéléssel elrendelt és foganatosított letartóztatása a személyes szabadságnak közhivatalnok általi megsértése vétségét képezi;

tekintve, hogy a vizsgálat nyomatékos bizonyítékokat szolgáltatott arra, hogy I. Pál e cselekmény elkövetése miatt alaposan vádoltassék:

a kir. tábla végzése a fentebb kifejtett indokoknál fogva helybenhagyatik.

386.

II. büntető tanács.

A jogtalan támadás elől futással menekülni senki sem köteles. Nem hágja tehát át a jogos védelem határait az, ki a támadók elől előbb megfutva, utóbb, midőn a folytonos üldözés közben védelemképes állapotba jut, a jogtalan támadás ellen védelmére hasonló eszközt alkalmaz.

1890. január 10. 5862/1889. B. sz.

Súlyos testi sértés büntetével vádlott F. Fülöp elleni bünvádi ügyben —

a pancsovai kir. törvényszék a következő ítéletet hozta: Vádlott a B. T. K. 301. §-ába ütköző s a B. T. K. 92. és 20. §§. szerint vétséggé minősülő súlyos testi sértésben bűnösnek mondatik ki s e miatt egy hónapi fogházra és öt forint pénzbüntetésre ítéltetik sat.

Indokok. A vizsgálat és végtárgyalás folyamán a következő tényállás derült ki. Vádlott az 1887. évi április hó 25-én künn volt a földéken szántani, a hol F. Iliá sértett és mostoha apja Zs. Gyóka tanu őt a szántásban meg akarták akadályozni, ellene támadólag léptek fel, sőt meg is fogták, mire vádlott kést rántott elő, kezével ide-oda hadonázott s e közben F. Iliát késével megsértette s elszaladt. F. Iliá a szenvedett sértés következtében felingerülve, az elfutó vádlott után dobta botját és vád-

lottat elérni igyekezett, vádlott sértett botját a földről felemelve s ezzel felfegyverkezve a sértett felet bevárta s midőn az hozzá közel jött, a bottal ennek karjára oly erős ütést mért, hogy ennek következtében karja eltört, a mely sérülés orvosi látlelet és vélemény szerint hat heti gyógyulási időt vett igénybe. Vádlott a vizsgálat és végtárgyalás folyamán kihallgattatván, a fenti tényállást önbeismerő vallomásával megerősítette, azonban védelméül azt adta elő, hogy ő önvédelemből sértette meg bátyját, F. Iliát. Tekintettel azonban arra, hogy akkor, midőn sértett a megelőzőleg szenvedett késszurás folytán felingerülve, az elfutó vádlott után dobta botját és őt elérni igyekezett s vádlott sértettnek botját a földről felemelve, ezzel felfegyverkezve a sértett felet bevárta s midőn ez hozzá közel jött, a bottal ennek karjára oly erős ütést mért, hogy ennek következtében sértett karja eltört, vádlott már nemcsak késsel, de bottal is felfegyverkezve állott a teljesen fegyver nélkül, pusztá kézzel hozzá közeledő sértett féllal szemben; így vádlottnak azon védekezése, hogy önvédelemből járt el, ezen cselekményére vonatkozólag figyelembe nem vehető, mivel ezen cselekményénél a jogos védelem esete nem forog fenn. Tekintettel arra, miszerint az orvosi vélemény szerint a vádlott által előidézett csonttörés következtében előállott sérülés gyógyulása 6 hetet vett igénybe, de figyelemmel arra, hogy vádlott, a ki csendesen szántogatott, támadtatott meg sértett és mostoha apja által, sőt ezek által N. Misa tanu hittelt megerősített vallomása szerint meg is fogatott, s így a verekedés kezdeményezője nem vádlott, hanem sértett és mostoha apja volt s vádlott inzultálva lett, ezek alapján vádlott a B. T. K. 92. §-a szerint vétséggé minősített súlyos testi sértésben volt bűnösnek kimondandó s a jelzett büntetéssel sújtandó.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

Tekintve, hogy a felhozott nagyobb számú nyomatékos enyhítő körülmény mellett, figyelemmel az okozott kártörés huzamosabb gyógykezelés idejére, vádlott cselekménye súlyosabb beszámítás alá esik, ennél fogva a kir. tábla vádlott büntetését 1 óról 3 havi fogházra felemeli, egyebekben a kir. törvényszék ítéletét helybenhagyja.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve, hogy sértett maga beismeri, hogy ő mostoha apjával állította meg vádlottat a szántásban;

tekintve, hogy N. Misa tanu előadása szerint sértett és apósa voltak azok, kik vádlottat megtámadták s a tettlegességet kezdték;

tekintve, hogy vádlott a támadások ellen kellőleg védekezni nem tudván, futásnak eredt, mi közben sértett bottal kezében őt üldözte s e közben botját utána dobta s midőn vádlottat botjával nem találta, az üldözést folytatta;

tekintve, hogy a folytonos üldözés behatása alatt vádlott az utána dobott botot felkapva, arra az időközben közvetlen közelébe érkezett ellenfelének a bottal karjára egy ütést mért; vádlott e tette annál is inkább a jogos védelem határai között mozog, mivel ő a jogtalan támadás elől futással akart menekülni, noha köteles nem lévén, jogosítva volt e jogtalan támadás ellen hasonló eszközt alkalmazni;

mindezeknél fogva mindkét alsóbb bíróság ítélete megváltoztatik s vádlott a B. T. K. 79. §. első bekezdése alapján a vád alól felmentetik.

287.

I. bünt. tanács.

A váltóhamisítás tekintet nélkül az összegre már önmagában büntettet képez.

1890. márczius 7. 10911/1889. B. sz.

Magánokirathamisítás büntette miatt vádolt N. András elleni bünvádi ügyben —

a balassagyarmati kir. törvényszék a következő ítélete hozta:

Szabadlábán levő vádlott N. András a B. T. K. 402. §-ába ütköző s a B. T. K. 403. §-ának 1. pontja szerint büntetendő magánokirathamisítás büntetében bűnszék kimondatik s ezért a B. T. K. 92. §-ának alkalmazása mellett az ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó 1 évi börtönre ítélték; stb.

Indokok. Vádlott N. András maga beismeri, hogy az iratokhoz csatolt, Szécsényben 1887. évi január 23-án 70 frtról kiállított, V. László által kibocsátott, általa elfogadott és B. József által a szécsényi takarékpénztárra forgatott váltóra V. László és B. József nevét minden megbízás nélkül reírta. Ezen tényállás alapján tekintve, hogy a vádlott által meghamisított váltó értéke (70 frt) az 50 frtot meghaladja, vádlott N. Andrást a B. T. K. 402. §-ába ütköző magánokirathamisítás büntetében bűnszék kimondani kellett. S enyhítő körülménynek véve vádlott jó előéletét, beismerését, előhaladott korát, továbbá, hogy V. László és B. József az alapváltót aláírták, annak lejártakor az új váltó aláírását megtagadván, vádlott mivel fizetni nem tudott, a nyomor folytán mintegy kényszerhelyzetbe jutott s ez volt oka a tett elkövetésének; ezen tulnyomó enyhítő körülmények folytán, minthogy súlyosító körülmények fenn nem forognak, a B. T. K. 403. §-ának 1. pontjában rendelt fegyházbüntetés legkisebb mérvének alkalmazása is tulszigorúnak mutatkozván, vádlottat a B. T. K. 92. §-ának alkalmazása mellett a B. T. K. 403. §-ának 1. pontja alapján az ítélet rendelkező részében meghatározott börtönbüntetésre kellett ítélni.

A budapesti kir. ítélet tábla a következőleg ítél:

A magánokirathamisítás alkotelmei a B. T. K. 401. §-ában lévén megállapítva: a kir. ítélet tábla a B. T. K.-nek tévesen hivatkozott 402. §-át 401.-re kiigazítja s a felebbezett ítéletet helybenhagyja indokainál fogva s azért is, mert a váltóösszeg jelentéktelenebb volt s az a körülmény is a vádlott javára tudandó, hogy a káros panaszszal nem élt.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A kir. ítélet táblának ítélete azzal a kiegészítéssel, hogy a kérdésben forgó váltón V. László és B. József aláírásának hamis volta feljegyzendő és azzal a kiigazítással, hogy a kiszabott börtön az ítéletnek fogantatás-vételétől számítandó, felhozott és felhívott indokainál fogva helybenhagyatik.

Mindazonáltal mellőztetik az elsőbíróság ítéletében felemlített az az indok, hogy a vádlottnak cselekménye az összegre való tekintettel minősül büntetettnek:

minthogy a váltóhamisítás a B. T. K. 403. §-a alapján, tekintet nélkül az összegre, már önmagában büntettet képez.

Szintügy mellőztetik a vádlott javára érvényesített azon enyhítő körülmény, hogy a vádlott a nyomor folytán a cselekmény elkövetésére mintegy kényszerítettett:

minthogy ily cselekmény elkövetése tekintetében kényszerhelyzet éf nem fogadható.

288.

I. bünt. tanács.

A fennálló szabályok szerint a hivatalnok fizetésének vagy nyugdíjának elzálogosítása, a fizetési ivnek kölcsön fedezésére való átadása, a hitelezőnek zálogjogot nem ad s apnyira hátálytalan, hogy új fizetési iv az illető kérelmére még akkor is kiadandó, ha annak elzálogosítását nyíltan beismerte. Ennélfogva ily elzálogosítás esetében új fizetési iv kivétele s a fizetés felvétele nem képez ravasz fondorlatot.

1890 márczius 13, 539. B. sz.

Magánokirathamisítás, csalás és sikkasztás büntette, valamint sikkasztás vétségé miatt is vádolt S. Ferencz elleni bünvádi ügyben —

a fiumei kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Vádlott bűnszék mondatik ki a) öt rendbeli, a B. T. K. 401. §-ába ütköző magánokirathamisítás büntetében, b) a B. T. K. 379. és 380. §§-aiba ütköző csalás büntetében, c) a B. T. K. 355. és 356. §§-aiba ütköző két rendbeli sikkasztás büntetében és ugyanazon §§-okba ütköző sikkasztás vétségében, s ezért a B. T. K. 403. §. 1. pontja, 383. §. 1. bekezdése s 358. §. értelmében a 96., 99., 53. és 57. §§. alkalmazásával 4 évi fegyházra s 300 frt pénzbüntetésre ítéltetik; stb.

Indokok. I. (Magánokirathamisítás.) A károsultak vallomásaival, az illető váltók előmutatásával, valamint a tanúk vallomásaival és vádlott teljes beismerésével is be van bizonyítva, hogy vádlott mult évi ápril óta öt rendbeli váltót 1500 frt összértékben hamisított, azokat harmadik személyeknél értékesítette, s a bevett összeget saját hasznára fordította és pedig nevezetesen 1. az 1888-ik évi okt. 22-én kelt 400 frtról szóló, Cl. Luczián, A. János és R. Pál aláírásokkal ellátott váltót. 2. Az 1888. évi decz. hó 11-én kelt 250 frtról szóló R. Mária (írástudatlan személy), R. Lőrincz és R. Adolf aláírásokkal ellátott váltót és mind a két váltót P.-i takarékpénztárnál érvényesítette is, sőt az utóbbi váltót R. Adolfnak hamis meghatalmazása segélyével is. 3. Egy kelet nélküli 300 frtról szóló váltót R. Nicolína (nem létező személy) és R. August aláírásokkal ellátott váltót, melyet P. Ferencznel érvényesített 4. 1888. évi decz. hó 12-én 350 frtról szóló R. Mária (írástudatlan személy) és R. Lőrincz aláírásokkal ellátott váltót, melyet P. Mátyásnál érvényesített. 5. Az 1888. évi április 8-án 200 frtról szóló Gl. Jakobina és egy Gl. János aláírásokkal ellátott váltót, melyet K. Istvánnál érvényesített. Mindezek oly cselekmények, melyek a B. T. K. 411. §-ába ütköző és a 403. §. 1. pontja szerint büntetendő magánokirathamisítás büntetést képezik.

II. (Csalás.) P. Pál károsult vallomásaival és vádlott beismerésével

Curia döntv. bünt. ügyekben

be van bizonyítva, hogy utóbbi mult év okt. hóban azért, hogy egy 400 frtnyi kölcsönt kapjon, az évi 200 forintnyi nyugdíjról szóló fizetési ívet a kölcsönadónak R. Pálnak zálogképen átadta, azonban későbbben vagyis, decz. hóban azon ürügy alatt, hogy fizetési ívét elvesztette, az illető pénzügyi hatóságnál új fizetési ív kiadását eszközölte ki, s ezzel a november, december és január havi részleteket a maga részére felvette.

Tekintve, hogy vádlott ezen cselekményeiben a B. T. K. 379. és 380. §§-ába ütköző s a 383. §. 1. bekezdése szerint büntetendő család büntetnének ismérvei forognak fenn, mert a károsult vallomása szerint nekik vádlott fizetési ívét azért adta át, hogy az által követelését jövőre érvényesítse, minél fogva nyilvánvaló, hogy vádlott az által, hogy maga részére új fizetési ív kiadását eszközölte ki, a R. részére már előzőleg megállapított fizetést elvonta. Most már, mivel akkor, midőn vádlott azt a kölcsönt megkapta, már igen válságos viszonyok közt volt, úgy hogy már váltohamisításhoz is fordult s már más összegeket is sikkasztott, alaposan feltehető, hogy vádlott akkor, midőn azon kölcsönhöz fordult, szándéka nem volt azt visszaadni; mivel nem elegendő az akarat, hanem szükséges a teljesítés lehetősége is, megjegyeztetvén vádlott ama védekezésére, hogy nyugtánélkül R. amugy sem vehette volna fel a nyugdíjt, hogy R. szintén a maga részéről biztos lehetett és annak is kellett lennie, hogy S. sem vehette fel a fizetési ív nélkül a már átengedett nyugdíjt.

III. (Sikkasztás.) A károsult vallomásával, vádlott beismerésével hasonlóképp be van bizonyítva, hogy mult évi június hóban D. János a saját és K. Mária és Sm. Erzsébet nevében vádlottnak 1000 frtot adott át, hogy betáblázott követelést a helybeli takarékpénztárnak fizessen ki, hová mindketten együtt mentek, s hogy vádlott azon való, vagy hamis örv alatt, hogy a pénzfelvételre meghatalmazott igazgató jelen nincs, miután a követelés mennyiségét magának liquidáltatta, s miután a 142 vagy 143 frt többletet D.-nek visszaadta az egész többi részletet, vagyis 856 frtot magánál tartotta vissza, hogy azt másnap fizeti meg; a nélkül azonban, hogy ezt tette volna, az egész összeget saját céljaira fordította. Ez oly cselekmény, mely a B. T. K. 355. és 356. §§-ába ütköző s a 358. §. szerint büntetendő sikkasztás büntetést képezi. A károsult vallomásával, valamint vádlott beismerésével hasonlóképp be van bizonyítva, hogy az 1885. évi júl. havától, 1886. márcziusig D. Jánostól az érdekeltek megbízása folytán vádlottnak átadott 1222 frt 50 kr. mely összegből összeg a D. Henrik hagyatéki fele követelések behajtásából keletkezett, s mely összeget a hagyatéki és hagyaték-tárgyalási költségek levonása után az örökösök közt öt részre kellett volna osztani, de vádlott az örökösök kárára azon felül, mit magánál költség és járulék címén felszámított, legalább is 168 frtot magának visszatartott és saját céljaira fordított, miért is a cselekmény szintén a B. T. K. 355. s 356. §-ába ütköző s a 358. §. szerint büntetendő sikkasztás bün-

tetést képezi. Végre L. József vallomásával s vádlott beismerésével be van bizonyítva, hogy utóbbi biztatására neki L. még két évvel ezelőtt 100 frtot adott át, hogy azt az illető hatóságnál letegye, mint az ő, vagyis L. kiskorú fiát, L. Márkot illető hagyományt, mely hagyomány R. Antonia, vagyis L. Józsa nővérenek hagyatékából keletkezett; S. azonban a helyett, hogy azt letéteményezte volna, magánál visszatartotta és saját céljaira használta fel: oly cselekmény, mely a 355., 356. §§-ba ütköző, s a 358. §. szerint büntetendő sikkasztás véttségét képezi. A büntetés kimérését illetőleg tekintve, hogy kilencz bűncselekmény halmazata forog fenn, és hogy a D. kárára elkövetett cselekményben jelentékeny kár van súlyosítól; vádlott eddig büntetlen előélete és beismerése pedig enyhítő körülményekül vétettek figyelembe, miért is őt a B. T. K. 96., 99., §3. és 57. §§. alkalmazásával az ítéletben kitett büntetésre kellett ítélni; stb.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

Tekintettel arra, hogy a kir. törvényszék az által, hogy R. Pál károsultnak képviseltetését a végtárgyaláson V. József által elfogadta, az előmutatott meghatalmazással szemben alaki hiányt el nem követett, tekintettel arra, hogy a bprts. 248. §-ának intézkedését sem sértette a kir. törvényszék az által, hogy a végtárgyalást vádlottnak állítólagos gyengélkedése miatt el nem napolta, mert ezt tenni vagy nem tenni szabadságában áll a bíróságnak az idézett §. értelmében; továbbá tekintettel arra is, hogy vádlottat terhelő bűncselekmények egyike sem olyan, melylyel legalább 5 évi szabadságvesztésbüntetés járna, vádlott részére tehát védő a bprts. 213. §-a szerint hivatalból kirendelendő nem volt: a kir. tábla S. Antonietta a vádlott nevének semmisségi panaszát mint alaptalant elveti. Ellenben a nevezettnek felebbezését elfogadja és ennek, valamint a kir. ügyésznek fellebbezése folytán az ügyet felülvizsgálat alá vevén, a királyi törvényszék ítéletét részben megváltoztatja és tekintettel a fennforgó bűnhalmazatra és az okozott kárnak nagyságára, vádlott fegyházbüntetését 6 évi tartamra fel emeli, melyből azonban vizsgálati fogsága által 4 hónapot kitöltöttnek vesz. Ugyanazon ítéletet egyebekben az ábba felhozott indokok alapján helybenhagyja.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Az alaptalan semmisségi panasz a kir. ítélőtábla ítéletének indokaiból elvetetik s vádlott nevének felebbezése folytán mindkét alsóbbfokú bíróság ítéletének részben való megváltoztatásával S. Ferencz vádlott a R. Pál kárára elkövetett család büntetnének vádjá alól felmentetik, s a többi bűncselekmények miatt, melyekben e helyütt is bűnösnek találtatott, négy évi fegyházra ítéltetik, melyből azonban vizsgálati fogsága által a B. T. K. 84. §-a alapján egy év, egy hó és 18 nap kitöltöttnek vétetik; a reá kiszabott 300 frt pénzbüntetés s az esetleges további 30 napi fegyház azon-

ban mellőztetik; egyebekben pedig a kir. táblai ítélet az abban elfogadott első bírósági indokoknál fogva helybenhagyatik.

Indokok. R. Pál káros esküvel megerősített vallomásából kitűnik, hogy neki S. Ferencz vádlott 1888. évi október hó 3-án az ő fizetési ívét 400 frtnyi összegért zálogba adta s őt feljogosította, hogy vádlott 200 frtnyi évi nyugdíját két éven át fizettesse ki; de hogy ő káros, csak vádlott letartóztatásáról vett értesülés, tehát 1889. évi január 23-ika után, ment a vámházba, hogy az éddig lejárt részleteket felvegye, ott azonban azon felvilágosítást nyerte, miszerint vádlottnak ama kijelentése folytán, hogy ő régi fizetési ívét elvesztette, új fizetési ív azolgáltattatott ki, melynek alapján nyugdíjának lejárt részleteit maga felvette.

A. B. T. K. 379. §-a értelmében csalást követ el, ki azon czélból, hogy magának vagy másnak jogtalan vagyoni hasznot szerezzen, valakit ravasz fondorlattal tévedésbe ejt vagy tévedésben tart, s ez által annak vagyoni kárt okoz.

A ravasz fondorlat s a tévedésbeejtés, vagy a tévedésben tartás képezi tehát a csalás bűntényének lényeges alkotórészét.

A fennálló szabályok szerint a hivatalnok fizetésének vagy nyugdíjának elzálogosítása, a fizetési ívnek kölcsön fedezésére való átadása, a hitelezőnek zálogjogot nem ad s annyira hatálytalan; hogy új fizetési ív az illető kérelmére még akkor is kiadandó, ha annak elzálogosítását nyíltan beismerte. Ezt R. Pálnak tudnia kellett s így tehát megtévesztésről szó sem lehet.

De nem forog fenn irányában elkövetett ravasz fondorlat sem abban, hogy vádlott az illető hatóságnál, pénztárnál új fizetési ív kiadását kérte, mert a vizsgálat adataiból ki nem tűnik, hogy vádlott R. Pálnak nyugdíját is adott volna át, tehát őt nyugdíja lejárt részleteinek felvételére felhatalmazta, illetőleg megbizta volna, hogy nevében és tartozása fejében azokat felvegye. Hogy pedig káros még a közönséges óvatossággal, mely mellett magát kellően oltalmazhatta volna, sem élt, kitetszik még abból is, hogy ő az esedékes nyugdíj-részletek felvehetése iránt csak a kölcsönadás 4-ik havában jelentkezett az illető pénztárnál.

Ily körülmények között s különösen a fizetési ív elzálogosításának jogtalanására való tekintettel vádló cselekménye nem állapítja meg a B. T. K. 379. és 380. §§-aiba ütköző s a 383. §-szerint büntetendő csalás bűntettének tényálladékát, miért is mindkét alsóbbfokú bíróság ítéletének részben való megváltoztatásával vádlottat a csalás bűntettének vádjára alól felmenteni kellett.

A büntetés kiszabásánál figyelembe vétetett az alsóbírószálig vádlott mellett felhozott enyhítő körülményeken felül különösen az is, hogy vádlott az ügyészségnél maga jelentkezett s ott önnönmagát feljelentette.

289.

II. bünt. tanács.

A ki károsítási czélzattal a tlkvi hivatalban neki megtekintés végett kiadott tjkvet onnan jogtalanul elviszi, ez által annak használását jogellenesen lehetlenné teszi, abból az egyes lapokat kivéve, meg is rongálja, illetőleg megcsönkítja s ezen megcsönkítás által azon oly változást visz véghez, melynél fogva az érdekeltek jogaira nézve a lényeges bizonyítás meghírsítésének veszélye forog fenn: az okirathamisítás vétségét követi el.

1890. márczius 31. 968p/1889. B. sz.

Okirathamisítás vétségével vádolt id. Sz. F. elleni bünvádi ügyben — a marosvásárhelyi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Id. Sz. F. 51 éves, 4 gyermek atyja, súlyos testi sértésért 6 heti és 14 napi fogházzal büntetett földműves, a B. T. K. 406. §-a szerint minősülő és büntetendő okirathamisítás vétségében bűnösnek nyilvánították s ezért a B. T. K. 406. §-a alapján 4 havi fogházra, 10 frt pénzbüntetésre, mely behajthatatlanság esetén további 1 havi fogházzal leendő helyettesítendő — ítéltetik.

Indokok. A bünvizsgálati eljárás és a végtárgyalás rendén tett vádlottnak perrendszeri teljes bizonyítékot képező beismerésével bizonyítva van a következő tényállás:

Id. Sz. F. vádlott a somosi 600 frt becsértékű ingatlanainak saját és neje nevében álló 233. sz. tjkvét, mely 500 fitra menő kölcsönrel terhelve volt s mely ingatlanok ellen végrehajtás is lett folyamatba téve a m. vásárhelyi kir. törvényszék tlkvi hatóságától, észrevétlenül magához vette s azt hazaérve, a tulajdoni és teherlapot elkülönítette s ezzel D. N. J. ügyvédhez, mint m. vásárhelyi takarékpénztár megbízottjához ment, ki előtt tkönyvének B) és C) alapját eltírkolta, birtokát teljesen tiszta és tehermentesnek igyekezett feltüntetni, hogy ez által ingatlanára az intézettől 150 frtnyi kölcsönt eszközöltethessen.

Azonban D. N. J. által a tkönyv hiányos volta észrevétetvén, vádlott tervét keresztül nem vihette.

Vádlott ezen beismerésénél azzal védekezik, hogy ezzel a takarékpénztárt károsítani nem akarta s nem is károsodott volna az intézet, mert a terheket a ref. egyház 188 frt s jár. iránti követelését kivéve, kifizette s így a kellő biztosíték meg lett volna.

Azonban ezt igazolni egyáltalán nem tudta: De eltekintve ettől, minthogy, vádlott a telekkönyvek az ingatlanok értékét megközelítő s telekkönyv szerint kétségtelenül fennálló terheket kitüntető részét a köl-

csön eszközlése alkalmával eltitkolta, akkor, midőn beismerése szerint is a végrehajtás folyamatba lett téve, tettének célzatában a megkárosítási tudat kétségtelenül benfoglaltatik annyival inkább, mert még részletek törlesztése esetén is a fennálló terhek, azok járulékaival az eljárási költségek az ingatlanokat annyira kimerítik, hogy a 150 ft kölcsön megkapása esetén a hitelezők legalább részben, de mindenesetre károsodtak volna.

Ennélfogva vádlott tekihtve, hogy nem sajátját képező okiratot károsítási célzattal eltitkolt, a B. T. K. 406. §-ában irt vétségben bűnösnek volt kimondandó; stb.

A marosvásárhelyi kir. ítélőtábla a következőleg ítélte:

Az elsőbíróság ítélete megváltoztatik, vádlott a B. T. K. 406. §-ában irt okirathamisítás vétségének vádja és következményei terhe alul felmentetik.

Indokok. Az elsőbíróság ítéletének indokai szerint vádlottat azért nyilvánította bűnösnek a B. T. K. 406. §-ában irt okirathamisítás vétségében, mivel vádlott nem sajátját képező okiratot károsítási célzattal eltitkolt.

A kir. tábla azonban nem látja fennforogni a jelzett vétségnek ezt az utóbb említett két alkotó elemét.

Ugyanis arra nézve, hogy a kérdésben forgó cselekménynél károsítási célzat alatt mit kellenék érteni, felvilágosítást nyújt a miniszteri indokolás az a kijelentése (Anyaggyűjtemény, II. kötet 782. lap), mely szerint viszonyítva a 398. §-hoz a 406. § objektív tekintetben teljesen megegyez azzal, a különbség a subjektumban van.

Ebből következik, hogy a B. T. K. 406. §-ában jelzett hátrány teljesen azonos azzal, mely a B. T. K. 398. §-ában ekként határozta meg: «... azon célból, hogy valakinek jogára nézve lényeges bizonyíték megghiusittassék vagy megnehéztessék.»

A fennforgó esetben arra a pénzintézetre nézve, a melytől vádlott kölcsönt felvenni szándékozott, az az eredeti tjkönyv, a melyet a vádlott kétségtelenül jogtalanul vett el a tkvi hivatalból, merőben indifferens okirat volt, mert abban a tjkönyvben annak a pénzintézetnek semmiféle jogai feljegyezve nincsenek, ennél fogva ez okirat részére bizonyítási eszközök nem nyújthatott. Vádlottnak terve szerint az a pénzintézet csak ezután lesz vala jogot szerzendő a vádlottnak a kérdéses tjegyzőkönyvben irt ingatlanokra.

A somosdi 233. sz. tjkönyv, melyről szó van, ugyan fele részben való tulajdonosként a vádlott nevéjé, továbbá a C) lapon bejegyzett terhek szerint, nemely jelzálogos hitelezőket tüntet fel mint olyanokat, a kikre nézve az a tjkönyv csakugyan bizonyítási eszközül szolgálni van hivatva. Azonban mi adat sincs arra vézve, hogy vádlottnak szándékában lett volna azokat az érdekelteket megkárosítani.

De vádlottnak eljárása nem is volt olyan, hogy abból akár a pénzintézetre, akár az imént említett érdekeltekre valamely hátrány származhatott volna.

Ugyanis: habár vádlott az iránt nem lett megkérdezve, hogy a magához vett tjkönyvet abban az esetben, ha azt D. N. J. ügyvéd tőle el nem veszi, mit csinált volna, a konkrét esetben az következett b, hogy fennevezett ügyvéd első tekintetre felismervén a vádlott által neki felmutatott okiratban az eredeti tjkönyvet, vádlott úgy ezt, valamint annak általa előbb kiírt s névezett ügyvédnek fel nem mutatott B) és C) lapjait annak átadta, ki azt azután a kir. törvényszék elnökéhez juttatta.

Ily rövid idejű elvonás tehát teljességgel nem tekinthető eltitkolásnak, legalább nem bevégezettnek, legfeljebb megkíséreltnek.

S jelzett okiratot sem meg nem semmisítvén, sem meg nem rongálván, a B. T. K. 406. §-ában meghatározott vétség tényálladéka nem forog fenn. Megsemmisítés vagy megrongálás nem lévén jelen: a B. T. K. 418. §-ában irt vétség sem állapítható meg.

S minthogy amaz okiratnak, mint idegen ingó dolognak kétségkívül jogtalan használata által egyéb módon való kár sem okoztatott, még a kbtkv. 127. §. 1. t. irt kihágás sem forog fenn.

Annak, hogy a vádbeli cselekmény lopásnak minősíttessék, két körülmény szól ellene.

Először is a jelzett okirat pénzbeli értékkel bíró dolognak nem tekinthető, másodsor pedig mi adat sincs arra nézve, hogy vádlott azt az okiratot eltulajdonítási célzattal vette volna el.

A B. T. K. 384. §-a sem alkalmazható, mivel habár vádlott eljárásának célja a hitel eszközlés volt és e végből a pénzintézet ügyvédét tévedésb, akarta hozni, e cselekmény miatt már csak azért sem vonható felelősségre, mivel a 390. §. szerint megkívánt magánvádlói indítvány hiányzik.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét alsó bíróság ítéletének megváltoztatásával, Sz. F. vádlott a B. T. K. 406. §-a alapján okirathamisítás vétsége miatt egy évi fogházra és 20 trt pénzbüntetésre ítéltetik; stb.

Indokok. Az első bíróság ítéletének indokjaiban is helyesen előadott tényállás szerint bebizonyítottak volt veendő az, hogy vádlott a marosvásárhelyi kir. törvényszék tkvi hivatalában kérelmére megtekintés végett neki megmutatott somosdi 233. sz. tjkvet onnan észrevétlenül magával el- és hazavitte, otthon több napon át magánál rejtgette, azután pedig, miután az egybefűző fonalat ketté szakította, a füzetből a betéti B) és C) lapokat kivette, félretette és egyedül a birtokállást elötüntető A) lappal D. N. J. ügyvédhez ment, a marosvásárhelyi takarékpénztár jogi biztosához oly célból, hogy azt tkönyvezett ingatlan valódi birtokállási és teher

állapotának eltitkolása s a ténylegesnél több birtokot terhek nélkül előtüntető A) lap felmutatása mellett, tehát ravasz fondorlattal 150 frt kölcsönnek részére leendő kieszközlésére bírja.

A másodfoku bíróság ítéletében helyesen indokolta azt, miért nem képez vádlott cselekménye lopást s miért nem volt vádlott a csalásban, illetőleg annak kísérletében, melynek ismervei nyilvánvalólag fenforognak, bűnösnek kimondható.

A másodfoku bíróság ítéletének indokaiban helyesen emelte ki a jogi alap azonosságát és azon hasonlatosságot is, mely a B. T. K. 398. és 406. §§-ai között létezik, valamint a különbséget is, mely főleg a büntetendő cselekményt elkövető személy minőségében gyökerezik.

Nem volt azonban elfogadható a másodbíróságnak azon érvelése, mely szerint vádlott ezen cselekményében sem az eltitkolás, sem a meg rongálás, sem a károztatási célzat nem forog fenn s e részben az elsőfoku bíróság ítélete volt helybenhagyandó, mely szerint vádlott bűnösnek mondatott ki a 406. §. alá eső okirathamisítás vétségében;

mert midőn vádlott a tjkönyvet, ezen kiválóan közlheteli okiratot a tilkvi hatóság kezelése és őrizete alól ennek hátrányára jogtalanul elvonta, több napon át magánál tartotta s ez által annak használatát jogellenesen lehetetlenné tette, kétségtelen, hogy ezen cselekménye egy fontos közokirat eltitkolását képezi;

mert továbbá, midőn vádlott a tjkönyvet összetartó fonalat felszakítva, vagy felodva, abból a B) tulajdoni és C) teherlapokat kivette, ezáltal azt meg is rongálta, mivel megcsonkította s ezen megcsonkítás által azon oly változást vitt véghez, minél fogva az azokban érdekeltek jogaira nézve a lényeges bizonyítás meghiusításának veszélye forogott fenn.

Hogy pedig vádlott károztatási célzattal követte el a cselekményt, habár ezt ő nem ismerte is be, bebizonyítottnak volt ez veendő az által, mert beismerte azt, hogy csak úgy vélt a takarékpénztártól kölcsönt nyerhetni, ha az elől a tilkvi tulajdoni és teherlapját eltitkolja, vádlott D. N. J. tanu eskü alatt tett vallomása szerint is tehermentesnek állítván birtokát, mert beismerte azt is, hogy tudta, miszerint máskülönb ezen pénzintézetből kölcsönt nem kap s így tudnia kellett azt is, hogy neki a takarékpénztár a kért kölcsönt csak megkárosodásának veszélye mellett adhatta volna meg.

Tekintve, hogy vádlott fontos magánjogok biztosítására szolgáló oly kiváló bizonyítékra vonatkozólag, minő a birtok és hitel-telekkönyv, követte el az okirathamisítás vétségét, cselekménye súlyosb beszámítás alá esőnek vétetvén, ezért az elsőfoku bíróság által ellene kiszabott büntetéseket felemelni kellett.

Egyebekben az elsőfoku bíróság ítélete indokainál fogva helybenhagyandó volt.

290.

V. bünt tanács.

A kórháznaknál alkalmazott szolgák és közhivatalnokoknak tekintendők és így az ápolásukra bízott egyének sérelmére általuk elkövetett büntetendő cselekmény, amennyiben ez súlyosabb beszámítás alá nem esik, a 473. §. szerint, hivatali hatalommal való visszaélés vétségét képezi.

A testi sértések minőségének megállapításánál nem az az irányadó, hogy a betegség mennyi ideig tarthatott volna, hanem az, hogy tényleg mennyi ideig tartott.

1890. ápril 9. 10,660/1889. B. sz.

Súlyos testi sértés vétsége miatt vádolt D. Márton elleni bűnvádi ügyben —

a miskolczi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Vádlott D. Márton a B. T. K. 301. §-ára alapított vád alóli felmentése mellett a B. T. K. 310. §. 2-ik bekezdésébe ütköző, gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétségében bűnösnek kimondatik s ezért 8 havi fogházra ítéltetik; stb.

Indokok. A vizsgálat adatai szerint a miskolczi közkórházban ápolt R. István 60 éves elgyengült világtalan elmebeteg 1888. év május 7-én fürdés közben több rendű testi sértést szenvedett és azután 5 nap múlva meghalt. A megejtett törvényszéki bonczolás kiderítette, hogy R. István, más szervi baja, nevezetesen agyvizenyő következtében halt meg, s hogy rajta az észlelt sérülések a halállal okozati összefüggésben nincsenek és minőségük szerint 15—20 nap alatt begyógyultak volna. A sérülések keletkezésére vonatkozólag özv. T. Jánosné ápolónő azt vallja, miszerint R. István elmebetegét D. Márton ápoló vezette a fürdőbe oly durva módon, hogy az elmebeteg és vak R. István több ízben elesett s végül karjánál fogva húzta végig a folyosó talaján egészen a fürdőszobáig, a hó a fürdőkádba bele csapta, mely alkalommal R. István fején a fürdőkád éles széléhez való ütődés következtében a fejbőr felszakadt.

Hogy a R. István testén észlelt több rendű sérelmek közül egyik vagy másik mikor és mily körülmények között keletkezett, azt a vizsgálat rendén megállapítani nem sikerült ugyan, de az, hogy a bonczjegyzőkönyv 4. pontja alatt leírt 15—20 napi gyógytartamnak jelzett sértés R. István fürdése közben származott, tehát teljesen friss keletű volt, nem csupán T. Jánosné, hanem R. István kórházi gondok vallomásából is kétségtelen, mert az utóbbinak az esetről azonnal jelentés tételével, az érintett fejsebet megvizsgálta és azt egészen frissen keletkezettnek találta.

D. Márton vádlott határozottan tagadja, hogy R. Istvánnal az érintett

módon bánt volna, tagadja különösen azt, hogy a nevezettet a földön huzta, s a fürdőkádba bele csapta volna és azt állítja, hogy midőn R. Istvánt a fürdőben elhelyezte, ő a szobából szükségét végzendő, kiment és midőn visszatért, az illetőt a fürdőszoba cementtalaján léesve találta, mivel a fürdőkád feldőlt vele.

Jóllehet ezen utóbbi körülmény, hogy t. i. a fürdőkád R. Istvánnal feldőlt volna, a felhívott tanúk vallomásaival meg van czáfolva: a mennyiben ezek szerint a kád erősen a földbe mélyítve lévén, fel nem dőlhetett s ennél fogva ki van zárva annak lehetősége, hogy R. István az érintett sebet a jelzett módon szenvedte volna, mindazonáltal, ha bár a kir. törvényszék a R. István fent említett fejsebének keletkezésére vonatkozólag T. Jánosné mint minden tekintetben hitelt érdemlő tanúnak vallomását teljes bizonyítékként, mint a fenforgó körülményekkel támogatottnak elfogadja is, mind a mellett tekintve, hogy ugyanezen tanu vallomásából, egybevetve a R. István vallomásaival, szakavatott mérlegelés mellett csupán annyi állapítható meg, hogy vádlott a felügyeletére bizott betegekkel hivatásszerű kötelemének komoly tudata ellenére durván és embertelenül bánt és a jelen esetben is az önmagával tehetetlen R. Istvánnal szemben ugyanezen bánásmódot követte, a nélkül azonban, hogy annak a fürdőkádba való becsapása által szándékosan valamely testi sértést kívánt volna okozni, ennél fogva őt a B. T. K. 301. §-ára alapított vád alól felmenteni kellett.

Minthogy azonban vádlott maga sem tagadja, miszerint a felügyeletére bizott R. István önmagával tehetetlen beteg és teljesen elgyengült egyén volt, ezen tudatban a legközségesebb emberi felfogás és tapasztalat mellett is előre látható volna, hogy a jelzett bánásmód következtében a legkönnyebben sérülést szenvedhet s ennek daczára hivatalából folyó kötelességének megszegésével és R. Istvánnal szemben a fentirt durva bánásmódot tanusítván, az érintett sérelemnek okozójává vált: ennél fogva miután cselekményében a legkönnyelműbb gondatlanság jelentkezik, őt a R. István sérelmére elkövetett, a B. T. K. 310. §. 2-ik bekezdésében ütköző gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétségében vétkesnek kimondani s tekintettel azon súlyosító körülményekre, hogy R. István kórházi gondnok vallomása szerint vádlott a felügyeletére bizott betegekkel embertelen, durva módon szokott bánni, továbbá, hogy gondatlansága a szándékosságához igen közel áll, melyekkel szemben enyhítő körülmény fel nem hozható, vádlottat a kiszabott büntetéssel büntetni kellett.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét részben megváltoztatja s vádlottat a R. István sérelmére elkövetett gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétsége helyett a B. T. K. 301. §-ába ütköző s minősülő súlyos testi sértés vétségében mondja ki vétkesnek s ezért tíz havi fogházra s 20. frt pénzbüntetésre ítéli; sat.

Indokok. T. Jánosné ténybeli tanu hit alatti vallomásaival bizonyított, hogy vádlott a magával tehetetlen elmebeteg és vak R. Istvánt fürdés céljából az ennek czellájától 60 lépésnyire eső fürdőszoba felé, oly durva és embertelen módon huzcolta, hogy a vak ember többször megbotoivá esezett, vádlott a földön vonszolva a sértettet a fürdőkádig, azt ebbe oly módon dobta be, hogy R. István ennek következtében fejével a fürdőkád éles szélébe csapódván, feje azonnal vérzett. Vádlott a végtárgyaláson elismerte ugyan, hogy a vak és elmebeteg R. István megbotoiván esezett, s így vitetett általa a kádhoz; tagadja azonban, hogy a kádba bele csapta volna, s azt állítja, hogy kis időre a fürdőbe elhelyezett elmebetegét magára hagyta, s e közben a fürdőkád valahogyan feldőlt, ebből R. kiesett s fejét a földbe vágván be, innen ered a fejsértése. E védekezése azonban úgy a nevezett T. Jánosné, valamint R. István főápoló tanúnak hit alatti vallomása által megczáfolva lett, ezek tanusítván, hogy a fürdőkád nem dőlt fel, s fel sem dőlhetett, mert az a földbe bemélyítve lévén, mozdíthatatlan. Vádlott cselekménye tehát nyilván R. István testének szándékos bántalmazását képezi, mit különben megerősít az is, hogy ellenében igazoltatott, hogy a felügyeletére bizott betegekkel embertelen kegyetlenséggel szokott elbánni.

Tekintettel tehát arra, hogy az ezen eset után másnap elhalt R. István hulláján úgy a rendőri uton megejtett bonczolástól felvett jegyzőkönyv megállapítása szerint a koponya jobb oldalcsontján levő sebet, valamint az ezt követő törvényszéki bonczjegyzőkönyv és vélemény a hullán talált hat rendbeli sértés között a bonczjegyzőkönyv 5. pontja alatt leirt koponyasérelemet olyannak állapította meg, mely szabályszerű gyógykezelés mellett 15—20 nap alatt szokott begyógyulni, s tekintettel másrészt arra, hogy az egyébként másnap már bekövetkezett halálozást az orvosi vélemény szervi bajokra vezetvén vissza, a halálozás a szenvedett sérelmekkel oki összefüggésbe nem hozható, vádlottat szándékosnak felismert cselekménye miatt, a különben 20 nap alatt gyógyulandó testi sértés okozása alapján, a súlyos testi sértés vétségében a B. T. K. 301. §-a értelmében kellett büntetésnek kimondani. Büntetése kiszabásánál figyelembe vétetett, hogy egy nyomorék vak és elmebeteg egyénnel szemben minden egyéni indok nélkül ilyen embertelen durvasággal bánt el, s hogy enyhítő körülmény nem található; miért is a büntetési tétel legmagasabb mértékét kellett megközelíteni; sat.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindekét alsóbb bírósági ítélet a vádbeli cselekmény minősítésére és a büntetés tartamára nézve megváltoztatik és vádlottat a B. T. K. 473. §-ába ütköző és e szerint büntetendő hivatalos hatalommali visszaélés vétségében mondatik ki vétkesnek, s ezért hat havi fogházra és a 484. §. rendelete alapján viselt ápolói állásának elvesztésére ítéltetik.

Ennyiben mindkét alsóbb bírósági ítélet megváltoztatván, egyebekben a kir. ítélőtáblának ítélete helybenhagyatik.

Indokok. Mert vádlott a cselekményt mint közhatósági ápolószolga, szolgálatának teljesítése alatt követte el; a B. T. K. 461. §. rendelete szerint pedig a kórházaknál alkalmazott szolgák is közhivatalnokoknak tekintendők s így az általuk elkövetett büntetendő cselekmény, a mennyiben ez súlyosabb beszámítás alá nem esik, a 473. §. szerint hivatali hatalommal való visszaélés vétségét képezi.

Mert a vádlott által bántalmazott R. Istvánnak, a vádlott terhére rótt és bántalmazás után harmadnapra bekövetkezett halála a vádlott által ejtett sértésekkel okozati összefüggésben nem állott; minthogy pedig a B. T. K. 301. §-a szerint a testi sértések minőségének megállapításánál nem az az irányadó, hogy a betegség mennyi ideig tarthatott volna, hanem az, hogy tényleg mennyi ideig tartott, a sértettek más szervi bajból bekövetkezett halálával a sértés által okozott betegség is nyolcz nap eltelte előtt megszűnt: ennél fogva vádlott cselekményét a hivatali hatalommal való visszaélés vétségére, megállapított büntetésnél súlyosabb beszámítás alá eső és súlyosabb büntetendő súlyos testi sértés vétségének minősíteni nem lehet.

Mert eltekintve vádlott hivatalos állásától, az általa okozott testi sértés csak könnyű sértést képezne ugyan, minthogy azonban ez még enyhébb büntetés alá esik, mint a 473. és 485. §§-okban megállapított büntetések, de erre nézve különben sem tétetvén magánindítvány, ennek is mellőzésével vádlottat a 473. és 484. §§-ok alapján vétkesnek kimondani és tekintettel különösen a cselekmény elkövetésében tanúsított kíméletlen és durva eljárására, ellenében a 473. §-ban megállapított büntetés legmagasabb fokát kellett alkalmazni. Ezen változtatással, egyebekben a kir. ítélőtábla ítéletét indokaiból helybenhagyni kellett.

291.

IV. bünt. tanács.

A magánokirathamítás büntethetőségének lényeges kelléke a használat, ez pedig végeredményében szükségkép annak megkároztatására vezet, a ki ellen az okirat bizonyító ereje és az ebből kifolyó használat irányul: ebből következik, hogy habár a B. T. K. 401. §-ában a jogsérelem, mint a büntethetőség egyik alkateleme felemlítve nincs is, e nélkülül a magánokirathamítás nem büntethető. Ha tehát vádlott ténykedésében a jogsérelemre irányuló célzat hiányzik, a büntethetőség alapfeltétele hiányzik.

1889. november 22. 3511. B. sz.

Magánokirathamítás büntetével vádolt Str. Mihály és társa elleni bűnvád ügyben —

a szatmárnémeti kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

I. rendű vádlott Str. Mihály a B. T. K. 401.—403. §-ának 1. pontja alá eső magánokirathamítás büntetében bűnösnek kimondatik s ezért a B. T. K. 92. §-ának alkalmazásával hat havi börtönre ítéltetik, II. rendű vádlott V. János a B. T. K. 401. és 403. §-a 1. pontja alá eső magánokirathamítás vádjá alól felmentetik.

Indokok. Str. Mihály I. rendű vádlott a végtárgyalás során maga beismerte, hogy minden megbízás nélkül dr. Fr. Adelf felhívása folytán, 1882. évi márczius 2-án kiállított 150 frtos váltóra, az írástudatlan anyósa, D. Antóniának nevét aláírta a nélkül, hogy D. Antóniától felhatalmazást szerzett volna és így vádlottnak ezen beismerése, valamint D. Antónia vallomásával vádlott ellen a magánokirathamítás büntette kétségtelenné vált: ezek szerint nevezett Str. Mihályt a B. T. K. 401.—403. §. 1. pontja alá eső magánokirathamítás büntetében bűnösnek kimondani kellett. V. Jánost az ellene emelt vád, alól felmenteni kellett, mert ezen vádlott úgy a vizsgálat, mint a végtárgyalás során tagadta, hogy a hamisított váltóval levő D. Antónia aláírásában részt vett volna és Str. Mihály I. rendű vádlott szintén odanyilatkozott, hogy a váltón D. Antónia nevét csakis ő írta alá és hogy V. János nem is volt jelen.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét megváltoztatja s vádlottat az ellene emelt vád alól felmenti.

Indokolás. Már a váltóper tárgyalásának eredménye szerint kétségtelenné vált, hogy a váltó értékét a vádlott ipa és anyósa által közösen elvállalt, ennél fogva őket együttesen terhelő jelzálogbeli kötelezettség képezte. A bűnvádi eljárás eredménye gyanút pedig az is kétségtelen, hogy vádlott a váltóra anyósának nevét a kötelezettség fennjelölt viszonyából folyólag, anyósának írástudatlan volta miatt, ipának jelenlétében és beleegyezése nélkül vezette rá. Az elkövetés eme körülményei elfogadhatóvá teszik a vádlottnak azt a védelmét, hogy ő nem jogtalanság tudatában, hanem abban a jóhiszemben cselekedett, hogy az által anyósának a jelzálog megvásárlásából származott kötelezettségében annak akaratába ütköző változtatás nem fog történni. Ennél fogva a vádbeli tényben a büntethetőségnek a B. T. K. 75. §-ára alapított általános kelléke nem forog fenn.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A kir. ítélő tábla ítélete helybenhagyatik.

Indokok. Habár a napló 18. sz. a. fekyő telekkönyvi kivonatból megállapítható, hogy a n. p-i. 195. sz. telekkönyvben foglalt ingatlant, J. Jánostól egyedül V. János vette meg s így a váltó értékét, csakis ez utóbbit terhelő jelzálogi kötelezettség képezte;

s habár V. János előadásával és Str. Mihály önvallomásával az is megállapítható, hogy ez utóbbi anyósának D. Antóniának nevét az ipa

jelen nem létében s így annak tudta és beleegyezése nélkül írta a 150 frtos váltóra ;

mégis minthogy a V. János által előnyösnek állított eme vétel, a család közös érdekét képezte, a mit igazol az a körülmény, hogy a mikor D. Antónia a való tényállást megtudta, nevének a váltóra történt reá-vezetéséből eredő kötelezettségét utólag elismerte, sőt a váltót ki is fizette ;

s minthogy Str. Mihálynak a végtárgyaláskor dr. Fr. Adolf szemébe mondott amaz állítása, hogy ennek felhívására írta anyósának nevét a váltóra, dr. Fr. Adolf tagadásával szemben felderíthető nem volt ;

vádoltnak ama védelmét, hogy a váltó aláírásakor nem károsítási célzattal, hanem ama jóhiszeműen cselekedett, hogy anyósa nevének aláírása szükséges, a fent előadott körülmények elfogadhatóvá teszik.

Minthogy a magánokirathamisítás büntettségének lényeges kelléke a használat, ez pedig végeredményében szükségkép annak megkárosítására vezet, a ki ellen az okirat bizonyító ereje s az abból kifolyó használat irányul: kétségtelen, hogy habár a B. T. K. 401. §-ában a jogsérelem, mint a büntettség egyik alkateleme felemlítve nincs is, enélkül a magánokirathamisítás nem büntetendő.

Ehhez képest, minthogy vádlott ténykedésében a jogsérelemre irányult célzat hiányzik, a büntetőség alapfeltétele nem állapítható meg.

A kir. ítélőtábla ítélete emez indokok alapján hagyatik helyben.

292.

I. bünt. tanács.

Magánbizonyítványnak, illetve lelet és véleménynek gondatlanságból tévesen történt kiállítására a B. T. K. rendelkezéseibe ütköző büntetendő cselekményt nem képez.

1890. január 24. 11624/1889. B. sz.

Sulyos testi sértés büntetési miatt vádolt Z. Károly és társai elleni bünvádi ügyben hamis szakértői nyilatkozat által elkövetett vétséggel vádolt dr. B. Miksa vádlottra vonatkozólag —

a sátoralja-ujhelyi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Vádolt a B. T. K. 221. §-ában meghatározott, gondatlanságból kiállított hamis szakértői nyilatkozat vétségében bűnösnek kimondatik, s ezért a 92. §. alkalmazása mellett behajthatatlanság esetén 10 napi fogházra átváltoztatandó 100 frt pénzbüntetésre ítéltetik.

Indokok. Sz. István sérelméről három orvosi látlelet lett kiállítva: 1. az első dr. Gl. Mór körorvosé, mely 1886. évi deczember hó 6-án kelt, koponyacsontrepedést és 20 napnál tovább gyógyuló életveszélyes testi sértést állapít meg; 2. a második dr. E. János gyógykezelő orvosé, mely a sértett félnek 1887. évi január hó 6-án és márczius hó 5-én történt megvizsgálása alapján van kiállítva, ezen látlelet szerint január 6-án a kutasz-

szal a fejsebben 1—1,5 cm. mélység mérhető, a csontrészt elpusztult, a seb alapját részben a kemény agykér képezi, mely körös-körül a koponyacsonthoz nővén, akadályozza a genynek a koponyaurbe jutását; a sértett állapotát életveszélyesnek jelzi, a gyógytartamot még ezután 5—6 hétre teszi; a márczius 5-iki látlelet szerint január havában többször távolítottak el elhalt csontrészt, midőn az agylüktetés tisztán kivehető volt, — a seb még ekkor is gyógykezelést igényelt s a gyógyulás csak pár hét múlva helyzetetett kilátásba; 3. a harmadik dr. B. Miksa körorvosé, a ki deczember 7-én a sértést a koponyacsontig ható, 12—15 nap alatt gyógyuló sulyos hiánynak jelzi, — deczember hó 20-án kelt pótvéleményében pedig azt állítja, hogy ezen sérülés folytán a halál teljesen ki van zárva és a gyógyulás okserü kezelés mellett legfeljebb 20 nap múlva fog bekövetkezni, s a sebet újból csak fejbőrinek nyilvánítja. A dr. Gl. és dr. B. Miksa látlelete közt való különbség oly lényeges és szembeszökő, hogy az egyiknek valódisága esetén a másiknak okvetlenül hamisnak kell lenni: annak eldöntése végett, hogy az említett látleletek és vélemények közül melyik a helyes és hogy a dr. B.-t. az általa adott látlelet és vélemény kiállítására körül terheli-e gondatlanság és mily mértékben, a bünperiratok a budapesti tud. egyetem orvostani tanártestületéhez felterjesztvén, ez az 1888. évi febr. 7-én 69. sz. a. kelt indokolt felülvéleményében kijelenti, 1. hogy a dr. Gl. által kiállított látlelet a helyes, s hogy a Sz. Istvánon ejtett testi sértés feltétlenül a 20 napot meghaladó sulyos, sőt életveszélyes testi sértések közé tartozik, mit a dr. E. jelentésében leírt január hó 6-iki állapot és a végeredmény is igazol, 2. ki van zárva a lehetősége annak, hogy a tévedés ne a B., hanem a dr. Gl. részéről történt volna, 3. tekintve, hogy dr. Gl. és dr. B. a sebet ugyanazon és pedig a sértés után való napon, tehát egészen heveny állapotában vizsgálta meg, így tehát ugyanazon vizsgálati anyaggal rendelkezett; tekintve, hogy a koponyacsontrepedés jelentékeny, nyílt s nem rejtett volt, annyira, hogy azt a dr. Gl. látlelete szerint nemcsak kutaszszal, hanem ujjal is lehetett érezni s hogy a széles repedésen ezen orvos 1—1,5 cm. mélységet mért: ennél fogva ezen sebnek a valódiságnak megfelelő felismerése és minősítése nem igényelt magasabb szakképzettséget és különösebb ügyességet, mint minővel minden gyakorló, különösen pedig tiszti orvosnak birnia kell, így dr. B.-nak a látlelet és vélemény kiállítására körül való ténykedése durva hibát képez, mely csak nagymérvű tudatlanságból, vagy vizsgálati gondatlanságból, vagy szándékos elhallgatásból eredhetett, a mit azon körülmény is igazol, hogy a sértett ő nála deczember hó 12-én vagy 13-án újból jelentkezett, s decz. 20-án, midőn már tudta, hogy dr. Gl. a sebet miként minősítette, ő ismét csak fejbőrinek és 20 napon alul gyógyulónak jelezte.

A tudomány-egyetem orvostani tanártestületének felülvéleményével e

szerint igazolva van, hogy dr. B. Miksa a Sz. István séreiméről a valószínűségnek teljességgel meg nem felelő látleletét és véleményét állított ki.

Mínt hogy pedig dr. B.-ról mint tiszti orvosról fel nem tételezhető, hogy azt tudatlanságból tette volna, a szándékosság pedig ellenében mivel sem igazolható: ennél fogva nyilvánvaló, hogy őt a vizsgálat és látlelet kiállításánál nagymérvű gondatlanság terheli, mely cselekménye, tekintve, hogy az orvosi látlelet nem magánhasználatra, hanem azon célból állítatik ki, hogy az mindenesetre a B. T. K. XII-ik fejezetében érintett szakértői nyilatkozatnak tekintendő, a B. T. K. 221. §-ában meghatározott gondatlanságból elkövetett hamis szakértői nyilatkozat vétségét állapítja meg. Ezeknél fogva: dr. B. Miksát a B. T. K. 221. §-ában meghatározott gondatlanságból kiállított hamis szakértői nyilatkozat vétségében bűnösnek kimondani és az ítélet rendelkező részében kimért büntetéssel sújtani kellett.

A büntetés kiszabásánál vádlott javára enyhítő körülményül lett figyelembe véve büntetlen előélete és az, hogy az általa kiállított látlelet nem szolgált a bíróság ítéletének alapjául s így abból hátrány senkire sem hármlott, miért is büntetése a B. T. K. 97. §-ának alkalmazásával lett megállapítva.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla az első bíróság ítéletében felhozott enyhítő körülmények méltánylóbb figyelembe vételével a vádlottra kiszabott pénzbüntetést behajthatatlanság esetén 5 napi fogházra átváltoztatandó, 50 fitra leszállítja; stb.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét alsóbb bíróság ítélete megváltoztatik; s tekintve, hogy a B. T. K. XII. fejezetében foglalt rendelkezések általában az állam igazságszolgáltatási érdekeinek megóvását célozzák; tekintve, hogy a B. T. K. 217. §-a, mely a tudva hamis szakértői leletek és véleményekről intézkedik, az ilyenek által elkövethető bűncselekmények ismérvéül állítja fel, hogy azok a bíróság vagy más hatóság elé terjesztessenek; tekintve, hogy ezekből folyólag a B. T. K. 221. §-ában a gondatlanságból adott hamis szakértői nyilatkozat büntetethetősége is attól feltételezendő, hogy az bíróság vagy hatóság elé terjesztetett;

tekintve, hogy nevezett orvos a vizsgálati iratokhoz VII. és VIII. szám alatt becsatolt leletet és pótvéleményt nem bíróság vagy hatóság elé terjesztette, a magánbizonyítvány illetve lelet és vélemények gondatlanságból tévesen történt kiállítása pedig a B. T. K. rendelkezéseibe ütköző büntetendő cselekményt nem képez, ugyanazért vádlott a B. T. K. 221. §-a alapján ellene emelt vád terhe alól felmentetik.

Mínt hogy azonban nevezett mint körorvos égiszersmind közigazgatási hivatalt visel, az eljárásában netán fenforró fegyelmi vétség elbírálása végett az iratok az első bíróság által az illető fegyelmi bírósághoz áttétetni rendeltetnek.

293.

IV. bünt. tanács.

Bűnvádi eljárási gyakorlatunk szerint abból az okból, hogy a cselekmény más bíróság területén követetett el, az ügy oda leendő áttételének rendszerint csak a vád alá helyező határozat meghozatala előtt lehet helye, (illetőségi összeütközés)

1890. ápril 11. 11017/1889. B. sz.

Csalás vétségével vádolt Sch. Lajos elleni bűnvádi ügyben —

a budapesti kir. törvényszék a következő határozatot hozta:

Vádlott a B. T. K. 379. és 380. §§-ai alá eső csalás vétsége miatt vád alá helyeztetik; stb.

Indokok. A vizsgálat során megállapított, hogy terhelt a feljelentéshez A. alatt mellékelt, állítólag atyjától Sch. Ignácztól irt levél felmutatása által birta rá panaszost arra, hogy őt szolgálatából elbocsássa és neki 11 frt uti költséget előlegezzen. Miután pedig Sch. Ignác a polgári per során letett esküjével összhangban tagadja ezen levél írását; tekintve, hogy nemcsak panaszos, hanem D. Ignác és Br. Bódog tanuk vallomása szerint is a kérdéses okirat, mint Sch. Ignácztól származó, lett terhelt által St. Alajosnak bemutatva; a B. T. K. 379. és 380. §§-aira alapított vád indokoltnak mutatkozik.

A budapesti kir. ítélőtábla a következő végzést hozta:

A vádfeljelentés szerint a napló 7. alatt fekvő az a levél, melylyel a sértett állítólag tévedésbe ejtetett, a terhelt beismerésével egyezően T.-Bicskén adatott át a sértettnek és ekként a vádbeli cselekmény is ott követetett el. Tekintve ezt, és hogy a bírói illetőség megállapításánál a vád tárgyát képező cselekedet elkövetésének helye is irányadó, ennél fogva a kir. tábla a kir. törvényszék vádhatározatát, valamint az ez ügyben tett összes eljárást megsemmisíti s a vádfeljelentésnek szabályszerű további eljárás végett az illetékes pestvidéki kir. törvényszékhez átküldését elrendeli.

A kir. Curia a következő végzést hozta:

A neheztelt végzés megváltoztatásával, a kir. ítélőtábla az eljárás kir. törvényszék határozatának érdemleges felülvizsgálatára utasítatik.

Indokok. Bűnvádi eljárási gyakorlatunk szerint abból az okból, hogy a cselekmény más bíróság területén követetett el, az ügy oda leendő áttételének rendszerint csak a vád alá helyező határozat meghozatala előtt lehet helye; de egyébként is a budapesti kir. törvényszék a büntető eljárás megindítása tekintetében a pestvidéki kir. törvényszéket megelőzven, már ez okból is illetékessé vált.

Curiai döntv. bírói ügyekben,

Ehez képest a jelen esetben vádlott részéről a vád alá helyezési határozat ellen érvényesíteni óhajtott illetékességi kifogásnak annál kevésbé lehetett volna helyt adni, mert vádlott a vizsgálat alkalmával e kifogással nem élt s így a vádhatározat ellen e czímen használt jogorvoslat csakis az ügynek elodázására látszik irányítva lenni.

294.

II. bünt. tanács.

A 16-ik életévet még be nem töltött egyéneknek culpa miatti büntethetőségére nézve, a mellettük szóló vélelem ellenében, annak egyenes bizonyítása szükséges, hogy a vád tárgyát képező esetben maguktartásának gondatlan voltát és e gondatlanság bűnösségét is képesek voltak belátni.

1890. február 4. 7363/1889. B. sz.

Gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétsége miatt vádolt J. Lajos elleni bűnvádi ügyben —

a beregszászi kir. törvényszék a következő végzést hozta:

Vádlott J. Lajos ellen a B. T. K. 319. §-ába ütköző, gondatlanságból elkövetett súlyos testi sértés miatt folyamatba tett ügyben a további eljárás megszüntetetik;

mert habár beigazolt tény az, hogy J. Lajos 1888. évi február 18-án ifj. D. Jánost egy Flóbertfegyverből annyira megsérelmezte, hogy annak gyógyulása 14 napí időt vett igénybe; mindamellett mennyiben terhelt határozottan állítja, hogy a fegyverrel való bánás alkalmával gondatlanul nem járt el, — miután a vizsgálat adatai szerint a fegyver csövét lefelé a földre irányozva tartotta akkor, mikor az elsült, mit igazol a seb helye is: ennél fogva a sérelmezés inkább véletlenség következésének vehető, az eljárás beszüntetendőnek találtatott annál inkább, mert oly korban van, hogy cselekménye büntethetőségének felismerésére kellő képessége nem lehetett.

A budapesti kir. ítélőtábla a következő végzést hozta:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróóság végzését megváltoztatja s J. Lajost a B. T. K. 310. §-a alá eső gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétsége miatt vád alá helyezi s a kitűzendő tárgyalásra a 13281/B. szám alatt iktatott kir. ügyészi indítványban megnevezettekén kívül, még K. András tanulót megidézni és kihallgatni rendeli.

Indokok. Vádlott J. Lajos beismeri, hogy a kezében tartott s golyóval töltött Flóbert-féle fegyver elsülvén, a löveg a mellette álló B. János térdébe hatolt, s ezen az orvosi látleletileg megállapított s 14 nap alatt gyógyult testi sértést okozta.

Mínthogy a sértett ama állítását, hogy vádlott felhuzott kakassal

vitte a fegyvert, s hogy ennek veszélyességére sértett részéről figyelmeztetve is lett, a vádlott is elismeri, azt pedig, vajjon ezen figyelmeztetés folytán leeresztette-e a kakast, mily állást foglalt a sértett mellett a lövés pillanatában, vajjon célzásra való felemelés, vagy a ravaszon történt meggondolatlan babrálás közben sült-e el a fegyver, végül, hogy a cselekmény elkövetésének idejében még 14-ik életévet be sem töltött vádlott birt-e a cselekmény bűnösségének felismerésére szükséges belátással, csupán a közvetlenség mellett tartott végtárgyaláson a vádlott, a sértett fél és a hivatkozott K. András tanunak szembe mondott vallomásaik meghallgatása után bírálható el: ennél fogva tehát és mert az előadottak szerint a vádra nézve elegendő alap mutatkozik, a vád alá helyezést megrendelni kellett.

A kir. Curia a következő végzést hozta:

Tekintve, hogy vádlott a vádbeli cselekmény elkövetése idején életkorának tizennegyedik évét még be nem töltötte, cselekménye a B. T. K. 84. §-ának rendelkezéséhez képest csak abban az esetben vonható büntetés alá, ha annak bűnössége felismerésére szükséges belátással bír;

tekintve, hogy a gondatlan cselekmények vagy mulasztások felismerhetése gyakran a teljeskoruakra nézve is nehezzé válik, mert ezeknek bűnössége nem a közvetlen magában véve közömbös (indifferens) cselekedet felismerését, hanem az abból netalán származható, a legtöbb esetben csakis számos közvetítő körülménynek beállása esetében bekövetkező eredmény előrelátását tételezi fel, s ha ez a tétel kétségtelenül áll a tapasztalt és a belátási képességgel bíró teljeskoruakra nézve, annál nagyobb nyomatékkal kell ennek bírnia a serdülő kora 14—16 éves gyermekekre vonatkozólag, a kiket illetőleg az elegendő gondosság kifejtésében szükséges képesség hiányát úgy a polgári, valamint a büntető törvények már előre feltételezik;

tekintve, hogy ezekből folyólag az ily kora egyéneknek culpa miatti büntethetőségére nézve, a mellettük szóló vélelem ellenében annak egyenes bizonyítása szükséges, hogy a vád tárgyát képező esetben a maguktartásának gondatlan voltát és e gondatlanság bűnösségét is képesek voltak belátni;

tekintve, hogy ezen körülmény a jelen esetben nem állapított meg: a kir. tábla végzésének megváltoztatásával, a kir. tvszék végzése hagyatik kizárólag ezeknél az indokoknál fogva helyben.

295.

II. bünt. tanács.

Eladott ingatlanok záloggal való megterhelése által elkövetett csalás.

1890. február 18. 7764/1889. B. sz.

Csalás és okirathamítás büntette miatt vádolt P. István elleni bűnvádi ügyben —

a székesfehérvári kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Vádlott a B. T. K. 65. és 379. §-ai szerint minősülő csalás büntetettének kísérletében és a B. T. K. 400. §-a 2. pontja szerint minősülő okirathamítás büntetettében bűnösnek mondatik ki, s ezért a B. T. K. 66., 95., 388. és 400. §. 2. pontja alapján 9 havi börtönre és 3 évi hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlásának felfüggesztésére ítéltetik stb.

Indokok. Vádlottnak a ténykörülmenyekkel, tanuk, panaszosok előadásával találkozó beismerésével jogszerűleg igazolva van, hogy a h-i 1086. sz. tjkvben 1. sorsz. a. foglalt ingatlant T. János és neje szül. Pr. Éva e-i lakosoknak az 1870. évi tavaszon eladta és 300 forint vételárat ezért felvett; s ugyancsak a h-i 1186. sz. tjkvben 1. sorsz. a. foglalt ingatlant T. Jósefnek, illetve K. Mihályné szül. T. Katalinnak 1874. évi tavaszon eladta s erre 250 frt vételárat felvett. Az iratok között fekvő telekkönyvi iratokból, a betekintett eredeti tjkvekből, fentiekén kívül jogszerűleg igazolva van, hogy vádlott panaszosoknak tulajdonjogát igazoló 17 évi békés birtoklás után, mert az általa eladott ingatlan anyjáról reá háramlott örökséget képezvén, panaszosok nevében nem állottak: a kérdésbeli ingatlanokat hagyatéki uton saját nevére iratta, azokat dr. G. Salamon ügyvéd javára 380 forinttal megterhelte, s elárvereztetésüket önkényes árverés útján megkísérelte annyira, hogy az árverési határnap f. évi június 11-ére már kitűzetett, s csakis a vádfeljelentés folytán függesztetett fel.

Ezek által a csalás büntetettének kísérlete, mert a már egyszer eladott és kifizetett ingatlanokat újra eladni megkísérelte, mi által panaszosok ravasz fondorlattal való tévedésbe ejtése útján magának jogtalan vagyoni hasznót s ezeknek vagyoni kárt okozandott; nem különben ugyanezen indokból a már említett telekjegyzőkönyvekbe panaszosok jogai és jogviszonyainak lényegére vonatkozó valótlan tényeket: mintha a már eladott ingatlanoknak tulajdonosa, azoknak megterhelésére s eladására jogosult volna, jegyeztetvén be: ez által az okirathamítás büntette teljes jogszerűséggel igazolt.

Vádlottnak azon mentsége, mintha panaszosok neki 40, illetve 43 s így összesen 83 forinttal adósok volnának, s ő csak ezen követelését akarta volna ellenükbe érvényesíteni, mint teljesen igazolatlan a felsorolt indokok után figyelembe nem vehető.

Vádlott bűnössége ezek alapján a fentiek szerint megállapítván, büntetése mértékének megállapításánál figyelembe vétetett büntetlen előélete, beismerése és hogy kárt nem okozott.

A budapesti kir. ítélő tábla a következőleg ítélte:

A kir. ítélő tábla a kir. törvényszéknek azt a végzését melylyel dr. G. Salamon ügyvédnek vád alá helyezését a kir. ügyész indítványa ellenére

megtagadta, helybenhagyja, ítéletét pedig a bűncselekmény minősítése tekintetében megváltoztatja s vádlottat csak a B. T. K. 400. §-ának 2-ik bekezdésébe ütköző s a szerint büntetendő okirathamítás büntetettében nyilvánítja bűnösnek, egyebekben pedig azt helybenhagyja.

Indokok. A kir. ügyész által felebbezett végzést helyben hagyni kellett azért, mert dr. G. Salamon az 1888. évi október hó 24-én megtartott végtárgyaláshoz tanuként lett megidézve s ilyen minőségben kihallgattatott, a végtárgyalás folyamán tehát ellene vádhatározat az eljárás szabályainak megsértése nélkül hozható nem is volt.

Megjegyzi egyébként a kir. tábla, hogy a hozott végzés a kir. ügyész ama jogát nem érinti, hogy dr. G. Salamon ellen 1888. évi 3219. sz. a. hozott végzéssel jogérvényesen megszüntetett büntető eljárásnak újrafelvételét új bizonyítékok alapján szabályszerűen indítványozhassa. Az ügy érdemében P. István vádlottnak ama beigazolt cselekménye, hogy a sértetteknek 1870., illetve 1874. évben eladott szőlőbirtokokat hagyatéki eljárás útján saját nevére telekkönyveztette dr. G. Salamon javára zálogjogilag 350 frt erejéig jogtalan vagyon haszon szerzése céljából megterhelte, a B. T. K. 400. §-ának 2-ik bekezdése szerint minősülő s büntetendő okirathamítás büntetettének alkotja meg tényálladékát, a vádlottat ebben kellett bűnösnek kimondani, mert ama ténykedése, hogy a nevére irt szőlőbirtoknak önkényes elárvereztetése iránt folyamodott, mint a célba vett haszonszerzésnek eszköze, a csalás büntetettének külön kísérletét meg nem állapítja.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve, hogy a B. T. K. 400. §-ában meghatározott vétséget, illetve büntetést az követi el, a ki szándékosan közreműködik arra, hogy valaki jogai vagy jogviszonyainak lényegére vonatkozó valótlan tények, körülmények vagy nyilatkozatok vezettessenek be a nyilvános könyvbe vagy más közokiratba;

tekintve, hogy vádlott ama cselekménye, a mely szerint a kérdéses két rendbeli szőlő tulajdoni jogát a telekkönyvben saját nevére iratta, önmagában még nem képezi a kiemelt szakasz alá eső büntetendő cselekményt azért, mert ama két szőlő törvényes örökösödés útján a vádlottra háramolván, nem valótlan, hanem oly valódí tény vezetett be a nyilvános könyvet képező telekjegyzőkönyvbe, a mi nélkül egy harmadik személy tulajdoni jogának bekebelezése nem is lett volna eszközölhető;

tekintve azonban vádlott azon további cselekményét, a mely szerint tudva azt, hogy a két szőlőt már eladta, s a vételárat már felvette, sőt az eladott szőlőket a vevőknek azon kijelentéssel, hogy azok az ő, a vevők tulajdonaivá lettek, ezeknek tényleg átadta, mégis ez utóbbiak kijátszásával nemcsak engedélyt adott, hogy egy harmadik személy a kérdéses szőlő-

lőkre 350 fnt erejéig zálogjogot kieszközöljön és pedig akkor, amikor vádlott csakis 83 fnt követelés fennállását állítja: hanem ezenfelül vádlott ama, mások tulajdonát képező két rendbeli szőlőnek önkényes birói árverés útján leendő eladását czélozta;

tekintve, hogy vádlott eme cselekménye ravasz fondorlatot képez, mely a szőlő árának kifizetése után, azok tulajdoni jogára nézve magukat teljes biztosságban levőknek hitt vevők tévedésben tartásával és ezek megkárosításával a bekebelező ügyvéd javára jogtalan vagyoni haszon elérését czélozta;

tekintve, hogy ezen jogtalan vagyoni haszon elérése a kitűzött árverés félbeszakítása által megakadályoztatván, a megkezdett cselekmény be nem végeztetett;

tekintve, hogy vádlott vagyontalansága megállapított és általa is elismertett, azon feltevés, hogy a károsítási szándék hiányzott volna, mert a vevők jogtalan megterhelhetése által ezekre hárult kárt vádlott fedezte volna, ki van zárva;

tekintve, hogy vádlott cselekménye megállapítja a B. T. K. 379. §-a alá eső s az 50 fntot túlhaladó kárösszegre való tekintettel a 380. §-szerint büntetné minősülő csalásnak a B. T. K. 65. §. értelmébeni kísérletét:

vádlott nem a B. T. K. 400. §. alá eső büntetben, hanem a 376. §. alá eső s a 387. §. szerint büntetné minősülő csalásnak a 65. §. értelmébeni kísérletében mondatik ki bűnösnek, s ezért a B. T. K. 383. §. alapján az alsóbb fokú bíróságok által kiszabott 9 havi börtönbüntetésen felül 100 fnt pénzbüntetésre is ítéltetik, a mely behajthatlanság esetén a B. T. K. 53. §-a értelmében tíz napi börtönre változtatandó át. Ezen változtatással egyebekben a kir. tábla ítélete indokainál fogva helybenhagyatik.

296.

IV. bünt. tanács.

A B. T. K. 307. §-ában említett „súlyos bántalmazás“ erkölcsi értelemben veendő. Ily bántalmazás alatt tehát testileg nem súlyos eredményeket maga után vont oly bántalmazás is értendő, a mely fennforgó körülmények folytán a vádlott lelkiületére súlyosan hatott.

1889. október 18. 3848. B. sz.

Halált okozott súlyos testi sértés büntette miatt vádlott Háj Miklós elleni bűnvádi ügyben —

a pécsi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

A kir. törvényszék Háj Miklóst bűnösnek mondja ki a Hofman, Ádámon elkövetett, a B. T. K. 306. §-a alá eső halált okozó súlyos

testi sértés büntetében és ezért a 307. §. 2. bekezdését alkalmazva, az ítélet jogerőre emelkedésétől számított egy évi börtönre ítéli; stb.

Indokok, Hofman Ádám lacsuki lakos, 1886. évi augusztus 3-án este 6 óra tájban szomszédja Háj Miklóssal összeperelvén, a kifejlődött verekedés közben gereblyével ütve, fején oly sértést szenvedett, melyet a bonczjegyzőkönyvbe foglalt orvosi vélemény és a kir. törvényszéki orvos felülvéleménye nem feltétlenül halálosnak, hanem életveszélyesnek jelez; de melynek következtében, minthogy az agyba hatolt csontszálkák eltávolítva nem lettek, a beállott agyvélőgyulladás a sértettnek 1886. aug. 8-án bekövetkezett halálát idézte elő.

Háj Miklós a vizsgálat és végtárgyalás során beismeri, hogy szomszédjával nem a legjobb viszonyban élt; a jelzett időben a kertek meszgyéjén történt szalmalérakás miatt összeszólkáltak; Hofman és neje öt löcsökkel megtámadták, s rajta a felhozott látélet szerint könnyűeknek minősülő sértéseket ejtettek; mire ő is a kezében volt gereblyével egyszer Hofmanra ütött s azt fején és karján úgy találta el, hogy lerogyott.

Tekintettel különösen arra, hogy a gereblye alig tekinthető önmagában ölésre alkalmas eszköznek; hogy továbbá Háj csak egyet ütött Hofmanra, az ölésre irányuló szándék kizártnak tekintendő és ez okból csak a B. T. K. 306. §-a alá eső halált okozó súlyos testi sértés büntetnének tényálladéka mutatkozik úgy tárgyilag mint alányilag bebizonyítottnak; miért is vádlottat ezen büntett elkövetésében kellett bűnösnek kimondani.

A büntetés megszabásánál nem volt figyelmen kívül hagyható vádlott rovatlan előlétele, továbbá azon ellenséges viszony, a melyben szomszédjával élt; ezenkívül el kellett fogadni azon védekezését, hogy Hofman és neje voltak a támadók, kik őt bár nem súlyosan, de tetteleg bántalmazták, végül, hogy csak egy ütést mért Hofmanra, nyilvánvaló, hogy tettét erősen felindult és a bántalmaztatás miatt is felhevült kedélyállapotban követte el; ez okok indították a kir. törvényszéket arra, hogy a büntetés kimérésénél a B. T. K. 307. §-ának 2. bekezdését alkalmazza.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

Annak megállapításával, hogy a vádbeli cselekmény a B. T. K. 301. §-ába ütközik, a 306. §. szerint pedig minősül, a kir. ítélőtábla, tekintettel azon súlyosító körülményre, hogy vádlott nagy erő kifejtése mellett az elhunyt fejére irányozta ütését, annak börtönbüntetését két évre felemeli, a büntetésre és bűnösségre vonatkozó egyéb részeiben pedig az elsőbíróság ítéletét indokolása alapján helybenhagyja.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A kir. ítélőtáblának hivatalból is felülvizsgált ítélete, a bűnösség, a cselekmény minősítése s a büntetés alapjára nézve, felhívott indokainál fogva helybenhagyatik; ezeket mégis akként kiigazítva, hogy az elhalt

sulyosan bántalmazta vádlottat: a mennyiben ütlegelte, a B. T. K. 307. §-ában említett «sulyos bántalmazást» pedig erkölcsi értelemben kell venni.

A büntetés mértékét illetőleg azonban a kir. ítélőtábla ítéletének megváltoztatása mellett a kir. törvényszék ítélete hagyatik helyben akként, hogy Háj Miklós vádlottra kimért egy évi börtönbüntetés a foganatba vételtől számított, mert: a csapásnál kifejtett erő nagysága, az erős felindulásnak teljes erő kifejtésre ösztönző lelki állapotában, a sulyosító körülmények közé be nem sorozható; azzal a nehezítő jelenséggel szemben pedig, hogy a végzetes ütés a fejre irányoztatott: nyomatékosan enyhítő mozzanatként kell betudni, hogy vádlott nem csak bántalmaztatott, de testi sértést is szenvedett, főleg pedig, hogy alapos gyógykezelés mellett, a halálos eredmény kikerülhető volt volna.

297.

II. bünt. tanács.

A gondatlanság oly cselekedetben vagy mulasztásban áll, melynek másokra nézve ártalmas, illetőleg jogsértő eredménye «lehetőségét» az illető ismerte, akár lett légyen ezen lehetőség tudata elméjében akkor, a midőn a jogsértő cselekedetet fogantatította, illetőleg a mulasztás bekövetkezését megengedte, akár elfeledte vagy elhagyta légyen azon, általa egyébként tudott eredmény lehető bekövetkezését emlékébe visszaidézni.

A kutya tulajdonosa hatósági különös rendelkezés vagy rendelet nélkül is tartozik kutyájára ügyelni; és ha ezen felügyelet elmulasztása folytán a kutya valakit megmárt, tulajdonosa büntetőjogilag felelős.

1890. január 23. 6310/1889. B. sz.

Gondatlanság által okozott sulyos testi sértés vétségével vádolt Jagits Ferencz elleni bünvádi ügyben —

a szabadkai kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Jagits Ferencz az ellene a B. T. K. 310. §-a alapján gondatlanságból okozott sulyos testi sértés vétsége miatt emelt vád és jogkövetkezményeinek terhe alól felmentetik.

Indokok. Eltekintve attól, hogy a Szabadka város hatósága alá tartozó, de attól 3 mértföldnyire fekvő tompai szállásokon az ebek kötve tartása sem rendőrileg megrendelve, sem gyakorlatban soha sem volt: vádlott tagadásával szemben mi bizonyíték sem merült fel arra nézve, hogy vádlottnak tudomása lett volna kutyájának harapós voltáról, avagy hogy bárki is panaszszal lépett volna fel ellenében. E szerint oly mulasztás,

mely okozati összefüggésben lenne a bekövetkezett eredménnyel, vádlott ellen igazolást nem nyervén: az ellene emelt vád alól felmentendő volt.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélőtábla a kir. törvényszék ítéletét indokolásánál fogva és még azért is helybenhagyja; mert vádlottnak 1887. évi november 25-iki jegyzőkönyvbe felvett előadása szerint ijedtsége folytán nem tudja, hogy melyik kutya harapta meg; a jelen volt Szilvás György 1887. évi október 3-iki jegyzőkönyvben azt adja elő, hogy ott 6 kutya volt különböző gazdáktól, de hogy éppen a vádlott kutyája volt-e, a mely megharapta, szintén nem tudja; és végre mert vádlott tagadásával szemben az a körülmény, hogy vádlott tudta volna, miszerint az ő kutyái harapósak és már egy év előtt mást is megharaptak, bizonyítva nem lett, de panasz tárgyát sem képezte s ennél fogva felmentése helybenhagyandó volt.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve, hogy az, vajjon a közigazgatási hatóság által kiadott-e vagy sem oly rendelet, mely szerint a tanyákon a kutyák kötve tartandók: a jelen esetben teljesen közömbös, minthogy nem a kutyák tartásának tilalmáról, nem is az azokkal való szabályszerű, illetőleg a hatóság által kiadott szabálylyal ellenkező bánásról, hanem egyenesen arról van szó és az képezi a megítélés tárgyát, hogy alkalmazta-e vádlott azon elővigyázati és óvintézkedéseket, melyeket saját oly cselekvései vagy mulasztásaival szemben, a melyekből — a tapasztalás szerint másokra jogsértő, és azoknak személy- vagy vagyonbiztonságát veszélyező eredmény származhatik, mely cselekvései vagy mulasztásai jogsértő eredményének bekövetkezését tehát előre láthatta — különös hatósági rendelet vagy szabály nélkül is mindenki alkalmazni tartozik?

Tekintve, hogy vádlott saját beismerése szerint a tanyáján kutyákat tartott;

tekintve, hogy kutyáinak mások biztonságára nézve veszélyes vagy nem veszélyes tulajdonságát az — a ki azokat saját — oly helyiségében tartja, a mely vagy a közönségnek nyitva áll, vagy a honnan azok a nyílt térre szabadon eljuthatnak, a kutyák gazdája ismerni köteles;

tekintve, hogy azon állítás, mely szerint vádlott kutyáinak harapós — tehát veszélyes tulajdonságát nem ismerte volna — mint már magában is gondatlanságot megállapító körülmény, a B. T. K. 75. §-ának 2. bekezdése szerint vádlottnak a felelősség alóli mentességét nem igazolja;

tekintve, hogy ezen mentesség annál kevésbé igazolt, minthogy be van bizonyítva, hogy ugyanezen kutyák már mást is megharaptak; azon állítás pedig, hogy vádlott ezen tényt nem tudta volna, a mint egyrésztől hitelt nem érdemel, ugy másrésztől, még teljes valódisága esetében is,

vádлотnak az ő rendelkezése és felelőssége alatt levő állatok felett kötelességszerű megfigyelés és vigyázat elhanyagolását, azaz vádлот nagyfoku gondatlanságát állapítaná meg, részére tehát mentséget egyáltalán nem képez;

tekintve, hogy a B. T. K. értelmében a gondatlanság oly cselekedetben vagy mulasztásban áll, melynek másokra nézve ártalmas, illetőleg jogsértő eredménye «lehetőségét» az illető ismerte, akár lett legyen ezen lehetőség tudata elméjében akkor, a midőn a jogsértő cselekedetet fogantatosította, illetőleg a mulasztás bekövetkezését megengedte, akár elfeledte vagy elhagyta legyen azon általa egyébként tudott eredmény lehető bekövetkezését emlékébe visszaidézni;

tekintve, hogy vádлотat a kutyái által okozott sérelemért az ekként körülírt és meghatározott gondatlanság kétségtelenül terheli;

tekintve ugyanis, hogy sértett a rendes országúton haladt, midőn vádлот kutyái az udvarból kirohantak, s egyik közülök, mely a tanúk által tarkának jelezte, sértettnek lábát megharapta, azt feldöntötte, a minck folytán sértett lábán csonttörést szenvedett;

tekintve, hogy e sérelem orvoslására hat hét volt szükséges;

tekintve e szerint, hogy sértett fényes nappal, nem is vádлот udvarában, de nem is vádлот földjén, hanem a közönség közlekedésére rendelt, tehát mindenképen biztosnak lenni kellő nyilvános uton támasztatott meg vádлот kutyái által;

tekintve, hogy ez be nem következhetett volna, ha vádлот kutyái vagy lelánczolva lettek volna, vagy szájkosárral, vagy legalább is kölönczcziel lettek volna ellátva;

tekintve, hogy e mulasztás és a bekövetkezett testi sértés között az ok és okozati összefüggés minden kétségen kívül lévén: a felelősség — a büntetőjogi gondatlanságnak fentebb kiemelt meghatározásából önként — s a nélkül is következik, hogy a kétségtelenül létező büntetőjogi gondatlanság még külön hatósági rendelet intézkedését is megsértene:

mindkét alsóbbfoku bíróság ítélete megváltoztatik, vádлот Jagits Ferencz a B. T. K. 310. §-ába ütköző gondatlanság által okozott súlyos testi sértés vétségében bűnösnek kimondatik s ezért két heti fogházra és tíz forint pénzbüntetésre, mely behajthatlanság esetében egy napi fogházra változtatik át, ítéltetik.

Tartozik ezenfelül J. Ignác panaszosnak kártérítést czimén 25 frtot, nemkülönbben az eljárási és rabtartási költségeket megfizetni.

298.

IV. bünt. tanács.

A B. T. K. 429. §-a alapján büntetendő nemcsak a gátrendőrségről szóló 1871. XL. t.-czikk 1. §-a szerint a törvény különös védelmé alá helyezett gátoknak, hanem a magántulajdon védelmére törvényszerűen épült gátoknak átmetszése is.

1890. február 20. 9591/1889 B. sz.

Hamis eskü s illetve vizáradás okozásának büntetetei miatt vádлот Kazan Juon és Muntyán Mihály elleni bűnvádi ügyben —

a fehértemplomi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Kazan Juon a B. T. K. 421. §-a alá eső más ingatlan vagyona megrongálása vétségében, Muntyán Mihály szintén a B. T. K. 421. §-a alá eső más ingatlan vagyona megrongálása vétségében vétkeseknek, Kazan Juon ezen felül a B. T. K. 219. §-a alá eső hamis eskü büntetésében is bűnösöknek kimondatnak és ezért Kazan Juon a B. T. K. 421., 219., 216. és 223. §§-ai alapján a B. T. K. 96. §-ának figyelembe vételével összbüntetésképen jelen ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó hat hav börtönre és minden egyes cselekményért külön-külön az 1887. évi VIII. t.-cz. 1. §-ában meghatározott célra fordítandó, behajthatlanság esetében külön-külön két-két napi börtönre átváltoztatandó tíz-tíz forint pénzbüntetésre, összesen négy napi börtönre átváltoztatandó husz forint pénzbüntetésre és a szabadságvesztés büntetésének kiállása utáni hatálylally számítandó három évi hivatalvesztésre, Muntyán Mihály pedig a B. T. K. 421. §-a alapján jelen ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó egy havi fogházra és a fenti célra fordítandó, behajthatlanság esetében további két napi fogházra átváltoztatandó tíz forint pénzbüntetésre ítéltetik; stb.

Indokok. Popovics Döme panaszos polgári peruton beperelte elsőrendű vádлот Kazan Juont, hogy az szőlőjét az azt védő gát átvágása által elárasztatta, úgy hogy ennek folytán 86 frt kárt szenvedett. A másodbíróság az elsőbíróság feltétlen marasztaló ítéletét alperes javára akkép változtatta meg, hogy ha alperes azon főesküt leteszi: «hogy felperes tulajdonát képező szőlője mellett régi időktől fogva fenálló gátat, mely felperes szőlőjét a vizártól megóvta, sem személyesen, sem pedig tudtával és beleegyezésével, avagy az ő meghagyásából más valaki át nem törte», úgy felperes keresetével elutasítatik.

Ezen ítélet szerinti főesküt Kazan Juon 1885. október 20-án a verseczi kir. járásbíróságnál letette és pernyertes lett. Popovics Döme ennek folytán kárkövetelésének érvényesítése céljából a bűnvádi utra tért

és Kazan Juont vizáradás okozásának büntette, ugy hamis eskü büntette miatt vádolta.

Az első ízben megtartott végtárgyalás folyamán másodrendű vádlott Muntyán Mihály beismerte, hogy a kérdésben forgó és Popovics Döme szőlőjét védő gátat ő és Bolyanov Jován metszették át a nélkül, hogy Kazan Juon akár jelen lett volna, akár pedig arról tudomással birt volna.

Ezen állítással szemben Bolyan Petru tanu esküvel megerősített vallomása által igazolta, hogy Kazan Juont és Muntyán Mihályt látta, a midőn azok a kérdéses gát átvágásával voltak elfoglalva, míg másrésztől ugy Bolyanov Jován mint Kazan Juon is tagadják a terhükre rótt cselekményt.

Bolyanov Jován állítása Bolyan Petru vallomása által megerősítettén, de miután már jogerejüleg is felmentetett a terhére rótt cselekmény vádja alól, reá nézve minden további intézkedés feleslegessé vált.

Bolyan Petru vallomása azonban igazoltatik részint a viszonyok által, részint a tanuk vallomásai által is.

Mert vádlott Kazan Juon azon állítása, hogy Bolyanov Jován rokonságban van Bolyan Petruval, igazolást nyert ugyan, de ha utóbbi rokonát menteni akarja volna, a cselekményt egyáltalában elhalgatta volna, nem számíthatván rokonára nézve annak kedvező kimenetelére, már pedig Bolyan Petru mint hegycsősz jelentette fel Popovics Dömének a tetteseket, továbbá a cselekmény elkövetése után azonnal Péter Ferencz csárdájában Muntyán Mihály és Kazan Juon vádlottakat nevezte meg mint tetteseket, Péter Riza tanu vallomása pedig egybevág Bolyan Petru vallomásával, a mennyiben mindkettő vallja, hogy Bolyan Petrunak érdekében állván a gát átvágását megakadályozni, ez csak nagy kerülővel érhetett a gáthoz, a hol már csak az eredményről győződhetett meg, de a tettet meg nem akadályozhatta, a nagy kerülő daczára azonban a távolság Bolyan Petru álláspontjától a dolgozó emberekig oly nagy nem volt, hogy azokban az általa megnevezett vádlottakat meg nem ismerhette volna.

Péter Ferencz és neje Péter Riza tanuk vallomásai által továbbá igazolva van, hogy Kazan Juon a gát átvágása napján június 26-án 4—5 óra között délután, tehát a Bolyan Petru tanu által megjelölt idő után Péter Ferencz korcsmájában volt, hasonlóképen igazolja az utóbbi végtárgyalás folyamán tanuként kihallgatott Karl Ferencz, hogy vádlott Kazan Juonnal, nem tudja ugyan melyik napon, de 1884. június hóban találkozott, a midőn is ennek kapa volt a hátán és beszéd közben elmondotta, hogy legelőjére vizet eresztett, a mely körülményeket vádlott Kazan Juon egyenként tagadja ugyan, de részben nem tagadása által válnak azok terhére, miután tagadnia ezen körülményeket azért kell, mert a kapával a kezében lévén, nem tudja okát adni, hogy hol járt és mit tett a kapával,

hogy ezeket igazolni ne is kellessék, Kazan Juon azt is állítja, hogy arra felé, a merre a gát és Péter Ferencz csárdája van, nem is járt, holott éppen hivatkozott tanuk igazolják, hogy határozottan látták a korcsma felől jönni. Mint további bizonyíték tettessége mellett szól ugyan azon körülmény is, hogy a víz a gáton vágott résen keresztül Popovics szőlőjébe folyt le nem egészen ugyan, mert maradt is egy kevés a földjén, mint ezt Kazan Juon beismeri, miből folyólag szintén saját állítása szerint a cselekményből közvetlen haszna volt.

De hogy Kazan Juon Muntyán Mihályval egyetértve és harmadik kizárásával követték el a cselekményt, kitűnik még a következőkből is: Muntyán Mihály vallomása hazugságnak bizonyul a feltűnő ellenmondások következtében.

Ugyanis Muntyán Mihály Kazan Juon szolgálatában állván, a gazdája részére nyerendő haszon által indítva érezheti magát a cselekménynek gazdájával együtt leendő elkövetésére, sokkal inkább mint Bolyanov Jován valótlannak tűnő fenyegetése által, mely elegendő alaposnak indokolt félelem gerjesztésére éppen nem bizonyult.

Mert Muntyán Mihály beismeri, hogy kapa volt kezében éppen ugy mint Bolyanov Jóvánnak is, miután pedig eléggé erős ember és Bolyanov Jován kezében sem volt más fegyver, a fenyegetés eredményre alig ha vezetett volna, majd nevetéssé is válik ezen állítás az által, hogy Muntyán Mihály beismeri, hogy a kapája eltörvén, haza ment, ekkor már persze Bolyanov Jován nem fenyegette.

Ezenfelül Muntyán Mihály beismeri, hogy azt nem tudja, okozott-e a víz Bolyanov Jován kaszállóján kárt, ezen körülményt azért sem állítja vádlott, a mint az a törvényszék előtt feltűnt, mert ennek ellenkezője szakértőileg constatálható volna.

Muntyán Mihály továbbá majd azt állítja, hogy gazdája szőlőjébe indult kapával kezében, majd pedig azon alapos ellenvetésre, hogy sáros időben a szőlőben nem lehet dolgozni, hogy nem a szőlőben, hanem a kukoricaföldön volt a kukoriczát felemelni.

Hogy a cselekményt gazdájának el nem mondotta, annak oka a Bolyanov részéről történt kitanítás.

Ha ezen vallomást figyelembe vesszük, ugy annak egész tartalma az utolsó körülményig a mellett szól, hogy vádlott gazdáját menteni akarja és pedig a hamis eskü alól is, mert azért vallja, hogy gazdájának a cselekményt el nem mondotta, hogy az esküben foglalt szó «tudtával» gazdája terhére ne essék, a mely körülmény a szolgasági viszonyból magyarázható ki.

Mindezek figyelembe vétele mellett a cselekménybeni tettességet mindkét vádlott terhére megállapítani kellett.

Miután azonban a Popovics Döme részére szőlője megóvására épített gát csak saját vagyona biztosítására szolgál és nem az 1871. XL. t.-cz. szerint épített gát, a cselekményt a B. T. K. 421. §-a alá eső más ingatlan vagyona megrongálása vétségének kellett minősíteni, mert a gát átvágása által betóduló vizár okozta ugyan panaszosnak 86 frtra becsült kárát, de erre az indító okot a gát átvágása által vádlottak szolgáltatták és cselekményük a kárral és illetve az ingatlan rongálásával okozati összefüggésben van.

Mindkét vádlottnak e cselekményben való vétkeességüknek megállapítása mellett Muntyán Mihály, tekintettel rovatlan előéletére, továbbá, hogy a cselekményt gazdája szolgálatában követte el, valamint a kárösszeg csekély voltára, mely enyhítő körülményekkel szemben súlyosító körülmény fel nem merült, miután tagadása és Bolyanov Jován belevonása ugyan rosszakaratu, de szemben a büntetéstől való tartástól természetes védekezés, az ítélet rendelkező részében kitett büntetéssel volt fenytendő. A pénzbüntetésnek fogházbüntetésre való átváltoztatása, a B. T. K. 53. §-ának rendelkezéséhez képest történt.

Miután tehát a gát átvágásában való közvetlen részvétele elsőrendű vádlott Kazan Juon terhére megállapított, a másodbírói ítéletben foglalt eskü szövege pedig a vádlott terhére megállapított körülményekkel homlokegyenest ellenkezik, a mennyiben a kérdésben forgó gát átvágásában vádlott Kazan Juon részes volt, annak átvágása tudtával és beleegyezésével történt, azon az ellenkező körülményekre letett eskü, mint a valóságnak meg nem felelő hamisul letettnek volt tartandó és a cselekmény, tekintettel a polgári per tárgyára, a kártétel pénzben kifejezett összegére, miután ezen összeg a 100 frtot meg nem haladja, de a per kimenetele az eskü letételétől volt függő, és az ítéletben ezen eskü főeskünek nyilvánított, a cselekmény a B. T. K. 219. §-ába ütköző és a B. T. K. 216. §-a szerint fenytendő hamis eskü büntetésében is bűnösnek kellett kimondani.

Kazan Juon ellenében tehát egy vétség és egy büntetéstől álló halmazat forogván fenn, a szabadságvesztés-büntetés a B. T. K. 96. §-a értelmében a büntetettre kiszabott büntetés nemből szabott ki; miután azonban a B. T. K. 102. §-ának értelme szerint a pénzbüntetés minden cselekményre külön állapítandó meg, ezen mellékbüntetések mint külön büntetések állapítottak meg.

A büntetés mérvének kiszabásánál figyelembe vétetett elsőrendű vádlott rovatlan előélete, hogy a cselekményt saját vagyona megmentése végett követte el; mely enyhítő körülmények mellett súlyosító fel nem merülvén, a hat havi börtön indokoltnak látszik. A pénzbüntetésnek szabadságvesztés-büntetésre való átváltoztatása a B. T. K. 53., és illetve 98. §§-ok alapján történt; stb.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítelt:

Kazan Juon és Muntyán Mihály vádlottakat a más ingatlan vagyona megrongálásának vétsége helyett a B. T. K. 429. §-ába ütköző vizáradás okozás büntetésében mondja ki a 70. §. szerint mint tetteseket bűnösöknek; Kazan Juont összbüntetésül, a B. T. K. 219. és 430. §§-ainak második büntetési tételei alapján egy évi börtönre ítéli, hivatalvesztés büntetésének mértékét pedig az elsőbíróilag felhitt 223. §-a mellett a 433. §-nak is felhívásával hat évre felemeli, a terhére megállapított pénzbüntetések közül azonban hatályban csak a hamis eskü büntette után kiszabott 10 forint pénzbüntetést és az ezt esetleg helyettesítő két napi börtönbüntetést tarja fenn, Muntyán Mihályt a B. T. K. 430. §-a második büntetési tétele alapján hat havi börtönre, a 433. §. alapján pedig három évi hivatalvesztésre ítéli, pénzbüntetésnek erre a vádlottra nézve helye nem lévén; a kir. törvényszék ítéletét ekként részben megváltoztatja, egyéb részében pedig Kazan Juonnál a 96. §. mellett a 99. §. felhívásával helyben hagyja; stb.

Indokok, A tényállást feltüntető s a vádlottak bűnösségét megállapító elsőbírói indoklás a felmerült adatoknak teljesen megfelel, azt tehát a kir. ítélőtábla a hamis esküt illetően is elfogadta.

Nem érthetett azonban egyet a kir. ítélőtábla a kir. törvényszékkel a mindkét vádlottat terhelő másik vádbeli cselekmény büncímének meghatározását illetően; mert ez a cselekmény a 421. §. alapján, ennek a szakasznak világos rendelete szerint csak abban az esetben volna meghatározható, ha a törvény más rendelkezése szerint súlyosabb büntetés alá eső cselekményt nem képezne; már pedig összehasonlítva a 421. és 430. §§. rendelkezéseit, kétségtelen, hogy az utóbb felhitt szakasznak második büntetési tétele is súlyosabb mint az, a melyet a 421. §-a megállapított. Mert a B. T. K. 429. §-a nem tartalmaz oly rendelkezést, a melynek alapján a törvény világos intézkedéseivel szemben jogosultnak lehetne feltüntetni a különböztetést oly vízi védművek közt, a melyek az 1871. évi XL. t.-cz. szerint építvék, és olyanok közt, a melyeket valaki a saját vagyona oltalmazására jogosan épített és mint a jelen esetben vagyonának a vizártól való megóvása végett rég időktől fogva háborítlanul fentartott; mert a kir. törvényszék helyes ténybeli megállapításai szerint a vádlottak cselekményében a B. T. K. 429. §-a szerint szükséges minden ismérv megvan, vagyis a rég időktől fogva fenállott gátot a vádlottak szándékosan és jogtalanul átmetstették, és Popovics Döme vagyonába vizet bocsátván, azt áradás okozásával megkárosították, kétségen felül fenforog tehát a károkozásnak az a különös elkövetési módja is, a mely miatt a cselekményt a 429. §-ban foglalt rendelkezéssel szemben a 423. §. keretébe beszorítani nem lehet; mert ezek szerint nincs alap a vádbeli cselekmény jellegének megtagadására és a

429. §. szerint megállapított keretből való kiküszöbölésre. A kir. törvényszék megállapította ténykörülmények közt vannak még azok is, a melyek miatt a jelen esetben hamis eskü büntette a 219. §. második büntetési tétele, a vizáradás okozása pedig a 430. §. második büntetési tétele szerint büntetendő.

A büntetés mértékének a 91. §. alkalmazásával lett megállapításánál figyelembe vette a kir. ítélőtábla mind a két vádlott javára a büntetlen előéletet, az okozott kár mérvét, valamint azt, hogy a cselekmény elkövetése óta hosszú idő múlt el, Muntyán Mihály javára még a beismerést és a függőségi viszonyt, Kazan Juon terhére azonban a bűnhalmazatot. A jelen ítélet szerinti rendelkezésnek a következménye az, hogy Kazan Juonra nézve csak a hamis eskü büntette után kiszabott pénzbüntetés volt hatályban tartható s hogy Muntyán Mihályra pénzbüntetés nem alkalmazható. A fentebbiekkel nem érintett elsőbírósági indokokat a kir. ítélőtábla más irányban is elfogadta.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodbíróság ítéletének indokaiban, másodrendű vádlott javára felhozott számos és nyomatékos enyhítő körülmények a B. T. K. 92. §-ának alkalmazását annál is inkább szükségessé teszik, mert eme vádlott előnyére azt a tényt is be kell számítani, hogy a cselekményéből ő reája haszon nem hárul.

Ehhez képest Muntyán Mihály másodrendű vádlott a B. T. K. 429. s illetve 430. §-ába ütköző, de a B. T. K. 92. §-ának alkalmazásával s a 20. §. értelmében minősülő vizáradás okozásának vétségében mondatik ki bűnösnek s e miatt a fogamatba vétel napjától számított két hónapi fogházra ítéltetik, a hivatalvesztés mellőztetik azért, mert az a 433. §. rendelkezése szerint, az ezen fejezetben felsorolt cselekményeket illetőleg csak büntettekre alkalmazható.

Kazan Juon elsőrendű vádlottra tekintőleg, a B. T. K. felhívott 99. §-ának az okból való mellőzésével, mer: a 96. §. értelmében alkalmazott büntetés leghosszabb tartama kimerítve nem lett, a kir. ítélőtábla ítélete helybenhagyatik, felhozott és felhívott indokain felül azért is, mert a cselekmény elkövetése idejében érvényben volt 1871. évi XL. t.-cz. 33. §-a ama gátak megrongálót is büntetni rendel, a melyeket egyes birtokosok, saját erejükől, birtokuk védelmére törvényszerűen emeltek; másfelől, mert elsőrendű vádlott terhére súlyosítóul kell betudni, hogy a szóban forgó gátrongálásakor községi bíró, tehát hatósági személy volt s azon felül szolgálójának rossz példát mutatott.

297.

II. bünt. tanács.

Különböző büntető törvénykönyveknek egymáshoz azon czélból való viszonyításánál, hogy meghatározassék, melyik azok közül az enyhébb? mindig az illető cselekmények tényálladéka, nem pedig azok elnevezése veendő alapul.

Azon körülmény, hogy különösen a hazai törvényeknek az országbírói érkezellet által kimondott helyreállítására óta az addig hatályban volt ausztriai büntető törvénykönyv nyomán, de a hazai törvényekkel ellentétben, az okirathamisítás több bíróság által tévesen a csalás büntetettének elnevezése alá foglaltatott és a csalás egyik külön esetének vétetett, nem változtatta át az okirathamisításnak, ezen cselekmény természete által feltételezett minden más büntetendő cselekmény véghezviteli módozatától különböző "individualis jellegét.

1890. ápril 30. 10196/1889. B. sz.

Csalás, illetve magánokirathamisítás büntetével vádolt Kr. Ignác és Kr. József elleni bűnvádi ügyben —

a ny i r e g y h á z i k i r. t ö r v é n y s z é k a következő végzést hozta;

Vádlottak ellen okirathamisítás által elkövetett csalás miatt megindított büntető ügyben a további büntető eljárás vádpanasz visszavonása alapján beszüntettetni határozatik; sat.

Indokok. Habár a szakvéleményben vélelmezett igazítások s egyéb szabálytalanságok szabad szemmel is észlelhetők; habár a polgári perben kihallgatott tanuk vallomásai több tekintetben eltérők; s bár ezen, valamint a vizsgálat alkalmával és végtárgyaláskor tett vallomásaik sem egybehangzóok; s bár vádlottak e részbeni előadásaik egymástól és a tanuk előadásától is eltérők; s ámbár D. Péter meg nem esketett tanu K. Sándor, néhai V. N. György egykori társa és V. Mihály előadásaik szerint V. N. György jól bírta magát, és oda nyilatkozott, hogy senkinek sem adósa, sőt vádlott Kr. Ignác néhai V. N. Györgynek felszólalását hallgatólag fogadta; minthogy azonban a váltónak csakis kelte, évszáma látszik kügazítottnak, a mi pedig nem lényegős és senkire sem káros; míg egyébként az igazítások biztosan még nem állapíthatók, egyéb szabálytalanságokra nézve pedig a polgári perben kihallgatott tanuk vallomásaik, valamint vádlottak előadásaik eltérése nem is valami lényeges körülményre vonatkozik és hosszú idő múltán e részletekre való visszaemlékezés hiányában ily eltérések előfordulhatók; minthogy az iránt e vallomások csakugyan megegyeznek, mi egyedül döntő, hogy t. i. V. N. György, vádlott Kr. Ignácznak egy 822 ftos váltót irt alá, s illetve annyi pénzt vet fel tőle kölcsön; tekintve hogy a hamisítottnak állított váltón kitett összegnek valódisága ezen ámbár aggályos tanuk előadásain kívül

támogatják még D. Mihály, Schw. Móricz és W. Lajos azon vallomásaikkal, mely szerint előbbi V. N. Györgyöt 822 frt tartozása megfizetésére akkori gazdája vádlott Kr. Ignác parancsára felszólította, utóbbiak pedig látták különböző alkalommal, s több ízben, hogy V. N. György a vádlottnak 100 frt kamatot fizetett, mit az időközben elhalt R. Elias a polgári perben kihallgatott tanu is igazol. Mely felhozott körülményekből következtethető, hogy néhai V. N. György csakugyan többel tartozott 22 frtnál; tekintve továbbá, hogy Gl. Lajos, Kl. Jakab, W. Sámuel igazolásai szerint ezen meghamisítottnak állított okmány a Kr. testvérek és W. Sámuel között a társaság feloszlásakor egész értékben vétetett fel vagyonnak, s ennek a társaságból kilépő W. Sámuel megillető 1/3 rész vádlottak által készpénzben kifizettetett, s figyelemmel arra, hogy W. Sámuelnek előadása szerint ő ezen váltót kiállítását után rövid időre látta és azt is látta, hogy e váltóbeli kölcsönnek évi 100 frt kamata Kr. Ignác által vezetett számadási jegyzékben a társaság jövedelmeképen minden évben bevezetve volt, s hogy ő ezen jövedelemből aránylag részesült is, s így a hamisításból reájuk mentül kevesebb haszon látszatván háramolni, ezt, vagyoni helyzetüket s eddigi magukviselését is tekintve, róluk alig lehet feltenni; tekintve továbbá, hogy ez ügyben beadott panasz folytán megindított bűnvizsgálat még az új törvény életbeléptetése előtt indított meg, s mint okirathamisítás által elkövetett csalás miatt folytatott; tekintve már most, hogy időközileg a panaszok Kr. Ignác és József vádlottak ellen beadott csalás miatti vádpanaszukat, mint tévedésen alapulót visszavonták — mihez joguk van — s a további eljárást beszüntetni kérelmezik, senkinek károsodása és hivatalból üldözendő büntett fenn nem forog, mert váltóhamisítás meg nem állapítható, mivel az okirat alakjára nézve sem bírja a váltói kelleket, s abból váltói kötelezettségek nem származhatnak, s végre előreláthatólag a megtartandó végtárgyalás is sikeres eredményre nem vezethet: ez ügyben a további büntető eljárást a vád visszavonása alapján beszüntetni kellett. N. Erzsébet férj. N. Gáborné és N. Bálint mint V. N. György örökösei az eljárási költség megfizetésében marasztalandók voltak, mert panaszuk beadásával s annak visszavonásával a vizsgálat folytán felmerült eljárási költségek kiadására okot szolgáltattak, mely méltatlanul okozott költség megfizetésében nem a magas kincstár, hanem panaszlókat kellett a fennálló szabályok szerint marasztalni.

A budapesti kir. ítélőtábla a következő végzést hozta:
Mint hogy N. Bálint és N. Erzsébet magányadók 1887. év márczius hó 17-én 1013. sz. a beadványukban a csalás miatt emelt vádjukat a B. T. K. 390. §-a engedte joguknál fogva ítélet hozatára előtt visszavonták, a kir. törvényszék végzését a kir. tábla a csalásra nézve ezen időknél fogva, az okirathamisítást illetőleg pedig annál az oknál fogva hagyja helyben, mert a felmerült és az elsőbíróság ítéletének indokaiban helyesen

előadott ténykörülmények és adatok alapján minden kételyt kizárólag meg nem állapítható, hogy a bűnjelt képező okirat valóban meghamisított.

A kir. Curia a következő végzést hozta:

Tekintve, hogy különböző B. T. K.-eknek egymáshoz azon czélból való viszonyításánál, hogy meghatároztassék, melyik azok közül az enyhébb? mindig az illető cselekmények tényálladéka, nem pedig azok elnevezése veendő alapul.

Tekintve hogy ennélfogva a magyar B. T. K. hatályba lépte előtt elkövetett cselekményeknek a most érvényben lévő B. T. K.-ben megjelölt cselekményhez való viszonyításánál is nem az elnevezés, hanem a tényálladék vagyis azon tevékenység és az esetleg ez által létrehozott eredmény az irányadó, mely az előbbeni és a későbbi törvénynek illető elnevezése alá foglaltatott;

tekintve, hogy azon cselekmény, mely a most hatályban lévő B. T. K. szerint az okirathamisítás büntetettét, illetőleg vétségét képezi: az 1880. évi szeptember hó 1-ő napja előtt is hatályban volt törvények, illetőleg joggyakorlat szerint is büntetendő cselekményt képezett;

tekintve, hogy azon körülmény, mely szerint különösen a hazai törvényeknek az országbírói értekezlet által kimondott helyreállítása óta az addig hatályban volt ausztriai büntető törvénykönyv nyomán de ellentétben a hazai törvényekkel, nevezetesen az 1723: XI. tcz. 10. §-ával, az 1723: XII. tcz-ekkel, továbbá az 1844. évi VI. tcz. 18. §-ával az okirathamisítás több bíróság által tévesen a csalás büntetnének elnevezése alá foglaltatott és a csalásnak egyik külön esetévé vétetett, nem változtatta át az okirathamisításnak ezen cselekmény természete által feltételezett egy bizonyos, minden más büntetendő cselekmény véghezviteli módozatától különböző valóságát és saját individualizált voltát;

tekintve, hogy a B. T. K. 389. §-a szerint a csalás miatt rendszerint csak a sértett fél indítványára indítandó meg a bűnvádi eljárás; míg ellenben az okirathamisítás hivatalból üldözendő cselekményt képez;

tekintve, hogy a B. T. K. 2. §-a szerint az 1880. szeptember hó 1-je előtt elkövetett büntetendő cselekmények esetében az illető törvények, illetőleg a joggyakorlat enyhébb intézkedései alkalmazandók;

tekintve, hogy a sértett fél indítványának hiányában a bűnvádi üldözés kizárva lévén, azon törvény, megnél fogva a tettes a konkrét esetben a büntető felelősség alul kiesik, kétségtelenül az enyhébb;

tekintve, hogy a B. T. K. 389. §-ának rendelkezése a megjelölt törvénykönyv hatályba lépte előtt elkövetett esetre is kiterjesztetett az 1880: XXXVII. tcz. 29. §-a által;

tekintve mindazonáltal, hogy a most megjelölt 29. §. ezen rendelkezése a B. T. K. hatályba lépte előtti azon cselekményekre terjesztetett ki csupán, mely cselekmények miatt az üldözhetés a B. T. K. szerint a sértettnek indítványától van feltételezve;

tekintve, hogy az idézett §. azon «büntetendő cselekmények» kifejezést használván, ezzel egyenesen azon testi és szellemi cselekvőséget jelöli meg melyet a B. T. K. csalás büntetékének, illetőleg vétségének minősít;

tekintve, hogy a most felhozott szempont által az 1880. XXXVII. tcz. 29. §-ának rendelkezésénél fogva semmiféle oly cselekvényre nem terjeszthető ki a bünvádi üldözésnek feltételezettsége a magán indítványtól, mely cselekményre vonatkozólag ezt a B. T. K. nem rendeli;

tekintve, hogy a csalás büntetékét, illetőleg vétségét megalkotó kül- és belcselekvőség a B. T. K. 31. fejezetének illető rendelkezéseiben tüzetesen ki van emelve és világosan meg van határozva;

tekintve, hogy a most kiemelt megjelölés által egyúttal ki van tűzve azon kör is, a meddig csalás miatt a vádnak feltételezettsége a magánfél indítványától terjedhet; következőleg a csalás büntetékének, illetőleg vétségének ezen a 31. fejezetben foglalt meghatározottsága által egyenesen ki van zárva a 389. §-nak alkalmazhatósága oly cselekményre, mely nem esik a B. T. K. 31. fejezetében meghatározott cselekmény valamennyi ismérveinek létrejötté által individualizált csalás fogalma alá, akár követtetett el legyen a cselekmény 1880. szeptember 1-ő napja előtt, akár pedig ezen nap után;

tekintve, hogy a felhozottak által, s egyenesen a törvény erejénél fogva a csalásnak egyedül a B. T. K.-ben meghatározott tényálladéka, nem pedig az 1880. év előtti különben is ingadozó, s e tekintetben egyenesen törvényellenes, de egyébként is csupán részleges törvénykezési gyakorlatban, a csalás elnevezése alá foglalt különböző büntetendő cselekmények egyvelege az irányadó a B. T. K. 389. §-a alapján az 1880. évi XXVII. tcz. 29. §-ának a csalásra vonatkozó alkalmazhatóságára;

tekintve, hogy az okirathamisítás külön, a csalástól különböző büntetendő cselekményt képez;

tekintve, hogy a kérdéses cselekmény az 1880. év előtti törvények szerint is büntetendő volt;

tekintve, hogy az okirathamisításra nézve nem lévén feltételezve a bünvádi eljárás megindíthatása a sértett fél indítványától: ezen cselekmény rendszerint a kir. ügyész indítványa folytán válik üldözendővé;

tekintve, hogy e szerint vádlottak ellen, kik közül Kr. Ignác, a V. N. György által 22 frtról kiállított váltónak 822 frtra való meghamisításával, Kr. József pedig az abban való bűnrészességgel vádolttatik;

tekintve, hogy e szerint a nevezett vádlottak ellen a B. T. K. 401. §-ában meghatározott s a 403. §. 1. pontja szerint bünteték minősülő magánokirat hamisítása, illetve a B. T. K. 405. §-a szerint tudva használása, nem pedig csalás miatti vád forog fenn;

tekintve, hogy ezen oknál fogva azért, mert a károsok panaszuca, visszavonták, mely visszavonás már az elsőfoku bíróság 1882. évi 3705.

sz. végzésével helyesen mellőztetett, vádlottak ellen a bünvádi eljárás meg nem szüntethető;

tekintve továbbá, hogy a m. kir. Curiának 1881. november 8-án 6374. sz. a kelt végzésével csakis az első- és másodfokban hozott végzések oldattak fel, érintetlenül maradván az első- és másodfokban a vádlottak vád alá helyezését elrendelő határozat;

tekintve, hogy a kiemeltéknél fogva annak kimondása, a vádlottak bűnösök-e vagy sem az ellenük vád tárgyává tett büntetőben, most már csak szabályszerű végtárgyalás alapján hozandó ítélettel eszközölhető:

az alsóbb foku bíróságok végzéseinek megsemmisítésével a kir. törvényszék további szabályszerű eljárásra utasíttatik.

298.

II. bünt. tanács.

Sértett fél a büntető eljárás megindítására alapul szolgáló indítványát az által, hogy a végtárgyaláson vádlott megbüntetését már nem, és csupán kára megtérítését kívánta, még nem vonta vissza, minthogy a törvény a vádnak feltételes vagy részleges visszavonását nem ismeri; tehát a vádindítvány visszavontnak csupán az esetben fogadható el, ha az feltétlenül és teljesen visszavonatot.

1890. május 7. 11343/1889. B. sz.

Csalás- és sikkasztással vádolt özv. S. Györgyné szül. F. Julianna elleni bünvádi ügyben —

a budapesti kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Vádlott özv. S. Györgyné a B. T. K. 379. §-ába ütköző s a 380. §. szerint minősülő csalás vétségében úgy a B. T. K. 355. §-a ütköző és a 356. §. szerint minősülő sikkasztás vétségében bűnösnek kimondatik s ezért a B. T. K. 358. és 383. §-ai alapján, figyelemmel a 96. §-ra, össz-büntetésül hat havi fogházra és 20 frt pénzbüntetésre, továbbá két évi hivatalvesztés és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére ítéltetik.

Indokok. Vádlott özv. S. Györgyné önmaga is beismerte, de panaszos és a kihallgatott tanuk hit alatti vallomásaival igazolva is van az, hogy f. évi nyár folyamán a panaszosnő által neki megőrzésre átadott 100 frt betétről szóló takarékpénztári betétkönyv alapján 60 frtot azon ravasz fondorlát mellett, hogy ezen összeget nagyobb kamat mellett, mint a mennyit a takarékpénztár fizet, egy nagyságos asszonynak kölcsönbe adja, felvett, s a nélkül, hogy abból bármit is, — mert azon előadását, hogy 18 frtot kamatozásra adott, mivel sem igazolta és így ezen állítása valónak elfogadható nem volt, — kamatoztatott volna és panaszosnak erről csak egy szót is szólott volna, saját céljaira fordította. Hasonlókép a nélkül, hogy panaszosnak a kivételről és a saját céljára való fordításról említést tett volna, 33 frt 82 krt ugyanazon betéti könyvecske alapján felvett és

azt elhasználta. Vádlottnak a 61 frt felvételénél tanusított azon védekezése, miszerint nagyobb kamatoztatás ürügye alatt panaszost beleegyezésre bírta volna arra nézve, hogy pénzből ezen összeget kivehesse, minthogy alkalmas volt panaszos tévedésbe ejtésére és tévedésben tartására a tekintetben, hogy pénze kiadatott vádlott által kamatra, holott az tényleg az által felhasználtatott, a B. T. K. 379. §-ában megkívánt ravasz fondorlatot megállapítja s minthogy panaszost megkárosítva magának vagyoni hasznot szerzett, ezen cselekménye által a B. T. K. 379. §-ába ütköző és a 380. §. szerint minősülő csalás vétségének; azon ténye által pedig, miszerint az őrizetére bizott takarékpénztári könyv alapján panaszos beleegyezése nélkül 33 frt 82 krt felvett és ennek tudta és beleegyezése nélkül saját céljaira fordított, a B. T. K. 355. §-ába ütköző s a 356. §. szerint minősülő sikkasztás vétségének tényálladékát létesítette, miért is őt ezekben bűnösnek kimondani és ezekért, büntetlen előéletét mint enyhítő, azt pedig, hogy egy szegény asszonyt keservesen összetakarított filléreiből fosztott meg, mint súlyosító körülményt véve figyelembe, a B. T. K. 358. és 383. §-ai alapján, tekintettel a 96. §-ra, a fent kített büntetéssel fenytetni kellett.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

A kir. ítélőtábla a kir. törvényszék ítéletét részben megváltoztatja s vádlottat egyedül a B. T. K. 355. §-ába ütköző és a 380. §. szerint minősülő sikkasztás vétségében mondja ki bűnösnek, vádlott büntetését a B. T. K. 358. §-a alapján nyilvánítja kiszabottnak; a pénzbüntetés alól azonban vádlottat felmenti; stb.

Indokok, Vádlottnak ama cselekménye, hogy a sértett özv. I. Józsefnétől kamatra elhelyezés végett kapott 60 frtot saját céljaira fordította s így jögtalanul eltulajdonította, nem a csalás, hanem szintén a B. T. K. 355. §-ába ütköző és a 356. §. szerint minősülő sikkasztás vétségének alkotja meg tényálladékát: vádlottat, tekintettel arra, hogy a később kivett 33 frt 82 krnyi összegnek eltulajdonítása is egy akaratelhatározás eredményének tekintendő, figyelemmel az elsikkasztott vagyon értékére, a sikkasztás vétségében kellett bűnösnek nyilvánítani és megfelelő büntetésre ítélni. A büntetés tartamának meghatározásánál enyhítőül figyelembe vette a kir. tábla vádlottnak rovatlan előéletét, beismerését és azt, hogy a kárt jóvá tenni iparkodott.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A másodfoku bíróság ítélete megváltoztatik s az elsőfoku bíróság ítélete hagyatik helyben az ebben helyesen felhozott indokoknál fogva és a csalásra nézve még azért is, mert a 60 frtot nem egyszerűen akként tulajdonította el vádlott, hogy az őrizetére bizott betéti könyvecske mellett azt a takarékpénztárnál kivette, hanem előzőleg károsnót ravasz fondorlatal nagyobb kamatok kilátásba helyezése mellett reá bírta arra hogy amaz összeg kivételére beleegyezzen. Ezen fondorlat által vádlott

tévedésbe hozta a károsítottat, s ezen megtévesztés következménye volt a károsítottnak beleegyezése abba, hogy vádlott, a sértettnek az ő kezeinél létezett takarékpénztári könyvre a takarékpénztárból 60 frtot kamatozás végett kivehesse. Helyben volt hagyandó az elsőfoku bíróság ítélete azért is, mert panaszlónó mint sértett fél, a büntető eljárás megindítására alapul szolgált indítványát az által, hogy e végtárgyaláson vádlott megbüntetését már nem, és csupán kára megtérítését kívánta, még nem vonta vissza; minthogy a törvény a vádnak feltételes vagy részleges visszavonását nem ismeri: tehát a vádindítvány visszavontnak csupán az esetben fogadható el, ha az feltétlenül és teljesen visszavonott. Tekintve azonban, hogy a csalás által a sértett félnek okozott kár az 50 frtot meghaladja: vádlott ezen cselekménye a B. T. K. 380. §-a szerint a csalás büntetését képezne s e miatt ellene a 383. §. szerint összbüntetés volna alkalmazandó: de minthogy a kir. ügyész csak a csalás vétségére tette vádindítványát, s az elsőfoku bíróság ítéletében még is nyugodott, ennélfogva e részben is helybenhagyatik az elsőbíróság ítélete.

299.

I. bünt. tanács.

Az esetben, midőn a tettes mást sértett, mint a kit sérteni akart, az anyagi halmazat csak akkor van kizárva, ha a szándék kivételére több külön cselekmény nem követtetett el; az esetben azonban, melyben a külön cselekmények különböző eredményeket idéztek elő, a bekövetkezett eredmény az anyagi halmazat szabályai szerint bírálendő meg.

1890. ápril 10. 438. B. sz.

Szándékos emberölés büntetének kísérlete, súlyos testi sértés büntette és vétsége miatt vádlott A. József elleni bűnvádi ügyben —

a szombathelyi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Vádlott A. József bűnösnek mondatik ki a P. Károly sérelmére elkövetett, a B. T. K. 301. §-ába ütköző súlyos testi sértés büntetésében és a N. István sérelmére elkövetett, a B. T. K. 301. §-ába ütköző súlyos testi sértés vétségében és ezért a B. T. K. 302. §-a alapján egy évi börtönrre ítéltetik. Ellenben felmentetik vádlott az ellene a B. T. K. 65. és 279. §§-aiba ütköző szándékos emberölés büntetének kísérlete miatt emelt vád alól.

Indokok, 1887 márczius 1-én N. Ölbön özv. J. Tamásnéval tartott halotti tor után A. József, J. Tamásné veje a kamarakulcsot magához vevén, a korcsmába ment, s midőn J. Tamásné, kinek a kulcsra szüksége volt, N. Istvánnal veje után ment, tőle a kulcsot elkérendő, A. József, a kulcs átadását megtagadván, miután papa által megszidatott, a korcsmát elhagyva haza futott, s hatlövetű revolverét magához vevén, vissza a korcsma felé

tartott. Az uton a korcsmából haza felé menő özv. J. Tamásné és N. Istvánnal szemközt találkozáskor, revolverét oly helyzetben tartotta, hogy annak csövét nevezettek felé irányította, de azok egyikét sem vevén célba, rájuk lőtt. E lövés nem találván, N. István vádlothoz ugrott, őt átkarolta úgy, hogy annak csak alkarjai mozoghattak, özv. J. Tamásné pedig N. István háta mögé menekült. Vádlott ily helyzetben még öt lövést tett, melyek közül a 3-ik N. István lábát s özv. J. Tamásné vállát találta, a 4-ik pedig P. Károlyt érte, ki a lövésekre jött ki lakásából. A vádlott lövése által szenvedett sérülés következtében az iratok mellett fekvő orvosi látélet s vélemények szerint P. Károly 38 és N. István 14 napig volt beteg és munkaképtelen. A bizonyítási eljárás folyamán kiderített adatok alapján megállapított tényállást vádlott nem veszi tagadásba, nem tagadja hogy napára, N. Istvánra és P. Károlyra rá lőtt, de tagadja, hogy nevezetteket megsérteni, hogy napát életétől megfosztani akarta volna és menti magát azzal, hogy a tett elkövetésekor teljesen ittas és öntudatlan állapotban volt.

Az eljárások során kihallgatott tanúk vallják ugyan, hogy vádlott részeg volt, de azt nem állítják, hogy vádlott oly ittas állapotban lett volna, hogy a beszámítás kizártnak volna tekinthető; sőt azon körülmény, hogy vádlott a korcsmából haza ment, revolverét megtalálta, magához vette, s azt akkor használta, midőn napával s N. Istvánnal összetalálkozott, igazolja, hogy vádlott az egy akarat elhatározásból származó több rendű cselekmények elkövetésekor beszámítható állapotban volt. Miért is felelősségre kellett őt vonni, s tekintve, hogy vádlotnak P. Károlyon elkövetett cselekménye a súlyos testi sértés vétségének tényálladékát állapítja meg, kellett őt a súlyos testi sértés büntetésében és vétségében bűnösnek kimondani, sőt a fenforgó enyhítő és súlyosító körülmények egybevetésével a fent kitett minőségű s mennyiségű büntetéssel sújtani.

Ebben miután vádlott tagadásával szemben mivel sem volt igazoltató, hogy napa élete ellen tört volna, miután nem igazoltatott, hogy vádlott napával rossz viszonyban élt volna, hogy őt előlegesen fenyegette volna, hogy pisztolyával napára célzott volna, hanem azt csak napa és N. István vallomása szerint feléjük irányította az első lövésnél, s e szerint cselekményéből csakis a bántalmazási, nem pedig ölési szándék volt ki-magyarázható: kellett őt a szándékos emberölés büntetésének kísérlete miatt ellene emelt vád alól felmenteni. Az özv. J. Tamásné sérelmére elkövetett könnyű testi sértés miatt sem volt vádlott büntethető, miután özv. J. Tamásné a korábbi végtárgyalások alkalmával kijelentette, hogy vádlott megbüntetését nem kívánja s azon kérelme, melyet a mai végtárgyaláson terjesztett elő, hogy vádlott megbüntettessék, figyelembe vehető nem volt.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

Tekintve, hogy az eljárás fejleményei s ezek során különösen N. István és özv. J. Tamásné sértetteknek kifogástalan előadása kétségen

kívül helyezik, hogy mind a hat lövés, a mit A. József vádlott a kérdéses alkalommal tett, s a mely lövések közül a harmadik N. Istvánt s özv. J. Tamásné, a negyedik pedig P. Károlyt találta: tulajdonképen özv. J. Tamásné ellen volt irányozva, s csak a véletlen, illetőleg a nevezett vádlott akaratán kívül eső körülmények okozták, hogy eme lövések irányt tévesztve másokat is értek; tekintve továbbá, hogy a jelen esetben úgy a használt eszköz, a lőfegyver minősége, a melyről t. i. minden ép elméjű ember tudja, hogy a bántalmazottnak rendszerint halálát szokta okozni, valamint az ekként ejtett lövések száma és a célhoz való közelsége azt is nyilvánvalóvá teszi, hogy A. József vádlott eme lövésekkel özv. J. Tamásné nem csupán testileg bántalmazni, hanem életétől megfosztani szándékozta; és tekintve, hogy a fenálló ítélkezési gyakorlat, a mint ezt a kir. Curianak 60. sz. döptvénye határozottan kifejezi, abban állapított meg, miként oly esetben, midőn a tettes mást sértett, mint a kit sérteni akart, a bűnhalmazat szabályai alkalmazást nem nyernek, hanem a tettes felelőssége akként állapítandó meg, mintha büntetendő cselekményét azon személy ellenében követte volna el, a kit megölni vagy testileg bántalmazni akart, ezek alapján a kir. tábla vádloztat úgy az özv. J. Tamásné mint a N. Istvánon és P. Károlyon ejtett sérelmekre vonatkozólag az özv. J. Tamásné ellen elkövetett a B. T. K. 279., illetve 65. §-ába ütköző egyrendbeli szándékos emberölés kísérletének büntetésében ismeri fel s mondja ki bűnösnek; s ezért súlyosító körülményül számítva azt a bűnös szívósságot, a melyet vádlott a lövéseknek hatszoros ismétlésével támasztott, eme vádloztat a B. T. K. fentebb idézett, valamint a 249., illetve 66. §-ai értelmében négy évi fegyházra és 4 évi hivatalvesztésre ítéli. Egyebekben az elsőbírói ítéletet indokaiából helyben hagyja.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve, hogy az esetben, midőn a tettes mást sértett, mint a kit sérteni akart, az anyagi halmazat csak akkor van kizárva, ha a szándék kivételére több külön cselekmény nem követetett el, az esetben azonban, melyben a külön cselekmények különböző eredményeket idéztek elő, a bekövetkezett eredmény az anyagi halmazat szabályai szerint bírálendő meg; tekintve, hogy vádlott több lövést tett, s ezek közül egyik özv. J. Tamásné kívül még M. Istvánt is, a másik pedig P. Károlyt érte:

ennélfogva megváltoztatik a kir. tábla ítélete a tekintetben, hogy a nevezetteken elkövetett súlyos testi sértések az özv. J. Tamásné ellen véghezvitt szándékos emberölés büntetésének kísérletével eszmei halmazatba foglalva egy cselekménynek minősítették; de megváltoztatik az elsőbírói ítélet is az érintett súlyos testi sértéseknek a B. T. K. 301. §-a szerint lett minősítésére nézve, s ezek miatt vádlott, tekintettel arra, hogy N. Istvánt az özv. J. Tamásnéra irányozott, P. Károlyt pedig az utcán minden határozott cél nélkül tett lövéssel sérelmezte meg, két rendbeli, a B. T. K.

310. §-ába ütköző, gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétségében nyilvánított bűnösnek a B. T. K. 66., 96. és 279. §§-aira alapított szabadságvesztés összbüntetése e halmazat mellett is, figyelemmel büntetlen előéletére, ittas s előző szövegtárból keletkezett ingerült állapotára, két évi fegyházban állapították meg; ezenfelül azonban még a B. T. K. 310. és 53. §§-ai alapján, behajthatatlanság esetén egy-egy, összesen két napi fegyházra változtatandó 10—10 firt összesen tehát 20 firt pénzbüntetésre ítéltetik. Egyebekben a kir. tábla ítélete indoklásánál fogva helybenhagyatik.

300.

IV. bünt. tanács.

Felmászás egy ablakhoz és benyulás a szobába, a nélkül, hogy a tolvaj a szobába bejutna, nem képez a B. T. K. 336-ának 3. pontja szerinti bemászást.

Oly pinczehajléknak felgyújtása, melyben némelykor emberek is tartózkodnak, nem esik a B. T. K. 423. §-ának 1. pontja alá.

1890. január 9. 10964/1889. B. sz.

Lopás és gyújtogatás miatt vádolt Allner István elleni büntető ügyben —

a nagy-kanizsai kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

A kir. törvényszék Allner Istvánt a Kohn Gáspár, Pinkovits István és Küllös Mihály károsok kárára elkövetett, a B. T. K. 333. §-ába ütköző s a 354. §-a szerint minősülő három rendbeli lopás vétségében vétkesnek, továbbá a Könczöl Ferencz kárára elkövetett, a B. T. K. 422. §. 2. pontja szerint minősülő gyújtogatás büntetésében bűnösnek mondja ki, s ezért a B. T. K. 339., 422., 426., 98. és 96. §§-ai alapján összbüntetésül öt évi fegyházra s ennek kitöltésétől számítandó öt évi hivatalvesztésre s politikai jogai gyakorlásának öt évre terjedő felfüggesztésére ítélt: Eddigi vizsgálati fogsága által fegyházbüntetéséből a B. T. K. 94. §-a alapján négy hónapot kitöltöttnek veszi.

Indokok. Kohn Gáspár hit alatt vallja, hogy tőle egy 12 firt értékű revolvere a szobájából oly módon lopatott el, hogy a tottes az ablakhoz, melynek alsó szárnyai le voltak csukva, oly eszközt támasztott, a melyen felmászatott s a nyitva levő felső ablakszárnyon benyulván, azt onnan elvitte s hogy ezen revolvert Allner Istvántól kapta vissza. Allner István elismeri, hogy a revolvert az ablakhoz egy létrán támasztván, ő és pedig úgy lopta el, hogy a létrán felmásztván, a nyitva levő felső ablak szárnyon benyult s a revolvert a kezével elérvén, azt onnan ki is vette s elismeri azt is, hogy nála csakugyan meg is találtatott. Ennélfogva őt tekintettel a lopott tárgy értékére, a lopás vétségében kellett bűnösnek kimondani. A lopás büntetésében ez esetben büntösíteni nem lehetett, mivel a lopást

sem bemászás, sem betöréssel, hanem a nyitva levő ablakon át benyulva, követte el.

Piukovits István hit alatt vallja, hogy tőle nyitott helyről egy pár lószerszám elveszett 7 firt értékben, s hogy azt Allner Istvánon keresvén, ez megmondotta, hogy azt ő lopta el s a temetőházban rejtette el, hol a szerszámot csakugyan fel is találta. Allner István elismeri, hogy Piukovits István lószerszámját a nyitott istállóból ő lopta el s ő helyezte el a temetőházban, hol is azt a káros az ő utasítása nyomán meg is találta s így tekintettel a lopott tárgy értékére, őt a lopás vétségének bűnösnek kellett kimondani.

Küllös Mihály hit alatt vallja, hogy tőle nyitott helyről egy szekér deszka, egy rövid kötéláncz és egy kötele 1 firt 70 kr értékben egyidejűleg lopatott el s hogy ezekből a lánczot és deszkát Allner István háza előtt találta meg; Allner István elismeri, hogy Küllös Mihály deszkáját és lánczát ő lopta el, s hogy ezeket a háza elé ő rakta ki, tagadja azonban, hogy a kötelet is ellopta volna, azonban miután a kötel is ugyanakkor veszett el, ennélfogva bizonyos, hogy azt is ő lopta; így ő tekintettel az értékre, a lopás vétségében bűnösnek kimondandó volt.

Vádolt tagadja, hogy Könczöl Ferencz borházát ő gyújtotta fel. Azonban ő a gyújtást úgy a csendőrök, valamint a vizsgáló bíróság és az őt megfigyelő orvosok előtt a fogházban egyformán oly módon ismerte be, hogy az a tanúk állításával a kigyulladás helyére és idejére nézve teljesen megegyez, s ámbár a gyújtás indoka kipuhatolható nem volt, azonban lehetett neki oly boszúból eredő indoka, mely a káros előtt ismeretlen, így ezeknél fogva, miután a tett fennebb említett több helyen lett beismerve, vallomásának visszavonását indokolni elfogadhatólag nem tudja, beigazoltnak kell venni, hogy a gyújtást ő követte el.

Miután pedig azon borház, melyet felgyújtott, nem képezett oly helyiséget, mely emberek lakóhelyéül szolgálna, vagy erre volna rendelve, hanem csakis gazdasági épület volt, így vádlottat, bár a borházban a felgyújtás alkalmával három ember volt is, mit ő hogy tudott volna, igazolást nem nyer, őt csakis a B. T. K. 422. §. 2. pontja alapján lehetett bűnösnek felismerni s tekintettel büntetlen előéletére, a lopott tárgyak csekély értékére, a lopás által okozott károk megtérültére, a tűz gerjesztésekor boros állapotára, s hogy azt szélcsenésben, tehát nagyobb veszély kizárása mellett követte el, mint enyhítő körülményekre, őt a fenti módon büntetni kellett. Eddigi vizsgálati fogsága önhibáján kívül aránylag hosszúnak találván, azt fegyházbüntetésébe négy hónapnak beszámítani kellett.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét részben megváltoztatja, vádlottat a Kohn Ignác kárára elkövetett lopás vétsége helyett, a B. T. K. 333. §-ába ütköző s a 336. §. 3. pontja szerint minősülő lopás büntetésében

továbbá a B. T. K. 422. §. 2. bekezdése alá eső gyujtogatás helyett, a B. T. K. 423. §. 1. pontjába ütköző és büntetendő gyujtogatás büntetében mondja ki bűnösnek s összbüntetését a B. T. K. 339., 340., 423., 426. és 96. §§-ai alapján a mai alólirt naptól számítandó tizenegy évi fegyházban s ennek kitöltésétől számítva nyolcz évi hivatalvesztés és politikai joggyakorlat felfüggesztésében állapítja meg, illetve emeli fel. Fegyházbüntetéséből azonban vizsgálati fogsága által három hónapot kitöltöttnek vesz a B. T. K. 94. §-a alapján. Egyebekben a kir. ítélőtábla az elsőbírói ítéletét helybenhagyja.

Indokok. Vádlottnak azon beismert cselekménye, miszerint Kohn Gáspár szobájából oly módon lopta el annak 12 frt értékű forgópisztolyát, hogy egy e célból magával hozott létrát támasztva az ablakhoz, a létrán felmászott, így vált lehetővé neki, hogy elérhette a felső nyitott ablak szárnyát, a melyen át felső testével benyulva, a falon lógó tárgyat leemelte s elidegenítette, a B. T. K. 336. §. 3. pontja szerint minősülő lopás tényelemét állapítja meg, mert az oda hozott és támasztott létra segítségével eszközölt fél testtel való behatolás vagy benyulás ablakon át a bemászás fogalma alá esik.

A gyujtogatás büntetését illetőleg pedig tény az, hogy Könczöl Ferencz nek a vádlott által felgyujtott pinczehajléka nem csupán és kizárólag borpinczének tekintendő, hanem mint présház vagy helyiség is szerepelvén, gyakorlta s különösen a kérdéses időben rendszerint a tulajdonos tartózkodási és háló helyét is képezte s így oly helyiségnek bizonyult, mely a tulajdonos s esetleg ennek vendége számára is, tehát emberek lakásául is szolgált.

Vádlott a vizsgálat alatt maga is beismerte, hogy tudta, miszerint Könczöl őszi időben majdnem mindig bent tartózkodik a pinczehajlékban; beismerte azt is, hogy ha biztosan nem is tudta, de gyanította, hogy a gyujtás idejében éjjel is, Könczöl benn van az épületben, mert benn szokott lenni, de Osztefmann János, Járfás Samu és Fábrián Sándor tanuk is bizonyították, hogy Könczöl majd minden éjjel ama helyiségben szokott hálni, mit minden dióskáli ember s így Allner is jól tudott; bizonyították a tanuk azt is, hogy Allner azt is jól tudta, hogy a kérdéses napon Könczöl a hegyben tartózkodik, mert az nap hegygyűlés tartatván, a hegyben együtt voltak egy társaságban, következőre csak annál valószínűbbnek tarhatta azt is, hogy a rendszerint ott kint háló Könczöl ez alkalomnál is benn marad éjszakára. Mindezek nyilván megmutatják, hogy vádlott beláthatta, feltételezhette, hogy az általa éjjel felgyujtott helyiségben legalább is tartózkodhatik ember, cselekménye azért a B. T. K. 423. §-ának 1. pontja alá eső gyujtogatás büntetésének volt felismerendő s ebben bűnösnek kimondandó, jóllehet a közvádó kir. ügyészesség vádját csakis a B. T. K. 422. §-ának 2. bekezdésére fektette, mert a bíróságot a közvádó

indítványa ily súlyos természetű büntett esetében a minősítés tekintetében nem köti.

Vádlott összbüntetése kiszabásánál az elsőbírói ítéletben felsorolt beszámítási körülmények mellett még figyelembe vette a kir. ítélőtábla mint enyhítőt azt is, hogy a vizsgálat során vádlott minden irányban töredelmes beismerő vallomást tett, ellenben súlyosítól a két büntett és két vétségéből álló anyagi halmazatot.

Egyebekben e helyütt is elfogadtattak az elsőbírói ítéletének vonatkozó indokai.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta;

Habár Allner István a Kohn Gáspár kárára eskövetett lopás alkalmával, a lopásnak elkövetése céljából létrát támasztott az ablakhoz, és ezen mászott fel, mégis tekintve, hogy a lopás bemászás által elkövetettnek csakis akkor tekintendő, ha a tettes testével bemászás által jut be, vádlott azonban Kohn Gáspár szobájába be nem jutott, hanem aha az ablakon keresztül kezével csupán benyult, az ily benyulás pedig a bemászást meg nem állapítja és hogy ennél fogva a Kohn Gáspár kárára eskövetett lopás a B. T. K. 336. §. 3. pontja szerint nem minősíthető;

tekintve, hogy a kérdéses pinczehajlék nem oly helyiség, mely emberek lakául szolgált, vagy erre volt rendelve, habár időnként embereknek tartózkodási és háló helyéül szolgált is; és végre figyelembe véve, hogy a másodbírói ítéletben felhozott okok alapján csupán az tekinthető megállapítottának, hogy vádlott az általa felgyujtott helyiségben a gyujtás idején emberek jelenlétét gyaníthatta, az azonban, miszerint ezen most említett körülményt tudta volna is, bizonyítva nincs, ezeknél fogva jelen esetben a B. T. K.-nek sem 422. §-ának 1. pontja, sem pedig a 423. §-ának 1. pontja alkalmazást nem nyerhet:

ugyanazért a Kohn Gáspár kárára eskövetett lopás, valamint a gyujtogatás minősítésére nézve a kir. ítélőtábla ítéletének megváltoztatásával az elsőbírói ítélet hagytatik helyben; ellenben a büntetésre nézve mindkét elsőbírói ítélet megváltoztatatik, és figyelemmel a felforgó halmazatra, Allner István vádlottnak fegyházbüntetése a B. T. K. 96. §-a alapján a B. T. K. 422. §-a szerint a mai naptól számítandó hat évi tartamban állapittatik meg, melyből azonban vizsgálati fogsága által a B. T. K. 94. §-a alapján kilencz hó kitöltöttnek vétetik. Egyéb itt nem érintett részeiben a kir. ítélőtáblának ítélete az abban elfogadott indokoknál fogva hagytatik helyben.

301.

I. bünt. tanács.

A B. T. K. 164. §-a az egész Btk.-re kiterjedőleg meghatározza, hogy a «hatóság» neve alatt mely hatóságok értendők, ezek között pedig az egyházi hatóságot fel nem említi, miből következik, hogy a B. T. K. 227. és 260. §-ába ütköző cselekmények az egyházi hatóságok előtt el nem követhetők.

1890. márczius 2., 1532. B. sz.

Hamis vád büntette miatt vádolt K. József elleni bünvádi ügyben — a miskolczi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

K. József vádlott a B. T. K. 227. §-ára alapított hamis vád büntetének vádját alól felmentetik, s a B. T. K. 258. §-ába ütköző, a S. Mihály ellenében elkövetett rágalalmazás vétségében vétkesnek kimondatik s ezért 3 heti fogházra és 10 fnt pénzbüntetésre ítéltetik.

Indokok. K. József vádlott S. Mihály kántortanító ellen az iratokhoz 1. sz. a. becsatolt s többek által is aláíratott feljelentésében dr. V. János eperjesi r. kath. püspök előtt azon panaszt tette, hogy nevezett tanító a «nép ifánt ravasz», a «rendes népiskolai tanítást nem végzi» s hogy gögből az egész község ellenére az egész határbeli legelőt rongálja, tilalomtörő s hogy a «tanításra képtelen», továbbá ugyanazon hatósághoz saját nevében beadott 2. sz. feljelentésében pedig a fentebbieken kívül azzal is vádolja, hogy «S. Mihály, mint a Tisza biztosító-társaság volt ügynöke, a vádlott apósa J. József által kezeihez lefizetett 3 forint 40 kr. biztosítási díját a társaságnak be nem szolgáltatván, apósa bepereltetett, s annak folytán tetemes per- és végrehajtási költségeket kellett fizetni», továbbá hogy «testvéreit ellene fellázította s hamis adásvétellel gyanúsította», végül, «hogy nem tanköteles gyermekének iskolai mulasztása miatt vádlott megkárosítása céljából 12 fnt erejéig vádlottat jogtalanul megzálogtatta». Ezen feljelentések következtében, S. Mihály kántortanító ellen nevezett megyés püspök által fegyelmi vizsgálat rendeltetvén el, annak során K. József és az ő rábeszélése következtében az 1. sz. feljelentést aláírt vádlott-társai, a S. ellen emelt összes vádakát visszavonván, S. Mihály az egyházi fegyelmi hatóságnak határozatával a vád alól felmentetett. K. József vádlott maga beismeri, hogy az 1. sz. a. panasz feljelentésnek értelmi és a 2. sz. alattinak pedig physikai szerzője volt; beismeri, hogy S. Mihályt azzal gyanúsította, miszerint a J. József által kezeihez lefizetett 3 fnt 40 kr. biztosítási díjat a Tisza biztosító-társasághoz ideje korán be nem szolgáltatva, minek folytán apósa bepereltetvén, a S. mulasztása következtében tetemes költséget kellett fizetnie; tagadja azonban, hogy S. Mihályt ezen pénzüsszegnek elsikkasztásával vádolta

volna, vagy vádolni akarná, mert ő S. Mihálynak ezen tényében egyedül szabálytalan eljárást lát. Mint az érintett vádfeljelentésekből is kitűnik, K. József vádlottnak említett cselekményeiből két fővonás domborodik ki, egyik az, melylyel S. Mihály ellen büntetendő cselekmény elkövetését t. i. a 3 fnt 40 kr. biztosítási díj visszatartása által sikkasztás vétségét látszik panasolni, másik pedig, hogy S. ellen ennek egyházi hatósága előtt hivatalos kötelemeinek megszegésére vonatkozólag oly tényeket panasolt, melyek miatt S. Mihály ellen a fegyelmi eljárás meg is indítatott.

Az első sorban említett esetre vonatkozólag igaz ugyan, hogy sérteknek és B. Barnabás tanúnak teljesen megegyező vallomásából kiderült, miszerint J. József a kérdéses biztosítási díjat már csak akkor fizette le S. Mihálynál, midőn a biztosító-társaság által bepereltetett és S. Mihály csak azon feltétel alatt fogadta el a pénzt, ha J. József vagy a pénz visszavétele vagy a társaság által megküldendő díjkötvény átvétele végén nála 8 nap alatt jelentkezni fog, de a melyet J. József a S. többszöri felszólítása daczára teljesíteni elmulasztván, S. Mihály hónapok múltával maga volt kénytelen a véget Szt.-j.-ra menni és J. Józsefnek a pénzt kézbesíteni, ekként valótlán tehát a vádlott azon állítása, hogy S. Mihály e tekintetben a pénz visszatartása által J.-nek kárt okozott volna; mind a mellett tekintve, hogy vádlott sem a megyés püspökhöz intézett vádfeljelentésében, sem a vizsgálat rendjén nem vádolta S. Mihályt azzal, hogy a kérdéses összeget jogtalanul a maga javára fordította és hogy ekként büntetendő cselekményt követett volna el, hanem a S. érintett eljárását csupán «mulasztásnak» jellemzi: ennél fogva vádlott ezen cselekményében a B. T. K. 227. §. első pontja alá eső hamis vád büntetének tényálladéka nem foglaltatik. A mi azonban a másodszorban említett esetet illeti, miután tény, hogy K. József vádlott S. Mihályt hivatali működésére vonatkozólag oly természetű köteleességszegésekkel vádolta, melyek S. ellenében saját egyházi hatósága által fegyelmi uton megtorlandó vétséget képeznek és ez irányban S. Mihály ellen fegyelmi eljárás is tetetett folyamatba, miután tény továbbá, hogy a jelzett fegyelmi vétségek elkövetésével S. Mihályt saját egyházi hatóságának személyesítője: a megyés püspökhöz benyújtott beadványaiban vádolta, s ugyanazon hatóság előtt mint teljesen alaptalan, panaszát vissza is vonta, ezekhez képest, hogy a r. kath. megyés püspökök egyházmegyéik területén alárendeltjeikkel szemben fegyelmi hatóságot gyakorolván, ily minőségükben «hatóságnak» tekintendők: vádlott ellen a kir. törvényszék a B. T. K. 227. §-a 2. bekezdése alá eső és büntetendő hamis vád vétségének teljes tényálladékát bebizonyítottanak elfogadja. Minthogy azonban a közvádó K. Józseffel szemben a súlyosabb büntetés alá eső hamis vád büntette miatt emelt vádját elejtette és csupán a B. T. K. 258. §-ába ütköző rágalalmazás vétsége miatt emelt vádat; minthogy továbbá a bírósági gyakorlatban elfo-

gadott vádrendszer szerint a bíróság a vádhatóságok képviselője által indítványozott büntetési mértékül, súlyosabban senkit sem büntethet, annál fogva vádlottat a terhére rótt hamis vád büntettének vádjára alól szükségképpen felmenteni és őt a B. T. K. 258. §-ába ütköző rágalalmazás vétségében bűnösnek kimondani, s figyelemmel a községi bizonyítványban jelzett «izgató» természetére, mint súlyosító körülményre, őt a fent kirett büntetéssel büntetni kellett.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

Tekintve, hogy a kir. törvényszék helyes indokolása szerint a kath. püspök a kath. kántortanítóra nézve fegyelmi ügyekben nemcsak egyházi felsőbbségnek tekintendő, de hatóságot is képez: tekintve, hogy K. József S. Mihály kántortanítót illetékes hatósága az eperjesi püspök előtt fegyelmi vétséget képező cselekmények miatt hamisan vádolta; tekintve, hogy a bíróság a büntetendő cselekmény minősítésében a kir. ügyész indítványához kötve nincs, tekintve, hogy a K. József cselekményében a B. T. K. 227. §-ának második bekezdésében ismertetett hamis vád vétségének minden ismérvei fenforognak; tekintve, hogy az idézett §. második bekezdésében ismertetett hamis vád vétsége is ugyanazon nemű büntetéssel büntetendő, mint a vádindítványban fentartott rágalalmazás; tekintve végül, hogy a vádlottra kiszabott főgház a vádlott bűnösségi fokának megfelel: a kir. tábla K. Józsefet a B. T. K. 227. §-ának 2. bekezdése alapján a hamis vád vétségében nyilvánítja bűnösnek s a reá a kir. törvényszék által kiszabott büntetést a jelzett 227. §. alapján szabja ki. Egyebekben a kir. törvényszék ítéletét indokaiból helyben hagyja.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

A cselekmény minősítését illetőleg a kir. tábla ítéletének megváltoztatásával az elsőbíróság ítélete hagyatik helyben;

mert a B. T. K. 164. §-a az egész B. T. K.-re kiterjedőleg meghatározza, hogy a «hatóság» neve alatt mely hatóságok értendők, ezek között pedig az egyházi hatóságot fel nem említi, miből következik, hogy a B. T. K. 227. és 260. §-ába ütköző cselekmények az egyházi hatóságok előtt el nem követhetők;

és mert ekként az elsőbíróság helyesen minősítette a cselekményt a B. T. K. 258. §-a alapján rágalmazásnak, mivel hogy kétségtelen, hogy az eperjesi püspökhöz intézett feljelentésben foglalt állítások részben olyanok, melyek a sértett felet a közmegvetésnek tehetik ki, részben olyanok, melyek a büntető eljárásnak is képezhetik tárgyát. Ezzel a változtatással a kir. táblának ítélete egyebekben vonatkozó indokainál fogva helyben hagyatik.

302.

V. bünt. tanács.

Azon körülmény, hogy szerves szíbvajban szenvedő vádlott ennek rohama alatt követte el a büntetendő cselekményt, elégséges alapul szolgál a B. T. K. 76. §-ának alkalmazására.

1890. január 22. 6709/1889. B. sz.

Szándékos emberölés kísérletének büntette miatt vádolt Németi Gábor elleni bűnvádi ügyben —

a nagyvárad kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Németi Gábor a B. T. K. 301. és 65. §§-ai alá eső súlyos testi sértés büntetésének bünkísérletében bűnösnek kimondatik és ezért a B. T. K. 302. és 66. §§-ai alapján a jogerős ítélet foganatba vételétől számítandó három havi fogházra ítéltetik, stb.

Indokok. A vizsgálat adataival, úgy panaszos hittel megerősített előadásával és Erdei Lajosné vallomásával igazolást nyer az, hogy vádlott Németi Gábor 1883. évi április 14-én hites nejével azért, mert egy másik nővel viszonya volt s az a tanyáról hatóságilag kitiltatott, összeperelt s ennek folytán rosszul lett. Erről értesülvén panaszos Venyrenszy Gyula gazdatiszt, elment vádlott lakására s őt a kanapén fekvő találván, mondogta «hogy az Isten verése rajta olyan emberen, ki sem Istentől, sem embertől nem fél» vádlott erre felugrott és a kemencze tetején levő éles konyhakést felkapván, azzal panaszosnak szaladt, káromkodások között többször felé szurt, de sérelmet rajta nem ejthetett azért, mert ez a kést kezében megfogván, földre gyűrte s a kést elvette.

Vádlott a végtárgyalás alkalmával is előadta, hogy önkivüli állapotban követhette el a bűncselekményt, mivel arra nem emlékszik. A végtárgyalás alkalmával kihallgatott orvosok véleménye szerint «határozottan szerves szívbajos egyénnél ingerek behatására mulékony, beszámíthatlan rohamok előfordulhatnak», ily állapotban fejthet ki fizikai ténykedést, melyről nem következik, hogy «utólagosan tudjon, s ily helyzetben beszámító képességgel nem bír», de tekintettel a kihallgatott tanúk vallomásaira, vádlott a fentebb említett napon még dolgozott, nejével veszekedett s csak azután feküdt le a kanapéra, akkor pedig, midőn panaszos a szobába belépett, őrzöngő állapotban nem volt, hanem, betegesen feküdt a kanapén s panaszos szavaira felboszankodva s haragtól vezérelve felugrott s nem egyenesen támadta meg panaszos, hanem előbb a kemenczéhez ment s az annak tetején elhelyezve volt éles konyhakést vette fel s azzal akarta őt megsérlemezni, s hogy cselekményét, úgy a mint szándékba vette, végre nem hajthatta, az egyedül azon körülménynek tulajdonítható, hogy Venyrenszy erősebb volt mint vádlott, s így őt a végrehajtásban megakadályozta. Ezek szerint az, hogy vádlott a cselekmény elkövetésekor önkivüli

és beszámíthatatlan állapotban lett volna, be nem igazoltatott, de az sem nyert igazolást, hogy vádlott panaszos ellen életének kioltására irányozta volna támadását ennek folytán őt, panaszos előadása és a kihallgatott tanuk vallomásai alapján, a B. T. K. 301. és 65. §§-ai alá eső súlyos testi sértés büntetének bünkisérletében bűnösnek kimondani s tekintettel büntetlen előéletére s hogy panaszos szavai által felboszankodva s haragtól vezérelve akarta őt megsérelni, a B. T. K. 302. és 66. §§-ai alapján, az ítéletben foglalt három havi fogházzal büntetni kellett.

A budapesti kir. ítélő tábla a következőleg ítelt:

Tekintve, hogy az a kés, a melylyel Németi Gábor vádlott Venyrenszky Gyulát a kérdéses alkalmommal bántalmazni akarta, az 1888. november 29-én felvett tárgyalási jegyzőkönyvben olvasható feljegyzés szerint előkeríthető nem volt, és így nem állapítható meg, vajjon az súlyosabb testi sértés okozására alkalmas eszköz volt-e? de tekintve, hogy különben is az eljárás fejleményeiből csak annyi tűnik ki, hogy a vádlott a kérdéses alkalmommal felugorván fekvő helyéről, egy kést a kezébe kapott, s azzal a fenyegetéssel «mégállj! a kutya uristenét az apádnak» Venyrenszky Gyulának nekiment és feléje szurkált; hogy azonban a kés ennek testét érintette volna, maga a megtámadott sem állítja: a kir. ítélőtábla a jelen esetben, megállapításával annak, hogy a vádlott szervi szivbajában a beszámítás kizárására elfogadható okot nem lát, csupán a k. b. t. k. 41. §-ában meghatározott közcsend elleni kihágás tényálladékát ismeri fel. Minthogy azonban eme cselekmény elkövetése, vagyis 1883. április 14. napja óta, 1883. december 20-tól 1884. október 24-ig, továbbá 1884. december 4-től 1885. szeptember 28-ig, ugyszintén 1887. december 1-től 1888. október 2-ik napjáig, tehát háromszor is eltelt olyan hat-hat hónapi időköz, a melynek tartama alatt a jelen ügyben semminemű bírói intézkedés nem történt; ennél fogva a kir. ítélőtábla ez esetben Németi Gábor vádlott irányában a további büntető eljárást, a k. b. t. k. 31. §-a alapján, elévülés okából megszünteti.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét alsóbb bírósági ítélet megváltoztatik és tekintve, hogy a vizsgálat és végtárgyalás során beszerzett és az orvos-szakértői vélemények által is támogatást nyert adatok és bizonyítékok szerint a szerves szivbajban szenvedő vádlott ennek rohama alatt és így beszámítást kizáró állapotban támadta meg Venyrenszky Gyulát: a kir. ügyész indítványához képest a B. T. K. 76. §-a alapján felmentetik.

303.

IV. bünt. tanács.

A közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágások esetében a vádlott bármely indokból személyes megjelenésre idézhető. A személyesen megjelent vádlott tartozik a hozzáintézett kérdésekre válaszolni és ezt képviselője sem közbeszólásaival, sem a vádlottnak eltávolításával megakadályozni jogosítva nincsen, míg ellenben a feleket személyesen kihallgatni akaró bírói közeg említett törvényes jogát érvényesítheti. Ezzel az eljáró hivatalos közeg az ügyvédi képviselőt jogkörét lényegileg meg nem sérti, ha azonban a felek és képviselőik iránt tartozó higgadság és tisztesség korlátain túl megy, ezért csak fegyelmi uton vonható felelősségre.

1890. május 29. 5005/1889. B. sz.

Hivatali hatalommal való visszaélés és becsületsértés miatt vádolt G. E. elleni büntető ügyben—

a szegedi kir. törvényszék a következő végzést hozta:

Jelen ügyben a B. T. K. 472. és 475. §§-ai, valamint a 261. §. alapján hivatali hatalommal való visszaélés és becsületsértés miatt folyamatba tett büntető eljárás megszüntetetik s a fennforogni látszó fegyelmi vétség illetékes elbírálása végett az iratok Szeged szab. kir. város polgármesteri hivatalához áttétetni rendeltetnek.

Indokok. Dr. P. D. ügyvéd hivatali hatalommal való visszaélés és becsületsértés vétsége miatt panaszt tett G. E. Szeged városi osztályjegyző ellen, azt hozván fel vádképen, hogy G. hivatala gyakorlatában őt, mint a felek képviselőjét becsületsértő kifejezésekkel illette és ügyvédi jogának megvonásával, tetteles erőszak alkalmazása mellett, a hivatali helyiség elhagyására kényszerítette. G. E. pedig viszonyvadászt emelt azért, mert dr. P. ügyvéd őt hivatalos eljárása közben szintén meggyalázó szavakkal illette és hivatali tekintélyét a felek előtt lealázta.

Az erre megindított vizsgálat következő tényállást derített ki:

G. E. városi osztályjegyző, a kinék hivatali teendőihez tartozott az összes iparügyek ellátása és a ki a fennforgó esetben hivatali főnökétől a városi főkapitánytól erre nézve még külön megbízást is kapott, a bormérés körül elkövetett iparügyi kihágással terhelt Sz. J. és a vele együtt élő F. E. ellen a vizsgálatot megejtendő, a most nevezett feleket 1889. decz. 23. napjára személyes megjelenésre idézte, mely alkalmommal azok dr. P. D. ügyvéd kíséretében meg is jelentek s miután az ügyvédi meghatalmazás felmutatott, G. E. azt tudomásul vette és hozzáfogott a terheltek kihallgatásához, a mit azzal kezdett meg, hogy a közöttük fennforgó házas viszony, illetőleg vagyoni összeköttetés: miben létének kipuhatólása végett hozzájuk kérdést intézett, miután e körülménynek felderítése a kihágás elbírálásánál mulhatlanul megkívántatott, de minthogy ezen közvetlenül a felekhez intézett kérdésre dr. P. D. ügyvéd adott választ, a melyet azonban G. a feleknek

egy korábbi nyilatkozatától eltérőnek talált, figyelmeztette az ügyvédet, hogy maguktól a felektől kívánja megtudni a köztük felforgó viszonyt s hogy ők személyes kérdésnél a feleket az ügyvédi képviselőt nem befolyásolhatja. Ennek dacára azonban dr. P. ismét közbeszólt és miként ezt a G. oldala mellett működő V. S. városi írnok is bizonyítja, dr. P. indulatosan kijelentette, hogy az mind nem ér semmit, amit a felek mondtak, hanem hogy az vétessék jkönyvbe, a mit ő diktál s e közben — G. előadása szerint — ügyvédi meghatalmazását ingerülten rázta az ő asztala fölött.

G. erre újlag figyelmeztette dr. P-t, hogy ne zavarja a kihallgatást, utóbb majd megteheti észrevételeit; de minthogy ezen figyelmeztetésnek sem volt eredménye, G-nak most már azon kijelentésére, hogy hivatali eljárásának újabb megzavarása esetén kénytelen lesz őt kiutasítani, esetleg kivezetetni, dr. P. ingerülten kifakadt: majd megmutatja ő s az osztályjegyző tiltakozása dacára az ügyfeleket a kihallgatás alól elvonva és magával vive, panaszra ment a városi főkapitányhoz.

Sz. A. főkapitány ezen panasz folytán G. E-t nyomban előhívatta eljárásának igazolása végett, de a míg ez a történeteket előterjesztette, dr. P. őt folytonos közbeszólásokkal zavarva, a saját álláspontjának helyességét igyekezett kimutatni, a miből kölcsönös feleselés támadt, úgy, hogy ingerültségükben egymást semminek nevezték, mire a főkapitány őket higgadt magaviseletre intvén, kijelentette, hogy G-nak joga van a felforgó kihágási ügyben a feleket közvetlenül is kikérdezni, mert abban családi állapotok is érintetnek és G. E-t a jkönyvnek ily értelemben való felvételére utasította, mire G. az ügyfelekkel nyomban vissza is ment irodájába, míg P. a főkapitánynál visszamaradt azon kívánságának teljesítését sürgetvén nála, hogy vagy vétessék el a kihágási ügy G. kezelése alól, a kitől ő elfogulatlan eljárást nem várhat, vagy pedig utasítsák G. az ő képviselői jogának tiszteletben tartására, ámde ezen kérelemmel szemben a főkapitány továbbra is megmaradt a fentebb említett kijelentésénél, miként az itt előadott körülmények az időközben már elhalálozott főkapitánynak 20. naplós. a foglalt írásbeli nyilatkozatából, valamint a nála ugyanakkor jelen volt B. A. tanu vallomásából is kivehetők.

Dr. P. ügyvéd annak dacára, hogy G. E. a fentiek szerint egyenesen a hivatal főnökétől lett utasítva a feleknek személyes kérdésére, valamint dacára annak, hogy a főkapitány az iránt is intézkedett, hogy a jkönyv annak fölvétele után az észrevételek megtehetése végett az ő (az ügyvéd) rendelkezésére bocsátsassék, a főkapitánytól visszatérve G. hivatalszobájába, ott vele ismét összetűzött és ügyfeleit a személyes kikérdezés alól újabban elvonandó, azokat erővel ki akarta onnan vinni, a mely erőszakos fellépésben aztán G. E. saját hivatali tekintélyének a felek előtt való lealacsonyítását látván, miután P. egymaga a távozásra nem volt hajlandó, e szavak

kal: «ez szemtelenség fiskális». őt hivatalszolgájával kiutasította, vagy miként az ügyfelek mondják, őt szemtelennek nevezve, gallérjánál fogva az ajtóig tuszkolta és őt állított ajtaja elé, hogy általa újabban meg ne zavartassék, míg a felekkel a kihallgatást be nem végzi; ennek megtörténte után a főkapitány csakugyan rendelkezésére is bocsátotta P-nak a felvett jkönyvet, de — miként ezt P. maga mondja vallomásában — ő már többé nem akarta gyakorolni ügyvédi befolyását, még pedig abból az okból, mivel a jkönyv ügyfelei által már alá volt írva.

Ezen tényállásból kitűnik, hogy G. E-nek a panaszlott cselekmény véghezvitelénél nem volt szándéka dr. P. D. ügyvédtől a képviselői jog gyakorlását megvonni, mert P. feljelentésében maga is elismeri, hogy midőn ügyfeleivel a kihallgatásra megjelent, a felmutatott ügyvédi meghatalmazást G. tudomásul vette, tehát elfogadta s így kétség kívül az ő jelenlétében akarta foganatosítani a kihallgatást, a panaszlott sérelemnek tehát az volt tulajdonképpen az indító oka, mert dr. P. többszöri intelem dacára G. E-t hivatali működésében akadályozta, sőt utóbb még a főkapitányi intézkedéssel is ellentétbe helyezkedve, fellépése alkalmas volt arra, hogy a városi hatósággal szemben a feleket is engedetlenségre ösztönözze.

Minthogy ezek szerint G. E. nem gonosz indulatból, a bűnözés tudatával, hanem a panaszos által több ízben megzavart hivatali működésének akadálytalan véghezvitelére, ugyancsak a felek jelenlétében megsértett hivatali tekintélyének megvédelmezése céljából ténykedett, a mely esetben a B. T. K. 473. és 475. §§-ában körüirt hivatali hatalommal való visszaélés vétségének tényelemei fenn nem foroghatnak.

Jóllehet a panaszlott ama ténykedésében olyan mértéktelen heveskedésre ragadtatta el magát, a melyért magatartása mindenesetre helytelenítendő, de az adott körülmények között sem ezen cselekménye, sem pedig az ezzel kapcsolatban használt szóbeli sértései miatt bünvád alá nem vonható, ugyanazért e részben, az ügyészi indítványtól eltérően, a további bünvádi eljárást megszüntetni kellett.

A főkapitány irodájában történt kölcsönös szóbeli sértegetések pedig egyiküknek becsületét sem érintvén, azok a B. T. K. 261. §-ában meghatározott meggyalázó kifejezés fogalma alá nem vonhatók.

De miután a vizsgálat folyamán kifejtettek arra mutatnak, hogy G. E., mint közhivatalnok a felekkel, illetőleg azok képviselőjével való hivatalos érintkezésnél a szolgálati szabályok követelményeit kellő figyelemre nem méltatta s így terhére fegyelmi vétség esete látszik fennforogni, ennek elbírálása végett az iratoknak az illetékes fegyelmi hatósághoz leendő áttétele elrendelendő volt.

A budapesti kir. ítélőtábla a következő végzést hozta:

A kir. ítélőtábla a kir. törvényszék végzését indokolásánál fogva helybenhagyja.

A kir. Curia a következő végzést hozta:

Tekintve, hogy a dr. P. D. feljelentésében és a kir. ügyész vádindítványában hivatolt 2265/80. sz. igazságügyminiszteri szabályrendelet csak a kir. járásbírók hatáskörébe utalt vétségek és kihágások eseteiben irányadó s hogy eme rendelet 76. §-ának idézése is téves;

tekintve továbbá, hogy a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágások eseteiben a belügyminiszterium 3854/80. sz. körrendeletének 7. alatti melléklete irányadó és ennek 57. §-a szerint a vádlott bármely indokból személyes megjelenésre idézhető;

tekintve végre, hogy ily esetben az idézett eljárási szabályok 29. §-a értelmében a személyesen megjelent vádlott tartozik a hozzá intézett kérdésekre válaszolni és ezt képviselője sem közbeszólásával, sem a vádlottnak eltávolításával megakadályozni jogosítva nincsen, míg ellenben a feleket személyesen kihallgatni akaró bírói közeg említett törvényes jogát érvényesíthet;

mindezeknél fogva G. E. a fennforgó esetben az ügyvédi képviselet jogkörét lényegileg meg nem sértette s a hivatali hatalommal való visszaélés és becsületsértés vétségeit el nem követte, annál kevésbé, mert az idézett belügyminiszteri rendelet 63. §-a értelmében ő tartozott gondoskodni a rend és a hatóság iránt tartozó tisztelet fenntartásáról és e tekintetben ama szabályok 72. §-a szerint discretionális hatalma volt; há pedig eme hatalmi körén, a felek és képviselőik iránt a szolgálati szabályok szerint tartozó higgadság és tisztesség korlátainak mellőzésével túl ment: ezért csak fegyelmi uton vonható és vonandó felelősségre.

A kir. ítélőtábla végzése tehát az abban hivatolt és a fentebbiekkel kiegészített első bírósági indokoknál fogva helybenhagyatik.

304.

II. bünt. tanács.

A káros vallomása a kár mennyisége tekintetében rendszerint teljes bizonyítékot képez.

1890. május 21. 268. B. sz.

Lopás büntetésével vádolt M. Gáborné szül. M. Mari elleni büntetőügyben —

a nagyváradi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Vádlott a B. T. K. 333—336. §. 3. pontja alá eső lopás büntetésében bűnös s ezért a 92. §. alkalmazásával, a 340—341. §§-ok alapján hat havi börtönre, 3 évi hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlásának felfüggesztésére ítéltetik; sat.

Indokok: Vádlott úgy a vizsgálat, mint a végtárgyalás során beismeri, hogy 1887. jul. hó 3-án délután T.-en, oda való lakos Dr. György kárára, ennek bezárt lakásából az ablaknak kinyitása s azon történt bemászás mel-

lett 20 csomó 1 frt 50 kr. értékű kendert, 1 darab 1 frt értékű ágyterítő, 2 darab 40 kr. értékű zászlóvászna, 2 darab 15 kr. értékű sarkantyut 1 darab 6 kr. értékű evőkanalat, 3 kiló 2 frt 25 kr. értékű szalonnát s 35 kr. értékű turót jogtalanul elsajátított, melyek nála megtalálván, károsnak visszaadattak. Azt, hogy 1 frt 96 kr. készpénzt, melyet káros szinte ellopottnak állít, ellopott volna, tagadja. Ezen kizárólag vádlott beismerésével igazolt lopásban tehát, az 1 frt 96 kr. készpénz ellopásának kivételével, melyre nézve vádlott tagadásával szemben bizonyíték fenn nem forog és pedig mivel a bezárt szobából bemászás mellett eszközöltetett, a B. T. K. 336. §. 3. pontja szerint büntette minősítve, vádlottat bűnösnek kellett kimondani, s a hivatolt törvényszakasok alapján mindazonáltal eddigi büntelenségét, a lopott tárgyak csekély értékét s azok megkerültét s vádlottnak beismerését egész terjedelmében fogadva el, általa állított részeg állapotát, mint túlnyomó enyhítő körülményeket véve figyelembe, a 92. §. alkalmazásával a kimért büntetéssel kellett sújtani.

A budapesti kir. ítélő tábla következőleg ítelt:

Vádlott cselekménye a fennforgó enyhítő körülmények mellett is szigorubb beszámítás alá esőnek vétetvén, a reá kiszabott hat hónapi börtönbüntetést a kir. ítélő tábla kilencz havi időtartamra felemeli és ezzel a változtatással egyebekben a kir. törvényszék ítéletét indokainál fogva helybenhagyja.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve, hogy vádlott azon tagadása ellenében, hogy a házmótozás alkalmával a többi lopott holmikkal talált 1 frt 96 krt a károsól kapta volna, szemben áll károsnak vallomása, ki határozottan azt állítja, hogy a nála elkövetett lopás alkalmával 1 frt 96 kr. készpénz is ellopott;

tekintve, hogy ily ellentétés előadás esetében a büntelen előéletű károsnak s nem a lopásban bűnös vádlottnak előadása érdemel több hitelt; következőleg az veendő a bírói elbírálás alapjául;

tekintve, hogy ennek megfelelőleg az állandó bírói gyakorlat szerint a káros vallomása a kár mennyisége iránt rendszerint teljes bizonyítékot képez;

tekintve, hogy e szerint vádlott részben tett beismerése enyhítő körülményt nem képez;

mindkét alsóbb foku bíróság ítélete részben megváltoztatik; vádlott az 1 frt 96 kr. készpénz ellopásában is bűnösnek kimondatik, ez összeg károsnak kiutaltatik és vádlott börtönbüntetésének tartama egy évre felemel-
tetik. Egyebekben a kir. tábla ítélete helybenhagyatik.

305.

II. bünt. tanács.

Ha valaki udvarán, vagy kertjén az átjárást csak szivességből engedni meg, ezen engedélyt bármikor visszavonhatja. Az engedély visszavonása utáni átjárás magánlaksértést képez.

1890. május 10. 86. B. sz.

Lopás és magánlak megsértésének büntette miatt vádolt R. Novák, továbbá lopás és idegen ingatlan vagyon jogtalan megrongálásának vétsége miatt vádolt R. Sándor elleni bünvádi ügyben —

a zombori kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Vádolt R. Novák bűnös a B. T. K. 332. §-ába ütköző s ugyanazon §. szerint büntetendő magánlaksértés vétségében s ezért 8 napi fogházra s 10 ftt pénzbüntetésre ítéltetik. Ellenben nevezett I. r. vádlott, továbbá R. Sándor a lopás büntette, utóbbi a B. T. K. 421. §-ába ütköző, idegen ingatlan rongálásának vétsége miatt ellene emelt vád alól felmentetik.

Indokok: I. r. vádlott önbeismerésével törvényszerűen bebizonyított azon panaszbeli állítást, hogy vádlott M. Lázár udvarán, ennek ismételt, tiltakozása ellenére jogtalanul keresztül jár. Vádolt ezen cselekménye a B. T. K. 332. §-ába ütköző magánlak megsértésének vétségét képezvén, őt az idézett §. alapján a kiszabott fogház- és pénzbüntetésre elítélni kellett.

A büntetés kimérésénél súlyosító körülmény nem találta, enyhítőnek vétetett vádlott eddigi rovatlan előlete, hogy azon körülményei fogva, miszerint panaszos elődei az udvaron való átjárást tűrték, vádlott jogosított-nak vélte a szolgalmat gyakorlását.

I. és II. r. vádlott a lopás büntetének vádjá alól felmentendő volt, mert azon panaszbeli állítást, miszerint M. Lázár házába behatoltak volna s onnan egy puskát és 70 kr. készpénzt elloptak, vádlottak határozott tagadásával szemben panaszos M. Lázár gazdaasszonya egészen egyedül álló, bár hit alatt tett vallomással bebizonyítottnak venni nem lehetett.

Nem vétetett bebizonyítottan nevezett tanu vallomásával II. r. vádlott által tagadásba vett azon panaszbeli állítás sem, hogy nevezett M. Lázár udvarán volt 18 ftt értékű 6 db gyümölcs-fát kivágott.

A közegészség elleni kihágás miatt a végtárgyaláskor a kir. ügyész által vád nem emeltetvén, az elejtettnek tekintendő volt.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

A kir. ítélőtábla a kir. törvényszék ítéletét abban a részben, a melylyel vádlottakat a lopás büntette, II. repdű vádlottat pedig az idegen ingatlan vagyon jogtalan megrongálásának vétsége alól felmenti, indokainál fogva helyben hagyja; az ítéletnek azt a részét azonban, melylyel I. r. vádlottat a B. T. K. 322. §-ába ütköző magánlak megsértésének vétségében bűnösnek ítéli, megváltoztatja, s ezt a vádlottat eme vád alól is felmenti.

Indokok: Panaszos a végtárgyalás során beismerte azt, miként úgy ő, mint jogelődje megengedték I. r. vádlottnak, hogy egy nagy kerülő-ut megkimélése miatt kertjén és udvarán keresztül járjanak; ezzel valónak tekintendő vádlottnak amaz előadása, hogy a panasz tárgyát képező átjárást ő atyjával már 17 év óta, de jogelődjük is folytonosan használták, s így I. r. vádlott szerzett szolgalmi jogot vélt gyakorolni.

Ily körülmények között az illetékes polgári bíróságnak a szolgalmi kérdés jogérvényes eldöntéseig a korábbi gyakorlatnak folytatása, a magánlak megsértésének vétségét még akkor sem állapíthatná meg, ha panaszos igazolta volna, hogy vádlottnak a keresztül járást megtiltotta, mert vádlott vélt szolgalm. joga érteében ilyes tilalmat csak az illetékes bíróság van hivatva joghatályal kibocsátani, ehhez képest vádlottat ezen vád terhe alól is fel kellett menteni.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve, hogy a sértett fél R. Novák vádlottnak és házbelijeinek csak szivességből engedte meg, hogy egy nagy kerülő ut megkimélése miatt kertjén és udvarán keresztül járjanak;

tekintve, hogy e szerint R. Novák vádlott és házbelijei erre az átjárásra csak bizonytalan ideig szereztek oly birtokjogot (prekariumot), mely azzonnal megszűnik, mihelyt az ellenfél, a tulajdonos kinyilatkoztatja, hogy ezen jog gyakorlását többé nem tűri;

tekintve, hogy ezzel szemben be van bizonyítva, hogy a sértett fél R. Novák vádlottnak megtiltotta a további átjárást;

tekintve ennél fogva, hogy R. Novák vádlottnak nem volt joga, hogy a sértett udvarán ezután is keresztül járjon:

a kir. tábla ítéletének azon része, mely szerint R. Novák vádlott a B. T. K. 332. §-ába ütköző magánlak megsértésének vádjá alól felmentett, megváltoztatik, s e tekintetben a kir. törvényszék ítélete hagyatik indokainál fogva helyben. Ugyancsak a kir. ítélőtábla ítéletének többi része pedig a kir. törvényszék ítéletéből elfogadott indokoknál fogva helyben hagyatik.

306.

II. bünt. tanács.

Az esetben, ha büntett és kihágás concurrentiája miatt elrendelt végtárgyaláson akár a vádoló részről elejtetik a büntett miatti vád, vagy pedig ha a törvényszék nem látja a büntettet fennfoglalni: nincs semmi ok arra, hogy az ennek elejtése, illetőleg elesése után fennmaradó, egyébként közigazgatási közegek elé tartozó kihágás fölött a törvényszék ne hozzon ítéletet.

1890. június 11. 1768. B. sz.

Lopás büntetével vádolt S. György és L. András elleni bünvádi ügyben —

az eperjesi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Sz. György és L. András a B. T. K. 333. §-ába ütköző, a 334. §., valamint az erdőtvény 73. §-a szerint minősülő lopás büntetében bűnösöknek kimondatnak s ugyanazért a B. T. K. 340. és 341. §§-ai, valamint 91. §-a értelmében hat-hat havi börtönre és 3—3 évi hivatalvesztésre és politikai jogaik gyakorlatának felfüggesztésére ítéltetnek.

Indokok. Vádlottak tagadásával szemben a vizsgálat, valamint a végtárgyalás során megállapított, miszerint a czepléd-mislyei erdőgondnokság kezelése alatt álló mochnyai erdő «Karpatuska» nevű részében az erdőgondnokság által kiállított vádjegyzék részletezése s a folytatólagos végtárgyaláson tett bemondása szerint 72—96 frnyi értékű fa vágatott ki és lopatott el. G. János erdőügyelő a tettes után puhátólván, 1887. december 7-én a kár helyszínén lábnyomokat és fahurczolás nyomait észlelte, melyek Andrásvágás községbe vezettek. A községi bíró közreműködése mellett a fakeresést eszközölvén, Sz. György és L. András vádlottaknál tölgyfából készült oly kosárbordákat és kosárkoszorút találtak, melyekben az ellopott tölgyfákat ösmerték fel. Vádlottak tagadják ugyan a lopás elkövetését, de a fa szerzési módját igazolni nem képesek, minthogy Sz. György I. r. terhelt azon kimondását, hogy a tölgyfát S. János erdőkerülő a népbank erdejéből adta, hivatkozott tanu megczáfolja, mire vádlott a fa szerzési módját oda magyarázza, hogy azt L. János udvarából elvitte, pedig tanu határozottan vallotta, miszerint az ő udvarán tölgyfa nem volt. L. András II. vádlott azon vállomását, hogy a nála talált fa W. Pál erdejéből származik, H. János tanu azon kimondása, hogy a jelzett erdőben levő kevés tölgyfák közül egy sem hiányzik, teljesen megerősleni. Mindezek után kellett vádlottakat, tekintve, hogy a vádlottak lakásán talált fának előállítását által károsított bemondása szerint körülbelül 72—96 frtnyi kár okoztatott, a fenti lopás büntetében bűnösöknek kimondani, s őket, figyelembe vételével annak, hogy eddig még büntetve nem voltak, az ítélet rendelkező részében megállapított büntetéssel sújtani.

A budapesti kir. ítélő tábla a következő végzést hozta: A kir. ítélő tábla a kir. törvényszék ítéletét illetékességi szempontból megsemmisíti és felhívja a bíróságot, hogy ezen ügyet további eljárás és elbírálás végett az illető közigazgatási hatósághoz tegye át.

Indokok. G. János alapítványi erdész a kir. ítélő táblának feloldó végzése folytán 1889. évi márczius 27-én történt újabb kihallgatása alkalmával előadta, hogy a vádlottaknál fogatosított házmotózás alkalmával igen csekély mennyiségű faanyag találtatott, a melynek értékét 3 frt 20 krban állapítja meg, s ugyanakkori kihallgatásakor csupán következtetésekre állapítja azt, hogy a vádlottak a «Karpatuska» nevű erdőrészből az összes 82 frt, illetve 96 frt értékű hiányzó fát ellopták s minthogy eként vádlottak ellenében nem bizonyítható az, hogy az összes hiányzó fa mennyiségét ők lopták volna el, ellenük csupán 3 frt 20 kr. értékű élőfa kivá-

gása s illetve eltulajdonítása állapítható meg, ily körülmények közt pedig vádlottak cselekménye az erdei törvény 69. és 90. §§-ai rendelkezésének értelmében erdei kihágást képezvén, cselekményük elbírálása a kir. törvényszék ítéletének megsemmisítése mellett a közigazgatási hatósághoz volt utasítandó.

A kir. Curia a következő végzést hozta:

Tekintve, hogy a kir. törvényszékek hatósági köre, minden büntendő cselekmény elkövetője elleni eljárást és ítéletet — a sajtóügyi eljárások alá eső cselekmények kivételével — átfoglalja;

tekintve, hogy a hatósági kör és az illetékesség egymástól lényegesen különböző jogi fogalomnak jogi tüzetességgel megállapított külön kifejezését képezik;

tekintve, hogy azon bíróság, mely hatósági körrel bír bizonyos cselekmények esetében az eljárásra és az ítéletre, elvileg nincs elzárva attól, hogy azon cselekmények, illetőleg azok elkövetői ellen eljárjon és fölöttük ítéljen az esetben is, ha a fenforgó esetben a helyi illetékesség más bíróságé lenne;

tekintve, hogy ezen hatály az ellenkező esetben, vagyis az ügy fölötti hatósággal (a törvény által adott fiatalommal) nem bír bíróságokra vonatkozólag nem alkalmazható, melyeknek a hatósági körükön kívül eső ügyekben való eljárása, mint bírósági eljárásnak nem is tekinthető cselekyőség, «ipso jure» semmiséget állapít meg;

tekintve, hogy a felhozottak kétségtelen igazolásukat találják a kir. törvényszékeknek kihágás, vagy a járásbírók hatósági körébe utalt vétségek fölötti kötelezett, tehát törvényszerű eljárásában, a cselekményeknek büntetvel, vagy a törvényszék hatósági körébe utalt vétséggel való connexitás, concursus esetében;

tekintve, hogy ebből fontos következmények származnak a kir. törvényszékek illetékességére vonatkozólag a connexitás, illetőleg a concurrentia esetén kívül is;

tekintve nevezetesen; hogy nem forog fenn semmi ok arra nézve, hogy az esetben, ha büntett és kihágás concurrentiája miatt elrendelt végtárgyaláson akár a vádló részéről elejtetik a büntett miatti vád, vagy pedig, ha a törvényszék nem látja a büntettet fenforogni: az ennek elejtése, illetőleg elesése után fennmaradó kihágás fölött a törvényszék ne hozzon ítéletet;

tekintve, hogy az ellenkező rendszer mellett, ha ugyanis a kihágás fölött nem hoztathatnék ítélet s az ügy vagy a peres bírósághoz, vagy az illető közigazgatási közeg mint bírósághoz volna utasítandó: ez előtt új vizsgálatnak, tanuhallgatásnak, szóval teljesen új eljárásnak kellene fogatosíttatnia és a felek, valamint a tanuk fölösleges zaklatásoknak, az állam, a bírák és a bírósági közegek újabb és értéktelen foglalkozásának,

a kőncstár újabb kiadásoknak tétetnek ki a nélkül, hogy mindezen idő-, erő- és pénzáldozat árán bármely államérdek, vagy a magánosnak jogos érdeke nyerne, s nevezetesen a nélkül, hogy ezen felesleges erőfelhasználás által a törvény helyes alkalmazásának garanciái fokoztatnának;

tekintve, hogy a most kiemelttel e szempontból teljesen azonos azon eset, melyben a büntett ézimen indított bünvádi eljárás esetében a törvénytársak a végtárgyaláson győződik meg, avagy csakis a felelbitel után ítélő felsőbb bíróság ismeri fel, hogy a cselekmény kihágást, esetleg a közigazgatási tisztviselő illetékessége alá eső kihágást képez;

tekintve, hogy nem változik az eset jogi természete s a hatósági kör, illetőleg az illetékesség szempontjából nem változik az alkalmazandó szabály az esetben sem, ha a végtárgyaláson, vagy a felsőbb bíróság által ismeretetik olyannak, mely a törvény külön rendelkezése szerint, kivételesen, a közigazgatási tisztviselő illetékességébe tartozik;

tekintve ugyanis, hogy ezen esetben a cselekmény természeténél fogva, objective, törvénykezési tárgyat képezvén, ezen nem változtat és nem változtathat a törvénynek azon accidentális rendelkezése, mely szerint a törvényhozás által döntő érvényre emelt czélszerűségi indokoknál fogva, bizonyos kivételes esetekben a törvénykezési tárgyat képező egyes eseteket, illetőleg az eljárást és az ítélet hozatalát a közigazgatási tisztviselőkre bizta;

tekintve nevezetesen, hogy a törvények most megjelölt intézkedése által nem szenved változást az általános és legfelsőbb szabály, mely szerint a törvénytársak hatósági köre, minden büntetendő cselekmény fölötti eljárást, tehát a közigazgatási tisztviselők büntető illetékességébe utalt bünvádi ügyeket is átfoglalja s a törvénytől nyert ezen nagyobb és kiterjedtebb hatalmi körét a fentebb kiemelt esetekben, az ilyen kihágások fölötti ítélelhozatal által érvényesítvén, a fölösleges zaklatásokat és idővesztéget megakadályozza;

tekintve, hogy ezekből kifolyólag vádlottak ellen lopás büntette miatt tétetett folyamatba az eljárás, sőt az ügy első fokban a vádbeli cselekményeknek lopás büntetvé megállapítása mellett ítélettel el is intéztetett;

tekintve, hogy ezen stadiumban az eljárásnak a közigazgatási tisztviselőhöz mint bírósághoz való utasítása a fentebb kifejtettek szerint, sem a törvény szempontjából, mely erre vonatkozólag hatósági körrel a törvénytársakat is felruházta, sem pedig a czélszerűség szempontjából nem indokolható;

a kir. ítélő tábla végzése megsemmisítettik, s a jelen bünvádi ügynek másodfoku elbírálására annak illetősége állapítatik meg.

307.

II. bünt. tanács.

Az «indok» és «ok» között az képezi az ezen két tényezőt egymástól elválasztó, ezeknek összevegyítését feltétlenül kizáró különbséget, hogy míg az «indok» a lélekre gyakorolt hatást tételezi fel, mely hatás tényezője, eleme lehet annak, hogy a lélek magát az indok felismert és méltányolt nyomatéka szerint valaminek cselekvésére, vagy elhagyására, de mindkét esetben teljes szabadsággal elhatározza: addig az «ok» mint physical elem szükségszerű és változatlan tényezője azon okozatnak, melyet összefüggésben az erre ható többi természeti erővel, az adott körülmények között mulhatlanul létrehozni kell.

1890 június 17. 917. B. sz.

Gondatlanság által okozott súlyos testi sértés vétségével vádolt K. K. György és K. József elleni bünvádi ügyben —

a veszprémi kir. törvénytársak a következő ítéletet hozta:

K. K. György és K. József a B. T. K. 310. §-ába ütköző gondatlanság által okozott súlyos testi sértés vétségében vétkeseknek kimondatnak és azért a hivatolt §. alapján fejenkint két (2) hónapi fogházra és 20—20 frt pénzbüntetésre, esetleg további 4—4 napi fogházra ítéltetnek.

Indokok. A fennforgó bűnyűben a sértettnek és a tanuknak egybehangzó vallomásával a következő tényállás derített ki: ifj. K. Gábor és Ö. Aladár csáthi lakosok, f. évi január hó 4-én délután K. K. György kocsiján mentek Pápáról hazafelé, utközben utolérte őket kétlovas kocsijával K. József csáthi lakos; K. József többször el akarta K. K. Györgyöt kerülni, de az minden ilyen esetben ifj. K. Gábor községi bíró és Ö. Aladár helyettes jegyző ellenzése daczára lovai közé vagdalt és K. Józsefet szándékának kiviteleben megakadályozta. A bíró és a jegyző utóbb megállították kocsijukat és K. Józsefet figyelmeztették, hogy vagy kerülni el őket vagy maradjon hátra, mire K. József ki is jelentette, hogy nem akar kerülni, egyidejűleg mindkét kocsi figyelmeztetve lett a gyorsajtások folytán előállható szerencsétlenségre. Ennek daczára K. József a kocsi elindulása után ismét el akarta kerülni K. K. Györgyöt, mire ez minden ellenzés daczára ismét lovai közé vágott és ekkor történt, hogy a mint a két kocsi gyorsan egymás mellett haladt, K. K. György kocsija egy kavicsalomra került és felborult, Ö. Aladár és a kocsi sértetlenül maradtak, azonban ifj. K. Gábor az orvosi láttelehből kitetszőleg 30 napig gyógyult testi sértést szenvedett. Ezen tényállásból és a tanuk vallomásából kitetszőleg a kocsi feldülése és ilykép ifj. K. Gábor megsérülése a vádlott kocsisok gyors hajtásával és előzködésével okozati összefüggésben állván, mivel a nevezett kocsisok gondatlan cselekvényük eredményét előre tudhatták: ők a B. T. K. 310.

§-ába ütköző gondatlanság által okozott súlyos testi sértés vétsége miatt vétke-
seknek voltak kimondandók. Büntetésük rovatlan előéletükre és azon kö-
rülményre, hogy előzőleg bort ittak, mint enyhítő, ellenben arra, hogy a
vigyázatra ismételten figyelmeztetve lettek, mint súlyosító körülményre tekin-
tetül szabadt ki.

A budapesti kir. ítélő tábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélő tábla az elsőbíróság ítéletét egyébként elfogadott vonat-
kozó indokainak azzal a módosításával hagyja helyben, hogy az, miszerint
vádoltak cselekményük eredményét előre tudhatták, bizonyítást nem nyert,
mert ez esetben a szándékosság terhelné őket, hanem csakis az, hogy
cselekményük bekövetkezhető eredményét, a közönséges figyelem alkalmá-
zása mellett előre láthatták volna, szem elől tévesztvén azonban a
kellő óvatosságot és gondosságot, sőt a figyelmeztetések dacára is annak
fennforgó szükségszerűségét belátni nem akarván, ez alapon őket a gondat-
lanság miatt kellett büntetni.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve egyrészt a «szándékosan», másrészt a «gondatlanság»
által okozott testi sértések között a B. T. K. szerinti azon különbséget,
hogy míg az elsőnél a sértő cselekedetnek kell szándékosan elkövetetni,
azonban az ezen sértő cselekedet által okozott sértő eredménynek előre
látottnak és úgy akartnak lenni nem kell, addig az utóbbinál a cselekedet
sértő «voltának nem szabad előre tudottnak», előrelátottnak lenni, habár az
annak következtében beállott jogsértő eredménynek lehetsége kellő figyelem,
illetőleg gondosság mellett, a tettes által felismerhető lett volna.

Ezen megkülönböztetést tartva szem előtt, kitűnik, hogy az elsőfoku
bíróság ítélete indokaiban nem használta helytelenül azon tételt, mely szerint
vádoltak gondatlan cselekményüket előre «tudhatták», ellenben, hogy a
másodfoku bíróság ítélete indokaiban kifejezett azon tétel, mely az elsőfoku
bíróság ítélete indokainak kiemelt állítását hibáztatva, ennek ellenében azt
érvényesíti, hogy vádlottak cselekménye eredményének ezek általi «előre
tudhatása» bizonyítást nem nyert — mert hogy ha ezen «előre tudhatás»
bizonyítást nyert volna, vádlottakat ezen esetben a szándékosság terhelné,
ezen megállapítás a criterionszerű különbséget nem szabatosan hatá-
rolja el.

Az ellentét ugyanis nem az «előre tudhatás» vagy «előre láthatás»
között forog, mely elemek mindegyike egyaránt elégséges az általános
«dolus» megállapítására: vagyis az előre látott, illetőleg az előre akart «jog-
talan» eredménynek a tettes által akart cselekedet által való, e szerint
szándékos okozására, hanem a különbség egyrészt a causalitást megin-
dító cselekedet sértő voltának tudásában és annak mint ilyennek akará-
sában, másrészt pedig éppen e cselekedet sértő voltának belátása körüli

gondatlanságban, esetleg a lehető sérelmes következményeknek a tettes
képzeletére nem állításában, illetőleg az ő képzetéből való kiutasításában áll.

A kir. tábla által felállított tétel tehát hibás lévén: az ezzel
mellőztetik.

Tekintve továbbá, hogy K. József II. r. vádlott egyszerűen el akarta
kerülni kocsjával K. K. György I. r. vádlott kocsját s e végből ismételen
előre hajtott: annak ezen cselekedete büntetendő cselekményt annál
kevésbé képez, mert az által, hogy ő sebesen hajtott, semmi esetre sem
képszerűtette I. r. vádlottat, hogy sebesen hajtson; amannak sebes hajtása
tehát, oki összefüggésben, a mi alatt a természeti erők egymásra hatásából
szükségszerűleg származó eredmény érjetik, az I. r. vádlott sebes hajtásával
egyáltalán nem áll;

tekintve, hogy az oki összefüggés már annál fogva is ki van zárva:
mert habár physikai oki összefüggésről — az ok (causa) fogalmának tulaj-
donképeni tüzetes meghatározása mellett — egyáltalán szólni nem lehet;
mindazonáltal, ha az mégis engedtetnék: az, hogy I. r. vádlott sebesen
hajtott, okát (helyesen indokát) az ő akaratában, az ő független, csupán
saját tetszésétől függött elhatározásában, nem pedig másnak, nevezetesen
II. r. vádlottnak akaratelhatározásában és cselekedetében találta;

tekintve, hogy igen valószínű ugyan, hogy az «indok», melynél fogva
I. r. vádlott elhatározta magát arra, hogy sebesen hajtson, II. r. vádlott
sebes hajtása képezte; mindazonáltal az «indok» és az «ok» között az
ezen két tényezőt egymástól elválasztó, ezeknek összevegyítését feltétlenül
kizáró, azonban a leglényegesebb fogalmak benső sajátosságának s ennél-
fogva külső megkülönböztetésük szükségszerűségének figyelmen kívül hagyá-
sával, a legutóbbi időben a törvénykezési gyakorlatban is gyakran mel-
lőzött különbséget, hogy míg az «indok» a lélekre gyakorolt hatást tétel-
lezi fel, mely hatás tényezője, eleme lehet annak, hogy a lélek magát az
indok felismert és méltányolt nyomatéka szerint valaminek cselekvésére
vagy elhagyására, de mindkét esetben teljes szabadsággal elhatározza: addig
az «ok» mint physikai elem szükségszerű és változhatatlan tényezője azon
okozatnak, melyet összefüggésben az erre ható többi természeti erővel,
az adott körülmények között mulhatatlanul létrehozni kell;

tekintve, hogy a most kiemelt különbség szerint II. r. vádlott sebes
hajtása felingerezhette ugyan I. r. vádlott büszkeségét, hiúságát, hogy ez
saját ügyességét, illetőleg lovainak kiválóságát II. r. vádlottal szemben
tüntesse: de éppen ez mutatja leginkább, hogy ezen vádlott, habár az em-
lített «indokból», de mégis kizárólag az ő szabad elhatározásából csele-
kedett, hogy tehát ezen vádlott sebesen hajtott a nélkül, hogy magát
az ebből reá vagy másokra származható veszélyekre való tekintet által
visszatartotta volna; illetőleg, hogy az őt ettől visszatartó indoknak lelki-
letében és szabad elhatározásában túlsúlyt tulajdonított volna;

tekintve, hogy az okozatosságról fennálló tan szerint oly cselekedetnek az eredménye, melynek létrejötte a cselekvőnek saját akaratára és az ezen akaratát önnönmaga tevékenységével megvalósító physikai hatásra vezethető vissza, nem állván oki és okozati összefüggésben másnak akaratával és cselekedetével: a jelen esetben sem állapítható meg helyesen, hogy I. r. vádlott cselekedete II. r. vádlott cselekedetével oki összefüggésben lenne, sőt ez még az esetben sem lenne jogi és logikai tüzetességgel állítható, ha, a miről itt szó sem lehet, felbujtói és felbujtott viszony forogna kérdésben;

tekintve, hogy a kifejtetteknel fogva hibás az alsóbb foku bíróságok ítéletének alapjául elfogadott, az illető ítélet indokaiban világosan kifejezett azon tétel, hogy a vád alapját képező súlyos testi sértést mindkét vádlott okozta; holott azon okozat egyedül első rendű vádlott elhatározására és cselekedetére, mint logikai értelemben tüzetesen vett okra lévén visszavezethető, a büntető felelősség is egyedül csak ezen vádlottat terhelheti;

tekintve, hogy az alsóbbfoku bíróságok ezen téves felfogása egyenesen még abból is kiténik, hogy a vádbeli cselekményt az I. r. vádlott kocsiján volt ifj. K. Gábor községi birónak a kocsijának felfordulása következtében okozott testi sértése képezvén, ezen eredményt II. r. vádlott bármily sebesen hajtotta legyen az ő lovat s bármily gyorsasággal és bármily messze robogott, semmi körülmény között és még az esetben sem okozhatta, ha a sebes hajtás következtében II. r. vádlott kocsija fordult volna fel;

tekintve azt, hogy I. r. vádlott kocsijának felfordulása és az azon volt birónak megsérülése nem physikai okozata annak az oknak, hogy II. r. vádlott az ő kocsijában befogva volt lovakat sebesen hajtotta;

tekintve, hogy ezen vádlottat illetőleg sem felbujtói sem segítő cselekedetről nem lehet szó; a tettes társaság pedig, ha gondatlanságban nyilvánuló cselekményre vonatkozólag képzelhető lenne is, már azért sem foroghatna fenn, mert az I. r. vádlott kocsijának felfordításában II. r. vádlottat «elkövetési», «véghezviteli cselekedet» épenséggel és már azért sem terhelheti, mert ő azon kocsihoz hozzá sem nyúlt, az azt húzó lovakat nem is érintette, azokat szóval vagy ostorral nem nógatta, a sebességre semmikép sem ingerelte, az ő cselekedete tehát az I. r. vádlott kocsijának sebes robogásából származott, okozatossági kapcsolaton teljesen kívül áll és ettől egészen különvált önálló causalitást képez;

tekintve, hogy II. r. vádlott ellenében csakis sebes hajtásról lehetne szó, a melynek büntethetésére szükséges külön feltételek fenforgása azonban nem is állítható és ez irányban indítvány sem tétel: mindezeknél fogva II. r. vádlott a vád alól felmentetik, egyebekben azonban a kir. ítélő tábla ítélete az elsőfoku bíróság ítéletének indokai alapján azon kijelentéssel hagyatik helyben, hogy I. r. vádlott fogházbüntetése a jelen ítélet foganatba vételétől leszen számítandó.

310.

II. bünt. tanács.

A szalonka-seréttel töltött fegyver csak viszonylag, tehát nem minden körülmény közt lévén alkalmatlan eszköz az ember életének kioltására, azzal a szándékos emberölés büntettének kísérlete elkövethető.

A kísérletnek kizárása a cselekmény véghezvitelére alkalmatlan eszközökkel való foganosítása miatt egyáltalán nem relative, hanem csupán a teljesen (absolute) alkalmatlan eszköz használatára vonatkozik, illetőleg csakis erre van szorítva.

1890. szeptember 23. 6688. B. sz.

Emberölés büntettének kísérlete miatt vádolt M. Mátyás elleni bünvádi ügyben —

az ipolysági kir. törvényszék a következő végzést hozta:

M. Mátyás ellen a B. T. K. 279. §-ba ütköző szándékos emberölés büntettének a 65. §. szerint minősülő kísérlete miatt folyamatba tett törvényszéki bünvádi eljárás megszüntetetik.

Indokok. A vizsgálati iratok szerint S. J. és ifj. P. M. f. év május 9-én vesszővágás céljából az erdőbe mentek, hol a vádlott erdővéd által észrevétetvén, ennek kiáltására különböző irányban futás közben S. J.-t hátulról egy lövés érte. Az orvosi látélet és vélemény szerint a sértett fél bal válla hátsó felületén 4, a tarkón 2 milliméteres átmérőjű kör alakú kissé zuzott szélű folytonosságihiány találtatott, melyek közül kettő 3 centiméter mélyen a hát izmai közé hatolt, egy a váll felső részén a bőrt átfurva, nyílását is láttatta, a többi a bőr mélyebb rétegébe hatolt, s egy ilyenből egy három milliméteres átmérőjű srét vétetett ki; ezen sértések lövés által okozottak, 10 nap alatt gyógyulónak jeleztek.

Vádlott beismeri, hogy a lövés az ő fegyveréből történt, tagadja azonban, hogy a lövés szándékos lett volna s azt állítja, hogy midőn a sértett fél és tanu mellette elhaladtak, ő fekhelyéről felugorva reájuk kiáltott s midőn ezek futásnak eredtek, ő zálogvétel céljából utánuk ment és e közben a bokrok között löfegyvere véletlenül elsült s a lövés a mintegy 15 lépésnyi távolságban futó panaszlót érte.

Vádlottnak ezen tagadásával szemben maga a sértett fél arról, hogy a lövés mikor történt, tudomással nem bír. Ifj. P. M. tanu valja ugyan, hogy vádlott a fegyvert magánvádló felé irányozva, elsütötte, ezen egy tanunak vallomása azonban elengendő bizonyítékot nem képez, de különben is a szalonka seréttel megtöltött fegyver 15 lépésnyi távolságról, ha a lövés hátsó részt ér, S. A. főerdész, mint kihallgatott szakértő vallomása szerint az emberi élet kioltására alkalmas eszközt nem képez, vádlott ellen a büntetőreljárást megszüntetni s a bűnjelként lefoglalt fegyvernek vádlott részére kiadását elrendelni kellett.

A budapesti kir. ítélőtábla a következő végzést hozta:

A kir. ítélő tábla a kir. törvényszék végzését helybenhagyja.

Indokok. Habár nem áll a kir. törvényszék azon érvelése, hogy a 12. sz. ugynevezett szalonka seréttel töltött lőfegyver nem volna alkalmas eszköz az emberi élet kioltására, mert annak ellenkezőjét a tapasztalat szerint számos eset igazolta, mindazonáltal egyrészt tekintve, hogy ifj. P. M. egyes tanunak vallomására érdekeltségénél fogva súly nem fektethető, s így a vádlott tagadásával szemben a szándékosság meg nem állapítható;

s tekintve másrészt, hogy a vizsgálat adataiból ki nem vehető, milyen körülmények közt sült el vádlott puskája s így az sem állapítható meg, terheli-e vádlottat a puskakezelés körül valamely gondatlanság, a kir. törvényszék azt a határozatát, mely szerint vádlott ellenében a további bünvádi eljárást jogos vádlási alap hiányában megszüntette, helybenhagyni kellett.

A kir. Curia a következő végzést hozta:

Mindkét alsóbbfoku bíróság ítélete megváltoztatik, vádlott a B. T. K. 279. és 65. §§-ai alapján szándékos emberölés büntetnének kísérlete miatt vád alá helyeztetik.

Indokok. M. Mátyás vádlott beismeri, hogy S. J. sértett félen az orvosi látellel bizonyított lösebet az ő kezében volt fegyver okozta;

tekintve, hogy ifj. P. M. tanu bizonyítja, hogy látta, miszerint vádlott a fegyverét a sértett féle irányította és a fegyvert arra rásüttötte;

tekintve, hogy S. A. okleveles főerdész mint szakértő egyebek közt azt állítja, hogy azon fegyver, melyet vádlott használt, szalonka-seréttel megtöltve az ember életének kioltására 15 lépésről használva azon esetben alkalmas lehet, ha a sörét a bordák közé hatol;

tekintve, hogy a bár szalonka-seréttel töltött fegyver is csak viszonylag, tehát nem minden körülmény közt alkalmatlan eszköz az ember életének kioltására; azonban a büntetendő kísérletnek kizárása a cselekmény véghezvitelére alkalmatlan eszközökkel való fogantatása miatt egyáltalán nem a relative, hanem csupán a teljesen alkalmatlan eszköz, az absolute alkalmatlan eszköz használatára vonatkozik, illetőleg csakis erre van szorítva;

tekintve, hogy az előadott körülmények közt vádlottnak az a védekezése, hogy fegyvere véletlenül sült el, ha bizonyítottnak vétetik is, a gondatlanságot állapíthatná ugyan meg, a mi azonban az ügy jelen állásában és a rendszeres bizonyítási eljárás előtt nem mondható ki;

míg ezzel szemben a fentebb kiemelt körülmények nem nyomtatéktan adatokat tüntetnek fel, melyek a lövés szándékosságára látszanak mutatni;

mindkét alsóbbfoku bírósági végzés megváltoztatásával, a vád alá helyezés volt kimondandó.

311.

I. bünt. tanács.

Kézi gyorsnyomdának felállítására a törvényhatóság elnökénél bejelentendő. Ezt a kötelezettséget sem az iparüzletnek az iparhatóságnál lett bejelentése, sem a cég bejegyeztetése nem pótolja.

1890. május 16. 3775. B. sz.

Sajtórend elleni vétséggel és kihágással vádolt G. Jakab elleni bünvádi ügyben —

A soproni kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Vádlott az 1848: XVIII. t.-cz. 37. és 38. §§-ai alapján ellene sajtórendőri vétség s a 39. és 40. §§-ok alapján ellene sajtórendőri kihágások miatt emelt vád alól felmentetik.

Indokok. K.-Marton sz. kir. város tanácsának 1880. ápril 1-én tartott üléséről szóló s az iratokhoz mellékelte jknyvi kivonatból kitűnik, hogy vádlott G. Jakab gyorsnyomdájának felállítását K.-Marton város tanácsánál 1880. évben bejelentette. Igaz ugyan, hogy a bejelentés nem az illetékes hatóságnál, vagyis Sopronmegye alispánjánál történt; de mivel K.-Marton sz. kir. város az 1876: XX. t.-cz intézkedése következtében a megyébe történt beolvasztásig önálló törvényhatósággal bírt s így az 1848: XVIII. t.-cz. 43. §-ában előírt bejelentésre korábbi időben illetékes volt: ennél fogva vádlottnak abbeli tévedése, hogy K.-Marton sz. kir. város tanácsát a bejelentésre illetékesnek tartotta, oly gondatlanságot, mely a B. T. K. 75. §-a alapján büntethető volna, annál kevésbé képez, mert a városi tanács vádlott bejelentését kifogás nélkül elfogadta, a helyett, hogy tévedéséről felvilágosította és illetékes helyre utasította volna, vagy jelentését az illetékes hatósághoz áttette volna. Különben is vádlott czégét mint nyomdatulajdonos a soproni kir. törvényszéknel is bejegyeztette s nyomdaüzletét nem titkon, hanem nyíltan a politikai hatóság szemeláttára folytatta. Vádlott részéről tehát oly szándékosan vagy vétkes gondatlanságból elkövetett mulasztás, mely őt a sajtótörvény 37. és 38. §§-ai alá eső vétségben részesé tenné, fenn nem forogván, őt a hivatkozott szakaszok alapján ellene emelt vád alól felmenteni kellett. De felmenteni kellett vádlottat bünvádi uton büntethető cselekmény hiányából az 1848: XVIII. t.-cz. 39. és 40. §§-ai alapján sajtórendőri kihágások miatt ellene emelt vád terhe alól is. Mert habár vádlott beismerése által igazolva lett, hogy ő az 1848: XVIII. t.-cz. 39. §-a ellenére oly átzsinórozott és a törvényhatóság elnöke által lepecsételt könyvet, melyben a sajtótermékek elkészültének ideje, a nyomtatványok alakja, czime vagy ismertető tartalma stb. bejegyzendő lett volna, nem tartott és hogy a hivatkozott törvény 40. §-a, illetve ezt módosító 1887. évi 480. sz. a 6. kelt I. M. rendelet ellenére a kötelezpéldányok egyikét a törvényhatóság elnökéhez,

másikat a kir. ügyészséghez be nem küldötte; mégis minthogy sem az a 39. §, sem az a 40. §. nem állapít meg a benne foglalt rendelkezésre nézve tüzetes és határozott büntetést; minthogy e hiányt sem az 1871: XXXI. törvénycikk 16. §-a, sem az 1880: XXXVII. törvénycikk 7-ik és 12-ik §§-ai nem pótolják s minthogy a kérdéses 39. és 40. §§-ok rendelkezésének megszegése, úgy abban az esetben is, ha az különben büntettet vagy vétségét, valamint abban az esetben, ha az kihágást involválna magában (és pedig utóbbi esetben a kbtk. 12. §-a szerint), a B. T. K. 1. §-ának 2-ik bekezdése alá esik, e szerint pedig büntetendő cselekmény miatt senki sem büntetendő más büntetéssel, mint a milyent arra elkövetése előtt a törvény megállapított; annál fogva tekintve azt, hogy előre megállapítottnak csak az a büntetés tekinthető, mely neme és mértéke szerint határozott, az pedig, hogy valamely rendelkezés megszegésének büntetése analogia útján állapíttassék meg, eo ipso kizárva van s ezekből folyólag oly cselekményt, illetve mulasztást, melyre tüzetesen megállapított büntetés kiszabva nincs, bünvádi uton büntetéssel illetni nem lehet; vádlottat az 1848: LVIII. t.-cz. 39. és 40. §§-aira alapított vád alól felmenteni kellett.

A budapesti kir. ítélő tábala a következőleg ítelt:

A kir. ítélő tábla a kir. törvényszék ítéletét az abban felhozott indokoknál fogva helybenhagyja.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Mindkét alsóbírói ítélet megváltoztatásával vádlott az 1848. évi XVIII. t.-cz. 37. §-ába ütköző sajtórend elleni vétségben bűnösnek nyilvánítatik, e miatt az érintett t.-cz. 38. §-a alapján, a B. T. K. 92. §-ának alkalmazásával behajthatlanság esetére, a tartási költség megtérítésének kötelezettsége mellett, minden 10 frt helyett 1 napi fogházra átváltoztatandó 20 frt fő- és 10 frt mellékbüntetésre ítéltetik; egyebekben a kir. ít. tábla ítélete helybenhagyatik.

Indokok. Vádlottnak saját beismerésével bizonyított, hogy K. Mártonban az 1880. évben kézi gyorsnyomdát állított fel s ennek a törvényhatóság elnökénél való bejelentését az 1848. évi XVIII. t.-cz. 37. §-a ellenére elmulasztotta.

Minthogy pedig ezt a kötelezettséget sem az iparüzletnek az iparhatóságnál lett bejelentése, sem a cég bejegyztetése nem pótolja, minthogy továbbá a törvény rendelkezéseinek nem tudása, vagy téves felfogása a B. T. K. 81. §-a szerint a bünvádi eljárást ki nem zárja, ennél fogva vádlottat az érintett mulasztás miatt elítélni kellett.

A büntetés kiszabásánál enyhítő körülménynek tekintett büntetlen előlete, beismerése, családja és hogy kötelezettsége teljesítésének módjára nézve téves felfogásban volt, a műszerek elkobzását illetőleg pedig rendelkezés azért nem tétetett, mert az eljárás folyamán le nem foglaltatván,

azokra nézve időközben oly jogviszony keletkezhetett, mely a végrehajtást akadályozhatná.

Egyebekben, vagyis a kihágások tekintetében helybenhagyatott a kir. ítélőtábla ítélete, mert a nyomtatványoknak sem minősége, sem készítési ideje kimutatva nem lévén, meg nem határozható, hogy nem forog-e fenn oly akadály, mely a kihágási btk. 31. §-a szerint a bünvádi eljárás megindítását kizárja.

312.

II. bünt. tanács.

Aktiv megvesztegetést követ el az, a ki a törvényszéki elnöknek ajándékot küld a czélből, hogy ezzel valamely hivatalnoknak áthelyeztetését más helyre az illető hivatalnok akarata nélkül kieszközölje.

1890. szeptember 10. 2885. B. sz.

Megvesztegetés vétségével vádolt L. Lajos elleni bünvádi ügyben — az ujvidéki kir. törvényszék a következő ítéletet hozta: L. Lajos (periaszai gyógyszerész) a B. T. K. 407. §-ába ütköző megvesztegetés vétségének vádja és következményének terhe alól felmentetik, stb.

Indokok. Vádlott egy Perlaszon 1885. február 14-én postára adott levelet küldött H. Antal pancsovai törvényszéki elnöknek, melyben ezt arra kéri, hogy személyes okoknál fogva N. perlaszai járásbírói irnok áthelyeztetését lenne szives eszközölni. Ugyanezen levél egy 100 frtos bankjegyet tartalmazott, melynek rendeltetéséről és czéljáról a levélben szó sem volt. A vádat azon okszerű feltevés képezi, miszerint a 100 frt megvesztegetési czélből küldetett azért, hogy a 100 frtot H. Antal törvényszéki elnök magának megtartva, ennek fejében hivatalnoki kötelezettségét olyképp szegje meg, hogy N. irnoknak áthelyezését legfőbb főnöki meggyőződése és tudomása ellenére eszközölje, illetve illetékes helyen javaslatba hozza.

Vádlott sem a vizsgálat, sem a bizonyítási eljárás során nem tagadta, hogy a n. 1. alatti levelet ő írta, ő küldte, s hogy egy 100 frtos bankjegyet mellékelte; tagadja azonban, hogy ezen pénzt a czimzett részére és megvesztegetési szándékkal küldötte volna, azt állítván, hogy ugyanezen boríték alatt egy másik levelet is csatolt, melyben a 100 frt rendeltetése és czélja világosan meg volt írva, mely levélnek fogalmazványát vádlott n. 23. a. be is csatolja. Vádlottnak ezen mentsége látszólag megczáfoltatik a n. 23. sz. a. szemle eredményei által, mely szerint a csatolt fogalmazványok s a H. Antalnak n. 1. alatti levél különböző téntával lévén írva, nem egy időben írottak; hanem ebből következőleg vádlott a fogalmazványokat bűnössége palástolása czéljából utólag fogalmazta és írta; a n. 22. alatti szakértő eljárás eredménye is vádlott ellen szól, mely szerint, ha vádlott a fogal-

mazványnak megfelelő levelet is valóban az n. 1. borítékban elküldte volna, úgy a sulynak többnek kellett volna lenni, mint az a perlaszi postánál a felvételkor kitett.

Tekintve azonban a vádlottnak azon meg nem czáfolt előadását hogy gyógyszerárában és dőlgozó-szobájában különböző téntái vannak, s így lehetséges, hogy a fogalmazványokat egyikből, a tisztázatot pedig a másik téntából írta; tekintve továbbá, hogy a súlykülönbség, a mérlegek különböző érzékenysége a mérlegelés azon módja folytán is létre jöhetett, hogy Perlaszon postai gyorsasággal nem teljes pontosággal, míg a szakértők által ellenkezőleg történt a mérés: ezen adatok vádlott bűnösségére jogszerű bizonyítékul elfogadhatók nem voltak; vádlott ellen pedig egyéb terhelő adatok fel nem merülvén, őt az ellene emelt vád alól annyival inkább felmenteni kellett, mert H. Antal törvényszéki elnök n. 21. alatti előadásában maga is megengedi, hogy n. 1. alatt borítékban két levél is lehetett, de felmentendő volt vádlott még azon esetben is, ha megvesztegetési szándékkal küldte volna a 100 frt, mert az irnok áthelyezése a törvényszéki elnök hivatali teendői körébe nem tartozván, ez hivatali kötelességét meg sem szeghette, s így a megvesztegetés vétsége elkövethető sem volt, stb.

A b u d a p e s t i k i r. i t é l ő t á b l a a k ö v e t k e z ő l e g i t é l t :

A k i r. i t é l ő t á b l a h e l y b e n h a g y j a a z e l s ő b i r ő s á g i t é l e t é t.

Indokok. Igaz ugyan, hogy kir. járásbirósági irnokok áthelyezése nem a kir. törvényszéki elnöknek, hanem az 1869: IV. t.-cz. 27. §. rendelkezése értelmében az igazságügyi miniszternek hatásköréhez tartozik: mindazonáltal kétségbe nem vonható az, hogy a kir. törvényszéki elnöknek, mint a bíróságok vezetésével, illetve felügyeletével és közvetlen ellenőrzésével megbízott hivatali főnöknek a bírói ügyviteli szabályok 6., 47., 62. és 63. §§-ban reáruházott jogánál fogva módjában, sőt kötelességében áll a bírósági segéd-személyzet karában netán szükségesnek mutatkozó áthelyezések iránt az igazságügyminiszternél indokolt előterjesztést, javaslatot tenni; valamint kétségen felül áll az is, hogy az elnök, a mennyiben nem a közérdek igényeit, hanem jogosulatlan magánérdekeket tartva szem előtt, tenne ily irányu javaslatot, kötelességét szegné meg. Ugyanazért nem fogadja el a kir. itélő tábla az elsőbiróságnak azt az indokát, mely szerint a fenforgó esetben a megvesztegetés tényálladékát már fogalmilag kizártnak tekinti, hanem csakis azért hagyja helyben annak felmentő ítéletét, mert

1. maga H. Antal kir. törvényszéki elnök sem zárja ki annak lehetőségét, hogy egy másik levél, melyben vádlott, védelmi előadása szerint a 100 frtot az áthelyezettnek kért irnok esetleges költözési költségeire ajánlta fel, a hozzá intézett levél borítékában szintén ben lehetett s abból észrevétlenül kieshetett; mert

2. a 22. naplósám alatti szemlejegyzőkönyv is mutatja, hogy a levélborítékra hivatalosan reá vezetett 20 grammnyi súly sokkal inkább meg-

közelítették akkor, ha a bűnjelül bemutatott levélhez, borítékhoz és egy darab bankjegyhez még egy másik beírott levéllap is hozzáadták.

A kir. Curia a következő ítéletet hozt a:

Tekintve, hogy ámbár nem ugyan az 1869: IV. t.-cz. 27. §., hanem az 1871: IX. t.-cz. 5. §. szerint a járásbiróságoknál s a törvényszékeknek alkalmazott segéd- és kezelő-személyzet mindazon tagjait, a kik nem tartoznak az itélő-bírák sorába, az igazságügyminiszter saját belátása szerint s a körülményekhez képest áthelyezheti más hivatalba vagy más székhelyre;

tekintve mindazonáltal, hogy a kir. törvényszék elnökének törvényes hatáskörébe tartozik a vezetése alatt álló kir. törvényszéknél s a felügyeletére bízott kir. járásbiróságoknál alkalmazott segéd- és kezelő-személyzet tagjainak más hivatalba vagy más székhelyre való áthelyezése iránt felsőbb helyre javaslatot tenni;

tekintve, hogy ily javaslattevőnél s egyáltalán a segéd- és kezelő-személyzet tagjaira vonatkozó elnöki jelentéseknél és felterjesztéseknél nincs kizárva annak lehetősége, hogy az elnök hivatali kötelességének megszegésével az érdemtelenségről kitüntetőleg, az érdemesről pedig hátrányosan nyilatkozva, az igazságügyminiszter félrevezetésével ennek a valódi helyzettel és az igazsággal ellenkező intézkedését provokálja;

tekintve, hogy az esetben, ha ily hamis elnöki felterjesztés indoka az elnök megvesztegetésére lenne visszavezethető: ez a B. T. K. 467. §-ának a bűnös elnök elleni alkalmazását vonná maga után;

tekintve, hogy az imént kiemelték következtében kétségtelenül aktiv megvesztegetést követ el az, a ki az elnöknek ajándékot küld a czélból, hogy ezzel valamelyik hivatalnoknak áthelyeztetését más helyre az illető hivatalnok akarata nélkül kieszközölje;

tekintve ezek után, hogy ámbár vádlott tagadja, hogy ő H. Antal törvényszéki elnökhöz intézett levéllel küldött 100 frtot N. János perlaszi járásbirósági irnoknak más helyre való áthelyeztetéseért megvesztegetési czélból küldötte;

tekintve, hogy vádlott azon állítása, a mely szerint ő az említett összeget egy ugyanazon levélborítékba zárt másik levél kíséretében az áthelyeztetni kért irnok részére költözködési költségeinek fedezésére küldötte volna, a bűnvádi eljárás adatai által nyújtott bizonyítékkal szemben a valószínűségnek még látszatával sem bír;

tekintve nevezetesen H. Antal törvényszék elnöki vallomását, mely szerint ő az általa felbontott levélborítékban a 100 frtos pénzjegyen felül csak egy iratot talált, mely ebbeli vallomása a 22. naplósám alatti szakértői lelet és vélemény által is támogatottatik, mely szerint a vádlott által a nevezett elnökhöz intézett levélboríték egy irattal és egy egy darab 100 forintos pénzjeggyel és a pecsétviaszszal együtt inkább megközelíti a perlaszi postahivatalban feljegyzett 20 grammnyi súlyt, mintha a levélborítékba még egy

fél iv levélpapír helyeztetik, mi által teljes 21 gramm éretik el; ezenfeül figyelembe véve a kérdéses levél s a vádlott birtokában volt s már ez oknál fogva bizonyítási adatot nem képező togalmazványok téntájának különfeleségét, s figyelembe véve még azt is, hogy vádlottnak semmi oka nem volt, hogy a közönséges szokás ellenére egy boríték alatt két külön levelet küldjön akkor, a midőn a 100 frtnak más rendeltetését ugyanazon egy levélben is kijelölhette volna;

tekintve, hogy ezek szerint bebizonyítottak veendő, hogy vádlott a 100 frtot H. Antal törvényszéki elnöknek, mint közhivatalnoknak ajándékol, jutalmul adta a végett, hogy ez N. János irnok alapos ok nélküli át-helyezése iránti hivatalos eljárással kötelességét megszegje, mely cselekménye vádlottnak a B. T. K. 470. §. alá eső vétségét állapítja meg:

a két alsóbbfoku bíróság ítéletének megváltoztatásával L. Lajos vádlott a B. T. K. 470. §-ba ütköző megvesztegetés vétségében mondatik ki bűnösnek és ezért azon §. 1. p. alapján, figyelemmel büntetlen előéletére mint enyhítő körülményre, egy havi fogházra s az 1887: VIII. t.-cz. 1. §-ában kijelölt czélokra fizetendő 500 frt pénzbüntetésre elítéltetik, mely pénzbüntetés behajthatlanság esetében a B. T. K. 53. §. értelmében további 50 napi fogházra változtatandó át. Egyszersmind vádlott elítéltetése folyamánakép a bűnvádi eljárási s a további költségek megtérítésére köteleztetik. Végre a B. T. K. 61. §-a rendelkezéséhez képest a letétben bűnjelként őrzött 100 forint az ama §-ban kijelölt czélokra elkoboztatni rendeltetik.

313.

IV. bünt. tanács.

Az 1868: XXXVIII. t. cz. 116. §-a szerint a község által választott iskolai szék is hatóságnak tekintendő; az ez által választott és az iskola vagyonát kezelő gondnok tehát a B. T. K. 461. §-a szerint közhivatalnoknak lévén tekintendő az általa elkövetett sikkasztás a B. T. K. 462. §-ába ütköző hivatali sikkasztás büntetettét állapítja meg.

1890. május 14. 1076. B. sz

Sikkasztás büntette miatt vádolt J. István elleni bűnvádi ügyben — a szolnoki kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Vádlott a B. T. K. 355. §-ába ütköző és a 356. §. szerint minősülő sikkasztás büntetében bűnösnek kimondatik s ezért a B. T. K. 358. §-a értelmében egy évi börtönnel ítéltetik.

Indokok. Vádlott J. Istvánnak, mint a karczagi r. kath. iskola pénztárnokának számadásai az iskolaszék 1886. évi április 26-án tartott gyűlésében megvizsgáltván, vádlott a számadás szerint megállapított pénztári készlettel beszámolni nem tudott s az iratokhoz 17. szám alatt csatolt jegyzőkönyv szerint elismerte, hogy a pénztárban semmi sincs, hogy a hiányzó pénzüsszeget saját céljaira elköltötte. A hiányzó összeg

az iskolaszék megállapítása szerint 908 frt 13 krban lett felszámolva, mely összeget az iskolaszék vádlott ellenében polgári per útján érvényesített. Vádlott a bűnügyi vizsgálat folyamán, a fentebb érintett 17. sz. alatti jegyzőkönyv szerinti elismerésével szemben azt állította, hogy ő a hiányzó összeget nem használta fel saját céljaira s hogy a hiány akként állott elő, hogy az általa tett kiadások közül több összeg kimaradt a számadásból; továbbá azt hozta fel, hogy időközben elhalt neje — kinél az iskolapénztár kulcsa az ő távollétében lenni szokott — többeknek kölcsönözgetett. Ezen állításait a végtárgyalás folyamán is ismételte, azonban beismerte azt, hogy a számadáskor egy krajczár sem volt a pénztárban, beismerte továbbá azt is, hogy nem tudott és nem tud beszámolni a hiányzó összeggel, mely az iskolaszék képviselője által a végtárgyaláskor felmutatott számadás és azon nyilatkozat alapján, hogy az első negyedévi tanítói fizetés 65 frt 62 kr. vádlott számadásába, mint kiadás, bevezetve nem lévén, az a 908 frt 13 krkal felszámított hiányból, mint vádlott számára eső összeg, levonatván, 842 frt 51 krban állapított meg: ellenben épen semmivel sem volt képes igazolni, sőt valószínűsíteni sem azt, hogy a megállapított fizetési tételeken kívül az iskola céljaira bármily összeget is kifizetett volna, sem azt, hogy a pénztárból bárki más, az ő akarata és hozzájárulása nélkül pénzeket vett volna ki; csupán egyetlen 40 frtnyi összeget említ a H. Mátyás előadása nyomán, melyet neje kölcsön adott, melyre nézve azonban a tanuként kihallgatott H. Mátyás azt adja elő, hogy nincs róla tudomása, miként azon összeget vádlott neje az iskolapénztárból vette volna ki; míg vádlott kijelenti e részben, hogy neje több és nagyobb összeget vett volna ki az iskolapénztárból. Ezek alapján az eljárás során kifejtett tényállás adatai szerint, figyelemmel azon körülményre is, hogy vádlott, midőn iskolagondnokká lett, már el volt adósodva, ennek daczára bőven költekezett, megállapítottnak veendő, hogy az általa kezelt iskolapénztárból hiányzó 842 frt 51 kr. összeget saját céljaira használta fel: minélfogva ellenében a fentebb felhívott törvényszakaszokba ütköző sikkasztás büntette beigazolva lévén, abban bűnösnek volt kimondandó. A büntetés kimérésénél enyhítőül volt veendő vádlott büntetlen előélete, a kár megtérülése, a számadások vitelében való szakértelem hiánya s hogy panaszos büntetést nem kívánt; ellenben súlyosítóul volt számításba veendő, hogy bizalmi állásával visszaélt és az összeg jelentékenyebb volta.

A budapesti kir. ítélő tábla a következőleg ítél:

A kir. ítélő tábla az elsőbíróság ítéletét indokainál fogva helybenhagyja.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve, hogy az 1868. évi XXXVIII. t. cz. 116. §-a szerint mindenütt községi népoktatási intézet közvetlenül a község hatósága alatt áll és hogy a község e hatóságot az általa választott iskolai szék által gyako-

rolja, minek folytán az iskolai szék is hatóságnak tekintendő, továbbá tekintve, hogy a hivatolt törvénynek 122. §-a szerint a községi iskolai szék választ gondnokot, ki az iskola vagyonát kezeli és hogy ennél fogva ezen gondnok is a B. T. K. 461. §-a szerint közhivatalnoknak tekintendő és végre tekintve, hogy mindezek alapján J. István vádlott is, mint a karczagi r. kath. iskolaszéknek gondnoka, szintén közhivatalnok, ugyanazért a vádbeli cselekmény a B. T. K. 462. §-ába ütköző hivatali sikkasztás büntetést állapítván meg, nevezett vádlott ezen büntetben mondatik ki bűnösnek s e miatt súlyosító körülmény hiányában figyelemmel az alsóbirósági ítéletekben felsorolt nyomatékos enyhítő körülményekre, a B. T. K. 92. §-ának alkalmazásával egy évi börtönre, valamint a B. T. K. 484. §-a szerint 3 évi tartamra hivatalvesztésre és a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztésére ítéltetik; ennyiben az alsó birósági ítéletek megváltoztattnak, egyébként pedig a kir. ítélő táblának ítélete az abban elfogadott indokoknál fogva helyben hagyatik.

314.

V. bünt. tanács.

A szőlőben álló borház égése alkalmával történt lopás nem esik a B. T. K. 336. §. 5. pontja alá.

1890. szeptember 2. 2799. B. sz.

Lopás miatt vádolt Krausz Zuzsanna férj. Jósvei Józsefné elleni büntető ügyben —

a nyiregyházi kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

Krausz Zuzsanna férjzett Jósvei Józsefné az ellene lopás büntette miatt emelt vád alól felmentetik; ellenben a B. T. K. 367. §-ába ütköző jogtalan elsajátítás vétségében vétkesnek mondatik ki s ezért a hivatolt szakasz alapján, az ítélet jogerőre emelkedésétől szomitottan két heti fogházbüntetésre ítéltetik; sat.

Indokok. Vádlottó beismerő vallomásával a megtartott végtárgyalás folyamán igazolta, hogy ő 1889. évi április hó 3-dik napján Major Vilmos nyiregyházi lakos az orosz határban levő szőlőjének borháza égése alkalmával, a tűz égése alatt a borház környékéről egy ollót és egy kevés szalonnát elvitt s előbbit az elviteltől szomitottan két hét mulva el is zálogosította, utóbbit pedig tüstént elfogyasztotta, tehát öncéljaira fordította, de mert viszont vádlottó azon előadását, hogy e tárgyakra csak véletlenül talált, a végtárgyalás során kihallgatott tanu Vegera György is megerősítette; s mert vádlottónek azon előadása, hogy ezen tárgyakat a találás után általa is vélt tulajdonosának Major Vilmosnak át is akarta adni, s e talált tárgyakat annak részvégsége miatt nem tudva átszolgáltatni, használta fel az élelmi cikket képező szalonnát s zálogosította el két hét mulva az ollót, megczáfolva nem lett, sőt utóbbi még a vizsgálat adataival

be is lett győzve: vádlottó cselekménye nem a kir. ügyész által vádként emelt lopás büntetvének, de a jogtalan elsajátítás vétségének képezi a tényálladékát; miért is őt a B. T. K. 333. §-ába ütköző s a 336. §-ának 5. pontja szerint minősülő lopás büntetvének vádja alól fel kellett menteni s e helyett a B. T. K. 367 §-ába ütköző jogtalan elsajátítás vétségében vétkesnek kimondani, s tekintve a talált s jogtalanul eltulajdonított tárgyak csekély értékét, vádlottó büntetlen előéletét, mint enyhítő körülményeket az ítéletben jegyzett büntetéssel sujtani.

A budapesti kir. ítélő tábla a következőleg ítél:

A kir. ítélő tábla a kir. törvényszék ítéletét megváltoztatja és vádlottat a jogtalan elsajátítás vétsége helyett a B. T. K. 333. §-ába ütköző s a 336. §. 5. pontja szerint minősülő lopás büntetvében mondja ki bűnösnek és ezért őt a B. T. K. 340. §-a alapján, a 92. § alkalmazása mellett hat havi börtönre és 3 évi hivatalvesztés politikai jogok gyakorlatának felfüggesztésére ítéli; egyebekben az első bíróság ítéletét helyben hagyja.

Indokok. Vádlott beismerte, hogy a kérdéses alkalommal a tűzvész színhelyén egy metsző ollót és darab szalonnát fevett s azt jogtalanul eltulajdonította, védelmül azt hozván fel, hogy ő ezen tárgyakat nem sértett birtokából vette el, hanem azokat az égés helyén véletlenül találta. Minthogy a vádlott ezen védelme javára el nem fogadható azért, mert a kérdéses tárgyak a helyszínén levén, azok sértett birtokában levőknek tekintendők; továbbá, mert vádlott maga is beismerte, hogy ő tudta azt, miszerint az általa elvett ingók jogszerű tulajdonosa sértett volt: ennél fogva vádlottat a neheztelt ítéletnek e részbeni megváltoztatásával a jogtalan elsajátítás vétsége helyett a lopás büntetvében bűnösnek kimondani, és figyelembe véve a neheztelt ítélet indokaiban felsorolt nyomatékos enyhítő körülményeket, továbbá még azt, hogy kár alig forog fenn, és hogy sértett vádlott megbüntetését nem kívánja, a B. T. K. 92. §-ának alkalmazása mellett a kimért büntetéssel sujtani, egyebekben azonban a neheztelt ítéletet indokainál fogva helyben hagyni kellett.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve, hogy ezen bűnügyi vizsgálat adatai, és különösen Major Vilmos nyiregyházi lakos káros félnek 4. szám alatt tett vallomása szerint is, a kérdéses metsző olló és a 20 kr. értékű szalonnája 1889. évi április 3-án az orosz szőlőben borháza égése alkalmával lopatott el;

tekintve, hogy a most jelzett tényállás és körülményeknél fogva ezen tüzészet nem esik a B. T. K. 336. §-ának 5. pontjában körvonalozott közveszély fogalma alá:

mindkét alsófokubiróság ítélete részben megváltoztatik és Jósvei Józsefné született Krausz Zuzsanna vádlott cselekménye a B. T. K. 333. §-ába ütköző és 334. §-a szerinti lopás vétségének minősítetik, vádlott ebben mondatik ki vétkesnek és a B. T. K. 339. és 341. §§-ai alapján

büntetlen előéletének és a kár csékely voltának tekintetbe vételével ezen ítéletnek foganatba vételétől számítandó egy havi fogházra és egy évi időtartamra hivatalvesztés és politikai jogai gyakorlatának felfüggesztésére ítéltetik; egyebekben a kir. ítélő tábla ítélete felhozott és elfogadott indokainál fogva helybengyatik.

315.

II. bünt. tanács.

A B. T. K. 477. §-a nem alkalmazható, ha a csendlegény a gyanúsított egyéni vallomás kicsikarása végett erőszakot követ el, mivel a csendlegény nem bír törvényes jogosultsággal a vallomás kivételére.

Mint hogy a közhivatalnok által hivatala gyakorlatában valakinek tétleg bántalmazása vagy bántalmaztatása csak annyiban esik a B. T. K. 473. §-a alá, mennyiben a cselekmény súlyosabb beszámítás alá nem esik: ennél fogva ott, hol a B. T. K. 301. és 302. §§-ai alá eső cselekmények anyagi halmazatban forognak fenn, ez utóbbi §§-ok alkalmazandók.

Ily esetben a B. T. K. 484. §-ának a viselt hivatal elvesztése iránti rendelkezése alkalmazást nem nyerhetvén, a hivatalvesztés mellék büntetésének kimondása a B. T. K. XX. fejezete értelmében mellőzendő.

1890. szeptember 2-án 2119. B. sz.

Hivatali hatalommal való visszaélés és súlyos testisértés miatt vádolt K. Tosa és társai elleni bünvádi ügyben —

a nagy-beckkeri kir. törvényszék a következő ítéletet hozta:

K. Tosa és D. Milos a B. T. K. 473. §-ába ütköző hivatalos hatalommal való visszaélés vétségében és ezzel eszmei halmazatban álló, a B. T. K. 301. és 302. §. szerint minősülő s pedig K. Tosa vádlott két rendbeli, D. Milos, három rendbeli súlyos testi sértés vétségében bünsökül ismeretnek és e miatt össz büntetésül K. Tosa két havi fogházra, valamint 10—10 ffr. pénzbüntetésre és D. Milos három havi fogházra és 10, 10 és 10 ffr. pénzbüntetésre ítéltetnek; sat. V. Lácza irányában a végtárgyalás elnapoltatik.

Indokok. Vádlottak K. Tosa és D. Milos beismerik, hogy mint Aracs községi rendőrök V. Tacza rendőrtársukkal együtt 1886. évi ápril elején G. Nava ottani lakos panaszára, hogy szőlőjében ismeretlen egyének több gyümölcsfa-csemetét kivágtak, minden alaposabb gyanúkok nélkül P. Milos, P. Vasza és G. Jocza sértetteket éjjeli időben elfogták és megkötözve a község házába hozták, hol másnap reggelig letartóztatva maradtak. D. Milos vádlott azt is beismeri, hogy utközben sértetteket azért, mert vallomást tenni nem akartak, arczul verdeste; de miután ennek ellenében a sértetteknek Cz. Laza tanu által is támogatott vallomásával be van igazolva, miszerint azokat nemcsak a részéről előadott módon, hanem

puskatusával is bántalmazta s miután K. Tosa tagadásával szemben a sértettek egybehangzó vallomása és fennevezett tanu abbeli előadása által, hogy midőn vádlottak a sértetteket a kocsirol leszállították és őket egy távolabbi helyre vezetvén, ott megverték, K. Tosa is a helyszínére ment; be van bizonyítva, hogy a bántalmazásban utóbbi is közreműködött, vádlottaknak cselekménye, miután a sértetteket nemcsak hogy tétleg bántalmazták, hanem rajtuk az orvosszakértői látélet és vélemény szerint 10—12 napi gyógyulást igénylő sértéseket is ejtettek, a B. T. K. 473. §. alá eső hivatalos hatalommal való visszaélés vétségét, valamint az ezzel eszmei halmazatban álló sa B. T. K. 301. és 302. §-ába ütköző súlyos testi sértés vétségét is megállapítja, stb.

A budapesti kir. ítélő tábla a következőleg ítelt:

A kir. ítélő tábla az első bíróság ítéletét megváltoztatja, K. Tosa és D. Milos vádlottakat a B. T. K. 193. és 195. §-ának utolsó bekezdésében körülírt három rendű személyes szabadság megsértésének vétségében, tehát anyagi bűnhalmazatban mondja ki vétkesnek és azért a B. T. K. 95. és 96. §§-ai szerint össz büntetésül mindkét vádlottat 1—1 évi fogházra és a B. T. K. 202. §-a alapján három évi hivatalvesztésre íteli, stb.

Indokok: K. Tosa és D. Milos beismerik, hogy G. Nava által P. György községi rendőrpáncsnoknál tett ama följelentés folytán, hogy szőlőjében ismeretlen tettesek több gyümölcsfa-csemetét kivágtak, a nevezett rendőrpáncsnoknak állítólagos meghagyásából 1886. ápril elején V. Tacza rendőrtársukkal kimentek a szőlőbe, ottan P. Milos P. Vasza és G. Jocza sértetteket éjjeli időben elfogták és azokat abból a célból, miszerint ismerjék be, hogy ők vágták ki G. Nava gyümölcsfáit, megkötözve, a község házához vitték, hol másnap reggelig elzárva tartották. A bünvizsgálat folyamán kihallgatott G. Nava határozottan vallja, hogy midőn ő a községi rendőrségnél gyümölcsfái kivágása miatt panaszt tett, senki ellen sem fejezte ki gyanuját, hanem csak azt mondta, hogy egyedül vinczellérje tudhatja, hogy kit lehet a tett elkövetésével gyanúsítani.

A károsult vallomásából e szerint világos, hogy ő a sértetteket nem nevezte meg mint tetteseket és azok ellen semmi alapos gyanu nem fogott fenn arra nézve, hogy károsult gyümölcsfáit ők vágták volna ki. Mint hogy tehát sértettek ellen a községi rendőrség előtt semmiféle büntendő cselekmény miatt följelentés nem tétetett, minthogy továbbá vádlottak mint községi rendőrök hatáskörüket határait tullepve a nélkül, hogy a községi előjárótól kiküldetést nyertek volna, sértetteket minden jogos ok nélkül letartóztatták, megkötözve a község házához hurczolták és ott másnap reggelig elzárva tartották, holott a törvényben meghatározott eseteken kívül személyes szabadságától senkit megfosztani nem szabad; minthogy végre vádlottak a jogtalanul letartóztatott sértetteket a vizsgálatnak az első bírósági ítéletben kifejtett adatai szerint megkötözték és

akként bántalmazták, hogy azok 10—12 napi gyógyulást igénylő testi sértéseket szenvedtek és így irányukban erőszakot és sanyargatást követtek el: vádlottakat a B. T. K. 193. §. alá eső és miután az általuk elkövetett súlyos testi sértés vétsége a vádlottak terhére a fentebbi ítéletben megállapított cselekménynél súlyosabb büntetés alá nem esik, a B. T. K. 196. §-ának negyedik bekezdése szerint minősülő és büntetendő három r. személyes szabadság megsértésének vétségében bűnösöknek kimondani kellett, stb.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve P. György Aracs községi csendőrparancsnoknak a végtárgyalás alkalmával tett vallomását, mely szerint G. Navának azon feljelentésére, hogy szőlőjében több gyümölcsfa-csemetének szándékos és jogtalan kivágása által neki kár okoztatott, vádlottakat mint neki alárendelt csendlegényeket ő küldötte ki a tettesek elővezetésére;

tekintve, hogy ekkép a más vagyonának megrongálásával gyanúsított P. Milosnak, P. Vasának és G. Joczának vádlottak által hivatalos kiküldetésük folytán s a kapott utasítás értelmében fogatosított letartóztatása s azoknak a csendőrparancsnok elé történt kísértetése miatt vádlottak ellen a B. T. K. 193. §-ába ütköző személyes szabadság elleni vétség nem állapítható meg;

tekintve azonban vádlottaknak azon további cselekményét, mely szerint a másodfoku bíróság ítéletének helyes megállapítása szerint a letartóztatott három egyént bekísértetésük közben akként bántalmazták, hogy mindhárman 10—12 napi gyógyulást igénylő testi sértéseket szenvedtek;

tekintve, hogy ezen bántalmazások, habár a bizonyítási eljárás adatai szerint vádlottak azokat azon célból követték el, hogy a letartóztatottaktól a gyümölcsfa-csemeték kivágását beismerő nyilatkozatokat csikarjanak ki, csakis azért, mert vádlottak csendlegényi minőségükben vallomások kivételére törvényes jogosultsággal nem bírtak, a B. T. K. 477. §-ában meghatározott büntetést nem képezik;

tekintve továbbá, hogy a közhivatalnok által hivatala gyakorlatában valakinek tetteleg bántalmazása vagy bántalmaztatása is csak annyiban esik a B. T. K. 473. §-a alá, mennyiben a cselekmény súlyosabb beszámítás alá nem esik;

tekintve, hogy a törvény ezen rendelkezésének szem előtt tartásával vádlottak ellen a három sértett személyén, habár hivataluk gyakorlatában elkövetett bántalmazó cselekményeik miatt a B. T. K. 473. §-ának teljes kizárásával a 301. §-ába ütköző s a 302. §. szerint büntetendő és így a 473. §-ban meghatározott vétségnél súlyosabb beszámítás alá eső három rendbeli súlyos testi sértés vétsége és pedig nem a 95., hanem a 96. §. értelmében halmazatban állapítandó meg;

tekintve, hogy azon igen nyomatékos súlyosító körülmény mellett, a mely szerint vádlottak a súlyos testi sértéseket hivataluk gyakorlatában követték el s D. Milos vádlottnál még azon további körülményre való figyelemmel is, hogy ő ezen kir. Curianak 1890. évi jun. hó 30-án 1961. sz. a. hozott ítéletével szándékos emberölés kísérletének büntette miatt fegyházra ítéltetett el, a büntetések a B. T. K. 97. §-ának rendelkezése szerint szabandók ki;

tekintve, hogy a fenebb vázolt körülmények közt a B. T. K. 484. §-ának a viselt hivatal vagy állás elvesztésének kimondása iránti intézkedése helyet nem talál;

tekintve végre, hogy a kártérítés megítélése jelen esetben a B. T. K. 311. §-án alapszik;

K. Tosa és D. Milos vádlottak a P. Milos, P. Vasza és G. Jocza sérelmére elkövetett s a B. T. K. 301. §. alá eső három rendbeli súlyos testi sértés vétségében és mint a 70. §. értelmébeni tettestársak bűnösöknek kimondatnak s ezekért a B. T. K. 302. §-a alapján a 96. és 97. §§. alkalmazásával összbünteteskép és pedig K. Tosa vádlott egy évi, D. Milos vádlott pedig egy és fél évi fegyházra s ezenfelül mindkét vádlott külön-külön, tekintettel a B. T. K. 102. §-ának rendelkezésére, az 1887. VIII. t.-cz. 1. §-ában kijelölt célra fizetendő 10—10 frt pénzbüntetésre ítéltetnek el, mely pénzbüntetések behajthatlanság esetében minden 10 frt után egy napi további fegyházra változtatandók át. Ezen változtatásokkal a kártérítés tekintetében a B. T. K. 311. §-ának felhívásával még azért is, mert a sértett felek nem felebbezték, egyebekben a felhívott indokoknál fogva a kir. ítélő tábla ítélete helybenhagyatik.

316.

II. bünt. tanács.

A k. b. t. k. 41. §-ában meghatározott «fenyegetést» másnak valamely büntetendő cselekmény leendő elkövetésével oly ijesztése képezi, hogy az, a ki ellen a kérdéses büntetendő cselekmény elkövetendőnek állítatik, az elkövetésnek előre kijelentése által valódi-lag fenyegetettnek, vagyis az előre hirdetett veszélyt bekövetkezőnek komolyan tartsa. E szerint a ki pisztolyt vásárol és mások előtt azt híreszteli, hogy egy bizonyos egyént le fog löni, nem követ el a k. b. t. k. 41. §-ában foglalt kihágást.

Az 1883. évi VI. t.-cz. 7. §. 1. p. alapján büntetendő cselekmény fenn nem forgása esetén a kir. Curia a felebbezést elfogadja.

1890. szeptember 4. 6954. B. sz.

Közcsend elleni kihágással vádolt T. Zsuzsanna elleni bünvádi ügyben —

a h.-b. öszörményi kir. járásbírósa a következő ítéletet hozta:

T. Zsuzsanna a k. b. t. k. 41. §-ába ütköző közcsend elleni kihá-

gásban vétkesnek kimondatik s 7 napi elzárásra és behajthatlanság esetén 2 napi elzárásra változtatandó 10 frt. pénzbüntetésre ítéltetik.

Indokok. Mert vádlott a h.-bösszörményi rendőrkapitányságnál egész, határozottsággal beismerte, hogy a forgópisztolyt azon czélből vásárolta, hogy T. Imrét s állítólagos jegyesét lelővi, ezen vallomását a bíróságnál lényegében nem módosította; eként tehát vétkeségét azon körülménynél fogva is meg kellett állapítani, mert már az is, hogy egy alantas társadalmi állású hajadon revolvért vásárol, a czélt, hogy azzal más ellen tiltott cselekmény elkövetését szándékolta, nyilvánvalóvá teszi; de különben is vádlott e részben beismerésben lévén, bűnössége kimondandó volt. A büntetés kiszabásánál enyhítő körülményül számított be vádlottnak a fegyver kezelésébeni járatlansága és az, hogy a közölt polgári periratok tanúsága szerint T. Imrének méltó haragosa.

A budapesti kir. ítélőtábla a következőleg ítél:

A kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét azzal a változtatással, hogy a mellékbüntetésül megállapított 10 frt. pénzbüntetés behajthatlanság esetére a k. b. t. k. 22. §-a értelmében nem két, hanem egy napi elzárással lesz helyettesítendő, egyébként indokolásánál fogva s még azért is helyben hagyja, mert a tanúk előadásai szerint vádlott valóban hűtlen szeretője lelövésével fenyegetődött, melynek komolyságát különösen az a körülmény igazolja, hogy megmotozásakor nála forgópisztoly találatott.

A kir. Curia a következő ítéletet hozta:

Tekintve, hogy a k. b. t. k. 41. §-ban meghatározott «fenyegetést» másnak valamely büntetendő cselekmény leendő elkövetésével oly ijesztése képezi, hogy az, a ki ellen a kérdéses büntetendő cselekmény elkövetendőnek állittatik, az elkövetésnek előre kijelentése által valódi fenyegetettnek, vagyis az előre hirdetett veszélyt bekövetkezőnek komolyan tartsa;

tekintve, hogy a vádlott a vele szerelmi viszonyban állott T. Imre lelövésével való fenyegető nyilatkozatot mások előtt tette a nélkül, hogy bármilyen adat hozatott volna fel arra nézve, hogy az, a kire vonatkozólag a fenyegető szavak használtattak, ezeknek ő elleni kiejtéséről habár csak tudomást is nyert volna; annál kevésbé, hogy ő ezen általa nem is hallott, vele nem is közölt szavak által magát komolyan fenyegetettnek és veszélyezettnek tartotta volna;

tekintve, hogy ezen adat hiányában a k. b. t. k. 41. §-ában meghatározott fenyegetés tényálladéka nem állapítható meg;

tekintve, hogy a felhozottak alapján a vádbeli cselekmény büntetendő cselekményt nem képez:

vádlott felebbezése az 1883: VI. t.-cz. 7. §-ának 1. pontja alapján elfogadtatik s mind a két alsóbbfoku bíróság ítéletének megváltoztatásával vádlott a vád alól büntetendő cselekmény tényálladékanak hiányánál fogva felmentetik.

TÁRGYMUTATÓ.

Büntető törvénykönyv a büntettekről és vétségekről.

(1878: V. törvényczikk.)

I. RÉSZ. ÁLTALÁNOS HATÁROZATOK.

I. Fejezet. Bevezető intézkedések.

I. §.

A hamis vád miatt hozandó ítéletben a büntető bíróság első sorban azt tartozik megállapítani, vajjon a feljelentett tényben egyáltalán találhatók-e valamely büntetendő cselekmény jelenségei. Ha nem találhatók, a vádlott felmentendő ezen okból.

Csak ha a bíróság azt találja, hogy a feljelentett tény büntetendő cselekményt képez, bocsátkozhatik a bűnösség szempontjából azon további kérdés taglalásába, tudva hamisan vádolt-e a vádlott, vagy nem, hatóság előtt vádolt-e vagy nem.

Eladott és a vevő által ki nem fizetett dolognak a vevőtől erőszak alkalmazás melletti visszavétele nem képez büntetendő cselekményt. 282¹ 41

A magánokirathamisítás büntethetőségének lényeges kelléke a használat, ez pedig végeredményében szükségkép annak megkárosítására vezet, a ki ellen az okirat bizonyító ereje és az ebből kifolyó használat irányul: ebből következik, hogy habár a B. T. K. 401. §-ában a jogsérelem, mint a büntethetőség egyik alkateleme felemlítve nincs is, e nélkül a magánokirathamisítás nem büntethető. Ha tehát vádlott ténykedésében a jogsérelemre irányuló célzat hiányzik, a büntethetőség alapfeltétele hiányzik. 291 76

Magánbizonyítványnak, illetve lelet és véleménynek gondatlanságból tévesen történt kiállítása a B. T. K. rendelkezéseibe ütköző büntetendő cselekményt nem képez. 292 78

¹ A szövegben hibásan van 382. s. sz. 282. s. sz. helyett szedve.

2. §.

Különböző büntető törvénykönyveknek egymáshoz azon célból való viszonyításánál, hogy meghatározassák, melyik azok közül az enyhébb? mindig az illető cselekmények tényálladéka, nem pedig azok elnevezése veendő alapul.

Azon körülmény, hogy különösen a hazai törvényeknek az országbírói értekezlet által kimodott helyreállítása óta az addig hatályban volt ausztriai büntető törvénykönyv nyomán, de a hazai törvényekkel ellentétben, az okirathamisítás több bíróság által tévesen a csalás büntetvényének elnevezése alá foglaltatott és a csalás egyik külön esetének vétetett, nem változtatta át az okirathamisításnak, ezen cselekmény természete által feltételezett minden más büntetendő cselekmény véghezviteli módozatától különböző individualis jellegét. 299¹ 97

5. és 9. §.

Horvát-Szlavonországok büntetőjogi hatáskör és illetőség szempontjából is a magyar állam területének alkatrészét képezik. Horvátországi illetékességű egyének, mint kétségtelenül magyar honosok irányában a B. T. K. 9. §-ának intézkedései alkalmazást nem nyerhetnek. 269 9

IV. Fejezet. A kísérlet.

65. §.

A megfertőztetés büntette csak befejezett közöskülés által követhető el, a mi a női nemzõ részekbe való behatolást feltételez; ezen körülmény fenforgása nélkül csak kísérletről lehet szó. 280² 36

A szalonka-seréttel töltött fegyver csak viszonylag, tehát nem minden körülmény közt lévén alkalmatlan eszköz az ember életének kioltására, azzal a szándékos emberölés büntetvényének kísérlete elkövethető.

A kísérletnek kizárása a cselekmény véghezvitelére alkalmatlan eszközökkel való foganosítása miatt egyáltalán nem relative, hanem csupán a teljesen (absolute) alkalmatlan eszköz használatára vonatkozik, illetőleg csakis erre van szorítva. 310 129

¹ A szövegben hibásan lett 297 s. sz. 299 sz. helyett szedve
² A szövegben hibásan van 380. s sz. 280. s sz. helyett szedve.

V. Fejezet. A részesség.

69. és 72. §§.

Ha a közadósnak valamely hitelezője saját érdekét biztosítja, ez magában véve büntetendő cselekményt nem képez ugyan, de azzá lesz, mihelyt az azzal a szándékkal van egybekötve s oly módon követtetik el, hogy a bukottnak többi hitelezői jogtalanul megkárosítottak.

Ha tehát az egyik hitelező közadós vagyonát értéken alul megveszi, ez a csalárd bukásban való bűnrészességet képez, még akkor is, ha a vételár nemcsak az ő, hanem az összes hitelezők aránylagos kielégítésére fordítatik. 281¹ 38

VI. Fejezet. A szándék és gondatlanság.

75. §.

Minden gondatlanság által elkövetett cselekmény egyszersmind a véletlen befolyása alatt áll s annál fogva az eredmény bekövetkezésére közreható véletlen a gondatlanságnak büntetendő voltát nem szünteti meg s enyhítő hatása is a gondatlanság nagyobb vagy kisebb fokához képest viszonylik. 274 18

A gondatlanság oly cselekedetben vagy mulasztásban áll, melynek másokra nézve ártalmas, illetőleg jogsértő eredménye «lehetőségét» az illető ismerte, akár lett legyen ezen lehetőség tudata elméjében akkor, a midőn a jogsértő cselekedetet foganatosította, illetőleg a mulasztás bekövetkezését megengedte, akár elfeledte vagy elhagyta legyen azon, általa egyébként tudott eredmény lehető bekövetkezését emlékébe visszaidézni.

A kutya tulajdonosa hatósági különös rendelkezés vagy rendelet nélkül is tartozik kutyájára ügyelni; és ha ezen felügyelet elmulasztása folytán a kutya valakit megmart, tulajdonosa büntetőjogilag felelős. 297 88

Az «indok» és «ok» között az képezi az ezen két tényezőt egymástól elválasztó, ezeknek összevegyítését feltétlenül kizáró különbséget, hogy míg az «indok» a lélekre gyakorolt hatást tételezi fel, mely hatás tényezője, eleme lehet annak, hogy a lélek magát az indok felismert és méltányolt nyomtatéka szerint valaminek cselekvésére, vagy elhagyására, de mindkét esetben teljes szabadsággal elhatározza: addig az «ok» mint physical elem szükségszerű és változatlan tényezője azon okozatnak, melyet összefüggésben az erre

¹ A szövegben hibásan van 381. s. sz. 281. s. sz. helyett szedve.

ható többi természeti erővel, az adott körülmények között mulhatlanul létrehozni kell. 309¹ 125

VII. Fejezet. A beszámítást kizáró vagy enyhítő okok.

76. §.

Azon körülmény, hogy a szerves szivbajban szenvedő vádlott ennek rohama alatt követte el a büntetendő cselekményt, elégséges alapul szolgál a B. T. K. 76. §-ának alkalmazására 304² 113

79. §.

A jogtalan támadás elől futással menekülni senki sem köteles. Nem hágja tehát át a jogos védelem határait az, ki a támadók elől előbb megfutva, utóbb, midőn a folytonos üldözés közben védelemképes állapotba jut, a jogtalan támadás ellen védelmére hasonló eszközt alkalmaz 286³ 62

81. §.

Kézi gyorsnyomdának felállítása a törvényhatóság elnökének bejelentendő. Ezt a kötelezettséget sem az iparüzletnek az iparhatóságnál lett bejelentése, sem a cég bejegyeztetése nem pótolja 311 131

84. §.

A 16-ik életévet még be nem töltött egyéneknek culpa miatti büntethetőségére nézve, a mellettük szóló védelem elneben, annak egyenes bebizonyítása szükséges, hogy a vád tárgyát képező esetben maguktartásának gondatlan voltát és e gondatlanság bűnösségét is képesek voltak belátni. 294 82

VIII. Fejezet. A bűnhalmazat.

95. §.

Az esetben, ha két törvénysértés közül az egyik gondatlanságból követték el, valamint az esetben is, ha a gondatlanságból több törvénysértés jön létre, a B. T. K. 95. §-ának alkalmazhatása, mely csakis szándékosan elkövetett több törvénysértésből képezett egy cselekmény esetében alkalmazható, ki van zárva 270 11

¹ A szövegben hibásan lett 307. s. sz. 309. s. sz. helyett szedve.

² A szövegben hibásan lett 302 s. sz. 304. s. sz. helyett szedve.

³ A szövegben hibásan van 386. s. sz. 286. s. sz. helyett szedve.

A feltörés által elkövetett és az egyszerű lopás szükségszerűleg két külön elhatározást és két külön külső cselekvőséget tételezván fel, és egyik a másikba mint annak alkatrésze foglalható nem lévén: midkét cselekmény külön-külön bevégezett lopást állapít meg 284¹ 53

Az esetben, midőn a tettes mást sértett, mint a kit sérteni akart, az anyagi halmazat csak akkor van kizárva, ha a szándék kivételére több külön cselekmény nem követtetett el; az esetben azonban, melyben a külön cselekmények különböző eredményeket idéztek elő, a bekövetkezett eredmény az anyagi halmazat szabályai szerint bírálendő meg. 301² 103

Az esetben, ha büntetett és kihágás concurrentiája miatt elrendelt végtárgyaláson akár a vádló részéről elejtetik a büntetett miatti vád, vagy pedig ha a törvényszék nem látja a büntetett fennforogni: nincs semmi oka arra, hogy az ennek elejtése, illetőleg elesése után fennmaradó, egyébként közgazgatási közegek elé tartozó kihágás fölött a törvényszék ne hozzon ítéletet 303³ 121

II. RÉSZ. A BÜNTETTEK ÉS VÉTSÉGEK NEMEIRŐL ÉS AZOK BÜNTETÉSEIRŐL.

V. Fejezet. A hatóságok, országyűlési tagok vagy hatósági közegek elleni erőszak.

164. §.

A B. T. K. 164. §-a az egész Btk.-re kiterjedőleg meghatározza, hogy a «hatóság» neve alatt mely hatóságok értendők, ezek között pedig az egyházi hatóságot fel nem említi, miből következik, hogy a B. T. K. 227. és 260. §-ába ütköző cselekmények az egyházi hatóságok előtt el nem követhetők 303⁴ 110

IX. Fejezet. A vallás és ennek szabad gyakorlata elleni büntettek és vétségek.

190. §.

Szellemi erők küzdelmében az erőszak fenforgása lehetetlen lévén, a va lási szertartásnak a B. T. K. 190. §-a szerint bünte-

¹ A szövegben hibásan van 384 s. sz. 284 s. sz. helyett szedve.

² A szövegben hibásan lett 299. s. sz. 301. s. sz. helyett szedve.

³ A szövegben hibásan lett 306. s. sz. 308. s. sz. helyett szedve.

⁴ A szövegben hibásan lett 301. s. sz. 303. s. sz. helyett szedve.

tendő erőszakos megakadályozása csak physikai erő által lehetséges.

Erőszak cselekvést tételezván fel, mulasztás által erőszakot elkövetni nem lehet; mulasztás által tehát nem követhető el a B. T. K. 190. §-ában körülírt vétség 279 33

X. Fejezet. A személyes szabadságnak, a házjognak, továbbá a levél és a távirtdai titoknak közhivatalnok általi megsértése.

193. §.

A közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágások esetében követendő eljárás szabályozása tárgyában 1880. aug. 17-én 38547. sz. a. kibocsátott rendelet 56. §-a alapján sem lehet az elővezettetést foganatosítani, mint csupán abban, ha a vádlott megszökött és ezen esetben is csak akkor, ha megszökése daczára a hatóság előtti megjelenése szükséges; minden más esetben az elővezettetésnek az idézett §. alapján való foganatosítása, valamint a csupán pénzbüntetés alá eső kihágás esetében vádlottnak ítélet előtti letartóztatása is a személyes szabadságnak közhivatalnok általi megsértése vétségét képezi 285¹ 55

XII. Fejezet. A hamis tanulás és hamis eskü.

215. és 221. §§.

Ha az esküt a féltől oly személy veszi ki, a ki erre törvényszerű hatáskörrel nem bír, az eskü sem bír törvényszerű hatályal. Ily esetben tehát tanulás, illetőleg eskü letétele jogi értelemben fenn nem forogván, sem valódi sem hamis esküről szó nem lehet 272 14

221. §.

Magánbizonyítványnak, illetve lelet és véleménynek godatlan-ságból tévesen történt kiállítását a B. T. K. rendelkezéseibe ütköző büntetendő cselekményt nem képez 292 78

XIII. Fejezet. A hamis vád.

227. §.

A hamis vád miatt hozandó ítéletben a büntető bíróság első sorban azt tartozik megállapítani, vajjon a feljelentett tényben egyáltalán találhatók-e valamely büntetendő cselekmény

¹ A szövegben hibásan van 385. s. sz. 285. s. sz. helyett szedve.

jelenségei. Ha nem találhatók, a vádlott felmentendő ezen okból.

Csak ha a bíróság azt találja, hogy a feljelentett tény büntetendő cselekményt képez, bocsátkozhatik a bűnösség szempontjából azon további kérdés taglalásába, tudva hamisan vádolt-e a vádlott, vagy nem, hatóság előtt vádolt-e vagy nem. Eladott és a vevő által ki nem fizetett dolognak a vevőtől erőszak alkalmazás melletti visszavétele nem képez büntetendő cselekményt. 282¹ 41

A B. T. K. 164. §-a az egész Btk.-re kiterjedőleg meghatározza, hogy a «hatóság» neve alatt mely hatóságok értendők, ezek között pedig az egyházi hatóságot fel nem említi, miből következik, hogy a B. T. K. 227. és 260. §-ába ütköző cselekmények az egyházi hatóságok előtt el nem követhetők. 303² 110

XIV. Fejezet. A szemérem elleni büntettek és vétségek

232. §.

A B. T. K. 321. §-ában előforduló ama kitétel: «hatalmába kerít» nem a kéjvágnak közvetlen kielégítésére vagy a fajtalan-ság rögtöni fogantatba vételére kifejtett erőszakot jelentvén, tehát ugy a 232. §-ban, valamint a 233. §-ban megjelölt «erőszakkal való kényszerítéstől,» a mi szintén hatalomba kerítést tételez föl, különbözvén: valódi értelmét a kérdéses büntett véghezvitelének a 321. §-ban foglalt és az érintett cselekedetet kiegészítő: az «elvisz» vagy «letartóztat» szavakkal megjelölt cselekvőségben találja; mely értelmezés által a kérdéses tényező mint «nőragadás», «nő elragadása» első sorban a személyes szabadság megsértésének, nem pedig a szemérem elleni közvetlen támadásnak lesz eleme. 278 29

236. §.

A megfertőztetés büntette csak befejezett közösülés által követhető el, a mi a női nemző részekbe való behatolást feltételez; ezen körülmény fenforgása nélkül csak kísérletről lehet szó. 280³ 36

¹ A szövegben hibásan van 382. s. sz. 282. s. sz. helyett szedve.

² A szövegben hibásan lett 301. s. sz. 303. s. sz. helyett szedve.

³ A szövegben hibásan van 380. s. sz. 280. s. sz. helyett szedve.

XVII. Fejezet. A rágalmazás és becsületsértés.

260. §.

Lap-
számSor-
szám

A B. T. K. 164. §-a az egész Btk.-re kiterjedőleg meghatározza, hogy a »hatóság« neve alatt mely hatóságok értendők, ezek között pedig az egyházi hatóságot fel nem említi, miből következik, hogy a B. T. K. 227. és 260. §-ába ütköző cselekmények az egyházi hatóságok előtt el nem követhetők. 303¹ 110

261. §.

A közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágások esetében a vádlott bármely indokból személyes megjelenésre idézhető. A személyesen megjelent vádlott tartozik a hozzá intézett kérdésekre válaszolni és ezt képviselője sem közbeszólásaival, sem a vádlottnak eltávolításával megakadályozni jogosítva nincsen, míg ellenben a feleket személyesen kihallgatni akaró bírói közeg említett törvényes jogát érvényesítheti. Ezzel az eljáró hivatalos közeg az ügyvédi képviselet jogkörét lényegileg meg nem sérti, ha azonban a felek és képviselőik iránt tartozó higgadság és tisztesség korlátain túl megy, ezért csak fegyelmi uton vonható felelősségre 305² 115

262. §.

A ki a sorozó bizottságnál működő katonaeorvosról a sorozó bizottság elnökéhez írt levélben azt állítja, hogy az katonaköteles egyéneket a szolgálattól csalárd módon és jogtalanul elvont, a B. T. K. 262. §-ába ütköző nyilvános rágalmazás vétségét követi el. 275 19

XVIII. Fejezet. Az ember élete elleni büntettek és vétségek.

279. §.

A szalonka-seréttel töltött fegyver csak viszonylag, tehát nem minden körülmény közt lévén alkalmatlan eszköz az ember életének kioltására, azzal a szándékos emberölés büntetének kísérlete elkövethető.
A kísérletnek kizárása a cselekmény véghezvitelére alkalmatlan eszközökkel való foganatosítása miatt egyáltalán nem relative, hanem csupán a teljesen (absolute) alkalmatlan eszköz használatára vonatkozik, illetőleg csakis erre van szorítva. 310 129

¹ A szövegben hibásan van 301. s. sz. 303. s. sz. helyett szedve.
² A szövegben hibásan lett 303. s. sz. 305. s. sz. helyett szedve.

Lap-
számSor-
szám

280. §.

Két emberen elkövetett szándékos emberölés a B. T. K. 280. §-a alapján büntetendő. 283¹ 49

281. §.

A B. T. K. 281. §-a alá eső felindulásnak rendszerint külső körülményekből kell származnia; nem eshetik tehát a 281. §-ának *b*) pontja alá azon felindulás, azon ingerültség, melynek forrását magának a tettesnek gonoszsága, vagy a megtámadott személy védelme, esetleg a cselekmény végrehajtását akadályozó körülmények következtében fokozódott dühe képezi.
A kisdéd ellen elkövetett szándékos emberölés esetében a B. T. K. 281. §-ának alkalmazhatósága fogalmilag ki van zárva. 277 26

XIX. Fejezet. A párviadal.

293. §.

A sértett fél megbízása folytán »elégíteltre«, illetőleg »lovagias elégíteltre« való felszólításból nem következik szükségszerűleg, hogy a célzat párbajra kihívás volt. 268 7

XX. Fejezet. A testi sértés.

301. §.

A jogtalan támadás elől futással menekülni senki sem köteles. Nem hágja tehát át a jogos védelem határait az, ki a támadók elől előbb megfutva, utóbb, midőn a folytonos üldözés közben védelemképes állapotba jut, a jogtalan támadás ellen védelmére hasonló eszközt alkalmaz. 286² 62
A kórházaknál alkalmazott szolgák is közhivatalnokoknak tekintendők és így az ápolásukra bizott egyének sérelmére általuk elkövetett büntetendő cselekmény, amennyiben ez súlyosabb beszámítás alá nem esik, a 473. §. szerint, hivatali hatalommal való visszaélés vétségét képezi.
A testi sértések minőségének megállapításánál nem az az irányadó, hogy a betegség mennyi ideig tarthatott volna, hanem az, hogy tényleg mennyi ideig tartott. 290 73
Az esetben, midőn a tettes mást sértett, mint a kit sértetni akart, az anyagi halmazat csak akkor van kizárva, ha a

¹ A szövegben hibásan lett 383. s. sz. 283. s. sz. helyett szedve.
² A szövegben hibásan lett szedve 380. s. sz. 286. s. sz. helyett.

	Lap- szám	Sor- szám
szándék kivételére több külön cselekmény nem követtetett el; az esetben azonban, melyben a külön cselekmények különböző eredményeket idéztek elő, a bekövetkezett eredmény az anyagi halmazat szabályai szerint bírálendő meg.	301 ¹	103
Azon körülmény, hogy szerves szivbajban szenvedő vádlott ennek rohama alatt követte el a büntetendő cselekményt, elégséges alapul szolgál a B. T. K. 76. §-ának alkalmazására.	304 ²	113
A B. T. K. 477. §-a nem alkalmazható, ha a csendlegény a gyanúsított egyéneken vallomás kicsikarása végett erőszakot követ el, mivel a csendlegény nem bír törvényes jogosultsággal a vallomás kivételére.		
Minthogy a közhivatalnok által hivatala gyakorlatában valakinek tettleg bántalmazása vagy bántalmaztatása csak annyiban esik a B. T. K. 473. §-a alá, mennyiben a cselekmény súlyosabb beszámítás alá nem esik: ennél fogva ott, hol a B. T. K. 301. és 302. §§-ai alá eső cselekmények anyagi halmazatban forognak fenn, ez utóbbi §§-ok alkalmazandók.		
Ily esetben a B. T. K. 484. §-ának a viselt hivatal elvesztése iránti rendelkezése alkalmazást nem nyerhetvén, a hivatalvesztés mellékbüntetésének kimondása a B. T. K. XX. fejezete értelmében mellőzendő.	315	140

307. §.

A B. T. K. 307. §-ában említett «súlyos bántalmazás» erkölcsi értelemben veendő. Ily bántalmazás alatt tehát testileg nem súlyos eredményeket maga után vont oly bántalmazás is értendő, a mely fennforgó körülmények folytán a vádlott lelkiületére súlyosan hatott.	296	86
---	-----	----

310. §.

A gondatlanság oly cselekedetben vagy mulasztásban áll, melynek másokra nézve ártalmas, illetőleg jogsértő eredménye «lehetőségét» az illető ismerte, akár lett légyen ezen lehetőség tudata elméjében akkor, a midőn a jogsértő cselekedetet fogatosította, illetőleg a mulasztás bekövetkezését megengedte, akár elfeledte vagy elhagyta légyen		
---	--	--

¹ A szövegben hibásan lett 299 s. sz. 301. s. sz. helyett szedve² A szövegben hibásan lett 303. s. sz. 304. s. sz. helyett szedve.

	Lap- szám	Sor- szám
azon, általa egyébként tudott eredmény lehető bekövetkezését emlékébe visszaidézni.		
A kutya tulajdonosa hatósági különös rendelkezés vagy rendelet nélkül is tartozik kutyájára ügyelni; és ha ezen felügyelet elmulasztása folytán a kutya valaki ¹ megmart, tulajdonosa büntetőjogilag felelős.	297	88
Az «indok» és «ok» között az képezi az ezen két tényezőt egymástól elválasztó, ezeknek összevegyítését feltétlenül kizáró különbséget, hogy míg az «indok» a lélekre gyakorolt hatást tételezi fel, mely hatás tényezője, eleme lehet annak, hogy a lélek magát az indok felismert és méltányolt nyomatéka szerint valaminek cselekvésére, vagy elhagyására, de mindkét esetben teljes szabadsággal elhátározza: addig az «ok» mint physical elem szükségszerű és változatlan tényezője azon okozatnak, melyet összefüggésben az erre ható többi természeti erővel, az adott körülmények között mulhatlanul létrehozni kell	309 ¹	125

XXII. Fejezet. A személyes szabadságnak megsértése magán személyek által.

321. §.

A B. T. K. 321. §-ában előforduló ama kitétel: «hatalmába kerít» nem a kéjvágynak közvetlen kielégítésére vagy a fajtalanság rögtöni fogatba vételére kifejtett erőszakot jelentvén, tehát ugy a 232. §-ban, valamint a 233. §-ban megjelölt «erőszakkal való kényszerítéstől», a mi szintén hatalomba kerítést tételez föl, különbözvén: valódi értelmét a kérdéses büntett véghezvitelének a 321. §-ban foglalt és az érintett cselekedetet kiegészítő: az «elvisz» vagy «letartóztat» szavakkal megjelölt cselekvőségben találja; mely értelmezés által a kérdéses tényező min ¹ «nőragadás», «nő elragadása» első sorban a személyes szabadság megsértésének, nem pedig a szemérem elleni közvetlen támadásnak lesz eleme.	278	26
---	-----	----

XXV. Fejezet. A magánlaknak megsértése magánszemélyek által.

332. §.

Ha valaki udvarán, vagy kertjén az átjárást csak szíveségből engedi meg, ezen engedélyt bármikor visszavonhatja. Az engedély visszavonása utáni átjárás magánlaksértést képez.	307 ²	120
--	------------------	-----

¹ A szövegben hibásan lett 307. s. sz. 309. s. sz. helyett szedve.² A szövegben hibásan lett 305. s. sz. 307. s. sz. helyett szedve.

XXVI. Fejezet. A lopás.

Lap-
szám Sor-
szám

333. §.
A káros vallomása a kár menyisége tekintetében rendszerint teljes bizonyítékot képez 306¹ 118
334. §.
A feltörés által elkövetett és az egyszerű lopás szükségszerűleg két külön elhatározást és két külön külső cselekvőséget tételezvé fel, és egyik a másikba mint annak alkotórésze foglалható nem lévén: mindkét cselekmény külön-külön bevégzett lopást állapít meg. 284² 53
336. §.
Felmászás egy ablakhoz és benyulás a szobába, a nélkül, hogy a tolvaj a szobába bejutna, nem képez a B. T. K. 336-ának 3. pontja szerinti bemászást. 302³ 106
- A szőlőben álló borház égése alkalmával történt lopás nem esik a B. T. K. 336. §. 5. pontja alá 314 138

XXVII. Fejezet. A rablás és zsarolás.

344 és 350. §§.

- A zsarolás és a rablás közötti jellemző különbséget nem az elvétel, illetőleg az átadás, hanem a mindkét cselekményben közös személy elleni erőszaknak mindegyik cselekményre vonatkozólag különböző irányzata állapítja meg. A B. T. K. 350. §-a esetében az erőszak a megtámadott személy szabad akaratának megghiusítására irányul és tulajdonképen az akaratnak kényszer alá helyezését eszközli, a 344. §. esetében pedig az erőszaknak egyenesen a megtámadott személynek teste ellen keli alkalmaztatnia; minélfogva a «rablás» csak akkor van a személy ellen erőszak által elkövetve, ha a fizikai erő egyenesen a sértett teste ellen irányoztatott és az ez által egyszersmind szabadságát illetőleg is kényszer alá helyeztetett.
- Idegen ingó dolognak jogtalan eltulajdonítási célból — habár erőszakos elvitele — ha az erőszak nem fogatosított a megtámadott teste ellen, nem állapítja meg a rablást.
- A zsarolás létrejötte nem a szerzett haszon jogtalanságától, hanem a szerzési mód jogtalanságától van feltételezve 267 1

¹ A szövegben hibásan lett 304. s. sz. 306. s. sz. helyett szedve.² A szövegben hibásan van 384. s. sz. 284. s. sz. helyett szedve.³ A szövegben hibásan lett 300. s. sz. 302. s. sz. helyett szedve.

XXXI. Fejezet. A csalás.

Lap-
szám Sor-
szám

379. §.
A fennálló szabályok szerint a hivatalnok fizetésének vagy nyugdíjának elzalogosítása, a fizetési ívnek kölcsön fedezésére való átadása, a hitelezőnek zálogjogot nem ad s annyira hatálytalan, hogy új fizetési ív az illető kérelmére még akkor is kiadandó, ha annak elzalogosítását nyíltan beismerte. Ennélfogva ily elzalogosítás esetében új fizetési ív kivétele s a fizetés felvétele nem képez ravasz fondorlatot 288 65
- Eladott ingatlanok záloggal való megterhelése által elkövetett csalás 295 83

389. §.

- Különböző büntető törvénykönyveknek egymáshoz azon célból való viszonyításánál, hogy meghatározassék, melyik azok közül az enyhébb? mindig az illető cselekmények tényálladéka nem pedig azok elnevezése veendő alapul.
- Azon körülmény, hogy különösen a hazai törvényeknek az országbírói értekezlet által kimondott helyreállítására óta az addig hatályban volt ausztriai büntető törvénykönyv nyomán, de a hazai törvényekkel ellentétben, az okirathamisítás több bíróság által tévesen a csalás büntetetének elnevezése alá foglaltatott és a csalás egyik külön esetének vétetett, nem változtatta át az okirathamisításnak, ezen cselekmény természete által feltételezett minden más büntetendő cselekmény véghezviteli módozatától különböző individualis jellegét 299¹ 97

XXXII. Fejezet. Okirathamisítás.

401. §.

- A magánokirathamisítás büntetőségének lényeges kelléke a használat, ez pedig végeredményében szükségkép annak megkárosítására vezet, a ki ellen az okirat bizonyító ereje és az ebből kifolyó használat irányul: ebből következik, hogy habár a B. T. K. 401. §-ában a jogsérelem, mint a büntetőség egyik alkateleme felemlítve nincs is, e nélkül a magánokirathamisítás nem büntetendő. Ha tehát vádlott ténykedésében a jogsérelemre irányuló célzat hiányzik, a büntetőség alapfeltétele hiányzik 291 76

¹ A szövegben hibásan lett 297. s. sz. 299. s. sz. helyett szedve.

	Lap- szám	Sor- szám
403. §.		
A váltóhamisítás tekintet nélkül az összegre már önmagában büntettet képez	287	64
Különböző büntető törvénykönyveknek egymáshoz azon czélból való viszonyításánál, hogy meghatározassék, melyik azok közül az enyhébb? mindig az illető cselekmények tényálladéka, nem pedig azok elnevezése veendő alapul.		
Azon körülmény, hogy különösen a hazai törvényeknek az országbirói értekezlet által kimondott helyreállítás óta az addig hatályban volt ausztriai büntető törvénykönyv nyomán, de a hazai törvényekkel ellentétben, az okirathamisítás több bíróság által tévesen a csalás büntettének elnevezése alá foglaltatott és a csalás egyik külön esetének vétetett, nem változtatta át az okirathamisításnak, ezen cselekmény természete által feltételezett minden más büntetendő cselekmény véghezviteli módozatától különböző individualis jellegét	299 ¹	97

406. §.

A ki károsítási czélzattal a tlkvi hivatalban neki megtekintés véget kiadott tjkvet onnan jogtalanul elviszi, ez által annak használatát jogellenesen lehetetlenné teszi, abból az egyes lapokat kivéve, meg is rongálja, illetőleg megcsonkítja s ezen megcsonkítás által azon oly változást visz véghez, melynél fogva az érdekelték jogaira nézve a lényeges bizonyítás meghiusításának veszélye forog fenn: az okirathamisítás vétségét követi el	289	69
---	-----	----

XXXV. Fejezet. A család és vétkes bukás.

414. §.

Ha a közadónak valamely hitelezője saját érdekét biztosítja, ez magában véve büntetendő cselekményt nem képez ugyan, de azzá lesz, mihelyt az azzal a szándékkal van egybekötve s oly módon követtetik el, hogy a bukottnak többi hitelezői jogtalanul megkárosíthatnak.		
Ha tehát az egyik hitelező közadós vagyonát értéken alul megveszi, ez a család bukásban való bűnrészességet képez, még akkor is, ha a vételár nemcsak az ő, hanem az összes hitelezők aránylagos kielégítésére fordítatik	281 ²	38

¹ A szövegben hibásan lett 297. s. sz. 299. s. sz. helyett szelve.² A szövegben hibásan van 381. s. sz. 281. s. sz. helyett szedve.

XXXVII. Fejezet. A gyújtogatás.

423. §.

	Lap- szám	Sor- szám
Oly pinczehajléknak felgyújtása, melyben némelykor emberek is tartózkodnak, nem esik a B. T. K. 423. §-ának 1. pontja alá	302 ¹	106

XXXVIII. Fejezet. Viszradás okozása.

429. §.

A B. T. K. 429. §-a alapján büntetendő nemcsak a gátrendőrségről szóló 1871: XL. t.-cz. 1. §-a szerint a törvény különös védelme alá helyezett gátnak, hanem a magántulajdon védelmére törvényszerűen épült gátnak átmetszése is.	298	91
---	-----	----

XL. Fejezet. A foglyok megszöktetése.

448. §.

Nem követi el a foglyszöktetés büntettét a fogolykíséréssel megbízott azon egyén, a ki, a hatóság részéről fegyverrel ellátva nem lévén, az őt fenyegető veszély kikerülése czéljából a kísérést abbahagyja és a fogolyt menekülni enged.	271	13
---	-----	----

XLII. Fejezet. A hivatali és ügyvédi büntettek és vétségek.

461. §.

Nem követi el a foglyszöktetés büntettét a fogolykíséréssel megbízott azon egyén, a ki, a hatóság részéről fegyverrel ellátva nem lévén, az őt fenyegető veszély kikerülése czéljából a kísérést abbahagyja és a fogolyt menekülni engedi.	271	13
Az 1868: XXXVIII. t.-cz. 116. §-a szerint a község által választott iskolai szék is hatóságnak tekintendő; az ez által választott és az iskola vagyonát kezelő gondnok tehát a B. T. K. 461. §-a szerint közhivatalnoknak lévén tekintendő, az általa elkövetett sikkasztás a B. T. K. 462. §-ába ütköző hivatali sikkasztás büntettét állapítja meg	313	136

470. §.

Aktiv megvesztegetést követ el az, a ki a törvényszéki elnöknek ajándékot küld a czélból, hogy ezzel valamely hivatalnoknak áthelyeztetését más helyre az illető hivatalnok akarata nélkül kieszközölje	312	133
---	-----	-----

¹ A szövegben hibásan lett 300 s. sz. 302. s. sz. helyett szedve.

472. §.

A közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágások eseteiben a vádlott bármely indokból személyes megjelenésre idézhető. A személyesen megjelent vádlott tartozik a hozzá intézett kérdésekre válaszolni és ezt képviselője sem közbeszólásaival, sem a vádlottnak eltávolításával megakadályozni jogosítva nincsen, míg ellenben a feleket személyesen kihallgatni akaró bírói közeg említett törvényes jogát érvényesítheti. Ezzel az eljáró hivatalos közeg az ügyvédi képviselő jogkörét lényegileg meg nem sérti, ha azonban a felek és képviselőik iránt tartozó higgadság és tisztesség korlátain túl megy, ezért csak fegyelmi uton vonható felelősségre 305¹ 115

473. §.

A kórházaknál alkalmazott szolgák is közhivatalnokoknak tekintendők és így az ápolásukra bizott egyének sérelmére általuk elkövetett büntetendő cselekmény, a mennyiben ez súlyosabb beszámítás alá nem esik, a 473. §. szerint, hivatali hatalommal való visszaélés vétségét képezi.
A testi sértések minőségének megállapításánál nem az az irányadó, hogy a betegség mennyi ideig tarthatott volna, hanem az, hogy tényleg mennyi ideig tartott 290 73

477. és 484. §§.

A B. T. K. 477. §-a nem alkalmazható, ha a csendlegény a gyanúsított egyéneken vallomás kicsikarása végett erőszakot követ el, mivel a csendlegény nem bír törvényes jogosultsággal a vallomás kivételére.
Mínt hogy a közhivatalnok által hivatala gyakorlatában valakinek tetteleg bántalmazása vagy bántalmaztatása csak annyiban esik a B. T. K. 473. §-a alá, mennyiben a cselekmény súlyosabb beszámítás alá nem esik: ennélfogva ott, hol a B. T. K. 301. és 302. §§-ai alá eső cselekmények anyagi halmazatban forognak fenn, ez utóbbi §§-ok alkalmazandók.
Ily esetben a B. T. K. 484. §-ának a viselt hivatal elvesztése iránti rendelkezése alkalmazást nem nyerhetvén, a hivatalvesztés mellékbüntetésének kimondása a B. T. K. XX. fejezete értelmében mellőzendő 315 140

¹ A szövegben hibásan lett 303. s. sz. 305. s. sz. helyett azedve.

A magyar büntető törvénykönyv a kihágásokról. (1879: XL. czikk.)

41. §.

A k. b. t. k. 41. §-ában meghatározott «fenyegetést» másnak valamely büntetendő cselekmény leendő elkövetésével oly ijesztése képezi, hogy az, a ki ellen a kérdéses büntetendő cselekmény elkövetendőnek állítatik, az elkövetésnek előre kijelentése által valódiilag fenyegettetnek, vagyis az előre hirdetett veszélyt bekövetkezőnek komolyan tartsa. E szerint a ki pisztolyt vásárol és mások előtt azt hirszteli, hogy egy bizonyos egyént le fog löni, nem követ el a k. b. t. k. 41. §-ában foglalt kihágást.
Az 1883. évi VI. t. cz. 7. §. 1. p. alapján büntetendő cselekmény fenn nem forgása esetén a kir. Curia a felelősséget elfogadja. 316 143

Törvény a büntető törvénykönyvek életbeléptetéséről.
(1880: XXXVII. törvényczikk.)

7. §.

Habár az 1848: XVIII. t. cz. (sajtótörvény) 39. és 40. §§-ai büntetési tételt nem tartalmaznak, ebből nem az következik, hogy az ezen szakaszokba ütköző mulasztások büntető uton megtorolhatók nem lennének, hanem ily esetekben a sajtótörvény 30. §-ának 4. pontja jön alkalmazásba 276 21

29. §.

Különböző büntető törvénykönyveknek egymáshoz azon célból való viszonyításánál, hogy meghatározassék, melyik azok közül az enyhébb? mindig az illető cselekmények tényálladéka, nem pedig azok elnevezése veendő alapul.
Azon körülmény, hogy különösen a hazai törvényeknek az országbírói értekezlet által kimondott helyreállítás óta az addig hatályban volt ausztriai büntető törvénykönyv nyomán, de a hazai törvényekkel ellentétben, az okirathamítás több bíróság által tévesen a csalás büntetettének elnevezése alá foglaltatott és a csalás egyik külön esetének vétetett, nem változtatta át az okirathamításnak, ezen cselekmény természete által feltételezett minden más büntetendő cselekmény véghezviteli módozatától különböző individualis jellegét 299¹ 97

¹ A szövegben hibásan lett 297. s. sz. 299. s. sz. helyett szedve.

A felebbviteli bíróságok szabályozásáról és a felebbvitel korlátozásáról a kir. járásbírók hatásköréhez utalt büntető ügyekben. (1883: VI. törvényczikk.)

7. §.

A k. b. t. k. 41. §-ában meghatározott «fenyegetést» másnak valamely büntetendő cselekmény leendő elkövetésével oly ijesztése képezi, hogy az, a ki ellen a kérdéses büntetendő cselekmény elkövetendőnek állítatik, az elkövetésnek előre kijelentése által valódi fenyegetettnek, vagyis az előre hirdetett veszélyt bekövetkezőnek komolyan tartsa. E szerint a ki pisztolyt vásárol és mások előtt azt hiteszteli, hogy egy bizonyos egyént le fog löni, nem követ el a k. b. t. k. 41. §-ában toglalt kihágást.

Az 1883. évi VI. t.-cz. 7. §. 1 p. alapján büntetendő cselekmény fenn nem forgása esetén a kir. Curia a felebbezést elfogadja. 316 143

Sajtótörvény. (1848: XVIII. törvényczikk.)

30., 39 és 40. §§.

Habár az 1848: XVIII. törvényczikk (sajtótörvény) 39. és 40. §§-ai büntetési tételt nem tartalmaznak, ebből nem az következik, hogy az ezen szakaszokba ütköző mulasztások büntető uton megtorolhatók nem lennének, hanem ily esetekben a sajtótörvény 30. §-ának 4. pontja jön alkalmazásba. 276 21

37. §.

Kézi gyorsnyomdának fellállítása a törvényhatóság elnökénél bejelentendő. Ezt a kötelezettséget sem az ipariüzletnek az iparhatóságnál lett bejelentése, sem a cég bejegyeztetése nem pótolja. 311 131

1868: XXX. törvényczikk. A Magyarország, s Horvát-, Szlavon- és Dalmátországok közt fennforgott közjogi kérdések kiegyenlítése iránt létrejött egyezmény beczikkelyezéséről.

1., 2. és 3. §§.

Horvát-Szlavonországok büntetőjogi hatáskör és illetőség szempontjából is a magyar állam területének alkatrészét képezik.

Horvátországi illetékességű egyének, mint kétségtelenül magyar honosok irányában a B. T. K. 9. §-ának intézkedései alkalmazást nem nyerhetnek. 269 9

1868: XXXVIII. törvényczikk. A népiskolai közoktatás tárgyában.

116. §.

Az 1868: XXXVIII. t. cz. 116. §-a szerint a község által választott iskolai szék is hatóságnak tekintendő; az ez által választott és az iskola vagyonát kezelő gondnok tehát a B. T. K. 461. §-a szerint közhivatalnoknak lévén tekintendő a általa elkövetett sikasztás a B. T. K. 462. §-ába ütköző hivatali sikkasztás büntetetté állapítja meg. . . . 313 136

1871: XL. törvényczikk. A gátrendőrségről.

33. §.

A B. T. K. 429. §-a alapján büntetendő nemcsak a gátrendőrségről szóló 1871: XL. t.-czikk 1. §-a szerint a törvény különös védelme alá helyezett gátnak, hanem a magántulajdon védelmére törvényszerűen épült gátnak átmeteszése is. 298 91

Bűnvádi eljárás.

Illetőség

Bűnvádi eljárási gyakorlatunk szerint abból az okból, hogy a cselekmény más bíróság területén követtetett el, az ügy oda leendő áttételének rendszerint csak a vád alá helyező határozat meghozatala, előtt lehet helye. (Illetőségi összeütközés.) 293 81

Bizonnyítás.

A 16-ik életévet még be nem töltött egyéneknek culpa miatti büntethetőségére nézve, a mellettük szóló vélelem ellenében, annak egyenes bebizonyítása szükséges, hogy a vád tárgyát képező esetben maguktartásának gondatlan voltát és e gondatlanság bűnösségét is képesek voltak belátni. . . . 294 82

A káros vallomása a kár mennyisége tekintetében rendszerint teljes bizonyítékot képez. 306¹ 118

Végtárgyalás és ítélet.

Oly esetben, midőn a zálogjogi előjegyzést a magánvádoló veszélyeztetett követelésének biztosítása végett, a fennálló büntető eljárási joggyakorlat alapján, a bünfenyítő bíróság rendelte el: ugyanennek jogkörébe tartozik annak kimondása, hogy a bűnperben hozott jogérvényes határozat alap-

¹ A szövegben hibásan lett 304. s. sz. 306. s. sz. helyett szedve.

	Lap- szám	Sor- szám
ján az előjegyzés törlésének van helye. A törlés elrendelése a telekkönyvi hatóságnál kérelmezendő.	273	17
A hamis vád miatt hozandó ítéletben a büntető bíróság első sorban azt tartozik megállapítani, vajjon a feljelentett tényben egyáltalán találhatók-e valamely büntetendő cselekmény jelenségei. Ha nem találhatók, a vádlott felmentendő ezen okból.		
Csak ha a bíróság azt találja, hogy a feljelentett tény büntetendő cselekményt képez, bocsátkozhatik a bűnösség szempontjából azon további kérdés taglalásába, tudva hamisan vádolt-e a vádlott, vagy nem, hatóság előtt vádolt-e vagy nem.		
Eladott és a vevő által ki nem fizetett földnek a vevőtől erőszak alkalmazása melletti visszavétele nem képez büntetendő cselekményt.	282 ¹	41
Sértett fél a büntető eljárás megindítására alapul szolgáló indítványát az által, hogy a végtárgyaláson vádlott megbüntetését már nem, és csupán kára megtérítését kívánta, még nem vonta vissza, minthogy a törvény a vádnak feltételes vagy részleges visszavonását nem ismeri; tehát a vádindítvány visszavontnak csupán az esetben fogadható el, ha az feltétlenül és teljesen visszavonatot.	300 ²	101
Az esetben, ha büntett és kihágás concurrentiája miatt elrendelt végtárgyaláson akár a vádló részéről elejtetik a büntett miatti vád, vagy pedig ha a törvényszék nem látja a büntettet fennforogni: nincs semmi ok arra, hogy az ennek elejtése, illetőleg elesése után fennmaradó, egyébként közigazgatási közegek elé tartozó kihágás fölött a törvényszék ne hozzon ítéletet.	308 ³	121
A m. kir. igazságügyminiszternek 1867. évi július 17-én 481. sz. a. kelt rendelete a sajtótermékek köteles példányainak beküldése iránt.		
Habár az 1848: XVIII. t.-cz. 39. és 40. §§ ai büntetési tételt nem tartalmazznak, ebből nem az következik, hogy az ezen szakaszokba ütköző mulasztások büntető uton megtorolhatóak nem lennének, hanem ily esetekben a sajtótörvény 30. §-ának 4. pontja jön alkalmazásba	276	21

¹ A szövegben hibásan lett 382. s. sz. 282. s. sz. helyett szedve.

² A szövegben hibásan lett 298. s. sz. 300. s. sz. helyett szedve.

³ A szövegben hibásan lett 306. s. sz. 308. s. sz. helyett szedve.

Telekkönyvi rendtartás.

	Lap- szám	Sor- szám
Oly esetben, midőn a zálogjogi előjegyzést a magánvádló veszélyeztetett követelésének biztosítása végett a fennálló büntető eljárási joggyakorlat alapján, a bünfenyítő bíróság rendelte el: ugyanennek jogkörébe tartozik annak kimondása, hogy a bünperben hozott jogérvényes határozat alapján az előjegyzés törlésének van helye. A törlés elrendelése a telekkönyvi hatóságnál kérelmezendő	273	17
A ki károsítási célzattal a tkvi hivatalban neki megtekintés végett kiadott tjkvet onnan jogtalanul elviszi, ez által annak használatát jogellenesen lehetetlenné teszi, abból az egyes lapokat kivéve, meg is rongálja, illetőleg megcsonkítja s ezen megcsonkítás által azon oly változást visz véghez, melynél fogva az érdekeltek jogaira nézve a lényeges bizonyítás meghiúsításának veszélye forog fenn; az okirat-hamisítás vétségét követi el	289	69
Eladott ingatlanok záloggal való megterhelése által elkövetett csalás	295	83

A magy. kir. belügyminiszter rendelete a közigazgatási hatóságok körébe utalt kihágások eseteiben követendő eljárás szabályozása tárgyában. (7. a. melléklet az 1888. auguszt. 17-én 38547. sz. a. kelt rendelethez.)

56. §.

A közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágások eseteiben követendő eljárás szabályozása tárgyában 1880. aug. 17-én 38547. sz. a. kibocsátott rendelet 56. §-a alapján sem lehet az elővezetést foganatosítani, mint csupán abban, ha a vádlott megszökött és ezen esetben is csak akkor, ha megszökése daczára a hatóság előtti megjelenése szükséges; minden más esetben az elővezetésnek az idézett §. alapján való foganatosítása, valamint a csupán pénzbüntetés alá eső kihágás esetében vádlottnak ítélet előtti letartóztatása is a személyes szabadságnak közhivatalnok általi megsértése vétségét képezi . . . . .

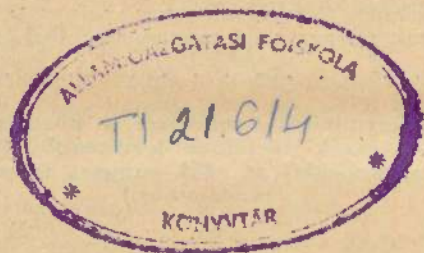
29., 57., 63. és 72. §§.

A közigazgatási hatóságok körébe utalt kihágások eseteiben a vádlott bármely okból személyes megjelenésre idézhető. A személyesen megjelent vádlott tartozik a hozzá intézett kérdésekre válaszolni és ezt képviselője sem közbeszólásai-

¹ A szövegben hibásan van 385. s. sz. 285. s. sz. helyeti szedve.

val, sem a vádlottnak eltávolításával megakadályozni jogosítva nincsen; míg ellenben a feleket személyesen kihallgatni akaró bírói közeg említett törvényes jogát érvényesítheti. Ezzel az eljáró hivatalos közeg az ügyvédi képviselőlet jogkörét lényegileg meg nem sérti; ha azonban a felek és képviselőik iránt tartozó higadság és tisztesség korlátaitul megy, ezért csak fegyelmi uton vonható felelősségre . 305¹ 115

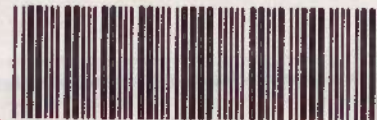
¹ A szövegben hibásan van 303 s. az. 305. s. az. helyett szedve.

20

11. 2017. 04. 08.

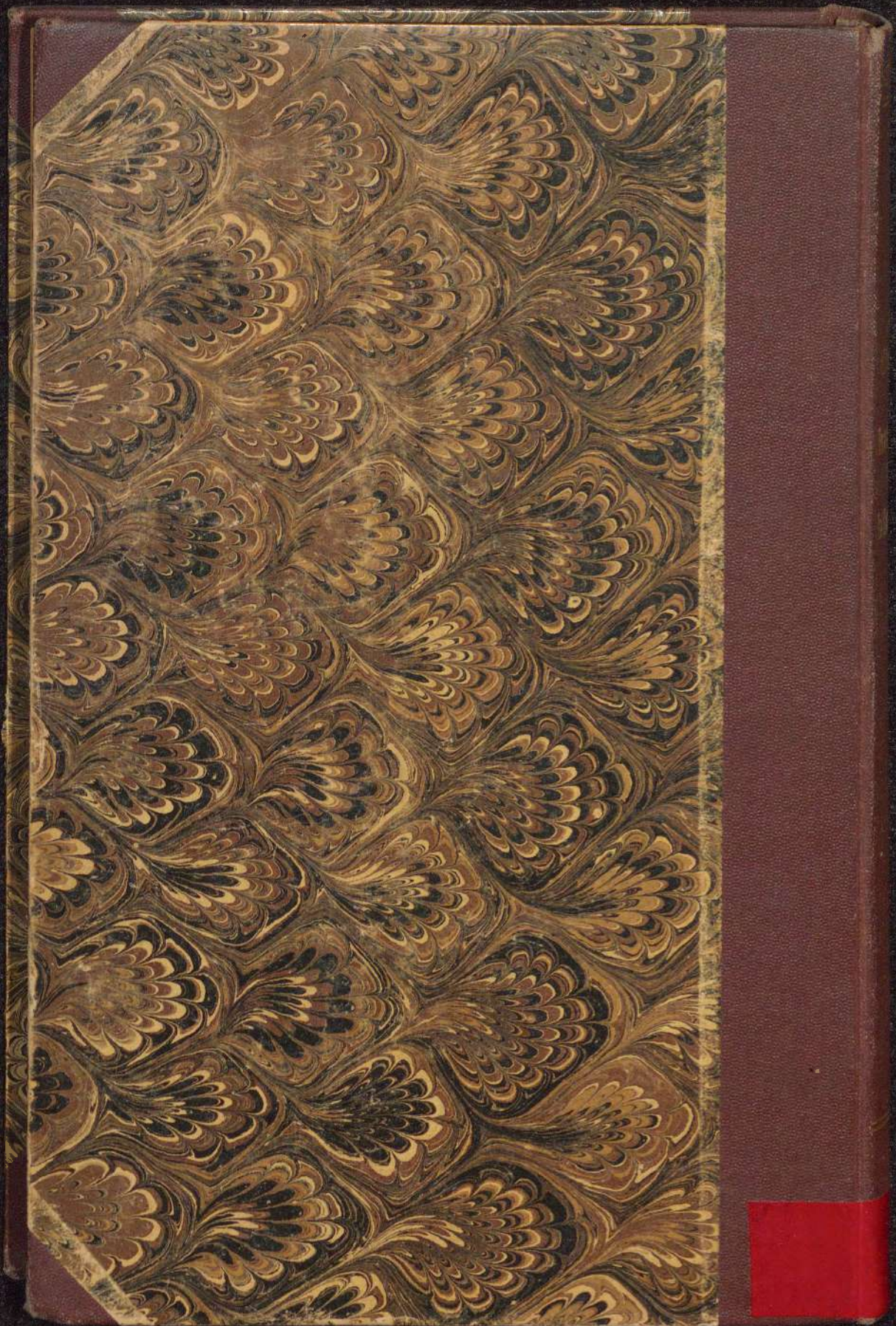
NKE EKK KTK Kari Könyvtár

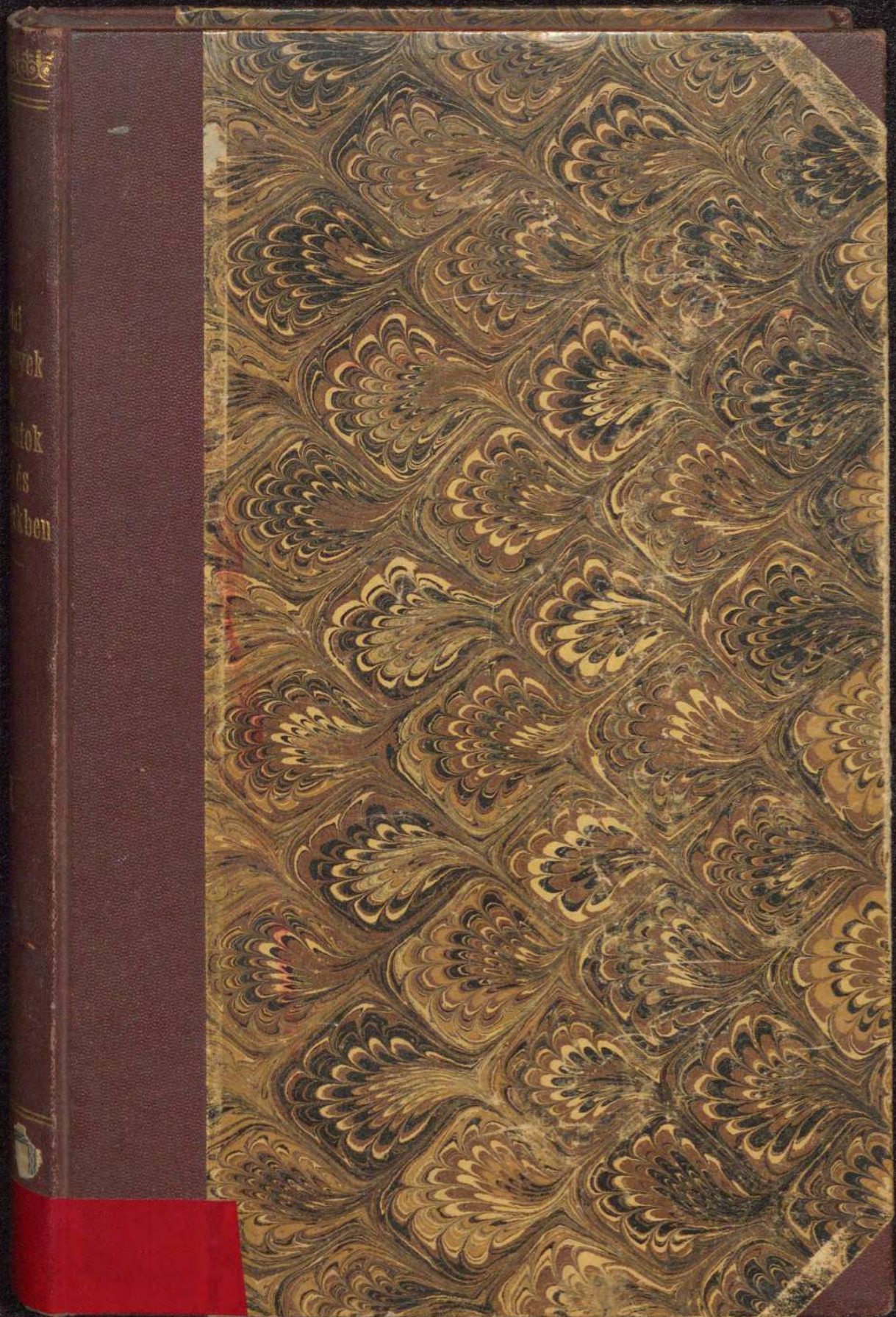

Helyben! *00073023* *Muzea'lis*

20

NY. 2017.01.06
NKE EKK KTK Kari Könyvtár

Helyben! *00073023* Husea'lis

1706

1706
1706
1706
1706

1706